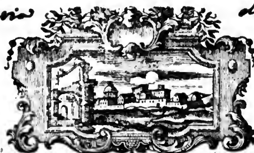
R. P. NATALIS ALEXANDRI

ORDINIS FF. PRÆDICATORUM
IN SACRA FACULTATE PARISIENSI
DOCTORIS, ET EMERITI
PROFESSORIS

PRÆCEPTA ET REGULÆ AD PRÆDICATORES

verbi divini informandos:

Cum Ideis Concionum per totum annum.

PARISIIS;

Expensis THOMÆ BETTINELLI VENETI,
MDCCLXVIII.

REVERENDISSIMO PATRI

ANTONINO CLOCHE DOCTORI THEOLOGO, ORDINIS FF. PRÆDICATORUM.

Generali Magistro.

NSTITUTIONEM CONCIONATORUM, *Te annuente ac favente, in lucem editurus,* REVERENDISSIME PATER, *id operis nemini convenientius dicandum existimavi, quam Tibi totius Ordinis Prædicatorum summo Archimandritæ ac Generali Magistro. Id Reverendissimæ Paternitati tuæ debitum observantiæ meæ pignus; id grati animi pro amore in me tuo perenne monumentum. Hæc mihi tamdiu exoptata opportunitas palam significandi quam impense colam egregias illas virtutes, eximiaque merita, quorum gradibus ad supremam Ordinis Præ-*

fecturam ascendisti: doctrinæ ornamenta, veritatis amorem & invictam in ejus defensione constantiam: Regularis observantiæ studium, quam auctoritate, vigilantia, exemplo, visitationibus conservas & promoves: sacrarum litterarum cultum, quarum studia sustentas & foves: prudentiam incredibilem, qua & Ordinem moderaris, & majoribus negotiis parem esse capacissimæ tuæ mentis intelligentiam, solertiam, industriam, providentiam, cautionem probas. Nobilem, generosumque animum tuum, vel me silente, Fratres non solum nostri, sed & extranei certatim prædicant: humanitatem singularem, morumque suavitatem omnes suspiciunt, laudant, diligunt, qua omnibus places, licet uni Deo placere studeas. Tantorum splendor meritorum, REVERENDISSIME PATER, *urbis & orbis oculos in te convertit, summorum Pontificum, purpuratorum sacri Collegii Patrum, Regum ac Principum magnam existimationem, omnium amorem tibi conciliavit. Nemo omnium est qui te norunt, qui splendidioribus dignum insulis non prædicet, dum religiosa humilitate ac modestia magis emines. Defensioni catholicæ veritatis, purique Dei cultus, in Religionis arce; exercitationi perpetuæ virtutis, ac pietatis in sanctitatis domicilio; studiorum incremento, ac sanioris doctrinæ propagationi, coram doctrinarum omnium summo & universali Judice, pervigili sollicitudine incumbis, ut maximi Cardinalis* HIERONYMI CASANATE, *cujus in Ecclesiam meritorum, & in Dominicanum Ordinem beneficiorum memoriam nulla unquam delebit oblivio, piissimum ac munificentissimum Testamentum exequaris. Bibliothecam viginti mille & amplius voluminibus instructam, & novis deinceps libris ex annuo censu ab Eminentissimo Principe relicto semper amplificandam, in publicum usum & commodum, in Minervio magnifice adornas. Scholas aperis, in quibus unus purusque sancti Thomæ textus, secundum supremam ejus voluntatem a duobus Ordinis Professoribus legatur, honorifico Minervali liberaliter donatis. Collationes denique a sex Doctoribus Dominicanis, variarum gentium & Academiarum orbis Christiani, Romam vocatis, & Mæcenatis Eminentissimi nobili providentia, generosa munificentia in perpetuum tempus sustentandis, haberi curas; ut ad fidei dogmata contra emergentes hæreses & errores propugnanda; ad*

Mo-

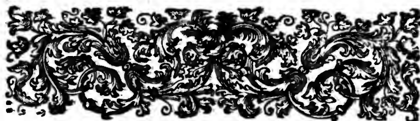
Moralem Evangelicam & Ecclesiasticam Disciplinam contra novissimorum temporum deplorandas corruptelas vindicandam; ad Theologiæ Mysticæ puritatem ab illusionibus quibusvis defendendam, Te tuisque Successoribus ducibus, semper parati sint; totique de Scriptura, de Traditione, Te Angelico Doctore armati. His, & aliis negotiis, Ordinis regimen, Ecclesiæ utilitatem spectantibus occupatum de diutius interpellare nolim, REVERENDISSIME PATER: *Satis sit mihi paternas manus humiliter exosculari; summam in te venerationem, observantiam, obedientiamque meam profiteri; orare ut litterarium istud munusculum gratum habeas; Deo supplicare ut Te vegeta senectute multos annos conservet, Ordini & Ecclesiæ magis magisque profuturum; illum semper ornaturum, ab ista (ut speramus & optamus) ornandum. Vale. Lutetiæ Parisiorum, Kalendis Maiis, anno primo sæculi a Christo nato decimi septimi.*

REVERENDISS. PATERNIT. TUÆ.

Humillimus, obsequentissimusque
filius ac servus.
F. NATALIS ALEXANDER.

CUm Ordo Sancti Dominici divina providentia ad Evangelii prædicationem sit institutus, & ab Ecclesia approbatus; sacri hujus Instituti Professorem verbi divini prædicationi incumbere, aut certe Concionatores studiis suis juvare convenit. Hac ratione, impulsus, *Institutionem Concionatorum* tripartitam in lucem edo. Prima pars præcepta & Regulas ad Prædicatores verbi divini informandos proponit, non a me quidem excogitatas, sed a Sanctis Patribus, Augustino presertim, & a Sancto Carolo Borromæo traditas. Pars altera, quæ Theologiæ Dogmaticæ ac Moralis, a me nuper editæ, accommodatio est ad Conciones, ideas ac rudimenta Sermonum pro singulis Dominicis totius anni, & Feriis Quadragesimalibus, complectitur. Tertia, Concionum argumenta pro Festis præcipuis Deiparæ Virginis & Sanctorum exhibet. Qui jam sub prælo sunt Commentarii in sanctum Evangelium Jesu Christi secundum quatuor Evangelistas, in quibus sensuum litteralem & Moralem seorsim expono, uberiorem sacrarum Concionum materiam Evangelicis Operariis subministrabunt. His in Operibus eloquentiam forte desiderabunt Oratores Christiani: sed hanc illi Spartam ornandam relinquo. *Exilis ingenii angusta mediocritas tenues admodum fruges parit, nullis ad copiam fœcundi, cespiti culmis ingravescit: aggrediar tamen facultate, qua valeo; nam & materia dicendi facit mecum. In judiciis, concione pro rostris, opulenta facundia volubili ambitione jactetur: cum vero de Domino Deo vox est; vocis pura sinceritas non eloquentiæ viribus nititur ad fidei argumenta, sed rebus. Denique accipe non diserta, sed fortia; nec ad audientiæ popularis illecebram culto sermone fucata, sed ad divinam indulgentiam prædicandam rudi veritate simplicia: accipe quod sentitur antequam discitur, nec per moras temporum longa agnitione colligitur, sed compendio gratiæ maturantis hauritur.*

S. Cyprian. Epist. 1. ad Donatum.

INSTITUTIONIS

CONCIONATORUM

PARS PRIMA,

SEU

PRÆCEPTA ET REGULÆ

AD PRÆDICATORES

verbi divini informandos.

CAPUT PRIMUM.

Qui verbi Dei Prædicationi destinandi?

Erbi Dei prædicandi munus, quod sanctissimis viris, Prophetis, Apostolisque a Deo commissum, ab ipso etiam Dei Filio Christo Jesu Domino nostro præstitum, est Episcoporum præcipuum esse, Sacra Synodus Tridentina censuit ac declaravit, secundum illud Apostoli ad Timotheum scribentis: *Testificor coram Deo, & Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos, per adventum ipsius & Regnum ejus, prædica verbum;* Et illud quidem munus *ipsi per se in Ecclesia sua*, nisi legitime impediti fuerint, exequi debent: in aliis autem Ecclesiis per Parochos, sive iis impeditis per alios in Civitate, aut in quacumque parte Diœcesis deputandos, saltem omnibus Dominicis, & solemnibus diebus Festis, tempore autem jejuniorum Quadragesimæ, & Adventus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus. Ad sacrum illud verbi Divini Ministerium assumuntur ab Ecclesia in subsidium Regulares, a Summo Pontifice & Episcopis missi in vineam Domini, ut eam excolant, fructumque salutis animarum ipsi Domino referant. De quibus Concilium provinciale Rothomagense ann. Domini millesimo quingentesimo octogesimo primo celebratum, Tit. *De Curatorum & aliorum*

2. Tim. 3.

Conc. Trid. Sess. 24. De Ref. Cap. 4.

Presbyterorum Officiis, Num. 41. „ Episcopi, *inquit*, subsidiarios Regulares tueantur, & charos habeant, atque alant, sicut coadjutores, omnesque illis factas injurias & contumelias suas esse existiment & propulsent: juniores ad studia litterarum foveant, atque conventus pro suis facultatibus, tamquam Concionatorum seminaria sustentent. " Primum inter subsidiarios illos Concionatores locum tenent Fratres Prædicatores, quorum Ordo ad verbi divini Ministerium institutus, & ab Ecclesia confirmatus est, quod & consilium nominis ab *Honorio III.* inditi ostendit. Unde cum Apostolo dicere possunt singuli Ordinis illius Religiosi viri, quibus verbi talentum a Domino creditum est: *Væ mihi, si non evangelizavero, necessitas enim mihi incumbit*. Neque tamen sacrum illud munus sumere sibi debent, nisi ad illud delecti, ac Superiorum judicio destinati, Episcopi facultate, aut certe benedictione muniti sint. Conciones enim habere non possunt, ne in suis quidem Ecclesiis, nisi benedictionem ab Episcopo petierint: Neque autem ullo sane modo eo contradicente, sive repugnante: in aliis autem Ecclesiis quæ Ordinis sui non sunt, nullo modo nisi scripta facultate ab Episcopo concessa, ut Tridentini Concilii Decreto sancitum est.

1. Cor. 16. — Sess. 9. Cap. 2. De Ref.

II. Maximo autem delectu verbi divini ministerium Religiosis etiam viris delegandum est. Cavere igitur Superiores Regulares debent, ne illud demandent junioribus Fratribus, nisi doctrina & morum integritate atque gravitate conspicuis, Diaconis saltem, qui Theologici studii triennium expleverint, qui disponendæ concionis modum intelligant, dilucide distincteque rei enarrandæ rationem percipiant, bene pronuntiandi, decoreque agendi usum teneant. „ Sacræ itaque, Rhetoricæ præceptis exculti „ sint: quamquam sit acutum & fervens adsit ingenium, facilius adhæret „ Eloquentia legentibus & audientibus Eloquentes, quam Eloquentiæ præ„ cepta sectantibus. Nec desunt Ecclesiasticæ Litteræ, etiam præter Cano„ nem in auctoritatis arce salubriter collocatum, quas legendo homo cat„ pax, etsi non id agat, sed tantummodo rebus, quæ ibi dicuntur, in„ tentus sit, etiam eloquio quo dicuntur, dum in his versatur, imbuitur, „ accedente vel maxime exercitatione sive scribendi, sive dictandi: po„ stremo etiam dicendi quæ secundum pietatis, ac fidei regulam sentit. " „ Certe cum ex infantibus loquentes non fiant, nisi locutiones discen„ do loquentium, cur eloquentes fieri non possint nulla eloquendi arte „ tradita, sed elocutiones Eloquentium legendo & audiendo, & quantum „ assequi conceditur, imitando? Quid quod ita fieri ipsis quoque experi„ mur exemplis? Nam sine præceptis Rhetoricis novimus plurimos elo„ quentiores plurimis qui illa didicerunt; sine lectis vero & auditis Elo„ quentium disputationibus vel dictionibus, neminem. Nam neque ipsa „ arte Grammaticæ, qua discitur locutionis integritas, indigerent pueri, „ si eis inter homines, qui integre loquerentur, crescere daretur & vive„ re. Nescientes quippe ulla nomina vitiorum, quicquid vitiosum cujus„ quam ore loquentis audirent, sana sua consuetudine reprehenderent & „ caverent; sicut rusticos urbani reprehendunt, etiam qui litteras ne„ sciunt. " Quamobrem vera & germana eloquentia dici potest Sacrarum lectione Scripturarum, in quibus promicat, cum sapientia velut comes inseparabilis conjuncta, ut S. Augustinus ostendit, non solum adductis ex Apostolo Paulo exemplis, sed etiam ex Prophetia, & ex illius potissimum libro, qui se pastorem vel armentarium fuisse dicit, atque inde divinitus ablatum atque missum, ut Dei populo prophetaret. Eloquentes etiam fieri possunt homines sacri, continua & assidua SS. Patrum lectione, qui eloquentiæ laude floruerunt, quales inter Græcos S. Gregorius Nazianzenus, qui & eloquentiæ usum contra Julianum Apostatam Ecclesiæ vindicavit, & S. Joannes Chrysostomus; inter Latinos vero SS. Cyprianus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, Leo, Petrus Chrysologus. Legere autem imprimis juvabit librum quartum S. Augustini *De Doctrina Christiana*, ut qualis Eccle-

S. Aug. Lib. 4. De Doctr. Christ. c. 3.

Rom. 5. 3. 2. Cor. 11. 16. Amos 7. 14. & 15. S. Aug. lib. 4. De Doctrin. Christ. Cap. 11.

Ecclesiastici necessaria sit Eloquentia discatur, ejusque praeceptis animas imbuatur: nec non librum *De Utilitate credendi*, quo nullum est inter ejus Opera eloquentius.

III. Si tamen ars Rhetoricae Fratribus nostris junioribus necessaria videatur, quam forte multi numquam in Scholis didicerunt: (quamquam nullum in Ordinem Praedicatorum suscipi expediret, qui annum integrum in Rhetoricae studio non posuisset) tradatur illis *Rethorica Sacra Ludovici Granatensis*. Illis etiam ad imitandum proponantur celebres & eloquentiae laude florentissimi Concionatores. Sed eo in genere caveat sacri suggesti candidatus, ne (quod plerique faciunt) levia quaedam ac saepe etiam vitiosa in eis imitetur; sed illa tantum quae Sapientum judicio praeclara atque egregia. Verum sicut diligentissime considerare debet, quem e Concionatoribus qui nunc florent, aut certe superioribus temporibus floruerunt, ad imitationem deligat: ita maxime sibi veteres Patres proponat, quorum in dicendo virtutes sectetur: *Joannis Chrysostomi* & *Gregorii Magni*, & *Basilii* gravitatem; *Nazianzeni* vim; *Nysseni* subtilitatem; *Augustini* acumen; *Ambrosii* temperatum dicendi genus; *Bernardi* dulcem devotamque orationem; atque omnino admirabilem & divinam eloquentiam S. Pauli Apostoli, cui uni omnia quae summi sunt Concionatoris & Oratoris SS. Joannes Chrysostomus & Augustinus tribuunt. Quamquam in eo maxime sit imitanda Prophetarum, S. Pauli, & SS. Patrum, quos laudavi, eloquentia, ut non affectetur: & cum agnoscitur a doctis, sentitur ab indoctis, tales res dicantur, ut verba quibus dicuntur, non a dicente adhibita, sed ipsis rebus velut sponte subjuncta videantur: „ Quasi sapientiam de domo sua, „ id est, pectore sapientis procedere intelligas, & tamquam inseparabilem „ famulam, etiam non vocatam, sequi eloquentiam. „ S. August. Lib. De Doctrina Christiana.

IV. Caveant denique Superiores, ne turpiter distortos, gibbosos, aut aliqua corporis parte insigniter deformes sacro praedicationis destinent Ministerio. Solent enim in Concionatore quaedam corporis deformitates tum offensionem, tum risum movere. Humbert. a de Romanis, lib. 1. de Erudit. Praedic. Cap. 11.

CAPUT II.

De Scientia Concionatoris, Librisque ab eo legendis.

V. IN omnis Sacrae Ecclesiasticaeque Doctrinae studiis versetur Concionator necesse est. Habeat omnes Theologiae notos & tractatos locos, praesertim vero quae Christianae Religionis veritatem demonstrant ac tuentur, quae Fidei dogmata probant ac defendunt, quae salutis nostrae mysteria explicant, quae Moralis Euangelicae praecepta exponunt.

VI. Scripturam sacram legat assidue, meditetur, scrutetur: quia „ Omnis „ Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad „ corripiendum, ad erudiendum in justitia; ut perfectus sit homo Dei, ad „ omne opus bonum instructus. „ 2. Tim. 3. Lectionem ejus annis singulis repetat a capite ad calcem; quod facile praestabit, si diebus singulis duo Veteris Testamenti capita, & unum Novi perlegere consueverit. Adnotet vero in adversariis, & per locos communes disponat, quae magis animum suum affecerint, sive dogmata, sive morum disciplinam spectantia, memoriaeque commendet quantum potest *Adoranda verba Scripturarum*.

VII. Sensus litteralis, spiritalisque Scripturae sacrae peritus sit Ecclesiastes, in eumque finem legat selectos Patrum, ac recentiorum Interpretum (si opus sit) commentarios.

In Genesim scilicet S. Basilii Magni Homilias novem in *Hexaemeron*; S. Gregorii Nysseni libros ejusdem argumenti, & *De hominis opificio*, & librum *De vita Moysis*: S. Joannis Chrisostomi Homilias & Sermones in Ge-

Genesim: Libros sex S. Ambrosii in *Hexameron*, unum *De Paradiso*, duos *De Cain & Abel*, unum *De Noe & Arca*, duos *De Abraham*, unum *De Isaac & Anima*, duos *De Jacob & Vita Beata*, unum *De Joseph Patriarcha*, unum *De Benedictionibus Patriarcharum*. S. Augustini libro *De Genesi ad litteram*, Quæstiones ejusdem in Genesim, Libros *De Civitate Dei* XIV. XV. & XVI. Librum XXII. *contra Faustum Manichæum*, & quinque priores Sermones Editionis PP. Benedictinorum Congregationis S. Mauri: S. Cyrilli Alexandrini libros septem *Glaphyrorum in Genesim*: B. Theodoreti in eumdem librum Quæstiones, quibus sensus litteralis maxime illustratur. E Recentioribus vero, *Pererius*, vel *Bonfrerius* in Genesim sufficient. Quamquam & in hunc, & in alios Scripturæ sacræ libros, *Estii*, *Tirini*, *Menochii*, *Joannis Mariana*, Adnotationes, Commentarii, Scholia erudita sint & utilia ob diligentiam in sensu litterali explicando cum brevitate conjunctam.

In Exodum, legat *S. Augustini Quæstiones*. Librum *Locutionum*, Libri XXII. *contra Faustum* nonnulla capita, Sermones VI. VII. & VIII. Editionis Patrum Benedictinorum *Congregationis* S. Mauri: *S. Cyrilli Alexandrini Glaphyra*: B. Theodoreti *Quæstiones*; S. Gaudentii Brixiensis Episcopi Tractatus septem. E Recentioribus vero, *Hieronymi ab Oleastro*, aut *Bonfrerii* commentarios.

In Leviticum, eosdem Patres; S. Hieronymi Epistolam CXXVIII. ad Fabiolam, *de vestitu Sacerdotali*; Commentarios *Hesychii* Hierosolymitani Episcopi, Tomo XII. Magnæ Bibliothecæ Patrum Lugdunensis Edit. & *Radulfi Flaviacensis* Monachi Ordin. S. Benedicti, Tom. XVII. editos: E Recentioribus, eosdem Interpretes.

In Numeros, S. Augustinum, S. Cyrillum Alexandrinum, & Theodoretum, Homilias Origenis, & Epistolam S. Hieronymi ad Fabiolam *De xlii. Mansionibus*. E Recentioribus, eosdem Interpretes.

In Deuteronomium, eosdem.

In Josue, Homilias Origenis, Quæstiones S. Augustini & Theodoreti. E Recentioribus, Commentarium *Andreæ Masii*, quamquam & *Serarium* legisse non pœnitebit.

In libros Judicum, & *Ruth*, eosdem Patres, cum *Bonfrerio*, & *Menochio*.

In Libros Regum, & *Paralypomenon*, legat *Theodoretum*; Auctorem Commentarii in sexdecim priora libri primi Regum Capita, inter Opera *S. Gregorii M.* sub ejus nomine editi: S. Ambrosii Librum unum *de Elia & Jejunio*: alterum *de Nabuthe*, & *Apologiam David*: Sermonem X. S. Augustini *de Judicio Salomonis*, & XI. *de Elia*, & *Vidua Sareptana*; Angelomi Luxoviensis Monachi Commentarios in Libros Regum, editos Tom. X. Bibliothecæ Patrum, Lugd. E Recentioribus vero Interpretibus, *Mendozam*, *Menochium*, vel *Cornelium a Lapide*.

In Tobiam, Librum S. Ambrosii *de Tobia*, Annotationes *Estii*, vel *Menochii* Commentarios.

In Judith, & *Esther*, Celadam.

In Job, duplicem librum S. Ambrosii *de Interpellatione Job*: S. Augustini Librum *Adnotationum in Job*: & Libros *Moralium S. Gregorii Magni*. E Recentioribus sufficiet *Codurcus*; Tametsi *Sanctii* & *Pinedæ* Commentaria in Job æstimanda sint.

In Psalmos Davidis aliquot, SS. *Basilium*, *Joannem Chrysostomum*, & *Ambrosium*, cujus Sermones in Psalmum CXVIII. laudem omnem superant. In Psalmos omnes, *S. Augustinum*, & *Thodoretum*, quorum alter litteralem, prior moralem præsertim sensum scrutatur & exponit. E Recentioribus vero legat doctissimi & piissimi Cardinalis *Bellarmini*, vel *Genebrardi*, *Simeonis de Muis*, illustrissimi doctissimique Meldensium Episcopi *Benigni Bossuet*, vel etiam eruditi *Ferrandi* commentarios.

In Proverbia Salomonis, legat *S. Basilii Magni* Homiliam XII. in principium

cipium Proverbiorum, *Salonii* Viennensis Galliarum Episcopi Mysticam Expositionem, editam Tom. VIII. Bibliothecæ Patrum Lugd. & Venerabilis *Bedæ* Commentarium. E Recentioribus vero *Salazarem* vel *Baynum*, aut *Cornelium Jansenium*, Gandavensem Episcopum.

In Ecclesiasten, Homilias octo *Sancti Gregorii Nysseni*, Commentarium *Sancti Hieronymi*, & Mysticam Expositionem *Salonii* Viennensis Episcopi.

In Canticum Canticorum, Homilias *Origenis*, & *S. Gregorii Nysseni*: Librum S. Ambrosii *De Isaac & Anima*, ubi Animæ cum Verbo Divino conjugium continuo Mystici illius Epithalamii Commentario edisserit: Expositionem alteram ex *S. Ambrosii* scriptis a *Guillelmo* quondam Abbate S. *Theodorici*, postea Monacho Signiacensi collectam, & ad calcem Tomi I. Ambrosianorum Operum editam ab eruditis Monachis Congregationis S. Mauri. Item, Commentarios *Theodoreti*, & *Philonis* Carpathiorum Episcopi, Tomo V. Bibliothecæ Patrum Lugd. editos: ac *S. Bernardi* Sermones.

In Librum Sapientiæ, Commentarios *S. Bonaventuræ*, *Roberti Holkot*, vel *Cornelii Jansenii*.

In Librum Ecclesiastici, Commentarios *Rabani Mauri* Moguntini Archiepiscopi. E Recentioribus, *Cornelium Jansenium* Gandavensem Episcopum.

In quatuor Prophetas Majores. Commentarios *Sancti Hieronymi* & *Theodoreti*: *Sancti Basilii* in sexdecim, & *Sancti Joannis Chrysostomi* in octo prima *Isaiæ* Capita, cum ejusdem Homiliis in illa verba, *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum*, Homilias *Origenis*, *in Jeremiam*, Græce & Latine editas a Doctissimo Viro *Daniele Huetio*, Abrincensium Episcopo: *Paschasii Ratberti* Corbeiensis Abbatis Libros V. *in Threnos Jeremiæ*, Tom. XIV. Bibliothecæ Patrum Lugd. editos: Libros duos *S. Gregorii Magni in Ezechielem*. E Recentioribus vero legat *Maldonatum* in quatuor Prophetas. *In Isaiam*, legat *Forerium*, *Hyeronimum ab Oleastro*, vel *Alvarezium*. In *Ezechielem*, habeat *Villalpandum*: In *Danielem* denique, *Pererium*.

In Prophetas Minores, Commentarios *S. Hieronymi & Theodoreti*. E Recentioribus, *Riberam*.

In Libros Esdræ & Machabeorum, Adnotationes *Estii*, & Commentarios *Cornelii a Lapide*, qui in Librorum Historicorum Veteris Testamenti expositione præcipua cum laude versatus est.

His addi potest *Historia Ecclesiastica Veteris Testamenti*, nostris Dissertationibus illustrata.

Quod Novum Testamentum spectat, *in Evangelium S. Matthæi*, legat *Origenis* & *S. Hieronymi* Commentaria: Homilias *S. Joannis Chrysostomi*: Libros *S. Augustini de Sermone Domini in Monte*, *de Consensu Evangelistarum*, & *Quæstionum Evangelicarum*, quibus etiam *SS. Lucæ* & *Marci*, loca difficilia explicantur. *In Evangelium secundum Lucam*, Libros X. *S. Ambrosii*. *In Evangelium secundum Marcum*, *Victorem Antiochenum*, & Venerabilem *Bedam*. In Evangelium *secundum Joannem*, legat *Origenem*, *S. Joannem Chrysostomum*, *S. Cyrillum Alexandrinum*. Tractatus S. Augustini. Legat & Sermones ejusdem S. Doctoris *De Verbis Evangelii*. Item, *Catenam Auream S. Thomæ*. Recentiores inter unus e multis eligatur *Jansenius* Yprensis Episcopus, vel *Maldonatus*.

In Acta Apostolorum, legat Homilias *Joannis Chrysostomi*. E Recentioribus, *Lorinum*, vel *Cornelium a Lapide*, aut *Fromondum*.

In Epistolam S. Pauli, legat Homilias *S. Joannis Chrysostomi*; Commentarios *S. Hieronymi* in *Epistolam* ad *Galatas*, ad *Ephesios*, ad *Titum* & ad *Philemonem*. Expositionem quarumdam Propositionum ex Epistola ad *Romanos*, & Epistolæ ad *Galatas*, a *S. Augustino* adornatam: Commentaria *Theodoreti*, & *S. Thomæ* in omnes Epistolas. E Recentioribus, unus suffi-

cier

viet *Estius*. Addi tamen utiliter potuerunt *Velasquez* in Epistolam ad *Philippenses*, & *Tena* in Epistolam ad *Hebræos*.

In Epistolam primam S. Joannis, legat S. Augustini *Tractatus*. *In omnes Epistolas Catholicas* sufficiet *Estius*, vel *Justinianus*.

In Apocalypsim S. Joannis, Commentarios *Andreæ Archiepiscopi Cæsareæ* in Cappadocia, editos Tom. V. Bibliothecæ Patrum Lugd. *Sancti Brunonis Astensis*, Signini Episcopi, editos Tomo XX. ejusdem Bibliothecæ. Commentarios *Ruperti* Tuitiensis Abbatis, Expositionem *Berengaudi* ad calcem Ambrosianorum Operum editam: & *Ambrosii Autperti* Monachi Benedictini Libros X. Tom. XIII. Bibliothecæ Patrum ejusdem Editionis. E Recentioribus, *Alcazarem* habeat, & Gallicam Explicationem Illustrissimi Doctissimique Præsulis *Benigni Bossuet* Meldensium Episcopi.

Ex Heterodoxis & alienis a Romanæ Ecclesiæ Communione Commentatoribus indicavi neminem, quod Expositores Catholici Concionatoribus sufficiant. „ Quis servus cibaria ab extraneo, ne dicam ab inimico Domini sui sperat? Quis miles ab infœderatis, ne dicam ab hostibus Regibus, donativum & stipendium captat, nisi plane desertor, & transfuga, & rebellis? Etiam anus illa intra tectum suum drachmam requirebat. Etiam pulsator ille vicini januam tundebat. Etiam vidua illa non inimicum, licet durum, judicem interpellabat. Nemo inde instrui potest, unde destituitur. Nemo ab eo illuminatur, a quo contenebratur. Quæramus ergo in nostro, & a nostris, & de nostro.

Tertull. Lib. De Præscr. Hæret. C. 12.

VIII. Traditionum Apostolicarum & Ecclesiasticarum notitiam habeat Concionator, in eumque finem legat *S. Ignatii Martyris* Epistolas septem; utramque *S. Justini Martyris* Apologiam: *Tertulliani* Apologeticum, Libros *de Baptismo*, *de Corona Militis*, *de Præscriptione Hæreticorum*, ad *Uxorem*, &c. Libros *Origenis contra Celsum*, &c. Epistolas *Sancti Cypriani* Episcopi & Martyris, Tractatum *de Lapsis*, Librum *de Unitate Ecclesiæ Catholicæ*, & Libros *S. Optati Milevitani contra Parmenianum*. Catecheses *S. Cyrilli Hierosolymitani*: Epistolas *S. Basilii*, ejusdemque Librum *de Spiritu Sancto*: Epistolas *S. Joannis Chrysostomi*, Libros *de Sacerdotio*, &c. Epistolas *S. Ambrosii*, Librum *de Mysteriis* seu *de Initiandis*, *de Virginibus*, *de Viduis*, Orationes *de Obitu Valentiniani & Theodosii Impp.* Librum *de Excessu Satyri* fratris, &c. Epistolas *S. Hieronymi*, Dialogum ejusdem adversus Luciferianos: Libros contra *Vigilantium*, contra *Jovinianum*, & *Helvidium*, &c. Epistolas *S. Augustini*, Libros ejusdem *De Civitate Dei*, &c. *S. Leonis Magni*; *S. Gregorii M.* aliorumque Pontificum Romanorum a Siricio Epistolas; aliorumque Patrum, qui primis nominis Christiani sæculis floruerunt, Opera & Tractatus.

IX. Maxime vero versatus sit Concionator in Tractatibus Paræneticis, & Moralibus, Homiliisque & Sermonibus Patrum, quales sunt *Tertulliani Libri de Pœnitentia*; *de Oratione*; *de Patientia*; *Ad Martyres*; *de Cultu Fœminarum*; *de Jejuniis*; *de Spectaculis*; *de Virginibus velandis*; &c. Libri seu Tractatus *Sancti Cypriani* Episcopi & Martyris *de Oratione Dominica*; *de Bono Patientiæ*; *de Zelo & Livore*; *de Disciplina & Habitu Virginum*; *de Mortalitate*; *de Opere & Eleemosynis*: Clementis Alexandrini *Pædagogus* tribus Libris comprehensus: *Sancti Basilii* Libri *de Baptismo*, *de vera Virginitate*, & Homiliæ diversæ: *Sancti Gregorii Nysseni* Libri *de Professione & Perfectione Christiana*, & variæ Orationes. *S. Gregorii Nazianzeni* Orationes omnes. *S. Joannis Chrysostomi* Homiliæ ad Populum Antiochenum, in *Matthæum*, in *Joannem*, in Epistolas *S. Pauli*, &c. Libri S. Ambrosii *de Officiis Ministrorum*; *de Virginibus*, *de Virginitate*, *de Institutione Virginis*, *de Pœnitentia*, &c. Ennarrationes *S. Augustini*. in Psalmos, Tractatus *in Joannem*; Sermones; Libri *de Moribus Ecclesiæ Catholicæ*; *Enchiridion de Fide*, *Spe*, *& Caritate*; *de Continentia*, *de Sancta Virginitate*; *de Bono Vi-*

Viduitatis; *de Patientia*; & *Agone Christiano*; *de Disciplina Christiana*; *de Utilitate Jejunii*; *de Cantico Novo*: Sermones *S. Leonis Magni*, & *S. Petri Chrysologi*; Homiliæ *S. Asterii* Amaseni Episcopi; *S. Cæsarii Arelatensis*: *s. Fulgentii* Ruspensis Episcopi, *s. Eligii* Noviomensis; *Sancti Maximi* Taurinensis; *S. Laurentii Novariensis* Homiliæ duæ *de Pœnitentia & Eleemosyna*: Tractatus *Arnoldi* Abbatis Bonævallis *de Septem verbis Domini in Cruce prolatis*, &c. Orationes *s. Germani* Patriarchæ Constantinopolitani, & *S. Joannis Damascem*, nec non *S. Ildefonsi* Archiepiscopi Toletani Sermones *de Beata Virgine*. Opera omnia, præsertim vero Sermones *S. Bernardi*.

X. Ne vero ignoret Concionator Sacros Ecclesiæ Ritus, qui in Sacramentis, in Divinorum Officiorum cultu, in tota denique Ecclesiastica Ratione instituti sunt: eorumque significationes & mysteria, quorum explicatione imentes Fidelium ad pietatis studium accendantur. Eum in finem legat *Amalarii* Metensis Ecclesiæ Diaconi Libros IV. De Divinis Officiis; Epistolam *Alcuini* De Baptismi Cœremoniis, ad *Oduvinum* Presbyterum, *Bernonis* Abbatis Augiensis Librum *De Rebus ad Missam spectantibus*; Librum *Vualafridi Strabonis* De Rebus Ecclesiasticis, *Drogonis* Ostiensis Episcopi Librum De Divinis Officiis, & Horis Canonicis, *Honorii* Augustodunensis Presbyteri *Gemmam Animæ*, sive *de Divinis Officiis* Libros quatuor; *Odonis* Cameracensis Episcopi, & *Remigii* Antisiodorensis Monachi Expositiones in Canonem Missæ. E Recentioribus vero *Rationale Divinorum Officiorum* editum a *Durando* Mimatensi Episcopo: Cardinalis Bona *de rebus Liturgicis*, & *de Divina Psalmodia* Libros.

XI. Noverit item Concionator rerum in Ecclesia Sancta gestarum, ac memoriæ veteris & Antiquitatis Ecclesiasticæ ordinem, Summorum Pontificum & Conciliorum Decreta. Antiquos Historiæ Ecclesiasticæ Scriptores legat, *Eusebium*, *Socratem*, *Sozomenum*, *Theodoretum*, *Evagrium*. E Recentioribus, Annales Cardinalis *Baronii*, vel eorum Opera qui post ipsum Historiam Ecclesiasticam illustrarunt.

XII. Casuum Conscientiæ doctrina plene sit instructus Ecclesiastes. Morum & virtutum Christianarum locos & recte notos, & ordine collectos habeat. Locos item omnes sibi comparet, quibus auditorum animi commoveri atque excitari possunt ad Dei amorem, ad cælestis patriæ desiderium, ad pœnitentiam, ad virtutum studium, ad fuga vitiorum, ad metum divini Judicii, ad spem divinæ misericordiæ, ad misericordiam caritatemque erga proximum, & ad ceteras affectiones, quæ ad cælum excitatæ, Christianas virtutes pariunt. Locos etiam illos teneat, qui sæpissime usuveniunt, de divitiarum & honorum despicientia, de condonandis injuriis, de rebus adversis constanti Christianoque animo ferendis, de luxu, & immoderatis sumptibus, aliisque morum erroribus tollendis. Copiosa quasi suppellectile instructus sit doctrinarum, quibus aliquando utatur cum opus erit, tum ad coarguendum impiorum hominum audaciam, qui de Fide Catholica male sentientes, Ecclesiæ veritatem oppugnant; tum ad Ecclesiæ Dogmata recte pieque commonstranda. *S. Augustini* Libros *De Utilitate credendi*, & *de Vera Religione*, memoria; quantum fieri potest complectatur. Præcepta etiam intelligat officiorum, quæ Magistratuum, quæ civium, quæ seniorum, quæ adolescentum, quæ viri, quæ uxoris, quæ parentum, quæ liberorum, quæ dominorum, quæ servorum, quæ denique præcipua singulorum: ut si quando usu venerit, de illis ex præscripto Divinarum Litterarum, sanctorumque Patrum quam optime concionetur. E Recentioribus, legat *R. P. Tomassini* Sacerdotis Oratorii Libros *de Festis*, *de Jejuniis*, *de Mendacio & Perjurio*. Theologiam quoque nostram Dogmaticam & Moralem legere poterit. De variis hominum statibus, omniumque statuum periculis, legat *Speculum vitæ humanæ*, editum a *Roderico* Episcopo Zamorensi, & *Paulo II.* dicatum. Sed Morum doctrinam imprimis hauriat ex Scriptura Sa-

S. Carolus Borromæus, in Instruct. Præd. Verbi Dei.

Sacra, SS. Patrum scriptis, summorum Pontificum Decretis, & Sacris Canonibus, & ex Secunda Secundæ Angelici Doctoris S. *Thomæ Aquinatis*.

XIII. Vim & copiam habeat similitudinum, quæ ab agricultura, vinea, semente, sole, luna, aliisque rebus ducuntur, quæ sub sensum cadant atque intelligentiam, præsertim eorum, etiam rudium, ad quos Concio habetur. Agricolis porro & rusticis hominibus si concionabitur, plurimum ad rem proderunt similitudines ab agro, frumento, vinea, arboribus, animalibus, avibus ductæ: utiles etiam erunt, si alterius conditionis hominibus apte accommodentur. Plurimam hujusmodi similitudinum segetem reperiet in divinis Prophetarum scriptis, in Proverbiis Salomonis, in Parabolis Evangelicis, in Orationibus *S. Gregorii Nazianzeni*, in Homiliis *S. Joannis Chrysostomi*, in Libris Hexaemeron *S. Ambrosii*, & in Cathechismo *Venerabilis P. Ludovici Granatensis*.

XIV. Locos autem communes colligat & disponat, vel secundum ordinem Tractatuum & Quæstionum Theologicarum S. Thomæ, vel secundum ordinem Alphabeti, aut alio convenienti ordine.

CAPUT III.

De Materia Sacræ Concionis.

XV. EX Evangelio suæ Concionis argumentum sumat Ecclesiastes, non aliunde, nisi vel temporis, vel Solemnitatis, vel Officii, quod peragitur, ratio, aliud aliquando exigat. Optimum autem & fructuosissimum erit, si non unam Evangelii sententiam, sed totius Evangelii, quod ea die ab Ecclesia proponitur ac legitur, seriem enarret in Homiliæ modum: ita tamen ut omnia uno argumento secundum artis regulas distributo complectatur. Ad Concionem autem contexendam alias etiam Scripturæ Sacræ sententias, Sanctorum Patrum principia, expositiones, testimonia, & totius Antiquitatis Ecclesiasticæ notitiam, locosque communes a se collectos accommodet, quibus populum ad Dei amorem, ad vitiorum fugam & horrorem, ad proximi dilectionem, ad virtutum officia, ad vitæ Christianæ instituta informet, hortetur, accendat. Epistolæ, quæ in Missa ex instituto Ecclesiæ recitata est, explicationem cum Evangelii expositione conjungere poterit, si id ferat argumentum, & absque vi, absque confusione, absque evagatione extra propositionem, aut propositiones, quas probandas sibi sumpsit, servatis demum artis regulis fieri possit. Breviter etiam ac pie Fidelibus exponet quid eo die precetur Ecclesia solemnibus Orationibus sive Collectis.

Anniversariarum solemnitatum ac temporum Mysteria Auditoribus diligenter explanet: ut recte riteque instructi ab Ecclesia Matre, in tanta Mysteriorum celebritate non modo operibus non discordent, sed ad omnem religionem eorum, quæ sancte aguntur, cultum, ardentius inflammentur, uberioremque spiritalem fructum ex rebus divinis capiant.

In Sanctorum solemnitatibus, Panegyricum Sancti, cujus festus dies agitur, pronuntiet Concionator, vitam illius enarrans ex Actis genuinis, sinceris, probatis, aliquo præcipuarum virtutum & exemplorum delectu, quibus animos conformet in omnes bene sancteque agendi partes.

S. Carolus, in Instr. Præd. verbi Dei. XVI. In omni porro materia & genere Concionis, hæc verbi Dei Prædicatori cavenda monet. *S. Carolus Borromæus*.

Concil. Trident. Sess. 4. Ne a veteri Vulgataque Scripturæ Sacræ Versione Latina, Sanctæ Ecclesiæ auctoritate & usu comprobata & authentica discedat, cum illius sententias & verba profert. Ad ejus tamen explicationem planiorem & ube-

rio-

riorem, Hebraici vel Græci Textus fontes aut Versiones alias adhibere licet absque affectatione & ostentatione.

Ne Scripturam Sacram ad suos sensus contorqueat, contra eum sensum quem tenuit & tenet Sancta Mater Ecclesia, aut contra unanimem Patrum consensum. „ Depositum *custodiat*, quod sibi creditum est, non „ quod a se inventum, *proferens*; non privatæ usurpationis, sed publi- „ cæ Traditionis: ut cum dicat nove, non dicat nova. Vincentius Lirinensis in Commonitorio.

Ne novas & contortas allegorias commiscatur, & in medium proferat, sed eas seligat ex Scripturis Sacris, & operibus SS. Patrum; caveatque Origenianas plerasque, in sensu litterali minime fundatas, immo illi plane repugnantes.

Ne Patrum, quibus summus semper honos habendus est ut Ecclesiæ columnis, ut Fidelium Magistris, ut Religionis defensoribus, sententiam temere umquam refellat, aut eorum dissentientes opiniones referat e suggestu, si quæ sint improbabiles ac merito refellendæ.

Ne denique ex illis sit de quibus S. Hieronymus: *Dedignantur scire* (inquit) *quid Prophetæ, quid Apostoli senserint, sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia, & ad voluntatem suam trahunt Scripturam repugnantem.*

Subtiliores quæstiones apud imperitam multitudinem ne attingat, aut Theologicis ratiotinacionibus e Schola petitis, quas pauci intelligunt, Concionem impleat. Profundiores quæstiones ad salutem & ædificationem Fidelium minime necessarias premat silentio, & Scholarum disceptationi relinquat. *Stultas & sine disciplina quæstiones devitet; sciens quia generant lites. Servum autem Domini non oportet litigare.* 2. Tom. 2. Concil. Trid. Sess. 5. Constitut. Sixti IV. Pii V. Gregorii XV. & Alexandr. VII.

Ne verbis contendat: *Ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium.* Ne de immaculata conceptione Deiparæ Virginis disputet, Pontificia Decreta vereatur, Censuras metuat, Ecclesiæ ingenio, Fideliumque pietati se accommodet.

Ne res ineptas, supervacaneas, vel parum fructuosas proferat; sed eas tantum quæ dignæ Dei Templo, dignæ Christianis moribus, auribusque judicentur, & quæ possint auditores instruere ad salutem, quæ est in Christo Jesu. Ne quidquam ab Ecclesia, ejusque Institutis, Ritibus, consuetudine, perpetuoque usu alienum dicat, quodque cum probatis Ecclesiæ Doctoribus consentiens non sit. Ne historias ex Apocryphis Scriptoribus narret. Indignum enim est verbum veritatis anilibus fabulis, aut incertis historiis immisceri, & adulterari. Si quæ igitur fabulosa videbitur Sanctorum historia, ne attingatur quidem. Concil. Coloniense, p. 6. Cap. 10. & 23.

Ne miracula commemoret, quæ certi Auctoris testimonio non commendentur, & summa cum Historiæ fide tradantur. Ne prædicet nova, quæ ab Episcopo approbata non fuerint. Ne futurorum prædictionem sibi sumat. Ne indulgentias populo promulget, nisi Episcopi mandato. Conc. Trid. Sess. 21. de Reform. cap. 9. & Sess. 25.

Ethnicorum doctrinam, Poetarum versus, Philosophorum disciplinas, etiamsi Religioni Christianæ accommodatæ videantur, frequenter non proferat, sed raro & obiter, & ubi prius Sacrarum Litterarum testimonia attulerit; & adhibita cautione quadam ac præmonitione, quod Ethnici ipsi solo rationis & legis naturæ in cordibus scriptæ lumine, veritatem & officia cognoverint, quæ Christiani Legis Evangelicæ & Fidei radiis illustrati non attendunt, negligunt vel contemnunt; ac ideo surrecturi sint in judicio contra Christianos ipsos, & illos accusaturi. Potest etiam, si quando dictum aut exemplum alicujus Ethnici ac profani Autoris proferatur, cautio hæc adhiberi: *si Poetam, vel Philosophum, Oratorem vel Historicum profanum in sacro suggestu citare liceret:* aut quid simile. S. Carolus Borrom.

Ne singulares quasdam opiniones, quamvis in Scholis propugnentur, ad Concionem adhibeat.

Ne

Ne Doctores & Auctores recentiores in medium afferat. Ea est enim suggesti auctoritas, ut Scripturam sacram imprimis, & sanctorum Patrum doctrinam requirat.

Ne sanctorum Doctorum & Patrum prolixas sententias, sed breves Latino sermone recitet. Immo præter Thema Concionis nihil proferat nisi lingua vernacula, si Eloquentiores imitari velit.

Ne profanum quidquam, ne Edicta laicalia, aut alia hujus generis enuntiet. Ne pauperem quidem eleemosynæ nomine commendet, nisi Episcopi, ejusve Ministrorum auctoritate.

Ne quemquam nominatim insectetur, vel ita verbis depingat, ut de quo loquatur, facile possit auditor animadvertere. Inter concionandum a scommatis, maledictis ac conviciis omnino abstineat; nec in ordinem ullum; aut statum, aut vitæ genus ab Ecclesia receptum invehatur. Vitet pariter manifestam reprehensionem utriusque potestatis, tam Ecclesiasticæ, quam Civilis, *Omnis enim potestas a Deo est*, & propterea eatenus honoranda, non incessenda. Sequenda Præcursoris Dominici doctrina & exemplum, qui ne milites quidem aut Publicanos a se repulit, aut ulla contumelia affecit; sed magis viam recte vivendi ostendit. Per ejuscemodi enim incautam reprehensionem plebs ad seditionem magis ac rebellionem incitatur. Hanc murmur, odium, impatientia, contumacia, & protervia, & detractionis libido comitantur: quin potius docendus populus est *obedire Magistratibus, parere Præpositis suis, etiam dyscolis*: Ac interim admonendus est, si sint Magistratus interdum vitiosi, id evenire quod *Dominus regnare facit malos & hypocritas propter peccata populi. Omnem animam potestatibus sublimioribus subditam esse: quodque omnis potestas a Deo sit: quod denique qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit: Nisi tamen potestas expresse præcipiat, quod est contra mandatum Dei: tum enim oportet plus obedire Deo quam hominibus.*

Conc. Colon. p. 6. Cap. 13. 15. & 16.

1. Petri 2.

Job. 34. Prov. 28. Prov. 28. Isa. 3. Rom. 13.

Ne vitiis exagitandis quasi furens eriratus, excandescat nimis: sed in eo genere, in omnique admonitionis atque exhortationis officio, eam benevolentiam & caritatem Auditoribus suis ostendat atque adeo præstet, qua parens liberos amplectitur, assidueque secum reputet quod Apostolus scripsit; *Filioli, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.*

Gal. 4. 19.

CAPUT IV.

De Forma Concionis, & Eloquentia.

XVIII. Materiam Concionis cum sibi paraverit Concionator, ita illam disponat, ut Oratoriæ illius partes, quatenus vel Evangelii, vel rei alterius de qua dicturus est, ratio patitur, nullæ desiderentur, præsertim quæ illustriores sunt, quæque ad commovendum pertinent. Concionem ita partiatur, ut auditores omnia & facile percipiant, & memoria teneant, quo majorem inde fructum capere ac referre possint. Quamvis Evangelium integrum in modum homiliæ tractet, quod (ut dixi) maxime optandum, & in quo maxime enitendum est, omnia tamen, quæ dicturus est, revocet ad duo vel tria capita seu propositiones, non disparatas, sed connexas, & ex eodem principio seu argumento generali ductas, cujus unitas partes omnes Concionis complectatur. Subdivisiones raræ sint, & si quando fiant, intelligantur potius ab auditore, quam a Concionatore exprimantur, & affectentur: Naturales sint, non contortæ; probationes ejusdem propositionis, potius quam propositiones novæ videantur.

XVIII. Duplex Exordium artis regulæ non patiuntur. In primo itaque & unico Exordio, quod ante Salutationis Angelicæ recitationem pronuntiatur,

tiatur, Concionis argumentum proponatur, & partitio fiat. Ita ut implorato Virginis Deiparæ patrocinio, primam Concionis partem aggrediatur Ecclesiastes.

XIX. Doceat primum, deinde moveat. Cum enim duæ sint hominis facultates principes, intelligentia & voluntas, primam illuminare doctrina alteram debet Eloquentia flexanima, adhibitis locis moralibus ad pias affectiones excitandas aptis commovere. Verborum ac sententiarum figuris Concionem exornent, adhibito quidem, sed minime affectato artificio. Suspicio enim artificii imminuit Oratoris auctoritatem, & orationis fidem. Det porro operam, ut quemadmodum per singula corporis membra sanguis diffunditur; ita in omibus Concionis suæ partibus quædam insint quæ ad commovendum valeant. Ita dicere debet Orator ut doceat, ut delectet, ut flectat. Docere, necessitatis est, delectare suavitatis, flectere victoriæ. Docendi necessitas in rebus est constituta, quas dicimus; reliqua duo in modo quo dicimus. „ Qui ergo dicit, cum docere vult, quamdiu non „ intelligitur, nondum se existimet dixisse quod vult ei quem vult do„ cere. Quia etsi dixit quod ipse intelligit, nondum illi dixisse putan„ dus est, a quo intellectus non est: si vero intellectus est, quocumque „ modo dixerit, dixit. Quod si etiam delectare vult eum, cui dicit, aut „ flectere, non quocumque modo dixerit faciet, sed interest quomodo di„ cat, ut faciat. *Sicut est autem, ut teneatur ad audiendum, delectandus auditor, ita flectendus ut moveatur ad agendum. Et sicut delectatur si suaviter loquaris, ita flectitur si amet quod pollicetis; timeat quod minaris; oderit quod arguis; quod commendas, amplectatur, quod dolendum exaggeras, doleat; cum quid lætandum prædicas, gaudeat: misereatur eorum, quos miserandos ante oculos dicendo constituis; & quicquid aliud grandi eloquentia fieri potest ad commovendos animos auditorum, non quid agendum sit ut sciant, sed ut agant quod agendum esse jam sciunt.* Prorsus hæc est in „ docendo eloquentia, qua fit dicendo, non ut libeat quod horrebat, aut „ ut fiat quod pigebat, sed ut appareat quod latebat. Quod tamen si fiat „ insuaviter, ad paucos quidem studiosissimos suus pervenit fructus, qui ea „ quæ discenda sunt, quamvis abjecte inculteque dicantur, scire deside„ rant. Quod cum adepti fuerint, ipsa delectabiliter veritate pascuntur. *Bonorumque ingeniorum insignis est indoles, in verbis verum amare, non verba. Quid enim prodest clavis aurea, si aperire quod volumus non potest? Aut quid obest lignea, si hoc potest, quando nihil quærimus, nisi patere quod clausum est? Sed quoniam inter se habent nonnullam similitudinem vescentes atque discentes, propter fastidia plurimorum, etiam ipsa, sine quibus vivi non potest, alimenta condienda sunt.* S. Aug. l. 4. De Doctrina Christ. cap. 11.

„ Propter eos igitur, quibus fastidientibus non placet veritas, si alio „ quocumque modo nisi eo modo dicatur, ut placeat & sermo dicentis, „ datus est in eloquentia non parvus etiam delectationi locus. Quæ ta„ men addita non sufficit duris, quos nec intellexisse, nec doc entis elo„ cutione delectatos esse profuerit. Quid enim hæc duo conferunt homi„ ni, qui & confitetur verum, & collaudat eloquium, nec inclinat assen„ sum, propter quem solum cum aliquid suadetur, rebus quæ dicuntur „ invigilat dicentis intencio? Si enim talia docentur, quæ credere vel „ nosse sufficiat, nihil est aliud eis consentire, nisi confiteri vera esse. *Cum vero id docetur quod agendum est, & ideo docetur ut agatur, frustra persuadetur verum esse quod dicitur, frustra placet modus ipse quo dicitur, si non ita discitur ut agatur. Oportet igitur eloquentem Ecclesiasticum, quando suadet aliquid quod agendum est, non solum docere ut instruat, & delectare ut teneat, verum etiam flectere ut vincat. Ipse quippe jam remanet ad consensionem flectendus eloquentiæ granditate, in quo id non egit usque ad ejus confessionem demonstrata veritas, adjuncta etiam suavitate dictionis.* S. Aug. ibid. Cap. 13.

XX. „ Ad hæc tria, id est, ut doceat, ut delectet, ut flectat, etiam

Cicero, lib. De Oratore. „ tria illa videtur pertingere voluisse Romani Auctor Eloquii, cum dixit: *Is igitur erit eloquens, qui poterit parva summisse, modica temperate, magna granditer dicere*: Tamquam si adderet illa etiam tria, & sic

S. Aug. l. 4. De Doctrina Christiana Cap. 17. „ explicaret unam eamdemque sententiam, dicens; *Is erit igitur eloquens, qui ut doceat, poterit parva summisse; ut delectet, modica temperare; ut flectat, magna granditer dicere*. Hæc autem tria ille, sicut ab eo dicta sunt, in causis forensibus posset ostendere: non autem in Ecclesiasticis quæstionibus, in quibus hujusmodi quem volumus informare sermo versatur. In illis enim ea parva dicuntur, ubi de rebus pecuniariis judicandum est; ea magna, ubi de salute ac de capite hominum; ea vero ubi nihil horum judicandum est, nihilque agitur ut agat sive decernat, sed tantummodo ut delectetur auditor, inter utrumque quasi media, & ob hoc modica, id est moderata. In istis autem nostris, quandoquidem omnia, maxime quæ de superiore loco populis dicimus, ad hominum salutem, nec temporariam, sed æternam referre debemus, ubi etiam cavendus est æternus interitus, omnia magna sunt quæ dicimus; usque adeo ut nec de ipsis pecuniariis rebus vel acquirendis vel amittendis parva videri debeant quæ Doctor Ecclesiasticus dicit, sive sit illa magna, sive parva pecunia. *Neque enim parva est justitia, quam profecto & in parva pecunia custodire debemus*, dicente Domino: *Qui in minimo fidelis est, & in magno fidelis est*. Quod

Luc. 16. 10. ergo minimum est, minimum est: sed *In minimo fidelem esse, magnum est*. De judiciis certe sæcularibus granditer dicit Apostolus, quæ tamen

1. Cor. 6. 1. res minimæ sunt: Corripit, increpat, exprobrat, minatur, animique sui affectum crebra & aspera vocis mutatione testatur, propter justitiam, caritatem, pietatem, quæ nulla sobria mente dubitante, etiam in rebus quam libet parvulis magna sunt. Calix aquæ frigidæ res minima atque vilissima est: Non ideo tamen minimum aliquid atque vilissimum Dominus ait, quod eum qui dederit Discipulo ejus, non perdit mercedem suam. Nec vero quando Concionator ea de re sermonem habet, par-

Matt. 10. 42. vum aliquid debet existimare se dicere; & ideo non temperate, non granditer, sed submisse sibi esse dicendum: Nonne si congrue dicat, tamquam de illa aqua frigida quædam flamma debet erumpere, quæ etiam frigida hominum pectora, ad misericordiæ opera facienda, spe cœlestis mercedis accendat?

S. Aug. lib. 4. De Doctr. Christian. cap. 19. „ Et tamen cum Concionator debeat rerum dictor esse magnarum, non semper eas debet granditer dicere, sed submisse cum aliquid docetur; temperate, cum aliquid vituperatur sive laudatur; cum vero aliquid agendum est, & ad eos loquimur qui hoc agere debent, nec tamen volunt, tunc ea quæ magna sunt, dicenda sunt granditer & ad flectendos animos congruenter. Et aliquando de una eademque re magna, & submisse dicitur, si docetur; & temperate, si prædicatur; & granditer, si aversus inde animus ut convertatur, impellitur. Quid enim Deo ipso majus est? Numquid ideo non discitur? Aut qui docet unitatem Trinitatis, debet nisi submissa disputatione agere, ut res ad dignoscendum difficilis, quantum datur, possit intelligi? Numquid hic ornamenta, & non documenta quæruntur? Porro cum laudatur Deus sive de se ipso sive de operibus suis, quanta facies pulcræ ac splendidæ dictionis oboritur ei, qui potest quantum potest laudare; *Quem nemo convenienter laudat, nemo quomodocumque non laudat?* At si non colatur, aut cum illo, vel etiam præ illo quæcumque creatura colatur & diligatur, quantum hoc malum sit, atque ut ab hoc malo avertantur homines, debet granditer dici. Summissæ, temperatæ, grandisque dictionis exempla S. Augustinus affert ex Apostolo Paulo, ex SS. Cypriano & Ambrosio desumpta: sed grande dicendi genus hoc maxime dictare a temperato observat, quod *non tam verborum ornatibus comptum est, quam violentum animi affectibus*. Nam capit etiam elo-

eloquentiæ ornamenta pene omnia ; sed si ea non habuerit, non requirit. *Fertur quippe impetu suo, & elocutionis pulcritudinem, si occurrerit e vi rerum rapit, non curas decoris assumit. Satis enim est ei propter quod agitur, ut verba congruentia, non oris eligantur industria, sed pectoris sequantur ardorem. Nam si aurato gemmatoque ferro vir fortis armetur, intentissimus pugnæ, agit quidem illis armis quod agit, non quia pretiosa, sed quia arma sunt: idem ipse est tamen & valet plurimum, etiam cum rimanti telum ira facit.*

XXI. „ Cum autem eloquentiæ universale sit officium, in quocumque genere dicere ante ad persuasionem; finis autem id quod intenderis persuadere dicendo; in quocumque trium generum dicit quidem Eloquens Concionator apte ad persuasionem; sed nisi persuadeat, ad finem non pervenit eloquentiæ. Persuadet autem in submisso genere vera esse quæ dicit: persuadet in grandi, ut agantur quæ agenda esse jam sciuntur, nec aguntur: persuadet in genere temperato, pulcre ornateque se dicere: quo fine nobis quid opus est? Appetant eum qui lingua gloriantur, & se in panegyricis talibusque dictionibus jactant, ubi nec docendus, nec ad aliquid agendum movendus, sed tantummodo est delectandus auditor. Nos vero istum finem referamus ad alterum finem, ut scilicet quod efficere volumus, cum granditer dicimus, hoc etiam isto velimus, id est, ut bona morum diligantur, vel devitentur mala; si ab hac actione non sic alieni sunt homines, ut ad eam grandi genere dictionis urgendi videantur: aut si jam id agunt, ut agant studiosius, atque in eo firmiter perseverent. Ita fit etiam ut temperati generis ornatu, non jactanter, sed prudenter utamur: Non ejus fine contenti quo tantummodo delectetur auditor, sed hoc potius agentes, ut etiam ipso ad bonum, quod persuadere volumus, adjuvetur. S. Aug. lib. 4. De Doctr. Christian. cap. 25.

XXII. Ab his *s. Augustini* regulis ac præceptis longe recedunt Concionatores illi, qui delectandis duntaxat auditoribus dant operam, adulteris similes, qui voluptatem quærunt, non prolem; *adulterantes verbum Dei*; vel qui præclaris virtutum ac vitiorum picturis & imaginibus inanis eloquentiæ fuco adumbratis, descriptionibus luxuriante eloquentia elaboratis, antithesibus studiose quæsitis & ordinatis, mentem delectant, & phantasiam commovent unam, non cor atque voluntatem. Quod quidem vitium inde oriri existimo, quod facultates Concionatoris cum cognatis auditoris facultatibus colloquantur; phantasia cum phantasia, mens cum mente; cor seu voluntas eum corde seu voluntate. Unde Concionator, cujus mens illuminata quidem est, & phantasia commota, cor vero durum, & piis affectionibus destitutum, phantasiam auditorum excitat, mentem erudit, cor vero ac voluntatem minime commovet. 2. Cor. 4.

XXIII. Falluntur sane oppido, qui Concionatorem ideo granditer dicere putant, & ad animos commovendos congruenter, si dicenti crebrius & vehementius acclametur: hoc enim & acumina submissi generis, & ornamenta faciunt temperati. *Grande autem genus plerumque pondere suo voces premit, sed lacrymas exprimit*. Id sibi experimento probatum, S. Augustinus commemorat. Cum scilicet Cæsaræ Mauritaniæ populo e suggesta dissuaderet pugnam civilem, vel potius plus quam civilem, quam *Catervam* vocabant; neque enim cives tantum modo, verum etiam propinqui, fratres, postremo parentes ac filii, lapidibus inter se in duas partes divisi, per aliquot dies continuos, certo tempore anni solemniter dimicabant, & quisque ut quemque poterat occidebat: Egit quidem S. Augustinus granditer, quantum valuit, ut tam crudele atque inveteratum malum de cordibus & moribus eorum avelleret, pelleretque dicendo: Non tamen egisse aliquid se putavit, cum eos audiret acclamantes, sed cum flentes videret. *Acclamationibus quippe se doceri & delecta-* S. Aug. lib. 4 De Doctr. Christia. c. 24.

lectari, flecti autem lacrymis indicabant. Quas ubi aspexit, immanem illam consuetudinem a patribus & avis, longeque a majoribus traditam, quæ pectora eorum hostiliter obsidebat, vel potius possidebat, devictam, antequam reipsa id ostenderent, credidit. Moxque sermone finito, ad agendas Deo gratias corda atque ora convertit.

XXIV. Concionem instruat atque exornet Ecclesiastes, non verborum vel lectissimorum inani sonitu, & sermone nimis elaborato, & pene calamistrato ac fucato, quo nihil infructuosius esse potest, sed gravi, plenoque succi sanctæ doctrinæ, ac referto disciplina, quæ vere Christiana præstansque sit ad salutem. Scripturæ Sacræ locutionibus & verbis utatur, quantum potest, quibus vim convertendi animas Deus indidit; non verbis hominum, sed verbo Dei, verbo crucis, verbo quód instar gladii ex utraque parte acuti pertingit usque ad divisionem spiritus & animæ. *Non Doctor verbis serviat, sed verba Doctori*. Hoc est enim quod Apostolus ait: *Non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi*. Et, *Non in persuasilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis*. Et, *Noli verbis contendere: ad nihil enim utile est nisi ad subversionem audientium*... Verbis enim contendere, est non curare quomodo error veritate vincatur, sed quomodo tua dictio dictioni præferatur alterius. Adsit orationi quoddam decus non appetitum, sed quodammodo naturale: periodorum numerositas nec omnino prætermittatur, nec affectetur. Nam *cavendum est ne divinis gravibusque sententiis, dum additur numerus, pondus detrahatur*. Ut enim formæ naturalis decor neglectus, minimeque fucatus, ac pene inornatus, sæpe movet vehementius sensus & animos: sic magis valet ad sanctas affectiones in animis auditorum excitandas naturalis & minime fucata eloquentiæ pulcritudo.

S. Aug. lib. 4. De Doctr. Christian. cap. 28. 1. Cor. 1. 17. & cap. 2. 4. 2. Tim. 2.

XXV. Memoriæ cuncta ita mandare studeat Concionator, ut fugiat tamen memoriæ ostentationem: Nec verbis ita illam adstringat, ut nisi occurrerint, alia sufficere non possint ad res ipsas congrue proprieque exprimendas, quas excogitavit, digessit, exornavit.

S. Aug. ibid. cap. 20.

XXVI. Caveat Concionator ne rerum multitudine dicendarum gravet auditores, aut sermonis prolixitate sit ipsis fastidio. *Cum & grandis animi fervor prædicanti adest, & multiplex tractandorum materia memoriæ non deest, facundiæ quoque possibilitas & ornatus necessitati superest, penset eorum qui tacite audiunt imbecillas vires, meliusque fore ut pauca & grate suscipiantur, quam innumera ex quibus nulla retineantur; finemque facere non differat, ut rursum cum sermonem facturus est, alacres eos, non fastidiose inveniat*. Monitum est venerabilis Guiberti Novigentini Abbatis, in Tract. *Quo ordine sermo fieri debeat?*

XXVII. In fine concionis, utatur Epilogo, quo partes ejus & præcipua capita breviter repetat, præsertim quæ morum ædificationem, & actionem spectant. Concionem denique concludat brevi precatione, & gratiarum actione, qua absoluta, populoque cum benedictione dimisso, nisi Diœcesanus adsit Episcopus, aut alter cum ejus licentia Pontifex ritu solemni celebrans, a quo benedictionem sibi ac auditoribus impartiri supplicabit: paululum de suggestu ad Altare conversus, genibus flexis tacitus orabit; auditoresque aliquando monebit ut pariter orent, gratiamque a Deo postulent necessariam ad morum emendationem, ad fugam vitiorum, ad victoriam tentationum, ad virtutum amorem & exercitationem.

CAPUT V.

De Concionatoris officio in instituendis Fidelibus ad sanctissimum sacramentorum usum.

XXVII. CUm nihil Christiano populo utilius esse possit, quam scientia & rectus usus sacramentorum, quæ sunt fontes salvatoris, instrumenta salutis, gratiæ vasa, morborum spiritualium pharmaca, pignora immortalitatis; accurate doceat Concionator, quam religiose, quam pie, quam humiliter ad illa sit accedendum.

XXVIII. De Baptismo cum loquetur, cetera cum exposuerit quæ ex Concilii Tridentini Catechismo sapienter præscripta sunt, tum in eo præcipue versabitur, ut depravatos Fidelium mores exagitet, qui sponsiones in baptismo Deo factas violare non dubitent; & carni, mundo, pompisque ejus, & Satanæ, illiusque operibus vivant, Deo autem mortui sint, cui uni debent vivere. S. Carolus Borrom. in Instr. Prædic verbi Dei.

XXIX. De Confirmationis sacramento cum sermonem instituet, divina illa dona commendabit, quæ Deus hoc Sacramentum rite sancteque suscipientibus impartitur. Tum ostendet quam solicite, quantaque religiosi animi præparatione Fideles ad illud suscipiendum convenire, filiosque suos disponere ac offerre debeant. Exponet præterea cui sint usui septem illa Spiritus Sancti dona: & ad illorum officia recte obeunda auditores hortabitur. Arguet denique negligentiam Christianorum in iis obtinendis & accipiendis; cum in quærendis terrenis opibus tam diligentes sint & solliciti.

XXX. Pœnitentiæ & sanctissimæ Eucharistiæ frequentationem fructuosissimam esse, & maxime commendandam, Scripturæ sacræ testimoniis, omnique argumentorum genere comprobabit; & ad frequentem eorum usum Fideles vehementer hortabitur, illudque identidem inculcabit; *Qui longe est a Sacramentis quibus est redemptus, longe fit a salute quam fuerat consecuturus*. Sanctissimam illam consuetudinem concionando instaurare studeat, ut populus Christianus, sin minus omni die Dominica, saltem semel singulis mensibus peccata confiteatur, & ad sacram Eucharistiæ communionem accedat. In Quadragesima vero & in Adventu Domini, singulis Dominicis id faciat, quod antiquæ Fidelium pietatis est. Gennad.

XXXI. De Sacramento Extremæ Unctionis dicat accurate, præsertim cum de Christiana præparatione ad mortem concionem habebit. Qua in tractatione Fideles doceat, ut quando in gravem ac periculosum morbum incidunt, ipsi statim tum Pœnitentiæ & sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenta, tum hoc Extremæ Unctionis, quod pœnitentiæ supplementum & consummatio est, opportuno tempore petant, & præsertim cum integra mente sunt. Doceat vim Sacramenti, ex quo solatium ingens illis afferet, cum viderint nullum sibi spiritale remedium deesse in sanguine Christi, quod Mater Ecclesia adhibet ad filiorum salutem: Nihilque omnino prætermittat, quod in eo argumenti genere conducere valeat ad spem in Deum excitandam.

XXXII. De Ordinis Sacramento, cum tempus postulat, diligenter agat Concionator. Quo in genere, cum cetera commemoret, quæ in Concilii Tridentini Catechismo habentur: tum Clericorum vitæ instituta, munerisque partes ac functiones. Quam ab omni labe puros eos esse oporteat: quam a perturbationibus alienos: quam continentes, temperantes, sobrios: quam spiritualis vitæ studiosos: quam omni virtutum exemplo præstantes: quam imprimis caritatis, quæ omnium virtutum mater est, & *vinculum perfectionis*, amantes: quam expertes cupiditatis & avaritiæ, quæ radix est omnium vitiorum, & caritatis venenum: quam divini cultus zelo accensos: quam salutis Animarum studio flagrantes: quam doctos, omnisque disciplinæ sanctæ peritos: quam liberales in eleemosynis erogandis, qui præ- S. Carolus Borrom.

sertim uberes fructus ex beneficiis Ecclesiasticis percipiunt: quam hospitales: quam benignos salutaribus consiliis dandis: quam munificos ac promptos in omni spiritali dono, operegue misericordiæ, quam diligentes & sollicitos in omni Ordinum suorum functione. Hæc omnia pie, docte, sapienter ita explicet Concionator, ut populus ad honorem & observantiam debitam iis, qui in Ecclesiasticis Ordinibus constituti sunt, exhibendam accendatur.

Id argumenti genus nactus, Fideles doceat officia erga Clerum. Quanta reverentia & obedientia debeatur Romano Pontifici, Christi Domini in terris Vicario, omnium Christianorum Patri & Doctori, quam ferventer pro eo orandum, cui sollicitudo omnium Ecclesiarum incumbit. Quam magnus honor tribuendus sit Episcopo, ut Apostolorum successori, ut patri, ut pastori, ut animarum totius Diœcesis Rectori. Quanta sit sacerdotii dignitas, demonstret: qua reverentia, quo honore populus Sacerdotes prosequi debeat, præsertim Parochos, qui curatores sunt Animarum, pastores, parentes spirituales, quique paterna sollicitudine populi saluti, spiritualibusque commodis invigilant. Ostendat quam grato propterea animo, quam pia liberalitate, quam fideliter decimas, primitias, aliasve jure aut pia consuetudine debitas subventiones illis solvere debeant: quam propensa voluntate eorum cohortationibus, monitis, præceptisque obtemperare. Quam frequenter, cum necesse fuerit, eos adire, ut ab ipsis salutaria consilia petant. Quam sæpe, præsertim diebus Dominicis Festisque ad Parochialem Ecclesiam convenire, Missæ Parochiali interesse, divinarum literarum commemorationi, ut sanctis moribus fides pascatur, spes erigatur, caritas accendatur, & ad omnem bene recteque agendi disciplinam cœlestium præceptorum inculcatione salutariter erudiatur: *ubi exhortationes, castigationes, & censura divina:* ubi egenis alendis spontaneæ fiunt oblationes, quasi *deposita pietatis*. Populum denique hortetur Ecclesiastes, ut statis illis quatuor anni temporibus, & privatim in suis quisque ædibus, & publice in Ecclesia oret pro iis qui Sacramento Ordinis initiantur, ut Deus dignos Ecclesiæ suæ Ministros efficiat.

Tertull. in Apolog.

XXXIII. De Sacramento Matrimonii tractans Concionator, vim illius doceat ac sanctitatem. Moneat quam religiosa præparatione sit ineundum. Contrahentes ad orationem hortetur *Tobiæ* exemplo, nec non ad jejunium; tum ad Confessionem & Communionem, antequam matrimonium contrahant. Instruat imprimis Fideles quo animo nubendum: quo in genere multa disseret de Christiana filiorum educatione. Admoneat ut videant cui nubant in Domino: Deum precentur ut recte nubant, ut eos in eligenda uxore dirigat, quæ sit secundum cor ejus: nam proprium donum Dei est uxor bona & prudens: munus similiter Dei vir probus & timens Deum. Ut in re tanti momenti parentum consilium adhibeant: quod lex naturalis humanaque suadet, & sacrum literarum exempla docent. Ut rationem habeant ætatis, conditionis, ac morum: ut dotis magnæ loco virtutem censeant. Virginitatis supra matrimonium excellentiam ac meritum commendet: qui tamen continere non possunt, melius esse doceat ut nubant, non ad laxandam, sed ad restringendam frænandamque cuncupiscentiam: qua data opportunitate, de conjugali castitate disserat. In id vero præcipue incumbat, ut si quæ morum corruptelæ nuptiis celebrendis ex depravato usu adhibentur, radicitus exstirpentur; ut saltationes, choreæ, cyathorum confractiones, vocum a profano Gentilium more non abhorrentium strepitus in viis plateisque; ac præterea fascinationes & veneficia in iis impediendis.

S. Carolus Io ro a.

C A-

CAPUT VI.

De Concionatoris officio in vitiis perpetuo reprehendendis, pravisque conjuetudinibus e medio tollendis.

XXXIV. QUod *Jeremiæ* Prophetæ a Domino dictum est, sibi dictum reputet Concionatori: *Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce constitui te hodie super Gentes & super Regna, ut evellas & destruas, & disperdas & dissipes, & ædifices & plantes.* Cooperator sit Christi ad destruendum corpus peccati, ad cupiditates, pravasque consuetudines evellendas & abolendas. Vitia porro ac peccata quæ perpetuo reprehendet, ac destruere studiis omnibus & zelo ferventiore conabitur, hæc frequentiora sunt: Detestabile blasphemiæ scelus, ac nefaria maledicta, quæ in Deum, Sanctosque evomuntur: superstitiones, auguria, divinationes, veneficia, cantiones, & cetera istius generis, quibus castissimus Dei cultus violatur: Dierum festorum violatio. Immodestus ac irreligiosus quorumdam accessus ad Templa Deo dicata; impura in illis, aut in eorum atriis & cæmeteriis conversatio, ac nequaquam cum pietatis Christianæ rationibus conveniens, præsertim cum Divina celebrantur. Nefarium rei familiaris cum alterius injuria parandæ atque augendæ studium, pecuniæ congerendæ sitis, & omnis avaritia: Tot contractuum genera, in fraudem legis usuram omnem prohibentis excogitata: Litium & controversiarum immoderatum studium, ex una cupiditate profectum: Improbitas illorum, qui causas iniquas defendunt: Avaritia & negligentia illorum, qui lites protrahunt: Nequitia illorum, qui litibus jurgiisque odia & inimicitias alunt: Malitia præterea quorumdam, qui velut hirudo, litigantium, omni litigandi arte immoderatos sumptus exhauriunt: Calumniæ, quæ passim in foro versantur; aduteria, stupra, incesta, fornicationis, comessationes, ebrietates, ceteraque opera carnis: Impia licentia falsi testimonii dicendi, aut falso jurandi, etiam in re aut vita cujuscumque tuenda. Nec vero satis putet universe generatimque peccatum & vitium reprehendere; sed ad species, præcipuasque actiones descendat: quo rectius auditores peccata cognoscant, multoque cautius fugiant.

Jer. 1. 9. 10.

S. Carolus Borrom. in Instruct. Prædic. Verbi Dei.

XXXV. Et quoniam plerique sunt, qui certis argumentationibus Disciplinæ Christianæ repugnantibus utuntur ad peccatorum excusationem; de industria aliquando, prout usu venerit, Concionator pie docteque ostendat, quam graviter & infeliciter isti vanna argumentationis atque opinionis humanæ errore decepti, a via salutis aberrent. Atque ii quidem alii sunt qui bonorum studiis & ambitioni serviunt, propterea quod & Mundo, & propinquis satisfaciendum putent. Alii angustam illam vivendi viam ad Evangelii præscriptum minime tenent, quia communem vitæ consuetudinem sæcularium hominum amplectendam arbitrantur. Alii pietatis opera multa aspernantur, quoniam anicularum exercitationes illas potius esse existimant, quam virorum. Sunt qui a perfectiori vitæ ratione, atque a frequenti Sacramentorum usu se subtrahunt, aliosque abducant, quod sine eo diligentiori pietatis studio Christianus homo salutem consequi possit. Sunt qui peccata excusent adolescentiæ ac juventutis nomine, vel aliam causam prætexant, ut temperamentum, paupertatem, societatem, statum & conditionem. Atque ita quidem multi agere pergunt, falsis vulgi opinionibus, ineptisque argumentationibus delusi, quæ a Concionatore acerrime coarguendæ, & studiosissime refellendæ sunt.

S. Carolus Borrom.

XXXVI. Publicorum peccatorum illecebras, quas homines pravæ consuetudinis errore decepti pro nihilo ducunt, Concionator perpetuo reprehendat, atque in summum odium adducere conetur, ostendatque quam graviter Deum offendant, quam multa mala, quin etiam publicas cala-

S. Carolus Borrom.

calamitates inde oriantur, Deo ultionum justo judice & in hoc & in futuro sæculo poenas exigente.

Spectacula, ludos, ludicrasque res istius generis, comœdiarum compositionem, exhibitionem, frequentationem, scenicasomnes & histrionicas actiones, quæ ab Ethnicorum moribus originem ducunt, Christianæque disciplinæ adversantur, perpetuo detestetur, execretur, ductis argumentis ex scriptis Tertulliani, S. Cypriani Martyris, S. Joannis Chrysostmi, Salviani Massiliensis Presbyteri, aliorumque Patrum.

Choræas, saltationes, ac tripudia, quibus mortiferæ cupiditates excitantur, e suggestu graviter reprehendat insecteturque. Omnem in muliebri vestitu luxum, caudatas vestes, superbum ornatum, deformem illam capitis ornandi speciem, & compositionem ostentatitiam, imo potius nundinatitiam, muliebres fucos ac pigmenta, pectoris, colli, brachiorum nuditatem, ceteraque ad mollitiem, atque adeo ad libidinis incitamentum fœde excogitata, omni persuasionum vi, & argumentorum quasi telis oppugnabit: quæ plurima subministrabunt SS. Cyprianus, Chrysostomus, Ambrosius, Augustinus.

S. Carolus Borrom. Effusam etiam virorum impensam, & omnem intemperantiam, quæ ad barbararum Gentium, a fide alienarum mores tam prope accedit, omni studio & ardore sancto coarguat. Servorum, quorum opera nulla est, neque domi, neque foris, multitudinem inutilem ac desidem dissuadeat. Epulas illas sumptuosas, & comessationes immoderatas, omnis intemperantiæ, libidinis, aliorumque vitiorum illecebras reprehendat, increpet. Omnem aleam, omnemque ejus generis ludum, unde jurgiis, furto, maledictis, ac aliis malis, maleficiisque quasi fores aperiuntur, graviter objurget atque exagitet. Eorum etiam peccatum insectetur, qui ædes suas ad ludum aleatorium exponunt. Multorum denique otiosam vitam ac vuluptariam, ita facile peccatis expositam, imo perpetuam peccati occasionem, sæpissime reprehendat.

S. Carolus Borrom. XXXVII. Cum ad conciones habendas aliquo Prædicator Evangelicus venerit, ab Episcopo, vel a Parocho, aliove Ecclesiæ Rectore, accurate illius loci morum corruptelas & pravas consuetudines conquirat: quas ut occasio feret, verborum vi & sententiarum pondere, & imprimis Sacræ Scripturæ testimoniis & exemplis ita insectetur, & funditus exstirpet Deo juvante: eas etiam consuetudines, quæ etsi per se malæ non videantur, occasionem tamen præbent peccandi.

CAPUT VII.

De Concionatoris officio in excolendis virtutibus.

XXXVIII. NON modo vitia destruere, sed & Dei Templum spiritale in auditoribus ædificare; non solum evellere cupiditatem, sed & inserere & rigare virtutem, Concionatoris Evangelici munus est: quamvis *neque qui plantat, neque qui rigat sit aliquid, sed qui incrementum dat Deus*. (1. Cor. 3. 7.) Quemadmodum autem in vitiis dissuadendis non universe dumtaxat, sed speciatim singulas partes vitiosasque actiones persequi debet Concionator: ita Christianas virtutes earumque præcipua officia exponere, non modo in universum, sed sigillatim ac diligenter. (S. Carolus Borrom.) Spiritalis itaque vitæ partes ac præcepta, ex intima sanctissimorum virorum disciplina deprompta exponere studeat. Ad Evangelica consilia, ad perfectioris vitæ rationem, ad Mundi contemptum audientium animos sæpe impellat, quo studiosius cælestis spiritualisque vitæ instituta amplectantur. Ad misericordiæ eleemosynæque opera illos perpetuo excitet. De hospitalitatis officiis,

officiis, de hospitalibus, de Sodalitiis caritatis, de captivorum liberatione, ac de omni pauperum cura, præsertim infirmorum, orphanorum, & quos ingenuus pudor mendicare prohibet, opportunitate data concionetur. De eleemosyna etiam spirituali dicere non prætermittat. Correptionis igitur fraternæ, quæ spiritualis eleemosynæ genus est, necessitatem, modum, utilitatem opportune & prudenter explicet.

Ad pœnitentiæ exercitationes, corporis macerationem, castigationemque sæpe accendat. Ad jejunium, prout Vigiliæ, Quadragesimalis tempestas, & quatuor Tempora occurrunt, sæpe concionem transferat, qua & jejunii necessitatem, & salutares fructus inde provenientes exponat. Et, quod plurimi interest, sancti jejunii certas leges doceat eo diligentius, quo gravius in hoc genere ab omnibus fere peccatur.

Piorum librorum lectionem suadeat, ostendatque spirituales utilitates quæ inde oriuntur. Nihil non agat, ut librorum inutilium, fabulosorum, turpium, periculosorum, quales Romantii (ut vulgo nuncupantur) & Comœdiæ, aliaque hujus generis carmina, quibus morum disciplina corrumpitur, & profani amores excitantur: nec non obscœnarum atque alia ratione improbatarum imaginum usus omnis tollatur.

XXXIX. Uniuscujusque status homines doceat, & ad officia sua erudiat Concionator. Moneat sæpissime parentes, liberos, virum, uxorem, dominum, servum, clericum, laicum, privatum, magistratum, ejus officii quod cujusque proprium erit. Qua ratione fieri possit ut bonis animi, corporis, & externis, quæ fortunæ vocantur, ad consequendam æternam beatitudinem utantur: qua moderatione prospera, qua patientia adversa ferre debeant. S. Carolus Borromæus.

De filiorum educatione, & totius familiæ cura crebro & diligenter agat. Quo in officio, matrum ad vanitatem filias instruentium, & dominarum in pudicitia ancillarum tuenda negligentium culpas coarguat. Doctrinæ Christianæ institutionem, qua pueris prima fidei ac legis divinæ rudimenta traduntur, quam sæpissime atque maxime suadeat & commendet: & patres familias graves pœnas in Dei judicio daturos ostendat, si eorum incuria filii ac famuli Christianas Catecheses, quæ in Parochiis habentur, non frequentaverint, & quæ necessaria sunt ad salutem ignoraverint.

Commendet observantiam & obedientiam, quæ Pastoribus, & Sacerdotibus, Principibus, Magistratibus, ac denique Majoribus exhibenda est. Moneat quam crebro pro illis Deum præcari, qua moderatione & reverentia de illis loqui debeant subditi & inferiores: Cum in hoc sæpissime peccetur, & oris gladio temere feriantur.

Magistratus etiam, cum opus est, & alios qui præsunt, commonefaciat, populi commoda, non sua spectare debere; prodesse magis & consulere, quam præesse ac dominari: exemplo non minus quam auctoritate illum ad veras virtutes, optimamque disciplinam dirigere; paterno amore eumdem complecti: Religionem imprimis, justitiam, clementiam, fortitudinem & temperantiam in omni vita colere.

Nobiles accurate doceat humilitatis officia, modestiæ partes, ceterasque virtutes, quibus magis splendescit ornaturque nobilitas. Nullam nobilitatem esse ostendat cum Christiana conferendam, qua *Dei genus*, *qua filii Dei nominamur & sumus*: quod in nostra situm est potestate cum Dei gratia. *Dedit* enim nobis *potestatem filios Dei fieri*. Admoneat quam benigne cum rusticis, cum pauperibus, cum ceteris inferioris ordinis agant. Doceat quam indecorum ac turpe sit, & Christiana nobilitate indignum, imbecilliores injuriosius tractare, opibus oppugnare, auctoritate opprimere, oneribus gravare, debita mercede fraudare, æs alienum minime dissolvere; & (quod flagitiosissimum est, & ad infamiæ notam insigne) puellarum pudicitiam attentare. Act. 17. 29. 1. Joan. 3. 1. Joan. 12.

Ignobiles ad veram nobilitatem, quæ in Religionis pietatisque cultu, & in præclaris caritatis, humilitatis, patientiæ, Christianarumque aliarum virtutum officiis elucet, vehementer accendat. Scripturam sacram Noe

gene-

generationes ennarrantem, ejus nobilitatis titulos omnes his verbis complecti doceat, *Hæ sunt generationes Noe: Noe vir justus atque perfectus, cum Deo ambulavit*. Ut enim hominum genus homines, sic animarum genus virtutes. Non multos nobiles secundum carnem, sed ignobiles & *pauperes in hoc Mundo Deum elegisse, divites in fide, & hæredes Regni, quod repromisit diligentibus se*. Secundum Deum nobiles esse qui volunt.

Gen. 6. 9. S. Ambrosius. Jacobi 2. 5.

Divites doceat quo modo ad salutem dirigant divitiarum usum: moneat *non superbe sapere, non sperare in certo divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum; bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendat veram vitam*.

1. Tim. 6. 17. 18. 19.

Pauperes frequenter ad patientiam cohortetur, consolatione leniat, ad virtutum thesauros comparandos excitet, secundum Deum beatos esse ostendat; veras non esse divitias, quibus crescentibus crescit inopia, quæ amatoribus suis, quanto fuerint ampliores, non afferunt satietatem, sed inflammant cupiditatem. Fideli totum Mundum divitiarum esse: *Pauperem non esse, qui Deo dives est*.

S. Augustinus, S. Ambrosius, Minutius Felix.

Pro hominum denique conditione varia salutis præcepta illis tradat divini verbi Prædicator: ita ut & rusticanis hominibus, & colonis, ceterisque cujusvis ordinis ac status non desit neque cohortatione, neque officio ad uniuscujusque institutionem Christianam accommodato. Ad id autem plurimum conducet lectio libri II. Venerabilis *Humberti de Romanis* Magistri Generalis Ordinis S. Dominici, *De Eruditione Religiosorum Prædicatorum*, qui *De modo prompte cudendi sermones ad omne hominum genus, & pro negotiorum occurrentium varietate*, inscribitur. Extat Tom. XXV. Bibliothecæ Maximæ Patrum Edit. Lugdun.

In omni loco ubi concionatur, aliquod pietatis opus ejus loci incolis ad pie agendi studium, Episcopi judicio, aptius convenientiusque institui curet; aut institutum vehementius excitari, præsertim usum vespertinæ & matutinæ orationis, vel publice in Ecclesia, ubi fieri potest; vel in privatis ædibus, congregata familia, cum signum campana datur: Confraternitatem Sanctissimi Sacramenti, aut Rosarii beatæ Virginis Mariæ, ad Christianam pietatem nutriendam aptissimas, & *S. Carolo Borromæo* maxime probatas: quin etiam usum orationis mentalis, & spiritualium exercitiorum, in urbibus præsertim, ubi cultiora sunt ingenia: quamquam omnis homo bonæ voluntatis, rectus corde, & Deum diligens, hujus sanctæ disciplinæ capax sit. Sanctissimam illam orationis mentalis disciplinam tradat & explicet ex Scriptura Sacra, SS. Patrum principiis, & Auctoribus Ecclesiasticis, quorum opera universim ab Ecclesia probata sunt; & illusiones erroresque novorum Euchitarum seu Quietistarum non modo caveat, sed pro sua virili parte impugnet, execretur, eradicet.

Ad praxim denique revocet illud Guiberti Novigentini Abbatis præceptum: *Nulla prædicatio salubrior mihi videtur, quam illa quæ hominem sibimet ostendat, & foras extra se sparsum, in interiori suo, hoc est in mente restituat, atque eum coarguens quodammodo depictum ante faciem suam statuat*.

Tract. quo ordine sermo fieri debeat?

CAPUT VIII.

De Decoro in Concione servando.

XL. Concionem totam accommodet Prædicator Evangelicus ad ingenium, conditionem, mores, captumque hominum, apud quos dicturus est. Nihil enim ineptius & absurdius fingi potest, quam si in paupere pago aut oppido, apud rusticos, aut plebejos ita concionetur, ut in opiparas epulas, luxumque declamet: si res doctorum auribus dignas, coram rudibus & imperitis pronuntiet: si omnibus eloquentiæ numeris absolutam & cla-

elaboratam orationem ad catechizandos rudes, rusticanos & plebejos homines afferat. Sacro igitur Oratori hæc attendenda sunt omnia, non solum scilicet auditorum status, sed etiam locus, tempus, res de qua dicturus est, & personæ suæ auctoritas, & vitæ genus, ut apte, decore, convenienter, & cum dignitate concionetur. Sicut enim est quædam eloquentia quæ magis ætatem juvenilem decet, est quæ senilem; *nec jam dicenda est eloquentia, si persona non congruat eloquentis*: ita alia est eloquentia fori, alia sacri suggesti, alia Academiæ, alia Ecclesiæ. S. August. lib. 4. De Doctr. Christ. Cap. 6.

XLI. *Non una eademque exhortatio cunctis congruit, quia nec cunctos par morum qualitas adstringit. Sæpe namque aliis officiunt, quæ aliis prosunt... Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo Doctorum, ut & ad sua singulis congruat, & tamen a communis ædificationis arte numquam recedat. Quid enim sunt intentæ mentis auditorum, nisi, ut ita dixerim, quædam in cythara tensiones stratæ chordarum? quas tangendi artifex, ut non sibimetipsi dissimile canticum faciant, dissimiliter pulsat. Et idcirco chordæ consonam modulationem faciunt, quia uno quidem plectro, sed non uno impulsu feriuntur. Unde & Doctor quisque, ut in una cunctos virtute caritatis ædificet, ex una doctrina, non una eademque exhortatione tangere corda audientium debet.* S. Gregor. M. p. 3. Curæ pastoralis. „ Aliter namque admonendi sunt viri, aliter fœminæ. „ Aliter juvenes, aliter senes. Aliter inopes, aliter locupletes. Aliter læti, aliter tristes. Aliter subditi, aliter Prælati. Aliter servi, aliter Domini. Aliter hujus mundi sapientes, aliter hebetes. Aliter impudentes, „ aliter verecundi. Aliter protervi, aliter pusillanimes. Aliter impatientes, aliter patientes. Aliter benevoli, aliter invidi. Aliter simplices, „ aliter impuri. Aliter incolumes, aliter ægri. Aliter qui flagella metuunt, „ & propterea innocenter vivunt; aliter qui sic in iniquitate duruerunt, „ ut neque per flagella corrigantur. Aliter nimis taciti, aliter multiloquio „ vacantes. Aliter pigri, aliter præcipites. Aliter mansueti, aliter iracundi. Aliter humiles, aliter elati. Aliter pertinaces, aliter inconstantes. „ Aliter gulæ dediti, aliter abstinentes. Aliter qui sua misericorditer tribuunt, „ aliter qui aliena rapere contendunt. Aliter qui nec aliena appetunt, nec „ sua largiuntur: aliter qui & ea quæ habent tribuunt, & tamen aliena „ rapere non desistunt. Aliter discordes, aliter pacati. Aliter seminantes „ jurgia, aliter pacifici. Aliter qui sacræ legis verba non intelligunt recte; aliter qui recte quidem intelligunt, sed hæc humiliter non loquuntur. „ Aliter qui cum recte prædicare valeant, præ nimia humilitate formidant; aliter quos a prædicatione imperfectio vel ætas prohibet, & tamen præcipitatio impellit. Aliter qui in hoc temporaliter appetunt, „ prosperantur; aliter qui ea quidem quæ mundi sunt, concupiscunt, sed „ tamen adversitatis labore fatigantur. Aliter conjugiis obligati, aliter a „ conjugii nexibus liberi. Aliter peccatorum carnis conscii, aliter ignari. „ Aliter qui peccata deplorant operum, aliter qui cogitationum. Aliter „ qui admissa plangunt, nec tamen deserunt; aliter qui deserunt, nec „ tamen plangunt. Aliter qui illicita quæ faciunt, etiam laudant; aliter „ qui accusant prava, nec tamen deviant. Aliter qui repentina concupiscentia superantur, atque aliter qui in culpa ex consilio ligantur. Aliter qui licet minima, crebro tamen illicita faciunt; aliter qui se a „ parvis custodiunt, sed aliquando in gravioribus demerguntur. Aliter qui „ bona nec inchoant; aliter qui inchoata minime consummant. Aliter „ qui mala occulte agunt, & bona publice; aliter qui bona quæ faciunt „ abscondunt, & tamen quibusdam factis publice mala de se opinari permittunt. *Hæc S. Gregorius Magnus* 3. *p. Curæ Pastoralis*, ubi illos omnes admonitionis modos sigillatim explicat. Sunt autem Admonitiones triginta sex, quæ velut Regulæ a Prædicatoribus verbi Dei legendæ sunt, & accurate observandæ. Legantur & quæ de hoc argumento scripsit Venerabilis *Humbertus de Romanis*, Lib. *De Eruditione Prædicatorum*, Cap. XVII.

XLII.

S.Gregor. M. p.8. Curæ pastoralis. Cap.5. Luc. 12.

XLII. Infirmis denique, simplicibus, imperitis altiora prædicari non debent, quam eorum captus & vires ingenii ferant. *Alta enim quæque debent multis audientibus contegi, & vix paucis aperiri*. Hinc veritas ait: *Quis putas est fidelis dispensator & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram?* per mensuram „ quippe tritici, exprimitur modus verbi; ne cum angusto cordi incapa- „ bile aliquid tribuitur, extra fundatur. Hinc S. Paulus ait: *Non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus: Tamquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam*. „ Hinc Moyses a secreto Dei „ exiens, coruscantem coram populo faciem velat: quia nimirum turbis „ claritatis intimæ arcana non indicat. Hinc per eum divina voce præci- „ pitur, ut is qui cisternam foderit, si operire neglexerit, corruente in „ ea bove vel asino pretium reddat: quia ad alta scientiæ fluenta perve- „ niens, cum hæc apud bruta audientium corda non contegit, pœnæ reus „ addicitur, si per ejus verba in scandalum sive munda sive immunda „ mens capiatur. Hinc ad beatum Job dicitur: *Quis dedit gallo intelligen- „ tiam?* Prædicator etenim sanctus dum caliginoso hoc clamat tempore, „ quasi gallus clamat in nocte, cum dicit: *Hora est jam nos de somno surgere*. Et rursum: *Evigilate justi, & nolite peccare*. Gallus autem pro- „ fundioribus horis noctis altos edere cantus solet: cum vero matutinum „ tempus in proximo est, minutas ac tenues voces format: quia nimirum „ recte prædicat, obscuris adhuc cordibus aperta clamat, nil de occultis „ mysteriis indicat, ut tunc subtiliora quæque de cœlestibus audiant, cum „ luci veritatis appropinquant.

1. Cor. 3.
Exodi 34.
Job 38.
Rom. 3.
1. Cor. 17.

XLIII. Non solum Prædicator Gentium, sed & Christus Jesus Prædicatorum Magister & norma exemplo suo docuit, Concionatorem auditorum captui attemperare se debere, cum in parabolis locutus est, & Discipulis ait: *Adhuc multa vobis habeo dicere, sed non potestis portare modo*. Quamobrem in eo omnem collocet operam concionator, *ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter audiatur*. Et si præstantiorum Prædicatorum eloquentiam assequi non valeat, sapientiam certe imitetur. *Sapienter autem dicit homo tanto magis vel minus, quanto in Scripturis sanctis magis minusve profecit. Huic ergo qui sapienter debet dicere, etiam quod non potest eloquenter, verba Scripturarum tenere maxime necessarium est. Quanto enim se pauperiorem cernit in suis, tanto eum oportet in istis esse ditiorem; ut quod dixerit suis verbis, probet ex illis, & qui propriis verbis minor erat, magnorum testimonio quodammodo crescat. Probando enim delectat, qui minus potest delectare dicendo*.

Joan. 16. 12.
S. August. lib. 4. De Doctin. Christ. cap. 5.

XLIV. Illa Concionis attemperatio ad ingenia, conditionem, mores, captumque auditorum, a caritate imperari debet ac dirigi, ad cujus finem Concionator omnia referre debet quæ dicit, & modum ipsum dicendi, sicut Scriptura Sacra ad geminum illum finem caritatis tota refertur, Dei & proximi. Porro, *cum eadem omnibus debeatur caritas, non eadem est omnibus adhibenda medicina: ipsa item caritas alios parturit, cum aliis infirmatur; alios curat ædificare, alios contremiscit offendere; ad alios se inclinat, ad alios se erigit, aliis blanda, aliis severa, nulli inimica, omnibus mater-*

S. August. lib. De Catechizandis rudibus.

C A P U T IX.

De Concionatoris Elocutione.

S. Carolus Borromæus, in Instruct. Prædic. verbi Dei.

XLV. Concionator elocutionis genus exquisitum nec affectet, nec devitet. Fucum omnem fugiat. Pura sit, propria, perspicua ejus elocutio. Imperitæ multitudinis consuetudinem loquendi, ne sequatur, cum in ea sint multa absurda, multaque indigna Concionantis gravitate.

Verba antiqua, peregrina, obsoleta fugiat. Anicularum proverbia ne adhibeat.

Dicendi forma utatur, cui per artem atque exercitationem par esse possit.

Fati, fortunæ, infortunii nomina, aliaque istius generis ab Ecclesiæ usu jampridem explosa omnino caveat. Verba Ecclesiæ usu consecrata etsi minus elegantiæ habeant, dicere non recuset; profana & nova omnino repudiet.

Epithetorum nimium usum, & poeticum dicendi genus ne consectetur. Vocabulorum frequentem synonymiam omnino caveat; nisi cum unum altero significantius aut magis proprium fuerit.

Metaphoras, similitudines & exempla a rebus maxime notis & insignibus sumat. Orationis enim majestatem dejicit, qui a rebus humilibus similitudines frequenter trahit.

Inflata oratione non utatur, sed gravi; non incisa ut fert stylus Epistolaris, sed periodica; non ambigua, sed perspicua, præsertim cum auditorem docet, non enim adeo curare debet quanta eloquentia doceat, sed quanta evidentia. *Cujus evidentiæ diligens appetitus aliquando negligit verba cultiora, nec curat quid bene sonet, sed quid bene indicet atque intimet quod ostendere intendit. Unde ait quidam, cum de tali genere locutionis ageret, esse in ea quamdam diligentem negligentiam. Hæc tamen sic detrabit ornatum, ut sordes non contrahant.* „ Quamvis in bonis Doctoribus tanta docendi cura sit, vel esse debeat, ut verbum quod nisi obscurum sit vel ambiguum, proprium ant elegans esse non potest, vulgi autem more sic dicitur ut ambiguitas obscuritasque vitetur, non sic dicatur ut a doctis, sed potius ut ab indoctis dici solet. Si enim non piguit interpretes nostros, *Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus*, quoniam senserunt ad rem pertinere, ut eo loco pluraliter enuntiaretur hoc nomen, quod in Latina lingua singulariter tantummodo dicitur; & si ossium potius quam os dicere debere pietatis Doctorem imperitis loquentem S. Augustinus censuit, ne ista syllaba non ab eo quod sunt ossa, sed ab eo quod sunt ora intelligeretur: Concionator apud rusticos & imperitos loquens, aut apud homines ab Aulæ & magnarum urbium consuetudine & politiori locutione remotos, usurpare potius debet verba minus propria minusque elegantia, quam intelligentiæ fructu mentes auditorum frustrare. „ Quid enim prodest locutionis integritas, quam non sequitur intellectus audientis, cum loquendi omnino nulla sit causa, si quod loquimur, non intelligunt, propter quos ut intelligant loquimur? *Qui ergo docet, vitabit omnia verba quæ non docent; & si pro eis alia integra, quæ intelligantur, potest dicere, id magis eliget; si autem non potest, sive quia non sunt, sive quia in præsentia non occurrunt, utetur etiam verbis minus integris, dum tamea res ipsa doceatur atque discatur integre.*

S. Aug. l. 4. De Doctr. Christiana cap. 10.

Psalm. 54.

Exordiatur moderato & temperato dicendi genere. In Exordio vitentur similitudines, præsertim poetico more explicatæ, Historiæ profanæ, Oratorum & Philosophorum Gentilium sententiæ.

Vim illam dicendi vehementem & concitatam in progressu concionis ne affectet Ecclesiastes; sed piis dispositionibus ad eam Spiritus Sancti ope atque auxilio feratur, ut auditoribus prosit.

Ejusdem rei repetitionem vitet, quoniam molesta est, & affectum restinguit. Cum tamen docet, ac repetitione opus est ut intelligatur, alio atque alio dicendi modo idem repetat, donec ab auditoribus capiatur. *Solet autem motu suo significare utrum intellexerit cognoscendi avida multitudo: quod donec significet, versandum est quod agitur, multimoda varietate docendi; quod in potestate non habent, qui præparata, & ad verbum memoriter retenta pronuntiant.*

S. Augustin.

Cum de peccatis luxuriæ agit, cautionem adhibeat, ne imprudens in obscœna verba incidat, vel turpes cogitationes loquendo injiciat, sed horrorem incutiat criminis.

Excla-

Exclamationes raro adhibeat, & opportuno quidem loco.

Adulationis verba omnino fugiat, cum de Ecclesiæ vel sæculi Principibus & Magistratibus, aut apud eos verba facit.

Ambitiosum dicendi genus caveat. Splendidos titulos, & nomina adjuncta illustria, ut, *Serenissimus David*, plane rejiciat. Honorifica tamen brevique præfatione eos viros excipiet, quorum exempla proponit ad imitationem. Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines, Sancti nomine semper appellet.

Dictionem vitet quæ indignationem & fastidium parit, præsertim cum de incommodis suis loquitur. Attentionem cum petit, ne arroganter faciat: neque se magna dicturum & admirabilia polliceatur. Alios Concionatores ne spernat, aut in eos invehatur, ut suum concionandi modum extollat, sibique auctoritatem & approbationem conciliet.

Eloquentium suæ linguæ hominum dictionem, & elocutionem imitetur, qualis est apud Gallos Concionatores elocutio illustrium virorum DD. *Mascaron*, Aginnensium Episcopi, & *Spiritus Fleschier* Nemausensis Antistitis; cujus conciones, orationes funebres, Vitam Theodosii Magni, & Cardinalis Ximenii legant & relegant, qui eloquenter concionari volunt: sin minus vero tantorum Oratorum aut aliorum etiam qui ex Religiosis Societatibus, sive Ordinibus, vel Ecclesiasticis Congregationibus aut seculari Clero, eloquentia præcellunt, stylum & elocutionem assequi possint, legant libros dictionis puritate insignes, præsertim illorum Auctorum, qui de rebus divinis, de moralibus argumentis, de spirituali vita eleganter scripserunt, aut scribunt etiamnum, & ex eorum frequenti lectione pure loqui discant & assuescant.

C A P U T X.

De Pronuntiatione, & Corporis Motu.

S. Carolus, Borromæus, in Instr. Præd. Verb. Dei.

XLVI. Vocem & actionem ita temperare conetur Concionator, ut non ex arte petere, sed ex natura dicere videatur. Pro rerum quas dicit varietate, voce & gestu vario uti studeat: ne res mediocres, aut etiam forte leves magna contentione tractet, quasi sola voce & gestu persuadere velit; aut vero quæ magna sunt imminuat; aut recitanti potius quam ex animo dicenti similis videatur.

Illud quoque vitium caveat, ne uno vocis sono tota proferatur oratio; quod fastidium parit. Vocis mollitiem vel suavitatem quamdam, magnitudinem item ne affectet; nec in quovis genere nimiam contentionem. Ut nimiam tarditatem, quasi verba difficile inveniens, ita nimiam celeritatem fugiat. Non enim proficit oratio ita effusa, sed auditorum animos quasi prætervolat. Itaque pro rerum opportunitate, nunc tarde, nunc celeriter eloquatur.

Canoram vocem in Exordio & magnam fugiat; hæc enim & modestum Exordium esse vetat, & reliquæ orationi pronuntiandæ nocet: sed vocem sedatam habeat, & quotidiano sermoni proximam. In Narratione, vocis varietate utatur, ut quo quidque pacto gestum sit, ita narrare videatur. Res enim strenue gestæ, vocis celeritate; quæ vero dignitatem habent, plenis faucibus, & sedatissima voce narrandæ sunt. In Cohortatione, quæ fit in Epilogo Concionis, primo voce utatur attenuatissima, quæ fit faucibus contractis; deinde clamore leni, non obstrepero, mox sono æquabili, postremo voce celeri.

XLVII. In gestu & corporis motu tantum faciat, quantum rerum natura patitur. Quod vel ex eorum observatione, qui recte natura tantum pronunciant, in communi consuetudine discere potest. Ita neque eodem

gestu

gestu semper utetur; neque manu eodem modo composita, neque uno brachio tantum, neque eodem motu corporis, & eadem vultus moderatione. Oculis non minus exprimat affectus animi varios, pro rerum quas dicit varietate, quam voce. Non importune suggestum palmis feriat; sed cum rei magnitudo poscit. Non per suggestum quasi volitet, nunc ex hoc, nunc ex illo angulo prosiliens. Non quasi ex suggesto medium corpus demittat, aut aliis multis motibus utatur, qui aut deformes sunt, aut digladiantis potius esse videntur, quam dicentis. Ne in suggesto unquam corpore innitatur, sed rectus stet aut sedeat. Ne dejecto, ne supino, ne in latus inclinato capite sit, sed plane recto. Ne mentum pectori affigat. Ne oculos in Templi fornice aut parietibus defixos habeat, ne torvos, ne petulantes. Ne in auditorum aliquo ejus hæreat intuitus, prælertim cum in certa vitia invehitur, sed in totum auditorium feratur, vocisque sono & gestui accommodetur, & utriusque comes sit. Ne supercilia contrahat, ne diducat, ne remittat. Ne nares corruget, ne moveat, ne inflet, ne digito diducat, ne plena manu resupinet. Ne labra lambat, ne mordeat. Ne humeros attollat, ne rursus contrahat. Ne tussiat, ne expuat crebro, nisi necessitate coactus. Ne in eloquendo per nares majorem spiritus partem effundat. Ne crebro anhelitu jumenta onere laborantia imitari videatur.

Ne brachium quasi gladiator immoderate jactet; ne lævam manum, nisi raro, & in magno concionis æstu. Ne manum supra oculos attollat, nec dimittat infra pectus. Ne digitorum gestum indecorum adhibeat, sed decentem; nempe in principiis lenem, & in utramque partem modice prolatum; in narrando paulo productiorem; in reprehendendo acrem & stantem. Ne argutiis digitorum utatur. Ne femur feriat, nisi raro, cum indignationem movere studet. Ne pedibus supplodat, nisi opportune in summa contentione.

In aliis imitandis prudentiam adhibeat; ne vel levia quædam vel etiam vitiosa imitetur; aut ea, quæ cum alteri conveniant, a se tamen aliena sunt. Non denique fractos, molles, effeminatos comœdorum gestus, Oratore Christiano prorsus indignos.

C A P U T XL

De Præparatione Concionatoris.

XLVIII. QUo studiosius atque religiosius concionandi munere perfungatur Concionator, cogitet primum ad Dei omnipotentis gloriam, animarumque salutem omnem concionandi vim ac rationem referri. Deinde se Dei Ministrum esse, per quem verbum Dei ab ipso Spiritus Sancti fonte ducitur ad Fidelium animos divinitus irrigandos. Tertio, res sanctas ac divinas a se tractari oportere. Quarto, prædicationis munus quod suscipit, non modo sanctissimis viris, Prophetis, Apostolisque a Deo commissum; sed ab ipso etiam Christo Jesu Dei Filio, Magistro, Domino, ac Salvatore nostro præstitum. *S. Carolus, Borromæus, in instruct. Prædic. verbi Dei.*

XLIX. Viribus suis non fidat, sed imbecillitatem suam agnoscens, sese coram Deo abjiciat, cujus cœlesti benignitate ac misericordia ipse, quamvis Evangelico munere indignus, adjuvetur. Utque ad omnia sancta studia, quibus juvari possit, vehementius accendatur, sæpe secum reputet quam magnum præmium promissum a Deo sit illi, qui ab errore viæ suæ peccatorum abduxerit. *Qui enim converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam suam a morte, & operiet multitudinem peccatorum.* *Jacob. 5. 20.* Deum igitur supplex oret, ut divina gratiæ ejus ope, rei cujus tractandæ munus suscepit, sanctitati, & personæ quam sustinet dignitati atque officio respondere possit. Ut propriæ laudis aut gloriolæ non modo studio,

dio, sed opinione quidem efferatur, sed divinæ gloriæ cupiditate, & caritate erga proximos singulari incensus, tota mente totoque animo & in cœlesti Christi Domini Regno propagando, & animarum salute promovenda ita defixus sit, ut suorum commodorum & utilitatem penitus obliviscatur.

L. Det operam ut sacris doctrinis, vitæ innocentia, morum sanctitate, & cœlestium rerum contemplatione excultus, idoneum se præbeat, ut ad prædicandum missus, populo valde prosit *verbo*, *exemplo*, *& sanctarum fructu orationum. Manent enim tria hæc: Verbum, Exemplum, Oratio, major autem his est oratio. Nam etsi vocis virtus sit opus: & operi tamen & voci gratiam efficaciamque promeretur oratio.*

S. Bernardus Epist. 201.

LI. Ambitionem omnem tamquam pestem fugiat, omnemque illius suspicionem. Ne loca insigniora, ubi prædicationis suæ semen spargat, ambiat, affectetque; memor Christi Domini, quem a Patre e cœlis missum ad erudiendum humanum genus, pagos, & vicos, & castella obiisse legimus. Numquam in opinionem inducat, majori atque nobiliori suggesto se dignum esse. Fuit hæc quondam Ethnicorum Oratorum ambitio, a qua penitus alienus esse debet Christianus Concionator, qui ad *prædicandum Christum crucifixum*, non ad sui ingenii, doctrinæ, aut eloquentiæ ostentationem vocatus est.

LII. Cum prædicandi munus non humanæ scientiæ aut facundiæ, sed divinæ virtuti ac Spiritus Sancti gratiæ inniti concionator intelligat; diligentissime sibi cavebit, ne mortali peccato inquinatus, *Spiritum Sanctum contristet*, ac Apostolicum opus, ipsiusque Domini nostri Jesu Christi munus attingat. Conscientiam igitur ab omni peccatorum labe pœnitentiæ Sacramento ante expurget, quam ad verbi Dei tractationem accedat, gravissimam illam Prophetæ objurgationem vehementer pertimescens: *Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum?* illam etiam ejusdem Vatis orationem usurpans, *Et ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque*. Non enim metum hunc „ Prophetæ fuisse existimandum est, ut sibi veritatis verbum ex corde „ vereretur auferri: ait enim, *Quia in judiciis tuis supersperavi*. Sperans „ ergo in judiciis Dei, verbum veritatis de corde sibi non metuit auferri. „ Scit autem quædam esse peccata, quæ ex ore verbum auferant veritatis. „ *Peccatori enim dixit Deus, Quare tu enarras justitias meas?* Non enim ait, Quare immemor es justitiarum mearum? *Sed peccatorem monuit eum qui in peccato mansisset, a prædicationis officio abstinere. Vult enim liberum a crimine esse doctrinæ Cœlestis Prædicatorem, vult Eloquentia sua a casti corporis casto ore tractari. Cavendum igitur est, ne quando ex ore nostro verbi veritatis auferatur eloquium. Hinc illud est quod Apostolus „ monet.* Noli negligere quod in te est charisma: *ne per negligentiam ac desidiam indigni prædicatione verbi Dei simus.*

Psalm. 49. 10.

Psal. 1. 8. 43. S. Hilarius, Tractatu in Psal. 118. Littera 6. Num. 3.

1. Tim. 4. 14.

LIII. Nocte quæ Concionis diem præcedit, Deum ferventer oret omnis sapientiæ omniumque sanctarum virtutum auctorem, ut & sibi & auditoribus largiatur, unde divinus cultus, & animarum salus adjuvetur.

S. Carolus Borrom.

Antequam suggestum ascendat, sibi proponat concionem ejusmodi, quæ vel multitudo sit hominum esurientium, cibumque spiritualem expectantium; vel cœtus claudorum, paralyticorum, hydropisi laborantium, mutorum, cæcorum, surdorum, malo dæmone æstuantium, leprosorum, valetudinis beneficium quærentium. Quamobrem ita in omni Concionis parte se comparet, ut eorum saluti prospiciat. Consideret præterea se piscatorem hominum esse: Ideo nervos omnes intendere debere, ut sagenam Evangelicam impleat, animasque pereuntium Christo Domino lucrifaciat. Ne igitur in prædicationis officio langueścat. Sed ut sanctas commotiones in aliis excitet, tales ipso animo suo primum concipiat; ut auditores ad Dei & virtutis amorem accendat, ipse prior inardescat: & quales in alios transfundi cupit sanctos affectus, ipse illos animi sui sensibus recte conceptos,

ptos, quasi ceteris spectandos proponat. Id assequi studebit primum ardenti precatione; deinde argumenti de quo dicturus est, explorata cognitione; tum vehementi cogitatione & quasi ob oculos posita specie ipsius rei quam meditatione concepit; ac praeterea attenta lectione locorum Sacrae Scripturae, qui cum re conveniant, quam animo excogitatam habet. Intus audiat, antequam praedicet. *Verbi enim Dei inanis est forinsecus Praedicator, qui non est intus auditor.*

LIV. Et quoniam ad commovendos animos parum valet concio alieno labore conscripta; nunquam ad piarum affectionum excitationem alienae concionis industria utetur, sed ingenio suo concipiet ac pariet, quo vehementius primum se, deinde auditores afficiat. Sacrae enim disciplinae cibus qui populo proponitur, mente propria quasi stomacho concoctus, vires majores habet ad omnem piam commotionem. Ne igitur praedicator se totum in alienas conciones temere ingurgitet, satius est eas ex sanctissimorum Ecclesiae Doctorum, Chrysostomi, Ambrosii, Augustini, Gregorii Magni, aliorumque Patrum Homiliis, Sermonibus, & Tractatibus confici & quasi conflari. S. Aug. Serm. 179. Alias De Diverf. 27. cap. 1.

LV. Illi tamen minime contemnendi sunt, qui cum bene pronunciare possint, & quid pronuntient, excogitare non valeant; ab aliis sumunt eloquenter sapienterque conscripta, memoriaeque commendant, & ad populum proferunt, modo piis meditationibus sanctas affectiones in se ipsis excitent, & prout Dominus dederit, in animos auditorum transfundant. *Sic enim, quod profecto utile est, multi Praedicatores veritatis fiunt, nec multi magistri, si unius veri Magistri id ipsum dicant omnes, & non sint in eis schismata. Nec deterrendi sunt isti voce Jeremiae Prophetae, per quem* „ *Deus arguit eos, qui* Furantur verba ejus unusquisque a proximo suo. *Qui enim furantur, alienum auferunt; verbum autem Dei non est ab iis alienum qui obtemperant ei: potiusque ille dicit aliena, qui cum dicat bene, vivit male. Quaecumque enim bona dicit, ejus excogitari videntur ingenio, sed ab ejus moribus aliena sunt. Eos itaque dixit Deus furari verba sua, qui boni volunt videri, loquendo quae Dei sunt, cum mali sint, faciendo quae sua sint .... Cum vero boni Fideles bonis Fidelibus hanc operam commodant, utrique sua dicunt: quia & Deus ipsorum est, cujus sunt illa quae dicunt; & ea sua faciunt, quae non ipsi componere potuerunt, qui secundum illa composite vivunt.* S. Aug. Lib. 4. De Doctrina Christ. cap. 29. & 30. Jerem. 23.

Sive autem ad populum, vel apud quoslibet jam jamque dicturus, sive quod apud populum dicendum, vel eis qui voluerint vel potuerint, legendum est dictaturus, oret ut Deus sermonem bonum det in os ejus. Si enim Regina oravit Esther, pro suae gentis temporaria salute locutura apud Regem, ut in os ejus Deus congruum sermonem daret; quanto magis orare debet ut tale manus accipiat, qui pro aeterna hominum salute in verbo & doctrina laborat?... Cum enim ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter audiatur, pietate magis orationum quam Oratorum facultate assequi se posse non dubitet; *Orando pro se ac pro iis quos est allocuturus, fit orator antequam dictor. Ipsa hora jam ut dicat accedens, prius quam exserat proferentem linguam, ad Deum levet animam sitientem, ut eructet quod biberit, vel quod impleverit fundat. Cum enim de unaquaque re, quae secundum fidem dilectionemque tractanda sunt, multa sunt quae dicantur, & multi modi quibus dicantur ab eis qui haec sciunt; quis novit quid ad praesens tempus, vel nobis dicere, vel per nos expediat audiri, nisi qui corda omnium videt? Et quis facit ut quod oportet, & quemadmodum oportet, dicatur, nisi in cujus manu sunt & nos & sermones nostri? Ac per hoc, discat quidem omnia quae docenda sunt, qui & nosse vult & docere, facultatemque dicendi, ut decet virum Ecclesiasticum, comparet: Ad horam vero ipsius dictionis, illud potius bonae menti cogitet convenire, quod Dominus ait* „ Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa „ hora quid loquamini: non enim vos estis qui loquimini, sed Spiri- „ tus Patris vestri qui loquitur in vobis: *Si ergo loquitur in eis Spiritus* S. Aug. lib. 4. De Doctrin. Christ. cap. 15. Matt. 10.

Sanctus, qui persequentibus traduntur pro Christo, cur non & in eis qui tradunt discentibus Christum?

S. August. l. 4. De Doctrina Christ. cap. 30. *Illi vero qui ea dicturi sunt, quæ ab aliis acceperunt, & antequam accipiant, orent pro eis a quibus accipiant; ut eis detur quod per eos accipere volunt; & cum acceperint, orent ut bene & ipsi proferant, & illi ad quos proferunt sumant, & de prospero exitu dictionis eidem gratias agant, a quo id se accepisse non dubitant: Ut qui gloriatur, in illo glorietur, in cujus manu sunt & nos & sermones nostri.*

CAPUT XII.

De Disciplina virtutum & vitæ innocentia Concionatoris,

LVI. Quemadmodum in Arca Testamenti duo illi Cherubim ita collocati erant, ut semper mutuo se respicerent; ita vita Concionatoris doctrinæ ex altera parte respondere debet, ut & vitam doctrina collustret, & doctrinam vita corroboret. *Oportet prius mundari, quam mundare.* Exemplum Christi imitandum est, qui *cœpit facere & docere:* & magnum in Regno cœlorum illum fore dixit, *qui fecerit, & docuerit.* Sit igitur Concionator singulari vitæ innocentia, moribus sanctissimis, & divinis virtutibus instructus, Dei timore, terrenarum rerum despicientia, zelo salutis animarum, humilitate, mansuetudine, patientia, caritate, cæterisque Christianæ Disciplinæ bene munitus. „ Debet enim pauper spiritu esse, ut avaritiæ „ studium, atque omnem quæstus cupiditatem libere reprehendat. Debet „ perpetuo & sua & aliena peccata lugere, ut eos exagitet, qui antequam „ peccent, peccare non verentur; & ubi peccaverint, dolorem non concipiunt scelerum quæ admiserint. Debet esurire & sitire justitiam; ut „ operum bonorum studio languentes excitet verbo Dei, & exemplo suo „ accendat. Debet esse mansuetus, ut ametur potius quam timeatur. Debet esse misericors erga alios, & severitatem sibi adhibere. Debet esse „ mundo corde, ut ne cogitationes quidem inanes & inutiles hujus sæculi suspiciat, nedum sæcularibus negotiis se implicet. Debet esse pacificus, „ ut populus quem docet, solicitus sit servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Debet esse paratus ad res omnes difficillimas, pro gloria Dei, „ proque Ecclesia ferendas, non inani quodam animi impetu, sed solida „ veraque constantia, digna Martyribus.

S. Greg. M. Act. 1. Matt. 5. 19. S. Joannes Chrysost.

Neque solum his *S. Joannis Chrysostomi* monitis se conformet Evangelicus Prædicator; sed & disciplinam imitetur a *S. Gregorio Nazianzeno* ea de re traditam, & a *S. Basilio* confirmatam. Sed & *S. August.* audiat, cujus præclara est de eodem argumento sententia. „ Habet autem (*inquit*) „ ut obedienter audiatur, quantacumque granditate dictionis majus pondus „ vita dicentis. Nam qui sapienter & eloquenter dicit, vivit autem nequiter, erudit quidem multos discendi studiosos, quamvis animæ suæ sit „ inutilis ... Multis itaque prosunt dicendo quæ non faciunt, sed longe „ pluribus prodessent faciendo quæ dicunt. Abundant enim qui malæ vitæ suæ defensionem ex ipsis suis Præpositis & Doctoribus quærunt, respondentes corde suo, aut etiam si ad hoc erumpant, ore suo, atque dicentes, Quod mihi præcipis, cur ipse non facis? Ita fit ut eum non obediant, qui se ipse non audiat, & Dei verbum quod eis prædicatur, simul cum ipso Prædicatore contemnant. Denique Apostolus scribens ad „ Timotheum, cum dixisset, *Nemo adolescentiam tuam contemnat;* subjecit „ unde non contemneretur, atque ait: *Sed forma esto Fidelium in sermone,* „ *in conversatione, in dilectione, in fide, in castitate.* Talis Doctor ut obedienter audiatur, non solum submisse ac temperate, verum etiam granditer dicit, qui non contemptibiliter vivit. Sic namque eligit bonam vitam, ut etiam bonam non negligat famam, sed provideat bona coram „ Deo & hominibus, quantum potest, illum timendo, his consulendo.

S. Greg. Nazian. Orat. 1. De Theolog. S. Basil. Epist. De Vitæ solitudine, ad S. Greg. Nazian. S. Aug. lib. 4. De Doctrin. Christ. cap. 27. 1. Tim. 4.

Au-

Audiat & S. *Gregorium Magnum*, dicentem: „ Prædicator quisque plus „ actibus quam vocibus insonet, & bene vivendo vestigia sequacibus imprimat, quam loquendo quo gradiantur ostendat. Quia & gallus iste, quem „ pro exprimenda boni Prædicatoris specie in locutione sua Dominus assumit, cum jam edere cantus parat, prius alas excutit, & semetipsum feriens vigilantiorem reddit, quia nimirum necesse est ut hi qui verba sanctæ „ prædicationis monent, prius studio bonæ actionis evigilent, ne in semetipsis torpentes opere, alios excitent voce; prius se per sublimia facta „ excutiant, & tunc ad bene vivendum alios solicitos reddant: prius cogitationem alis semetipsos feriant; quicquid in se inutiliter torpet, solicita „ investigatione deprehendant, districta animadversione corrigant, & tunc „ demum aliorum vitam loquendo componant: prius punire propria fletibus „ curent, & tunc quæ aliorum punienda sunt denuncient; & antequam verba „ exhortationis insonent, omne quod locuturi sunt, operibus clament. S.Gregor. p.3. Cura Pastoralis, Cap. 6.

Prædicatorum typum Gedeon exhibuit in selectis militibus, quos contra Madian pugnaturos duxit. Ad fluvium ducti sunt ut aquas biberent: & quicumque aquas flexis genibus hauserunt, ab Exercitu repulsi sunt. „ Aquis „ namque doctrina sapientiæ; stante autem genu recta operatio designatur. „ Qui ergo dum aquas bibunt, genu flexisse perhibentur, a bellorum certamine prohibiti recesserunt: quia cum illis Christus contra hostes fidei „ pergit ad prælium, qui cum doctrinæ fluenta hauriunt, rectitudinem operum non inflectunt. Omnes quippe tunc bibisse aquam, sed non omnes „ recto genu stetisse narrati sunt. Reprobatique sunt, qui genua, dum „ aquas biberent inflexerunt: quia attestante Apostolo, *Non auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur*. Quia enim dissolutio operum in ipsa genuum incurvatione signatur, recte rursum per „ Paulum dicitur: *Remissas manus & dissoluta genua erigite, & gressus rectos facite pedibus vestris*. Hi ergo Christo duce ad bellum procedunt, „ qui hoc quod ore annunciant, opere ostendunt, qui fluenta doctrinæ spiritualiter hauriunt, nec tamen in pravis operibus inflectuntur carnaliter, „ quia, sicut scriptum est, Non est speciosa laus in ore peccatoris. " Rom. 2. Hebr. 12.

Concha sit Prædicator, non canalis; hic siquidem pene simul & recipit & refundit: illa vero donec impleatur, expectat, & sic quod superabundat, sine suo damno communicat. „ Verum Canales hodie in Ecclesia habemus multos, conchas vero perpaucas. Tantæ caritatis sunt, per quos nobis fluenta cœlestia manant, ut ante effundere quam infundi velint; loqui quam „ audire paratiores; & promti docere quod non didicerunt; & aliis præesse „ gestientes, qui se ipsos regere nesciunt. Ego nullum ad salutem pietatis „ gradum illi anteponendum existimo, quem Sapiens proposuit, dicens: „ *Miserere animæ tuæ placens Deo*. Quod si non habeo nisi parumper olei „ quo ungar, putas debeo tibi dare, & remanere inanis? Servo illud mihi, & omnino nisi ad Prophetæ jussionem non profere ... Cæterum tu, „ frater, cui firma satis propria salus nondum est, cui caritas adhuc aut „ nulla est, aut adeo tenera atque arundinea, quatenus omni flatui cedat, „ omni credat spiritui, omni circumferatur vento doctrinæ; imo cui caritas „ tanta est ut ultra mandatum quidem diligas proximum tuum plus quam „ te ipsum; & rursum tantilla, ut contra mandatum favore liquescat, pavore deficiat, perturbetur tristitia, avaritia contrahatur, protrahatur ambitione, suspicionibus inquietetur, conviciis exagitetur, curis evisceretur, „ honoribus tumeat, livore tabescat: tu (inquam) ita in propriis te ipsum „ sentiens, quanam dementia quæso aliena curare aut ambis, aut acquiescis?.... Disce nonnisi de pleno effundere, nec Deo largior esse velis. „ Concha imitetur fontem: non manat ille in rivum, nec in lacum extenditur; donec suis satietur aquis. Ipse fons vitæ plenus in se ipso, & „ plenus se ipso, nonne primum quidem ebulliens & saliens in proxima „ secreta cœlorum, omnia implevit bonitate, & tunc demum impletis superioribus secretioribusque partibus erupit ad terras, ac de superfluo homines & jumenta salvavit, quemadmodum multiplicavit misericordiam Eccl. 15. S. Bern. Serm. 18. in Cantica. Eccl. 30.

„ suam? Ergo & tu fac similiter. Implere prius, & sic curato effundere. ; ;
„ Quanta vero prius infundenda sunt, ut effundere audeamus, de plenitu-
„ dine, non de penuria largientes? Primo quidem compunctio, deinde de-
„ votio, tertio pœnitentiæ labor, quarto pietatis opus, quinto orationis
„ studium, sexto contemplationis otium, septimo plenitudo dilectionis. *Un-*
Rom. 15. 14. „ *de Apostolus ait:* Pleni estis dilectione, repleti omni scientia, ita ut pos-
S. Bernard. „ sitis alterutrum monere. *Plenitudo legis, & cordis, est caritas:* Non est
„ quo se immisceat vanitas, ubi totum occupat caritas.

LVII. Evangelica Doctrina, verbique divini prædicatio (inquit *S. Carolus Borromæus*) ignis ille est semper in Altari exardescens, cui Concionator perpetua solicitudine subministrare debet alimenta, nempe optima præclaraque vitæ suæ sanctissimæ exempla, officia atque opera virtutum, quibus corda Fidelium ad sancte agendi studium accendat. De Sancto Joanne Baptista scriptum est in Evangelio, *Erat lucerna ardens & lucens*: quippe cum cœlestem illam doctrinam, quam docuit, virtutum splendore collustravit. Nam *Lucere tantum, vanum; ardere tantum, parum; lucere & ardere, perfectum.* Hoc exemplar imitari studeat Prædicator Evangelicus, ac perpetuam sanctissimæ vitæ consuetudinem servare.

In incessu, statu accubatione, dejectione vultus, occulorum demissione, capitis inclinatione, genuum inflexione, omni denique motu corporis, teneat gravitatem & decorum, a persona quam sustinet non alienum. Sit in omni colloquio gravis, mansuetus, salutaris. In habitu vestituque Sacerdotali vel Religioso modestus. In victu temperans & parcus, ciborum varietatem fugiens, frugalitatis abstinentiæque studiosissimus, statorum jejuniorum accuratus & severus observator, ut cæteros exemplo suo ad leges abstinentiæ ac jejunii recte ac religiose servandas accendat.

Si quo autem in loco, ubi concionatur, moris est cibum a Fidelibus Concionatori opipare apparari, & verbis, & ipsa frugalitate qua perpetuo utetur, omnique alia ratione, ab eo apparatu eos revocare studeat. In aliis domibus non ita laute se exceptum non conqueratur, sed cum gratiarum actione manducet quæ sibi apponuntur; nec ditiorum mensam affectetur, ubi exquisitiora fercula ministrantur, aut vinum generosius; spretis pauperum mensis, apud quos olera cum pane cibario apponuntur, si quando ab ipsis invitetur, memor Domini
Luc. 10. 8. mandati: *Manducate quæ apponuntur vobis.* Pacem adprecetur iis qui ipsum
1. Petri 4. excipiunt, & si quæ sint ipsis domesticæ vel externæ dissensiones, illas sedare conetur, omnesque in Christo conciliare, ut in illo impleatur propheticum
Isaiæ 52. oraculum: *Quam speciosi pedes evangelizantium pacem evangelizantium bona.*
Rom. 10. 11. Vita Concionatoris nulli sit obnoxia reprehensioni, ut cum fiducia loqui
S. Greg. possit verbum Dei. Nam *subtrahit quis doctrinæ fiduciam, cum conscientia præpedit linguam.* Sint Prædicatores *sine reprehensione in medio nationis pra-*
Philipp. 2. *væ & perversæ: inter quos lucent sicut luminaria in mundo, verbum vitæ*
15. & 16. *continentes.* Prædicatorum vita sit austera, ut præcones pœnitentiæ decet.
1. Cor. 9. 29. *Castigo corpus meum* (inquit magnus Prædicator S. Paulus) *& in servitutem redigo, ne forte cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.* Vita Prædi-
Isaiæ 40. catorum sit præcellens, non vulgaris. Montem Evangelicæ perfectionis ascendant, ut viam salutis & perfectionis doceant. *Super montem excelsum ascen-*
Rom. 12. *de tu qui evangelizas Sion.* Conversatio illorum sancta sit, non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus: non solum in aliquibus occasionibus &
1. Petri 5. circumstantiis, sed in omnibus. *In omni conversatione sancti sitis.* Non solum in aliquibus locis, sed ubique; non aliquando tantum, sed semper. Numquam sit otiosa, sed fructuosa semper, exemplo Apostoli, qui majori-
Act. 20. 31. bus natu Ephesinæ Ecclesiæ ait: *Per triennium nocte & die non cessavi, cum lacrymis monens unumquemque vestrum.* Prædicatoris Evangelici vita & con-
2. Cor. 6. versatio sacrum ejus ministerium honoret, commendet. *Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum.* In familiaribus locutionibus verba scurrilia, ludicra, levitatem, vanitatem, sæcularitatem spirantia devitet; ne ipsi conveniat illud Davidis: *Et si ingrediebatur ut vi-*
Psal. 40. 7. *deret, vana loquebatur; cor ejus congregavit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras,*

foras, & loquebatur in idipsum. Sermo ejus prius ad limam veniat, quam ad linguam. Idiomatis cœlestis, idiomatis spiritualis ne obliviscatur, nec sæcularium hominum assuescat idiomati, cum inter illos conversatur, exemplo Judæorum, de quibus Nehemiæ ultimo scriptum est: *Et filii eorum ex media parte loquebantur Azotice, & ne sciebant loqui Judaice, & loquebantur juxta linguam populi & populi*. Os Prædicatoris, os Dei est. *Si separaveris* (inquit) *pretiosum a vili, quasi os meum eris*. Ex ore Dei nonnisi divina & cœlestia verba profundi debent. *Qui de terra est, de terra loquitur ... Quem misit Deus, verba Dei loquitur ... Labia Sacerdotis custodient scientiam, & legem ex ore ejus requirent*; non nugas & fabulas. Os Prædicatoris Deo consecratum, ad seculares usus redigere nefas. *Os tuum consecrasti Evangelio* (inquit S. Bernardus) *talibus aperire, illicitum; assuescere, sacrilegum est*. Si de rebus sæcularibus interdum loqui necesse sit, ne loquatur sæculariter Prædicator, sed colloquio aliquid admisceat spiritalis ædificationis & utilitatis, cum prudentia, gratia, & mansuetudine, ne sit oneri & fastidio. Jerem. 15. 19. Joan. 3. 3. 34. Malac. 2. 7.

Ne sæcularibus auditorum negotiis ultro se Prædicator immisceat, nisi caritas & pietas urgeant. Alioqui lamentationi Propheticæ locus erit: *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum?* " „Quid tamquam auro, quod metallis ceteris præeminet, nisi excellentia sanctitatis? Quid colore optimo, „ nisi cunctis amabilis reverentia religionis exprimitur? Quid per sanctuarii „ lapides, nisi sacrorum Ordinum personæ figurantur? Quid platearum no„ mine, nisi præsentis vitæ latitudo signatur? " „ Aurum igitur obscura„ tur, cum terrenis actibus sanctitatis vita polluitur. Color optimus commu„ tatur, cum quorundam, qui degere religiose credebantur, æstimatio ante „ acta minuitur. Nam cum quilibet post sanctitatis habitum terrenis se acti„ bus inserit, quasi colore permutato ante humanos oculos ejus reverentia „ despecta pallescit. Sanctuarii quoque lapides in plateis disperguntur, cum „ causarum sæcularium foras lata itinera expetunt hi, qui ad ornamentum „ Ecclesiæ internis mysteriis, quasi in secretis sanctuarii vacare debuerunt ... „ Sæcularia itaque negotia aliquando ex compassione toleranda sunt, num„ quam vero ex amore requirenda: ne cum mentem diligentis aggravant, „ hanc suo victam pondere ad ima de cœlestibus mergant. Tren. 4. S. Gregor. M. P. 11. Pastoral. Cap. 7.

„ Loquamur quicumque sacræ paginæ notitiam adepti sumus, *sicut ex* „ *Deo*, hoc est, Deum totius nostri tractatus habentes originem, *& coram* „ *Deo*, nulli præter Deo soli ex nostri sermonis contextione placere, quæ„ rentes. *Si enim quicquid ad exhortationem pertinet animarum, non aliud* „ *debet sonare quam Deum, vel aliunde quam ex ipso quasi ex proprio suo fonte prodire; quid sacrilegii facit, qui de divinis rebus, in quibus Dei sola quærenda laus est, suam præsumit quærere? si furtum inter humana negotia probrosissimum est, quid criminis esse putamus sua subtrahere Deo, & sibi arrogare?* Guibertus Novigenti Abbas, in Tract. quo ordine Serm. fieri debeat.

LVIII. In proprio Monasterio, qui Regularis est, habitet, aut in ædibus Parochialis Collegiatæve Ecclesiæ, ubi concionatur, aut certe in aliis Ecclesiasticis domiciliis, si ullo modo potest, ac distinctis omnino a Laicorum habitatione. Eo feminas ad colloquium secum ineundum ne introducat vel admittat. Familiaritates & consuetudines Laicorum vitet, quantum fieri poterit, illasque secundum caritatis & urbanitatis Regulas moderetur. S. Carolus Borrom. in Instr. Prædic. Verbi Dei.

LIX. Ne ostentet quæ ad propriam laudem referri posse videantur, memor verbi & exempli Christi, dicentis: *Ego non quæro gloriam meam .... Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est*. Et rursus: *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis: & gloriam quæ a solo Deo est, non quæritis?* Non alteri in eadem urbe concionanti frequentiorem auditorum concursum invideat; neque aut verbo, aut facto, aut alio modo ei detrahat. Auditores ab illo ne studeat avocare; sed honore illum præveniens, diligat, colat, observet ut fratrem & Comministrum Christi. Nec propterea despondeat animum, si perpaucos auditores ad se convenire viderit: si quidem summus vitæ Magister Christus Jesus, cum Dei sapientiam, vitamque æternam hominibus monstraret, paucitate Discipulorum Joan. 8. 50. & 54. Joan. 5. 44.

contentus fuit: Imo aliquando solam mulierem Samaritanam habuit, quæ illum & de divino cultu; & cœlesti gratia loquentem audiret.

LX. In rebus adversis omnem animi abjectionem vitet. Pro gloria Christi, pro salute animarum, in omni oppugnatione nihil non fortiter constanterque agat. Amore Dei inflammatus, non modo probra, convicia, contumelias patienter ferat, sed mortem ipsam, si opus fuerit, forti invictoque animo subeat, memor præclaræ „ S. Cypriani *sententiæ*. Christiani ultra aut

S. Cyprian. Epist. 54.

„ durare, aut esse jam non possumus, si ad hoc ventum est ut perditorum „ minas atque insidias pertimescamus. Nam & Gentiles & Judæi minantur, „ & Hæretici, atque omnes quorum pectora & mentes diabolus obsedit, ve„ nenatam rabiem suam quotidie furiosa voce testantur. Non tamen idcirco „ cedendum est, quia minantur: Aut ideo adversarius & inimicus major est „ Christo, quia tantum sibi vindicat & assumit in sæculo. Manere debet „ apud nos fidei robur immobilis, & stabilis atque inconcussa virtus contra „ omnes incursus atque impetus oblatrantium fluctuum, velut petræ obja„ centis fortitudine, & mole debet obsistere... Non idcirco relinqueada est „ Ecclesiastica Disciplina, aut Sacerdotalis solvenda censura, quoniam con„ vitiis infestamur, aut terroribus quatimur... Sacerdos Dei Evangelium „ tenens, & præcepta Christi custodiens, occidi potest, non potest vinci.

LXI. Recitato Officio, aliquid temporis in divinarum rerum contemplatione, pioque tacitæ Meditationis studio ponat. Ita enim fiet ut divini amoris ardore inflammatus, qui orando meditandoque maxime exardescit, auditores suos ad caritatis, quæ virtutum omnium seminarium est, studium incendat ardentius.

S. Carolus Borrom. in Instr. Prædic. verbis Dei.

LXII. Missæ Sacrificium quotidie offerre non prætermittat, nisi legitima causa impediatur. Hoc sanctissimi sacrificii usu frequenti, cum sibi in omnes sancte agendi partes plurimum prodierit, tum Fideles etiam excitabit, ut ejusdem Sacrificii cultores sint & diligentiores & religiosiores.

LXIII. Prædicationis nomine vel occasione, nullam eleemosynam paciscatur Concionator. Si qua sponte datur, Monasterio suo eam in commune conferat Regularis, aut Superiori pro Instituti cujusque ratione & Regula tradat, memor voti paupertatis. Nihil sibi petet aut extorquebit. Non vestem, non indusia, non sudariola, aut cætera id generis quæritabit: nec ullum munus, etiam cibarium capiet; nisi valetudinis imbecillitas aliquod esculentæ aut proculentæ rei donum requirat. Caveat ut non solum crimine, sed etiam omni vel levissima suspicione avaritiæ careat: quæ ubi in animum irrepserit, illumque occupaverit, omnem sancte agendi cursum, atque ideo progressum impedit. Ne animo quidem appetat, nedum petat quidquam, etiam pro Monasterio suo, quod sibi aliquam cupiditatis notam inurat. Ne eleemosynas pro Missarum celebratione aucupetur. Ne circumeat domos, velut prædicationis stipendium, instar mercenarii, quæsiturus. Si quid sponte offerri moris sit, piam consuetudinem in memoriam revocet Parochus, vel alter Ecclesiæ Rector; ipseque vel Sacerdos alius ab eo deputatus, aut Matricularius recipiat, & abeunti Concionatori tradat. In urbibus, in quibus Conciones habet, mulieres elegantioris formæ ne roget ac invitet Concionator, quæ omni mundo muliebri ornatæ, in Templo vel ædibus pro ipso quæstum uberiorem faciant, seu amplius honorarium non tam colligant, quam extorqueant: immo hanc, sicubi invaluerit, corruptelam, aboleri curet; nec mulieribus hoc officium committi ullatenus patiatur. Concionator denique *sollicite curet se ipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte tractantem verbum veritatis*. Non quærat *quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi*. Non requirat *datum, sed fructum*. Ex animo dicat cum Apostolo, *Non quæro quæ vestra sunt, sed vos. Ego autem libentissime impendam, & superimpendar ipse pro animabus vestris*. In omnibus exhibeat se sicut Dei Ministrum, qui vere dicere possit: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo*.

2. Tim. 2. 15. Philip. 2. 20. 2. Cor. 12. 14. 15. Galat. 6. 14.

FINIS PARTIS PRIMÆ.

INSTI-

INSTITUTIONIS CONCIONATORUM PARS SECUNDA,

SIVE

Theologiæ Dogmaticæ & Moralis ad Conciones pro singulis Dominicis, necnon Quadragesimalibus Feriis, & præcipuis Festis totius anni accommodatio.

DOMINICA I. ADVENTUS.

Erunt signa in sole, & luna, & stellis . . . . Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nube, cum potestate magna, & majestate Luc. 21.

Ultiplex Dei Judicium. Novissimi judicii tempus ignotum. Signa illud præcedentia. (*Lib. 1. q. 2. Art. 8.* quo septimus Symboli Articulus explicatur.) *Inde venturus est judicare vivos & mortuos*. Cur præter privatum de singulis, alterum etiam de universis hominibus judicium fieri necesse sit? Lege quinque rationes *ibidem* §. 2. *expositas*. Christus Dominus ut homo judicabit. Judicis dotes. Ultima sententia. (*Ibid.* §. 3.) Nunc timendum, ne tunc timeamus, & arescamus præ timore. *Timete Dominum; & date illi bonorem. Appropinquat enim hora judicii ejus*. Æterna separatio a facie Dei timenda est. Mutemur, & non timebimus. *Confige timore tuo carnes meas, a judiciis enim tuis timui* (inquit Propheta.) Timore casto, non timore servili timendum judicium. Iniqui diem judicii timent adventum & præsentiam Domini: Justi vero & pii diem judicii timent timore casto, & conjuncto cum amore, & desiderio, sicut filii desiderant præsentiam Patris, quem reverentur, colunt & diligunt. *His autem fieri incipientibus* (inquit Christus) *respicite & levate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra*. Tunc complebitur redemptio electorum, cum peccandi potestas auferetur, Nam *prima libertas posse non peccare: novissima erit* multo major, *Non posse peccare* (inquit S. Augustinus.) Supremi judicii signa nobis indicat Christus Dominus, non ut illud fugiamus; id enim impossibile. *Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum*. Et quo a facie Dei fugeremus? Una tantum superest fugiendi ratio: ab ipso ad ipsum, a Deo irato, ad Deum placatum. Qui litem difficilem & magni momenti habent, in qua de summa rerum suarum agitur, de fortunis, de honore, de vita, quid non faciunt, quem lapidem non movent, ut judicem sibi concilient, ac propitium reddant? De salute nostra æterna agitur, de beatitudine vel damnatione æterna. Judicem habemus quem flectere possimus promereri, placare pœnitentia nostra, lacrymis, precibus, jejuniis, eleemosynis; & minime curamus. Pronus est ad misericordiam. Justitiam suam in peccatores non exercet, nisi propemodum compulsus per ipsorum peccata. *Justitia* (inquit Tertullianus) *opus a Deo peregrinum: Deus de suo optimus, de nostro justus. Nisi enim homo deliquisset, optimum solummodo Deum nosset ex naturæ proprietate: & nunc etiam justum cum patitur ex causæ necessitate*.

Apocal. 14.
Psal. 118. 120.
Luc. 21.
S. Aug. lib. de Corrept. & Grat. cap. XI.
2. Cor. 5. 10.
Lib. de Resurr. Carnis, cap. 14.

Jerem. 20. Ideo de justitia & indignatione sua ait: *Ecce furor meus & indignatio mea conflatur super locum istum*. Conflari dicuntur instrumenta ab agente separata, gladii, lanceæ, sagittæ, non quæ a natura insunt, ut cor generosum, manus fortes, pedes veloces, corpus agile. Quamobrem conflandi verbo utitur Deus, ubi de justitia exercenda sermo est, ut iracundiam quasi sibi extraneam & a natura sua alienam esse significet, vimque sibi fieri quodam modo, cum punire cogitur homines peccatis illorum ad iracundiam provocatus. Aliter verti posse S. Hieronymus observat: „ Ecce furor meus

S. Hieron. in cap. 31. Jerem. „ & indignatio mea stillavit super locum istum. *Et est sensus:* Ego quidem „ naturaliter non irascor, sed illi ita agunt ut me ad iracundiam provo„ cent; & meam videar mutare naturam. Sentient igitur iratum, quod „ quantum in se est, facere conantur. *Pulchreque non ait*, Effusus est fu„ ror meus super locum istum, sed stillavit, ut moderatam pœnam signifi„ cet. Si autem in stilla furoris tanta duritia est, quid fiet si omnis imber „ fuerit effusus, *ut certe in die Judicii effundetur?* sed & conflata indigna„ tio sic intelligi potest, ut quod diu facere noluit, peccatorum multitudine facere compellatur. Cum autem Deus iratus fuerit, & homines, & ea quæ hominum sunt, parem interitum sustinebunt. *Et succendetur*, furor scilicet Domini, *& non extinguetur: quia non agit populus, per quæ possit extingui*. Lachrymis pœnitentiæ, bonis operibus, eleemosynis ita Dei inpræsentiarum extingui potest.

Præcedentibus signis peccatores Deus admonet, ut ejus iram & justitiam vindicem pœnitendo effugiant. *Dedisti metuentibus te significationem, ut fu-*

Psalm. 56. 6. *giant a facie arcus; ut liberentur dilecti tui*. Diem igitur judicii frequenter cogitemus, & vitemus peccatum, & jam commissa pœnitendo deleamus. *Et observabo me ab iniquitate mea, quoniam omnia judicia ejus in*

Psalm. 17. 24. *conspectu meo*.

Erunt signa in sole, & luna & stellis. De sole materiali, de luna & sideribus, quæ corporis oculis affulgent, & diei noctique præsunt, hæc ad litteram intelliguntur: si vero hæc ad sensum mysticum inflectamus, erunt signa in sole Justitiæ, Christo scilicet Judice: in luna, id est, in conscien-

Eccl. 27. 12. tia peccatoris, qui *ut luna mutatur*; & in stellis, id est, in Sanctis, qui

Dan. 12. 3. *fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates*. In Christo Judice videbunt reprobi signa iræ, quam nunquam poterunt placare. In propria conscientia videbunt signa confusionis, quam non poterunt vitare. In Sanctis videbunt signa beatitudinis & gloriæ, quam non poterunt sperare.

Psalm. 102. 9. Nunc per alternas vices misericordiam & justitiam suam Deus erga pec-

Psalm. 114. 5. catores exercet, immo justitiam exercendo miseretur, irascitur ut Pater,

Psalm. 76. 10. filios puniens ut revocet ad officium: *Non in perpetuum irascetur, neque in*

Habacuc. 3. 2. *æternum comminabitur ... Misericors Dominus & justus, & Deus noster mi-*

Lib. de Pœnit. cap. 2. *seretur ..... Nunquid obliviscetur misereri Deus, aut continebit in ira sua misericordias suas? Cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis*. Hinc Tertullianus: *& post tot & tanta delicta humanæ temeritatis a Principe generis Adam auspicata, post condemnatum hominem cum sæculi dote; post ejectum paradiso, mortique subjectum, cum rursus ad suam misericordiam maturavisset, jam inde in semetipso pœnitentiam dedicavit, rescissa sententia irarum*

Ose. 1. 6. *pristinarum, ignoscere pactus operi & imagini suæ*. In supremo autem judi-

Jacobi 2. cio nullus erit erga reprobos misericordiæ locus. *Non addam ultra misere-*

Sap. 5. 18. *ri, sed oblivione obliviscar eorum*. Nunc *superexaltat misericordia judicium*. In novissimo vero die *judicium* erit *absque misericordia his qui non fecerint misericordiam*; qui nec proximi, nec animæ suæ misertri fuerint. Tunc

1. Reg. 15. 29. *accipiet armaturam zelus illius*. Tunc *Triumphator Israel non parcet, non flectetur*. Nunc velut digitum adhibet dumtaxat ad punitionem peccatorum: *Digitus Dei est hic*. In supremo vero judicio manum suam super pec-

Exod. 8. 19. catores aggravabit. *Ostendam eis per vicem hanc, ostendam eis manum meam*

Jerem. 15. 21. *& virtutem meam; & scient nomen mihi Dominus*. Tunc peccator desperatus, & blasphemans Deo dicet: *Mutatus es mihi in crudelem, & in du-*

Job. 30. 21. *ritia manus tuæ adversaris mihi*.

Tunc

Tunc peccator omnia scelera sua in conscientia sua videbit, nec ipse solus, sed homines universi, ad opprobrium ejus sempiternum. *Immittam furorem meum in te*, ait Dominus; *& judicabo te juxta vias tuas: & ponam contra te omnes abominationes tuas. Et non parcet oculus meus super te, & non miserebor; sed vias tuas ponam super te, & abominationes tuæ in medio tui erunt.* Ezech. 7. 3. 4.

Tunc denique peccatores videbunt in Sanctis, qui in corporibus glorificatis redivivi obviam ibunt Christo in aera, semper cum Domino futuri, & dexteram ejus positi ad Regni æterni possessionem vocabuntur, in illis (inquam) videbunt reprobi signa gloriæ; quam illis sperare non licebit; ad ignem æternum damnatis, ad tenebras sine lumine, ad supplicia sine fine. Magnum chaos & insuperabile inter sanctos & reprobos firmabitur, ita ut ad illos transire numquam possint. Luc. 16.

Præparemus nos in judicium divinum: sic vivamus, ut rationem omnium operum, verborum, consiliorum & intentionum, cogitationum denique nostrarum Deo reddituri. Vigilemus, & oremus, Christo fideles simus, mandata ejus accurate servantes. „ Dies Domini, sicut fur in „ nocte, ita veniet. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus ve- „ ster venturus sit. Illud autem scitote, quoniam si sciret pater-familias „ qua hora fur venturus esset, vigilaret utique, & non sineret perfodi do- „ mum suam. Ideo & vos estote parati, quia qua nescitis hora Filius ho- „ minis venturus est . . . . Beatus ille servus, quem, cum venerit Do- „ minus ejus invenerit sic facientem. Amen dico vobis, quoniam super „ omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus servus in cor- „ de suo: Moram facit Dominus meus venire, & cœperit percutere con- „ servos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis; veniet Dominus „ servi illius, in die qua non sperat, & hora qua ignorat: & dividet „ eum, partemque ejus ponet cum hypocritis. Illic erit fletus, & stri- „ dor dentium. I. Thessal. 5. 2. Matth. 24. 42. & seqq.

DOMINICA II. ADVENTUS.

Joannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de Discipulis suis, ait illi: Tu es qui venturus es, an alium exspectamus? Et respondens Jesus ait illis: Euntes renunciate Joanni quæ audistis, & vidistis: cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur, & beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Matth. XI. 2. 3. 4. & seq. 2. Timoth. 2. 1. Tim. 2.

QUam necessaria sit fides in Christum Filium Dei unicum, Dominum
nostrum (*Lib. 2. c. 2. Art. 3. §. 1.*) Hoc fundamentum fidei nostræ
ac salutis: *Unus Deus: Unus & mediator Dei & hominum homo Christus Jesus* (*ibid.*) Fides explicita incarnationis Domini nostri Jesu Christi
sub Lege gratiæ necessaria est ad salutem omnibus & singulis hominibus,
tam necessitate medii, quam necessitate præcepti. (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 8. Regula 5.*) Fides Christiana in duorum hominum causa proprie consistit.
(*Lib. 1. Cap. 2. Art. 3. §. 1.*) Justi antiqui Christi mediatoris fide justificati sunt (*ibid.*) Gratia Christi Jesu erat tempore Legis veteris, sed occulta. Spes futuræ per Christum redemptionis in Mundi initio præmonstrata. Abraham fide Incarnationis Filii Dei imbutus. Insignes Christi venturi
figuræ & Prophetiæ . . . Quomodo & per quid Christus Mediator est? §. 2.
Ad Christum adeundum cum Discipulis Joannis ut ab ipso doceamur. Christus scilicet summus Propheta & Magister a Moyse & Prophetis prænunciatus. Quæ Christus docuit? Gentes docuit verum Dei cultum. Item quæ
sit vera felicitas, & quomodo ad illam perveniatur. Summa doctrinæ
Christi. Ipsum esse verum Messiam, verum Dei Filium, Dei hominumque Mediatorem, omnium hominum Salvatorem, viam, veritatem &
vitam

S. August. Enarr. 2. in Psalm. 29. Inter Deum Trinitatem, & hominum infirmitatem & iniquitatem Mediator factus est homo, non iniquus, sed tamen infirmus: ut ex eo quod non iniquus, jungeret te Deo; ex eo quod infirmus, propinquaret tibi: atque ita, ut inter

hominem & Deum Mediator existeret, Verbum caro factum est. vitam ab ipso discemus. Vitam, quam Justi omnes ante ejus adventum desiderarunt, ut a morte peccati, in quam per Adamum incurrerat, genus humanum liberaretur. Veritatem, qua figuræ omnes ipsum, ejusque mysteria adumbrantes, promissa Patriarchis facta, Prophetarum denique vaticinia implerentur. Christus enim *signaculum omnium Prophetarum* (ait Tertullianus) *adimplens omnia quæ retro de eo Prophetæ nuntiaverant. Post enim adventum Christi & passionem ipsius, jam non visio, neque Prophetes est, qui Christum nuntiet venturum*. Ideo Evangelista ait: *Lex & Prophetæ usque ad Joannem*. Idque Daniel prædixerat celebri oraculo: *Septuaginta Hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia, & ungatur Sanctus sanctorum*. Discemus Christum esse viam, quam sequi homines debent universi, ut ad Deum perveniant. *Ego sum via, veritas, & vita. Nemo venit ad Patrem, nisi per me.*

Tertull. Lib. Advers. Judeos.

Luc. 16.

Daniel 9. 24.

Joan. 14. 6.

I. Justi veteris Legis Christum ardenter desiderarunt. Illorum desideria Ecclesia exprimit sacro hoc Adventus Dominici tempore. *Emitte Agnum, Domine, dominatorem terræ, de petra deserti ad montem Filiæ sion .... Rorate Cæli desuper, & nubes pluant Justum, aperiatur terra, & germinet Salvatorem ... Utinam dirumperes cælos & descenderes!* Ferventia illa veterum justorum desideria exprimunt solemnes Antiphonæ quæ septem diebus aute Nativitatem Domini in Ecclesia ad *Magnificat* canuntur, *O Sapientia! O Oriens, O Clavis David! O Emanuel*, &c. De Christo scilicet vaticinatus est Aggæus Propheta: *Veniet desideratus cunctis Gentibus*. De ipso longe ante prædixerat Jacob; *Non auferetur sceptrum de Juda & Dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est: & ipse erit expectatio Gentium*. De illo Jeremias: *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris: cui diximus, in umbra tua vivemus in Gentibus*.

Isai. 16. 1.

Isai. 45. 8.

Isai. 64. 1.

Aggæi. 2. 8.

Genes. 49. 10.

Lamentat. 4. 20.

Hic est in quo Pater Æternus nos *vivificavit*, & *benedixit omni benedictione spirituali in cælestibus*. Hic est qui nos *reconciliavit Deo per crucem*, per quem *habemus accessum in uno Spiritu ad Patrem*. Hic est, sine cujus gratia nulla opera nostra Deo grata esse possunt, nec meritoria salutis æternæ: *Sicut enim*, inquit, *palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere*, &c. Hic est, sine quo orationes nostræ non sunt acceptæ Deo, nec exaudiri possunt, nisi per ipsum factæ. Quod nos docet Ecclesia, orationes suas ita concludens: *Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum*: Certo sciens quod *Oratio quæ non fit per Christum non solum non potest delere peccatum, sed etiam ipsa fit peccatum*; (ut loquitur S. Augustinus.) Hic est Pontifex magnus, qui non per sanguinem victimarum legalium, quæ peccata per se expiare non poterant, *sed per proprium sanguinem, semel introivit in Sancta, æterna redemptione inventa*. Hic *Novi Testamenti Mediator, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, per sanguinem suum emundans conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi*. Hic est, qui *una oblatione* corporis *sui consummavit in sempiternum sanctificatos*; & semper vivit, atque ad dextram Dei sedet Pontifex magnus, interpellans pro nobis. *Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ: ut misericordiam* per ipsum *consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno*. Hæc summa eorum, quæ de Christo scire & credere debemus. Verum credere non sufficit Jesum Christum Dei Filium, propter nos hominem factum, redemptorem nostrum esse ac mediatorem, pro nobis mortuum, Deo pro peccatis nostris copiosam satisfactionem exhibuisse, propter nostram justificationem resurrexisse, ascendisse in cælos ut pararet nobis locum, & *Advocatus* noster esset apud Pa-

Ephes. 1.

Ephes. 3.

Joan. 15.

S. August. Enarrat. in Psalm. 108.

Hebr. 9. & 10.

Hebr. 4. 16.

I. Joan. 2.

Patrem: hæc, inquam, ſcire & credere non ſufficit, niſi Chriſto Jeſu, ut membra capiti, ut ſervi Domino noſtro adhæreamus, niſi ipſum diligamus, & mandata ejus ſervemus. „ Et in hoc ſcimus, quoniam „ cognovimus eum, ſi mandata ejus obſervemus. Qui dicit ſe noſſe eum, „ & mandata ejus non cuſtodit, mendax eſt, & in hoc veritas non eſt. „ Qui autem ſervat verbum ejus, vere in hoc charitas Dei perfecta eſt: & „ in hoc ſcimus quoniam in ipſo ſumus. Qui dicit ſe in ipſo manere, de„ bet, ſicut ille ambulavit, & ipſe ambulare. Chriſtianus veraciter non dicitur, qui Chriſtum minime imitatur. Si in Chriſtum creditis, operibus fidem comprobate. Morum veſtrorum ſanctitas demonſtret, vos alium non expectare. *Tu es qui venturus es, an alium expectamus?* Si creditis Chriſtum eſſe verum Meſſiam ac Salvatorem mundi, ut credebat Joannes Baptiſta, fidei veſtræ ſinceritatem oſtendite, ut Joannes. Mittite domeſticos veſtros ad Jeſum. Suſtinete lubenter perſecutiones & tribulationes, ut Joannes vincula ſua & carcerem Herodis, & in iis ſemper memores eſtote Chriſti Jeſu, ſcientes quod *Chriſtianorum eſt pati mala temporalia, & bona ſperare ſempiterna*. Propter hanc ſpem Chriſtiani facti ſumus. Seceſſum in deſertum cum Joanne vobis non imperamus, ſed ſeceſſum ab occaſionibus peccati, a ſocietate & familiaritate hominum improborum, a conſilio impiorum, a viis peccatorum, a cathedra peſtilentiæ, a popinis, ludis, ſpectaculis a mulierum frequentatione quibuſcum periclitatur innocentia. Chriſti nomine jubemus ne mundum diligatis, & ea quæ in mundo ſunt: quia *Si quis diligit mundum, charitas Patris non eſt in eo*. Mundus iſte vobis deſertum ſit, ad æternam patriam ſuſpirantibus. *Quid exiſtis in deſertum videre?* Non imperamus ut veſtimentum veſtrum ſit ex pilis camelorum, ſicut Joannis, ut victus veſter ſint locuſtæ & mel ſilveſtre: ſed ut frugalitatem in victu, modeſtiam in veſtitu ſervetis, ut Chriſtianos decet: *Modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus. Dominus enim prope eſt*. Chriſtianis mulieribus præcipimus Chriſti nomine ut luxui renuncient, ne cultum affectent quo *luxuria negotiatur aut gloria inſoleſcit*: Hortamur ut *cum verecundia & ſobrietate ornent ſe, & non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veſte pretioſa: ſed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona*. Præcipimus ut *induamini Dominum Jeſum Chriſtum*; ut mortificationem ejus in corporibus veſtris circumferatis; ut attendatis ad exitum infelicem & ſortem divitis illius reprobi, qui induebatur purpura & byſſo, & epulabatur quotidie ſplendide, & ſepultus eſt in infernum. *Quid exiſtis in deſertum videre? Hominem mollibus veſtitum! Ecce qui mollibus veſtiuntur, in domibus Regum ſunt*. Hortamur ut Joannis conſtantiam in Chriſtianarum virtutum praxi, & divinorum obſervantia mandatorum imitemini: ut in bono propoſito, quo peccatum fugere ſtatuiſtis, & pœnitentiam agere, firmi conſtanteſque ſitis: ne proſperitas vos extollat, ne dejiciat adverſitas, ne tentationis ventus in peccatum impellat minime radicatos in charitate Chriſti; ne per alternas pœnitentiæ & peccatorum vices levitas veſtra, inſtar fragilium arundinum, innoteſcat. *Quid exiſtis videre? Arundinem vento agitatam?* Hortamur ut ſecundum Evangelium vivatis, ut Chriſtum audiatis. Sed heu! quot ex iis qui Chriſtianam Religionem profitentur, Evangelii præcepta faſtidiunt, crucem refugiunt? Inimici crucis Chriſti, qui terrena ſapiunt, quorum Deus venter eſt, quorum gloria in confuſione ipſorum: qui Chriſtianiſmum vellent cum ſæculi voluptatibus, cum divitiarum cupiditate, cum ſuperbia vitæ & gloria mundi conjunctum: cum Chriſtus prædicet: *Dives difficile intrabit in Regnum cœlorum... Væ vobis divitibus.. Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.. Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde...*, Cum Apoſtolus Chriſti nomine jubeat: *Nolite conformari huic ſæculo.. Si ſecundum carnem vixeritis, moriemini: Si autem ſpiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis*. Qui ſæcu-

S. Auguſt. Serm. 297.

1. Joan. 15.

Tertull. de Habitu muliebri.

1. Timot. 2.

Matth. 19. 23.
Luc. 6. 24.
Matth. 16. 24.
Matth. 11. 19.
Rom. 12. 2.

Rom. 8. 13. sæculo se conformant, non Evangelio hi certe in Christo scandalizantur, nec ad eos pertinet illa Salvatoris nostri sententia: *Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.*

II. Ite, renunciate Joanni quæ audistis & vidistis: Cæci vident, &c. Christi miracula, sunt divinitatis ejus, & missionis a Patre argumenta firmissima, maxime si cum prophetarum vaticiniis comparentur, Isaiæ 35. 4. *Deus ipse veniet, & salvabit vos. Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus, & aperta*
Luc. 4. 18. 19. 20. 21. *erit lingua mutorum*, Isaiæ 16. 1. *Spiritus Domini super me, eo quod unxerit Dominus me: ad annuntiandum mansuetis misit me.* Quod a Propheta non suo, sed Christi nomine dictum, & in se adimpletum Christus in Nazarena Synagoga ostendit. Quamobrem missionem suam & divinita-
Joan. 5. 36. tem non semel probat Judæis ex operibus & miraculis à se editis. *Ego autem*, inquit, *habeo testimonium majus Joanne. Opera enim quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipsa opera quæ ego facio, testimonium perhibent*
Joan. 10. 37. *de me, quia Pater misit me ... Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis & credatis quia Pater in me est, & ego in Patre.* Expendamus, quæso, an opera & miracula quæ Christus in Christianis operatur, probent ipsorum fidem in Christum Salvatorem ac Dominum nostrum. Heu! quam infrequentia sunt, hominum infidelitate obicem ponente gratiæ Salvatoris. An *cæci vident?* Immo cæcis plenus est mundus, qui nolunt a Christo illuminari, qui tenebras suas diligunt magis quam lucem; qui quærunt & amant Doctores Moralis laxioris, faciles & benignos conscientiarum Moderatores, prurientes auribus, qui eorum cupiditatibus blandiantur, cæcos & duces cæcorum. An *surdi audiunt?* Immo surdorum propemodum infinitus numerus est. Pœnitentiam prædicamus peccatoribus, restitutionem usurariis, & aliis qui fraudibus & malis artibus divitias congregarunt, injuriarum condonationem, & dilectionem inimicorum his qui inimicos habent aut habere se putant: præ-
1. Tim. 17. cipimus cum Apostolo *Divitibus hujus sæculi non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, &c.* Sed aures habent, & non audiunt. Facti sunt sicut aspides surdæ & obturantes aures suas, quæ non exaudiunt vocem incantantium. Num *leprosi mundantur*, & *mortui resurgunt?* Immo Christiani innumeri peccatorum lepra maculati, vita gratiæ privati, in sepulcro pravæ consuetudinis, in habitu peccati, in occasionibus procimis cum scandalo fœtentes, ostendere nolunt lepram suam, aperire nolunt conscientiam Sacerdoti per confessionem Sacramentalem, ut mundentur; nec audire volunt interiorem gratiæ vocem dicentis: *Surge qui dormis, & ex-*
Ephes. 5. 14. *surge a mortuis, & illuminabit te Christus.*

IN EADEM DOMINICA.

Tu es qui venturus es, an alium exspectamus.

LAudabilis & salubris curiositas est in salutis negotio, non quæ scrutatur mysteria, quia *Scrutator majestatis opprimetur a gloria*: &, *Quis novit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit?* Sed quæ de mysteriis & rebus divinis ad salutem suam pertinentibus studet doceri. *Age jam qui voles curiositatem melius exercere in negotio salutis*; (inquit Tertullianus.) Ut igitur Christianos ad celebrandum qua par est devotione Adventum Domini disponamus, quærendum ac explicandum est, Quis veniat? Ad quid veniat? Quando veniat?

I. *Quis*

I. *Quis venit?* Dei Filius unicus, Filius consubstantialis Patri, coæqualis, coæternus. Filium incarnari magis decuit quam Patrem aut Spiritum Sanctum. Primo, quia artifex opus quod per artem suam fecit, per eamdem, si collapsum aut depravatum fuerit, reficit & emendat. Cum igitur supremus artifex Deus, per Filium suum, per Verbum suum, per Sapientiam suam, quæ est ars ejus, condiderit hominem; per Filium eumdem reformare & reparare decuit. *In hac ineffabili unitate Trinitatis* (inquit S. Leo) *cujus in omnibus communia sunt opera atque judicia, reparationem humani generis proprie Filii persona suscepit, ut quoniam ipse est per quem omnia facta sunt & sine quo factum est nihil, quique plasmatum de limo terræ hominem statu vitæ rationalis animavit, idem naturam nostram ab æternitatis arce dejectam amissæ restitueret dignitati, & cujus erat conditor, esset etiam reformator.*

Adventu Dom. S. Thomas 3. p. q. 3. a. 8. Serm. 12. de passione Domini.

Secundo, Filius Dei est æterna Sapientia, a qua omnis sapientia hominum derivatur; & ideo per hoc homo in sapientia perficitur, quod verbi Dei fit particeps, sicut Discipulus instruitur recipiendo verbum Magistri. Unde Ecclesiast. 3. dicitur: *Fons sapientiæ verbum Dei in excelsis.* Et ideo ad consummatam hominis perfectionem conveniens fuit ut Verbum Dei humanæ naturæ personaliter uniretur. „ Non enim aliter nos „ discere poteramus quæ sunt Dei, nisi Magister noster Verbum existens, „ homo factus fuisset. Neque enim alius poterat enarrare nobis quæ sunt „ Patris nisi proprium ipsius Verbum. Quis enim alius cognovit sensum „ Domini, aut quis alius Consiliarius factus est? Neque rursus nos aliter „ discere poteramus, nisi Magistrum nostrum videntes (inquit S. Irenæus Lib. 5. Cap. 2.) Ideo Filius Dei caro factus est, nec tamen mutatus in carnem; sicut verbum cum fit vox, ut ab auditoribus capiatur, non mutatur in vocem (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 4.)

Tertio, persona Filii humanam naturam assumsit, ut impleretur prædestinatio eorum qui præordinati sunt ad hereditatem cælestem, quæ non debetur nisi filiis ejus. *Si filii, & heredes.* Decuit igitur ut Filius Dei incarnaretur, ut adoptandos in hereditatem vocaret, & consensum suum in gratia adoptionis comprobaret. Neque enim sine consensu filii naturalis ducendi erant in hereditatem qui a Parte alieni erant. Misit ergo Pater pro filiis, venit Filius pro fratribus, ut filii nomen adoptansli perciperent, & per illum cujus erat, & ab illo a quo erat. Adoptionis igitur gratia per Christum Jesum Filium Dei unicum donati sumus. Nos hereditas Christi & hereditas nostra Christus. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. §. 6.) Licet porro tres personæ Sanctissimæ Trinitatis Incarnationem operatæ sint, solus tamen Dei Filius incarnatus est. (*Eodem lib. & Quæst. Art.* 4. §. 4.)

Rom. 8. Hugo a S. Victore Lib. 2. De Sacram. P. 1. Cap. 2.

II. *Ad quid venit* Dei Filius? Ad humani generis redemptionem. *Propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cælis... & homo factus est.* Propter nos homines, vilissimas creaturas, propter nos peccatores: non propter Angelos. *Non Angelos, sed semen Abrahæ apprehendit.* Peccaverant Angeli, peccaverat homo, Deus autem *peccantibus Angelis non pepercit, sed rudentibus inferni detractos, in tartarum tradidit cruciandos, & in judicium magni diei vinculis æternis sub caligine reservavit.* Hominum vero misertus est, & sic eos dilexit, æque immeritos, ut Filium suum unigenitum daret. Descendit Filius a summo cœlo, e sinu Patris ut homines perditos repararet, captivos a diaboli tyrannide liberaret, pro nostris peccatis satisfaceret Deo, nec pro nostris tantum, sed totius Mundi. Ita venit propter nos peccatores, ut si homo in statu innocentiæ perseverasset, Filius Dei incarnatus non fuisset. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 4. §. 8.) Factus est nobis via per quam redeamus ad Deum. *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla est causa medicinæ. si venit de cælo magnus Medicus, magnus per totum orbem terræ jacebat ægrotus. Ipse ægrotus genus humanum est*; (inquit S. Augustinus.) *Si enim homo ad imaginem*

Hebr. 2. 2. Petri 2. 4. Juda. 6. 1. Tim. 1. S. August. Serm. 75. alias 9. de verbis Apost.

ginem & similitudinem Dei factus, in suæ naturæ honore, mansisset, nec diaboli fraude deceptus, a lege sibi posita per concupiscentiam deviasset, Creator mundi creatura non fieret; (inquit S. Leo.) Magnum aliquid in causa fuisse credendum est, ut Majestas tanta de tam longiquo in locum tam indignum descendere dignaretur. *Ecce nomen Domini venit de longinquo*. „ Plane magnum aliquid (inquit S. Bernardus) quia misericordia „ magna, quia miseratio multa, quia caritas copiosa. Adventus ejus cau„ sam & verba & opera clamant. Ad quærendam quippe ovem centesi„ mam quæ erraverat, de montibus properavit: & ut confiteantur mani„ festius Domino misericordiæ ejus, & mirabilia ejus filiis hominum, „ propter nos venit. Mira quærentis Dei dignatio, magna dignitas ho„ minis sic quæsiti. In qua si gloriari voluerit, non erit insipiens: non „ quod aliquid esse videatur tanquam a se ipso, sed quod tanti eum fece„ rit ipse qui fecit. *Domine quid est homo quia magnificas eum, aut quid* „ *apponis erga eum cor tuum?* Sed cur non potius homo ad Deum, quam „ Deus ad hominem venit? Nos quidem magis ad eum venire dignum fuit, „ sed duplex erat impedimentum. Nam & caligabant oculi nostri, ille „ vero lucem habitat inaccessibilem; & jacentes paralytici in grabato, di„ vinam illam non poteramus attingere celsitudinem: propterea benignissi„ mus Salvator & Medicus animarum, & descendit altitudine sua, & cla„ ritatem suam infirmis oculis temperavit.

S. Leo Ser. 75. — Isai. 30. — Serm. 1. de Adventu Dom. — Job. 7.

III. *Quando venit?* Nec initio mundi, statimque post lapsum hominis venire decuit; cum enim homo ex superbia peccasset, eo modo liberandus erat, ut humiliatus agnosceret se Redemptore indigere. Neque ad finem Mundi Filii Dei Incarnationem differri conveniens fuit, quia Dei notitia & reverentia, & morum honestas penitus abolita fuisset in terris: *Sed ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus*. Prius *Lex* Moysi *data est, quæ homini demonstrat suam infirmitatem, ut quæ*rat *demonstrata infirmitas Salvatorem, a quo sanata voluntas possit quod infirma non posset*. Venit Dei Filius ad liberandum hominem, in medio annorum, sexta mundi ætate, cum jam esset miserendi tempus quod ab æterno prædefiniverat ac præordinaverat. Cum magis necessarium erat auxilium, cum jam refrigiusset caritas, & abundaret iniquitas; cum jam non appareret Angelus, non loqueretur Propheta: tunc dixit Filius Dei, *Ecce venio*. In plenitudine temporis. Nimirum *plenitudo & abundantia temporalium, oblivionem & inopiam fecerat æternorum. Opportune ergo advenit Æternitas, quando magis temporalitas prævalebat*.

S. Thomas 3. p. q. 1. A. 5. & 6. — Galat. 44. 5. — S. August, Epist. 145. alias 144. — S. Bernard.

IV. Christo ob ejus adventum, & collata nobis in eo beneficia, gratias immortales agamus. Ipsum precemur ut Incarnationis suæ fructum nobis per gratiam suam applicare dignetur; Demus operam ne peccatis nostris fiat nobis inutilis ejus Adventus. Triplex Domini adventus, *Ad homines, in homines, contra homines*. Ad homines per Incarnationem, in homines per gratiam sanctificantem, contra homines in die judicii. Ob primum adventum gratias agamus Domino Deo nostro, & amorem illi rependamus, qui sic prior dilexit nos. Ad secundum nos præparemus per pœnitentiam, & per justitiam. *Justitia & judicium præparatio sedis tuæ* (ait Propheta.) Justitia virtus est quod suum est unicuique tribuens. „ Tribue ergo tribus quæ sua sunt. *Redde superiori, redde inferiori, redde* „ *æquali, cuique quod debes*, & digne celebras adventum Christi, parans „ ei in justitia sedem suam. Redde superioribus reverentiam & obedien„ tiam: Æqualibus, auxilium, exemplum, orationem: Inferioribus, cu„ stodiam & disciplinam. Præsia imprimis duplex istud officium corpori „ tuo. Custodiam, ut non regnet in eo peccatum, nec membra tua ar„ ma fiant iniquitati: Disciplinam, ut dignos faciat pœnitentiæ fructus, „ castigatum & subditum servituti. Si nos ita geramus, primi Adventus fru-

S. Bernard. Serm. 3. de Adventu. — Psal. 88.

ctus fructum percipiemus, in quo venit ad homines in carne & infirmitate: ad medium Adventum nos disponemus, quo venit in spiritu & virtute: in postremo denique Adventu securi erimus, quo veniet in gloria & majestate. In primo Christus fuit redemptio nostra: in secundo fit justitia nostra: in ultimo apparebit vita nostra, & si ipsius mandata servaverimus, apparebimus cum ipso in gloria.

DOMINICA III. ADVENTUS.

Miserunt Judæi ab Jerosolymis Sacerdotes & Levitas ad Joannem ut interrogarent eum, Tu quis es? Joan. 1. 19.

DUO Christianæ humilitatis cardines, cognitio Dei, & cognitio sui. Humilitas hominem Deo subjicit. Humilitas Christiana facit ut homo ceteris omnibus se postponat, non cognitione solum, sed affectu. (*Lib.* 3. *Cap.* 5. *Art.* 9.) Cum superbia & inani gloria pugnat. Quantum inani gloriæ periculum? (*Art.* 12. *Regula* 5.) Remedia contra vanam gloriam. 1. Operum nostrorum defectus considerandi. 2. Considerandum, quicquid boni in operibus nostris est, Dei munus esse. 3. Vanam gloriam nos æternæ gloriæ præmio frustrari. 4. Oculi nostri a bonis operibus nostris avertendi, & in peccata nostra reflectendi. 5. Divinum judicium considerandum. 6. Considerandum quid nobis desit. (*Lib.* 3. *c.* 5. *Art.* 13.) S. Joannis exemplo omnia ad Deum referenda, nihil nobis tribuendum est, *De nostro nihil habemus, nisi mendacium & peccatum. Joannes Baptista quanto præclarior erat in natis mulierum, & quanto humilior ad cognoscendum Dominum, tanto meruit esse amicus Sponsi; Sponso zelans, non sibi, non suum honorem quærens, sed judicis sui, quem tamquam præco præibat.* Concil. Arausic. 2. Mittunt ad eum Judæi, non viles homines, non Herodianos, sicut miserunt ad Christum, sed insignem legationem, Sacerdotes & Levitas, ut interrogarent eum, *Tu quis es?* ipsum scilicet adulationibus suis adducere volebant ad fatendum se esse Christum, & ad gerendum se pro Christo, ipsum potius Magistrum habere & populo proponere volentes quam Jesum; cum ob generis claritatem, & ob austeritatem vitæ pluris faciendus ipsis videretur, quam Jesus, quem vulgo ut fabri filium, ut nihil singulare in sua conversatione, victu & vestitu habentem, despiciebant. S. Joannes Chrysost. Hom. 14. in Joan. Sed Joannes, quo nemo homo major, adulationem respuit, nobisque fugiendam esse docet ut pestem animæ, & cor nostrum contra noxias adulatorum laudes muniendum, quia *Plus persequitur lingua adulatoris, quam manus interfectoris*, (*Lib.* 4. *Cap.* 10. *Art.* 3. *Regula* 17.) *Confessus est*, igitur Joannes, *& non negavit, & confessus est, quia non sum ego Christus.* S. August. Enarrat. in Psal. 69. „ Tanta erat ex„ cellentia in Joanne, ut posset credi Christus, & in eo probata est humi„ litas ejus, quia dixit se non esse, cum posset credi esse. Instant Judæo„ rum Legati. *Elias es tu? Propheta es tu?* Respondet Joannes: Non sum.. Humilitas ipsum immemorem reddit excellentiæ suæ. S. August. Tract. 4. in Joan. Poterat enim sine mendacio & ostentatione confiteri se esse Eliam, siquidem Christus de illo ait: *Elias jam venit, & non cognoverunt eum... Tunc intellexerunt Discipuli, quia de Joanne Baptista dixisset eis.* Matth. 17. 12. Poterat se Prophetam confiteri; de illo siquidem Christus dixerat: *Quid existis in desertum videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam Prophetam.* Matth. XI. Non tamen mentitur Præcursor Veritatis, cum negat se Eliam esse. S. August. Elias enim non erat secundum proprietatem personæ, S. Greg. M. Elias erat similitudine, spiritu, & virtute. Luc. 1. 17. *Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ.* Christus affirmat de spiritu, quod Joannes vere negat de persona. Nec etiam mentitur cum se negat esse Prophetam: Non enim unus erat ex Prophetis illis antiquis, qui venturum Christum prædicebant, sed præsentem digito demonstrabat. *Lex & Prophetæ usque ad Joannem.* Ipse *limes constitutus inter vetera & nova, ad* Luc. 16.

quem

Tertull. lib. 4. cont. Marc. cion. cap. 33. *quem desineret Judaismus, & a quo inciperet Christianismus*. Vel interrogatus, an Propheta esset, non quilibet, sed ille a Deo promissus Moysi Deuteron. 18. *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus: ipsum audies*. Interrogatus, inquam, an esset ille Propheta a Judæis exspectatus, quem ipsi a Christo distinctum esse arbitrabantur, quamvis non alius a Christo esset, ad eorum mentem respondit. *Non*. Imitemur sancti Præcursoris humilitatem, ne honores, titulos, laudes nobis indebitas, cum nobis offeruntur, vel tribuuntur, accipiamus, etiam justas modeste recusemus, nobisque displicere significemus, quamvis placeat benevolentia laudantium. Extenuemus illas, quantum possumus. Ceterum ne mentiamur unquam humilitatis specie, *ut in parte veritatis, non in parte falsitatis, humilitas collocetur: & ne humilitas constituta in parte falsitatis, perdat præmium veritatis*. (*Lib.* 4. *Cap.* 10. *Art.* 3. *Regula* 15. *p.*) Joannem urget Legati Judæorum, *Quis es, ut responsum demus his qui miserunt nos? Quid dicis de te ipso:* Ministerium suum quam humillime fieri potest vir ideo maximus, quia humillimus, declarat, *Ego*, inquit, *vox clamantis in deserto, dirigite viam Domini*. Non se Doctorem, Prædicatorem, Præcursorem Christi dicit, sed meram vocem. Quid voce fragilius? Sonus est, aeris percussio; cum auditur, evanescit; vox est, prætereaque nihil. Quamquam vero magna sit ista Joannis dignitas, quod eo quasi voce Verbum divinum uti dignatum sit, ejus tamen humilitatem & modestiam commendat hæc responsio, nosque docet, humiliter de nobis sentire, non exaltare cor nostrum, neque efferre oculos, neque ambulare in magnis & mirabilibus super nos; sed nos *servos inutiles* agnoscere, & profiteri coram Deo & hominibus; *peccatores omnium notarum, nulli rei nisi pœnitentiæ natos*. O utinam vel voces essemus, factis Deum prædicantes! sed heu! ex illis sumus, de quibus Apostolus ait (ad Titum 1. 16.) *Confitentur se nosse Deum, factis autem negant*. Christianus qui secundum fidem suam, Deique legem vivit, *auditur dum videtur*; nam & *elinguis Philosophia vita contenta est. Et si eloquium conticescat, ipse habitus sonat. De occursu meo vitia suffundo*, inquit verus Christi discipulus. (Apud Tertullianum. Lib. de Pallio, C. ultimo.)

S. Origenes S. Joann. Chrysost. S. Cyrilli. &c.

S. August. De Natura & Gratia c. 34.

Psalm. 130. Luc. 17. 10. Sic & vos cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus.

Tertull. lib. de Pœnit. Peccator. omnium notarum, cum sim, nulli rei nisi pœnitentiæ natus.

II. Instant Judæorum Legati, qui erant ex Pharisæis, & Joannem, quem laudibus adulatoriis ab humilitatis proposito dimovere non potuerant, exprobrando tentant, eoque adducere conantur, ut se vel Messiam vel certe Prophetam fateatur. *Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?* Tum humillimus Præcursor Christum prædicat, extollit; se ipsum vero magis ac magis deprimit. *Ego baptizo in aqua. Medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti*.

Ego in aqua sola baptizo: Christus in spiritu. Baptisma quo plebem initio, pœnitentiæ professio est, ad baptisma Redemptoris disponens. Jam ille inter vos agit, & ipsum ignoratis. Post me venit prædicans, & baptisma divinius atque efficacius instituens, longe me dignior & excellentior est, utpote Filius Dei Unigenitus, & Mundi Salvator, cui vel abjectissima exhibere ministeria non sum dignus. Joannem Christianus imitetur, cum de inani gloria tentatur, ad Christum referat omnia, ad ejus cognitionem adducere modis omnibus studeat eos quibus convivit. Deploranda enim hominum sæculo servientium cæcitas est, qui Christum non cognoscunt, neque cognoscere satagunt. *Medius vestrum stetit, quem vos nescitis*. Attendant ad terribilem Apostoli sententiam: *Si quis ignorat, ignorabitur*.

1. Cor. 14. 38.

DOMINICA IV. ADVENTUS.

Factum est verbum Domini super Joannem Zachariæ filium in deserto. Et venit in omnem regionem Jordanis, prædicans Baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Luc. 3.

JOannes Ministrorum Ecclesiasticorum & Prædicatorum norma, electus a Deo, atque in deserto per multos annos in omni virtutis genere exercitatus, vitæ austeritate cum innocentia spectatissimus, & Percursoris Christi jam maturus officio, illud tamen obire non aggreditur, nisi vocatus & missus a Deo. *Factum est verbum Domini super Joannem Zachariæ filium in deserto*. Hinc colligitur, neminem absque vocatione in Clerum adlegendum esse, & sacris Ordinibus initiandum, neminem absque probatione; neminem nisi qui vel innocenter vixerit, vel occultas prioris vitæ maculas diuturna pœnitentia eluerit. (*Lib. 2. Cap. 3. Artic. 5. Regulis 16. 18. & 19.*) Tract. De Sacrament. Ordinis.
De necessitate vocationis ad beneficia Ecclesiastica, curam præsertim Animarum habentia, vide (*Cap. 6. ejusdem Libri, Regulis 3. 4. & 5.*) Non minus necessaria est vocatio, missio, morumque probata integritas, ad ministerium prædicationis Evangelicæ obeundum. *Quomodo* enim *prædicabunt, nisi mittantur?* Hinc S. Paulus *Apostolum* se dicit *per imperium Dei, per voluntatem Dei*. Isaias Propheta se non offert Deo ad prædicandum, nisi mundatis labiis ab Angelo, *Et volavit ad me unus de Seraphim, & in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat de Altari. Et tetigit os meum, & dixit: Ecce tetigit hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur. Et audivi vocem Domini dicentis, Quem mittam? & quis ibit nobis? Et dixi: Ecce ego, mitte me*. Vitæ austerioris esse debent verbi Dei Prædicatores, ut pœnitentiam populis fructuose prædicent, solitudinis & sacri secessus amantes, a sæculo & moribus sæculi segregati, qui etiam a sæcularium hominum, & mulierum præsertim nimia frequentatione & familiaritate; qui audiantur magis in publico, quam videantur, *Vox clamantis in* deserto; nec prodeant nisi necessitate vel caritate compulsi, ut ministerio suo fungantur, & parent Domino plebem perfectam.

Rom. 10. 15. 1. Tim. 1. 2. Tim. 1. Isai. 8. 6. 7. 8.

Discant parentes filios suos Ecclesiastico statui non temere devovere. Discant Beneficiati Ecclesiastica beneficia nepotibus, quorum non est probata vocatio, carnali affectu non resignare, ut hereditate possideant sanctuarium Dei. Audiant S. Bernardi verba Epist. 2. ad Fulconem, de ejus avunculo sic loquentem: „ O senem infelicem! o avunculum crudelem, „ qui statim moriturus, nepotis animam prius interfecit: quem ut peccatorum suorum haberet heredem, Christi sorte privavit: maluit in suis „ facultatibus habere successorem, quam pro iniquitatibus intercessorem. Timeant qui in Clerum, & in dignitates & beneficia Ecclesiastica, verbique ministerium, sine vocatione insiluerunt. Ille, ille debet ad Clerum, ad Sacerdotium, ad Animarum curam, ad verbi divini prædicationem pertrahi, *Qui cunctis carnis passionibus moriens, jam spiritaliter vivit, qui prospera mundi postposuit, qui nulla adversa pertimescit, qui sola interna desiderat*. Qui denique in mundo est a mundo alienus, & solitarius, levans se supra se, velut alter Baptista Dei vocationem fideliter & obedienter sequens, non temere præveniens. *Factum est verbum Domini super Joannem Zachariæ filium in deserto*. Vitæ sanctimonia Concionatori necessaria, (*Lib. 2. Cap. 7. Art. 2. Regula XI. ....*)

S. Gregor. M. P. 1. Pastor. cap. 10. Actor. 2. 38.

Et venit in omnem regionem Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Ministerium suum a prædicatione pœnitentiæ exorsus est Joannes. Suum etiam inde auspicatus est Christus. Matth. 4. 17. *Exinde cœpit Jesus prædicare & dicere: Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cælorum*. Inde etiam Apostolorum prædicatio cœpit. *Pœnitentiam agite*. Hoc vitæ, pietatisque Christianæ fundamentum.

Tract. de Baptismo. Magna felicitas est hominis sanctum Christi Jesu baptismum recepisse. qui baptismo Joannis longe excellentior est (*Lib.* 2. *Cap.* 3. *propositione unica*) quod & ejus admirabiles effectus demonstrant, scilicet, Primo plena & perfecta remissio cujuscumque peccati. (*Cap.* 8. *proposit.* 1.) Secundo, pœnarum omnium peccatis debitarum a Deo benigna condonatio. (*Proposit.* 2.) Et quamvis post baptismum pœnæ hujus mortalis vitæ remaneant; baptismi tamen virtute ab his justi liberabuntur in resurrectione, (*Proposit.* 3.) Tertio, Regeneratio seu renovatio per gratiam sanctificantem, virtutum infusarum ac donorum comitatu instructam. (*Proposit.* 4.) Adeo ut baptismo sequens omnis renovatio quodam modo tribuatur. (*Proposit.* 5.) Quarto illuminatio, & bonorum operum fœcunditas (*Proposit.* 6.) Quinto, Christi character, (*Proposit.* 7.) Sexto, Regni cælestis, quod baptismo interclusum erat, apertio. (*Proposit.* 8.) Deo gratiæ agendæ, ejusque misericordia laudanda ob baptismi beneficium. Considerandum quam aliena debet esse ab omni crimine Baptizatorum vita (*Lib.* 2. *Cap.* 7. *in Documento ad Morum informationem post octavam proposit.*)

II. *Venit in omnem regionem Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.* Magna Dei misericordia, qui homini in mortale peccatum lapso post baptismum, remedium aliud providit, aliud quodammodo lavacrum, baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum, secundam post naufragium tabulam..... Pœnitentia, laboriosus baptismus a Patribus dicitur. Pœnitentiæ virtutis natura & characteres explicantur. Non est simplex resipiscentia, seu vitæ mutatio. Tres veræ pænitentiæ actiones. (*Lib.* 2. *Tract. de Pœnit. Cap.* 1. *Art.* 2. *M.* 3. 4. 5.) Sacramentum est a baptismo diversum (*ibid. Art.* 5. *Proposit.* 6.) Pœnitentiæ baptismus sæpius iterari potest. (*Proposit.* 7.) Peccatores timore judiciorum Dei primo concutiendi, ut ad pœnitentiam adducantur. Sic Joannes dicebat ad turbas quæ exibant ut baptizarentur ab ipso: *Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Jam securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.* Timor pœnarum utilis, disponit enim ad justificationem, sed non sufficit. Necesse est enim ut peccatores „ a divinæ Justitiæ timore quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem erigantur, fidentes Deum sibi propter „ Christum propitium fore: Illumque tamquam omnis justitiæ fontem diligere incipiant. (*Lib.* 2. *Cap.* 4. *Art.* 3. *Proposit.* 5. & 7.) Sine amore Dei, cor non mutabitur, non suscitabuntur de lapidibus istis filii Abrahæ: Non parabitur via, qua nos ad Deum revertamur, & Deus ad nos revertatur. In cor nostrum venire debet. Cor igitur parandum, & rectum faciendum. *Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.* Rectum porro esse non potest, nisi Dei amore innovetur. Unus Dei amor rectum facere potest, quod amor sæculi incurvavit, obliquum fecit, corrupit. Solus ille ex superbis humiles facit, & Christo gratiarum fonti recipiendo idoneos reddit. *Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur.* Solus amor Dei intentionem rectam efficit, sine qua nullum opus sanctum est & utile ad salutem: *Et erunt prava in directa.* Solus amor Dei vias asperas complanat, & facilem, jucundam, suavemque reddit divinæ legis ac mandatorum observantiam: *Et aspera in vias planas.* Solus amor Dei facit ut digni sint Deo pœnitentiæ nostræ fructus. *Non enim fructus est bonus, qui de caritatis radice non surgit* (ait S. Augustinus) *Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ.* Si quæratis, quos fructus? cum Joanne respondebo: *Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas similiter faciat.* Hæc faciendo, corda vestra & animos ad Christum nascentem recipiendum, ut par est, disponetis, illumque vobismetipsis probabitis potentissimum & beneficentissimum Salvatorem. *Et videbit omnis caro salutare Dei.*

Conc. Trid. Sess. 6. c. 6.

S. August. Lib. de Spir. & Lit. c. 14.

IN NA-

IM NATIVITATE DOMINI.

Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis.
Isaiæ 9. 6.

Nobis natus, nobis datus est Filius Dei, & parvulus propter nos factus.

Qui fructus ex Christi nativitate colligendi. Sapientia Dei, quæ cibus est Angelorum in sinu patris æterni, facta est lac hominum in sinu Virginis matris, & in præsepi Bethleemitico..... Filius Dei homo factus est, ut nos faceret filios Dei....... Agnoscamus igitur dignitatem nostram, & in novitate vitæ ambulemus. Primus hic fructus ex Nativitate Christi colligendus.... Fructus alter, fervens amor Dei.... Imitandæ virtutes, quarum nobis exemplum in Nativitate sua Christus dedit, humilitas, paupertas, mortificatio carnis. *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est major in regno cœlorum*, Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4. §. VIII.) Matt. 18. 3. & 4.

I. Desiderium omnium gentium in Christi Jesu nativitate impletum est. *Ecce venit Desideratus cunctis gentibus*. Gentes ante nativitatem Christi constitutæ *in regione umbræ mortis* Salvatorem desiderabant, qui vitam ipsis redderet. *In tenebris* ignorantiæ & erroris ambulantes, præceptorem & magistrum desiderabant, qui ipsos ab errore liberaret. Sub gravi jugo peccati & tyrannide dæmonis gementes, desiderabant victorem, qui *jugum oneris ejus, & virgam exactoris* confringeret. Stabulum & præsepe cunæ sunt ubi Vita nascitur, ut nos a morte liberet. Præsepe cathedra est Verbi docentis, ut nos ab errore liberet. Præsepe & stabulum castra sunt ubi Triumphator Israel contra dæmonem pugnat, ut nos ab ejus servitute ac tyrannide liberet. Aggæi 2.

Christus venit ut vitam habeamus, & abundantibus habeamus. *Generatio Christi, origo est populi Christiani; & natalis capitis, natalis est corporis*, (inquit S. Leo) *Habeant licet singuli quique vocatorum ordinem suum & omnes Ecclesiæ filii temporum sint successione distincti, universa tamen summa fidelium, fonte orta baptismatis, sicut cum Christo in Passione crucifixi, in Resurrectione resuscitati, in Ascensione ad dexteram Patris collocati, ita cum ipso sumus in hac novitate congeniti. Quisquis enim hominum, in quacumque Mundi parte credentium regeneratur in Christo, interciso originalis tramite vetustatis, transit in novum hominem renascendo; nec jam in propagine habetur carnalis patris, sed in germine Salvatoris, qui ideo filius hominis est factus, ut nos filii Dei esse possimus*. Id in resurrectione filii Sunamitidis adumbratum. Filium a Deo impetraverat pia illa mulier precibus Elisæi Prophetæ. Hunc ipsi mors immatura præripuit. Venit ad Virum Dei in Montem Carmeli, ut filii vitam obtineret: Misit illi Giezi servum cum baculo suo, jubens ut illud poneret super faciem pueri defuncti. Mater afflicta ab Elisæo obtinuit ut cum ipsa venirent in domum in qua puer jacebat. Giezi præcesserat eos, & baculum Prophetæ super faciem pueri frustra posuerat; non erat vox, neque sensus. Reversusque est in occursum Viri Dei, & nuntiavit ei, puerum non surrexisse. Ingressus domum Elisæus, clausoque ostio, & fusis ad Deum precibus, *incubuit super puerum, posuitque os suum super os ejus, & oculos suos super oculos ejus, & manus suas super manus ejus, & incurvavit se super eum, & calefacta est caro pueri. At ille reversus, deambulavit in domo, semel huc atque illuc: & ascendit, & incubuit super eum, & oscitavit puer septies, aperuitque oculos*. Humanum genus in Adamo mortuum. Misit Deus Legem, veluti baculum, per Moysen servum suum. Posuit ille baculum supra mortuum; non surrexit. 4. Reg. 4. S. Aug. Serm. 26. alias XI. de verbis Ap.

Si enim data esset Lex quæ posset vivificare, omnino ex Lege esset justitia. Non ergo potuit Lex vivificare. *Venit ipse* Dei Filius, *grandis ad parvulum, salvator ad salvandum, vivus ad mortuum..... Juvenilia membra contraxit, tanquam seipsum exinaniens, ut formam servi acciperet. Parvum se parvo coaptavit, ut efficeret corpus humilitatis nostræ configuratam corpori gloriæ suæ. Itaque in typo Christi Prophetice expresso suscitatus est mortuus, tanquam justificatus impius.* Christi infantis lacrymis humanum genus revocatum ad vitam est. Monicæ Augustini matri sanctissimæ ubertim flenti perditionem filii a Manichæis seducti, reducti, respondit folim sanctus quidam Episcopus: *Vade a me, ita vivas, fieri non potest ut filius istarum lacrymarum pereat.* Et ego impossibile esse dixero ut genus humanum in morte peccati maneat, si quidem Jesus infans lacrymas fundit ut ipsum ad vitam revocet. *Me illius infantiæ vagientis abluunt fletus, mea lacrymæ illæ delicta laverunt ... Ille parvulus, ille infantulus fuit; ut tu vir possis esse perfectus; Ille involutus in pannis, ut tu mortis laqueis sis absolutus: Ille in præsepibus, ut tu in altaribus: Ille in terris, ut tu in cœlis: Ille alium locum in eo diversorio non habebat ut tu plures haberes in cœlestibus sedibus mansiones.*

S. Aug. lib. 3. Confess. c. 12.

S. Ambrof. lib. 2. in Luc. n. 41.

II. Non solum ut nos a morte liberet, Vita nascitur in præsepi Bethleemitico; sed ut nos liberet ab errore, Verbum in stabulo docet, ac tenebras nostras dispellit. *Et vita erat lux hominum. Et lux in tenebris lucet.* Venit enim *ad dandam scientiam salutis plebi ejus.* Veteris quidem Legis tempore Deus Verbum homines docebat, sed mediate tantum, quia in subjectis creaturis; obscure, quia sub variis figuris; de longe, quia cum dilatione promissionis. At hodie Verbum infans in præsepi homines docet, non Angelorum, aut aliorum hominum ministerio, sed immediate & per se ipsum. *Ego ipse*, inquit, *qui loquebar, Ecce adsum.* De sinu patris, de umbris legis, de utero Matris Virginis exivi, ut vobis cælestia Mysteria revelem, & recte vivendi Præcepta tradam, *Unigenitus qui est in sinu Patris ipse enarravit.* Perfectissime novit omnia quæ docere debet Deus scientiarum Dominus. *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum.* Artem habet docendi, modoque admirabili se attemperat captui hominum, carnem induens. *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* Deus optimus maximus, qui legem suam e cœlo dictare poterat, ad Montem Sinai descendit, ut eam populo suo traderet. Amoris fuit iste condescensus: *Qui poterat ex ipso cœlo legem dictare, norat utile esse hominibus si e Sinai eam promulgaret: idque ideo fecit ut & Moyses ascendere posset, & illi de proximo sermonem audientes, melius crederent.* Verbum divinum, non in Montem Sinai, sed in præsepe Bethleemiticum suam demittit Majestatem, ut nos doceat, & ut de proximo vocem ejus audientes, melius credamus. *Transeamus* igitur *usque Bethleem & videamus hoc verbum quod factum est.* Jesum præceptorem nostrum audiamus, & inde revertemur sapientiores atque sanctiores; si quidem vim habet efficacissimam persuadendi quæ scit & docet, non tantum præceptis, sed lacrymis & exemplis. *Nec dum loquitur lingua, & quæcumque de eo sunt, clamat, prædicant, evangelizant: ipsa quoque infantilia membra non silent. In omnibus mundi judicium arguitur, subverti-„ tur, confutatur.* Verbum factum est caro, & sic habitavit in nobis. Dum „ esset in principio ad Deum, *lucem habitabat inaccessibilem*, & non erat „ qui caperet illud. *Quis enim investigavit sensum Domini, aut quis Consiliarius ejus fuit? Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei:* sed jam capiat & carnalis, quia Verbum factum est caro. Si nihil præter „ carnem novit audire, ecce Verbum caro factum est, audiat illud vel „ in carne. O homo, in carne tibi exhibetur Sapientia illa quondam oc-„ culta: ecce iam trahitur de occultis, & ipsis se ingerit sensibus carnis „ tuæ. Carnaliter (ut ita dixerim) prædicatur tibi. Fuge voluptatem, „ quia

Isaias 2. 6. Joan. 1.

S. Athanas. Or. 3. Cont. Arianos.

S. Bernard. Serm. 3. de Nat. Dom.

1. Tim. 6.

Isai 4.
2. Cor. 4.

„ quia posita est mors secus introitum delectationis: Age pœnitentiam, „ quia per hanc appropinquat regnum. Hoc tibi prædicat stabulum istud, „ hoc præsepe clamat, hoc membra illa infantilia manifeste loquuntur, „ hoc lacrymæ & vagitus evangelizant.

Verum si panni tibi vilescunt, Angelos collaudantes admirare. *Facta est cum Angelo multitudo Militiæ cœlestis laudantium Deum & dicentium. Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Militia cœlestis Duci suo adstat, in præsepi, velut in castris, hostes nostros jam debellanti. Scilicet, *Vagitu suo ad arma convocaturus infans, de nutricis & gerulæ suæ collo hostem destinaturus, atque ita Damascum & Samariam pro mammis subacturus.* Luc. 2. Tertul. ad vers. Jud.

III. *Rex Israel mutavit habitum suum, & ingressus est bellum.* Filius Dei hostes nostros debellaturus, *Habitu inventus est ut homo.* Cum Moyses infans Regium diadema a filia Pharaonis sibi impositum abjecit, conculcavit, augurati sunt Ægyptii hunc infantem aliquando Ægypto exitio fore, magnasque clades genti illaturum, teste Josepho. Dæmon videns Christum natum contemnere divitias, honores, delicias, & quicquid mundus magnificat & amat, hoc eventu conturbatur, & divinum illum Infantem natum esse ad evertendum ejus imperium, hominesque ab ejus tyrannide liberandos auguratur. *Jugum oneris ejus, & virgam humeri ejus, & sceptrum exactoris ejus superasti, sicut in die Madian.* Jugum vocat Propheta diaboli dominationem, & virgam ejus servitutem. „ Ab his autem credentes in ipsum liberavit Dominus Jesus Christus. „ Exactores vocat non solum dæmones, eorumque principem, sed ex hominibus etiam eos qui prædicationi contradicunt. Horum autem dominatum evertit per paucos quosdam, & hosce nudos; sicut olim per Gedeonem, & trecentos lampades gestantes multa Madianitarum millia interemit. Quemadmodum enim illos sine armis pessumdedit, sic orbem „ universum per duodenim Præcones subegit, & hos quidem non armatos, „ sed una tunica indutos, pedibus nudis, nec virgam ferre permissos. *Tradidit Dominus in manus ejus Madian, & omnia castra ejus.* Victoriam Gedeon, & Israelis per eum liberationem a Madianitarum tyrannide, præcessit signum roris in solum vellus descendentis, cum reliqua terra sicca permaneret. Victoriam Emmanuelis significavit ejusdem in Virginis uterum, velut roris in vellus descensus: Sicut pluvia in vellus descen„ disti, ut salvum faceres genus humanum .... Rorate cœli desuper, „ & nubes pluant Justum. Hinc S. Bernardus: Pluvia voluntaria, (in„ quit) quam segregavit Deus hereditati suæ, prius se virgineum demisit „ in uterum: postmodum vero ubique terrarum diffusa est per ora „ Prædicatorum." Denique victrices copias rori cœli Chusai belli Dux in Absalomi consilio comparat: *Operiemus eum, sicut cadere solet ros super terram.* 3. Reg. c. 22. 30. Philip. 7. Isai. 9. 4. Theodor. in comm. Judic. 7. Eccles. offic. Isai. 45. 8. S. Bernard. Serm. 2. super Missus est. 2. Reg. 17. 12.

Cum Saul Rex Davidem persequeretur super abruptissimas petras deserti Engaddi, venit ad caulas ovium, quæ se offerebant iter agenti, eratque ibi spelunca, quam ingressus, incidit in manus Davidis ibi latentis: cujus clementia & mansuetudine admirabili victus, repente in virum alterum mutari visus est, & exclamavit: *Numquid vox hæc tua est fili mi David? Et levavit Saul vocem, & flevit .... Tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala .... Nunc scio quia certissime regnaturus sis ..... Ne auferas nomen meum de domo Patris mei.* Filius Dei e montibus æternis descendens, in spelunca, in stabulo, in præsepi se abscondit, cœlestis militiæ multitudine stipatus. Nos perdere potest, qui ipsum iteratis offensis crudeliter persecuti sumus. Verum solam clementiam & mansuetudinem adhibet ut nos vincat, beneficiis & favoribus pro armis utitur in illo amoris prælio. Nostras saltem lacrymas cum illius lacrymis misceamus: deponamus arma peccati: dicamusque amabili Regi Regum: *Tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala.* Næ 1. Reg. 24.

me ingratum, Infans adorande, Divinam tuam Majestatem multiplicibus, atrocissimisque injuriis lacessivi, cum me beneficiis cumules, a morte peccati, ab errore, a dæmonis tyrannice me liberans. Deinceps in corde meo regnabis, nec mundus, aut cupiditates meæ tuam umquam in me dominationem turbabunt. *Nunc scio quod certissime regnaturus sis*. Unum rogo, ne me deleas de libro vitæ, quod peccata mea merentur. *Ne auferas nomen meum de domo Patris mei*. Domine Jesu, vita mea, præceptor meus, liberator meus, hanc gratiam precor ne mihi neges, qui describi voluisti in censuali terreni Imperatoris codice, ut te nasci ostenderes ad adscribendum electos tuos in æternitate.

DOMINICA INFRA OCTAVAS NATIVIT. DOMINI.

Erat Pater ejus & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo. Et benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem ejus. Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum cui contradicetur.... Luc. 2.

Extrema gaudii luctus occupat: Angelus *gaudium magnum* nuper nuntiavit pastoribus, & *omni populo, quia natus*, inquit, *vobis Salvator, qui est Christus Domini*. Nunc Simeon sanctus senex, Dei Spiri-
Luc. 2. tu afflatus tristes eventus Mariæ & Josepho prædicit, Christum scilicet positum esse in ruinam & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum cui contradicetur. Qua ratione positus sit in multorum resurrectionem, concipere facillimum est, si quidem natus est ut genus huma-
Eph. 2. 4. 5. num a morte peccati, a morte & damnatione eterna liberaret. *Deus qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo*. Verum non ita facile est intelligere qua ratione Christus sit positus in ruinam multorum. Id tamen verissimum. Nam & ruinam excidiumque Jerusalem maturatum est Christi adventu in mundum, quem non solum Judæi non receperunt in propria venientem, sed insuper Salvatorem ac Redemptorem suum contumeliis & morte turpissima affecerunt. Hinc Christus flens su-
Luc. 19. per Jerusalem ait: *Circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te & coangustabunt te undique: & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ*.

Verum & in spiritualem æternamque ruinam plurimorum, qui ejus adventu, misericordia, & gratiis abutuntur, positus est Christus modo longe terribiliori. Id ab Isaia prædictum: *Et erit vobis in sanctificationem. In la-*
Isai. 8. 14. *pidem autem offensionis, & in petram scandali duabus domibus Israel*. Quod de Christo Jesu interpretati sunt Apostoli. *Offenderunt in lapidem offensionis* (ait S. Paulus) *sicut scriptum est*: *Ecce pono in Sion lapidem of-*
Rom. 9. 32. 33. *fensionis, & petram scandali, & omnis qui credit in eum, non confundetur*. Et S. Petrus: *Propter quod continet scriptura: Ecce pono in Sion lapidem*
1. Petr. 1. 6. 7. 8. *summum angularem, electum, pretiosum: & qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis honor credentibus: Non credentibus autem lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli, & lapis offensionis, & petra scandali*.

Longe tamen dispari modo Christus in resurrectionem & ruinam multorum positus est. Resurrectio enim & salus multorum tota est ex Salvatoris beneficio & gratia: Ruina & perditio multorum, tota est ex hominum vitio. Christus pro omnibus & singulis hominibus mortuus.... Non minores gratias Christo quisque debet homo, quam si pro eo solo mortuus esset.... Nemo nisi culpa sua excidit a salute... Ad omnes Testamentum suum scripsit Jesus.., Quid sperare non licet homini pro quo

Christus mortuus est? Cœlestis Medicus, quantum in ipso est, sanare venit ægrotum... Sanguis Christi habet in se ut omnibus prosit, sed si non bibitur, non medetur. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. Quinto*, §. 9.) Perditio igitur reproborum ex ipsis est, non ex Deo, qui *vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus*. (Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 17. n. 7.) 1. Tim. 2.

Christus Jesus illis est in ruinam & perditionem, qui ejus Evangelio contradicunt. *Positus est hic in ruinam multorum, & in signum cui contradicetur*. Quot & quantas contradictiones à Judæis passus est? Quantas a Gentilibus, ab impiis, ab hæreticis, a Christianis secundum ejus Evangelium non viventibus, & præcepta non servantibus, quotidie patitur? *Recogitate eum qui talem sustinuit a peccatoribus adversus semetipsum contradictionem*. Contradicitur ejus doctrinæ, ejus mysteriis, præceptis, exemplis. Quisquis mundi legibus, moribusque, non Christi Evangelio vitam suam conformat; quisquis cupiditatibus suis indulget, Christo aperte contradicit. Christus beatos pauperes prædicat, divites prædamnat; & pauper pro nobis factus est cum dives esset, ut nos illius inopia divites essemus: Vos divitias velut felicitatem vestram desideratis & amatis, paupertatem horretis, pauperesque miseros censetis. Christus honores fugit, gloriam suam non quæsivit, sed gloriam Patris sui: vos ambitione incredibili honores & gloriam quæritis. Christus in mundum venit ut pro nobis pateretur, & passus est, nobis relinquens exemplum ut vestigia illius sequamur; & voluptates, deliciasque carnis, in quibus mors est animæ, sectamur; passiones & tribulationes, ac pœnitentiam horremus. Viam arctam, duram, laboriosam nobis Christus ostendit, qua sola pervenitur ad vitam: & nos per viam latam incedere & ad regnum pervenire vellemus; corregnare Christo volumus, non compati, non commori. Nonne hoc est Christo Jesu contradicere? *Positus est in signum cui contradicetur*. Quid vero eveniet iis qui Christo Salvatori nostro contradicunt? Ipsos gratiarum suarum subtractione puniet, quibus destituti, mensuram peccatorum suorum complebunt, & a Domino in die furoris ejus, in judicio privato & generali confringentur, conterentur, perdentur irreparabiliter. *Malos male perdet... Numquam legistis in scripturis: Lapidem, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis, Quia auferetur a vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem vero ceciderit, conteret eum*. Hebr. 12. Matth. 21. 41. 42. 43. 44.

Christus non solum in se, sed in suis, contradictionem a mundo patitur. *Ecce ego & pueri mei, quos dedit mihi Dominus in signum & in portentum Israel*. In signum utique & portentum contradictionis. *Si mundus vos odit* (inquit Christus discipulos suos alloquens) *scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego vos elegi de mundo, propterea odit vos mundus... Si me persecuti sunt, & vos persequentur... Si non venissem, & locutus fuissem eis, peccatum non haberent: Nunc autem excusationem non habent de peccato suo*. Sic hominum mundum amantium & mundo servientium vitio, Christus fit illis in ruinam & perditionem. Positos esse sicut signum ad sagittam; positos esse in subsannationem & derisum his qui sunt in circuitu, commotionem capitis in populis, sors electorum est, & pie viventium. *Omnes qui volunt pie vivere in Christo Jesu persecutionem patientur*. Isai. 8. 18. 2. Tim. 3. 2.

Ut nobis Christus Jesus fit in resurrectionem, & non in ruinam, demus operam & attendamus ne quis nostrum desit gratiæ Dei. Timeamus; quia nihil ita efficax est ad gratiam obtinendam, conservandam, & recuperandam, quam si omni tempore inveniamur coram Deo non altum sapere, sed timere. (*Libr. 1. Quæst. 2. Art. 5. §. 23.*) Mysteriorum

ejus contemplationi & admirationi mentem nostram applicare debemus cum Maria & Josepho. Inveniemus semper in iis quod admiremur. Novum enim fecit Dominus super terram. Sed admiratio nostra pietatis sit, non curiositatis; fidei, non ignorantiæ; *Erant Pater & Mater Jesu mirantes super his quæ dicebantur de illo*. Christo compatiamur ut Maria, quæ stans juxta crucem Jesu, quem tenerrime diligebat, ut Mater Filium infinite perfectum, infinite bonum, infinite amabilem, corde sensit dolores omnes quos Christus Corpore pertulit: ita ut corporeæ sensum passionis excesserit compassionis ipsius affectus. *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius*. Crudelis lanceæ ferrum, quo perfossum est Christi latus, sanctam ejus animam, jam a corpore separatam, non attigit. Mariæ animam, quæ Crucifixo conglutinata erat, ab eoque non poterat avelli, penetravit. Corda nostra penetret *Sermo Dei vivus & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens usque ad divisionem spiritus & animæ*. Separet nos a peccato, a mundo, a vanitate, a pravis cupiditatibus. Destruat in nobis omnes affectus Christo contradicentes. Annam denique Prophetissam imitemur, sanctam illam viduam, continentiæ & castitatis merito conspicuam, in oratione & jejuniis perseverantem, Deo gratias agentem ob incarnationem & nativitatem Filii ejus Jesu Christi, & de illo loquentem omnibus qui redemptionem Israel expectabant. *Vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et hæc vidua usque ad annos octoginta quatuor*. Castitatem mentis & corporis amate, conservate, quia corpora vestra *membra* sunt *Christi*, *templa Spiritus Sancti*. Impudici *tollunt membra Christi*, & *faciunt membra meretricis*, polluunt templum Spiritus Sancti. *Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus*, sicut diluvio disperdit ac perdidit omnem carnem, quæ corruperat viam suam: sicut disperdit & consumsit Sodomam, aliasque abominandas civitates, pluens super illas ignem & sulphur; sicut percussit Onan semen fundentem in terram ne liberi nascerentur, *eo quod rem detestabilem faceret*: Sicut viginti quatuor millia Israelitarum, qui fornicati erant cum filiabus Moab, occidit & perdidit. Christus, qui castitatem ita diligit, ut ex Matre semper Virgine nasci voluerit, cultoribus castitatis & continentiæ seu virginalis, seu vidualis, se conjugalis, erit in resurrectionem, impudicis erit in ruinam & perditionem. Anna *non discendebat de Templo, jejuniis & obsecrationibus serviens nocte ac die*. Et nos oportet jejunare & orare; mortificare membra nostra, sensusque nostros, castigare carnem ac domare, ut spiritui subdita sit, Christi mortificationem in corpore nostro circumferre; sine intermissione orare, & non deficere: Christi mandatum est. *Sine intermissione orate* (inquit Apostolus) *in omnibus gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei in Christo Jesu, in omnibus vobis*. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus, sicut Anna confitebatur Domino. De Christo loquamur frequenter, sicut sancta illa Vidua *loquebatur de illo omnibus qui exspectabant redemptionem Israel* . . . . . Frequentius de Deo loqueremur, si ipsum diligeremus. Jucundum nobis esset de rebus divinis habere sermonem. Contrarium vero accidit: si quis de Deo, de Christo, rebusque divinis, in sæcularium hominum conventu & societate loquitur, oneri, tædio, ac fastidio est. Quam longe sumus a primorum Christianorum conversatione, qui Deo pleni, semper ipsum in ore ut in corde habebant . . . Christianis hujus temporis dici potest, quod Tertullianus Carthaginensibus suis olim dicebat: *Ipso etiam sermone proavis renunciastis*. Infantem denique Jesum imitemur. *Crescebat ille, & confortabatur, plenus sapientia, & gratia Dei erat in illo*. Crescamus & nos, qui Corpus Christi sumus, confortemur, *Non in sapientia carnali*, sed in *sapientia quæ de sursum est* ... *Crescamus in gratia* & caritate; *Crescamus in eo in salutem*, quia non crescere, minui; non progredi in via salutis, reverti est. Eamus *de virtute in virtutem* donec videatur Deus in Sion. In omni virtute confortemur,

Donec

Marginal references: Hebr. 4. — 1. Cor. 6. — 1. Cor. 3. 17. Genes. 7. 10. Genes. 19. 20. — Genes. 38. 9. 10. Num. 25. 1. — Luc. 18. 1. — 1. Thes. 5. 13. 18. — 2. Cor. 1. 12. 2. Petri 3. 18. Jacob 3. 18. — 1. Petri 2. 2.

Donec occurramus omnes in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudi- Psal. 83. 8.
nis Christi.
Anna *Vidua erat*. De Viduitatis bono, & Viduarum Christianorum of- Ephes. 4. 13.
ficiis vide *Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 8. Regulis 12. &*
3. Anna Prophetissa, Viduarum exemplar.

IN CIRCUMCISIONE DOMINI.

Postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus Jesus. Luc. 3. 21.

CHristus in circumcisione semetipsum humilians, & factus sub lege, ut
eos qui sub lege erant, redimeret, in præmium humilitatis & obedien-
tiæ suæ gloriosum nomen JESU accipit. *Humliavit semetipsum, factus obe-*
diens ... propter quod & Deus exaltavit illum, & dedit illi nomen, quod est Philipp. 2. 8.
super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur. Pluribus de cau-
sis decuit Christum circumcidi. Primo, ut se carnis humanæ veritatem su-
scepisse ostenderet, contra Manichæum, qui dixit, eum habuisse corpus S. Thomas 3.
phantasticum: & contra Apollinarium, qui dixit, corpus Christi esse divi- p. q. 38. ar. 1.
nitati consubstantiale: & contra Valentinum, qui dixit, Christum de cœlo
corpus attulisse. (*Lib. 1. q. 2. Art.* 4. §. 1.) Secundo, ut approbaret cir-
cumcisionem, olim a Deo institutam. (*Genes.* 17. 14.) Tertio, ut se esse S. Epiphan.
comprobaret ex genere Abraham, qui circumcisionis mandatum acceperat, Hæresi 30.
in signum fidei, quam de ipso Christo venturo habuerat. *Et signum accepit* quæ est E-
circumcisionis, signaculum justitiæ fidei. Quarto, ut Judæis excusationem a- bionitarum.
dimeret, ne ipsum reciperent, si esset incircumcisus. Quinto, ut obedien- Rom. 4. 11.
tiam suo nos exemplo doceret. Unde & octava die circumcisus est, sicut
in lege erat præceptum. Sexto, ut, quia in similitudine carnis peccati ad-
venerat, remedium, quo caro peccati mundari consueverat, non respue-
rer. Septimo, ut legis onus in se sustinens, alios a legis onere liberaret.
Misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege: ut eos qui Galat. 4. 4.
sub lege erant, redimeret.

Sanguinis sui pretiosi primitias in circumcisione Christus offert Patri, in
salutis nostræ pretium, jam tunc officium Redemptoris hominum exercere Matth. 1. 8.
incipiens, quod JESU nomine exprimitur. *Vocabis nomen ejus Jesum. Ipse*
enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Sanguis Christi in cir-
cumcisione effusus, pignus est & arrha sanguinis in cruce copiosius & ad
extremam usque guttam effundendi. Ex rore illo divino sanguinis domini-
ci in circumcisione stillantis, quasi nubes parva in cælo formatur; in pro-
tectionem nostram expansa, sed signum est pluviæ abundantis in Cruce ef-
fundendæ ad plenam peccatorum nostrorum lotionem & abstersionem. *Ecce*
nubecula parva quasi vestigium hominis ascendebat de mari .... & facta est 3. Reg. 18.
pluvia grandis. Sanguinis illius pretiosi prima effusio sufficiens est ad lava- 44. 45.
crum, insficiens ad pretium redemptionis nostræ: Sed superabundantem sa-
tisfactionem Deo vult offerre Salvator noster, redemptionem copiosam. Pri-
mum istud sacrificium quodam modo gratius Deo est sacrificio sanguinis in
Cruce effusi, non quidem ex parte victimæ, aut Sacerdotis æterni, scilicet
Christi, sed ex parte effundentium hominum. In Passione enim Christi
sanguinem effundit sacrilega Judæorum & Gentilium crudelitas, quam Deus
non potest non odisse: In circumcisione sola effundit pietas & religio. In
passione, sacrificii ministri impii sunt, nempe carnifices: in circumcisione,
Sacramenti minister, scilicet Joseph, justus est & sanctus. Novus ille A-
braham puerum immolare incipit; gladio sanguinem effundit novæ victimæ,
cujus mors non sequitur, sed spondetur; non prohibetur ab Angelo, sed
differtur. Pati pro hominibus incipit Christus, vulnus acerbissimum excipit,
sanguinem fundit, offertque Deo, & sicut olim proposito sibi gaudio susti-
nebit crucem confusione contempta, sic hodie circumcisionis dolorem &
con-

Apolog. 8. confusionem sustinet cum gaudio, propter immensam caritatem qua dilexit nos. *Infans tibi necessarius adhuc tener, qui sub cultro tuo rideat* (inquit ironice Tertullianus, Ethnicis respondens, qui immania infantium recens natorum sacrificia Christianis per calumniam horrendam affingebant) Infans Jesus sub cultro circumcisionis, cui sponte se subjicit ut nostram redemptionem auspicetur, gaudet, amoris sui tam insigne nobis testimonium exhibens. Non erat illi necessaria circumcisio, qui verus Deus est de Deo Patre, homo verus sine omni peccato de Virgine Matre. An super eum cadere poterat illa sententia: *Masculus cujus præputii caro circumcisa non fuerit, peribit anima ipsius de populo suo?* Potestne oblivisci Pater filii u-„ teri sui? Aut non cognosceret eum, nisi signum circumcisionis haberet? „ Immo vero si quo modo posset non agnoscere Filium, in quo ei bene „ complacuit, ex hoc maxime signo poterat ignorare eum, inventa in eo „ circumcisione, quam peccatoribus ipse providerat ob purgationem deli-„ ctorum. Sed quid mirum si caput pro membris accepit curationem, quam „ tamen in se ipso non habuit necessariam? Nonne & in membris nostris „ sæpe pro unius infirmitate alteri adhibetur curatio? *Sic hodie pro totius „ corporis putredine cauterium quoddam infixum est in capite. Denique quid „ mirum si pro nobis dignatus est circumcidi, pro quibus dignatus est mori? Totus siquidem mihi datus, & totus in meos usus expensus est.* A-„ gnus sine macula, etsi non eguit, tamen voluit circumcidi. Nec ve-„ stigium quidem ullum vulneris habens, alligaturam non refugit vulne-„ ris. Non sic impii, non sic; non sic agit perversitas elationis huma-„ næ. Erubescimus vulnerum ligaturam, quid de vulneribus interdum e-„ tiam gloriamur. Quem nemo potest arguere de peccato, ipse peccati re-„ medium & verecundum pariter & austerum sine ulla necessitate susce-„ pit. Nos e contra inverecundi ad obscœnitatem culpæ, erubescimus „ agere pœnitentiam: quod extremæ dementiæ est, male proni in vul-„ nera, pejus in remedia verecundi. Qui peccatum non fecit, non dedi-„ gnatus est se peccatorem reputari: Nos & esse volumus, & nolumus æ-„ stimari. Itane sano opus est medicina, & non male habentibus? imo „ vero itane eget medicamine non æger, sed Medicus? Circumcidi nobis „ necesse est, non legali & Judaica circumcisione a qua Christus nos liberavit, sed *Circumcisione cordis, in spiritu, non littera*, quæ fit scilicet gratia Spiritus Sancti, non carnis abscissione. *In Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium* (sive incircumcisio) *sed fides, quæ per caritatem operatur.*

Genes. 17.

S. Bernard. Serm. 3. de Circumcisione.

Idem Ser. 1.

Rom. 2. 29. Galat. 5. 6.

Spiritualis circumcisio, quam a nobis Christus exigit, quadruplex est, 1. Circumcisio cordis, (Act. 7. 51.) *Incircumcisis cordibus.* Amoris proprii desideria resecanda, amor propriæ excellentiæ, in quo superbia posita est. 2. *Circuncisio spiritus*, qua noxiæ, vanæ, superfluæ cogitationes cohibentur, ut non noster sensus in nobis, sed Dei prævaleat & dominetur spiritus. 3. Aurium circumcisio (*incircumcisis auribus*) qua aures ab auditu colloquiorum malorum, quæ bonos mores corrumpunt, verborum impudicorum, detractionum, adulationum, avertuntur; qua fit ne ex eorum numero simus, qui *Sanam doctrinam non sustinentes, ad sua desideria coacervant sibi magistros prurientes auribus, & a veritate quidem auditum avertunt, ad fabulas autem convertuntur*, 4. Circumcisio labiorum, quam sibi deesse, in eo scilicet gradu, quem optabat, humiliter Moyses coram Deo confitetur: *En*, inquit, *incircumcisus labiis ego sum, & quomodo audiet me Pharao?* Hac circumcisione omnis sermo malus, omne verbum quod Deo displicere posse, rescinditur. *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.*

Act. 7. 51. Rom. 2.

Act. 7. 51.

2. Tim. 4. 3.

Exod. 6. 30.

Jacobi 3. 2.

II. *Vocatum est nomen ejus Jesus.* Nomen Jesu proprium Mediatoris Dei & hominum nomen est. Quomodo & per quid Christus Mediator? Nomen Jesu Dei consilio & præcepto Christo impositum . . . Non instar aliorum Jesus vocatur . . . . Jesus filius Nave, Jesus filius Josedech & Je-

& Jesus filius Sirach, figuræ insignes Jesu Christi, in quo non sola magni nominis umbra fuit, sed veritas... Virtus nominis Jesu... Omnia filii Dei nomina ad unum nomen Jesu referuntur... Veneratio & invocatio nominis Jesu. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 3. toto §. 2. ad illa verba Symboli; *Et in Jesum.*)

III. Hodie Christus offert Patri sanguinem novum. Pater Æternus dat Filio nomen novum. Homines offerre debent Patri, Filio & Spiritui Sancto cor novum. Sanguis hominis Dei, novus sanguis est, nusquam ante hac visus in mundo, *Sanguis novi Testamenti*, Sanguis delens peccata, *Sanguis melius clamans quam sanguis Abel.* Nomen Jesu est Nomen salutis. *Nomen novum quod os Domini nominavit.* Cor Christi sanguine & nominis ejus virtute mundatum, ejusque amore succensum, cor novum est. *Et dabo vobis cor novum, & spiritum novum.* Hæc (ut ita loquar) xenia gratiæ. Cor novum principium erit vitæ novæ. Itaque recogitantes coram Deo annos nostros præteritos in amaritudine animæ nostræ, *In novitate vitæ ambulemus .... Simus nova in Christo creatura: Vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova.* Recedant vetera, novo anno incipiente, nova sint omnia, corda, voces, & opera.

Matt. 26. Hebr. 11. 24. Isaiæ 62. 2. Ezech. 36. 26. Isai. 38. 15. Rom. 6. 4. 2. Cor. 5. 17.

IN EPIPHANIA DOMINI.

Ecce magi ab Oriente venerunt Jerosolymam dicentes: Ubi est qui natus est Rex Judæorum? Vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. Matth. 2.

EPiphania sacer est Christi apparitioni sive manifestationi dies. Dei in carne absconditi nativitatem novam omnis conditionis & sexus hominibus manifestari decebat, cum salus per Christum futura, omne hominum genus, sexum omnem, conditionemque spectaret. In Christo Jesu *Non est Judæus, neque Græcus; Non est servus, neque liber: Non est masculus, neque femina.* Ideo Christus natus & Pastoribus qui Judæi, & Magis qui Gentiles erant; Pastoribus, qui pauperes, viles, & simplices; Magis, qui sapientes, divites & potentes, manifestatus est. Justis, scilicet Simeoni & Annæ; peccatoribus, scilicet Magis; viris denique, & mulieribus manifestum se facere dignatus est; ut per hoc ostenderetur nullum genus, nullam conditionem hominum excludi a salute. *Magnum pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne.* Quo natus est Christus die, Angeli pacem in terra hominibus bonæ voluntatis nunciarunt. *Ipse* enim *est pax nostra, qui fecit utraque unum.* Duos ex diverso parietes, velut lapis angularis, in se copulare jam cœpit, Pastores a Judæa, Magos ab Oriente perducens: ut duos conderet in se in unum novum hominem, faciens pacem his qui longe, & his qui prope. Manifestatus est, nec illis doctis, nec istis justis. Prævalet namque imperitia in rusticitate Pastorum, & impietas in sacrilegiis Magorum. Utrosque sibi lapis ille angularis applicuit, quippe qui venit stulta mundi eligere, ut confunderet sapientes: & non vocare justos, sed peccatores; ut nullus magnus superbiret, nullus infimus desperaret.

S. Thomas 3. p. q. quæst. 36. art. 3. Galat. 3. 28. 1. Timot. 3. 16. Ephes. 2. 14. S. Aug. Serm. 199. 1. In Epiphan. & Serm. 200. 2. In Epiph. 1. Cor. 1. 27.

Manifestatus autem Christus est signis convenientibus, & illis, quibus fiebat manifestatio, familiaribus. Viris enim justis familiare & consuetum est interiori Spiritus Sancti instinctu edoceri, absque signorum sensibilium demonstratione, scilicet per Spiritum Prophetiæ. Alii corporeis rebus addicti, per sensibilia ad intelligibilia adducuntur. Judæi porro consueverant divina responsa per Angelos accipere, per quos etiam legem acceperant. Gentiles, & maxime Astrologi, sidera contemplari, & eorum cursus observare solent. Quamobrem justis, scilicet Simeoni & Annæ, Christi nativitas manifestata est per interiorem instinctum Spiritus Sancti. *Responsum accepit Simeon a Spiritu Sancto, non visurum se mortem, nisi videret Chri-*

S. Thomas Art. 5. Luc. 2.

Christum Domini. Pastoribus autem & Magis, tanquam rebus corporalibus deditis, manifestata est Christi nativitas per visibiles apparitiones: & quia non erat mere terrena, sed quodammodo cœlestis, per signa cœlestia utrique revelatur: Judæis per Angelos, Magis per stellam. Cœlos Angeli habitant, & sidera exornant: Utrisque ergo cœli enarraverunt gloriam Dei. Accedit, quod Abrahæ innumerabilis fuerat promissa successio, non carnis semine, sed fidei fœcunditate generanda: & ideo stellarum multitudini est camparata, ut cœlestis progenies speraretur. *Suspice cœlum, & numera stellas, si potes.. Sic erit semen tuum*. Quamobrem Gentiles in sideribus designati, ortu novi sideris excitantur ut ad Christum perveniant, per quem efficiuntur semen Abrahæ.

S. Aug. Serm. 204. 6. de Epiph.

Genes. 15. 5.

Agnoscamus in Magis adoratoribus Christi vocationis nostræ fideique primitias. Jam præsignatum agnoscamus, quod postea Dominus dixit: *Multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham & Isaac & Jacob in Regno cœlorum: filii autem regni ibunt in tenebras exteriores*. Gratias immortales Deo agamus ob vocationis nostræ beneficium ad veram Religionem, ad Fidem, ad veram Ecclesiam. Ex Gentibus olim eramus, „ Sine Christo, alienati a conversatione Israel, & hospites testamentorum, „ promissionis spem non habentes, & sine Deo in hoc mundo. Nunc autem in Christo, nos qui aliquando eramus longe, facti sumus prope in „ sanguine Christi. *Jam* non sumus hospites & advenæ, sed cives sanctorum & domestici Dei. Nos genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuntiemus ejus, qui de tenebris „ nos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus, „ nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem „ misericordiam consecuti. Fidei, bonique operis initium non ex nobis, sed ex Dei gratia & misericordia est: quæ gratia non omnibus datur. *Non fecit* enim *taliter omni nationi, & judicia sua non manifestavit eis* (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 2. §. 24. & 30.) In negotio igitur salutis, totum Deo tribuendum, nec in nobis, sed in Domino gloriandum est. (§. 36.) sed nec adversus alios gloriari debemus. Ne Christianus ex Gentibus vocatus extollatur adversus Judæos. „Quod si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum „ oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis olivæ „ factus es, noli gloriari adversus ramos. Quod si gloriaris, non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergo; Fracti sunt rami ut ego inserar. „ Bene: propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum „ sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem & severitatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu excideris. Sed & illi, si non permanserint in „ incredulitate, inserentur: potens est enim Deus iterum inserere illos.

Matth. 8. 11.

Eph. 1. 12. & 19.

1. Petri 2. 9. 10.

Psal. 147. 40.

Rom. 11. 17. & seqq.

Gratiæ vocanti, misericordiæ & benignitati Dei ad pœnitentiam invitanti, fideliter respondendum & cooperandum est. Gratia libertati non officit, sed libertas gratiæ cooperatur. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 2. §. 33. & 35.) Statim obediendum, ut Magi, *Ecce Magi ab Oriente venerunt. Vidimus stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum*. Sequendus stellæ, id est gratiæ præcedentis ductus. *Ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te*. Noli ergo dicere, Cras me convertam, cras Deo placebo; & omnia hodierna & hesterna dimittuntur mihi. Verum quidem dicis, quia *Deus conversioni tuæ indulgentiam promisit: sed dilationi tuæ diem crastinum non promisit*. Omnia impedimenta vincamus, sive interiora, sive exteriora, quæ intercedunt ac moras afferunt conversioni nostræ, *Legem* quæ est *in membris* nostris, *repugnantem legi mentis* nostræ, & *captivantem* nos *in lege peccati*: tumultuantes cupiditates: Mundum ipsis blandientem: carnales homines a via Dei nos abducere tentantes, aut insidias nobis struentes: *Turbatus est Herodes, & omnis Jero-*

Eccl. 5. 8.

S. Aug. Enar. in Psal. 144.

Rom. 7. 23.

rosolima cum illo. Si quæ difficultates, si quæ dubia, si quæ perplexitates in animis nostris oriantur, nec stellam videamus quæ viam demonstret ad Christum, Pastores & Doctores interrogemus, non quoscumque, sed qui scrutantur Scripturas, qui secundum illas respondent, & dirigunt Animas, & qui secundum illas vivunt; non doctos solum, sed pios: non similes Scribis Judæorum, qui viam ad Christum monstrant, & comitari eos noluere qui Christum quærunt, adoraturi. „ Propter nos, quibus de „ Scripturis suis Sanctis innotescere Christus voluit, ipsos etiam Magos, „ quibus tam clarum signum in cœlo dederat, & quorum cordibus se in „ Judæa natum esse revelaverat, Prophetis tamen suis de se credere vo- „ luit. Quærendo enim civitatem in qua natus erat, quem videre & „ adorare cupiebant, necesse habuerunt percontari principes Judæo- „ rum; ut illi de sancta Scriptura, quam in ore, non in corde gestabant, infideles fidelibus de gratia fidei responderent, mendaces a se, veraces contra se. Quantum enim erat, ut illis quærentibus Christum comites fierent, cum ab eis audissent, quod visa stella ejus venirent eum adorare cupientes; ipsi eos ad Bethleem Judæ, quam de libris divinis indicaverant, ducerent, pariter viderent, pariter intelligerent, pariter adorarent? *Nunc vero illis demonstrato vitæ fonte, ipsi mortui sunt siccitate. Facti sunt eis tamquam lapides ad milliaria: viatoribus ambulantibus aliquid ostenderunt, sed ipsi stolidi atque immobiles remanserunt.* S. August. Serm. 119. in Epiph. 1.

Non licet varios adire Doctores seu casuum arbitros, ea intentione ut ex eorum opinionibus ea eligatur, non quæ probabilior & tutior, sed quæ commodior visa fuerit. (*Lib.* 3. *Cap.* 4. *Art. unico*, *Regula* 31.) Morum Regulæ ex Scriptura & Traditione, non ex solis hominum opinionibus depromendæ sunt, quæ cometæ sunt infausti, & ignes fatui, ducentes in præcipitia & foveas, non stellæ cælestes ducentes ad Christum, & in viam salutis dirigentes. (*Regula* 15.)

Et procidentes adoraverunt eum, Statim atque ad Deum credendo accedimus, illum adorare debemus *in spiritu & veritate*... Quid sit adoratio? Joan. 4. & quot cultus religiosi species? Latria est cultus ac servitus uni Deo conveniens.... Adoratio duplex, interior, & exterior... Adoratio exterior ab interiori procedit, & ad illam vehementius excitat... Adoratio corporalis Psalm. 49. a spirituali indivulsa esse debet. (*Lib.* 4. *Cap.* 3. *Art.* 1. §. 5. & §. 6.) *Venite* igitur, *adoremus* cum Magis *& procidamus ante Deum*, *ploremus coram Domino qui fecit nos*. „ In Pastoribus gratia prior, in Magis humilitas „ amplior. Illi Deum, ex eo quod Christum viderant, laudaverunt: isti „ autem visum Christum etiam adoraverunt. Fortasse ergo illi Pastores minus rei, de salute alacrius exsultabant: isti autem Magi multis onerati „ peccatis, submissius indulgentiam requirebant. Hæc est illa humilitas, „ quam plus in eis qui ex Gentibus erant, quam in Judæis divina Scriptu- „ ra commendat. Ex Gentibus enim erat ille Centurio, qui cum Dominum „ in toto pectore suscepisset, se tamen dixit indignum ut in domum ejus „ intraret, nec ab eo ægrum suum voluit videri, sed salvum juberi. Sic „ interius præsentem corde retinebat, cujus a suo tecto præsentiam honorifice revocabat. Denique Dominus: *Non inveni*, inquit, *tantam fidem in* „ *Israel*. Illa etiam Chananæa ex Gentibus erat, quæ cum se a Domino „ audisset canem, & cui panis filiorum mitteretur, indignam, micas tam- „ quam canis exegit: & ideo non esse meruit, quia id quod fuerat, non „ negavit. Nam & ipsa audivit a Domino." *O mulier, magna est fides tua*. Humilitas in ea fecerat fidem magnam, quia se ipsam fecerat parvam. Quia igitur ex Gentibus in Ecclesiam Dei vivi vocati sumus, eo ne nom ne gratiæ ejus magis sumus debitores, nos humiliemus coram Domino cum Magis, & Christum Jesum procidentes adoremus, non jam inhiantem uberibus matris, sed sedentem ad dexteram Dei Patris. S. August. Serm. 203. in Epiph. 5. Matth. 15. 28.

Offeramus & nos munera. *Et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham*. Caritatem, quæ auro; Orationis fervorem,

vorem, qui thure; corporis mortificationem, qua myrrha, corruptionem impediente, significatur. Aurum offerte cœlorum terræque totius Regi, divites; illi in pauperibus offerte, immo solvite, reddite quod ipsius est:
Aggæi 2. 9. *Meum est aurum*, inquit, *& meum est argentum:* non vestrum, o divites
S. August. Serm. 50. Edit. postremæ. terræ. *Quid ergo dubitatis pauperi dare de meo, aut quid extollimini cum datis de meo?* Thus ferventissimæ orationis Deo adolete, igne caritatis incensum. *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.* Myrrham denique mortificationis offerte. *Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram.... Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini. Si autem spi-*
Colos. 3. 5. *ritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.... Obsecro vos per misericordiam*
Rom. 8. 13. *Dei*, hodie nobis manifestam, *ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. Et nolite*
Rom. 12. 1. *conformari huic sæculo.* Hæc digna Christo Deo & homine vero, Regeque magno munera. Ad ipsum sine muneribus accedere indecens est & ingratum, quamvis bonorum nostrorum non egeat Dominus. *Nec apparebis* (inquit)
Exod. 34. 21. *in conspectu meo vacuus.*

In aliam denique viam dare nos debemus, si ad Deum vere sumus conversi; Deo magis obediendum quam mundo & hominibus qui de mundo sunt. *Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam*, Obsecro vos & adhortor in Domino,
Ephes. 1. 17. *Ut jam non ambuletis, sicut & gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vita Dei, per ignorantiam quæ est in illis, propter cæcitatem cordis ipsorum, qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiæ in operationem immunditiæ omnis, in avaritiam. Vos autem non ita didicistis Christum... Deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris.*

Antiquus Galicanæ Ecclesiæ Episcopus, cujus Sermones sub Eusebii Emiss. seni nomine, sunt editi, Ser. 1. de Epiph. „ Viæ mutatio, est vitæ emendatio. Nos quoque per alias incedimus „ vias, quando veterem abnegamus hominem, quando superbiam, susceptа „ humilitate deponimus; quando ad patientiam ab iracundia mentem de- „ flectimus; quando veteres voluptates, & consuetudines pristinas ac de- „ sideria antiqua damnamus. Ad viam utique aliam de errore transimus, „ quando universas concupiscentias, honestatis ac paupertatis amore calca- „ mus, quando castitate luxuriam subjugamus, sinistras semitas relinquen- „ tes, dextro tramite iter spiritale conficimus.

Deo gratias agendum ob vocationis nostræ inæstimabile beneficium. Lau-
1. Cor. 1. 9. dandus *Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatem Filii ejus Christi Domini nostri.* Vocationi nostræ, Magorum sanctorum exemplo fideliter respondendum est. *Obsecro vos ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis*, per
Ephes. 4. 1. gratiam Dei, in libertatem filiorum ejus, in Regnum ejus & gloriam.

IN EODEM FESTO.

Vidimus stellam ejus in Oriente.... Matth. 2.

S. August. Serm. 199. in Epiph. 1. Sub stellarum fato natum esse Christum impie quis assereret, quia eo nato *stellam ejus* Magi in Oriente viderunt. Hinc enim potius Christus non sub dominatu ejus, sed Dominus ejus apparuit, quia illa non incœlo sideratas vias tenuit, sed hominibus quærentibus Christum venire usque ad locum, in quo natus fuerat, demonstravit. Unde non ipsa Christum fecit mirabiliter vivere, sed ipsam fecit Christus mirabiliter apparere: nec ipsa Christi mirabilia decrevit, sed ipsam Christus inter mirabilia sua demonstravit. Ipse enim natus ex Matre de cœlo terræ novum sidus ostendit, qui natus ex Patre cœlum terramque formavit. Eo nascente lux nova est in stella revelata, quo moriente lux antiqua est in cœlo velata. Eo nascente superi novo honore claruerunt, quo moriente inferi novo timore tremuerunt, quo resurgente Discipuli novo amore exar-
Luc. 1. 79. serunt, quo ascendente cœli novo obsequio paruerunt. Stella hæc novum lumen en

men significat. *Oriens ex alto his qui in tenebris & in umbra mortis sedent.* Quo de lumine Propheta ait: *Surge, illuminare Jerusalem, quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui.* Fidei stellam, cujus lumen sequi debemus, quod illuxit in cordibus nostris, hæc stella designat. Sed, heu! plerique Christiani *dilexerunt magis tenebras quam lucem*. Non veniunt ad lucem, ut non arguantur opera eorum. *Omnis enim qui male agit, odit lucem*. Tenebras ignorantiæ, falsitatis, & erroris amant, a quibus per Christum sunt liberati: non fide, sed superstitione ducuntur. Quid superstitio? & quotuplex superstitionis genus? (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 13.*) Omne superstitionis genus homini Christiano fugiendum. (*Iidem*) Peccati gravissimi rei sunt, non solum qui divinationem, magiam, aut sortilegia exercent, sed & qui ariolos, magos, sortilegos sive maleficos consulunt, eorumve opera utuntur. Hi Christo renunciant, diabolum colunt, violant baptismi Sacramentum. Eorum pœnæ. (*Ibid. Regula 8. & 9.*) Societatem ineunt cum dæmone, adversus quem utpote Dei & humanæ salutis hostem, bellum continuum, Christo duce, homini Christiano gerendum est. *Dixistis, Percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.* Credunt *Patri mendacii*. Christi promissis diffidunt, eum dæmone infirmiorem censent, qui dixit: *Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit:* Memineritis pacti cum Christo initi in baptismo, abrenunciationis diabolo factæ. Ne fidatis dæmoni qui *Homicida fuit ab initio:* Sacrorum Oraculorum memineritis: *Nolo vos fieri socios dæmoniorum .... Quæ conventio lucis ad tenebras? Christi ad Belial?*

Isai. 60. 1. Joann. 3. 19. Isai. 28. 18. Luc. 10. Joann. 8. 44. 1. Cor. 10. 2. Cor. 6. 15.

Lethalis peccati rei sunt, non solum qui Astrologiam judiciariam profitentur, & fortuitos eventus, aut futura hominum opera, prosperamque vel adversam fortunam prænuntiant: verum etiam qui Astrologos seu Genethliacos consulunt. (*Ibid. Regula 10.*) *Filii hominum, usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Beatus qui non respexit in vanitates & insanias falsas*. Divinatores illos, Astrologiæ Judiciariæ, Geomantiæ, Chiromantiæ professores, circulatores & circulatrices Bohemos & Bohemas fugite, genus hominum potentibus infidum, sperantibus fallax (ut loquitur C. Tacitus) quibus olim Senatus Romanus, etsi adhuc idolis serviens, Urbe & Italia tota interdixit. Ne adeatis aut interrogetis de futuris eventibus falsidicos illos Vates, qui *Vendunt hominibus imperitis miserabilem servitutem. Nam quisque liber ad hujusmodi Mathematicum cum ingressus fuerit, dat pecuniam ut servus inde exeat aut Martis aut Veneris*, (ait S. Augustinus.) Hæ artes, hæ superstitiones, *plenæ sunt pestiferæ curiositatis, cruciantis sollicitudinis, mortiferæ servitutis*. Desertores Angeli, *Proditores hujus curiositatis*, (inquit Tertullianus.) Servus in consilia regentis Domini irrumpere non debet. Servi Dei sumus: Quid providentiæ ejus consilia penetrare volumus? *Sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum.* Jus Dei est, futura nosse. Usurpatores sumus, si futuros eventus nosse volumus. *Annuntiate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia Dii estis vos.*

Psalm. 4. 3. Psalm. 39. 5. Tacit. lib. 1. Histor. Tertull. lib. de Idolol. cap. 9. Lib. 2. de Doctrina Chr. cap. 21. & 24. Psalm. 22. Isai. 41. 23.

Divinatio per auguria, omina, occursus, & alias hujusmodi rerum exteriorum observationes, perniciosa superstitio. (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 13. Regula 11.*) Divinatio per somnia, vana & superstitiosa est, tacitamque pactum cum dæmone involvit. (*Regula 13.*) Divinatio per sortes, lethale ex genere suo peccatum est, (*Regula 14.*) Observatio dierum, mensium, & annorum, ad fortuitos eventus, vel ad directionem humanorum negotiorum, & actionum quæ nullatenus pendent a siderum influxu, ita ut dies aliqui fausti, vel infausti habeantur, & propterea suspendantur aut retardentur, vel penitus omittantur humana negotia vel actiones, quæ alias fierent; aut quædam fiant, quæ alias omitterentur, superstitio est. (*Regula 17.*)

la 17.) Observantia sanitatum, qua media inania, inutilia, inefficacia & superstitiola ad sanandos morbos hominum vel animalium adhibentur, vel ad eos avertendos usurpantur, letnale peccatum est. (*Regula* 18. & 19.) Ochozias Rex ægrotus, quia vero Deo contempto consuluit Accaron, morte punitus est, quam ipsi Dei nomine Elias Propheta denuntiavit. *Quia misisti nuntios ad consulendum Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel, a quo non posses interrogare sermonem, ideo de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris* ..... Observantia sacrorum, (*Regula* 21. & 22.) Maleficium altero maleficio superstitiosa & illicita. tollere, aut maleficos adire, ac eorum uti opera ut hoc modo tollant; vel sic tollere volentibus consensum præbere, nusquam licet, sed lethale semper peccatum est. (*Regula* 25.) In omnibus angustiis, rebus adversis, & damnis rerum temporalium, morbis pecorum vel hominum, ad Deum confugiendum est, & cum pio Rege Josaphat dicendum: *Cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habeamus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.*

4. Reg. 1. 16.

2. Paralip. 20. 12.

Omne igitur superstitionis & vanæ observantiæ genus cum execratione respuentes, Christum Salvatorem nostrum ac Regem, quæramus cum sanctis Magis; illum nosse, adorare, ac muneribus honorare, una nobis curiositas & cura sit. Quæramus quæ ad salutem nostram pertinent & necessaria sunt, tam media, quam præcepta; Angeli Custodis nostri directionem & inspirationes, in omnibus viis nostris postulemus, & sequi parati simus, sicut Magi ductum Angeli stellam moventis secuti sunt. Non consulamus planetarios, augures, magos, sortilegos, qui *Parati sunt suscitare Leviathan;* sed Pastores, & conscientiæ Moderatores, pios & doctos. Non suturam scrutemur, sed quis sit conscientiæ nostræ status; quænam in ea lateant peccata, & habitus mali; quæ nobis cupiditates dominentur; ut illa per confessionem & pœnitentiam eluere, illos per virtutum contrariarum actus eradicare; has domare pugnando fatagamus. Non sufficimus præsentibus, ut quid futura contingentia inquirimus? Prævideamus futura, quantum prudentia & cautio Christiana jubent, ut pericula vitemus Animarum nostrarum, ut peccati occasiones, & iniquorum consortium ac familiaritatem fugiamus, quæ nobis causa ruinæ spiritualis esse possunt: Cogitemus quam deinceps viam simus ituri, ne redeamus ad Herodem, sed per aliam viam revertamur in patriam nostram, quæ cœlum est.

Job. 3.

DOMINICA INFRA OCTAVAS EPIPHANIÆ.

Dixit Mater ejus ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos: Quid est quod me quærebatis? Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse? ... Et descendit cum eis, & venit Nazareth: & erat subditus illis ..... Lucæ 2.

CUm duo ex præcipuis Christianæ vitæ erga homines officiis sint liberorum sancta educatio, illorumque erga parentes observantia, primi hujus officii exemplum Maria Jesu Christi Mater & Josephus Pater ejus nutritius exhibent; secundi, puer ipse Jesus. Joseph & Maria per annos singulos ibant in Jerusalem, ad diem solemnem Paschatis: illucque puerum Jesum ducebant, ad immolationem agni Agnum ipsum sine macula, ad celebrationem Paschæ typici, verum Pascha pro nobis post annos aliquot immolandum, sacerdotem pariter & victimam, qui legales figuras morte ac resurrectione sua aliquando erat impleturus. Annum ætatis duodecimum agebat adorandus Puer, cum ascendentibus illis Jerosolymam secundum consuetudinem diei Festi, consummatisque diebus, cum redirent, remansit in Urbe, & non cognoverunt parentes ejus, donec peracto diei itinere, inter cognatos & notos quæsitum non invenerunt. Quapropter Jerusalem re-

reversi, illumque cum anxietate & dolore quærentes, post triduum, invenerunt in Templo sedentem in medio Doctorum, audientem, & interrogantem illos; ita ut prudentia sua & responsis omnibus admirationi esset. Cui Mater: *Fili*, inquit, *quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes quærebamus te*. Amabilem ac suavem Matris querimoniam humiliter audit Puer adorandus, ac modeste respondet: *Quid est quod me quærebatis! Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse?* Quod responsum etsi tunc non intellexerint, nescientes quænam essent illa negotia Patris, & qua ratione disputatio cum Doctoribus ad illa pertineret, siluerunt nihilominus præ admiratione & reverentia ejus, quem Deum esse firmissime credebant. Et Jesus cum eis descendit, & venit Nazareth, & erat subditus illis, non necessitate, sed pietate, & dignatione. Parentes Christiani, officia vestra erga filios a Maria & Joseph; filii, officia vestra erga parentes a puero Jesu discite, & tanquam in exemplari intuemini.

Parentum erga filios officia. Debent imprimis filios alere, & curam illorum gerere. 2. Instructionem & disciplinam filiis debent, ipsosque instituere tenentur tum in fide, tum in Christianæ vitæ officiis .... Nulla re magis quam optima & sancta educatione suum erga filios amorem parentes testari possunt... Quia vero exempla longe movent efficacius quam verba, filiis suis omnium virtutum exemplo prælucere debent parentes Christiani .... Ipsis denique correptionem debent statim a pueritia, quæ prona ad malum est. Qua in re prudentia & moderatione opus est, ut videlicet nec austeriores, nec indulgentiores parentes sint. (*Lib.* 4. *Cap.* 6. *Art.* 2. §. 1.)

Lethalis peccati rei sunt parentes, qui filios suos in eodem secum lecto collocatos ex somnolentia opprimunt; vel tam negligenter educant, ut in ignem vel aquam cadant, aliove simili casu extinguantur; vel quorum incuria sine Baptismo moriuntur. (*Art.* 3. *Regula x.*) Graviter peccant parentes, qui ob secundarum nuptiarum societatem, filiorum ex primo thoro susceptorum educationem negligunt. (*Regula xi.*) Gravis peccati rei sunt parentes, qui paterna providentia filiis suis non consulunt, sed eorum neglecta collocatione & fortuna, bona sua dilapidant; aut tam multa extraneis conferunt, ut filios suos necessariis vitæ hujus subsidiis eorum statui & conditioni convenientibus fraudent, aut sine causa exhæredent. (*Regula xii.*) In singulos filios dividere debent hæreditatem, secundum quod lege aut consuetudine præscriptum est. Parentum in filios inæqualis amor, & alios præ aliis augendi ac locupletandi studium, odia filiorum in parentes, fratrumque inter se diffidia implacabilia sæpe parit. (*Regula* 13.) Quam grave sit peccatum parentum, qui suos liberos in Monasteria detrudunt, seu ad Religiosam professionem cogunt; vel inducunt. (*Lib.* 3. *Cap.* 6. *Art.* 3. *Regula* 12. & *Art.* 8. *Regula* 17.)

Pueri in Ecclesiam ut in Jerusalem ducendi a parentibus, docendique ut Angelorum instar cum reverentia, modestia, & pietate stent coram Deo, ipsius Majestatem adorent, ipsumque orent pro modulo suo; ut Catecheses audiant; ut cum ætate & sapientia profecerint, Sacramenta frequentent, conscientiæ Moderatorem eligant, Dei voluntatem exquirant de statu vitæ eligendo, ne sine vocatione statum aut conditionem eligant: qua ex electione sors æterna sæpe pendet filiorum & filiarum. Caveant parentes ne sint ex eorum numero, de quibus scriptum est: *Immolaverunt filios suos, & filias suas dæmoniis*. Filios enim suos & filias suas dæmoniis immolant, cum vanitati & mundo addicunt, cum eorum cupiditatibus nascentibus blandiuntur: dæmoniis immolant, cum cupiditatis vel ambitionis instinctu, aut rationibus mere humanis, ipsos Clero, aut Monasterio devovent, aut repugnantes, aut filiali tantum reverentia consentientes, nec a Deo vocatos. Timeant ne filii & filiæ merito dicant aliquando: *Parentes sensimus parricidas*. Videant utrum filiis veritates fidei ac legis Christianæ inculcaverint pro officii sui ratione, ut pius Rex Ezechias ait: *Pater filiis* no-

Psalm. 105. 37.

Isai. 38. 19.

notam faciet veritatem tuam. An filios suos errantes a via salutis sollicite quærunt, & ad vias rectas revocant? Immo pravis exemplis illos in viam perditionis ducunt, ut *fiant sicut patres eorum, generatio prava & exasperans; generatio quæ non direxit cor suum, & non est creditus cum Deo spiritus ejus.*

Psalm. 77. 8.

Filiorum erga parentes officia. 1. Reverentia & observantia. 2. Preces pro ipsis ad Deum fundendæ. 3. Obedientia. 4. Virtutum ac recte factorum imitatio. 5. Ipsorum prudentibus consiliis deferendum, maxime cum status vitæ deligendus est, cum uxor ducenda. 6. Parentibus subveniendum, tum in spiritualibus necessitatibus, tum in temporalibus, (*Lib.* 4. *Cap.* 6. *Art.* 1. §. 2.) Christus Jesus observantiæ & obedientiæ filiorum erga parentes exemplar. *Et descendit cum eis, & venit Nazareth, & erat subditus illis . . . . . QUID enim Magister virtutis, nisi officium pietatis impleret? Numquid & humano egebat auxilio, ut materno serviret imperio? Deferebat homini, deferebat ancillæ, deferebat simulato Patri: Et miraris si Deo detulit? . . . . Exempla pietatis agnosce. Disce quid parentibus tuis debeas.* Christi parentes omnia illi debebant: Nos parentibus post Deum, omnia debemus. *Et erat subditus illis,* in omnibus, Deus creaturis suis, per annos triginta.

S. Ambrof. Lib. 2. in Evang. S. Lucæ. N. 65.

Luc. 1. *Ecce ancilla Domini.*

Lethalis peccati rei sunt, qui parentibus maledicunt, qui ipsos verberant, spernunt, vel irrident, aut de ipsis erubescunt. Graviter etiam peccant, qui parentibus mœrorem creant, aut senectutis illorum infirmitates impatienter ferunt. (*Lib.* 4. *Cap.* 6. *Art.* 3. *Regula* 1.) Parricidii rei sunt filii, qui mortem parentum optant, assequendæ hæreditatis cupiditate: Nec illos excusat, quod eam non optent ut parentibus malam, sed ut sibi utilem. (*Regula* 4.) Filii qui parentibus aliquid surripiunt, lethalis peccati rei sunt, nisi materiæ levitas veniale faciat. (*Regula* 5.) Filii parentibus non obedientes in iis quæ justa sunt, & quæ pertinent ad disciplinam vitæ, & curam domesticam, rei sunt lethalis peccati, si præcepta sint gravis momenti; vel si ex contemptu non obediant in iis etiam quæ levioris momenti videntur. (*Regula* 6.) Verum filii parentibus obedire non tenentur, cum aliquid præcipiunt contra Dæi præcepta, vel consilia Evangelica (*Regula* 7.) Si ad peccatum provocent præcepto, vel consilio; aut a meliore bono & sancto proposito revocent, usurpanda sunt illa pueri Jesu verba: *Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse...*

Merces a Deo promissa his qui parentes, secundum ejus mandatum, honorant . . . . Parentum benedictio, divinæ benedictionis pignus ... Parentum maledictio timenda . . . Cur interdum piis erga parentes filiis brevior sit vita? . . . . Impiorum, ingratorumque filiorum pœnæ. (*Lib.* 4. *Cap.* 6. *Art.* 1. §. 7.)

IN EADEM DOMINICA.

Requirebant eum inter cognatos & notos. Et non invenientes, regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum. Et factum est, post triduum invenerunt illum in Templo ... Et dixit mater ejus ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te... Luc. 2.

1. CHristum absque culpa sua amiserant parentes ejus. Illum gerebant in corde, qui paulisper ab ipsis se subduxerat corpore: Sed Deum non amittimus sine culpa. *Hominem* enim *justificatum non deserit, nisi prius ab eo deseratur,* ut docet sacra Synodus Tridentina. Verumtamen & cum ipsum amisit homo per peccatum, illum inveniet, si recte, studiose & impigre quærat. Tres enim sunt causæ cur a quærentibus non invenitur, quia videlicet *Aut non in tempore quærunt, aut non sicut oportet, aut non ubi oportet,* QUÆRITE *Dominum dum inveniri potest: invocate eum dum prope*

S. Bernard. Serm. 75. in Cantica.

prope est. Erit enim cum inveniri non poterit, quia prope non erit. Non inveniet ur ab impiis, quos ultores Angeli arcebunt, & tollent, ne videant gloriam Dei. Frustra inclamabunt & fatuæ Virgines; *Domine, Domine, aperi nobis*. Ad eas non exibit, *clausa janua*, sed respondebit: *Nescio vos*. Sibi proinde dictum putent: *Quæretis me, & non invenietis*. Cæterum *Nunc tempus acceptabile, nunc dies salutis sunt*. *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum*. Tunc aliud ad quærendum Deum, ad operandum quod bonum est, reperturus es tibi tempus in sæculis venturis, præter hoc quod constituit tibi Deus, in quo recordetur tui? Et ideo *dies salutis*, quia in his ipse *Deus Rex noster ante sæcula operatus est salutem in medio terræ*. Isai. 53. Matth. 25. Joann. 7. 34. Psalm. 73. 12.

II. Ergo tu, & in medio gehennæ exspectato salutem, quæ jam facta est in medio terræ. Quam tibi somnias proventuram inter ardores sempiternos facultatem veniam promerendi, cum jam transiit tempus miserendi? Non relinquitur tibi hostia pro peccatis, mortuo in peccatis. Quærendus est Deus, statim atque animadvertimus nos illum amisisse per peccatum lethale, statim quærendus est per pœnitentiam & contritionem ad illum nos convertendo. (*Lib.* 2. Tract. *de Sacramento Pœnitentiæ*, *Cap.* 4. *Art.* 7. *Regula viii.*) Jesum quæsierunt Joseph & Maria, statim atque animadvertunt illum abesse a comitatu. *Requirebant eum inter cognatos & notos, & non invenientes, regressi sunt in Jerusalem*. Si mulier drachmam amiserit, statim everrit domum ut eam inveniat. Si pastor ovem amiserit statim quærit ut eam reducat. Si sanitatem amiserimus, statim vocamus Medicum, ut eam recuperemus: & Deo nostro amisso, in quo uno omnia habemus, non statim ipsum quærimus, sed differimus de die in diem.

III. Non solum opportuno tempore, sed opportuno loco Deus quærendus est. Aurum, gemmæ, aliaque hujusmodi corporalia & temporalia bona in iis quærenda sunt locis, in quibus amissa fuere: Deus vero non invenitur ubi amissus fuit, nec proinde ibi quærendus est, in mundo amissus est, quærendus est in secessu: in spectaculis, in choræis, in ludis, in conviviis, in hac vel illa societate amissus est; his renunciandum, & æternum vale dicendum. Sæpe non invenitur in comitatu, nec inter proximos & cognatos, qui potius nobis impedimento sunt ne Deo serviamus. Non invenitur in occasionibus peccati; delerendæ sunt imprimis, si Deus sincere quæratur. Quamobrem illis omnibus qui in proxima peccandi occasione versantur, Absolutio Sacramentalis neganda est. Si enim Deum sincere quærerent; occasiones proximas illum amittendi fugerent ac delerent. (*Lib.* 2. *Tractatu de Sacramento Pœnitentiæ*, *Cap.* 7. *Art.* 3. *Regula x.*) *Lib.* 3. *Tract. de Peccatis*, *Cap.* 8. *Art.* 5. *Regula* 6. *& Regula* 31.) Deus in Jerusalem quærendus, in Ecclesia Catholica, in Templo ubi expiantur peccata, ubi sacrificium propitiatorium pro ipsis offertur, ubi verbum salutis prædicatur, ubi Deus colitur, laudatur, & oratur, ubi speciatim exaudit preces peccatorum pœnitentium, & misericordiam ejus implorantium, ubi Christus Redemptor noster corporaliter adest nobis, misericordiæ suæ sinum nobis expandens. Sed heu! sæpe in Templo Deus amittitur, ubi quæri deberet ac inveniri. Quot Christiani Domum Dei non solum faciunt domum negotiationis, sed scortationis? Ibi *luxuria negotiatur* (ut Tertulliani verbis utar.) Huc *propter mutuum videre & videri*, mulieres *circumornatæ ut similitudo templi*, & viri effeminati, calamistrati concurrunt, & aspectu mutuo corda sibi nuntiant impudica: Templorum sanctitas violatur, Dei Majestas contemnitur. *Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa?* Ecce in ipso introitu *Idolum zeli*. Zelum, pietatemque simulant hypocritæ, Deum se colere fingunt, sed speciem pietatis habentes, ejus abnegant veritatem. Idolum zeli appellatur, quia ad æmulationem & zelum Deum provocat. *Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus, & irritaverunt in vanitatibus suis; & ego provo-* Jerem. 11. 15. Ezech. 8. Deuteron. 32. 21.

 cabo

cabo eos in eo qui non est populus. Fode parietem, & vide *abominationes*
Ezech. 8. *pessimas.* Ibi *omnis similitudo reptilium & animalium*, & seniores domus Israel thus adolent ante picturas. Quam multi in exemplum Ophni & Phinees, sacrificiorum primitiva decerpunt, & bonis Ecclesiasticis, quæ sunt *Oblationes fidelium*, *pretia peccatorum*, *patrimonia pauperum*, (ut sacri Canones loquuntur) abutuntur ad luxum, ad ludum, ad convivia, ad ædificia superflua, ad canes alendos, ad consanguineos ditandos? Quot sacris
S. Hieronymus lib. 3. in Ezech. in cap. 8. ministeriis funguntur, lucri, & commodorum temporalium causa? *Quando viderimus plebem pessimam congregatam, de qua scriptum est, Odivi Ecclesiam malignantium: & pejores plebe Præpositos, nequioremque Principem, qui præfectus est plebi atque Presbyteri: dicamus Jezoniam stantem ante picturas, & singulos habere thuribula in manibus suis: non Dei majestatem, sed proprias sententias adorantes.* Adhuc conversus, videbis abominationes majores, *Mulieres plangentes Adonidem.* Mulieres non peccata plangunt, non dolent quod Deum sponsum animarum suarum, sed quod profanos amatores amiserint; lugent ob damna rerum temporalium, non æterna-
S. Hieron. rum. *Eos qui ad sæculi mala & bona vel contristantur, vel exultant, mulieres appellemus, molli & effeminato animo: dicamusque plangere eos Adonidem, ea videlicet quæ in rebus mundi putantur esse pulcherrima.* Plures denique *dorsa habent contra templum Domini, & facies ad Orientem, & adorant ad ortum solis.* Aulici, Deo derelicto, ad favorem Principis, fortunamque, velut ad numen convertuntur, omnesque cogitationes suas & studia eo dirigunt. Hi omnes Deum non inveniunt, nec in Templo, quia illum non quærunt ut Joseph & Maria.

2. Cor. 7. 10. IV. Quærendus est scilicet cum dolore vehementi de peccatis quibus ipsum amisimus, cum *Tristitia quæ pœnitentiam in salutem stabilem operatur*: cum tristitia quæ parit sollicitudinem salutis, indignationem adversus peccatum, timorem judiciorum Dei, vindictam adversus nos ipsos injuriæ Deo illatæ per severam & laboriosam satisfactionem, fervens desiderium Deo serviendi & in omnibus placendi, zelum & æmulationem meliorum charismatum & virtutum, bonorumque exemplorum. *Ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem? sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam.* Joseph & Maria Jesum cum dolore & anxietate quærebant. *Ecce Pater tuus & ego, dolentes quærebamus te.* Amor quo Jesum prosequebantur, doloris mensura fuit. Omnis enim dolor in amore fundatur .... De contritionis vehementia .... Summus & maximus dolor de peccatis contritio esse debet, ita ut nullus major excogitari possit.
Psalm. 21. (*Lib.* 2. *Cap.* 3. *Art.* 5.) Veræ contritionis, & sinceræ conversionis indicia. (*Art.* 7. *Regula* 6.) QUÆRITE *Dominum, & confirmamini, quærite faciem ejus semper .... Quærite Deum, & vivet anima vestra.* Animæ justæ, quærite sponsum; Animæ infirmæ, quærite Medicum. Anima illi vivet, quæ mundo mortua est. Quæ enim mundo vivit, illi non vivit. Sic eum quæramus, ut inveniamus, & dicamus cum Propheta sancto:
Psalm. 73. S. Bernard. Serm. 4. de Diversis. *Mihi adhærere Deo bonum est.* Non funibus solum, quæ facile putrescunt, aut cito abrumpuntur, id est, honestatis intuitu, aut memoria promissionum, Deo alligemur. Non clavis solum configamur Domino Majestatis, timore scilicet pœnarum æternarum, quo qui confixus est, non peccare metuit, sed ardere: sed glutine fortissimo, id est caritate, Deo ita conjungamur, ut unus spiritus simus cum eo, & dicamus: *Tenui eum, nec di-*
Cant. 3. 4. Rom. 8. 35. *mittam .... Quis nos separabit a caritate Christi?*

D O-

DOMINICA I. POST OCTAVAS EPIPHANIÆ.

Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & erat Mater Jesu ibi: vocatus est autem & Jesus, & Discipuli ejus ad Nuptias. Joan. 2.

CUm ad vitæ statum eligendum divinæ gratiæ lumen auxiliumque maxime necessarium sit, de matrimonio contrahendo minime deliberandum est sine Jesu. Ut nuptiæ sanctæ sint, ad eas vocandus est Jesus, Spiritus ejus per orationem attrahendus, & recta intentione ineundum matrimonium est; non avaritiæ, non ambitionis, non voluptatis affectu. Quod præcipue spectari debet in petitione & electione uxoris, virtus est, non divitiæ, non nobilitas, non forma. Matrimonium contrahendo graviter peccant, qui ad contrahendum aliis rationibus finibusque moventur, præter eas ob quas a Deo institutum est. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 1. Art. 3. Regula 5.*) Uxor bona Dei munus est. *Domus & divitiæ dantur a parentibus; a Domino autem proprie uxor prudens.* Prov. 19. 14. Idem esto de viro judicium. A Domino igitur postulare debet puella Matrimonio collocanda sponsum secundum cor ejus, sapientem, castum, justum, sobrium, pium. Castum pariter, prudentem, omnique virtutum genere ornatam conjugem humili ac fervente oratione postulare debet a Deo vir Matrimonii candidatus. Sanctum Isaac imitetur, qui sponsam expectans ad se mox adducendam, exivit *ad meditandum in agrum* (Genes. 24.) id est, *Ad orandum*, ut Chaldaica Paraphrasis habet, ut Matrimonium suum Deo commendaret. Vocanda est & Mater Jesu ad nuptias; Deiparæ Virginis intercessio imploranda in negotio quod tanti momenti ad salutem est. Respicienda est velut exemplar, invocanda ut Patrona a puellis nubilibus; utpote quæ Virginum prudentissima & modestissima, sponsarum & uxorum sanctissima & castissima, matrumque Christianarum prima, nobilissima, & admiratione dignissima fuerit. Vocandi sunt & discipuli Jesu ad nuptias; seu potius vir & uxor ejus discipuli esse debent, secundum ejus doctrinam ac Evangelium, Ecclesiæque leges contrahendo. Spiritualium Virorum, Pastorum, conscientiæ Moderatorum consilium rogandum, Sacerdotum & piorum precibus commendandum tam grave negotium est. Parentum consensus expectandus. *Nec enim in terris filii sine consensu patrum recte & jure nubunt.* Tertull. lib. 2. ad Uxorem. Lethaliter ergo peccant filiifamilias, qui parentibus inconsultis, vel justa ex causa repugnantibus & invitis, Matrimonium contrahunt. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 2. Art. 3. Propositione 3.*) Ab hereditate temporali repelli possunt a parentibus, secundum leges principum. Præsentem Jesum intueri semper debent sponsus & sponsa ante Matrimonium, ne libidinosis blanditiis, osculis, actibus, aliove commercio impudico, gratiæ Sacramenti impedimentum apponant, & Dei benedictionem a futuro suo Matrimonio avertant.

Ad Matrimonii nuptiarumque solemnitatem vocandus est Jesus, ut illis benedicat, qui Matrimonium ab initio mundi institutum in paradiso terrestri, ut officium naturæ, ad Sacramenti dignitatem in nova lege provexit. *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia.* Ephes. 5. Vim porro gratiæ operatricem Christus Matrimonio contulit, illudque ad Sacramenti dignitatem evexit, cum ait: *Non legistis quia qui fecit hominem ab initio, masculum & feminam fecit eos, & dixit: Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.* Matth. 19. Ad hujus rei significationem nuptiis benedixit, quas primo suorum miraculorum illustravit. Quid præstet christianis conjugibus gratia specialis quæ per Matrimonii Sacramentum confertur? (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 1. Art. 4. Proposit. 1. & 2.*) In statu igitur gratiæ esse debent sponsus & sponsa, cum Matrimonio solemni ritu con-

conjunguntur in Ecclesia; alioqui sacrilegii rei sunt, & Dei maledictionem pro benedictione super se inducunt . . . Vocandus est Jesus ad nuptias ut in nuptiali convivio temperantia & sobrietas regnet, in choræis modestia, in omnibus pudicitia; ut vanitas, dissolutio, luxus eliminentur.

Tria Matrimonii bona, proles, fides, Sacramentum, in nuptis diligenda. (*Ibidem*) In prole triplex bonum habent conjuges. 1. Pariunt Deo servos fideles; 2. Cives patriæ; non tantum terrenæ, sed cælesti. 3. Sibi heredes. Fidei conjugalis bonum triplex, Animæ, corporis, & honestatis. Animæ bonum est fornicationis fuga. Corporis, mutuum officium & adjumentum quod sibi præstant conjuges in vitæ societate & rei familiaris administratione. Bonum honestatis, quia nuptiis fit honestum quod alias turpe esset. *Bonum ergo sunt nuptiæ, in quibus tanto meliores sunt conjugati, quanto castiores & fideliores Deum timent, maxime si filios quos carnaliter desiderant, etiam spiritualiter nutriant;* (inquit S. Augustinus lib. de bono conjugali, Cap. 19.) Sacramenti bonum in tribus pariter positum. 1. Conjunctio animorum significat conjunctionem animæ cum Deo. 2. Conjunctio corporum significat conjunctionem carnis cum Verbo Deo. 3. Unus vir & una uxor significant unicum sponsum Christum unius sponsæ Ecclesiæ. (*Libro & Capite citatis, Art.* 8.) Adulterium fidei conjugali oppositum. Ejus deformitas & enormitas, ex triplici capite. Adulteri pœnæ. (*Lib.* 3. *Tractatu de Peccatis, Cap.* 8. *Art.* 3. *Regula* 16.) Viri adulterium gravius peccatum est adulterio mulieris (*Ibid. Regula* 18.) Qui hoc morbo laborant, ad hæc Apostoli verba attendant, Hebr. 13. *Fornicatores & adulteros judicabit Deus.*

In Conjugalis vitæ societate præsens semper Christianis conjugibus debet esse Jesus, ut sui status & vocationis officia Christiana impleant. De conjugum Christianorum officiis (*Lib.* 2. *Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap.* 5. §.) *Caro una* (inquit Tertullianus libro 2. ad Uxorem) *unus & spiritus. Simul orant, simul jejunia transigunt, alterutro docentes, alterutro exhortantes, alterutro sustinentes. In Ecclesia Dei pariter utrique, pariter in convivio Dei, pariter in angustiis, in persecutionibus, in refrigeriis. Neuter alteri gravis est. Libere æger visitatur, indigens sustentatur. Eleemosynæ sine tormento, sacrificia sine scrupulo, quotidiana diligentia sine impedimento. Talia Christus videns & audiens gaudet. His pacem suam mittit. Ubi duo, ibi & ipse: ubi & ipse: ibi & Malus non est.* In Matrimonii tribulationibus deficiente vino cœlestium consolationum, invocanda Dei Mater; sed utiliter invocetur, Filio ejus parendum, & secundum ejus Evangelium vivendum est. *Dicit Mater ejus Ministris: Quodcumque dixerit vobis, facite.* Primum miraculorum suorum concedit Jesus precibus Matris suæ. Ipsius intercessionem potentissimam apud Christum Jesum adhibeamus, non ut conversionem aquæ in vinum, sed conversionem cordis nostri; non ut bona temporalia, fluxa, insipida, quæ ut aqua dilabuntur; sed ut bona gratiæ obtineamus, fructus vitis veræ, sanguinis & meritorum Jesu Christi applicationem, vinum animas inebrians, vinum nuptiarum Agni; ut rerum omnium terrenarum obliviscantur, & in uno Domino gaudeamus.

Conjugibus præsens sit Jesus, ut in pace vivant. Mulier ex latere Adami dormientis formata a Deo; non ex capite, quia mulier dominari viro non debet: non ex pedibus, quia non debet contemni & quasi ancilla tractari; ex latere (inquam) *Ut firmam & insolubilem debere esse ostenderet* Deus *unici conjugii caritatem*. Uxor viro in omnibus quæ Dei legi non repugnant, facile consentiat, vir uxori consulat, indulgeat, compatiatur, causamque discordiæ secundum ejus vota compescat, & ejiciat, si forte in familia oriatur; sicut Abraham Saræ postulanti ut ancillam discordiæ causam ejiceret, placide consensit, dicens. *Ecce ancilla tua in manu tua est.* Quæ in uxorem indulgentia pace domum replevit. In conjugio ubi non est Jesus, pax esse non potest: quia *Factus est in pace locus ejus*. Non melius

Rupertus lib. 2. in Genes. Cap. 34.

Genes. 16.

Psalm. 75. 3.

lius est familiæ in qua vir & uxor dissident, quam navi tempestate & procellis agitatæ, dissidente gubernatore ab eo qui regit proram: non melius quam corpori phrenetici, cujus membra se mutuo collidunt. Discipulis Matth. 10.
suis jussit Christus, ut pacem adprecarentur familiis, quæ ipsos hospitio susciperent, dicentes: *Pax huic domui*. Incomparabile bonum pax est, omniúmque fons prosperitatis & felicitatis, sed quo illi solum digni sunt, qui manent in caritate. *Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam*, &c.

IN EADEM DOMINICA.

Vocatus est Jesus ad Nuptias.

AD spirituales nuptias omnes vocati sumus, in quibus Jesus Christus sponsus. *Et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo.* Sponsa vero nos ipsi sumus: omnes simul una sponsa, & animæ singulorum quasi Psalm. 18. 6.
singulæ sponsæ. Multum hæc sponsa sponso suo inferior genere, specie, dignitate. Attamen de cœlo descendit Filius Dei, homo factus est ut illam sibi desponsaret; pro ea mortuus, lavit eam a peccatis in sanguine suo, & mundavit eam lavacro aquæ in verbo vitæ, ut sibi gloriosam exhiberet, non habentem maculam neque rugam. O inæstimabilem animæ gloriam, ut sponsum habeat nobilem cœlo, potentem imperio, divitem S. Bernardus
mundo! Unde tibi hoc, Anima, ut ipse sit sponsus tuus, cujus pulchritu- Serm. 2. in
dinem sol & luna mirantur, ad cujus nutum universa mutantur? Quid re- Dom. 1. post
tribues Domino, pro omnibus quæ retribuit tibi, ut sis *socia mensæ*, *so-* Oct. Epiph.
cia regni, *socia thalami*, ut introducat te Rex in cubiculum suum? Totum ipsi cor tuum & amorem, fidem inviolatam, corpus immacalatum & castum. *Audi, filia, & vide & inclina aurem tuam, & obliviscere populum* Psal. 44. 11.
tuum, & domum patris tui. Delere carnales affectus, seculares mores dedisce, a prioribus vitiis abstine, consuetudines noxias obliviscere. *Quoniam concupivit Rex speciem tuam; quia ipse est Dominus Deus tuus*. Deus tuus S. August.
est. Rex tuus est. Rex tuus, & ipse est sponsus tuus. *Regi nubis Deo, ab illo* Enarrat in
dotata, ab illo decorata, ab illo redempta, ab illo sanata. Quicquid habes unde Psal. 44.
illi placeas, ab illo babes. Illum ergo pure & caste ama. In istis humanis con-
„ jugiis considerate cor castum quale sit ad Deum. Caste non diligit uxo- S. August.
„ rem suam, qui propter dotem illam diligit, non maritum caste diligit, in Psal. 66.
„ quæ propterea diligit, quia aliquid donavit, aut quia multum donavit.
„ Et dives maritus, & pauper factus maritus est. Quam multi proscripti
„ a castis uxoribus amplius dilecti sunt? Probata sunt multa casta conju-
„ gia calamitatibus maritorum: ne aliud amare quam maritum putarentur,
„ non solum non deseruerunt, sed amplius obsecutæ sunt. *Si ergo maritus carnalis gratis diligitur, si caste diligitur; & uxor carnalis gratis diligitur, si caste diligitur: Deus quomodo diligendus est, verus & verax animæ maritus ad prolem sempiternæ vitæ fœcundans, & steriles nos non esse permittens? Illum ergo sic diligamus, ut aliud præter ipsum non diligatur*. Non minus ipsum diligamus in adversitate, quam in prosperitate. Cæleste convivium præparatur, in quo nunquam vinum deficiet. *Inebriamur* enim *ab* Psalm. 45.
ubertate domus Dei, & torrente voluptatis ejus potabimur. Hic autem quamvis mensam in conspectu nostro Deus paraverit adversus omnes qui tribulant nos, nonnunquam vinum deficit, gratia scilicet devotionis, & fervor caritatis. Quamobrem ad matrem Jesu confugiendum est, pie invocanda est Mater Misericordiæ, ut nostra Mediatrix sit apud Filium. Interim vero nobis purificatione opus est. Nunc abluitur sponsa, nunc purificatur: ut in cœlestibus nuptiis sponso suo sine omni macula præsentetur. Quæramus ergo hydrias sex, in quibus hæc ablutio seu purificatio fiat. Nam si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est, quæ sola liberat, sola salvat, sola lavat. Quod si confiteamur peccata

nostra, non deerunt veris Israelitis purificationis hydriæ: quoniam fidelis est Deus, qui dimittat nobis peccata, & emundet nos ab omni iniquitate. *Erant autem ibi hydriæ sex positæ secundum purificationem Judæorum*. Prima hydria, & prima purgatio, cordis compunctio est. *In quacumque hora ingemuerit peccator*, (ait Dominus) *omnium iniquitatum ejus non recordabor*. Secundo, Confessio: omnia equidem in confessione lavantur. Tertia, eleemosynarum largitio. *Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis*. Quarta, remissio injuriarum, secundum quod orantes dicimus: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*. Quinta est afflictio corporis: unde oramus ut *Mundi per abstinentiam, Deo canamus gloriam*. Sexta, est obedientia præceptorum: *Vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis*. Hæ sunt sex hydriæ positæ in purificationem, non carnalium Judæorum, sed spiritualium Israelitarum: quæ vacuæ sunt & plenæ vento, si mandata Dei pro inani gloria observentur. Aqua replentur, si timore Dei custodiantur: quoniam timor Domini fons vitæ; aqua est, etsi minus sapida; sed optime refrigerans animam noxiis desideriis æstuantem. Aqua est quæ jacula inimici nequissimi ignita possit extinguere. Sed divina virtute aqua mutatur in vinum, quando perfecta caritas foras mittit timorem.

S. Bernardus Serm. 1. in Dom. 1. post Oct. Epiph.

Ezech. 18.

Luc. 11. 41.

Joann. 15.

DOMINICA II. POST OCTAVAS EPIPHANIÆ.

Ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine, si vis, potes me mundare; & extendens Jesus manum, tetigit eum, dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra ejus. Et ait illi Jesus ... Vade, ostende te Sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses. Matth. 8.

PEccatum mortale est Animæ lepra. De peccati macula & fœditate. (*Lib. 3. de Peccatis, Cap. 3.*) Immo Animæ mors est: per peccatum anima separatur a Deo, & Sanctorum societate; pœnæ quippe æternæ fit rea; cum damni, per ejectionem leprosi e civitate, significatæ, tum sensus. (*Ibidem*). Tristitia & verecundia, lepræ fœditatem, & leprosi separationem a concivium cœtu concomitans; malæ conscientiæ pœnam & stimulum significat. (*Ibidem.*)

Solus Deus a peccati lepra mundare potest. Leprosos sanat aspersione sanguinis sui Jesus Christus. Duos passeres vivos pro se offerebat leprosus, & lignum cedrinum, vermiculumque, & hyssopum. Passerum alter immolabatur in vase fictili super aquas viventes: alter vivus cum ligno cedrino, & cocco, & hyssopo, tingebatur in sanguine passeris immolati, quo leprosum septies aspergebat Sacerdos, & passerem vivum dimittebat ut in agrum avolaret. Mox homo a lepra mundandus, lotis vestimentis, pilis omnibus abrasis, abluto corpore, in castra vel civitatem recipiebatur; ea tamen lege ut septem adhuc diebus extra tentorium suum vel domum remaneret. Die septimo rursus purificabatur abrasione capillorum, barbæ, superciliorum, & vestium, totiusque corporis ablutione. Die octavo offerebat duos agnos, & ovem anniculam absque macula, & tres decimas similæ oleo conspersæ, in sacrificium, & seorsim olei sextarium. Agnorum alter offerebatur pro delicto, alter pro peccato, & ovicula in holocaustum. Peccatum, est culpa quam quis sciens volens committit. Delictum, est culpa, in quam aliquis per imprudentiam, oblivionem, vel ignorantiam incidit. Sacerdos sanguine victimæ pro delicto immolatæ liniebat extremum auriculæ dextræ, & pollices manus dextræ, & pedes ejus qui a lepra mundabatur. Mox de olei sextario in manum suam sinistram effundebat, intinctoque digito in eo, aspergebat coram Domino septies: quod autem reliquum erat olii in læva manu, fundebat super extremum auriculæ dextræ, & super pollices manus ac pedis dextri ejus qui mundabatur, & super sanguinem pro delicto effusum, & super caput illius. Sequebatur oblatio sacrificii pro

Levitici 14.

pro peccato. Totus demum purificationis ritus oblatione holocausti absolvebatur. Theodoretus Ritus hujus mysteria explicat. Duo passeres qui in purificatione leprosi offerebantur, passionis Christi figuram exhibebant. Nam quemadmodum ex passeribus illis alter mactabatur, alter sanguine mactati tinctus dimittebatur: ita Dominus noster Jesus Christus pro humanitate lepra inquinata crucifixus est, carne quidem perferente mortem, Divinitate vero passionem humanitatis sibi accommodante, sed tamen a passione libera. Jam vero sicut leprosus reddebatur purus, ubi aspersus fuisset sanguine passeris immolati, mixto aqua pura, cum ligno cedrino, hyssopo, & cocco retorto: ita qui credit Christo Salvatori, sacrosancti Baptismatis aqua lustratus, vel pœnitentiæ lacrymis ablutus, a peccatorum maculis abstergitur. Porro lignum cedrinum, quod corruptioni minime est obnoxium, repræsentat divinitatem passionis expertem; coccinum vero retortum, humanitatem ex anima & corpore constantem. Hyssopus vero calorem & suavem odorem Sancti Spiritus. Per hæc enim qui baptizantur, & pœnitentiam agunt, ab animæ lepra liberantur. Oleum vero quo inungitur auris dextera, & dextera manus, & pes dexter, innuit auditum quidem dedicandum esse dextris sermonibus, manum autem & pedem dextris operationibus. Immissum vero capiti, consecrationem mentis indicat. Porro qui leprosus perdurabat, extra castra degebat, quemadmodum is qui sine pœnitentia delinquit, expellitur extra Ecclesiam. Theodor. quæst. 16. in Leviticum.

Peccatorem accedere ad Deum oportet, ut mundetur; illum cum fide, humilitate, & fiducia adorare, & orare; credere quod mundare potest, si velit, nec dubitandum quin velit, si lepram nostram oderimus. Lepram autem peccati odio non habet, nisi qui Deum ut omnis justitiæ fontem diligere incipit. Vis efficacissima divinæ gratiæ ex Dei omnipotentissima voluntate derivantur: Domine, si vis, potes me mundare. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 11.*) Et extendens Jesus manum, *tetigit eum, dicens*: *Volo, mundare*. Intus corda tangit peccatorum, inspiratione gratiæ suæ, eosque trahit bonis voluntatibus, quas in ipsis fecit. *Si vis, potes me mundare*. De omnipotentia Dei. (*Ibidem*, §. 20.) Volo, mundare. Dei voluntas efficacissima est, (*Ibidem*, §. 21.) Concil. Trident. Sess. 6. Cap. 6.

Et confestim mundata est lepra ejus. Dei gratia moras nescit. Nescit tarda molimina Spiritu Sancti gratia. Medicus homo non statim restituit ægroto sanitatem corporis. Deus confestim restituit sanitatem animæ, confestim mundat eam a lepra. Nam Medicus homo curat applicando virtutes rerum naturalium, plantarum, mineralium, quæ operantur dependenter a tempore, & cum successione quadam: *Non est in Medico semper relevetur ut æger*. Etsi velit sanare, non tamen semper potest, quia voluntas ejus infirma est, nec ars ejus principium est intrinsecum curationis morborum, sed natura. Sed Deus per voluntatem suam sanat omnes Infirmitates nostras, & Animas nostras mundat a lepra peccati. Nullum est in natura curationis hujus & purgationis principium. Non mundamur, non sanamur nisi velimus, sed Deus efficit ut velimus. *Præparatur voluntas a Domino*. Quamobrem peccator cum Rege pœnitente Deum orare debet, ut cor mundum in ipso creet, ut ipsum hyssopo aspergat & dealbet, *Cor mundum crea in me Deus . . . Asperges me hyssopo, & mundabor, lavabis me, & super nivem dealbabor*, „ Hyssopus herba humilis, sed medicalis. Saxo hærere radicibus dicitur. Inde in mysterio mundandi cordis similitudo assumpta est. Apprehende & tu radicem „ dilectionis petram tuam: *Esto humilis in humili Deo tuo, ut sis excelsus* „ *in glorificato Deo tuo*. Aspergeris hyssopo, *humilitas Christi te mundabit*. Noli herbam contemnere, vim medicamenti attende. De leproso Lex ita sancit. *Habebit vestimenta dissuta, caput nudum, os veste contectum, contaminatum ac sordidum se clamabit*. Quanto major esse debet humiliatio hominis lepra peccati mortalis infecti? Psal. 50. S. August. in Psal. 50. Levit. 13. 45.

Et ait illi Jesus .. vade ostende te Sacerdoti. Quamvis contingat contritionem aliquando charitate perfectam esse, hominemque Deo reconciliare, prius-

priusquam Sacramentum Pœnitentiæ actu suspiciatur, justificatio tamen ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non est adscribenda. Adeundus igitur semper est Sacerdos ab eo qui lethalis peccati lepra infectus est, ut ei per Confessionem Sacramentalem lepra ostendatur: *Vade, ostende te Sacerdoti*. Longe autem major potestas est Sacerdotum novæ legis circa lepram animarum, quam Sacerdotum veteris legis circa lepram corporum. Illi enim auctoritatem quidem habebant discernendi inter lepram & non lepram, & judicandi an leprosus mundatus & sanatus esset a lepra, illumque excludendi vel admittendi in civitatem & societatem hominum, & ad participationem sacrorum: Sacerdotes vero novæ legis non solum potestatem habent discernendi peccata, & declarandi homines a peccatis esse purgatos, sed ipsos penitus purgandi a lepra peccatorum, per Absolutionem Sacramentalem. (*Lib.* 2. *Tract. de Sacramento Ordinis*, *Cap.* 1. *Art. v.* VII. §. 3. *de Sacerdotali Ordinis dignitate & excellentia*.) Pœnitentes ceu a lepra peccati mundatos & sanatos absolvere, & ad sacram Mensam admittere non debet Sacerdos pænitentiæ Minister, nisi id certis indiciis & argumentis probatum habuerit & perspectum... Obviis quibusque non est concedenda Absolutio, sed iis omnibus neganda, quorum nulla vel ficta conversio: iis differenda, quorum dubia & incerta Pœnitentia est: (*Lib.* 2. *Tract. De Sacramento Pœnitentiæ*, *c.* 7. *Art.* 3. *Regula* 1.) Lepram etiam vestimentorum & domorum consideret Sacerdos, neget Absolutionem iis qui nimio vestium ornatu debita contrahunt, quibus solvendis pares non sunt, earumve luxu & immodestia lædunt pudicitiam (*Ibidem*, *Regula* 7. & *Lib.* 4. *Cap.* 7. *Art.* 5. *Regula* 7.) Illis etiam Absolutionem neget, qui in occasione proxima peccati versantur; qui domos suas usurariis, vel meretricibus, vel publicis concubinariis locant, aut ad ludos aleatorios; aut publicas vel privatas hujusmodi ludorum Academias aperiunt. (*Ibidem*, *Regula* 10. & *Lib.* 4. *Cap.* 7. *Art.* 5. *Regula* 16. & 17.) Spiritualiter leprosas esse mulieres judicet ratione capillorum, quæ alienos capillos ad ornandum caput adhibent, aut nativos capillos tingunt. Item illas, quæ fucis vultum adulterant. Hujusmodi namque maculæ, & coloris immutatio, lepræ spiritualis sunt indicia. (*Ibid. Regula* 9. & 10.)

Levit. 13. & 14.

In lepra, peccati deformitas, in lepræ curatione, peccati curatio consideranda.

Tertull. lib. 4. Cont. Marcion. cap. 9.

Leprosus mundatus jubetur offerre munus lege præscriptum. *Vade ostende te Sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses*. Quo significatur, *Hominem quondam peccatorem, verbo Dei mox emaculatum, offerre debere munus Deo apud templum, orationem scilicet & gratiarum actionem apud Ecclesiam per Christum Jesum Catholicum Patris Sacerdotem*. (inquit Tertullianus.)

IN EADEM DOMINICA.

Cum introisset Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens: Domine, Puer meus jacet in domo paralyticus, & male torquetur. Matt. 8.

DE officiis dominorum erga servos, & servorum erga Dominos disserendi materiam hodiernum Evangelium subministrat. Centurio curam servi sui gerens, & ad Jesum accedens, ut illius sanitatem ab illo obtineat, exemplum præbet, Dominis Christianis. Servus obediens mandatis Domini sui, præbet exemplum Christianis servis. *Dico servo meo, Fac hoc, & facit*. Dominorum ergo servos officia, sunt 1. sincera benevolentia & caritas. 2. Cura illorum in necessitatibus tam animæ quam corporis 3. Disciplina & correctio mansuetudine temperata. Quod spectat spiritualia & æterna bona, pari dilectione servis consulere debent Domini, ac filiis... Domi-

Domini conservi sunt servorum. 5. Servi qui pravis sunt moribus, nec ad meliorem frugem redire volunt, ex familia ejiciendi. (*Lib.* 3. *Cap.* 6. *Art.* 2. §. 3.)

Reverentiæ & honoris servorum erga Dominos officia. 1. Illis obsequi debent lubenti animo, absque murmuratione & contradictione, cum bona voluntate, sicut Christo, in omnibus, cum humilitate. 2. Cum summa fidelitate. 3. Cum patientia, conditionem suam amando .... Exempla servis imitanda (*Ibidem*, *Art.* 1. §. 5.) Famuli & famulæ, quibus servitium occasio proxima peccati lethalis est, quod exigant Domini ut eorum peccatis cooperentur, tenentur ab illis discedere; nec ipsorum peccatis servire possunt absque lethalis peccati reatu. (*Ibid. Art.* 3. *Regula* 14.) Furti rei sunt servi & ancillæ, qui res dominorum suorum surripiunt compensationis nomine, quod scilicet suo labori & obsequiis stipendium, de quo cum illis convenere, non respondeat. (*Lib.* 4. *Cap.* 9. *Art.* 3. *Regula* 4.)

IN EADEM DOMINICA.

Amen dico vobis: Non inveni tantam fidem in Israel. Matth. 8.

Miratur Christus, seu nobis admirandam proponit, quam inspiravit Centurioni fidem. Tractus est enim ab eo Centurio ut veniret, illuminatus est ut crederet. *Trahitur miris modis ut velit, ab illo qui novit intus in ipsis hominum cordibus operari, non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.* (S. August. Lib. 1. ad Bonif. c. 19.) Centurionis fides simplex est, humilis, activa & cum caritate conjuncta .... simplex, credit Jesum sola voluntate, solo verbo, conferre posse sanitatem servo suo, quamvis corpore absentem: *Tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.* Humilis; se enim indignum agnoscit Christi gratia & descensu in domum suam. *Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum.* Activa, & cum caritate conjuncta: Ad Jesum enim accedit ut ab eo servi sui sanitatem postulet ac impetret. *Accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens. Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, & male torquetur.* Centurionis fidem non modo admirari, sed imitari debemus. Fides nostra simplex & humilis esse debet. Fides humilis curiositatem excludit. Dei auctoritate, non humana ratione in rebus salutis duci debemus. Pœnæ curiositatis in rebus Religionis. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 2. §. 1.) Fides nostra activa esse debet, per caritatem operari.... Quamvis fides sine caritate esse possit; tamen sine caritate & bonis operibus non prodest ad salutem. (*Ibidem Art.* 5.) Quid est credere in Deum? *Credendo amare, credendo in eum ire, & membris ejus incorporari.* (S. August. Tract. 19. in Joan.) Quid sit discriminis inter, credere Deum, credere Deo, & credere in Deum? (*Ibidem* §. 3.) Plures moribus & factis athei (*Ibidem* §. 2.) *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos*, (ait Christus.) *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum: Sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, ipse intrabit in regnum cœlorum.* (Matth. 7.) A nobis auferetur regnum Dei, si fidem solam sine caritate & bonis operibus habeamus. *Dico autem vobis quod multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham & Isaac, & Jacob in regno cœlorum: Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: Ibi erit fletus & stridor dentium.*

DOMINICA III. POST OCTAVAM EPIPHANIÆ.

Ascendente Jesu in naviculam, secuti sunt eum Discipuli ejus: & ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus: ipse vero dormiebat. Matth. 8.

MAre, sæculum est. Vita nostra, quasi via navis in medio mari. Tempestates sunt res adversæ & tribulationes quibus jactamur. Tranquillitas Christi imperio facta, solatium est per Christi gratiam datum Christianis, qui in rebus adversis ipsi fideliter adhærent. Res adversæ & tribulationes, sunt portio Discipulorum Christi in hac vita. *Ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operietur fluctibus.* Ad Christum Jesum confugendum est, cum rebus adversis jactamur, per fidem excitandus est in cordibus nostris, & dicendum: *Domine salva nos, perimus.* Fide & oratione nostra solatium cæleste impetrabimus, ne deficiamus in tribulatione. *Tunc surgens imperavit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna...* Divinæ providentiæ non repugnant prosperitates impiorum, & res adversæ justorum. Justorum adversitas & tribulatio, Dei beneficium est. Prosperitas, impiorum supplicium. Calamitates ut Dei favores excipere debemus (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 1. §. 53.*)

Prope divinum est, tribulationes pro Christo pati. Christus enim se adjungit in societatem justorum qui adversa patiuntur. Cum Nabuchodonosor tres Dei servos in fornacem ignis ardentis mitti jussisset, admiratus quod
Daniel 3. 92. illæsi manerent, Deumque in medio ignis laudarent, ait: *Ecce ego video quatuor viros solutos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis est, & species quasi similis Filio Dei.* Patitur se Deus cum pueris in camino ignis numerari.

Scite comparat S. Gregorius Nyssenus sponsam Canticorum vulneratam & afflictam, dum sponsum quærebat, cum petra illa spirituali & mystica, de qua Apostolus ait: *Petra autem erat Christus:* Quasi ad hanc sublimitatem per tribulationes fuerit evecta. *Virgam verberantem*, inquit, *sponte sua recipit. Imitatur saxum illud de quo Vates ait: Percussit petram, & fluxerunt aquæ. Jam enim ob causam percussa, velut a Mose rupes illa feriebatur: Ut ad similitudinem illius & ipsa Verbum Dei de vulnere imbris instar effusum, pro sitientibus quasi quamdam scaturiginem emittat.* Pondera illa verba: Quasi quamdam scaturiginem. Quemadmodum enim scaturigo continuo effundit aquam: ita anima justi in tribulatione positi continuo parturit Verbum Dei, eo modo parit spiritualiter Christum, quo modo ipse in cruce peperit Ecclesiam, obstetricante lancea.

(Homil. 12. in Canticum Cant.) (Psal. 77.)

Jaculabatur arcana significatione sagittas in gratiam Davidis intimus ejus amicus Jonathas. Et hic quidem sagittarum scopus erat: *Si dixero puero: Ecce sagittæ intra te sunt, tolle eas, tu veni ad me, quia pax tibi est, & nihil est mali, vivit Dominus. Si autem sic locutus fuero puero: Ecce sagittæ ultra te sunt: vade in pace, quia dimisit te Dominus.* Si Dei sagittæ ultra peccatorem sunt, de illo actum est; dimisit eum Dominus secundum desideria cordis ejus. At vero si intra illum sunt, si percussus & tribulationibus vexatus est, pax illi erit, & nihil est mali, vivit Dominus. *Sagittæ Domini in me sunt*, (ait Sanctus Job) *quarum indignatio ebibit spiritum meum.* Id est, quod in me humanum, terrenum, & animale erat, exhauriunt & interimunt. *Quid est spiritus hominis* (inquit S. Gregorius M.) *nisi spiritus elationis? Sagittæ autem Domini spiritum hominis ebibunt, quia intentum exterioribus introrsus trahunt. Epotatus namque David spiritus fuerat, cum diceret:* „ In deficiendo in me spiritum meum, & „ tu cognovisti semitas meas. *Et rursum*: Renuit consolari anima mea, „ memor fui Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum, & defecit spi„ ritus meus. *Sagittarum ergo indignatio justi spiritum ebibit, quia superna*

(1. Reg. 20. 21.) (Job. 6. 4.) (Lib. 7. Moral. in Job. cap. 3.) (Psalm. 141.)

sen-

sententiæ electos, quos in peccatis inveniunt, dum vulnerant, immutant, ut duritiam suam transfixa mens deserat, atque ex salutifero vulnere sanguis confessionis currat. Psalm. 76.

Ecclesia multis tempestatibus jactata est, & etiamnum jactatur, persecutionibus Paganorum, erroribus Hæreticorum, scissuris Schismaticorum, scandalis iniquorum Christianorum. Sancti omnes, & imprimis Apostoli, multas calamitates & tribulationes passi sunt, quas tempestas naviculam jactans & cooperiens fluctibus in medio mari fluctuantem præsignificabat. Hoc illis postea clarius prædixit Christus: *Tradent enim vos in Conciliis, & in Synagogis suis flagellabunt vos, & ad Præsides & Reges ducemini propter me, in testimonium illis & gentibus..... Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & insurgent filii in parentes: & morte eos afficient, & eritis odio omnibus propter nomen meum ..... Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Qui invenit animam suam, perdet illam: & qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam... Venit hora, & nunc est, ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se præstare Deo.* Christus per labores, & dolores, quos in vita & morte sua passus est, introivit in gloriam suam. *Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?* Sic etiam electos per multas tribulationes introire oportet in Regnum Dei. Christus prædicit labores super labores usque in finem venturos ipsi sæculo, & tu vis ab istis laboribus exceptum esse Christianum? *Qui quia Christianus est, aliquid plus passurus est in hoc sæculo.* Etenim ait Apostolus. *Omnes qui volunt in Christo pie vivere, persecutionem patientur...... Attende ad passiones Christi, attende ad illum sine ullo peccato, quæ non rapuit exsolventem. Attende ad Scripturam dicentem:* Flagellat autem omnem filium quem recipit. *Et para te flagellari aut certe non quæras recipi. Si exceptus a passione flagellorum; exceptus a numero filiorum. Itane, inquies, flagellat omnem filium? Prorsus ita flagellat omnem filium, ut & unicum. Unicus ille de Patris substantia natus, æqualis Patri in forma Dei, Verbum per quem facta sunt omnia, non habebat unde flagellaretur: Ad hoc carne indutus est, ut sine flagello non esset.* Quotquot Deo placuerunt, tribulationibus probati sunt, Abraham, Isaac, Jacob, Moyses, Job, Prophetæ, tres Pueri, Tobias, Apostoli, Martyres, sancti Confessores, Virgines sacræ.

Matth. 10. 17. 21. 38. 39

Joan. 16. 2.

Luc. 24. 26.

S. August. Serm. 46. de Pastorib.

Hebr. 12. 6.

„ Justis salutaris tribulatio est. Nisi tentatio, nec corona: Nisi certamina, nec præmia: Nisi stadia, nec honores: Nisi tribulatio, nec remissio: Nisi hyems, nec æstas. *Qui seminat in lacrymis, in exultatione metent.* Non sic semina demissus imber germinare & crescere facit, ut pietatis semen excitat, & vernare facit ex lacrymis ruens imber: hic animam detergit, irrigat mentem, doctrinæ germen brevi progredi facit. Propterea & profundum sulcum proscindere necessarium. Hoc & Propheta admonuit: *Novate*, inquit, *vobis novale, & nolite serere super spinas.* Quemadmodum igitur qui aratrum immittit, inferne terram proruit, tutam seminibus custodiam parans, ne jacta in superficie remaneant, sed in ipsos terræ sinus condatur, & in tuto radices figant: sic & nos facere necessarium, & tanquam aratro tribulationis utentes, cordis profundum scindere. Hoc enim & alius Propheta admonet, dicens: *Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra.* Corda igitur scindamus, ut si qua mala herba, & dolosa cogitatio nobis inest, radicitus eam vellamus, & puras pietatis seminibus terras exhibeamus. Nisi enim nunc renovemus, nisi nunc seminemus, nisi nunc fundamus lacrymas, cum adest tribulatio, quando unquam in compunctionem veniemus? Num quando remissio & deliciæ fuerint? Sed hoc fieri non potest: remissio enim & deliciæ in segnitiem inducere consueverunt: Sicut tribulatio ad industriam revocare, & mentem exterius circa multa vagantem & occupatam ad sese convertere.

Psal. 116.

S. Joannes Chrysost. Homil. 4. ad Pop. Antioch.

Jerem. 4.

Joel. 2.

„ Nam & cum agricola semina cum multo labore collecta seminave-
„ rit,

„ rit, ut adveniat imber exoptat: & ignarus quidem omnia quæ fiunt cernens, admirabitur, forteque apud seipsum dicet: Quid hic homo tandem facit? collecta dissipat, nec dissipat tantum, sed & terræ cum multa cura commiscet, ne facile colligi possint: Nec commiscet tantum, sed & optat vehementem fieri pluviam, ut projecta omnia marcescant, & lutum fiant: & turbatur cernens erumpere fulmina, & fulgura coruscare: agricola vero non ita, sed gaudet tempestatem cernens: Non enim præsentia respicit, sed futura spectat: Non respicit ad fulmina, sed manipulos computat: Non marcescentia semina, sed vernantes spicas: Non gravem imbrem, sed jucundissimam areæ ventilationem: Itidem & nos non præsentem spectemus tribulationem, aut dolorem, sed orientem ex ipsa utilitatem, ex ipsa nascentem fructum.

„ Sicut aurum etsi aquis immoretur, propriam præfert speciem, sive in conflatorium ceciderit, splendidius rursum apparet: Lutum vero & fœnum, sive aquis immisceri accidat, hoc quidem marcescit, illud vero dissolvitur: sive in ignem ceciderit hoc quidem frigitur, illud autem comburitur: Sic certe & justus & peccator: Ille quidem sive remissione fruatur, manet splendidus, sicut aurum aquæ immersum; sive in tentationem ceciderit, splendidior fit, sicut aurum igne examinatum. Peccator vero sive remissionem nanciscatur, dissolvitur & marcescit, sicut fœnum & lutum aquæ immorans: sive tentationem sustineat, comburitur & perditur, sicut fœnum & lutum ab igne. Non igitur conficiamur præsentibus malis; Si enim peccata habeas, destruuntur & comburuntur facile per tribulationem: Si vero virtutem habeas, illustraris & splendescis per ipsam; Si continue vigiles, & sobrius sis, eris omni damno superior. Non enim tentationum natura, sed tentatorum segnities, ruinas efficere solet... Fortem virum tribulatio fortiorem reddit. Quis hoc ait? B. Paulus in tribulatione nutritur: *Tribulatio patientiam operatur; patientia vero probationem, probatio vero spem*. Et sicut firmas arbores ventorum impetus irruens & undique jactans non evellit, sed & firmiores reddit: Sic & animam sanctam, & pie viventem, tentationum & tribulationum incursus non supplantant, atque etiam ad majorem patientiam præparant: Sicut & beatum Job splendidiorem & venerabiliorem reddiderunt. Itaque *Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis: Scientes quod probatio fidei vestræ patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet: Ut sitis perfecti & integri in nullo deficientes*.

Rom. 5.

Jacobi 1. 2.

Res adversas & tribulationes a Deo vobis immitti ne dubitetis. Cum B. Job. dicite: *Manus Domini tetigit me*. Sub visibili manu hominis persequentis, invisibilem Dei manum, cujus instrumentum est, adorate. „ Lætamini in Domino & exultate justi, & gloriamini omnes recti corde. „ Quid est, *recti corde*? Non resistentes Deo. Inter rectum cor, & pravum cor hoc interest: Quisquis homo quicquid patitur præter voluntatem, afflictiones, mœrores, labores, humiliationes, non tribuit nisi voluntati Dei justæ, non illi dans insipientiam, quod quasi nesciat quid agat, quia talem flagellat & talibus parcit; ipse est rectus corde: Perversi autem corde sunt, & pravi, & distorti, qui omnia quæ patiuntur mala, inique se pati dicunt, dantes illi iniquitatem, per cujus voluntatem patiuntur; aut quia non ei audent dare iniquitatem, auferunt gubernationem... Rectus est Deus, & ideo distortum cor illi non acquiescit.·.“ Gloriamini omnes recti corde. *Quomodo gloriantur*? Non solum autem, *dicit Apostolus*, Sed & gloriamur in tribulationibus. *Sic est rectum cor. Cuicumque aliquid accidit, dicat*, Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. *Quis abstulit? Quid abstulit? Cui abstulit? Quando abstulit ...... Prorsus ad Deum tuum refer flagellum tuum, quia nec diabolus tibi aliquid facit, nisi, ille*

Job. 9. 12.

Psalm. 13 S. August. Enarrat. in hunc Palm.

Rom. 5. 3.

*ille permittat qui desuper habet potestatem, aut ad pœnam, aut ad discipli-
nam: ad pœnam impii, ad disciplinam filii.*

Christum dormire ne putetis, cum vobis calamitatem aliquam immittit. Psal. 120. 4.
Ecce non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel. Fidem vestram
excitate: *Quid timidi estis, modicæ fidei?* Ad Jesum accedite per fidem
vivam, illius auxilium implorate, clamantes cum Apostolis, *Domine, sal-* Psal. 45. 1.
va nos, perimus. Ille solus ventis & mari imperare, solus ille tempesta-
tem sedare potest, qui est *Refugium nostrum & virtus, adjutor in tribu-* Psal. 59. 13.
bulationibus quæ invenerunt nos nimis. Ad Deum, non ad homines con-
fugiendum, in Deo non in hominibus spes nostra ponenda est in rebus ad-
versis. *Da nobis auxilium de tribulatione, quia vana salus hominis.* Illi
li soli in tribulatione non pereunt, & tentationi non succumbunt, in quo- Psal. 123.
rum cordibus per fidem Christus habitat. *Nisi quia Dominus erat in no-
bis, cum exsurgerent homines in nos, forte vivos deglutissent nos: Cum
irasceretur furor eorum in nos, forsitan aqua absorbuisset nos ..... Torren-
tem pertransivit anima nostra .... Benedictus Dominus, qui non dedit nos
in captionem dentibus eorum. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo
venantium: Laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Adjutorium no-
strum in nomine Domini.* „ Ne putes hoc viribus tuis te posse, attende S. August. in hunc Psalmum.
„ cujus est opus ut eruaris (nam si superbieris, in muscipulam cadis:)
„ muscipula est dulcedo vitæ hujus. Vita ista transitura est, & qui dul-
„ cedine ejus capti fuerint, & per hanc dulcedinem offenderint Deum,
„ cum ista vita transibunt. Illi soli non peribunt in tribulatione, qui in
„ muscipula non hæserint. Illos solos non absorbebunt fluctus operientes
naviculam. Illi soli non patientur naufragium, qui adjutorium suum po-
suerint in nomine Domini. „ Multi naufragaverunt cum Paulo: amato-
„ res hujus sæculi. Passi sunt naufragium. & nudi omnes exierunt;
„ illi & quod foris habebant, amiserunt, & domum cordis sui inve-
„ nerunt inanem: *Paulus autem in corde ferebat patrimonium fidei suæ,*
nullis fluctibus, nullis tempestatibus potuit auferri; nudus exiit, & dives 2. Cor. 1. 8.
exiit: quia adjutorium ejus in nomine Domini. *Non enim*, inquit, *volu-* 9. 10.
*mus ignorare vos, fratres, de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia,
quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut tæderet nos
etiam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut
non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos: Qui de tan-
tis periculis nos eripuit & eruit: In quem speramus quoniam adhuc & e-
ripiet.* Rerum adversarum tempestate jactatis vela contrahenda sunt, libe-
rioris ac solutioris vitæ licentia comprimenda. Onera projicienda in ma-
re; *Deponentes omne pondus, & circumstans nos peccatum.* Anchora jacen-
da, ut firmetur navis. Confugiendum est *ad tenendam propositam spem,* Hebr. 12. 1.
quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam. Tunc Christus im-
perabit ventis & mari, & fiet tranquillitas magna. *Cum ipso sum in tribu-
latione*, inquit, *eripam eum, & glorificabo eum..... Quoniam in me spe-* Hebr. 9. 18.
ravit, liberabo eum. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum. Spes ista
nos consolatur & roborat in rebus adversis, cogitantes quod *Beati qui per-
secutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum:
Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur* scientes *quod sicut socii passio-
num estis, sic eritis & consolationis; & si commortui sumus, & convive-* Matth. 5.
mus: Si sustinebimus, & conregnabimus ... Id enim quod in præsenti est 2. Cor. 1. 7.
*momentaneum & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æ-
ternum gloriæ pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ vi-* 2. Tim. 2.
dentur, sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt: quæ 11. 12.
autem non videntur, æterna. Ita fiet ut gaudeamus in tribulationibus, eas-
que ut Dei favores amplectamur, & in eis Deo gratias agamus. *Spe gau-* 2. Cor. 4.
dentes, in tribulatione patientes. In gravibus tentationibus actus fidei est 17. 18.
eliciendus. (*Lib. 4. Quæst. 2. Art. 8. Regula* 13.) Contra præceptum
spei lethaliter peccant, qui in carne & homine magis quam in Dei au- Rom. 12. 10.
xilio

xilio confidunt. (*Ibidem Art. 9. Regula 5.*) Forte turbatur cor tuum, quia excidit tibi in quem crediderís: intolerabiliter pateris, quia non venit tibi in mentem quid pro te pertulerit Christus. *Si in mentem non tibi venit Christus, dormit: excita Christum, recole fidem. Tunc enim in te dormit Christus, si oblitus es passiones Christi: tunc in te vigilat Christus, si meministi passionum Christi. Cum autem pleno corde intuitus fueris quid ille fuerit passus, nonne æquo animo & tu tolerabis, & fortasse gaudens, quia inventus erit aliqua similitudine passionum Regis tui.* Cum ergo ista cogitans consolari & gaudere cœperis, ille surrexit, ille ventis imperavit: ideo facta est tranquillitas. *Expectabam eum qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus, & tempestate. Nullum majus, nullum melius negotium est in tribulatione,* (inquit S. Augustinus) *quam recedere ab eo strepitu qui foris est, & ire in interiora mentis secretior; ibi Deum invocare, ubi nemo videt gementem & subvenientem; illius cubiculi adversus omnem extrinsecus illatam molestiam ostium claudere, humiliare seipsum in confessione peccati, magnificare Deum & corripientem, & consolantem:* & cum Propheta dicere: *Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.*

S. August. in Psalm. 54.

S. August. in Psalm. 34.

DOMINICA IV. POST OCTAVAM EPIPHANIÆ.

Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet Zizania? & ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis imus & colligimus ea? Et ait, Non, ne forte colligentes Zizania, eradicemus simul & triticum. Matth. 13.

HAnc parabolam Discipulis suis Christus explicare dignatus est. Qui seminat bonum semen, Filius hominis, id est, ipse Christus est. Ager est mundus. Bonum semen, sunt filii regni, id est, electi. Zizania, sunt peccatores, filii nequam, reprobi. Inimicus qui seminavit ea, est diabolus. Messis, consummatio sæculi. Messores Angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur, sic erit in consummatione sæculi. „ Mittet „ Filius hominis Angelos suos, colligent de regno ejus omnia scandala, „ & eos qui faciunt iniquitatem: & mittent eos in caminum ignis. Ibi „ erit fletus & stridor dentium. Tunc justi fulgebunt sicut sol in regno „ Patris eorum.

Bonum semen a Christo seminatus. Illius opus est justificatio peccatoris, non minus quam creatio hominis. *Non solum homines, sed etiam justos (si tamen sumus) ipse fecit nos, & non ipsi nos. Ipsius enim sumus figmentum* (inquit Apostolus) *creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus.* Resurrexit Christus propter justificationem nostram. *Erit opus Dei, non solum quia homo es, sed etiam quia justus es. Melius est enim justum esse, quam te hominem esse. Si hominem te fecit Deus, & justum tu te facis, melius aliquid facies, quam fecit Deus. Sed sine te fecit te Deus. Non enim adhibuisti aliquem consensum ut te faceret Deus. Quomodo consentiebas, qui non eras? Qui ergo fecit te sine te, non te justificat sine te. Fecit nescientem, justificat volentem. Tamen ipse justificat, ne sit justitia tua.* Primus homo in gratia & justitia originali creatus. Sic bonum semen a Deo seminatur. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 47.*) Zizania a diabolo, cujus invidia peccatum intravit in mundum. Deum non esse auctorem peccati, dogma fidei est. (*Lib. 3. Cap. 1. Art. 3.*) Improbi membra sunt & filii diaboli, cujus præcipua operatio, hominis est eversio. Variæ ejus artes. Vigilat dum homines dormiunt, & zizania bono semini superseminat. Verumtamen zizania non fiunt homines nisi velint. *Diaboli opus unum est, tentare quod in te est, an velis: at ubi voluisti, sequitur ut & sibi subjungat, non operatus in te voluntatem, sed nactus occasionem voluntatis.*

S. August. in Psalm. 18.

Ephes. 2. 10.

Rom. 4. 25.

Sap. 2. 24.

Tertull. lib. de Exhortat. Castitat. c. 3.

Ziza-

Zizania in agro hujus mundi, immo in agro Ecclesiæ, bono semini sunt admixta. Ecclesia bonos & malos complectitur. (*Lib. 1. Art. 10. §. 3.*) *Omnes qui terrena sapiunt, omnes qui felicitatem terrenam Deo præferunt; omnes qui sua quærunt, non quæ Jesu Christi, ad unam illam civitatem pertinent, quæ dicitur Babylonia mystice, & habet regem diabolum. Omnes autem qui ea quæ sursum sunt sapiunt, qui cœlestia meditantur, qui cum sollicitudine in sæculo vivunt ne Deum offendant, qui cavent peccare, quos peccantes non pudet confiteri, humiles, mites, sancti, justi, pii, boni, omnes ad unam civitatem pertinent, quæ Regem habet Christum . . . . Hæc duo corpora sub duobus Regibus agentia, ad singulas civitates pertinentia, adversantur sibi usque in finem sæculi, donec fiat ex commixtione separatio....* Hebræi in Ægypto mactabant & immolabant boves & oves, quas Ægyptii colebant velut numina: hinc mutuum inter eos odium. *Abominationes Ægyptiorum immolabimus Domino Deo nostro. Quod si mactaverimus ea quæ colunt Ægyptii coram eis, lapidibus nos obruent*; (inquit Moyses.) Ita justi mactant & contemnunt, quæ mundi sectatores amant & pene colunt ut numina, divitias, honores, voluptates. Quæ isti abominantur, ut jejunia, & reliquas mortificationes carnis, humiliationes, persecutiones, paupertatem, contemptum, pii amant & sectantur. Hinc Cain contra Abel, Ismael contra Isaac, Esau contra Jacob, Agar contra Saram, fratres contra Josephum, Saul contra Davidem, filii hominum contra filios Dei. Hinc Christus Discipulis suis ait: *Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret; quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.*

S. August. Enarrat. in Pfalm. 61.

Exod. 8. 26.

Joann. 15. 19.

Tolerat autem Christus zizania bono semini permixta usque ad tempus messis, idest, usque ad consummationem sæculi, ob multas rationes. 1. Ut zizania, quod per ejus gratiam fieri potest, in triticum convertantur, ut peccatores pœnitentiam agant. *Convertimini ad me, & convertar ad vos; ait Dominus exercituum. Ne sitis sicut patres vestri, ad quos clamabant Prophetæ priores, dicentes. Hæc dicit Dominus exercitum, Convertimini de viis vestris malis, & de cogitationibus vestris pessimis: & non audierunt, neque attenderunt ad me.* Si zizania Dei bonitas non toleraret, nec Matthæum de publicano Evangelistam, nec Paulum de persecutore Apostolum Ecclesia possideret. Sed nisi convertantur peccatores, nisi zizania triticum fiant, tempore messis in fasciculos colligentur, & in ignem æternum mittentur. *Existimas, (o peccator) quia tu effugies judicium Dei? An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ & revelationis justi judicii Dei.* „ O Christiani mali, o qui implendo premitis Ecclesiam male vivendo: corrigite vos antequam messis adveniat. Non dicatis, Peccavi, & quid accidit mihi? Non perdidit Deus potentiam, sed a te exigit pœnitentiam. Hoc dico malis, & tamen Christianis, hoc dico zizaniis. In agro enim sunt: & fieri potest, ut qui hodie sunt zizania, cras sint frumentum. “ Secundo Christus tolerat zizania bono semini permixta ad bonorum exercitationem. *Omnis malus* (inquit S. Augustinus) *aut ideo vivit ut corrigatur, aut ideo vivit ut per illum bonus exerceatur.* Hoc animo David considerabat Semei illi maledicentem, & lapidibus ipsum impetentem: *Dimittite*, inquit, *eum ut maledicat: Dominus enim præcepit ei ut malediceret David, & quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit? Dimitte eum ut maledicat juxta præceptum Domini: si forte respiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodierna.*

Zachar. 1. 4.

Rom. 2. 4.

S. August. Serm. 73. alias de Diversis 46.

S. August. in Psalm. 54.

2. Reg. 16.

Quam utiles sint mali bonis exercendis ostendit S. Gregorius, lib. 26. „ Moralium, cap. 9. Reproborum nequitia (inquit) trituræ more electorum vitam quasi grana a paleis separans, premit ut purget. Mali enim „ bonos magis ab hujus mundi desideriis expediunt, dum affligunt: quia

 dum

„ dum multa eis hic violenta ingerunt, festinare illos ad superna compel-„ lunt .... Quod bene de Israelitico populo vocante Moyse, & Pharao-„ ne Rege sæviente signatum est. Tunc namque Moyses ad vocandum „ missus est, cum jam Pharao duris operibus ad opprimendum fuerat exci-„ tatus: ut Israelitarum mentes Ægypto deformiter inhærentes, alius dum „ vocaret quasi traheret, alius quasi impelleret, dum sæviret: & plebs in „ sevitio turpiter fixa, vel provocata bonis, vel malis impulsa moveretur. „ Hoc quotidie agitur, dum prædictis cœlestibus præmiis, sævire in ele-„ ctos reprobi permittuntur: ut si ad repromissioni terram vocati exire „ negligimus, pressuris saltem sævientibus impellamur: atque hæc Ægy-„ ptus, videlicet vita præsens, quæ nos oppressit blandiens, adjuvet pre-„ mens: & quæ dum fovit, servitutis jugo contrivit, libertatis viam, dum „ cruciat, ostendat.

Cum Deus zizania, id est, malos toleret; debemus & nos tolerare, si boni sumus. Si non toleramus, ipsi zizania evadimus per impatientiam & murmurationem. De Christiana in malis tolerandis patientia, lege *Lil.* 3. *Tract. de Virtutibus, Cap.* 2. *Art.* 4. §. 3. *N.* 6. *Ore suo benedicebant*, (inquit Propheta) *& corde suo maledicebant. Verumtamen Deo subjecta esto anima mea, quoniam ab ipso patientia mea.* „ Quæ patientia inter tanta „ scandala, nisi quia si id quod non videmus, speramus, per patientiam „ expectamus? Venit dolor meus, veniet & requies mea: venit tribula-„ tio mea, veniet & purgatio mea. Numquid lucet aurum in fornace au-„ rificis? In monili lucebit, in ornamento lucebit: patiatur tamen forna-„ cem, ut purgatum a sordibus veniat ad lucem. Fornax ista, ibi palea, „ ibi aurum, ad hanc stat aurifex: in fornace ardet palea & purgatur „ aurum: illa in cinerem vertitur, a sordibus illud exuitur. " *Fornax mundus, palea iniqui, aurum justi, ignis tribulatio, artifex Deus: quod vult ergo artifex facio; ubi me ponit aurifex, tolero; jubeor ego tolerare, novit ille purgare.* Malos ergo tolerate, zizania toleret Ecclesiæ seges, etsi cum illis interim communem habens pluviam, sed tamen horreum non habitura commune. Illos tamen ita tolerate ut pravis eorum operibus non communicetis, sed bonis operibus vestris & sancta conversatione ea potius arguatis. *Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite.* Malos diligite, orate ut zizania triticum fiant. *Contristatus sum in exercitatione mea*, inquiebat Propheta, *& conturbatas sum a voce inimici, & a tribulatione peccatoris, quoniam declinaverunt in me iniquitates, & in ira molesti erant mihi. Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebræ. Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine.* „ Conatur homo plerumque corrigere homines di-„ stortos, pravos, pertinentes quidem ad curam suam, sed in quibus defi-„ ciat omnis humana industria & vigilantia: corrigere non potest, pati „ necesse est. Et qui corrigi non potest, tuus est, aut consortio generis „ humani, aut plerumque Ecclesiastica communione, intus est, quid fa-„ cies? quo ibis? quo te separabis, ut ista non patiaris? Sed adesto, lo-„ quere, exhortare, blandire, minare, corripe. Feci omnia, quicquid vi-„ rium habui, impendi & expressi, nihil me video profecisse; omnis ope-„ ra insumpta est, dolor remansit. Quomodo ergo requiescet cor meum, „ a talibus, nisi ut dicam. " *Quis dabit mihi pennas? sicut columbæ*, tamen, non sicut corvo. *Columba a molestiis quærit avolationem, sed non amittit dilectionem.* Columba enim pro signo gemitus ponitur, & in ea gemitus amatur. Cum malis igitur necessario vivens, geme & ora. Multi justi pennas optant, sed plerumque ita ligantur ut volare non possint. Forte enim non ligantur visco, sed ligantur officio. Et si in desertum illis fugere liceret, ibique illos cum multis congregaret caritas, & in ipsis multis malos ad exercitationem suam invenirent. *Quia in omni congregatione multitudinis necesse est ut inveniantur mali. Deus enim qui novit exercen-*

Psalm. 61. S. August. in hunc Psalmum.

S. August. in Psalm. 33. Enarrat. 3.

Ephes. 5. 10.

Psalm. 54.

S. August. in Psalm. 54.

ercendos nos, miscet nobis & non perseveraturos; aut certe ita simulatos, ut non inchoaverint in quo perseverare deberent. Novit enim necessarium esse nobis ut feramus malos, & proficiat quod boni sumus. Noverat Christus Traditorem suum. Illius malo magnum bonum operatus est: & tamen inter duodecim delectus est, ne ipse duodenarius tam exiguus numerus esset sine malo. *Hoc ad exemplum nostræ patientiæ, quoniam necesse erat ut inter malos viveremus, necesse erat ut malos sive scientes, sive nescientes tolerarentus: exemplum patientiæ præbuit ne deficias, cum cœperis inter malos vivere.* S. August. Enarrat. in Psalm. 34. Serm. 1. Lege eumdem Enarrat. in Psalm. 99. n. 8. 9. 10. &c.

DOMINICA V. POST OCTAVAM EPIPHANIÆ.

Simile est Regnum Cœlorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo . . . Simile est Regnum Cœlorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum. Matth. 13.

GRani sinapis, & fermenti parabolæ a Christo propositæ, initium & progressum Christianæ Religionis & veræ Ecclesiæ significant. In ortu suo minimum est granum sinapis, sed cum creverit, fit arbor; ita ut volucres cœli in eam advolent, & in ramis ejus habitent. Modicum fermentum, sed in tribus farinæ satis absconditum, totam massam extollit & dilatat. Ita Religio Christiana Evangelii prædicatione, Christi veri Dei humilitate, verbo crucis fundata, in ortu suo minima erat, cum Paganorum superstitione, & Philosophorum sectis longe lateque diffusis comparata: sed in sui progressu & propagatione tantum & tam admirabile incrementum habuit, ut terram impleat, ad eamque confluant omnes Gentes Christo in hereditatem a Patre datæ. *Postula a me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ . . . Reminiscentur & convertentur ad Dominum universi fines terræ, & adorabunt in conspectu ejus universæ familiæ gentium: quoniam Domini est regnum, & ipse dominabitur gentium . . . Et dominabitur a mari usque ad mare, & a flumine usque ad terminos orbis terrarum . . . Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes servient ei. Et erit in novissimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice montium, & elevabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes: & ibunt populi multi, & dicent: Venite, & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob; & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis ejus: quia de Sion exibit Lex, & verbum Domini de Jerusalem; & judicabit gentes, & arguet populos multos.* Hac ratione Ecclesia Christi vere Catholica est, id est universalis. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 10. §. 5.) Sed & divinæ caritatis fermento, sub confessione trium in una essentia Sanctissimæ Trinitatis personarum dilatata, conservavit unitatem suam. „ Unum corpus, & unus spiritus, sicut „ vocati estis in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, „ unum baptisma. Ecclesia Christi una est. Unde ab ejus communione Hæretici & Schismatici excluduntur. (*Ibid.* §. 6.) A Christo per Apostolos granum sinapis, id est, Evangelium in agro suo seminante, fundata est. Hinc Apostolica dicitur. (*Ibid.* §. 8.)

Psalm. 2. 8. Psalm. 21. 28. & seqq. Psalm. 71. 8. & seqq. Isai. 2. 2. 3. Ephes. 4.

Evidens est evidentia morali, Religionem Christianam Catholicam solam esse in terris veram Religionem. (*Lib.* 1. *Quæst.* 1.) Christianæ Religionis veritas demonstratur. 1. Ex Prophetarum vaticiniis. 2. Ex miraculis. 3. Ex Evangelii prædicatione, & Ecclesiæ propagatione a viris pauperibus, ignobilibus & rudibus facta. 4. Ex constantia Martyrum. 5. Ex ipsius Religionis Christianæ sanctitate. (*Lib.* 1. *Quæst.* 1. *Art.* 5.) Ecclesiam sanctam, sicut unam, Catholicam, & Apostolicam credimus ac profitemur. (*Quæst.* 2. *Art.* 10. §. 4.) Ecclesia maxime diligenda & observanda est . . . . Reverentia & obedientia Ecclesiæ pastoribus debita . . . . In

In Ecclesiæ judicio acquiescendum . . . . . . Ecclesiæ malis & calamitatibus compatiendum . . . . . . Ad mortem pro Ecclesia subeundam parati esse debemus . . . . . Ecclesiam offendit , qui Christum offendit , & e contrario . . . . Eos qui ab Ecclesia separati sunt , urgere debemus ut ad ejus unitatem redeant : eos qui nobiscum intus sunt , ad Dei & Ecclesiæ amorem accendere. (*Ibid.* §. 9.) Membra sumus Ecclesiæ Catholicæ , Christianam & Catholicam Religionem profitemur., ne vivamus ut Pagani, im-
Psalm. 10. 47. mo pejus quam plerique ipsorum , pejus quam Hæretici. Cantamus in Ecclesia: *Salvos nos fac , Domine Deus noster , & congrega nos de nationibus ,*
S. August. Serm. 197. De Calendis Januariis 13. *ut confiteamur nomini sancto tuo.* „ Qui miscentur gentibus , salvi non sunt ; „ salvantur autem qui congregantur de gentibus , salute fidei , salute spei , „ salute sincerissimæ caritatis , salute spiritali , salute promissorum Dei. „ Qui ergo credit , sperat , & amat , non continuo salvus dicendus est. „ Interest enim quid credat , quid speret , & quid amet. Nemo quippe „ vivit in quacumque vita sine tribus istis animæ affectionibus , credendi , „ sperandi , amandi. Si non credis quod credunt gentes , non speras quod „ sperant gentes , non amas quod amant gentes ; congregaris de gentibus, segregaris , hoc est separaris de gentibus. Nec te terreat commix- „ tio corporalis in tanta separatione mentis. Quid enim tam separatum , „ quam ut credant illi dæmones Deos , credas tu qui unus & verus est „ Deus ? Sperent illi inania sæculi , speres tu æternam vitam cum Chri- „ sto ? Ament illi mundum , ames tu artificem mundi ? Qui ergo aliud „ credit , aliud sperat, aliud amat , vita probet , factis ostendat. “ Christus Jesus pretium dedit sanguinem suum , vitam suam , labores suos , passionem suam , mortem suam , ut nos redimeret , ut congregaret de gentibus. „ Si autem misceris gentibus , non vis sequi eum qui te rede- „ mit. Misceris autem gentibus vita , factis , corde , talia credendo , ta- „ lia sperando , talia diligendo : Ingratus es Redemptori tuo , nec agno- „ scis pretium tuum , sanguinem Agni immaculati. Ut ergo sequaris Re- „ demptorem tuum , noli te miscere gentibus similitudine morum atque
Matth. 25. 10. „ factorum. “ Dant illi sumptus pro cultu , pro festis in honorem Deorum suorum : date vos eleemosynas in honorem Christi , qui sibi datum reputat quod pauperibus erogatur. *Amen dico vobis , quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis , mihi fecistis.* „ Avocantur Pagani cantioni- „ bus luxuriarum , avocate vos sermonibus Scripturarum. Currunt illi „ ad theatrum , vos ad Ecclesiam. Inebriantur illi , vos jejunate. Hæc si „ faciatis , bene cantatis : Salvos nos fac Domine Deus noster , & congre- „ ga nos de nationibus , ut confiteamur nomini sancto tuo , & gloriemur „ in laude tua.

DOMINICA SEPTUAGESIMÆ.

Quid hic statis tota die otiosi? Matth. 20. 6.

Cum omnium creaturarum vocibus homines otiosos , qui tempore ad salutem sibi concesso abutuntur , Deus increpasset ; cum eorum torporem & segnitiem arguisset Adami exemplo , qui *positus est in para-*
Genes. 2. *diso voluptatis , ut operaretur & custodiret illum* : Samsonis , qui in si-
Judicum 16. nu Dalilæ dormiens , a Philistæis captus est , excæcatus & illusus: Davidis , qui domi in otio voluptario manens , quo tempore solent Reges
2. Reg. 11. ad bella procedere , in adulterium & homicidium lapsus est: Salomonis, quem otium & abusus summæ pacis , quam illi Deus concesserat , cor-
3. Reg. 11. rupit , ut in libidinem effusus , mulierum alienigenarum Deos adoraret:
Prov. 31. Mulieris fortis , quæ *panem otiosa non comedit*: Cum docuisset quod *Homo nascitur ad laborem & avis ad volatum :* Cum pigrum ad formicam
Job 5. 7. misisset , ejus exemplo erudiendum : Cum otium multorum malorum fontem esse docuisset : Cum (inquam) his omnibus exemplis hominum otio-

otiosorum ignaviam Deus arguisset, novissime locutus est illis in Filio suo Prover. 6. 6.
Christo Jesu, quem constituit heredem universorum, per quem fecit & sæcula, & qui salutem operatus est in medio terræ, qui usque modo operatur; *Quid hic statis* (inquit) *tota die otiosi? Ite & vos in vineam meam, & quod justum fuerit, dabo vobis*, Nullam excusationem habemus, si vineam nobis commissam, id est animam nostram non colamus; si pro Dei gloria, & pro salute nostra non laboremus. Non possumus dicere; *Nemo nos conduxit*: Dominum enim habemus, qui nos non solum conduxit, sed emit, cujus servituti nos addiximus in Baptismo, cui omnia opera nostra debemus. *Non estis vestri, empti enim estis pretio magno*. Dicere non possumus, justam nobis laborum mercedem non offerri: immo superabundantem, & infinitam, nobis promisit, regnum cœlorum, vitam æternam, se ipsum. Conqueri non possumus de operum ac laborum difficultate: mandata ejus gravia non sunt; *Jugum ejus suave est, & onus leve*. Igitur *quid hic stamus tota die otiosi? Hic* in Ecclesia, in qua nullas arbores infructuosas patitur Christus. Unde ficum in qua fructus non invenit, maledicto arefacit: & servo ignavo qui talentum abscondit, & defodit pecuniam Domini sui, adimendum significat, illique dandum qui quinque talentis a Domino suo acceptis diligentissime operatus, alia quinque lucratus est. Quid hic *stamus*, qui semper ambulare, immo currere debemus in via mandatorum Dei? Quid hic stamus *tota die*, vita brevi, quæ *dies* est *salutis*, postquam *Venit nox, quando nemo potest operari*. Tota die, cujus nulla pars est qua cœlum mereri non possimus, actione minime difficili, minime laboriosa, scilicet Dei amore: cujus propterea diei nullum momentum nobis perire debet, dicente Spiritu sancto per os Sapientis: *Non defrauderis a die bono, & particula boni doni non te prætereat*. Ite ergo, & in vinea Domini laborate, si mercedem, si denarium diurnum, si beatitudinem cœlestem accipere vultis. Ite *primo mane*, adolescentes, cœlestis Patris-familias vocationi prompto & fideli animo obtemperate. *Bonum est viro cum portaverit jugum ab adolescentia sua*. Manna primo mane in castra Hebræorum pluere, & colligi ab omnibus voluit. *Statim* enim *ab exiguo radio solis calefactum tabescebat: ut notum omnibus esset*, (inquit Sapiens) *quoniam oportet prævenire solem ad benedictionem tuam, & ad ortum lucis te adorare*. Ite in vineam Patris-familias, juvenes, qui adolescentiæ tempus inaniter contrivistis in nugis, in otio, in voluptate, nec ad Deum conversi estis, & ad *horam tertiam* vocanti obtemperate. Ne dixeritis: *Fruamur bonis quæ sunt, & utamur creatura tanquam in juventute celeriter. Vino pretioso, & unguento nos impleamus; & non prætereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra*. Ite in vineam Domini, viri, qui juventutem vestram mundo & voluptati devovistis, & *circa horam sextam & nonam* vocantem sequimini. Cogitate, quia dies vestri tanquam umbra prætereunt. *Dies mei* (inquit S. Job) *velociores fuerunt cursore: fugerunt, & non viderunt bonum: pertransierunt quasi naves poma portantes, sicut aquila volans ad escam*. Tandem & vos senes, ite, & laborate in vinea Domini, Vocantem & *circa undecimam horam* sequimini, ne tardetis ultra converti ad Dominum: post hæc *Tempus non erit amplius*. Ne despondeatis animos. Pares eritis eis qui portaverunt pondus diei & æstus, denarium sicut ipsi accipietis a misericordissima Patris-familias bonitate, mercedem æternam, Dei qui *omnia erit in omnibus*, fruitionem, si fideliter & impigre ea, quæ reliqua est, hora laboretis. Vos vero qui Christiane semper vixistis, qui Deo ab adolescentia servivistis, ne propterea extollamini, sed dicite, *Servi inutiles sumus*. Vobis enim forte pares erunt, forte etiam in gloriæ gradu superiores, qui tardius ad Deum sunt conversi, quia fervore & humilitate majori post conversionem suam in vinea Domini laborarunt. Imo vero timete ne ignavia vestra, tempore, & infidelitatibus occultis amittatis coronam. *Qui se existimat stare, videat ne cadat .... Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam*

Eccl. 31 19. 1. Cor. 6. 19. 20. Matth. 25. Joan. 9. 4. Eccl. 1. 14. Thren. 3. 27. Sap. 16. Sap. 2. Apocal. 10. 6. 1. Cor. 10. 12. Apocal. 3. 11.

ronam tuam. Caritate ferventes, spiritu humiles estote, omnibus Dei servis vos postponite, de aliis praeclare, de vobis humiliter sentientes, qui sola humilitas Dei misericordiam & gratiam uberiorem advocat, qua fiant *novissimi primi*; cum humilitatis & fervoris remissio faciat ut *primi* sint *novissimi*: Humilitatis tandem & caritatis defectus excludat ab æterna mercede plurimos, qui in vineam Domini sunt vocati, vel in ea etiam aliquandiu laboraverunt, sed in labore usque ad finem diei non perseverarunt. *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi*.

De acedia, quam grave sit peccatum? Adversatur primo & maximo divinæ dilectionis mandato. 2. Adversatur præcepto quo in Deo delectari jubemur. 3. Adversatur desiderio justitiæ. (*Lib.* 3. *Tract. de Peccatis*, *Art.* 1.) Acediæ rei sunt, qui salutem suam, mediaque ad illam a Deo & Domino nostro Jesu Christo præscripta, mandatorum ejus observantiam & proprii status atque vocationis officia negligunt. (*Ibid. Art.* 3. *Regula* 4.) Acediæ rei sunt, qui jugiter non vigilant ne vitiorum sentes & mala gramina in corde suo pullulent, & qui orta evellere studiis ferventibus non conantur (*Regula* 5.) Spiritalis vineæ putationi & purgationi semper incumbendum, & palmes non infrugifer *fructum plus afferat*. Acediæ rei sunt, quicumque in Christiana & sui status perfectione proficere pro virili non conantur. (*Ibid. Regula* 6.)

Joan. 15. 2.

Acediæ rei sunt, quicumque conversionem suam differunt ac procrastinant. (*Regula* 7.) Acediæ rei sunt, quicumque tempus ad salutis suæ negotium peragendum a Deo sibi concessum, in otio, ludis, inanibus colloquiis, ambulationibus & visitationibus minime necessariis, ac sæculi voluptatibus conterunt. (*Ibid. Regula* 10.) Rectus usus temporis constat optima dispositione præsentium, expiatione præteritorum, prævisione futurorum. (*Ibid.*) *Videte itaque, fratres, quomodo caute ambuletis; non quasi insipientes, sed ut sapientes: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt*. Nemo vestrum parvi æstimet tempus quod in confabulationibus otiosis aut in otio consumitur: siquidem tempus acceptabile est, & dies salutis. Libet confabulari, ajunt, donec hora prætereat. O donec hora prætereat, o do-
„ nec pertranseat tempus! Donec hora prætereat, quam tibi ad agendam
„ pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad glo-
„ riam promerendam, miseratio Conditoris indulget; Donec transeat tem-
„ pus, quo divinam tibi repropitiare debueras pietatem; properare ad an-
„ gelicam societatem, suspirare ad amissam hereditatem, aspirare ad pro-
„ missam felicitatem; excitare remissam voluntatem, flere commissam ini-
„ quitatem. Sic nimirum, sic agricolæ, cum diu desiderata affuerit oppor-
„ tunitas seminandi; sic vinitores, cum expectatum tempus putationis ad-
„ venerit, invenisse occupationes, & quasi irreprehensibiliter sine opere
„ diem transegisse lætantur. Sic instantibus nundinis institores nectere mo-
„ ras, occasiones quærere solent, ne quem forte sibi ex eis quæstum pro-
„ venire contingat. Sic denique pauperes mendicantes, cum multis clamo-
„ ribus evocatus tandem affuerit eleemosynarum distributor, diverticula
„ captant, & concurrentibus sociis vacuos ambiunt occupare recessus, &
„ fovere latebras in angulo platearum.

Ephes. 5. 15.

S. Bernard. Serm. 17. de Diversis.

IN EADEM DOMINICA.

Ite & vos in vineam meam.

S. Bernard. Ser. 3. & 64. in Cantica.

Viro sapienti & justo sua vita vinea est, sua mens, sua conscientia. Nihil incultum desertumve sapiens in se relinquet. Stultus non ita. Cuncta apud eum neglecta invenies, cuncta jacentia, cuncta inculta & sordida. Non est vinea stulto & peccatori. Quomodo vinea, ubi nihil plantatum, nihil elaboratum uspiam apparet? Tota spinis silvescit & tribulis peccatoris vita; & vinea est? Etsi fuit, jam non est, redacta nimirum

rum in solitudinem. Ubi vitis virtutis? ubi botrus boni operis? ubi vinum lætitiæ spiritualis? *Per agrum hominis pigri transivi, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleverant urticæ, & operuerant superficiem ejus spinæ, & maceria lapidum destructa erat.* Non potest vinea esse, ubi vita non est. Quomodo vita cum sterilitate? Arbor arida & in sterilitatem versa, nonne mortua judicatur? Et sarmenta mortua sunt. *Et occidit in grandine vineas eorum* (ait Propheta) vita privatas ostendens, quæ sterilitate damnatæ sunt. Sic stultus, eo ipso quod inutiliter vivit, vivens mortuus est. Solus vir sapiens & justus vineam habet, seu vinea est. Lignum est fructiferum in domo Dei, fructum suum dans in tempore suo, ex fide vivens, quæ per caritatem operatur. Bona vinea justi, imo bona vinea justus, cui virtus vitis, cui actio palmes, cui vinum testimonium conscientiæ, cui lingua torcular expressionis. *Gloria nostra hæc est*, inquit, *testimonium conscientiæ nostræ*. Apud sapientem & justum nihil vacat. Sermo, cogitatio, conversatio, & si quid aliud ex eo est, totum Dei agricoltura, Dei ædificatio est, & vinea Domini Sabaoth. In vinea spiritali semper laborandum. Fodienda per humilitatem; stercoranda per eleemosynas: Divitiæ instar fimi congregatæ coram Deo fœtent; in manus pauperum velut in agros dispersæ, vineam spiritalem animæ nostræ fovent, & uberrimæ vindemiæ præparant. Putanda est vinea per mortificationem. *Tempus putationis advenit*; ut bonum Christi odorem longe lateque diffundat. *Vineæ florentes dederunt odorem suum*. Alligandi sunt palmites ad palum, ad Christi crucem, quia *Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos* (inquit Christus) *nisi in me manseritis*. Vulpes denique capiendæ, quæ vineam demoliuntur. *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas*. Pessima vulpes occultus detractor, sed non minus nequam adulator blandus. Ab his cavendum. Capiendi sunt beneficiis atque obsequiis, monitis salutaribus, & orationibus pro iis ad Deum. Carbones ignis congerendi super caput maledici & adulatoris, quousque (si fieri potest) & ille invidiam, & iste simulationem de corde tollat. Capiendi sunt, ut Christo vel restituantur, vel acquirantur. Vulpes parvulæ sunt, vitia quædam subtilissima, specie palliata virtutum, cogitationes hominum vanæ, immissiones factæ per Angelos malos, qui se transfigurant in Angelos lucis. Vulpes illas capi jubet Sponsus, id est, deprehendi, convinci, prodi: quibus apparere, perire est. Non sic cetera vitia, quæ velut sævientes bestiæ, manifeste veniunt, manifeste nocent, scientes captivant, superant reluctantes, utpote vi, non dolo agentia. Bestiæ illæ exterminandæ, impugnandæ, interficiendæ sunt, ne vineas evertant & dissipent. Vulpes vero illæ parvulæ, dissimulatrices maximæ, capiendæ in calliditate sua, prodendæ, quia proditæ non nocent. Vulpes etiam parvulæ nascentia vitia intelligi possunt, quæ in ipso ortu observanda sunt & capienda, ne crescentia plus noceant, & difficilius capiantur.

Proverb. 24. Psalm. 77. 2. Cor. 1. Cantic. 2. 12. Joan. 15. Cant. 2.

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

Exiit qui seminat, seminare semen suum . . . Semen est verbum Dei . . . Luc 8.

VErbum Dei semen cœleste est, in mente divina ab æterno conceptum, a Prophetis, & ab ipso Dei Filio Christo Jesu in mundo seminatum, ab Apostolis prædicatum, Judæis primum, deinde Gentibus, Scripturis commendatum a sanctis hominibus, qui Spiritu Sancto inspirante locuti sunt. Hujus verbi potentia totius terræ facies immutata & renovata est, eversa idololatria, falsorum numinum Oraculis impositum silentium, Philosophi & Oratores Gentium a Deo vero alienarum convicti, & Christi jugo subditi, princeps mundi diabolus debellatus & ejectus foras. Hoc fidei verbo Sacramenta novæ Legis & Ecclesiæ consecrantur, peccatores ad meliorem fru-

Concil. Trid. Seſſ. 4. gem convertuntur, Animæ nutriuntur. Hoc verbum *fons eſt omnis & ſalutaris veritatis, & morum diſciplinæ*. Hoc verbum oculos mentium noſtrarum illuminat, vias noſtras dirigit, Dei voluntatem explicat. Scriptura
S. Greg. M. enim ſacra, quæ nobis prædicatur, velut *Epiſtola Dei* eſt *ad creaturam ſuam, ut diſcamus cor Dei in verbis Dei*. Hoc verbum panis eſt vitæ, pa-
Lib. 4. Ep. 40. nis quotidianus in hac peregrinatione nobis neceſſarius, panis ſuperſubſtantialis, quem a Deo poſtulamus in Oratione quam Chriſtus docuit: *Panem noſtrum quotidianum, panem ſuperſubſtantialem, da nobis hodie. Lib. 5. de Oratione, Cap. 2. Art. 8.* Dei verbum quanta reverentia audiendum. (*Ibid.*) Adoranda Scripturarum verba. Sacri Codices olim aſſervati in ſacrario, ſicut Euchariſtia, teſte S. Paulino. Verbum Dei audiendum & faciendum. (*Ibid.*) Semen bonum corde bono & optimo excipiendum eſt, ut faciat fructum centuplum. Varia impedimenta ne ſemen illud cœleſte fructum afferat, a Chriſto Jeſu Domino noſtro in Evangelio explicata. Interdum enim cadit
Prov. 27. 7. ſecus viam, & conculcatur, & volucres cœli comedunt illud. Conculcatur ab hominibus voluptariis, ab iis qui ſæculi deliciis ſaturati ſunt. *Ani-*
Matth. 7. *ma ſaturata calcabit favum: & anima eſuriens etiam amarum pro dulci ſumet*. Eloquia Domini *dulciora ſuper mel & favum*, calcantur ab hominibus quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione ipſorum, qui terrena ſapiunt. Calcantur a porcis de Epicuri grege margaritæ Evangelicæ, de quibus ait Chriſtus: *Neque mittatis margaritas ante porcos; ne forte conculcent eas pedibus ſuis*. Semen illud cœleſte conculcant mundi ſapientes, quales erant Phariſæi & Legiſperiti, qui in Chriſtum non crediderunt. Hi enim Dei verbum libenter non audiunt: verbum crucis illis ſcandalum aut ſtultitia eſt. Ingenii ſui ſcientiæque lumen ſibi ſufficere arbitrantur. Unde
Joan. 7. 4. cum Miniſtri Pontificibus & Phariſæis de Jeſu Chriſto dicerent, *Numquam ſic locutus eſt homo, ſicut hic homo: Phariſæi reſponderunt: Numquid ex Principibus aliquis credidit in eum, aut ex Phariſæis? Sed turba hæc*. Secus viam cadit Dei verbum, cum auditur ab hominibus ſæculi amore implicitis, quorum animus varietate negotiorum mere temporalium ſibi invicem ſuccedentium occupatus, deſideriorum & conſiliorum inutilium vanitate diſtractus, voluptatum corruptoria ſuavitate ineſcatus, non ſuſcipit
3. Reg. 12. verbum quod auribus inſonuit. *Venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes ſalvi fiant*. Jeroboam vitulos aureos erexit, ne decem Tribus Iſrael quæ ad ipſum defecerant, adirent ad Templum Jeroſolymitanum, & ea occaſione ad obedientiam Regis Juda redirent. Dæmon capitalis Chriſti hoſtis, & Rex impiorum, varia impedimenta objicit, ne homines mundo dediti, quos a Chriſto abalienavit, & principatui ſuo ſubjecit, verbum audiant, aut corde ſuſcipiant ac retineant, & ſic ad
Ezech. 33. 32. Chriſtum Regem ſuum ac legitimum Dominum redeant. Secus viam cadit verbum Dei, cum auditur ſolius delectationis gratia, ſicut muſica, ſuaviſſimuſque concentus. *Et es eis quaſi carmen muſicum* (ait Dominus Prophetæ ſuo) *quod ſuavi dulcique ſono canitur: & audiunt verba tua, &*
Eccl. 21. 17. *non faciunt ea*. Verbum de corde Chriſtianorum hominum tollunt dæmones, cum variis rerum mundanarum phantaſmatibus & cupiditatibus, ejus oblivionem inducunt. *Cor fatui quaſi vas confractum, & omnem ſapientiam non tenebit*.

Semen verbi Dei cadit ſupra petram, cum ab iis auditur & ſuſcipitur cum gaudio, qui momentaneos aliquos & temporales pietatis affectus & motus habent, ſed radices non habent, ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Cordis eorum ſuperficies ſenſibilis ipſis videtur ad divina, ſed revera cor ipſis ſaxeum eſt, cor durum. Quid eſt cor durum?
S. Bernard. ſi non expaveſcis, tuum eſt. *Ipſum eſt, quod nec compunctione ſcinditur,*
Lib. 1. de Conſider. cap. 2. *nec pietate mollitur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur. Ingratum ad beneficia eſt, ad conſilia infidum, ad judicia ſævum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad divina, præteritorum obliviſcens, præſentia negligens, futu-*
ra

ra non providens. Ipsum est, cui præteritorum, præter solas injurias, nihil omnino non præterit, præsentium nihil non perit; futurorum nulla nisi forte ad ulciscendum prospectio seu præparatio est. Et ut brevi cuncta horribilis mali mala complectar, ipsum est quod nec Deum timet, nec hominem revere-tur. Eo sæpe ducunt sensim sine sensu sæculi occupationes maledictæ, curæ negotiorum temporalium, quibus homines seipsos totos dedunt & immergunt, & in quibus stulto labore consumuntur, cum tamen non sint nisi afflictio spiritus, evisceratio mentis, evacuatio gratiæ. Nec vero se cor durum non habere existiment, quia fallaces aliquando fundunt lachrymulas, cum sacras audiunt conciones: Nisi enim ille ex Dei amore oriantur; duritiam cordis non auferunt. Viduæ sunt aquæ, sine fructu; ut de hujusmodi hominibus dicere liceat. *Viduis aquis sibi mentiuntur.* Tertullian. Lib. de Baptis.

Denique semen verbi Dei sæpe cadit inter spinas, & simul natæ crescentesque spinæ illud suffocant. Spinæ sunt divitiarum amor, avaritia malorum omnium radix, solicitudines superfluæ, & voluptates sæculi. Hæ suffocant divini verbi semen in cordibus eorum qui audierunt, ne fructum referat. Spinæ igitur eradicandæ sunt, & comburendæ igne caritatis, quia *Regnat carnalis cupiditas, ubi non est Dei caritas: & caritatis venenum est spes adipiscendorum aut retinendorum temporalium. Caritatis* denique *nutrimentum est imminutio cupiditatis; perfectio, nulla cupiditas.* Quisquis igitur vult nutrire caritatem, insistet minuendis cupiditatibus. Est autem cupiditas amor adipiscendi aut obtinendi temporalia. *Hujus minuendæ initium, est Deum timere, qui solus timeri sine amore non potest.* Igitur fratres dilectissimi, *Abjicientes omnem immunditiam, & abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas vestras. Estote autem factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos.* Quia *si quis auditor est verbi, & non factor: Hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo: consideravit se, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis, & permanserit in ea, non auditor obliviosus factus, sed factor operis; hic beatus in facto suo erit.*

S. August. Enchirid. C. 17. Idem Lib. de divers. quæst. octoginta tribus, quæst. 36.

Jacobi 1. 21. & seqq.

DOMINICA QUINQUAGESIMÆ.

Cum appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans... Et clamavit dicens, JESU fili David, miserere mei. Luc. 18.

CÆcus ille, generis humani typus ac figura est; homines enim primi parentis peccato, & ignorantiæ tenebris excæcati, nullum ex se ipsis lumen habent, quo rerum divinarum intueri possint veritatem. *Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant.* Pauperes sunt & mendici, bonis omnibus gratiæ destituti, nisi succurrat illis Deus, qui dives est in misericordia. *Ego vero egenus & pauper sum: Deus, adjuva me... Inclina, Domine aurem tuam, & exaudi me, quoniam inops & pauper sum ego.* Summa vero illorum miseria est, quod cæcitatem excæcatemque suam spiritualem non agnoscant. *Quia dicis: Quod dives sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.* Psal. 81. 5. Psal. 39. 18. Apocal. 3. 17.

Cæcitas cordis longe gravius malum, quam corporis. Id qui non capit, corde cæcus est. *Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cæli non video?* respondit Tobias senior Angelo ipsi gaudium adprecanti & nuncianti. Spiritalis cæcitatis malum præclaro exemplo S. Augustinus explicat. *Si cæcus oculis carnis* (inquit) *ad mensam suam quamlibet opimam discumberet, miserum eum diceres: Cæcus interius panem Christum non videt, & beatus est? Hoc non dicit nisi pariter cæcus.* Cæci corpore Solem non vident, cujus visio bonum est nobis cum pecoribus & muscis, cum bonis & malis commune. Cæci corde Solem justitiæ non vident, quo cœlestium bonorum æternitas, temporalium vanitas ipsis manife-

Tob. 5. 12. S. August. in Psal. 57. Sap. 5. 6.

nifestetur. Unde miseriam suam tardius cognoscentes, ajunt: *Erravimus a via veritatis, & justitiæ lumen non luxit nobis & sol intelligentiæ non est ortus nobis.* Cæcitas corporis miseros, non reos facit: Cæcitas cordis peccatores facit aut plectit. *Cæcitas cordis, quam solus removet illuminator Deus, & peccatum est, quo in Deum non creditur; & pœna peccati, qua cor superbum digna animadversione punitur; & caussa peccati, cum mali aliquid cæci cordis errore committitur.* Plurima sunt ignorantiæ peccata. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 10.*) Attentio animi ad actionis pravitatem non est necessaria ut peccatum imputetur, satis est ut sciens volens quis opus exerceat, vel exercere velit, quod secundum se legi Dei contrarium est. Unde falsum est nunquam peccari, nisi prævia peccati cognitione animus illustretur, ejusque vitandi desiderio exstimuletur. (*Lib. 3. Cap. 4. Regula 75.*) Et quamvis ignorantia prorsus invincibilis a peccato excuset, quod ex ea procedit: tamen ignorantia quæ aliquo modo, vel indirecte solum volita est, peccatores coram Deo non excusat. *Aliud est nescisse* (inquit S. Augustinus) *aliud facere noluisse. Voluntas quippe in eo arguitur, de quo dicitur, Noluit intelligere ut bene ageret. Sed & illa ignorantia, quæ non est eorum qui scire nolunt, sed eorum qui simpliciter nesciunt, neminem sic excusat, ut sempiterno igne non ardeat.* (*Regula 65. & 74.*) Cæcitas nostra voluntaria est, si cæci sumus. *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?* Non tale lumen est quod ab aliquo possit obtenebrari. Dominus illuminans, nos illuminati, Dominus salvans, nos salvatis: *Ergo præter ipsum nos tenebræ & infirmitas.* Est quædam regio incommutabilis veritatis: ab hac recedens anima tenebratur, accedens illuminatur. *Accedite ad eum* (inquit Propheta) *& illuminamini.* Per peccatum mortale a Deo vera luce recedimus, pondere cupiditatis nos ad creaturarum fruitionem trahente. Cæcitas igitur nostra ex culpa nostra est. Mali nostri auctores sumus. Quemadmodum Dalila Samsoni in sinu suo dormienti rasit septem crines, abstulitque fortitudinem in illis residentem, & tradidit Philistæis, qui statim eruerunt oculos ejus, & duxerunt Gazam vinctum catenis, & clausum in carcere molere fecerunt, eique illuserunt: Ita concupiscentia nos abstrahens & illiciens ad peccatum, septem Spiritus Sancti dona nobis aufert, nosque dæmonibus tradit, qui interioris hominis oculos nobis eruunt, vinculis nos onerant, ad brutorum animantium conditionem per insipientiam & stuporem nos redigunt. *Comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis;* nobisque insolentissime illudunt. *Factus sum opprobrium illis.* Cum Naas Rex Ammonitarum Urbem Jabes Galaad obsideret, cives deditionem illi obtulerunt æquis conditionibus: *Habeto nos fœderatos*, inquiunt, & serviemus tibi. Respondit Naas: *In hoc feriam vobiscum fœdus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos in opprobrium in universo Israel.* Ita se gerit erga nos Diabolus, si cum ipso fœdus ineamus per peccatum. Rex noster esse vult, sed ne illius tyrannidem excutiamus, eruit nobis oculum dextrum, oculum prudentiæ Christianæ, oculum sapientiæ cælestis, quo res æternas & ad salutem nostram pertinentes consideramus: uno prudentiæ sæcularis, & carnalis oculo nobis relicto, quo terrena & temporalia intuemur; *Acuti ad vana, hebetes ad æterna* (ut loquitur S. Ambrosius) Sive, ut Tertullianus ait: *Sæcularibus satis agentes sumus.* Carnalis illa prudentia propria est filiorum hujus sæculi, qui tamen cæci sunt & in tenebris ambulant, cum eos Christus opponat filiis lucis. *Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Hi Filii Agar, qui exquirunt prudentiam quæ de terra est, negotiatores Merrhæ & Themam, & exquisitores prudentiæ & intelligentiæ: viam autem sapientiæ nescierunt, neque commemorati sunt semitas ejus.* De illis scriptum est: *Gens absque consilio est, & sine prudentia: utinam saperent & intelligerent, & novissima providerent.* Quam deploranda cæcitas hominum hac Bacchanalium tempestate, qui scilicet Gentilium moribus se conformantes, non minus gravem Christo

Jesu

S. August. Lib. 5. cont. Jul. c. 3.

S. August. Lib. de Grat. & Liber. Arbit.

in Psal. 26.

Judicum 11.

Psal. 48. 13.

Psal. 108. 25.

1. Reg. 11. 25.

Tertull. lib. 1. ad uxor. c. 1.

Luc. 16. 8.

Baruch. 3. 23.

Jesu inferunt injuriam, quam Judæi, qui ipsum Gentibus illudendum & crucifigendum tradiderunt. Non ascendunt Jerosolymam cum Jesu & Apostolis ejus; sed ad theatra, choræas, ludos alearum, convivia, cœtusque in quibus genus quoddam idololatriæ committitur, concurrunt; Baccho & Veneri quodam modo sacrificantes; & Christum in cordibus suis iterum crucifigentes, *Et consummabuntur omnia quæ scripta sunt de Filio hominis. Tradetur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: & postquam flagellaverint, occident eum.* Syris illis latronibus similes sunt, qui ad preces Elisæi divinitus cæcitate percussi, in medium terræ hostilis & forum Samariæ deducti sunt, nescientes in præsenti vitæ discrimine se versari, a quo illos eripuit Elisæus, cum Deum orasset ut eorum oculos aperiret. *Domine, aperi oculos istorum, ut videant. Aperuitque Dominus oculos eorum, & viderunt se esse in medio Samariæ.* Utinam aperiantur oculi cæcorum his Bacchanalium diebus discurrentium, ut Dei gloriam deprædentur, diaboloque ejus hosti tribuant. Domine aperi oculos istorum, ut videant se esse in medio hostium Dei sui, salutisque suæ, & dicant: *Pericula inferni invenerunt me:* Quæ nisi aberrantem abs te non invenirent me. *Nunc autem illa me invenerunt: Ego vero ea non inveniebam, qui gaudebam, prosperis sæculi, in quibus plus fallunt pericula inferni.*

Deuter. 31.28.

1. Reg. 6. Psal. 114. 3. S. August. in hunc Psalm.

Sed cur cæcorum tantus numerus est, cum Deus illuminet omnem hominem venientem in hunc mundum? Inde id oritur, quod *stulta corda adhuc capere istam lucem non possunt, quia peccatis suis aggravantur, ut eam videre non possint. Non ideo cogitent quasi absentem esse lucem, quia eam videre non possunt: Ipsi enim propter peccata tenebræ sunt.* „ Et lux „ in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. *Ergo, Fratres, quomodo homo positus in sole cæcus, præsens est illi sol, sed ipse soli absens est: Sic omnis stultus, omnis iniquus, omnis impius cæcus est corde. Præsens est sapientia, sed cum cæco præsens est, oculis ejus absens est: Non quia ipsa illi absens est, sed quia ipse ab illa absens est. Quid ergo faciat iste? Mundet unde possit videri Deus. Quomodo si propterea videre non posset, quia sordidos & saucios oculos haberet, irruente pulvere, vel pituita, vel fumo, diceret illi Medicus, purga de oculo tuo quicquid mali est, ut possis videre lucem oculorum tuorum. Pulvis pituita, fumus, peccata & iniquitates sunt: Tolle inde ista omnia, & videbis sapientiam quæ præsens est: Quia Deus est ipsa sapientia, & dictum est: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Cor igitur purgandum est ab amore creaturarum quo fordescit, ut divinam veritatem sapientiamque cognoscat. *Sunt sordes animi* (inquit S. Augustinus) *amor quarumlibet rerum, præter animum & Deum; a quibus sordibus quanto est quis purgatior, tanto verum facilius intuetur.* Quid miramur si tot sunt in sæculo cæci corde, siquidem creaturis adhærent, diligunt vanitatem, bona temporalia & peritura consectantur? *Et non proposuerunt Deum ante conspectum suum... Quando enim ponet ante conspectum suum Deum, ante cujus conspectum non est nisi sæculum?*

S. August. Tract. 1. in Joan.

Joan. 1. 5.

Matth. 5. 8. Lib. de Utilit. credendi cap. 16.

Psal. 53. 5. S. August. in hunc. Psalmum.

Cæcum Evangelicum imitemur; clamemus ad Jesum, ut lumen nobis restituat: *Jesu fili David, miserere mei.* Clamor cordis, fervor est caritatis. Clamemus cum fiducia, *miserere mei.* Totum a Dei misericordia expectemus, agnoscentes quod nihil ex nobis possumus. Clamemus cum perseverantia, nec sæculi amatoribus, aut cupiditatibus nostris, silentium nobis imponentibus obsequamur. *Et qui præibant, increpabant eum ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat, Fili David, miserere mei.* Turba quæ Jesum venientem præcedit, desideriorum carnalium turbas, tumultusque vitiorum designat, qui, prius quam Jesus ad cor nostrum veniat, tentationibus suis cogitationem nostram dissipant, & voces cordis in oratione perturbant. Sæpe namque dum converti ad Deum post perpetrata vitia volumus, dum contra hæc exorare vitia, quæ perpetravimus conamur; occurrunt cordi phantasmata peccatorum, quæ fecimus, aciem mentis nostræ reverberant, confundunt animum, & vocem nostræ deprecationis premunt:

Venerab. Beda lib. 5. in Luc. cap. 78.

munt: sed quem turba increpat ut taceat, magis ac magis clamat. quia quanto graviori tumultu cogitationum carnalium premimur, tanto orationi insistere ardentius debemus. Appropinquemus ad Jesum, qui nos ad se jubet adduci, qui stat misericorditer nos expectans, qui nos interrogat quid velimus, ut ad petendum nos excitet: *Quid tibi vis faciam*. Respondeamus: *Domine, ut videam?* Cœcus a Domino non aurum, sed lucem quærit. Illum imitemur, non falsas divitias, non terrena bona, non fugitivos honores, sed lucem a Domino Jesu postulemus, lucem illam, quam videre cum solis Angelis possumus: ad quam lucem via fides est. *Et Jesus dixit illi, Respice, fides tua te salvum fecit*. Gratias denique Deo agentes, & laudantes illum, qui de tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum, Jesum sequ mur, illique indivulse adhæreamus. *Et confestim sequebatur illum, magnificans Deum*. Videt, & sequitur, qui bonum quod intelligit, operatur. Videt autem, sed non sequitur, qui bonum quidem intelligit, sed bona operari contemnit. Jesum enim sequitur, qui imitatur. *Si quis*, inquit, *mihi ministrat, me sequatur*. Consideremus ergo qua graditur, ut sequi mereamur. Sic fiet ut non solum vita nostra in Deum proficiat, sed hæc ipsa nostra conversio ad Dei laudem & alios accendat. *Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo*. Quod si tenebras sæculi magis amamus quam lucem veram quæ Deus est, timeamus, quia omnes in cæcitate cordis perseverantes, a tenebris peccatorum transibunt ad tenebras tormentorum æternorum, quod Deus a nobis avertat.

IN DIE CINERUM.

Memento homo quia pulvis es, & in pulverem reverteris.

QUamvis *Tota vita Christiani perpetua pœnitentia* esse debeat, ut docet Concilium Tridentinum, & *nulli rei nisi pœnitentiæ natus* sit, ut loquitur Tertullianus: Quadragesimale tamen tempus tam sancte tamque necessario dedicavit officio mater Ecclesia: ut sicut quotidie publicas ad Deum preces fundit privatis orationibus ad ejus gratiam impetrandam longe efficaciores; sic publicam sacro isto tempore in omnibus membris suis pœnitentiam agat, & divinæ justitiæ satisfactionem pro eorum peccatis offerat gratiorem. Hanc hodierna die inchoat & prædicat omnibus suis ritibus: lugubri altarium & Ministrorum ornatu, Psalmorum pœnitentialium cantu, Pœnitentium in Cathedralibus Ecclesiis comparitione & supplicatione, quod veteris Disciplinæ præclarum vestigium est, Epistolæ ac Evangelii ad suadendam pœnitentiam consensione, & sacrorum Cinerum aspersione. Pœnitentiam igitur agere in commune incipiamus, cum toto Ecclesiæ corpore, cujus nos esse membra dedit Deus, ad Pascha usque continuandam, ut rite purificati, digni simus sanctorum communione mysteriorum.

Maxima cinerum cum pœnitentia conjunctio. 1. Cineres sunt insignia & quasi investitura pœnitentiæ. 2. Cineres sunt typus & figura pœnitentiæ. 3. Cineres sunt motivum & incitamentum pœnitentiæ.

Cinerum usus ad summum mœrorem, ac dolorem exprimendum in privatis publicisque calamitatibus adhibitus semper fuit. Thamar Davidis fi-
1. Reg. 13. 19. lia ab Ammon fratre suo nefario incestu oppressa, *Aspergens cinerem capiti suo, scissa talari tunica, impositisque manibus super caput suum, ibat egrediens & clamans*. Cum Mardochæus accepisset Aman Edictum ab
Esther. 4. 1. Assuero contra Judæos per subreptionem impetrasse, ut in omnibus ejus ditionibus internecione delerentur, *Scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, spargens cinerem capiti: & in platea mediæ civitatis voce magna cla-*
Jerem. 6. 26. *mabat, ostendens amaritudinem animi sui*. Jeremias Propheta populum ad luctum excitans ob imminentem cladem & Hierosolymorum vastitatem, ait: *Filia populi mei, accingere cilicio, & conspergere cinere: luctum unigeniti fac tibi, planctum amarum, quia repente veniet vastator super nos.*

Cum

Cum igitur pœnitentia debeat esse dolorum maximus, siquidem peccatum mortale malorum omnium gravissimum est, sive spectetur ut offensa Dei, sive ut malum hominis, cinerum conspersio pœnitentium habitui convenit. Job. 42. 6. *Ago pœnitentiam in favilla & cinere*. Rex Ninive prædicatione Jonæ Prophetæ compunctus, *Surrexit de solio suo, & abjecit vestimentum suum a se, & indutus est sacco, & sedit in cinere*. Christus Corozaitis & Bethsaitis duritiem cordis exprobans: *Væ tibi Corazain*, inquit, *væ tibi Bethsaida: Quia, si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cinere & cilicio pœnitentiam egissent*. Cilicium & cinis habitus est conveniens pœnitentiæ. Cilicium enim gravissimas peccatorum punctiones & conscientiæ peccatricis stimulos significat: Cinis vero in memoriam revocat statum, in quem per peccatum redacti justo Dei judicio sumus. In cilicio (inquit S. Gregorius) *asperitas & compunctio peccatorum, in cinere autem pulvis ostenditur mortuorum. Et idcirco utrumque hoc adhiberi ad pœnitentiam solet, ut in punctione cilicii cognoscamus quid per culpam fecimus, & in favilla cineris perpendamus quid per judicium facti sumus. Considerentur ergo in cilicio pungentia vitia, consideretur in cinere per mortis sententiam subsequens justa pœna vitiorum. Quia enim, post peccatum, carnis contumeliæ surrexerunt, videat homo in asperitate cilicii superbiendo quid fecit, videat in cinere usquequo peccando pervenit*. Hinc Ecclesia publice pœnitentibus mutationem habitus suis olim Canonibus indixit, nec aliter ad pœnitentiam admittebantur graviorum criminum rei, nisi illam publice ab Episcopo peterent, & cilicium, cineremque super caput, cum impositione manuum reciperent. Hinc Tertullianus lib. *de Pœnitentia*, Cap. 9. *Exomologesis*, inquit, *prosternendi & humilificandi hominis disciplina est, conversationem injungens misericordiæ illicem, de ipso quoque habitu atque victu mandat, sacco & cineri incubare, corpus sordibus obscurare, animum mœroribus dejicere, illa quæ peccavit tristi tractatione mutare, jejuniis preces alere, ingemiscere, lacrymari*. Quam præclarum erat Pœnitentes olim videre in Ecclesia longo ordine variis in stationibus dispositos, cilicio indutos, & cinere conspersos. 1. Statio *Flentium*. 2. *Audientium*. 3. *Substratorum*. 4. *Consistentium*. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Pœnitentiæ Cap. 1. Art. 2.*) A pœnitentiæ statu, heu! quam longe remoti sumus! Nec sensum interiorem pænitentiæ, nec exteriores illius notas habemus. Vanitas & dissolutio in exteriore Christianorum habitu potius apparent, quam pœnitentia & modestia. In corporibus pompas mundi & insignia diaboli potius ferunt, quam mortificationem Christi. Habitu & cultu exteriore peccatum inspirant, quod confundere deberent. Indumentis, quæ pudorem illis suffundere deberent, ad superbiam & luxum abutuntur. Vestimenta homini necessaria non fuerunt, nisi postquam pretioso innocentiæ vestimento spoliatus fuit. Tunicas pelliceas fecit illis Deus: induit eos pellibus animalium mortuorum, qui similes jumentis insipientibus facti erant peccando. Christianæ mulieres cogitent indumenta sua esse *Damnatæ & mortuæ mulieris impedimenta, quasi ad pompam funeris constituta* (ut loquitur Tertullianus) Non præcipimus ut habitu sordido, squallidæ & cinere conspersæ in publicum prodeant, & in Ecclesiam veniant; sed habitu modesto, qualis Christianas mulieres decet, promittentes pietatem per opera bona, ne scandala usque ad cœlum jaculentur. Magnam esse luxui cum luxuria affinitatem meminerit: & quamvis sola vanitas in earum cultu forte dominetur, hæc tamen humilitati pœnitentiæ capitaliter adversatur.

Matth. xi. 12.

S. Gregor. M. Lib. 35. Moral. c. 5.

Concil. Agath. c. 2. Tolet. 3. Can. 14. &c. SS. Optatus Ambros. August.

Lib. de cultu Fæmin. c. 1.

2. Cineres sunt typus & figura pœnitentiæ, quia destructionem omnimodam & totalem peccati significant, ita ut non amplius reviviscat, sicut ea quæ in cineres redacta sunt, eadem non reparantur. Proprium pœnitentiæ, inquit S. Thomas, est *operari ad destructionem peccati præteriti, in quantum est Dei offensa*. Id probant nomina omnia quibus in sacris Litteris insignitur. Vocatur conversio: *Convertimini ad me in toto corde*

3. P. q. 83. A. 2.

corde vestro. Conversio est destructio ejus quod erat, per ejus mutationem in id quod non erat. Sic in Altaris Mysterio destruitur panis cum in Christi corpus mutatur. In conversione peccatoris mysteria seu moralis transsubstantiatio fieri debet, non humanæ substantiæ in divinam, sed spiritus & affectionum hominis in Spiritum Dei, cui casto amore adhærere debet. *Qui adhæret Domino, unus spiritus est*. Peccatum igitur & vitiosæ omnes affectiones penitus destrui debent, ut jam non sit moraliter idem homo, sed novus homo. *Se ipsum sibi homo abneget*, (inquit S. Ambrosius) *& totus mutetur: sicut quemdam adolescentem fabulæ ferunt propter amores meretricios peregre profectum, & abolito amore regressum, postea veteri occurrisse dilectæ, quæ ubi se non interpellaverit, mirata putaverit non recognitam, rursus occurrens dixerit: Ego sum; responderit ille: Sed ego non sum ego*. Pœnitentia sacrificium est. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus*. Consummatio sacrificii est destructio victimæ. Holocaustum est. *Sacrificium justitiæ, oblationes & holocausta*. Holocaustum dicitur, quasi totum igne consumptum. Cor itaque criminosum divini amoris igne totum consumendum est, ut nullus omnino in eo remaneat affectus peccati, nulla ad peccati occasiones funestas vel minima adhæsio, sed penitus destruatur peccatum ceu corpus redactum in cineres. *Ut destruatur corpus peccati*. Pœnitentia denique mors mystica est. Deus non vult mortem peccatoris, sed peccati. Monstrum illud in aquis Baptismi præfocatum est. *Contribulasti capita draconum in aquis*. Christo consepulti sumus in Baptismo: Sed infeliciter revixit, non illud quidem quod deletum erat, sed novum propriæ voluntatis & actionis, cordis nostri a Deo aversione, & ad creaturas conversione atque adhæsione. Arripiendus pœnitentiæ gladius, ita interficiendum peccatum est, nunquam ut reviviscat. *Vade, & interfice peccatores Amalech, & pugnabis contra eos usque ad internecionem*. Nihil penitus reservandum. Agag ille Rex pinguis, vitium illud coronatum, in frusta coram Domino concidendum est. Terribilis quidem & amara peccatori mors illa mystica videbitur, quæ cor avari a divitiis, superbi a mundi gloria, fastu, vanitate; voluptatum amatoris, a conviviis, spectaculis, choræis, ludis, mundanis conversationibus separare debet. *Siccine*, inquiet, *separat amara mors?* Sed Dei, quæ *fortis* est *ut mors*, super omnia *dilectio*, tollet omnem amaritudinem, facietque ut mori peccato, & Deo vivere suave sit homini pœnitenti. Omnium mundi vanitatum, deliciarum, societatum periculosarum oblivisceur, nec earum recordabitur amplius, nisi ut lugeat peccata præterita, siquidem perit eorum memoria quæ in cineres redacta sunt. *Memoria vestra comparabitur cineri*.

1. Cor. 6. 17.

Lib. 2. de pœnit. c. 10.

Psal. 50.

Rom. 6. 6.

1. Reg. 15.

Job 13. 12.

3. Cineres sunt incitamenta ad pœnitentiam. Mortis enim cinerumque memoria omnium peccatorum scaturigines exsiccat. *Omne quod est in mundo est concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ*. Carnis porro voluptates, perituras divitias, mundi gloriam & vanitatem nemo sectabitur, qui serio de morte cogitabit. Idololatrarum stuporem & stultitiam Propheta describit & deplorat, qui cedrum aut quercum ab hominibus plantatam in sylva cædentes, partem ejus in ignem conjiciunt ut coquant pulmentum & calefiant, de reliqua idolum faciunt, & curvantur ante illud, & adorant. *Nescierunt, neque intellexerunt; obliti sunt ne videat oculi eorum, & ne intelligant in corde suo. Non recogitant in mente sua, neque cognoscunt, neque sentiunt ut dicant: Medietatem ejus combussi igni, & de reliquo ejus idolum faciam? Pars ejus cinis est, cor insipiens adoravit illud*. Homo libidinose, profane amator, qui formosam mulierem, ut idolum colis; mulier mollis, mundana, delicata; quæ pulcritudinis tuæ, corporis tui, relicto Deo, salute tua neglecta, tantam geris curam: tu quisquis carnem tuam & voluptates amas & sectaris, recogita corpus illud portionem esse exiguam substantiæ parentum, trunci jam in cineres redacti ramos, qui pariter succidentur,

1. Joan. 2. 16.

Isai 44.

dentur, non post multum tempus, sed brevi, citius quam putes; & in cineres etiam redigentur. Cogita hujus corporis aliquid singulis diebus perire. *Pars ejus cinis est, cor insipiens adoravit illud*. In cineribus remedium reperies contra concupiscentiam carnis & voluptatem. Sed & remedium præsentissimum contra avaritiam cineres subministrabunt. *Facile contemnit omnia, qui semper cogitat se moriturum* (inquit Seneca, cujus verba S. Hieronymus consecravit.) Hinc Ecclesia post cærimoniam Cinerum Evangelium filiis suis legit, quo illis Christus prohibet ne thesauros sibi in terra congregent, sed in cœlo, quo fur non appropiat, neque tinea corrumpit, quia ubi thesaurus noster est, ibi & cor nostrum erit: ut verbo Dei, & mortis memoria, nos a rerum temporalium & periturarum amore separet. Sed heu? filii hominum, corde gravi, nullum desideriis suis modum ponunt. Omnium, quæ ut mala apprehendunt, timore, se mortales esse ostendunt; & nihilominus cupiditatibus suis nullum modum statuunt, quasi immortales essent. *Omnia tanquam mortales timetis: omnia tanquam immortales concupiscitis*. Cum Achab Rex impius & avarus cœso Nabuthe vineam ejus invasisset, eamque possessurus adiret, eunti occurrit Elias, mortisque sententiam Dei nomine denunciavit: *Occidisti, insuper & possedisti ...... In loco hoc, in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lambent quoque sanguinem tuum*. Terribili sententia audita, de vineæ possessione, de hortis ampliandis, non amplius cogitavit Achab, sed *Scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, jejunavitque, & dormivit in sacco, & ambulavit demisso capite*. Mortem cogitate, divites avari, qui bonis male partis ex oppressione pauperum, viduarum & pupillorum gaudetis, qui opulenti estis in Sion, qui conjungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis usque ad terminum loci. Vobis hodie sententia mortis ab Ecclesia denunciatur: *Pulvis es, & in pulverem reverteris*. Carnem vestram, sin minus canes, vermes certe devorabunt. Numquid hanc sententiam audientes, bona male parta non restituetis? Numquid thesauros in terra congregare pergetis? Numquid larga eleemosynarum erogatione thesauros in cœlum non præmittetis? Non facietis vobis amicos de mammona iniquitatis, qui vos recipiant in æterna tabernacula? Non cogitabitis, quia forte hac nocte a vobis anima vestra repetetur? Quia nihil intulistis in mundum, nec aliquid inde vobiscum auferetis, præter bona vel mala opera? Quam efficax sit ad comprimendam & extinguendam avaritiam mortis memoria, intellexit Sanctus Imperator Constantinus Magnus, cum avarum quemdam ex familiaribus suis manu apprehensum his aliquando verbis compellavit: *Quousque tandem, heus tu, cupiditatem extendimus? Deinde cum hasta, quam præ manibus habebat, humani corporis staturam humi delineasset: Etiamsi*, inquit, *cunctas sæculi divitias, totumque adeo orbem terrarum tibi comparasses, tamen nihilo plus quam hoc a me descriptum terræ spatium ablaturus es, si modo hoc etiam tibi concessum fuerit*. Superbiæ denique elationem frangunt cineres, mortisque memoria. Statua quam in somnis vidit Rex Nabuchodonosor, ex auro, argento, ære, ferroque conflata, cum luteos pedes haberet, unius lapidis ictu destructa & dissoluta est. Sic omnia, quibus homo superbus intumescit & propter quæ extollitur, opes, robur corporis, formæ elegantia, potentia, honores, clientelæ, favor, fama, quantumvis radiare aut solida esse videantur, nihilominus dissolventur ictu mortis, quasi lapidis, quia luto superexstructa sunt, ex quo homo conflatus est. „ *Quid igitur superbis* „ *terra & cinis?* Homo natus de muliere, & ob hoc cum reatu: brevi „ vivens tempore, ideoque cum metu: repletus multis miseriis, & propterea cum fletu. Et vere multis, quia corporis & animæ simul. Quid „ enim calamitate vacat nascenti in peccato, fragili corpore, & mente „ sterili? Vere ergo repletus, cui infirmitas corporis, & fatuitas cordis „ cumulatur traduce sordis, mortis addictione? Memoriæ proditum est Phi-

3. Reg. 23.

Isai. 5.

Eusebius lib. 4. de Vita Constant. C. 30.

Danielis 2.

Eccli. 10. 9. Job 5. S. Bernardus lib. 2. de Consider. Cap. 9.

Philippum Macedonum Regem, cum cecidisset, corporisque sui magnitudinem in pulvere impressam reliquisset, ex alia parte umbram sui corporis majorem videret, dixisse: *En vanitas; sed in pulvere veritas*. Ethnicus
Sap. 5. 9. ille Princeps vobis sapientior erat, qui de splendore generis, de opum abundantia, de potentia, de scientia, de forma corporis, de honoribus & dignitate superbitis. Magnitudinem vestram ex umbra mensuratis. Ad cineres oculos convertite, hinc cognoscetis, & quid brevi futuri estis; quam vana sit mundi gloria & temporalis celsitudo. In umbra vanitas, in pul-
Eccles. 1. 2. vere veritas, *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*.

FERIA V. POST CINERES.

Audiens autem Jesus miratus est, & sequentibus se dixit: Amen dico vobis, Non inveni tantam fidem in Israel.
Matth. 8. 10.

3. p. q. 15. Art. 8. Theologi quærunt an admiratio in Christo Jesu fuerit. Quæstioni hunc in modum respondet Doctor Angelicus. „ Admiratio proprie est de „ aliquo novo & insolito. Christo autem non poterat esse aliquid novum „ & insolitum, quantum ad scientiam divinam, qua cognoscebat res in „ Verbo, seu in essentia divina, neque etiam quantum ad scientiam hu„ manam, qua cognoscebat res per species inditas. Potuit tamen aliquid „ illi novum esse & insolitum secundum scientiam experimentalem, se„ cundum quam illi poterant quotidie aliqua nova occurrere. Et ideo si „ loquamur de ipso quantum ad scientiam divinam & scientiam beatam, vel etiam infusam, non fuit in Christo admiratio. Si autem loquamur de eo quantum ad scientiam experimentalem, sic admiratio in eo esse potuit. Et assumpsit hunc affectum ad nostram instructionem, ut scilicet doceret esse mirandum, quod etiam ipse mirabatur. Unde S. Augustinus ait: *Quod*
Lib. 1. de Gen. Con. Manich. Cap. 8. *miratur Dominus noster, nobis mirandum esse significat, quibus adhuc est opus sic moveri. Omnes ergo tales motus ejus non perturbati animi sunt signa, sed docentis Magistri*.

In Miraculo, quod Evangelica lectio nobis hodie ponit ob oculos, tria sunt quæ nostram jure merentur admirationem. 1. Fides eximia Centurionis: *Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israel*. 2. Servi paralytici curatio: *Et sanatus est puer in illa hora*. 3. Prædictio vocationis Gentium ad fidem: *Dico autem vobis quod multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Jacob in Regno cœlorum*. Fides Centurionis effectus est singularis erga ipsum misericordiæ Dei. Fides enim Dei donum est, & hoc non ex nobis, ne quis glorietur. Fidem Christus mirabatur, quam donaverat. Hunc traxerat ut ad se accederet; *Accessit ad eum Centurio*. Huic gratiam orandi dederat, ut oraret, quod per nos ipsos non possumus. *Rogans eum*. Curatio servi paralytici effectus fuit omnipotentiæ Salvatoris, qui absens corpore, solo verbo, subito, curavit morbum naturæ viribus insanabilem: effectus etiam fuit fidei Centurionis, quæ miraculum illud promerita est: *Vade, & sicut credidisti, fiat tibi* .... Vocatio Gentium ad fidem solius gratiæ Dei opus est, occasione accepta ex Judæorum cæcitate, qua fidem & gratiam Jesu Christi rejecerunt. *Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores*. Hinc Apostolus de Judæis scribit: *Illorum delicto salus est Gentibus &c.*

I. Centurionis fidem parum est ut admiremur, etiam imitari debemus.
Rom. 11. 11. Fides nos adducat ad Jesum, fide oremus & pro nobis, & pro familiaribus ac domesticis nostris, ut a spirituali paralysi curemur, in qua jacemus. Oremus Dominum ut ad nos veniat, frustra enim ad illum ire conaremur, nisi prior ad nos veniret, ipsumque fidei initium, & pios conatus nobis daret per sancti Spiritus sui subministrationem, *Ego veniam & curabo eum*. Sit fides nostra humilis, simplex, firma, activa, ut fides,

Cen-

Centurionis: hinc supremam Dei majestatem, hinc indignitatem nostram: hinc illius omnipotentiam, hinc nostram infirmitatem; hinc supremum illius dominium; hinc nostram respectu ipsius servitutem, illiusque servitutis officia consideremus. *Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.* Fides nostra per dilectionem operetur: quia *cum dilectione fides Christiani, sine dilectione fides Dæmonis.* Nam & *Dæmones credunt, & contremiscunt.* Fides nostra per opera bona probetur, sine quibus *mortua est.* Nam sicut ex pulsu vitam hominis cognoscimus, sic vitam fidei ex bonis operibus comprobamus. Omnia in nobis fides ordinet; mentem nostram Deo subjiciat patri spirituum, soli Domino, sub cujus potestate cuncta sunt posita, æternæ Sapientiæ, primæ Veritati, quæ nec falli potest, nec fallere. *Nam & ego sum sub potestate constitutus.* Fides cunctos animæ nostræ affectus subjiciat rationi, nec rationi solum, sed religioni, ut ejus imperio dirigantur & coerceantur. *Habens sub me milites, & dico huic: Vade, & vadit; & alii, Veni, & venit.* Fides corpus nostrum contineat in officio, ut animæ serviat; immo justitiæ in sanctificationem. *Et servo meo, Fac hoc, & facit.* De fide, vide Theologiam nostram Dogmaticam & Moralem. Lib. 1. Cap. 1. Sine caritate & bonis operibus non prodest ad salutem (*Ibidem, Art. 5.*) Item, *Quæst. 2. Artic. 2. §. 1.* quo vis istius verbi *Credo*, prolixe, & apposite ad mores informandos explicatur. S. August. Jacobi 2.

Fidem nostram frequentibus actibus exercere debemus, & Deo donante augere, ut in eo crescamus in salutem. Nam secundum mensuram fidei nostræ, & piæ quæ illam comitatur, fiduciæ in Deum, misericordiæ suæ beneficia nobis impertitur, & animæ salutem, immo & corporis sanitatem, quatenus æternæ saluti nostræ expedit. *Vade, & sicut credidisti, fiat tibi.* De actibus Fidei frequenter eliciendis vide *Lib. 4. Theologiæ nostræ Dogm. & Moral. Cap. 2. Art. 8. Regulis 9. 10. 11. 12. 13. 14.*

II. Deo gratias agamus ob nostram ex Gentibus vocationem, quæ a prophetis primum, deinde a Christo Jesu prædicta, per meritum passionis ejus, & per gratiæ ejus virtutem impleta est, & quotidie in Gentibus impletur. Hebr. 12. 9. Veri simus Israelitæ secundum spiritum, ut Evangelicus ille Centurio; Fide obediamus Deo, in hoc mundo vivamus tanquam in terra aliena, expectantes repromissiones æternæ hereditatis; ut cum sanctis illis Patriarchis in Regno cœlorum recumbamus: Timeamus, ne si digne non vivamus Christiana fide, gratia nostra justo Dei judicio ad alias Gentes transferatur, illisque in sortem nostram a Deo substitutis, ejiciamur a Regno Dei. *Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores.* Dices, *Fracti sunt rami ut ego inserar. Bene: propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas. Noli altum sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat.* Rom. 11. 20. 21.

FERIA VI. POST CINERES.

Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus vos: ut sitis filii Patris vestri, qui in cælis est. Matth. 5. 44. 45.

CHristiana Disciplina jubemur diligere inimicos quoque, & orare pro eis qui nos persequuntur. *Ut hæc sit perfecta & propria bonitas nostra, non communis. Amicos enim diligere, omnium est; inimicos autem, solorum Christianorum.* Hoc mandatum novum, quod nos innovat ut simus homines novi, heredes testamenti novi, cantatores cantici novi. Ad inimicorum dilectionem tria movere nos debent. 1. Auctoritas Dei jubentis: *Ego autem dico vobis.* 2. Magnitudo præmii: *Ut sitis filii Patris vestri, qui in cælis est.* 3. Efficacia exempli, Exemplum scilicet di- Tertull. lib. Ad Scapulam. S. August. Tract. 67. in Joann.

lectionis inimicorum dat nobis Pater æternus; *Qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super justos & injustos*. Exemplum dedit nobis Christus, qui pro nobis mortuus est, & per mortem suam nos reconciliavit Deo *cum inimici essemus:* & pro crucifixoribus suis rogavit, dicens; *Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt*. Vide lib. 4. *Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 3. Art. xi. Regula 9.*

Rom. 5.

1. Deus cujus mandata gravia non sunt, Christus cujus jugum suave est & onus leve, jubet ut inimicos diligamus. Deus per Jeremiam Prophetam exemplo obedientiæ Rechabitarum præcepta patris sui, licet dura, studiose servantium, expostulat de pertinaci Judæorum inobedientia adversus divina sua præcepta. „ Et posui coram filiis domus Rechabitarum scyphos „ plenos vino, & calices: & dixi ad eos: Bibite vinum. Qui responderunt: Non bibemus vinum, quia Jonadab filius Rechab pater noster, „ præcepit nobis: Non bibetis vinum vos & filii vestri usque in sempiternum, & domum non ædificabitis, & sementem non seretis, & vineas „ non plantabitis, nec habebitis: sed in tabernaculis habitabitis cunctis „ diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ in qua vos „ peregrinamini. Obedivimus ergo voci Jonadab patris nostri in omnibus „ quæ præcepit nobis &c. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, „ dicens: Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel: Vade, & dic viris Juda & habitatoribus Jerusalem: Numquid non recipietis disciplinam „ ut obediatis verbis meis, dicit Dominus? Prævaluerunt sermones Jonadab filii Rechab, quos præcepit filiis suis, ut non biberent vinum: & non „ biberunt usque ad diem hanc, quia obedierunt præcepto patris sui: Ego „ autem locutus sum ad vos, de mane consurgens & loquens, & non „ obedistis mihi &c. " Præcipit nobis Deus pater noster (*Numquid enim non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit & creavit te?*) præcipit nobis Christus Jesus Dominus noster dilectionem inimicorum; *Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros*. Numquid præcepto Patris nostri, Dei nostri, Salvatoris nostri non obedienus? Maxime cum tantum tamque gloriosum præmium nobis proponat, scilicet dignitatem filiorum Dei, & quæ consequens, cælestem hereditatem, vitam æternam & beatam. *Ut sitis filii Patris vestri, qui in cælis est*. In potestate nostra est ut filii Dei nominemur & simus, per gratiam & misericordiam Christi, qui dedit nobis potestatem filios Dei fieri. Non possumus esse filii Dei nisi per gratiam & caritatem. *In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli. Omnis qui non est justus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum.* Sola dilectio discernit inter filios Dei, & filios diaboli: porro cum inimicos diligimus, fratres diligimus. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral.* loco superius indicato. Filii Dei esse non possumus, nisi nobis peccata dimittantur a Deo: peccatorum autem remissionem obtinere non possumus, nisi inimicos diligamus, illisque condonemus injurias: injuriarum condonatio, conditio est adjecta postulationi veniæ, *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 5. Cap. 2. Art. 8. Num. 16.* & seqq. *Dimittite, & dimittemini . . . . Si dimiseritis peccata hominibus, dimittet vobis Pater peccata vestra . . . Sic faciet Pater vester cælestis, si non dimiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris*. Nullum sacrificium acceptum sine injuriarum remissione. *Si offers munus tuum ad Altare*, inquit Christus, *& ibi recordatus fueris quod frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum*. Ad sacrificium cum dissensione venientem revocat ab Altari: quia nec ad Cain & ejus munera respexit Deus: neque enim peccatum habere Deum poterat, qui cum fratre pacem non habebat. Quam igitur sibi pacem promittunt inimici fratrum? Eorum oratio fit in peccatum, sententiam damnationis in se ipsos pronuntiant. Sine inimicorum dilectione nec Martyrium prodesse potest *inexplicabilis & gravis culpa discor-*

1. Joann. 3. 10. 11.

S. August.

Matth. 5. 14.
Luc. 6. 37.
Matth. 18. 35.

Matth. 5. 23.

S. Cyprian.

discordiæ, nec passione purgatur. Exhibere se non potest Martyrem, qui fraternam non tenuit caritatem. Docet hoc & contestatur Apostolus Paulus: *Et si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Caritas patiens est, benigna est, non irritatur, non cogitat malum, omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* Terribile exemplum in Historia Ecclesiæ legimus. Sapricius Antiochenus Presbyter Nicephori ex amico factus est inimicus infensissimus. Nicephorus interpositis communibus amicis, veniam frustra deprecatus est, frustra se ad pedes Sapricii abjecit, veniam enixe rogans. Valeriano & Gallieno Impp: persecutionem adversus Ecclesiam moventibus, Sapricius a Præside ob fidem captus, Christi nomen constanter confessus, acerbeque & crudeliter in cochlea tortus, tandemque capite damnatus est. Properantem ad supplicium sequitur Nicephorus; ad pedes ejus supplex provolvitur, dicens: *Martyr Christi, ignosce mihi, si quid peccavi ut homo.* Rogantem sprevit Sapricius; ideo justo Dei judicio grata perseverantiæ privatus est, & fraterno odio excæcatus, parato jam Lictore ut illi caput amputaret, Christum ejuravit, idolis sacrificavit, Martyrii coronam amisit. Id cum vidisset Nicephorus, frustraque Sapricium ad Christi confessionem & ad caritatem hortatus esset, magna voce clamavit: *Ego sum Christianus, & credo in nomine Domini nostri Jesu Christi, quem iste negavit.* Quamobrem jussu Præsidis capite truncatus, Martyrii coronam promeritus est, a qua Sapricius in odio fraterno pertinax exciderat. In Menæis Græcorum hoc sancti Martyris encomium habetur. *Manifeste omnibus ostendisti, o invicte Nicephore, eum qui proximum non amat, neque Dominum posse diligere. Quapropter quia sincero amore complexus es Sapricium conservum tuum, ad divinum alacris assumptus es amorem, animamque tuam ob fidem confessionemque Christi dedisti. Infelix vero Sapricius, quia irreconciliabile adversus te odium detinuit, etiam Christum Deum negavit.*

Acta gemina, Martyrii S. Nicephori Antiocheni, apud Bollandum, ad diem 9. Februarii.

II. Ad inimicorum dilectionem Dei & Christi Jesu filii ejus Domini & Salvatoris nostri exempla nos invitant. *Estote ergo perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est. Sic perfectos dixit fieri Dei filios, sic consummari ostendit, & docuit cælesti nativitate reparatos, si patientia Dei Patris maneat in nobis, si similitudo divina, quam peccato Adam perdiderat, manifestetur & luceat in actibus nostris. Quæ gloria est similem Deo fieri? quanta & qualis felicitas habere in virtutibus, quod divinis laudibus possit æquari? Nec hoc Jesus Christus Deus & Dominus noster tantum verbis docuit, sed implevit & factis. Et quia ad hoc descendisse se dixerat, ut voluntatem Patris faceret; inter cetera admirabilia virtutum suarum, quibus indicia divinæ Majestatis expressit, paternam quoque patientiam tolerantiæ tenore servavit: Omnes denique actus ejus ab ipso statim adventu patientia comite signantur.*

S. Cyprian. De bono patientiæ.

III. De Remediis adversus iram, lege *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 10. Art. 5.* Vindicta aut vindictæ libido semper malæ sunt: proindeque inimicos ulcisci numquam licet: injurias illatas condonare, semper & ubique necesse est (*Ibid. Art. 2. Regula 7.*) Qui proximos oderunt, & ab illis diffident, Sacramentaliter absolvi non possunt, & ad Eucharistiæ participationem admitti, nisi depositis inimicitiis, cum ipsis reconciliati fuerunt. *Cap. 9. ejusdem Libri, Art. 5. Regula 2.* Duo inimici, unus apertus, alter occultus; unus diligendus, alter cavendus. Homo inimicus aperte sævit, diabolus occulte: sæviat homo quantum potest, auferat quicquid potest: *Si diligitur aperte sæviens, victus est occulte sæviens.* (Vide *Lib. 4. Cap. 3. Art. xi. Regula 14.*)

S. August. in Psalm. 54.

DOMINICA I. QUADRAGESIMÆ.

Ductus est Jesus in Desertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo; & cum jejunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit. Matth. 4. 1. 2.

Multiplex acceptio vocis istius *Tentatio* . . . . Gratiæ quotidianum adjutorium ad tentationes vincendas necessarium . . . . (*Lib. 5. Cap. 2. Art. 9. Num. 1. & 2.*) Quo sensu Deo supplicamus ne nos inducat in tentationem? (*Ibidem num. 3.*) Nullus hostis metuendus extrinsecus, si nos ipsos intus vincamus. (*Ibid.*) Deum oramus ne gratiam suam nobis subtrahat; ne tentatione vinci nos permittat. (*Ibid. num. 4.*) Ad hanc precationem frequentandam humana fragilitas nos invitat. (*Ibid. num. 5.*) Diabolus cupiditatibus nostris utitur ut cor expugnet. (*Ibid.*) Triplex tentatio, quam Christus in deserto sustinuit, ut nobis vincendi vires, vincendi formam tribueret. (*Ibid. num. 6.*) Duo sunt quæ homines in peccata illiciunt, voluptas & dolor. (*Ibid.*) Hostis nostri, seu diaboli tentatoris nequitia. (*Ibid. num. 7.*) Cur diabolus non ita tenet impios? (*Ibid.*) Periculosiores tentationes, quibus occulte & per cuniculos corda piorum pulsat (*num. 8.*) Diabolus minus perfectos de levioribus peccatis tentat, ut sensim ad graviora pertrahat. (*Ibid.*) Toleranda, non amanda tentatio . . . . . Tentationes utiles excitandæ vigilantiæ, domandæ superbiæ. (*Ibid. n. 9.*) Tentationibus resistendum . . . . Christus diabolum nobis vicit . . . . Diabolus cor nostrum non expugnat, nisi voluerimus. (*Ibid.*) Tentationes spectari possunt triplici respectu, vel ex parte Dei qui nos tentari permittit: vel ex parte diaboli qui tentationes immittit: vel ex parte cordis nostri, quod tentationes patitur. Ex parte Dei si spectentur, utiles nobis sunt. Ex parte diaboli si considerentur, omnes periculosæ sunt. Ex parte cordis nostri, quandoque utiles, quandoque noxiæ sunt, prout illis resistimus, vel consentimus. „ Satan & propter crudelitatem leo dicitur, & „ propter multiformis astutiæ varietatem non incongrue tygris vocatur. „ Modo enim se, sicut est perditus, humanis sensibus objicit, modo quasi „ angelum lucis ostendit: Modo stultorum mentibus blandiendo persuadet; „ modo ad culpam terrendo pertrahit. Modo suadere vitia aperte nititur, „ modo suis in suggestionibus sub virtutis specie palliatur. Hæc itaque bellua quæ tanta varietate respergitur, jure tygris vocatur. Quæ apud LXX. „ Interpretes myrmicoleon dicitur: quod videlicet animal absconsum pulvere, formicas frumenta gestantes interficit; quia nimirum apostata angelus in terram de cœlis projectus, justorum mentes, quæ bonorum sibi „ operum refectionem præparant, in ipso actionis itinere obsidet: *Cumque* „ *eas per insidias superat, quasi formicas frumenta gestantes improvisus necat.* „ Recte autem myrmicoleon, id est, leo & formica dicitur: formicis enim „ leo est, volatilibus formica: quia nimirum *Antiquus hostis sicut contra consentientes fortis est, ita contra resistentes debilis. Si enim ejus suggestionibus assensus præbetur, quasi leo tolerari nequaquam potest; si autem resistitur, quasi formica atteritur. Aliis ergo leo est, aliis formica: quia crudelitatem illius carnales mentes vix tolerant; spiritales vero infirmitatem illius pede virtutis calcant.*

S. Gregor. M. lib. 5. Moral. cap. 17.

De diaboli artibus, & de modo ipsum vincendi, præclare S. Cyprianus libro „ De Unitate Ecclesiæ Catholicæ *scribit*: Plus metuendus est „ & cavendus inimicus, cum latenter obrepit, cum per pacis imaginem „ fallens, occultis accessibus serpit, unde & nomen serpentis accepit. Ea „ est ejus semper astutia, ea est circumveniendi hominis cæca & latebrosa „ fallacia: sic ab initio statim mundi fefellit, & verbis fallentibus blandiens, „ rudes animas incauta credulitate decepit; sic Dominum ipsum tentare conatus, quasi obreperet rursus & falleret, latenter accessit, intellectus

ta-

„ tamen est & retusus, & ideo prostratus, quia agnitus atque detectus. „ Unde nobis exemplum datum est veteris hominis viam fugere, vestigiis „ Christi vincentis insistere; ne denuo incauti in mortis laqueum revolva- „ mur, sed ad periculum providi accepta immortalitate potiamur. Inmor- „ talitate autem potiri quomodo possumus, nisi ea quibus mors expugna- „ tur & vincitur, Christi mandata servemus?

Cum Romani ab Annibale victi essent, Marcellus belli Dux concionem adeo vehementem apud Milites habuit, ut prælio per diem totam infeliciter tolerato, tristior iis irati Ducis oratio esset. Clamor inde ortus, ut veniam ejus diei daret; ubi vellet deinde experiretur Militum suorum animos. *Ego vero experiar*, (inquit) *Milites: & vos crastina die in aciem educam, ut victores potius quam victi veniam impetretis, quam petitis.* Multoties a diabolo victi, Christum Ducem nostrum ad iram provocavimus. Veniam postulamus ignaviæ ac infidelitatis nostræ. Annuit misericors Redemptor, sed ea conditione ut hostem vincamus, ut victoribus ignoscat & gratiam faciat. Ideo nos denuo tentari permittit, ut contra diabolum fortius pugnemus, illumque vincendo, veniam præteriti temporis obtineamus. T. Livius lib. 27. Histor.

IN EADEM DOMINICA.

Ductus est Jesus in desertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo; & cum jejunasset, &c.

HOdie Præcones pacis Christo jubente bellum denuntiant, omnesque Christianos, sine ullo sexus, & ætatis, aut conditionis discrimine sub vexillo congregant, contra diabolum communem hostem pugnaturos. *Canite tuba in Sion, sanctificate jejunium, vocate cœtum, congregate populum.* Christus locum certaminis adversus dæmonem a se committendi eligit Palæstinæ desertum. Arma ad pugnandum eligit validissima, jejunium & verbum Dei: Victoriam de hoste reportat plenam omnique ex parte absolutam. Verum & nos exemplo suo ad pugnandum & vincendum provocat & accendit Dominus noster. *Hodie Christus Rex noster commilitones suos de Evangelico allocutus est Tribunali, indixit hostibus bella, promisit præmia pugnaturis, inimicorum dolos prodidit & conatus, ubi, & quando, & quomodo confligendum sit, nobis triumphali constitutione signavit.* Ex loco, ex tempore, ex modo certaminis, seu armorum delectu & usu, pendet plurimum victoria. Christus nobis designat ubi pugnandum sit; quando pugnandum; quibus armis, & quomodo pugnandum adversus dæmonem. Ubi? In solitudine. Quando? Toto vitæ tempore, quæ *militia est super terram.* Quibus armis? Jejunio & abstinentia. Et quia sacrum Quadragesimæ tempus spiritualibus præliis maxime destinatum est, sanctificanda est Quadragesima solitudinis Christianæ amore, accurata jejunii observantia, cautiore vigilantia, fortiorique resistentia tentationibus dæmonis. Joel. 2. 15. S. Petrus Chrysolog. Job 7. 1.

I. Mundi societates periculosæ semper innocentiæ & saluti. Abraham virtus apud Chaldæos tuta non erat; ideo jussit illi Deus ut hinc quantocyus egrederetur. Periclitata est simplicitas Isaac in societate Ismaelis. Loth Sodomis periisset, nisi ipsum inde abstraxisset ac eduxisset Angelus. Dinæ filiæ Jocob exitiale fuit in publicum prodiisse. Parum abfuit ne periret Rex Josaphat inito fœdere cum impio Joram Rege Israel. Zorobabel, aliique Judaici populi proceres, Templum Dei cum idololatris ædificare prudenter recusarunt. Tobias in captivitate constitutus fugiebat consortia impiorum, ne perverteretur, & contaminaretur. David solitudinem optat, sæculique fugam meditatur. *Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine.* Spiritus Sanctus jubet ut fugiamus de medio Babylonis, si quæ nobis de salute animarum nostrarum cura est. *Fugite de medio* Psal. 54. 8. Jerem. 51. 6.

Babylonis, & salvet unusquisque animam suam. Qui tangit picem, inquinabitur ab ea. Qui frequentat iniquorum hominum societates, vix ab ipsis non pervertetur. Quot in civitatibus peccati illecebræ, & concupiscentiæ irritamenta? „ Vidi iniquitatem & contradictionem in civitate. Die ac
Psalm. 54. 10. 11. „ nocte circumdabit eam super muros ejus iniquitas, & labor in medio „ ejus & justitia: & non defecit de plateis ejus usura & dolus .... Totus
1. Joan. 5. 18. „ mundus in maligno positus est. *Et*, Omne quod est in mundo concupi- „ scentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ: quæ
1. Joan. 2. 16. „ non est ex Patre, sed ex mundo est. *Ibi* Malitiæ plurimum, sapientiæ
S. Bernard. Serm. 5. de Ascens. „ modicum, ibi viscosa omnia, omnia lubrica, operta tenebris, & obsessa „ laqueis peccatorum: ubi periclitantur animæ, ubi tantum vanitas, & „ afflictio spiritus est. " Solitudo igitur locus valde opportunus est ad pugnandum contra diabolum. Christi sepulcro similis est solitudo, quod mortuum suscepit & vivum peperit (inquit S. Basilius.) *Dominicæ sepulturæ*
S. Basilius de laudibus Eremi. *propemodum æmula, quæ peccato mortuos suscipis, & per afflatum Sancti Spiritus Deo reviviscere facis*. Solitudo *terribile malignis spiritibus habitaculum*. Ibi Christianus homo se ipso superior fit, & Deo conjungitur. *Se-*
Thren. 3. 28. *debit solitarius, & tacebit: quia levavit se super se*. Ibi Deus loquens ad cor, munit illud & roborat adversus diaboli suggestiones. *Ducam* eam in
Osee 2. 14. *solitudinem, & loquar ad cor ejus*. Si gravissimas in via salutis difficultates experiuntur, magnaque impedimenta inveniunt etiam viri sancti, qui in solitudine & secessu vivunt; si ex mundi commercio sordes contrahunt & vulnera recipiunt, etiamsi illum non frequentent nisi necessitate compellente, aut caritate invitante; quam periculosi sunt lapsus, quam gravia vulnera hominum carnalium & mundanorum, qui tentationibus sponte se exponunt, & societates voluptarias omni tempore, etiam quadragesimali se-
Isai. 32. 13. ctantur? *Super humum populi mei spinæ & vepres ascendent: quanto magis super omnes domos gaudii civitatis exultantis?*

II. Jejunii & abstinentiæ armis, exemplo Christi, adversus diabolum pugnandum est. Si adversus hostes corpore & carne constantes, nobis pugnandum esset, roboranda essent corpora nostra, non debilitanda, ut ipsos vinceremus: verum cum adversus spiritus nequam militare debeamus, debilitandum est corpus, roborandus vero spiritus ad prælium fortiter sustinen-
2. Cor. 11. 10. dum: In hac enim militia, *Cum infirmor, tunc potens sum*. Saul Rex contra Philistæos pugnaturus Exercitum suum jejunio præparavit ad pugnam. Jonathas violato jejunio in extremum periculum incurrit. Philistæi cæsi
Tertullian. lib. de jejuniis, Cap. 7. sunt ab Israelitis jejunis. Idem in bellis spiritualibus evenit. *Ceciderunt saginatos impasti, armatos inermes. Hæ erunt vires jejunantium Deo. Cælum pro ejusmodi militat. Habes formam præsidii etiam spiritalibus bellis necessariam* .... De jejunii utilitate, vide *Lib.* 4. *Cap.* 5. *Art.* 5. §. 1. *n.* 3. Jejunii quadragesimalis rationes. (*Ibid.* §. 2. *n.* 6. *versus finem*.) Quæ ex SS. Patribus explicantur. (§. 3.) Jejunii meritum perdunt, qui ciborum ac liquorum delicias, & varia gulæ irritamenta jejunii diebus exquirunt, copiosiusque prandent ac lautius, ut jejunii laborem minuant. (*Art.* 7. *Regula* 15.) Christianum jejunium abstinentia ab omni voluptate etiam licita, a venationibus, ludis, jocis, conviviis commendare debet; (*Regula* 16.) Christianum vere Deoque gratum jejunium non est, quod abstinentia ab omni peccato mortali, & exercitatio in omni virtutum genere non commendat. (*Ibid. Regula* 17.) Eleemosyna Christiani jejunii comes esse debet, ut pauperibus erogetur, quod in sumptus secundæ refectionis impenderetur. (*Ibid. Regula* 18.) Nullius est meriti jejunium, si Christianus jejunans injurias non dimittit. (*Ibid. Regula* 19.) Jejunium
Psalm. 68. 11. lorica est, qua anima protegitur. *Operui in jejunio animam meam*. Bonum
Lib. de Elia & Jejunio, Cap. 4. operimentum (ait S. Ambrosius) quod animam tegit ne a tentatore deprehendatur, ne a tentatore nudetur. Gula nudos facit, jejunia operiunt etiam exutos.

III. Tota vita pugnandum est, quia hostem habemus qui nunquam quiescit,

ſcit, victus certamen repetit: ſuſpectæ piis eſſe debent illius induciæ: pax cum illo nuſquam habenda eſt: donec a tentatione Deus non cripuerit, & glorificaverit, in æterna pace conſtituens, bellum nobis ſuſtinendum eſt. *Sic curro* (inquiebat S. Paulus) *non quaſi in incertum: ſic pugno, non quaſi aerem verberans: ſed caſtigo corpus meum .... Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtinet: & illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant; nos autem incorruptam.* „ Athletæ ſumus, legitime certandum „ eſt. Multa luctamina ſunt: & qui hodie victus eſt, cras ſe reparat. An- „ te ad bravium contenditur, poſtea ad coronam. Numquid athleta otio „ vacat, cum ſemel dederit certamini nomen ſuum? Exercetur quotidie, „ ungitur quotidie. Ipſe cibus ei agoniſticus datur, diſciplina exigitur, „ caſtimonia cuſtoditur. Et tu dediſti nomen tuum ad agonem Chriſti, „ ſubſcripſiſti ad competitionem coronæ: meditare, exercere, ungere oleo „ lætitiæ. Cibus tuus, cibus ſobrietatis ſit, nihil habeat intemperantiæ, „ nihil luxuriæ. Potus tuus parcior, ne quid ebrietatis obrepat: cuſtodi „ corporis caſtimoniam, ut poſſis eſſe habilis ad coronam, ne exiſtimatio „ tua offendat ſpectatoris affectum, ne te fautores tui negligentem vi- „ deant, & deſerant. Spectant te Archangeli, & Poteſtates, & Domina- „ tiones, & illa Angelorum decem millia decem millium. Sub tantis ſpe- „ ctatoribus erubeſcere, conſidera quam dedecorum ſit. “ *Confortamini in Domino, & in potentia virtutis ejus. Induite vos armaturam Dei, ut poſſitis ſtare adverſus inſidias diaboli. Quoniam non eſt nobis colluctatio adverſus carnem & ſanguinem, ſed adverſus principes & poteſtates, adverſus mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpiritualia nequitiæ in cæleſtibus. Propterea accipite armaturam Dei, ut poſſitis reſiſtere in die malo, & in omnibus perfecti ſtare... State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate, & induti loricam juſtitiæ, & calceati pedes in præparatione Evangelii pacis: in omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia tela Nequiſſimi ignea extinguere: & galeam ſalutis aſſumite, & gladium ſpiritus (quod eſt verbum Dei) per omnem orationem & obſecrationem, orantes omni tempore in ſpiritu, & in ipſo vigilantes.* Sic enim præcepit Chriſtus: *Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem.*

1. Cor. 9.

S. Ambr. Lib. de Elia & Jejunio Cap. 21.

Epheſ. 6.

Matth. 26. 41.

FERIA II. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ.

Tunc dicet Rex his qui a dextris erunt: Venite, benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi. Eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare .... Tunc dicet & his qui a ſiniſtris erunt: Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis ejus. Eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare. Matth. 25.

QUi ſpectacula amatis, ad univerſale ſpectaculum concurrite, quod nobis hodiernum Evangelium repræſentat. Quale ſpectaculum jam in proximo eſt adventus Domini jam indubitati, jam ſuperbi, jam triumphantis? „ Quæ illa exſultatio Angelorum, quæ gloria reſurgentium ſancto- „ rum? quale Regnum exinde juſtorum? qualis civitas nova Jeruſalem? „ At enim ſuperſunt alia ſpectacula, ille ultimus & perpetuus judicii dies, „ ille nationibus inſperatus, ille deriſus, cum tanta ſæculi vetuſtas, & tot „ ejus nativitates uno igne haurientur. Quæ tunc ſpectaculi latitudo. „ Quid admirer, quid rideam, ubi gaudeam? Ubi exultem, tot ſpectans „ Reges, qui in cœlum recepti nuntiabantur, cum ipſo Jove, & ipſis ſuis „ teſtibus in imis tenebris congemiſcentes? Item Præſides perſecutores Do- „ minici nominis, ſævioribus quam ipſi contra Chriſtianos ſævierunt flam- „ mis inſultantibus liqueſcentes: præterea ſapientes illos Philoſophos co- „ ram Diſcipulis ſuis una conflagrantibus erubeſcentes, quibus nihil ad „ Deum pertinere ſuadebant, quibus Animas aut nullas, aut non in pri-

Tertull. lib. de Spectacul. Cap. ult.

„ stina corpora rediturus affirmabant; etiam Poetas non ad Rhadamanti, „ nec ad Minois, sed ad inopinati Christi tribunal palpitantes. Tunc magis Tragœdi audiendi: magis scilicet vacales in sua propria calamitate. Ad eos conspectum insatiabilem conferre malim, qui in Dominum „ desævierunt, Hic est ille (dicam) fabri filius, Sabbati destructor, Simarites, & dæmonium habens. Hic est quem a Juda redemistis; hic „ est ille arundine & colaphis diverberatus, sputamentis dedecoratus, felle & aceto potatus. Hic est quem Discipuli clam subripuerunt, ut resurrexisse dicatur . . . . Veniet Filius hominis, ut non prius in infirmitate sed *in Majestate sua:* " Veniet Angelorum suorum satellitio stipatus ut Rex gloriæ, Dominus Deus exercituum, Rex universæ creaturæ; veniet judicaturus qui venit olim judicandus: *Et tunc sedebit super sedem Majestatis suæ*. Veniet Deus ultionum, omnes homines qui olim fuerunt, sunt, & futuri sunt, ad tribunal suum vocabit, nemine excepto. *Et congregabuntur ante eum omnes gentes*. Nunc permixti sunt boni cum malis, justi cum impiis, prædestinati cum reprobis, oves cum hœdis, tametsi noverit Dominus qui sunt ejus: *Tunc separabit eos ab invicem, sicut Pastor segregat oves ab hædis*. In hoc sæculo sæpe justi despiciuntur, irridentur, opprobriis afficiuntur, vexantur: contra vero mali sæpe honoribus & dignitatibus fulgent, divitiis affluunt, rebus prosperis fruuntur. Tunc vice versa justi velut oves innocentes a dextris Christi Jesu cum honore collocabuntur; improbi velut hirci fœtidi a sinistris ejus cum opprobio statuentur. *Et statuet oves quidem a dextris suis, hædos autem a sinistris*.

Psalm. 49. Quis cogitabit diem adventus ejus, aut quis stabit ad videndum eum? *Deus manifeste veniet, Deus noster, & non silebit*. „ Qui venit occultus, veniet manifestus: venit occultus ut ante judicem staret, veniet manifestus ut etiam de judicibus judicet. *Veniet Deus noster, & non silebit*. „ An modo silet? Unde ergo præcepta, monita, tuba terroris? Non silet, „ & silet: *Non silet a monendo, silet a vindicando: non silet a præcepto, silet a judicio*. Patitur enim peccatores quotidie mala facientes, Deum „ non curantes, non in conscientia sua, non in cœlo, non in terra: non „ eum latent hæc omnia, & universaliter omnes admonet, & quando aliquos flagellat in terra, admonitio est, nondum damnatio. Silet ergo a „ judicio, occultus in cœlo est, adhuc interpellans pro nobis: patiens est „ super peccatores, non exercens iram, sed exspectans Pœnitentiam. *Tacui*, inquit, *numquid semper tacebo?* Non tacebit cum manifeste veniet. „ *Ignis ante ipsum præcedet, & in circuitu ejus tempestas valida*. Timemus? Mutemur, & non timebimus. Ignem palea timeat: auro quid facit? Nec male vivendum erat, fratres carissimi, si facere possemus ut „ dies judicii non veniret. Si vel sola peccatoribus immineret separatio a „ facie Dei, in qualibet essent affluentia deliciarum, non videntes a quo „ creati sunt, & separati ab illa dulcedine ineffabili vultus ejus, in qualibet æternitate & impunitate peccati, plangere se deberent. Sed quid „ loquar, aut quibus loquar? *Hæc amantibus pœna est, non contemnentibus*. Qui dulcedinem sapientiæ & veritatis utcumque sentire cœperunt, „ noverunt quod dico, quanta pœna sit tantummodo a facie Dei separari. *Discedite a me, maledicti*. Qui autem illam dulcedinem non gustaverunt, si nondum desiderant Dei faciem, timeant vel ignem, supplicia terreant, quem præmia non invitant. *In ignem æternum*. Vile tibi est quod Deus pollicetur, contremisce quod minatur. *Ignis in conspectu ejus exardescet*. Non erit iste ignis foci tui, in quem tamen si manum mittere cogaris, facis quicquid voluerit, qui hoc minatur. Minatur inimicus tam leve malum, & facis malum: Minatur Deus æternum malum, & non facis bonum? Ad malum faciendum nec minæ te compellere deberent: a bono faciendo nec minæ „ te deterrere deberent. Minis autem Dei, minis æterni ignis, prohiberis a malo, invitaris ad bonum. Unde piget, nisi quia non credis?

S. August. in hunc Psalmum.

Isai. 42. 14.

„ dis? *Ignis ante ipsum præcedet: & in circuitu ejus tempestas valida*. Pla-
„ ne valida tempestas, ventilatura tam magnam aream. Hac tempestate
„ erit illa ventilatio, qua separabitur a sanctis omne immundum, a fideli-
„ bus omnis simulatio, a piis & trementibus verbum Dei omnis contemp-
„ tor & superbus. " *Advocabit cœlum desursum, & terram discernere populum suum*. Cœlum vocat perfectos, qui reliquerunt omnia, & Christum secuti sunt: ipsos vocabit sursum, ut cum ipso sedeant judicaturi duodecim tribus Israel... Discernet terram, alios ad dexteram statuens, alios ad sinistram. Nihil tunc discernet judicandos, nisi opera, sive bona sive mala. Non divitiæ, non honores, non dignitates, non potestas, non nobilitas; sed sola opera. Tunc reprobis, qui potentes & divites in hoc sæculo fuere, manus invisibilis in conscientia exarabit verba illa terribilia, quæ impius Baltasar exarata vidit in aula convivii; & quæ Daniel Propheta illi interpretatus est; *Mane, Thecel, Phares. Mane: Numeravit Deus regnum tuum, & complevit illud*. Prospera omnia habuisti, dum in mundo viveres: sed completum est ac numeratum prosperitatis tuæ tempus: te manet æterna miseria, cruciatus sine fine. *Thecel. Appensus es in statera, & inventus minus habens*. Opera tua injusta, infructuosa, damnatione digna: cogitationes, desideria, ceterique affectus, verba, facta, appensa sunt & discussa in statera justitiæ, & inventa sunt damnatione digna. *Phares. Divisum est regnum tuum*. Jam vera nobilitas, veræ divitiæ, vera potestas, vera & æterna felicitas datur justis a te divis & separatis, populo benedicto, & per electionem gratiæ discreto... *Et terram discernere populum suum.... Congregate illi sanctos ejus, & qui ordinant testamentum ejus super sacrificia*. Congregate, ut in æterna tabernacula recipiantur. Congregate illi justos, qui misericordiæ opera fecerunt, qui compassi sunt inopi, qui intellexerunt super egenum & pauperem: qui cogitant de promissis ejus, super illa quæ operantur. Ipsa enim sunt sacrificia, Deo dicente: *Misericordia volui*, & *non sacrificium*.

Daniel. 5. Dan. 5. Offer. 6. 6

II. Ad judicium nos præparemus Christiane vivendo, misericordiæ opera faciendo, eleemosynas uberes erogando, ut misericordiam inveniamus in tempore opportuno. *Judicium* enim *sine misericordia illi qui non fecit misericordiam*. Christus in judicio illis quos damnaturus est solas eleemosynas negatas; illis quos coronaturus est, solas eleemosynas datas imputabit. Vide *S. Augustin. Serm. 60. alias De Tempore* 50. Cap. 10. & *Theolog.* nostram *Dogmat. & Moral. Lib. 3. Cap. 6. Art. 9. Regulis 5. 6. & 7. Tunc dicet Rex his qui a sinistris erunt; Venite benedicti Patris mei, percipite Regnum*. Pro qua re? *Esurivi enim, & dedistis mihi manducare*. Quid tam vile, quid tam terrenum, quam frangere panem esurienti? *Tanti valet regnum cœlorum*. Sed non habes facultatem frangendi panem esurienti, non habes domum quo inducas, non habes vestem qua cooperias; da calicem aquæ frigidæ, mitte duo minuta in gazophylacium. Tantum emit vidua duobus minutis, quantum emit Petrus relinquens retia, quantum emit Zachæus dando dimidium patrimonium. *Tanti valet, quantum habueris*.

Jacobi 2. 5. S. August. in Psal. 49.

De judicio generali, vide Ideam Concionis Dominicæ. 1. Adventus, & *Theolog. Dogmat. & Moral.* Lib. 1. Quæst. 2. Art. 7. ad illa verba Symboli Apostolici: *Iudicaturus est vivos & mortuos*. Qui tunc Judex venturus est, modo Advocatus est. Ad thronum misericordiæ & gratiæ ejus per pœnitentiam confugiamus. Judicii dies iis tantummodo terribilis, qui securi esse bene vivendo nolunt, & male vivere diu volunt.

FERIA III. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ.

Cum intrasset Jerosolymam, commota est universa civitas dicens: Quis est hic....... Et intravit Jesus in Templum Dei, & ejiciebat omnes vendentes & ementes in Templo..... & dicit eis: Scriptum est, Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum. Matth. 2. 1.

DUo Dei Judicia Scriptura sacra commemorat, Judicium occultum, & Judicium manifestum. Judicium manifestum est, quo Dominus judicaturus est vivos & mortuos, omnibus fatentibus eum esse a quo & bonis præmia, & malis supplicia tribuentur. *Occultum judicium est pœna qua nunc unusquisque hominum aut exercetur ad purgationem aut admonetur ad conversionem; aut si contempserit vocationem & disciplinam Dei, excæcatur ad damnationem.* De primo hesternæ diei Evangelica lectio ut tractaremus argumentum dedit: de secundo hodierna. Judæi enim qui vocationem & disciplinam Christi contempserunt, excæcantur ad damnationem: Christum præsentem non agnoscunt; ejus ingressu commoventur, quem desiderant Patriarchæ & Prophetæ mundi Salvatorem. Interrogant quis sit, idque discunt a turbis Jesum comitantibus. *Commota est universa civitas dicens. Quis est hic? Populi autem dicebant: Hic est Jesus Propheta a Nazareth.* Hic est Jesus, cujus typi fuere qui hoc nomine ante ipsum insigniti sunt: Propheta ille, quem Deus Moysi promisit se de medio populi sui suscitaturum; *a Nazareth*, unde aliquid boni oriri non posse Pharisæi existimabant. Sic *cæcitas ex parte in Israel facta est, ut plenitudo gentium intraret.* Admonentur vero ad conversionem, qui e Templo ejiciuntur, omnes vendentes & ementes; quibus ait Jesus: *Scriptum est, Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum.* Sunt autem illi. 1. Omnes qui in Clerum & ad Beneficia Ecclesiastica sine legitima vocatione irrepunt. Illi enim cum non intrent per ostium, sed ascendant aliunde, *Fures sunt & latrones*, ut Christus docet. Vide *Thelog. Dogmat. & Moral. Lib. 2. Tract. de Sacram. Ordinis. Cap. 3. Art. 5. Reg. 18. & Capit. 6. Regul. 4. & 5.* 2. Qui beneficia Ecclesiastica & sacrum Ministerium vendunt vel emunt, pecunia, obsequiis, adulationibus petitionibus pro se ipsis, cum *nulla res Dei, pretio constet*; & Christi Domini sententia sit, quæ nullis sophistarum distinctionibus eludi potest: *Gratis accepistis, gratis date.* (*Lib. 11. Theol. Dogmat. & Moral. Cap. 7. Art. 2.*) 3. Domum Dei speluncam latronum faciunt omnes Clerici beneficiati, qui reditibus Ecclesiasticis, quorum dispensatores sunt, non domini, abutuntur ad luxum, ad ludos, ad voluptates, ad ditandos consanguineos, aut ad avaritiam suam fovendam pecunias ex beneficiis & ministeriis Ecclesiasticis provenientes congerunt & recondunt in arcis & sacculis, aut ex illis augent patrimonium; cum ad pauperum sublevandas necessitates, aliaque pia opera erogare debeant quod præter frugalem victum & honestum vestitum, habita ratione sui ordinis & dignitatis, illis superest.... *Bona enim Ecclesiæ sunt vota fidelium, pretia peccatorum, stipendia pauperum.* Denique *Quicquid præter necessarium victum & simplicem vestitum de Altari retines*, (inquit S. Bernardus ad Clericum scribens) *tuum non est, rapina est, sacrilegium est.* Vide *Lib. 2. Theol. Dogm. & Moral. Tract. de Sacramento Ordinis. Cap. 5. Reg. 9.*

II. Admonentur rursus ad conversionem Christi Domini voce, qui ad Templa Deo dicata alia intentione adeunt, quam orationis, aut in iis irreligiose & immodeste se gerunt, mulieres & viri qui ad sacra illa loca concurrunt *Propter mutuum videre & videri*: quæ pompam omnem mundi mulieribus illuc circumferunt ut Deo corda surripiant, ejusque loco, si dicere fas est, adorentur. *Filiæ eorum compositæ, circumornatæ ut similitudo*

S. August. in Psal. 9.

Deuter. 18.

Rom. 11. 25.

Tertull. Matth. 10.

Synodus Paris. 6.

S. Bernard. Epist. 2.

Tertull.

Psal. 143. 12.

litudo Templi. Quid facis, homo? Mulierum speciem curiosius in Ecclesia perscrutaris, nec horrescis tanta Dei Templum afficiens contumelia? prostibulum ne tibi videtur Ecclesia, & foro ignobilior? Nam in foro erubescis; etiam times ne quis te videat: in Ecclesia vero nec horrescis, nec pavescis, nec stupes? *Scriptum est, Domus mea domus orationis vocabitur: Vos autem fecistis illam speluncam latronum*. De reverentia Templis debita, vide *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 9. nu. 6.* Cum pavore & humilitate ad Templa adeundum est. *Pavete ad sanctuarium meum. Ego Dominus.... Decet Domum Domini sanctitudo, decet ut cujus in pace factus est locus ejus, sit cultus cum debita veneratione pacificus. Sit itaque ad Ecclesias humilis & devotus ingressus, sit in eis quieta conversatio, Deo grata, inspicientibus placida, quæ considerantes non solum instruant, sed reficiat..... cessent in illis vana, & multo fortius fœda & profana colloquia. Cessent confabulationes quælibet. Sint postremo quæcumque alia divinum turbare possunt officium, aut oculos divinæ Majestatis offendere, ab ipsis prorsus extranea; ne ubi peccatorum est venia postulanda, ibi peccandi detur occasio, aut deprehendantur peccata committi, &c....* Sed & tempore quo Missarum solemnia celebrantur, *Non solum ab otiosis, & inutilibus verbis, verum etiam & a perniciosis cogitationibus funditus abstinendum est*. Lugenda Christianorum in Templis *irreverentia, quæ vix ab impietate sejuncta esse potest*. Oculi Dei singulari quadam ratione ad Templa ejus nomini dicata sunt attenti, ut piorum orationes exaudiat, ut irreverentias profanatorum puniat. *Sint oculi tui aperti super domum hanc nocte ac die: super domum de qua dixisti: erit nomen meum ibi, ut exaudias deprecationem servi tui & populi tui Israel quodcumque oraverint in loco isto.*

S. Chrysost. Hom. 74. in Matth. — Levit. 26. 2. — Conc. Lug. 2. Can. 25. — Conc. Turon. ann. 813. c. 38. — Conc. Trid. sess. 22. — 3. Reg. 8.

FERIA IV. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ.

Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione ista, & condemnabunt eam; quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ: & ecce plus quam Jonas hic. Matth. XV. 41.

Cum Ninivitarum comparatione judicandi sint Christiani, qui pœnitentiam non agunt, examinandum est utrum pœnitentia nostra similis sit illorum pœnitentiæ. Ninivitæ pœnitentiam egerunt sinceram, promptam, severam. Sinceram, quia non verbis solum, sed operibus pœnitentiam egerunt. *Et convertatur vir a via sua mala, & ab iniquitate quæ est in manibus eorum.... Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt de via sua mala*. Promptam pœnitentiam egerunt, quia statim atque Jonas clamavit, *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*, crediderunt in Deum, & statim pœnitentiam agere cœperunt. Severam, quia *Prædicaverunt jejunium, & vestiti sunt saccis a majore usque ad minorem. Et pervenit verbum ad Regem Ninive, & surrexit de solio suo, & abjecit vestimentum suum a se, & indutus est sacco, & sedit in cinere. Et clamavit, & dixit in Ninive ex ore Regis & Principum ejus, dicens: Homines & jumenta, & boves & pecora, nec gustent quidquam, & aquam non bibant. Et operiantur saccis homines & jumenta, & clament ad Dominum in fortitudine.*

Jonæ 3. 8. 10.

I. Jonas homo Ninivitis incognitus & despectus comminatur temporalem calamitatem, eversionem urbis eorum, & sinceram pœnitentiam agunt: Nobis pœnitentiam prædicat Christus Jesus, & sincere non agimus, verbis dumtaxat pœnitere nos profitemur, non operibus: folia dumtaxat, id est, mera verba, non fructus pœnitentiæ facimus: non mutamus opera, nec in novitate vitæ ambulamus, quia cor mutatum non est & sincere conversum. *Muta cor, & mutabitur opus:* (inquit S. Augustinus) pravi affectus, pravi habitus evertantur, virtutes ædificentur. *Evertuntur enim peccatores duobus modis, aut sicut Sodomitæ, ut pro peccatis suis ipsi homines puniantur, aut sicut Ninivitæ, ut ipsa hominum peccata pæ-*

S. August. Lib. 21. de Civit. Dei C. 24. n. 4.

ta pœnitendo destruantur. Sic juxta divinam prædictionem, eversa est Ninive quæ mala erat, & bona ædificata est, quæ non erat. *Stantibus enim mœnibus atque domibus, eversa est civitas in perditis moribus*. Christus nobis temporales dumtaxat pœnas non comminatur, sed æternas. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis*.

Luc. 13.

II. Jonas ultionis divinæ tempus certum indicavit Ninivitis, *Adhuc quadraginta dies*: & tamen non procrastinarunt, non distulerunt conversionem; & nos de die in diem pœnitentiam differimus, cum incertum sit tempus quo nos Deus exspectaturus est. *Nescitis diem, neque horam*. Maturanda conversio, ne mors nos intercipiat impœnitentes. *Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aves laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo cum eis extemplo supervenerit*. Ninivitæ statim pœnitentiam egerunt, quamvis nullam haberent veniæ securitatem. *Quis scit si convertatur & ignoscat Deus, & revertatur a furore iræ suæ, & non peribimus?* Nos vero pœnitentiam statim agere dubitamus, quamvis Deus veniam promittat pœnitentibus. *Vivo ego, dicit Dominus Deus, nolo mortem impii, sed ut convertatur impius a via sua, & vivat. Convertimini a viis vestris pessimis, & quare moriemini, domus Israel?.. Si dixero impio, Morte morieris: & egerit pœnitentiam a peccato suo, feceritque judicium & justitiam, & pignus restituerit ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vitæ ambulaverit, nec fecerit quidquam injustum, vita vivet, & non morietur. Heu*, (exclamat Augustinus pœnitens) *differebam de die in diem vivere in te*, Deus meus! *& non differebam quotidie in memetipso mori*.

Ecclesiastic. 9. 12.

Jonæ 3. 9.

Ezech. 33.

In Confess.

III. Ninivitæ severam pœnitentiam egerunt. Christiani pœnitentiæ severitatem detrectant; quamvis graviora sint illorum quam Ninivitarum peccata. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 4. Art. unico, Regula 54*. De pœnitentiæ severitate, seu satisfactionis proportione cum gravitate peccatorum, vide *Lib. 2. Tract. de Pœnitentia, Cap. 6. Art. 6. Regulis 5. 6. & 17*.

Duplex impœnitentiæ causa in plerisque peccatoribus, prima, quod divinam Legem ut regulam vitæ suæ sequi nolint, sed propriam in omnibus voluntatem, *Volumus*. Secunda, quod sensus suos, cæcamque rationem, non Dei revelantis auctoritatem, summam veritatem, verbum, fidem, ut regulam credendorum sequi velint. *Volumus a te signum videre*. Utrumque pravum omnino est. In quocumque voluntatis suæ arbitrio stare, periculosum est, ita S. Basilius: cum Dominus dixerit: *Non veni ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me*. Hinc David pœnitens ait: *Juravi & statui custodire judicia justitiæ tuæ*, non meam voluntatem. Non est æquum ut voluntas Dei ad nostram, quæ prava est, detorqueatur, sed ut nostra ad divinam, quæ Regula est, corrigatur. *In circuitu impii ambulant*: Propria enim ipsorum voluntas omnium quæ operantur & principium & finis est. *Væ homini qui sequitur hunc circuitum, qui numquam a propria voluntate recedit*. Væ iterum carnali homini, qui sensibus, & rationi ita addictus est, ut credere nolit quæ non capit, & Dei testimonia nimis credibilia respuens, toto mundo credente signum adhuc quærit. *Volumus a te signum videre*. Magna hæc pœnitentiæ impedimenta sunt, quæ cum fide, & propriæ voluntatis perfecta subjectione divinæ voluntatis & legis imperio, conjuncta sit necesse est.

S. Basil. Interrog. 137.

Psal. 11.

S. Bernard. Serm. 12. in Psalm. 90.

FE-

FERIA V. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ.

Egressus Jesus secessit in partes Tyri & Sidonis; & ecce mulier Chananæa a finibus illis egressa clamavit, dicens ei: Miserere mei Domine fili David, filia mea male a dæmonio vexatur. Matth. 15.

NEcessitas orationis ad gratiam impetrandam, necessitas gratiæ ad orationem fundendam, Catholicæ Fidei dogmata sunt. *Effundam* (inquit Deus) *super domum David, Spiritum gratiæ & precum* .... *Spiritus adjuvat infirmitatem nostram* (inquit Apostolus;) *nam quid oremus sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret Spiritus, quoniam secundum Deum postulat pro Sanctis.* „ Oratio clarissima est gratiæ testificatio. Quid „ enim stultius quam orare ut accipias quod in potestate habeas? Deside„ rare auxilium gratiæ, initium gratiæ est: de quo Propheta: *Et dixi, Nunc cœpi, hæc mutatio dexteræ Excelsi.* Et, *A Domino gressus hominis dirigentur, & viam ejus volet.* Quid est autem oratio, nisi pium desiderium? Primam quidem gratiam Deus dat etiam non orantibus, sed aliarum seriem gratiarum, ut victoriam tentationum, devitationem peccati, operationem boni, perseverantiam, non tribuit nisi orantibus. „ Sunt qui „ propterea vel non orant, vel frigide orant, quoniam Domino dicente di„ dicerunt, scire Deum quid nobis necessarium sit, prius quam petamus ab „ eo. Num propter tales hujus sententiæ veritas deserenda, aut ex Evan„ gelio delenda putabitur? Immo *cum constet alia Deum, danda etiam non orantibus; sicut initium fidei, alia nonnisi orantibus præparasse, sicut usque in finem perseverantiam: profecto qui ex se ipso hanc se habere putat, non orat ut habeat.* Ut quid igitur oramus ut fiat voluntas Dei sicut in cœlo & in terra; ne inducamur in tentationem, ut liberemur a malo; *Ut quid* (inquam) *ista orando tanto gemitu petimus, si volentis hominis & currentis, non miserentis est Dei? Non quia hoc fine voluntate nostra agitur, sed quia voluntas non implet quod agit, nisi divinitus adjuvetur. Hæc est fidei sanitas, quæ nos facit quærere ut inveniamus, petere ut accipiamus, pulsare ut aperiatur nobis. Contra ipsam qui disputat, contra se ipsum claudit ostium misericordiæ Dei.* De necessitate orationis non agam impræsentiarum: sed de conditionibus orationis, quarum aliæ orantem spectant, aliæ res quæ in oratione petuntur; aliæ modum orandi. Ideo enim sæpe non exaudiuntur orantes, vel quia mali petunt; vel quia mala petunt; vel quia bona male petunt.

Zachar. 12. 10.
Rom. 8.
S. August. variis in locis.
S. August. Lib. de Dono Perser. cap. 16.
S. August. Lib. de Perfect. justitiæ, cap. 19.

I. Quod primum spectat, peccatorum in suis peccatis perseverantium non exauditur oratio. Immo oratio ipsa fit in peccatum, nisi ante orationem peccati deponatur affectus. Vide *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 5. numer. 2. & 4.* Hoc & Cananeæ docet exemplum, quæ jam idolorum suorum cultum reliquerat, jam in Deum & Christum Jesum credebat, cum oravit. *Ecce mulier Cananæa a finibus illis egressa, clamavit dicens ei: Miserere mei Domine, fili David.* Nisi ex finibus illis „ exivisset, ad Jesum clamare ex magna fide non potuisset. Pro fidei „ portione egreditur quis ex finibus Gentium. Ac censendum quidem „ est unumquemque nostrum, dum peccat versari in finibus Tyri, vel „ Sinodis, vel Ægypti, vel alicujus ex iis qui sunt extra hereditatis „ Dei distributionem; migrantem vero a vitio ad virtutem, exire e vitio„ rum finibus, ad fines vero partis Dei pervenire. *Charissimi*, (inquit dilectus Christi Discipulus) *si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo, quoniam mandata ejus custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo facimus.*

Origenes in Matth. Edit. Huet.
1. Joann. 3.

II. Secundum quod attinet, a Deo petenda non sunt in oratione, nisi quæ Deo sunt digna, ejus gloria, conversio, salusque nostra, gratia & vir-

virtutes, fidei, spei, & caritatis augmentum, victoria tentationum, perseverantia, gloria æterna, quæ Deus ipse est: bona vero temporalia non primario ac præcipue, seu propter se, sed sub conditione petenda, si Deus ad salutem nobis expedire judicet. Castus & purus amor nihil a Deo petit præter ipsum, & quæ nos cum ipso conjungunt. Vide *Lib. 5. Theol. Dogm. & Moral. Cap. 2. Art. 6.* Mulier Cananæa nobis exemplum dat petendi quæ Deo digna sunt, orat enim ut filia ejus a dæmonis vexatione liberetur; misericordiam orat: *Miserere mei, Domine, fili David, filia mea male a dæmonio vexatur.* Male usurus eo quod vult accipere, Deo potius miserante non accipit. Proinde *Si hoc ab illo petimus, unde homo lædatur exauditus, magis metuendum est, ut quod posset non dare propitius, det iratus.* (S. August. Tract. 73. in Joan. 9.)

III. Non solum autem bona petenda sunt, sed bene & digne Deo; scilicet. 1. Cum fide & sancta fiducia impetrandi, ut Cananæa. *O mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut vis &c. Fides fundit orationem, fusa oratio etiam ipsi fidei impetrat firmitatem . . . Fides fons orationis, nec potest ire rivus, ubi caput aquæ siccatur.* (S. August. Serm. 115. alias 36. de Verbis Dom.) Qui igitur vult a Deo exaudiri, *Postulet in fide nihil hæsitans.* (Jacobi 1.) Patrem credentium imitetur, qui *in repromissione Dei non hæsitavit diffidentia, sed confortatus est fide.*

(Rom. 4.) 2. Orandum cum humilitate, ut Cananæa, quæ a Christo durius excepta, & canis appellata, se humiliavit in conspectu ejus, & humilitate exaudiri meruit. *At illa dixit: Etiam Domine, nam & catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa Dominorum suorum.* Suscepit convitium, & meruit beneficium. *Mulier Cananæa*, id est, ut Origenes interpretatur, *Ad humilitatem parata.* Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 5. Cap. 2. Art. 9. num. 2.*

3. Perseveranter orandum, exemplo Cananeæ, quæ a Christo repudiata propius accedit, clamat fortius, instat ardentius. Vide *Ibidem n. 4.* Differt sæpe Deus dare quod petimus, ut desiderium nostrum & amorem magis accendat, ut spem probet, ut acceptum denique majori diligentia custodiamus. Dei silentium in justorum oratione, sæpe dissimulatio est amantis, si ita loqui fas est, non indignatio fugientis. *Revertere, dilecte mi,* (inquit Sponsa) *Subtraxit se, quo avidius revocaretur, teneretur fortius.* (Cantic. 2. S. Bernar. Ser. 24. in Cant.) Nam & aliquando simulabat se longius ire, non quia hoc volebat, sed volebat audire: *Mane nobiscum Domine, quoniam advesperascit.* (Luc. 24) Et rursum alia vice super mare ambulans, cum Apostoli navigarent & laborarent in remigando, *Quasi volens præterire eos*, (Marc. 6.) ne tunc quidem istud volebat, sed magis *probare fidem, & elicere precem . . . Præteriens teneri vult, abiens revocari.*

FER. VI. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ,

Est autem Jerosolymis Probatica piscina, quinque porticus habens. In his jacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum, &c. Joan. 5.

PRobatica piscina Sacramenti Pœnitentiæ figura est, quod Christus in Ecclesia instituit. Lavacrum est multo excellentius piscina illa veteri; siquidem non ex aquis fontis alicujus vulgaris & terreni, sed ex Christi sanguine pro peccatoribus in Cruce effuso, & cælestibus aquis gratiæ ipsius constat, ad peccatorum nostrorum emundationem destinatis. *Sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi.* (Hebr 9, 14.) De Pœnitentiæ Sacramento, lege *Lib. 2. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. de Sacramento Pœnitentiæ Cap. 2. Art. 5.* Sanguis Christi tam potens est ad lavacrum, tam dives ad pretium, ut non solum in Baptismo, sed & in Pœnitentiæ Sacramento virtus ejus superabundans sit ad multorum abluenda

da & exhaurienda peccata, nec unquam exhauriatur. Piscina probatica erat tantum Jerosolymis: Piscina Pœnitentiæ in Ecclesia Catholica toto orbe diffusa. *Quia singuli cœtus Hæreticorum se potissimum Christianos, & suam esse Ecclesiam Catholicam putant, sciendum est illam esse veram, in qua est Confessio & Pœnitentia, quæ peccata & vulnera, quibus subjecta est fragilitas carnis, salubriter curat.* Lactantius Lib. 3. de fals. Relig. c. 30.

In hac salutari Piscina sanantur omnis generis ægroti, *Multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum;* Peccata infirmitatis, ignorantiæ, malitiæ remittuntur. Hac in piscina lavantur oves Christi, ut in Festo die offerri Deo possint, cum Agno illo immaculato, & Sacrificii ejus participes esse. „ Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum Isai. 1.
„ vestrarum ab oculis meis: quiescite agere perverse, discite benefacere..
„ Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur... In die Zachar. 13.
„ illa erit fons patens domui David, & habitantibus Jerusalem, in ablu-
„ tionem peccatoris.

Piscina Probatica certo dumtaxat tempore languidos sanabat, cum scilicet Angelus Domini descendens movebat aquam. Angelus autem Domini „ descendebat secundum tempus in Piscinam, & movebatur aqua. Piscina Pœnitentiæ omni tempore sanctificat & sanat peccatores, quia omni tempore aquas ejus movet *Magni consilii Angelus*, perennemque tribuit illis virtutem ex vulneribus suis derivatam. Impietas impii non nocebit ei, in Matth. 33.12.
„ quacumque die conversus fuerit ab impietate sua.

Piscina probatica unum dumtaxat ægrotum sanabat. *Qui prior descendisset in eam post motionem aquæ.* Piscina Pœnitentiæ omnes generatim qui ad Sacramentum cum debitis dispositionibus accedunt. Non solum invitat, sed præcipit Deus ut in piscinam descendamus, veniam peccatorum vere Tertull. l. de Pœnitentibus pollicetur. Non præcipit tantum, sed etiam hortatur. „ In- Pœnit. cap. 4.
„ vitat præmio, salute; jurans etiam; Vivo, dicens, cupit credi sibi. O
„ beatos nos, quorum causa Deus jurat! O miserrimos, si nec juranti Do-
„ mino credimus.

Secundum Animam paralytici sumus, cæci, aridi, languidi: propriis viribus descendere non possumus in piscinam pœnitentiæ, sed tamen inexcusabiles sumus si non descendamus, nec a peccatis sanemur, quantumcumque inveterata sit & gravis infirmitas. Non possumus quippe dicere ut paralyticus ille triginta & octo annos habens in infirmitate: *Hominem non habeo.* Præsto enim semper nobis est Christus Deus homo, qui & homines Sacerdotii sui Ministros constituit, qui nos in piscinam mittant. *Dedit nobis ministerium reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.* Seligite hominem con- 2. Cor. 5.
scientiæ moderatorem, quis vos mittat in piscinam opportuno tempore, cum debitas dispositiones ad Sacramenti virtutem fructumque recipiendum in vobis agnoverit.

1. Prima dispositio est sincera voluntas deserendi peccatum; voluntas non infirma, sed magna & efficax; non imperfecta, sed absoluta & valida, quæ sit *Idonea expugnare priorem vetustate roboratam.* Non voluntas S. August. *Similis conatibus expergisci volentium, qui tamen soporis altitudine remerguntur*, qualem in se ipso experiebatur ante conversionem suam Augustinus. *Ego eram qui volebam*, inquit; *ego qui nolebam; nec plene volebam, nec plene nolebam, ideo mecum contendebam, & dissipabar a me ipso.* Hanc dispositionem in paralytico nostro, quatenus figura erat peccatoris, Christus postulat. *Vis sanus fieri?*

2. Secunda dispositio est inchoatio novæ vitæ, quæ agnoscitur in pœnitente, si dignos fructus pœnitentiæ faciat, si peccandi occasiones procul a se removeat, si in bonis operibus se exerceat, si ambulet in via mandatorum Dei. *Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & sustulit grabatum suum, & ambulabat.*

3. Tertia conditio est, ut firma sit, stabilis & constans, non desultoria con-

conversio. Subitus namque & frequens in gravia peccata relapsus, seu alternæ pœnitentiarum & relapsuum in eadem peccata vices, dubiam & suspectam merito reddunt conversionem, ut qui in eo sunt statu, non statim absolvi debeant a Confessariis, sed postquam sinceritatem conversionis ex fructibus agnoverint. *Postea invenit eum Jesus in Templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es, jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.* Vide *Lib. 2. Theol. Dogm. & Moral. de Sacram. Pœnit. Cap. 7. Art. 3. Regulis 1. & xi.*

DOMINICA II. QUADRAGESIMÆ

Assumpsit Jesus Petrum & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Matth. 17. 1.

Matth. 16. CUm Christus passionem suam Discipulis prænunciasset, illisque significasset quanta & quam gravia pro ejus nomine passuri essent; & qua via
S. Leo Ser. 94. deberent illum sequi, dicens: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me:* Atque mox subjecisset: *Amen dico vobis, Sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo;* id est, in gloriæ suæ claritate: post sex dies tres Apostolos selectos duxit in Montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. „ In qua Transfiguratione il„ lud quidem principaliter agebatur, ut de cordibus Discipulorum crucis „ scandalum tolleretur, nec conturbaret eorum fidem voluntariæ humili„ tas passionis, quibus revelata esset absconditæ excellentia dignitatis. Sed „ non minore providentia spes sanctæ Ecclesiæ fundabatur, ut totum cor„ pus Christi agnosceret quali esset commutatione donandum; ut ejus sibi „ honoris consortium membra promitterent, qui in Capite præfulsisset. „ De quo idem Dominus dixerat cum de adventus sui majestate loquere-
Matth. 13. 43. „ tur: *Tunc justi fulgebunt sicut sol in Regno patris eorum:* protestante hoc
Rom. 8. 18. ipsum beato Paolo Apostolo & dicente: *Existimo quod non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis.* Et iterum: *Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in*
Coloss. 3. 3. *Deo. Cum enim Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria.* Facie solis instar radiante significavit divinitatis suæ incomparabilem splendorem, & Dei qui *lux est, & in quo tenebræ non sunt ullæ*, visionem beatificam. Vestium candore, adumbravit corporis gloriosi dotes: Moysis & Eliæ præsentia jucundissimam cælitum societatem; nube lucida obumbrante, diem perpetuam, absque tenebris, frigore, aut æstu, ullaque tempestatum vicissitudine: extasi & voce Petri, incomprehensas & inenarrabiles delicias: voce Patris æterni de nube
Luc. 9. 12. audita, certitudinem & securitatem beatitudinis ac gloriæ. Inter hæc loquitur Christus de *excessu quem completurus* est *in Jerusalem*, quia nonnisi per crucem pervenitur ad gloriam. Christus ergo in Transfiguratione sua nobis *ostendit*. 1. finem ad quem tendimus, scilicet beatitudinem & gloriam æternam: 2. viam qua ad beatitudinem & gloriam pervenimus, scilicet crucem, passiones, tribulationes.

I. Quid sit vita æterna? (*Lib. 2. Quæst. 2. Art. 13. §. 1.*) Æterna beatitudo congruis verbis explicari non potest, sed mentis humanæ captum superat. Omnium tamen malorum liberatione, omniumque bonorum possessione definiri potest. (*Ibid. §. 2.*) Summa felicitas, Dei fruitio & amor. (*Ibid.*) Dei visionem & amorem summa pax consequitur. (*Ibid*) Beatorum pacem nulla turbabit invidia. (*Ibid.*)

II. Ut ad gloriam & vitam æternam perveniamus, media debemus eligere quæ nobis Christus præscripsit, viam sequi quam monstravit; nihil non agere, nihil non pati propter Deum, (*Ibid, §. 9.*) Si quid vero pro dilectio-

ctione æternæ patriæ Christiani gesserint, considerent quam leve sit illud & modicum, si vel cum præclaris illis facinoribus conferatur, quæ veteres Romani pro terrena patria & civitate gesserunt. (*Ibid. num. 2.*) Qui jus habent ad vitam æternam? (*Ibid.*) Per labores & tribulationes ad eam pervenitur. Nemo eam obtinet, nisi *abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & Christum sequatur*, per arctam viam, quæ sola ad vitam ducit; quia *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*. Psalmus octogesimus tertius, *Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum!* de cælesti beatitudine tractans, inscribitur, *pro torcularibus*, id est tribulationibus, per quas ad gloriam & vitam æternam pervenitur. Quod expendens S. Augustinus Enarratione in illum Psalmum: *Uva* (inquit) *pendet in vitibus, & oliva in arboribus: & quandiu pendent in fruticibus suis, tanquam libero aere perfruuntur, & nec uva vinum est, nec oliva oleum, ante pressuram. Sic sunt homines quos prædestinavit Deus ante sæcula, conformes fieri imagini unigeniti Filii, qui præcipue in passione magnus botrus expressus est. Hujusmodi ergo homines antequam accedant ad servitutem Dei, fruuntur in sæculo tanquam deliciosa libertate, velut uvæ aut olivæ pendentes: sed quoniam dictum est, Fili, accedens ad servitutem Dei, sta in justitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem; accedens quisque ad servitutem Dei, ad torcularia se venisse cognoscat; contribulabitur „ conteretur „ comprimetur; non ut in hoc sæculo pereat, sed ut in apothecas Dei defluat*. Si felices simus in hoc sæculo, si omnia nobis prospere cedant, ne dicamus, *Bonum est nos hic esse, faciamus hic tabernacula*. „ Felicitas enim
„ sæculi metuenda magis est, quam adversitas & infelicitas. *Immo vero nulla*
„ *infelicitas frangit, quem felicitas nulla corrumpit*. Quomodo ergo cavenda
„ & timenda est ipsa corruptrix, ne te blandiendo seducat? Ne incumbas in
„ baculum arundinis. Noli te credere, fragile est quo niteris, frangitur, &
„ interimit te. Si ergo felicitate tibi iste mundus arrideat, in pressura te
„ computa, ut dicas, *Tribulationem & dolorem inveni, & nomen Domini*
„ *invocavi*. Non dixit, Inveni tribulationem, nisi quamdam quæ latet.
„ Quædam enim tribulatio quosdam in *hoc sæculo* latet, qui putant sibi be-
„ ne esse, cum peregrinentur a Domino. *Quamdiu enim summus in corpore,*
„ *peregrinamur a Domino*. Si a parte tuo homine peregrinareris, miser es- 2. Cor. 5. 6
„ ses; a Domino peregrinaris, & felix es? Ergo sunt qui putant sibi bene
„ esse. Qui autem intelligunt in qualibet circumfluentia copiarum & vo-
„ luptatum, quamvis ad nutum cuncta deserviant, quamvis nihil molestum
„ irrepat, nihil adversum terreat, tamen in malo esse quamdiu peregrinan-
„ tur a Domino, acutissimo oculo tribulationem & dolorem invenerunt,
„ & nomen Domini invocaverunt .... Omnes in hac vita in torcula-
„ ribus sumus, Ergo in pressuris tentationum constituti, edamus hanc vo-
„ cem, & præmittamus desiderium nostrum: *Quam dilecta tabernacula tua*
„ *Domine virtutum!* Erat in tabernaculis quibusdam, id est, in torculari-
„ bus: sed desiderabat alia tabernacula, ubi nulla pressura est. In his il-
„ luc suspirabat, ab his in illa per desiderii canalem quommodo defluebat. Rom. 12. 12.
„ *Concupiscit & deficit animamea in atria Domini*, Deficit uva pressa, sed
„ quo deficit? In vinum, & in lacum, & in apothecæ requiem, ser-
„ vanda in quiete magna. *Hic desideratur, ibi capitur: hic suspiratur,*
„ *ibi gaudetur: hic oratur, ibi laudatur: hic gemitur, ibi exsultatur*.
„ Et quæ dixi quasi dura hic nemo aversetur, nemo quasi nolit pati.
„ *Metuendum est ne uva, dum torcular timet, ab avibus vel a feris co-*
„ *medatur*. In magna videtur tristitia esse, cum dicit, *Concupiscit &*
„ *deficit anima mea in atria Domini*: Non enim habet quod desiderat.
„ Sed numquid sine gaudio est? Quo gaudio? Quod ait Apostolus, *spe*
„ *gaudentes*. Ibi jam re gaudebit, modo adhuc spe. Ideoque qui spe
„ gaudent, qui certi sunt se accepturos, tolerant in torculari omnes
„ pressuras. Propterea & ipse Apostolus, cum dixisset, *spe gaudentes*,

addidit statim, *in tribulatione patientes*. Spe igitur gloriæ, cujus specimen Christus in Transfiguratione sua nobis exhibet, crux & tribulationes constanti animo ferendæ sunt. Afficit te aliquis ignominia? Suspice gloriam quæ reposita in cœlis est, tibi paranda merito patientiæ. Jacturam rerum
Job. 19. tuarum fecisti? Oculos converte ad cælestes divitas & incomparabilem thesaurum, quem bonorum operum pretio tibi comparare potes. Patria expulsus es? Patriam habes cælestem illam Jerusalem. Ita se consolatur S. Job in angustiis, extremaque desolatione: *Scio quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die terra surrecturus sum: & in carne mea videbo Deum meum . . . Reposita est hæc spes mea in sinu meo.*

IN EADEM DOMINICA.

Ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Matth. 17.

PRimus discendi ardor, nobilitas est Magistri. Christum Legislatorem, Magistrum, Dominumque nostrum ut audiamus, jubens Æternus Pater, nobilitatem ejus & dignitatem ostendit: *Hic est Filius meus dilectus*: Quem proinde ut me ipsum audire debetis. Christus verus Deus, Deique Filius est, Patris consubstantialis & coæternus (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 3. §. 4.) Christus homo non est Filius adoptivus Dei, sed naturalis. (*Ibid.* §. 6.) Christus etiam ut homo, noster Dominus est. Christus in forma servi sine conditione servili (*Ibid.* §. 7.) Lex & Prophetæ Christi Jesu Divinitate attestantur. Ideo *Moyses & Elias apparuerunt* in monte sancto *loquentes cum Jesu*. Legem & prophetias implere venit & consummare; veterem legem per *Moysem* datam, nova lege; Prophetias mysteriorum suorum veritate. Ideo Moyse & Elia disparentibus, statim atque vox Patris
2. Petri 1. de nube audita est, Apostoli *neminem viderunt nisi solum Jesum*. Testimo-
16. & seqq. nium itaque Jesu divinitati perhibent, 1. Lex & Prophetæ. 2. Pater Æternus. 3. Apostoli tres selecti, Transfigurationis illius testes. Non doctas fabulas secuti (*ait S. Petrus*) notam fecimus vobis Domini nostri Jesu Christ „ virtutem & præsentiam, sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim a Deo Patre honorem & gloriam, voce delapsa ad eum hujuscemodi a magnifica gloria: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi „ complacui, ipsum audite. Et hanc vocem audivimus de cœlo allatam, „ cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiorem Prophe- „ ticum sermonem, cui benefacitis attendentes. Nostra erga Dominum nostrum Jesum Christum officia, Illum audire, ipsique parere debemus, non timore premente compulsi, sed caritate sublevante excitati. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 3. §. 7.) Illum audire debemus docentem, & novam legem dantem atque prædicantem: *Ipsum audite*. Illum imitari debemus omnium, quas prædicat, virtutum nobis exempla præbentem. *Levantes au-*
Concil. Trid. *tem oculos, neminem viderunt nisi solum Jesum*. Novæ legis a Veteri di-
sess. 6. Can. scrimen. 1. Lex vetus in tabulis lapideis scripta, lex nova in cordibus.
21. 2. Lex vetus homines a peccato coercet timore pœnæ; lex nova ad faciendum bonum inclinat amore justitiæ. 3. Lex vetus remunerationem terrenam; lex nova felicitatem æternam pollicetur. (*Lib.* 4. *Cap.* 1. *Art.* 2. §. 4.) *si quis dixerit, Christum Jesum a Deo hominibus datum fuisse ut Redemptorem cui fidant, non etiam ut Legislatorem cui obediant: anathema sit.*

Exodi XXV. 40. *Inspice, & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est.*

„ *Ad Hebræos* XII. 1. 2. Deponentes omne pondus, & circumstans „ nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, „ aspicientes in Auctorem fidei & consummatorem Jesum, qui proposi-
„ to

„ to sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dexte-
„ ra sedis Dei sedet.

FER. II. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Ego Vado, & queritis me, & in peccato vestro moriemini. Joann. 8. 21.

QUis Christianorum ad comminationem adeo terribilem non contremiscat? Grande malum in peccato vivere, summum malum in peccato mori: cum æterna scilicet damnatione perseverantia in peccato conjuncta est. Agenda ergo est pœnitentia dum tempus habemus, dum gratiam suam nobis Deus offert, dum libertatem & vires pœnitendi habemus. Si enim pœnitentiam differamus ad mortem, in summum nos conjicimus periculum carendi tempore ad pœnitentiam agendam necessario, carendi gratia necessaria, carendi voluntate viribusque necessariis.

I. Tempore vitæ nostræ nihil incertius. Vitam a Deo non accipimus ut censum, sed ut depositum, quod repetere potest quocumque momento illi placuerit. Quis crastinam diem certo polliceri sibi potest? *De mane usque ad vesperam finies me*. Annos impiorum breviandos Spiritus Sanctus per os Sapientis nos docet. *Timor Domini opponit dies, & anni impiorum breviabuntur*. Certa quædam mensura peccatorum est justo Dei permittentis & punientis judicio præstituta, quæ cum impleta fuerit, vita velut a texente præciditur. Mensuram quamdam quæ ab Jerusalem exibat, vidit Pro-
„ pheta: rogantique quid illud esset, respondit Angelus: *Hæc est iniquitas*
„ *ipsorum in universa terra*. Quod perinde est ac si dixisset, Hac mensu-
„ ra omnia appenduntur peccata quæcumque per universam terram singu-
„ lis quibusque temporibus perpetrantur: Ubi enim nostra peccata usque
„ ad manifestam pervenerint magnitudinem, tum vero offensus pœnas a
„ nobis repetit Legum conditor: frequenter autem justa quadam benigni
„ tate tolerat, peccantesque sustinet, neque antequam sit modus comple-
„ tus universam effundit iram. Itaque dixit Abrahæ: *Necdum enim completæ sunt iniquitates Amorrhæorum usque ad præsens tempus*. Pharisæis autem, qui effrenate illum offenderant, dixit Christus: *Implete mensuram Patrum vestrorum*. Permissio unius peccati, pœna alterius est. *Mea est ultio ut labatur pes eorum: Juxta est dies perditionis*. Contemptus vero impii, qui bibit sicut aquam iniquitatem, & cum in profundum peccatorum venerit, contemnit: divinam ultionem, & diem mortis ejus accelerat. *Cum enim dixerint, Pax & securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus sicut dolor in utero habenti, & non effugient*. Quot subitaneæ & improvisæ mortes peccatorum? Nonne tot & tam terribilia, quæ quotidie ob oculos versantur, divinæ ultionis exempla vos movent? *Qua hora non putatis, Filius hominis veniet*. Differendo ergo & procrastinando pœnitentiam, in summum vos conjicitis periculum carendi tempore ad agendam pœnitentiam necessario

II. Sed & gratiam sibi frustra pollicetur peccator, quam justo judicio Deus illi subtrahit & negat, qui *in vacuum* illam recipiunt, & *SpirituSancto resistunt*, qui *Filium Dei conculcant, & Sanguinem testamenti collutum ducunt*, in quo sunt sanctificati, & *Spiritui gratiæ contumeliam faciunt*. Scimus enim quis dixit, *Mihi vindicta, & ego retribuam*. Et iterum, *Quia judicabit Dominus populum suum, Horrendum est incidere in manus Dei viventis . . . Terra super se venientem bibens imbrem, proferens autem spinas & tribulos, reproba est, & maledicto proxima, cujus consummatio in combustionem*. Gratia donum est Dei, pretium Sanguinis Christi, indebita homini, multo magis peccatori, qui ejus vocationem ad Pœnitentiam tam frequenter contempsit. Non dubium ergo quin eam justo judicio Deus subtrahat contemptoribus & illusoribus, qui

Isai. 38.
Proverb. 10. 27.
S. Cyrill. Alexand. l. 3. de Adorat. in Spiritu & verit. Zac. 5.
Genes. 15. 16.
Deter. 32. 35.
1. Thes. 5. 3.
Hebr. 10.
Cap. 6.

percusserunt fœdus cum morte, & cum inferno fecerunt pactum, pœnitentiam de die in diem differentes. *Quia vocavi, & renuistis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo.* Sed etsi gratia daretur peccatori, qui pœnitentiam ad mortem usque distulit, quis sibi spondere præsumat satis potentem & efficacem ut lumine suo dissipet tenebras omnes cæcæ mentis, ut expugnet cupiditates longa consuetudine roboratas, ut cor ab amore creaturarum convertat ad amorem Dei, sine quo nulla vera pœnitentia est? *Pœnitentiam certam non facit nisi odium peccati, & amor Dei.*

Proverb. 1. 14. 15. 26.

S. August.

III. Voluntatem denique pœnitentiæ frustra sibi pollicetur peccator in morte adfuturam, cum sæpe justo Dei judicio fiat ut moriens obliviscatur sui, qui dum viveret, oblitus est Dei, cum ligatus sit, non ferro alieno, sed ferrea sua voluntate; cum velle ipsius teneat inimicus, & inde illi catenam constrinxerit. *Illa est peccati pœna justissima, ut qui recte facere, cum posset, noluit, amittat posse cum velit.* Velle interdum videtur, sed velleitas est, & simulata voluntas. Dicit, *Peccavi*, sed voce, non contrito & humiliato corde. Antiocho similis est, de quo scriptum est: *Orabat autem hic sceleſtus Dominum, a quo non esset misericordiam consecuturus.* Neque enim ob Deum offensum dolebat, sed ob pœnas quas patiebatur. Ex amore sui dolor procedebat, non ex amore Dei; ex odio pœnæ; non ex amore justitiæ. Lacrymas interdum fundit peccator moriens; sed æquivocas & mendaces, ut reprobus Esau, de quo scriptum est: *Non invenit pœnitentiæ locum, quamquam cum lacrymis inquisisset eam.* Pias voces profert commonente & excitante Sacerdote, sed labiis tantum, non corde. Hortatur Sacerdos ut actum contritionis eliciat, sed usum non habet, ut olim David adolescens regiorum armorum usum se non habere respondit: *Usum non habeo.* Hortatur Sacerdos ut dicant, *Deus propitius esto mihi peccatori . . . Tibi soli peccavi . . . Miserere mei Deus . . . Diligam te Domine, &c.* Sed extremis labiis dumtaxat pias illas voces proferunt, non ex intimo pectore. Unde in transitu secunda morte puniuntur, ut olim Ephratæi a Galaaditis in transitu Jordanis cæsi sunt, cum vocem *Schibboleth* proferre non possent. *Interrogabant eum: Dic ergo Schibboleth, quod interpretatur spica. Qui respondebat, Sibboleth, eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum jugulabant in ipso Jordanis transitu.* Pœnitentiæ verba proferunt, spicas, manipulos, fructus pœnitentiæ nullos habent. Cor lapideum pias voces repetit, quæ ex illo non prodeunt, nullum vitæ spiritualis principium habente. *De medio petrarum dabunt voces.* Falsam illi pœnitentiam agunt, speciem habent pœnitentiæ, non virtutem. Frustra igitur quisquam sibi spondeat adfuturam in extremis pœnitentiæ voluntatem, frustra sibi de boni Latronis exemplo blandiatur. Miraculum enim gratiæ est, quod in consequentiam trahi non debet. Duorum latronum alter pœnitentiam agit in patibulo, & salutem obtinet; alter impœnitens obit & damnatur. Qui veram in extrema hora Pœnitentiam agit, unus est, ne desperes; solus est, ne præsumas. Verum nec ejus exemplum Christianis Pœnitentiam ad obitum usque differentibus patrocinatur. Nam *Beatus Latro nec salutis tempora sciens distulit, nec remedia status sui in momenta ultima infelici fraude posuit, nec redemptionis suæ spem in desperationis novissimum reservavit; nec Religionem ante, nec Christus scivit. Quod si scisset, fuisset forsitam inter Apostolos non postremus in numero, qui prior est factus in Regno. Ergo etiam ex hoc in extremo placuit Deo, quia ad consequendam fidem non fuit extrema illa hora, sed prima.*

S. August. Lib. 3. de Lib. Arbit. cap. 18.

2. Maccab. 9.

Hebr. 12. 17.

1. Reg. 17.

Judicum 12.

Psalm. 103. 12.

Auctor Hom. sub nomine Eusebii Gallicani Episcop. editar. Tom. magna Biblioth. Patrum Edit. Lugdun.

Ecclesia suspectam semper ac dubiam habuit peccatorum Pœnitentiam, qui ad exitum usque illam procrastinarunt. Hujus veritatis probationes lege *Lib. 2. Theolog.* nostræ *Dogmat. & Moral. Tractat. de Pœnitentia. Cap. 5. Art. 6. §. 8.* Timeamus ne nos derelinquat Dominus.

Ab

Ab eo ne faciamus casum, ne ipse nobis faciat occasum. *Ego vado*. Quæramus eum, dum inveniri potest, dum sani sumus. *Cum quæsieris tibi Dominum Deum tuum, invenies eum; si tamen quæsieris in toto corde, & tota tribulatione animæ tuæ*. Si vero illum quærere differas donec in extremis positus fueris, non invenies. *Quæretis me, & non invenietis*. Vivere si pergas in peccato, timendum ne in peccato moriare. *Et in peccato vestro moriemini*. Time ne in te impleatur quod a Sancto Job dictum est: *Usque ad inferos peccatum illius. Obliviscatur ejus misericordia . . . . . Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, & cum eo in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum, abscondet illud sub lingua sua*. Convertere ad Dominum Deum tuum ante mortem: Quia incerta in morte conversio, infructuosa plerumque & falsa, plerumque etiam nulla omnino in extremis pœnitentia. *Adjutor meus esto, Domine, ne derelinquas me, neque despicias me, Deus salutaris meus . . . Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non exspectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam. Vivens, vivens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie, Domine, salvum me fac*.

Deuter. 4. Job 24. 19. & cap. 20. & cap. 21. & 22. Psalm. 26. 9. Isai. 38. 18. 19. 20.

FERIA III. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia ergo quæcumque dixerint vobis, servate & facite: secundum opera vero eorum nolite facere; dicunt enim, & non faciunt. Matth. 23.

CUM Lex vetus haberet umbram futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, omniaque in figura Judæis contingerent, legale Sacerdotium figura erat Sacerdotii Legis Novæ, sicut Legis Mosaicæ Sacrificia figuræ erant Sacrificii novæ Legis, quo Christus semetipsum obtulit semel in Cruce, ut una illa oblatione consummaret in sempiternum sanctificatos, & quotidie seipsum offert in Ecclesia Sancta per manus Sacerdotum suorum. Si ergo venerationem & obedientiam Judæorum Sacerdotibus exhiberi jussit Christus Dominus, quod in Cathedra Moysi sederent, & Legem Dei docerent: multo majori veneratione & obedientia prosequendi sunt Sacerdotes & Pastores novæ Legis a Christianis. Sunt enim Ministri divinæ auctoritatis in Sacramentorum dispensatione. *Idoneos nos fecit Ministros novi Testamenti .... Dispensatores Mysteriorum Dei*. Sunt interpretes ac præcones divinæ veritatis ac Evangelicæ Legis. *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem ex ore ejus requirent*. Esse debent imagines divinæ Sanctitatis. *Sancti erunt Deo suo, & non polluent nomen ejus. Incensum enim Domini, & panes Dei sui offerunt, & ideo sancti erunt*. Ministri sunt divinæ auctoritatis: illos ergo venerari, colere, & observare debetis. *Super Cathedram sederunt*. Sunt interpretes ac præcones divinæ veritatis: Audire ergo illos docili & obedienti animo debetis verbum veritatis annuntiantes, & doctrinam salutis tradentes. *Quæcumque dixerint vobis facite*. Imagines sunt divinæ sanctitatis, si digne ministerio suo vivant: Sanctos igitur Sacerdotes imitari debetis; si vero recte doceant, & male vivant (quod absit) *Secundum opera eorum nolite facere*. De Sacerdotum novæ Legis dignitate & excellentia vide *Lib. 2. Theolog. nostræ Dogmaticæ & Moralis, Tract. de Sacramento Ordinis, Cap. 1. Art. 7. §. 3.* Sacerdotes Christi legati . . . . . Capitis & corporis legatione funguntur . . . . . Dei & hominum mediatores. (*Ibidem.*) Christianorum Patres, quin etiam Matres quos iterum parturiunt verbo veritatis: *Filioli, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis*. Reverentiæ & honoris erga Sacerdotes & Pastores officia explicata vide *Lib. 4. Theolog. nostræ Dogmat. & Moral. Cap. 6.* De quarto præcepto Decalogi, §. 3. Mali etiam Sacerdotes propter Ministerium honorandi sunt. Gravis ergo peccati rei sunt, qui illos contemnunt, vel irrident, aut ipsis detrahunt vel ma-

2. Cor. 3. 6. 1. Cor. 4. 1. Malach. 2. 7. Levit. 21. 6. Galat. 4. 19.

maledicunt. Id fuse ac luculenter probatum habes *Art.* 3. ejusdem capitis, *Regula* 7. Sancti esse debent Sacerdotes, irreprehensibiles, sine crimine, ne sacrum in eis Ministerium vituperetur, siquidem ministri sunt Christi Pontificis Sancti, Innocentis, impolluti, a peccatoribus segregati. Ad id significandum sculpta erat hæc sententia in lamina aurea fronti summi Pontificis imminente in Lege veteri: *Sanctum Domino*. Et tintinnabula aurea per circuitum in ora tunicæ Sacerdotalis appensa erant, ut plus vitam quam linguam Sacerdotum clamare debere significaretur. Necesse enim est *Ut vitæ viam ipsa quoque exempla Sacerdotum clament:* Ne de ipsis dicatur: *Secundum opera eorum nolite facere; dicunt enim, & non faciunt*. Si vero mali sunt Sacerdotes & Pastores, audiatur cum pietate & obedientia Evangelium quod prædicant: non spectetur vita quam agunt.

Exod. 28. 36.

S. Gregor. lib. 1. Epist. 24.

Objicit quispiam dixisse Dominum, *Numquid colligunt de spinis uvas, „ aut de tribulis ficus?* Respondet tibi Dominus: Non jussi te de spinis „ uvam legere: sed vide, attende bene, ne forte, ut fieri solet, vitis quæ „ circum errat per terram, involuta sit in spinis. Nam aliquando invenimus illud, Fratres mei, vitem positam super caricem, quia ibi habet sepem spinosam, extendit palmites suos, & inserit in sepem spinosam, & „ pendet inter spinas botrus, & qui videt botrum carpit, non tamen de „ spinis, sed de vite, quæ circumplexa est spinis. Sic ergo illi spinosi sunt: „ sed sedendo in Cathedra Moysi involvit eos vitis, & pendent ad eos botri, id est, verba bona, præcepta bona. Tu lege uvam, non te pungit „ spina, quando legis, *Quæ dicunt, facite; sed quæ faciunt, facere nolite*. „ Pungit autem te spina, si quod faciunt, facis. Ut ergo legas uvam, & „ non inhæreas spinis, *Quæ dicunt, facite; sed quæ faciunt, facere nolite*. „ Facta ipsorum spinæ sunt; verba ipsorum uva est, sed de vite, id est, „ de Cathedra Moysi.

Matth. 23. 2. S. August. Serm. 137. alias 40. de verb. Dom.

Sacerdotes interpretes sunt divinæ veritatis, & docere debent omnem hominem in omni sapientia, ut exhibeant omnem hominem perfectum in Christo Jesu: Non adulterantes verbum Dei, *Sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo Jesu*. In hujus rei signum scriptum erat in Rationali, quod summus Sacerdos gerebat in pectore, *Doctrina & Veritas*. Christiani diligere debent veritatem, & Doctores ac Prædicatores veritatis. Sed heu! sunt plurimi qui sanam doctrinam non sustinent, qui a veritate auditum avertunt, & ad fabulas convertuntur, quærentes commodos Directores, qui suis cupiditatibus blandiantur, qui non canant *tuba* Evangelica *in Sion* ad terrorem, sed quasi, *Carmen musicum* suavi dulcique sono canant ad delectationem & voluptatem. Heu! quot in populo Christiano filii mendaces, filii nolentes audire legem Dei, qui Pastoribus suis, & Prædicatoribus veritatis dicunt: *Nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt, loquimini nobis placentia, videte nobis errores. Auferte a me viam, declinate a me semitam*.

Coloss. 1. 28.

2. Cor. 2.

Exod. 28.

Joel. 3. Ezech. 3.

Isai. 30. 10.

Lugendum est in Ecclesia malum, si Sacerdotes sancti non sint, si *Sicut populus, sic Sacerdos*. Sed pariter lugendum, si populus Christianus sanctus non sit, cum Christiani quilibet Sacerdotii Christi communi quadam ratione participes sint, & eo nomine Sancti esse debeant. *Vos autem genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum... Et ipsi superædificamini tamquam lapides vivi, domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias acceptabiles Deo per Jesum Christum*. Omnes ergo sectamini sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. *Sancti estote* (inquit Dominus) *quoniam ego Sanctus sum*. Christianos omnes universim, Sacerdotes speciatim spectat hoc mandatum. Vera sit, non fucata sanctitas nostra, qualis erat illa Pharisæorum. *Omnia vero opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus*. In Deum verum credentes, adoremus illum *in spiritu & veritate*. Caritatem servemus, quæ veræ religionis anima est: non aliis dominari quæramus & præesse, sed prodesse & servire omnibus ut fratribus & condiscipulis. *Unus*

1. Petri 2. 9. & 4.

Matth. 23.

est enim Magister vester: omnes autem vos fratres estis. Humilitatem discamus, exerceamus, exemploque nostro ceteros doceamus, quam unus Magister noster Christus nos docuit: *Qui major est vestrum, erit minister vester. Qui autem se exaltaverit, humiliabitur; & qui se humiliaverit, exaltabitur*. Hæc non modo Sacerdotum, sed Christianæ plebis; hæc majorum, & minorum; hæc Pastorum & ovium; hæc Præpositorum & subditorum disciplina, omnibus imperata a Christo Jesu sanctimonia.

FERIA IV. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Tunc accessit ad eum Mater filiorum Zebedæi, cum Filiis suis, adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hi duo Filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram, in Regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit: Nescitis quid petatis. Matth. 20.

NUllâ periculosior ambitione pestis, quæ ubique grassatur, & omnis sexus, conditionis, & ætatis homines inficit & corrumpit. In Paradisum terrestrem irrepsit, ibique dejecit Adamum; in Collegium Apostolorum penetravit, ibique Jacobum & Joannem invasit pauperes Piscatores, ut primas sedes honoris in Regno Christi, quod temporale futurum adhuc putabant, Matris precibus obtinere conarentur. Mater Filiis instigantibus accedit ad Jesum, & pro ipsis postulat & rogat audacter & sollicite, non quoscumque, sed summos honores, & tranquillam ac pacatam eorum fruitionem. *Dic ut sedeant hi duo Filii mei, unus ad Dexteram tuam, & unus ad sinistram in regno tuo*. Excusari utcumque potuit hoc Apostolorum peccatum, cum nondum Spiritum Sanctum accepissent; cum primas sedes desiderarent in Regno, in quo Christum existimabant temporaliter regnaturum; cum denique ambitionem, a Magistro suo damnatam nondum plene intellexissent. Nulla vero hujusmodi vobis suffragatur excusatio, si dignitates & honores ambitiose desideretis & quæratis.

I. Ambitio quam grave peccatum (*Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 5. Art. 22.*) Ambitio ignorantiæ filia. *Nescitis quid petatis*. Ignoratis honorum vanitatem, ambitionis vilitatem, pericula summis dignitatibus & honoribus imminentia, curas & labores ambitionis comites: ad Christi doctrinam & exemplum non attenditis. *Nescitis quid petatis*. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 5. Art. 23.* Comes ambitionis præsumtio. Nemo pene summis honoribus aut dignitatibus se imparem existimat. Dicunt omnes, *Possumus*, tametsi a Deo non vocati, tametsi scientia, ceterisque doribus, ac virtutibus ad dignitates illas sustinendas, & implenda officia destituti. Solius honoris & commodorum temporalium habetur ratio Vide *Lib. 3. Theolog. Moral. Cap. mox indicato, Art. 24. Regulis 5. & 6.* Ad honores & dignitates Ecclesiæ, & ad beneficia curam Animarum annexam habentia, promovendi digniores ab iis ad quos nominatio, electio, vel collatio pertinet. Si pro minus dignis postulentur, respondeant cum Christo, *Non est meum dare vobis*. Vide *Lib. 2. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Sacramento Ordinis, Cap. 6. Regula 19.* Nulla carnis & sanguinis ratio habeatur. Si consanguinei petant, aliisque minus digni sint, respondeatur, *Non est meum dare vobis*. (Regula 20.) *Quomodo nix in æstate, & pluvia in messe, sic indecens est stulto gloria*. Proverb. 26.

II. Cæterorum hominum contemptus, æmulatio, invidia, ambitionis filiæ. Majoribus invidet ambitiosus, æqualibus vult præponi, omnibus præminere. Audierant Jacobus & Joannes sedes honoris omnibus Apostolis a Christo Domino promissas. *Cum sederit Filius hominis in sede Majestatis suæ, sedebitis & vos super sedes judicantes duodecim tribus Israel*. Matth. 19. Satis illis non fuit communis cum reliquis condiscipulis honos, omnibus

præponi voluerunt. *Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram*
tuam, & unus ad sinistram in regno tuo. Et audientes decem, indignati
sunt de duobus fratribus.

S. Ambrosius Ambitionem fugiamus, fratres carissimi, humilitatem sectemur, quæ &
Lib. 2. de Deum promeretur, & humanam societatem connectit. *Si volumus commen-*
Officiis, *dare nos Deo, caritatem habeamus, unanimes simus, humilitatem sequamur,*
cap. 37. *alterutrum existimantes superiorem sibi. Hæc est enim humilitas, si nihil sibi*
quis arroget, & inferiorem se existimet. Honore invicem prævenientes
Rom. 12. (inquit Apostolus,) *non alta sapientes, sed humilibus consentientes, nolite*
esse prudentes apud vosmetipsos.

S. Cyprian. Una dignitas Christiani desiderio digna, dignitas est filiorum Dei; una
Epist. 1. gloria pars ejus votis, gloria æterna. *Nihil appetere, nihil desiderare de*
sæculo potest, qui sæculo major est. Ad hanc celsitudinem humilitate per-
venitur. *Jesus autem vocavit eos ad se, & ait: Scitis quia principes gen-*
Matth. 20. *tium dominantur eorum; & qui majores sunt, potestatem exercent in eos.*
Non ita erit inter vos: sed quicumque voluerit inter vos major fieri, sit
vester minister: & qui voluerit inter vos primus esse, sit vester servus: si-
cut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare. Ad hanc gloriam
Act. 14. 21. per passiones & tribulationes hujus sæculi pervenitur. *Potestis bibere cali-*
cem, quem ego bibiturus sum? Certissimum est, *Quoniam per multas tribula-*
tiones oportet nos intrare in Regnum Dei. Certum est, *Id quod in præsenti*
est momentaneum & leve tribulationis nostræ, supra modum æternum gloriæ
pondus operari in nobis.

FERIA V. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur
quotidie splendide, & erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jace-
bat ad januam ejus, ulceribus plenus, & cupiebat saturari de micis quæ
cadebant de mensa divitis, & nemo illi dabat. Factum est autem ut mo-
reretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Mortuus
est autem & dives, & sepultus est in inferno. Luc. 16.

AD terrorem, utinam & ad emendationem Divitum! ad solatium, uti-
nam & ad sanctificationem pauperum! nihil est hodierna sancti Evan-
gelii Lectione convenientius & efficacius. O quantum Dives jam mutatus
ab illo, qui opibus abundans, pretiosis & magnificis vestibus indutus, splen-
dido curru ferebatur, numeroso stipatus famulorum satellitio, qui conviviis
opiparis quotidie indulgebat, cui nihil deerat ad sensuum omnium volupta-
tem. Nunc in inferno sepultus, flammis & igne inextinguibili cruciatur,
in tanta est bonorum omnium egestate, ut nec guttam aquæ ad linguam
refrigerandam obtinere; in tanta desertione, ut uni Abrahamo, quem re-
nuit imitari, & Lazaro pauperi, quem despexit, extremam suam miseriam
explicare possit, & guttam ab eo postulare cogatur, cui micam nega-
vit Lazarus vero quantum mutatus ab illo, qui jacebat ad januam Di-
vitis! Omnia corporalis vitæ subsidia in hoc mundo illi deerant: Omnium
bonorum ubertate in sinu Abrahæ, in illo quietis & beatitudinis loco sa-
tiatur. Hic ab omnibus desertus & despectus erat: nunc ab Angelis hono-
ratur, in eorumque societate Deo fruitur, torrente voluptatis potatur, æ-
terna Veritate reficitur. O stupendas bonorum, malorumque, in Divite ac
paupere vices! *Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus*
similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. Hinc discite
quam periculosa sit æternæ saluti divitum conditio. 1. Ob superbiam qua
ut plurimum efferuntur. *Induebatur purpura & bysso.* 2. Ob voluptates &
delicias quibus indulgent. *Epulabatur quotidie splendide.* 3. Ob duritiem
1. Tim. 6. cordis in pauperes immisericordis. *Et erat quidam mendicus nomine Laza-*
rus, qui jacebat ad januam ejus, & nemo illi dabat.

I. *Radix malorum omnium cupiditas*, sed superbiæ imprimis, luxus, vitæque mollis & voluptariæ; necnon duritiei in pauperes. Quamquam innocentes sint per se divitiæ, & non minus adjumenta virtutum, quam incentiva criminum esse possint, magna tamen est vitiis & divitiis affinitas. Vermis divitiarum superbia. Opes suas, claritatem suam, fortunam suam Deo vix umquam acceptas referunt divites terræ. Alii generis sui splendori, alii meritis suis, alii industriæ, alii parentum laboribus aut felicitati abundantiam suam tribuunt: vix ullus Deo bonorum omnium auctori gratias agit. *Et dixerunt, Manus nostra excelsa, & non Dominus fecit hæc omnia . . . . Fortitudo mea, & robur manus meæ, hæc mihi omnia præstiterunt*. Dei obliviscuntur, dicunt ei in abundantia sua; *Non serviam*. Alium quippe sibi Deum constituunt, opes suas, thesaurum suum. Hinc Avaritia vere ab Apostolo vocatur, *Simulacrorum servitus*. Spem suam in Deo non ponunt, quæ illum colendi ratio est, sed in divitiis suis. *Ecce homo qui non posuit Deum adjutorem suum: sed speravit in multitudine divitiarum suarum, & prævaluit in vanitate sua*. Deum non colit dives iniquus, sed loco Dei divitias, *Hoc enim colitur, quod diligitur:* Divitias autem præ Deo diligit. Pro nihilo siquidem ducit perdere Deum, ut acquirat nummum. Non dicit Deo, *Tuus sum ego*, &, *Portio mea, Domine*, cujus portio sunt opes, quarum & ipse servus est. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Mor. Tract. De Peccatis, Cap. 6. Art. 1. n. 3.* Divitum superbiam luxus prodit, & alit. Nusquam major in ædibus, in supellectili, in satellitio, in curribus, in vestibus & cultu, præsertim muliebri, magnificentia, nusquam pompa ambitiosior. „ Divitiarum magis habetur ratio, quam conditionum „ & dignitatum: De brevissimis loculis patrimonium grande profertur. Uno „ lino decies sestertium inseritur. Saltus & insulas tenera cervix circumfert. „ Graciles aurium cutes calendarium expendunt, & sinistra per singulos „ digitos de sacris singulis ludit. Hæ sunt vires ambitionis, tantarum usu„ rarum substantiam uno & muliebri corpusculo bajulare. " Magnifica & pretiosa supellex divitum, vasorum aureorum & argenteorum copia, superbiam eorum nutriunt. Testis Isaias, qui Deum graves pœnas Ezechiæ Regis comminatum fuisse refert, quod Regis Babylonii Legatis thesauros suos, & magnificam supellectilem superbe ostentasset. „ Quid viderunt in „ domo tua? (*inquit Propheta*) *& dixit Ezechias*: Omnia quæ in domo „ mea sunt, viderunt: non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris „ meis. *Et dixit Isaias ad Ezechiam:* Audi verbum Domini exercituum. „ Ecce dies venient, & auferentur omnia quæ in domo tua sunt, & quæ „ thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hanc, in Babylonem, non re„ linquetur quidquam, dicit Dominus. " Quos scilicet in admirationem miraculi, quod Deus in gratiam ejus ediderat, & in ejusdem veri Dei laudem convertere debuerat Ezechias, Babylonii Regis Oratores, eos ad supellectilis pretiosæ, thesaurorumque suorum admirationem convertit.

Deuter. 32. 27. & cap. 8. 17. Jerem. 20. 1. Thessal. 2. Psalm. 51. 9. S. A. Tertull. lib. de Cultu Femin. *Retinacula sunt ista spei nostræ.* Tertull. Lib. de cultu Femin. cap. 8. Isai. 39.

II. Divitiæ satellites voluptatis. *Pecuniæ obediunt omnia*, voluptates omnes famulantur, Christianarum virtutum inimicæ. Voluptas *Mulier* illa cir„ cumdata purpura & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso & „ margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatio„ ne & immunditia fornicationis ejus: Et in fronte ejus nomen scriptum: „ Mysterium: de cujus vino fornicationis biberunt omnes gentes, & Re„ ges terræ cum illa fornicati sunt " ubi habitat, nisi in ædibus divitum? Ibi lautæ & quotidianæ epulæ, ludi, spectacula, pœnitentiæ, temperantiæ, castitatis inimica. „ Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia, sa„ turitas panis, & abundantia, & magnum egeno & pauperi non porrige„ bant... " Sæculi voluptates in quas plerumque divites immerguntur, Deoblivionem inducunt. „ Incrassatus est, & recalcitravit: incrassatus, impin„ guatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, & recessit a Deo sa„ lutari suo. *De voluptariis illis divitibus Dominus ait:* Væ qui opulenti „ estis in Sion, qui dormitis in lectis eburneis, & lascivitis in stratis ve„ stris:

Eccl. 10. 19. Apoc. 17. & 18. Ezech. 16. 49. Deuter. 31. 15.

Amos 6. 1.4. 5. 6. „ stris: qui comeditis agnum de grege, & vitulos de medio armenti. Qui „ canitis ad vocem psalterii... Bibentes vinum in phialis, & optimo un„ guento delibuti: & nihil patiebantur super contritione Joseph. *Talis erat dives ille Epulo*. Et epulabatur quotidie splendide. *Quis vero vitæ illius* „ *voluptariæ exitus*? Mortuus est dives, & sepultus est in inferno. *Un-* „ *de Tertullianus*: Apud inferos, *inquit*, in divite convivia cruciantur, „ in paupere vero jejunia recreantur.

Lib. de Jejuniis.

III. Divites superbi & voluptarii cor durum & immisericors habent in pauperes, oculos suos ab iis avertunt, viscera sua illis claudunt: cum omnia tribuant voluptati & cupiditati, negant omnia caritati. Rapina est de facultatibus suis pauperibus non impertiri. *Rapina pauperis in domo vestra*. Duritia erga pauperes, causa damnationis divitum. *Erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus... & nemo illi dabat*. Vide Lib. 3. *Theolog. Dogmat. & Moral. Tractat. de Peccatis*, *Capit. 6. Artic. 6. Regula 5*. Divites bonorum suorum temporalium supremum & independens dominium non habent; nec iis uti possunt ut libet, sed secundum voluntatem Dei, & leges ab ipso positas. Obnoxii sunt reddendæ rationi, ut œconomi & dispensatores. *Quemadmodum enim regalis ærarii custos, si commissas sibi pecunias illis, quibus jussus est distribuere, impartiri neglexerit, sed in suas contulerit voluptates & delicias, plectitur & exauctoratur: ita vir dives se gerere debet adinstar Quæstoris cujuspiam, qui ab ipso Deo pecunias pauperibus erogandas acceperit. Quapropter si majorem ejusmodi pecuniarum copiam, quam poscat sua ipsius necessitas, suos in usus convertat, se gravissime plectendum esse noverit. Non enim ejus sunt quæ possidet, sed conservorum, quos egestas affixerit*. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tractat. de Peccatis. Cap. 6. Artic. 20. & Regula 1*. Difficillima igitur divitum salus, ut Christus Dominus pronuntiavit. Fidei veritas est. „ Amen, amen dico vobis, quia dives difficile „ intrabit in regnum cœlorum. Et iterum dico vobis: Facilius est came„ lum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum cœlo„ rum &c. *Et Apostolus*: Qui volunt divites fieri, incidunt in tentatio„ nem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, quæ „ mergunt homines in interitum & perditionem... Divitibus itaque hujus „ sæculi præcipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum; „ sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum, be„ ne agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, „ thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant ve„ ram vitam..

Isai. 3. 14.

S. Chrysost. Conc. 2. de Lazar.

FERIA VI. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Crucior in hac flamma. Luc. 16.

CUm pauci sint inter homines, qui amore justitiæ a peccato coerceantur, illos saltem cohibere voluit Christus timore pœnæ, qua nulla gravior ac diuturnior cogitari potest. Ideo in hesterna S. Evangelii lectione Divitem Epulonem in inferno sepultum, bonis omnibus privatum, malis omnibus afflictum, sine fine cruciatum nobis ob oculos posuit. In hodierno vero Evangelio malos & crudeles agricolas qui servos patris-familias, partem ceciderant, partem occiderant, partem lapidaverant, & tandem filium ejus extra vineam ejectum interfecerant, extremis suppliciis effectos commemorat. *Malos male perdet*. Tria consideranda sunt in pœnis damnatorum. 1. Separatio a Deo, quæ pœna damni nuncupatur. 2. Cruciatus ab igne, quæ pœna sensus appellatur. 3. Utriusque pœnæ æternitas. Reprobi a Deo per vim & necessario separabuntur, quia sponte a Deo in hac vita recesserunt. Alligabuntur creaturæ crucianti, quia creaturis delectantibus in hoc mundo adhæserunt. Numquam carebunt supplicio, quia

quia numquam voluerunt carere peccato. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 3. n. 2.*

I. Homines carnales & animales in hac vita non capiunt quantum fit malum a Deo feparari. Similes funt pueris rationis ufu deftitutis, qui non intelligunt quam grave malum fit orbatum effe patre. Corpus quod corrumpitur, aggravat animam. In corpore velut in carcere degens, ignorantiæ tenebris impeditur, ne lucis æternæ, quæ Deus eft, bonum contempletur. Verum in momento feparationis fuæ, Anima ex oppanfo corporis erumpit in apertum, in illam puram, meram & fuam lucem, videt quantum malum fit receffiffe a Deo falutari fuo, dereliquiffe *fontem aquæ vivæ*, & fodiffe fibi *ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas.* Quam crudelis fit æterna illa animæ a Deo feparatio, utcumque intelligetis, fi cogitetis quam mifera fit conditio filii a patre exheredati, fponfæ a fponfo repudiatæ, membri a capite & corpore diffoluti. Deus illius hominis pater erat, cœlum hereditas: ea privatur ob contumacem inobedientiam, & horrendum ingrati animi vitium. Deus illius animæ fponfus erat, hanc tenere diligebat, ampliffimam illi contulerat dotem: a fponfo amantiffimo receffit, fornicata eft cum amatoribus multis: ideo cum æterna ignominia repudiatur, & ab honorificentiffimo ac fuaviffimo fœdere penitus aliena pronuntiatur. Chriftus illius Chriftiani caput erat, illum fibi ut membrum conjunxerat: fua culpa difforme, diftortum, putridumque membrum factum eft; propterea refecatur & projicitur. *Voca nomen ejus, Non populus meus* (ait Deus) *Quia vos non populus meus & ego non ero vester.* Cum Abfalom, poft cædem fratris Ammon, mulieris Thecuitæ opera revocatus effet, ea lege ut faciem Davidis Regis non videret: *Revertatur in domum fuam, & faciem meam non videat:* Poft biennium mifit Joab ad Regem dicens: *Obfecro ut videam faciem Regis: quod fi memor eft iniquitatis meæ, interficiat me.* Reprobus faciem Dei videre fruftra defiderabit, non videbit in æternum. Deum fe amififfe culpa fua, ob momentaneas voluptates femper videbit; in hoc defixa erit ejus cogitatio tota æternitate. *Evigilabunt in opprobrium, ut videant femper ....* Videbit fe Deum amififfe abfque ulla fpe recuperationis. *Peccator videbit, & irafcetur, dentibus fuis fremet, & tabefcet: defiderium peccatorum peribit.* Peccator videbit, & irafcetur: fera illa fcilicet atque infructuofa pœnitentia. Nam cui magis irafcetur, quam fibi, cum dicet, *Quid nobis profuit fuperbia, & divitiarum jactantia quid contulit nobis?* Videns illum exaltari in gloria, qui Dei mandata implevit, qui difperfit & dedit pauperibus, dentibus fuis fremet & tabefcet: quia illic erit fletus & ftridor dentium. Defiderium peccatorum peribit, nullo fuccedente folatio.

Ofeæ 1. 9.
Daniel. 12. 2.
Pfal. 111.
Sap. 5 8.

II. Pœna ignis & quidem veri, cruciari damnatos, fidei veritas eft: *Crucior in hac flamma.* Quomodo crucientur, res humanæ rationi incomprehenfa. *Ignis eft æternus, & ineftinguibilis*; ignis urens, & reficiens, quo miferæ illæ divinæ ultionis victimæ falientur, ut conferventur in pœnis. *Omnis enim igne falietur, & omnis victima fale falietur.* Hæc eft *fecunda mors. Et qui non eft inventus fcriptus in libro vitæ, miffus eft in ftagnum ignis.* Ignis eft Dei vindicis virtute ad cruciandos impios fecundum animam, & corpus (cum illud ad damnationis & miferiæ cumulum refumpferit) applicatus. *Ignis fuccenfus eft in furore meo, & ardebit ufque ad inferni noviffima.* O quam *horrendum eft incidere in manus Dei viventis!* Omne tormentorum genus quolibet momento (fi ita de æternitate loqui fas eft) ab igne tartareo damnati patientur, quicquid exquifitior quæque tyrannorum crudelitas adinvenit umquam fuppliciorum ut Martyres cruciaret; quicquid in omnibus morbis fimul fumptis acerbius cogitari poteft, quicquid in tormentis omnibus fimul fumptis immanius & terribilius. Ideo locus & centrum tormentorum a Divite epulone appellatur. *Ne & ipfi veniant in hunc locum tormentorum.* Ignis eft comburens tantum, non illuminans: in nocte enim æterna, in tenebris perpetuis erant damnati. Dei omni-

Marc. 9.
Apoc. 20. 17.
Deuter. 32. 22.
Hebr. 10. 31.

omnipotentia flammam separat a luce ignis, ad supplicium impiorum, qui
Psalm. 26. clauserunt oculos ne lumen divinæ legis & gratiæ viderent. *Vox Domini intercidentis flammam ignis*. Omnes animæ facultates, omnia corporis da-
Apoc. 18. mnati membra ignis ille inquisitor scrutabitur, ut per quæ quis peccaverit, per hæc & puniatur; ut pro mensura delicti sit & plagarum modus; ut quantum peccavit & in deliciis fuit, tantum ei detur tormenti & luctus.

III. Cruciabuntur autem sine pœnarum remissione, nullus erit eis tormentorum finis. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib.* 3. *Tract. de Peccatis, Cap.* 3. 3. Deus mutari non potest, verbum ejus immobile est, odio semper habebit impium & impietatem ejus. Voluntas ejus non mutabitur ab infligendo supplicio, sicut ne reproborum voluntas convertetur umquam
Oseæ 1. a peccato; *Voca nomen ejus, Absque misericordia, quia non addam ultra misereri domui Israel, sed oblivione obliviscar eorum*. Non habebunt requiem
Apoc. 9. 6. die ac nocte. *Quærent mortem, & non invenient eam: & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis*.

Cum Israelitæ viderunt Core, Datan & Abiron in pœnam schismatis & seditionis a terra absorptos, fugerunt horrore & timore correpti ac pene
Num. 16. 34. exanimati, *At vero omnis Israel qui stabat per gyrum, fugit ad clamorem pereuntium, dicens, Ne forte & nos terra deglutiat*. Et nos timeamus, fugiamus ad Dei misericordiam. Timeamus, non ignem præcipue & combustionem æternam, sed separationem sempiternam a Deo, privationem perpetuam visionis & amoris Dei. „ Lubricos & inhonestos amatores attendite; si quis amore feminæ lascivus & nequam vestit se aliter quam illi placet. Illa dixerit, Nolo habeas talem byrrhum; non habet: Si per
S. Aug. Serm. 161. alias 16. de Verbis Apost. c. 10. hyemem illi dicat, in lacerna te amo, *Eligit tremere, quam displicere*. Numquid illa cui displicet, damnatura est? Numquid in carcerem missura? Numquid tortores adhibitura? Hoc solum ibi timetur, *Non te videbo*: hoc solum ibi contremiscitur, *Faciem meam non videbis*... *Si hoc impudica dicit, & terret: Deus dicit, & non terret? Sane plurimum, sed si amamus*. Si autem non amamus, non inde terremur; sed terremur ut servi, de igne, de gehenna, de atrocissimis tartareis minis, de exaggeratissimis diaboli angelis, ejusque suppliciis; Vel inde terreamur. Si illud minus amamus, vel illam timeamus. "

DOMINICA III. QUADRAGESIMÆ.

Erat Jesus ejiciens dæmonium, & illud erat mutum: & cum ejecisset dæmonium, locutus est mutus, & admiratæ sunt turbæ. Luc. XI. 14.

Prov. 18. Lingua multorum bonorum & malorum fons & origo. *Mors & vita in manu linguæ*. Id in hodierno Evangelio videmus. 1. Dæmon ligat linguam infelicis hominis, illumque mutum efficit, ne se peccatorem confiteatur, ac Deum laudet. 2. Dæmon solvit linguas quorumdam ex Judæis ad blasphemandum & maledicendum Christo. *Quidam autem ex iis dixerunt: In Beelzebub principe Dæmoniorum ejicit Dæmonia*. 3. Spiritus Sanctus movet linguam piæ mulieris ad laudem Christi Jesu. *Factum est autem, cum hæc diceret: extollens vocem quædam mulier de turba dixit illi: Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti*. Sic triplex est hominum lingua bene vel male utentium genus. Quidam tacent cum loquendum est, illi scilicet qui peccata sua non confitentur. Quidam aliter loquuntur quam loquendum est, ut blasphemi & maledici. Pauci loquuntur ut loquendum est, qui scilicet lingua sua utuntur ad laudem Dei & ædifica-
Jacobi 1. 3. tionem proximi, nec in verbis offendunt, *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir*. 1. Judæorum blasphemias execremur, & Christianorum blasphemantium longe gravius crimen; quia illi Christum mortalem vitam agen-

agentem, illi immortalem, gloriosum, & ad dexteram patris sedentem blasphemant. 2. Compatiamur infelicis hominis statui, quem diabolus possidet ac mutum facit, ac multo magis doleamus vicem peccatoris, cujus linguam ligat & impedit ne peccata sua confiteatur. 3. Piam mulierem Christum palam honorantem & laudantem imitemur.

I. Blasphemiæ gravitas & enormitas. (*Lib.* 4. *Cap.* 4. *Art.* 3. *Regula* 31. 32. & 33.) In foro conscientiæ nemo blasphemiæ reus absque gravissima pœnitentia absolvendus est. (*Regula* 34.) Quilibet Christianus alterum blasphemantem audiens, ipsum pro virili corripere & objurgare tenetur; & Judici Ecclesiastico vel sæculari denunciare. (*Regula* 34.) Si Deum amamus, noster his in occasionibus zelus prodere se debet. *Contra publicos hostes & Majestatis reos omnis homo miles*, (ait Tertullianus.) Quis vere amicus patitur alterum amico suo obtrectare & maledicere coram se, nec amici partes suscipit ac tuetur, obtrectatoris vero insolentiam comprimit? ... Lethalis peccati rei sunt Judices, qui blasphemos secundum leges non plectunt. (*Regula* 35.) Dei animadversio in blasphemos. (*Art.* 1. *ejusdem capitis*, *n.* 7.)

II. Dolendus status eorum, quos dæmon spiritaliter possidens, linguam eorum ligat & impedit ne peccata sua confiteantur: quia privat eos bono ad salutem necessario: Bono excellenti: Bono facili. De necessitate confessionis. (*Lib.* 2. *Tract. de Sacrament. Pœnitentiæ*, *Cap.* 5. *Art.* 3.) Mortuo Naas Rege Ammonitarum, Rex David misit ad Hanon filium ejus Legatos, qui consolarentur eum super patris obitu. Cum autem venissent Davidis Oratores in regionem Ammonitarum, dixerunt principes Ammonitæ Regi Domino suo: *Putas quod propter honorem patris tui miserit David ad te consolatores, & non ideo ut investigaret civitatem, & everteret eam?* Sacerdotes legatione pro Christo funguntur ad peccatores, non solum ut eorum animas consolentur, qui peccata sua apud eos confitentur & deponunt: Sed ut vere pœnitentibus vitam reddant Christi auctoritate. Hæretici & impii sacram illam legationem contemnunt & irrident, & confessionem ad exploranda familiarum arcana a Romanis Pontificibus, non a Christo institutam blasphemant. Sed a Christo delebuntur, ut Ammonitæ a Davide, nisi convertantur ab errore, & Sacramentalis confessionis necessitatem agnoscant. Adversus eos pugnant Pastores & Concionatores argumentis ex verbo Dei & traditione firmissimis; interimque Deo certaminis exitum commendant, qui solus eos vincere potest. *Obside civitatem, & cape eam: ne cum a me vastata fuerit urbs, nomini meo adscribatur victoria;* (aiebat Joab belli Dux ad Davidem loquens per Nuncios.)

2. Reg. 10.

2. Reg. 12. 28.

Non solum necessaria est confessio Sacramentalis, sed excellens & utilis. 1. Ad iram Dei placandam. 2. Ad satisfaciendum illius justitiæ pro peccatis nostris. 3. Ad mores in melius emendandos. (*Lib.* 2. *Tract. de Pœnitentia*, *Cap.* 5. *Art.* 2.)

Confessio facilis, quamvis multis conditionibus instructa esse debeat. 1. Confessio debet esse integra. Omnia peccata mortalia Sacerdoti aperire necesse est: circumstantias etiam peccati speciem mutantes: circumstantias denique malitiam peccati plurimum augentes.... Nec vero pudore, nec timore deterreri debet peccator ab integritate Confessionis... Quatuor Confessionis impedimenta quomodo removenda? (*Ibid. Art.* 6. §. 1.) Confessio simplex & nuda esse debet, (*Ibid.* §. 2.) Confessio debet esse humilis. Peccata minime excusanda. (§. 3.) Confessio debet esse lacrymabilis, id est, cum contritione conjuncta..... Quæ rationes elicere debeant lacrymas peccatoris? (*Ibid.* §. 6.) Confessio debet esse ad obedientiam parata; id est, pœnitens paratus esse debet ad parendum sententiæ Sacerdotis in sacro Tribunali prolatæ, & ad exequendum opera sibi injuncta, tum in remedium peccati, tum ad satisfaciendum justitiæ divinæ. (*Ibid.* §. 7.) Confessio debet esse frequens & accelerata...

Eccle-

Ecclesia semper suspectam habuit eorum pœnitentiam, qui ad mortem usque illam procrastinant.... Confessionis dilatio periculosa ob multiplicem rationem. (§. 8.) Accuratum & diligens examen conscientiæ præmittendum confessioni... Accuratum, & diligens censendum est, in quo ea diligentia adhibetur, quæ in gravioris momenti negotiis adhiberi solet. (*Art.* 7. *Regula* 6.) Scrutanda sunt gravia peccata, quod necessitatis est; & levia atque venialia, quod maximæ utilitatis. Capiendæ non solum *bestiæ* immanes, sed & vulpes parvulæ, quæ demoliuntur vineas. Fodiendus paries; acutis inquisitionibus cor aperiendum, non externa solum, sed & interna solius cordis & voluntatis peccata, cogitationes, intentiones, desideria rimari oportet. *Exercitabar, & scopebam spiritum meum.... Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ*: Omnia peccata commissionis, & omissionis spiritualia, & carnalia: in Deum, in te ipsum, in proximum: cordis, oris, operis: ex ignorantia, ex cupiditate, sive infirmitate, & ex malitia: omnia peccata in decem legis divinæ mandata commissa: omnia peccata superbiæ, avaritiæ, luxuriæ, invidiæ, gulæ, iræ, acediæ: peccata in Spiritum Sanctum: peccata occultissima: peccata aliena, quæ participatione facta sunt tua, quia ob cooperationem, consilium, consensum, patrocinium, conniventiam, laudem, jure tibi a Deo imputantur: ut singula in Confessione aperiens Sacerdoti, dicere possis supplex Domino: *Delicta quis intelligit? Ab occultis meis munda me, & ab alienis parce servo tuo.*

Cantic. 2. — Psal. 76. 7. — Isai. 38. 15. — Psal. 18. 13.

III. Imitanda pia mulier Christum honorans & laudans, illique benedicens his verbis: *Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti*. Dei nomen multipliciter laudatur. (*Lib.* 4. *Cap.* 4. *Art.* 1.)

IN EADEM DOMINICA.

Et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus.
Luc. XI. 26.

Sicut morbi corporis alii sunt aliis graviores ac periculosiores, difficiliusque curantur; ita peccata alia sunt aliis graviora, non paria, ut post Stoicos asseruit Jovinianus hæreticus. (*Lib.* 3. *de Peccatis*, *Cap.* 2.)

Graviora sunt peccata quæ a Christianis post Baptismum committuntur, quam quæ a Paganis, Turcis, vel Judæis, vel etiam Catechumenis, ob triplicem rationem. (*Ibid Cap.* 4. *Art. unico*, *Regula* 54.) Peccata post pœnitentiam & remissionem iterata, graviora sunt. Quamobrem Absolutio illis neganda est, qui de iisdem peccatis semper se accusant, & nunquam emendant. Qui pœnitentiam ita agunt, ut in eadem peccata relabantur, fœdissime pœnitentiam agunt... Adversus hanc alternarum prolapsionum & absolutionum fœditatem stylum exacuerunt antiqui Patres.... Quam grave sit frequentium in eadem peccata prolapsionum malum, quam infelix hominum ex consuetudine peccantium status, Christus, & Apostolorum ejus Princeps explicant...... Quam gravem Deo inferant injuriam iteratæ illæ prolapsiones, luculenter exponit Tertullianus.... Peccatum post remissionem iteratum, gravius est ratione ingratitudinis. (*Lib.* 2. *Tract. de Pœnitentia*, *Cap* 7. *Art.* 3. *Regula* 11.) Peccata ex pravo habitu & consuetudine commissa, graviora sunt peccatis ex infirmitate commissis.... Miserabilis status hominis peccandi consuetudine irretiti.... Gradus quibus ad pravam consuetudinem pervenit anima... Ex prava consuetudine moralis quædam peccandi necessitas emergit... Peccandi consuetudo ad cordis duritiem sensim perducit. (*Lib.* 3. *Tract. de Peccatis*, *Cap.* 4. *Art. unico Regula* 82.) Dicat igitur peccator pœnitens cum sponsa: *Expoliavi me tunica mea*, tunica veteris hominis, *Quomodo induar illa? Lavi pedes meos, quomodo inquinabo illos?*

Cant. 5. 3.

FE-

FERIA II. POST DOMINICAM III. QUADRAGESIMÆ.

Utique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice, cura te ipsum: Quanta audiemus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Luc. 23.

CUm fama & celebritas miraculorum Jesu apud Nazarenos pervulgata esset, illi æmulatione & invidia ducti contra Capharnaitas, apud quos tam crebra & tam insignia prodigia ediderat, sic affecti erant animo, ut illi occasione data lubenter exprobrarent, quod neglecta civitate sua, exteros beneficiis cumularet. Et cur Dominus nulla apud cives suos miracula operatus est? Ob illorum invidiam. Hoc exemplo & oraculo declaratur (inquit S. Ambrosius) quod frustra opem misericordiæ cœlestis exspectes, si alienæ fructibus virtutis invideas. *Aspernator enim Dominus invidorum est; & ab iis qui divina beneficia in aliis persequuntur, miracula suæ potestatis avertit.* Non otiose itaque Salvator excusat; quod nulla in patria sua miracula fecerit. „ Neque enim cives poterat non „ amare, qui amabat omnes: sed ipsi se caritate patriæ, qui invident, „ abdicarunt. Lib. 4. in Lucam.

Opportuna ergo occasio se nobis offert dicendi contra invidiam, hujusque morbi originem, gravitatem, & remedia exponendi, ut verbo Dei, & medicinali gratia Salvatoris, cooperante hominis voluntate, curetur. *Medice, cura te ipsum.* Invidiæ parens superbia, sed superbia parvuli, qui revera in aliquo genere boni inferior est illis quibus invidet. *Parvulum occidit invidia.* Id exemplis Cain & Esau, fratrum Josephi & Saulis probatur. *Invidia* peccatum diaboli. *Invidia diaboli mors introivit in orbem terrarum: imitantur autem illum qui sunt ex parte ejus.* Hæc pestis illius origo. Job. 5. 2. Genes. 4. Genes. 25. Genes. 37.

Morbi illius gravitas maxima. „ Radix est malorum omnium, fons cla- „ dium, seminarium delictorum, materia culparum. Inde odium surgit, a- „ nimositas inde procedit. Avaritiam zelus inflammat; dum quis suo non „ potest esse contentus, videns alterum ditiorem. Ambitionem zelus exci- „ tat, dum cernit quis alium in honoribus auctiorem. Dei timor spernitur, „ magisterium Christi negligitur, judicii dies non prævidetur. Inflat super- „ bia, exacerbat sævitia, perfidia prævaricatur, impatientia concutit, fu- „ rit discordia, ira fervescit. Hinc Dominicæ pacis vinculum rumpitur, „ hinc caritas fraterna violatur, hinc adulteratur veritas, unitas scinditur, „ ad hæreses atque ad schismata prosilitur, dum obtrectatur Sacerdotibus, „ dum Episcopis invidetur. " Quinque filias parit invidia, scilicet odium, susurrationem, detractionem, exultationem in adversis proximi, & afflictionem in prosperis. *Putredo ossium invidia:* Quia *per livoris vitium ante Dei oculos pereunt etiam fortia acta virtutum....* Invidia *permanens jugiter malum, & fine sine peccatum.... Tale malum invidia est, qua nulla unquam malignitas pejor.* Hujus morbi symtometa, vultus minax, torvus aspectus, pallor in facie, in labiis tremor, stridor in dentibus, verba rabida, effrenata convitia, manus ad cœdis violentiam prompta. *Noli æmulari ut maligneris... Observabit peccator justum, & stridebit super eum dentibus suis. Dominus autem irridebit eum.... Venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum eos maledictione & amaritudine plenum est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem, Contritio & infelicitas in viis eorum: & viam pacis non cognoverunt, non est timor Dei ante oculos eorum.* Nullum peccatum in genere invidiæ gravius est fraternæ caritatis invidentia. (*Lib.* 3. *Theolog. Moral. Cap.* 6. *Art.* 2. *Reg.* 3.) 2. Reg. 18. Sap. 2. 24. S. Cyprian. Tractat. de zelo & livore. Prov. 14. 30. S. Greg. M. Lib. 5. Moral. Cap. 31. S. Cyprian. loco cit. S. Chrysost. Hom. 41. in Matth. Psalm. 36. 8. 12. Rom. 3. 14.

Invidiæ cura difficilis. *Multo malum levius, & periculum minus est, cum membra gladio vulnerantur. Facilis cura est, ubi plaga perspicua est, & cito ad sanitatem medela subveniente perducitur vulnus quod videtur. Zeli vulnera abstrusa sunt & occulta, nec remedium curæ medentis admittunt,* S. Cyprian. Tractat. de zelo & livore.

tunt, quæ se intra conscientiæ latebra cæco dolore clauserunt. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 9. Art. 1.* Non desunt tamen remedia salutaria contra morbum istum lethiferum. 1. Remedium, consideratio gravitatis istius peccati. 2. Consideratio ignaviæ invidorum. 3. Consideratio societatis spiritualis, quam inter se fideles habent, cujus ratione alterius bona quisque tua existimare debet. *Nostra sunt, quæ etsi imitari non possumus, amamus in aliis, & amantium fiunt quæcumque amantur in nobis.* 4. Remedium, alienæ virtutis imitatio. *Si invides justo, res in voluntate est; esto quod doles esse alterum. Non enim emptus es quod tu non es, & alius est: gratis constat, cito constat. Pax in terra hominibus bonæ voluntatis.* 5. Remedium, rerum humanarum contemptus. 6. Studium spiritualis profectus ex doctrina & sermonibus eruditorum virorum & celebrium Concionatorum capessendi. *Fontem scaturientem obturat nemo, sole splendente nemo oculos obvelat, neque illis invidet, sed sibi comprecatur ut frui contingat.* Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral.* Tract. & Cap. superius indicatis, *Art.* 3. Quisquis corporis Christi membrum est, & Dominum Jesum, ejusque Ecclesiam amat; quicquid alia membra habent, id sibi cum aliis commune existimat. *Si amas unitatem, etiam tibi habet quisquis in illa habet aliquid. Tolle invidiam, & tuum est quod habeo: Tollam invidiam, & meum est quod habes. Livor separat, caritas jungit. Oculus solus videt in corpore, sed numquid sibi soli oculus videt? Et manui videt, & pedi videt, & ceteris membris videt.*

S. Greg. M. Pastoral. p. 3. Admon. 11. S. August. in Psalm. 139. S. Basil. S. August. Tract. 32. in Joan.

Tandem cum in hac ægritudine, ceterisque morbis spiritualibus, principium sanitatis non sit in natura, nec in voluntate infirma, sed in sola gratia medicinali Salvatoris, qui sanat omnes infirmitates nostras, illius auxilium jugiter implorandum est ut invidiæ morbum in nobis & in aliis curet, nosque ab ea peste servet incolumes, si animas nostras non infecit. Sed & postquam ab invidiæ morbo, aliisve morbis spiritualibus per Christi gratiam sanati fuerimus, gratia ejus semper invocanda est, ne in morbum relabamur. Hoc enim inter medicum hominem, & Deum discrimen est quod „ Medicus homo, cum sanaverit hominem, jam de cetero sustentan„ dum elementis & alimentis corporalibus, ut eadem sanitas apto subsidio „ convalescat atque persistat, Deo dimittit, qui præbet ista in carne viven„ tibus cujus erant etiam illa, quæ dum curaret, adhibebat. Non enim „ quemquam Medicus ex his rebus, quas ipse creaverit, sanat, sed ex il„ lius opibus qui creat omnia necessaria sanis atque vitiosis. Ipse autem „ Deus, cum per Mediatorem Dei & hominem Jesum Christum, spiritua„ liter sanat ægrum, vel vivificat mortuum, id est justificat impium, & „ cum ad perfectam sanitatem, hoc est, ad perfectam vitam justitiamque „ perduxerit, non deserit si non deseratur, ut pie semper justeque vi„ vatur. Sicut enim oculus corporis etiam plenissime sanus, nisi candore „ lucis adjutus non potest cernere: sic & homo etiam perfectissime justifi„ catus, nisi æterna luce justitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest „ vivere. Sanat ergo Deus, non solum ut deleat quod peccavimus, sed ut „ præstet etiam ne peccemus.

S. August. Lib. de Natur. & Gratia. Cap. 26.

FER. III. POST DOMINICAM III. QUADRAGESIMÆ.

Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe illum inter te & ipsum solum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.
Matth. 18.

Nullus certior gradus ad amorem Dei, quam hominis erga hominem caritas, *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Deum autem ipsum salubriter diligis, si plus quam te diligis Deum. Quod ergo agis tecum, id agendum cum proximo est, ut ipse etiam perfecto amore diligat Deum. *Non enim diligis tamquam te ipsum, si non ad id bonum, ad quod ipse tendis, addu-*

adducere satagis. Illud est enim unum bonum, quod omnibus tecum tendentibus non ut angustum. Ex hoc præcepto nascuntur omnia officia societatis humanæ in eo posita, primo ut nulla malitia, nullo dolo malo adversus hominem utamur. Duobus autem modis in hominem peccatur; *Uno, si lædatur; alio, si cum potest, non adjuvetur: quorum neutrum qui diligit, facit.* Secundo, ut proximo benefaciamus, sive secundum corpus, sive secundum animam. Ad corpus pertinet *Medicina*, ad animam *Disciplina*. Medicinæ nomine subsidia omnia hic intelligimus, quæ ad corporis salutem tuendam vel instaurandam sunt necessaria, non solum morborum remedia, sed etiam cibus, potus, indumenta, tectum, defensio. Disciplina duo complectitur, coercitionem, & instructionem. *Coercitio timore, instructio amore perficitur ejus, cui per disciplinam subvenitur. Qui ergo diligit proximum, agit quantum potest ut salvus corpore, salvusque animo sit.* Hoc fundamento nititur officium correptionis fraternæ. Lib. de Moribus Ecclesiæ Cath. cap. 26.

Fraternæ correptionis officium imperat caritas: dirigere debet prudentia cum mansuetudine conjuncta: suscipere debet correptionis medicamentum docilis humilitas.

I. *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe illum.* Hoc officium illi debemus, quia frater est, quia ejusdem Corporis Christi membrum; quia in extrema necessitate constitutus; gravior enim animæ morbus, quam corporis. Porro si de paupere gravem necessitatem patiente aiunt Patres, *Non pavisti, occidisti*: Quanto magis de peccatore dicendum: Non corripuisti, occidisti; Si errantem proximi bovem vel asinum ad ipsum reducere lege caritatis teneris: multo magis ipsum non solum a Deo errantem, sed perditum teneris ad Deum fraterna correptione revocare. *Si neglexeris, pejor es. Ille injuriam fecit, & injuriam faciendo, gravi se ipsum vulnere percussit: tu vulnus fratris tui contemnis? Tu eum vides perire, vel perisse, & negligis? pejor es tacendo, quam ille convitiando.* Peccant graviter qui fraternæ correptionis officium prætermittunt ex inordinato amore, ex cupiditate, ex timore vel ex stupore. Ne putes te amare filium, servum, amicum, quando illum peccantem non corripis. *Non est ista caritas, sed languor. Noli in homine amare errorem, sed hominem. Hominem Deus fecit, errorem ipse homo fecit. Ama quod Deus fecit, noli amare quod ipse homo fecit. Cum illud amas, illud tollis: cum illud diligis, illud emendas.* Noli timere ne sis molestus amico, ne odium ejus incurras corripiendo peccantem. Numquid non ipsum ligares, si esset phreneticus; non excitares, si letargicus? Nam & phrenetici nolunt ligari, & lethargici nolunt excitari: sed *perseverat diligentia caritatis, phreneticum ligare, lethargicum stimulare, ambos amare. Ambo offenduntur, sed ambo diliguntur; ambo molestati, quamdiu ægri sunt indignantur, sed ambo sanati gratulantur.* S. August. Serm. 82. alias 16. de Verbis Dom. S. August. Tract. 7. in Epist. 1. S. Joann.

Ne igitur verearis proximum tuum in casu suo, nec retineas verbum in tempore salutis. Esto Dei imitator, de quo ait Sapiens: *Ego qui exerrant partibus corripis: & de quibus peccant, admones & alloqueris, ut relicta malitia credant in te, Domine.* Esto imitator Christi, qui ad hoc venit in mundum ut destrueret corpus peccati, ut opera diaboli dissolveret. Zelus gloriæ Dei, salus proximi, quem lucraris, ipsa tua utilitas, & promissa caritati præmia te urgeant. Vides fratrem currere ad theatrum: prohibe, mone, contristare, si zelus domus Dei comedit te. Vides alios currere, & inebriari velle? &c. prohibe quos potes, tene quos potes, terre quos potes, quibus potes blandire, noli tamen quiescere. *Amicus est? admoneatur leniter. Uxor est? severissime refrenetur. Ancilla est? etiam verberibus compescatur. Fac quicquid potes, pro persona quam portas, & perficis:* Zelus domus tuæ comedit me. *Si autem fueris frigidus, marcidus, ad te solum spectans, & quasi tibi sufficiens, & dicens in corde tuo, Quid mihi est aliena curare peccata? Sufficit mihi anima mea. ipsam integram servem Deo. Eia, non venit tibi in mentem servus ille* S. August. Tract. 10. in Joann. num. 9.

ille qui abscondit talentum, & noluit erogare . . . . Noli quiescere lucrari Christo, quia te lucratus est & redemit Christus, illi ad salutem fratris cooperare. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib.* 4. *Cap.* 2. *Art. xi. Regulis* 39. 40. 41. 42. 45. 46. 48. 51.

II. Fraternam caritatem dirigere debet prudentia cum mansuetudine conjuncta. Qui fraternæ correptionis officium exercet, attendere debet cui loquatur, quando loquatur, & qualiter loquatur. Non est corripiendus, nisi quem peccasse certo noveris. Suspicionibus, aut insidis relationibus nihil hac in re tribuendum. *Si peccaverit frater tuus*. Privati non debent in vitam aliorum inquirere, ut reprehensionis & correptionis materiam inveniant. *Admonet nos Dominus non negligere invicem nostra peccata, non quærendo quid reprehendas, sed videndo quid corrigas*. Unde Spiritus Sanctus per os Sapientis ait: *Ne quæras impietatem in domo justi, & ne vastes requiem ejus*. Omittenda est fraterna correptio, si probabile sit illi qui corripitur nihil profuturam, immo illius occasione in nova crimina ruiturum. *Noli arguere derisorem, ne oderit te*. Neque tamen justo timendum est, ne derisor, cum corripitur, contumelias inferat, sed ne tractus ad odium pejor fiat. Observandum tempus opportunum correctioni. *Homo sapiens tacebit usque ad tempus: lascivus autem & imprudens non servabunt tempus*. Hinc Apostolus: *Insta opportune*, inquit, *importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina*. Vide *Lib.* 4. *Theolog. Dogmat. & Moral. Cap.* 2. *Art. xi. Regula* 51. Servandus est in correptione fraterna ordo a Christo institutus. *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum vel trium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ*. Corripe inter te & ipsum solum, *intendens correctioni, parcens pudori*. Nathan Propheta Davidem Regem corripiens egregium prudentiæ specimen dedit. „ De quo S. Gregorius M. „ Aliquando, inquit, cum hujus seculi Potentes arguuntur, prius per „ quasdam similitudines velut de alieno negotio requirendi sunt: & cum „ rectam sententiam quasi in alterum protulerint, tunc modis congruenti- „ bus de proprio reatu feriendi sunt: ut mens temporali potentia tumida „ contra corripientem nequaquam se erigat, quæ suo sibi judicio superbiæ „ cervicem calcat: & in nulla sui defensione se exerceat, quam sententia „ proprii oris ligat. Hinc est quod Nathan Propheta arguere Regem venerat & quasi de causa pauperis contra divitem judicium quærebat: ut „ prius Rex sententiam diceret, & reatum suum postmodum audiret, quatenus nequaquam justitiæ contradiceret, quam ipse in se protulisset. Vir „ itaque Sanctus & peccatorem considerans, & Regem, miro ordine audacem reum prius per confessionem ligare studuit, & postmodum per in- „ vectionem secare. Celavit paululum quod quæsivit, sed percussit repente „ quem tenuit. Pigrius enim fortasse incideret, si ab ipso sermonis exordio „ aperte culpam ferire voluisset: sed præmissa similitudine, eam quam oc- „ cultabat exacuit increpationem. Ad ægrum Medicus venerat, secandum „ vulnus videbat, sed de patientia ægri dubitabat. Abscondit igitur fer- „ rum medicinale sub veste, quod eductum subito fixit in vulnere, ut secantem gladium sentiret æger antequam cerneret; ne si ante cerneret, „ sentire recusaret.

S. August. Serm. 82. alias 6. de Verbis Dom. Provers. 24.

Prov. 9. 8.

S. Gregor. Lib. 9. Moral. cap. 24. Eccli. 20. 7. 1. Tim. 4.

Matth. 18.

S. August. Serm. 82. alias 16. de Verbis Dom. 2. Reg. 12. S. Gregor. M. 3. p. Pastor. cap. 1. Admonit. 3.

Non eodem modo omnes corripiendi, sed variis modis, habita ratione sexus, ætatis, indolis, conditionis, dignitatis. *Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem, juvenes ut fratres, anus ut matres, juvenculas ut sorores*. Rori similis est caritas, qui variis terrarum, in quas decidit, sese necessitatibus attemperat. Eadem semper caritas alios parturit, cum aliis infirmatur, ad alios se inclinat, ad alios se erigit, aliis blanda, aliis severa, nulli inimica, *omnibus Mater*.

1. Timoth. 5.

S. August.

Galat. 6.

Mansuetudo prudentiæ adjungenda. „ Fratres, & si præoccupatus fue- „ rit

„ rit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, hujusmodi instrui-
„ te in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenteris. Et, Ser- 1. Tim. 2.
„ vum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, doci-
„ bilem, patientem, cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati:
„ nequando Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem, & re-
„ sipiscant a diaboli laqueis, a quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem.
„ *Dilige, & dic quod voles*. Foris terribiliter personet increpatio, intus
„ lenitatis teneatur dilectio ..... Neque ergo consentientes sitis malis, ut S. August.
„ approbetis; neque negligentes, ut non arguatis; neque superbientes, ut Serm. 68. alias
„ insultanter arguatis." Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 2.* 18. de verb.
Art. xi. Regula 59. Dom.

III. Christianus quisque peccans correptionis medicamentum docili & humili animo suscipere debet, cum a fratre corripitur. *Plus proficit correptio apud prudentem, quam centum plagæ apud stultum*, (ait Sapiens.) *Auris, quæ audit increpationes vitæ, in medio sapientium commorabitur. Qui abjicit disciplinam, despicit animam suam: qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis .... Viro, qui corripientem dura cervice contemnit, repentinus ei superveniet interitus: & eum sanitas non sequetur.* " Correptio- Prov. 19. 10. Prov. 15. 31. 32. Prov. 29. 1.
„ nis impatientes homines faciunt superbia & amor proprius. Sicut recti
„ de quibusdam, quæ ab eis non recte gesta sunt, correptionis vocem, S. Greg. M.
„ ministerium caritatis æstimant: sic perversi contumeliam derisionis pu- lib. 10. Mo-
„ tant. Illi se protinus ad obedientiam sternunt: isti ad insaniam suæ de- ral. cap. 3.
„ fensionis eriguntur. Illi correptionis adjutorium, vitæ suæ patrocinium
„ deputant, per quod dum præsentis vitii culpa corripitur, venturi Judi-
„ cis ira temperatur: isti dum se impeti redargutione conspiciunt, gladium
„ percussionis credunt: quia dum per correptionis vocem culpa detegitur,
„ præsentis gloriæ opinio fœdatur. Hinc quippe in laudem justi per Salo- Prov. 9.
„ monem dicit Veritas: *Doce justum, & festinabit accipere*. Hinc pravo-
„ rum contumaciam despicit, dicens: *Qui erudit derisorem, ipse sibi facit*
„ *injuriam*. Nam fit plerumque ut cum correpta in se mala defendere ne-
„ queunt, ex verecundia pejores fiant; ac sic in sua defensione superbiant,
„ ut quædam vitia contra viam corripientis exquirant, & eo se criminosos
„ non æstimeut, si crimina & aliis imponant. Qui cum vera invenire ne-
„ queunt, fingunt: " ut ipsi quoque habeant, quod non impari justitia increpare videantur.

Scite igitur S. Augustinus ait: *Multo est mirabilius & laudabilius, libenter accipere corrigentem, quam audacter corrigere deviantem.* S. August. Epist. 82. alias 19.

FERIA IV. POST DOMINICAM III. QUADRAGESIMÆ.

Quare & vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Matth. 15.

QUæ Scribis & Pharisæis vitia Christus exprobrat, majori Christianorum parti exprobrari jure possunt. Ex iis enim qui pietatem profitentur, plurimi externa dumtaxat religionis opera faciunt, spiritum vero religionis non habent: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me*. Specie pietatis illudunt hominibus, Deo servire videntur, & cupiditati suæ serviunt aut ambitioni, Deo utuntur ut fruantur mundo. *Similes sepulcris dealbatis, quæ a foris parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia:* Sic exterius justi videntur hominibus, *intus autem* pleni sunt *hypocrisi & iniquitate*. Alii quædam pietatis exercitia ab hominibus inventa studiose sectantur & observant: Legis vero divinæ præcepta negligunt. *Irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram*. Alii benignos & commodos Directores quærunt & eligunt, qui eos in via Christianæ professionis dirigant secundum opiniones & doctrinas hominum, qui eorum cupiditatibus blandiantur, & Chri- Matth. 23.

 sti

sti jugum emolliant. Moralis Evangelicæ puram lucem non amant, expavescunt si per eam illos dirigere velint conscientiæ Moderatores.
Job 24. *Si subito apparuerit aurora, arbitrantur umbram mortis.* Cæci sunt, & cæcitatem suam amant; cæci sunt, & ductores cæcos habere malunt quam videntes. *Cæci sunt & duces cæcorum.* Plurimi denique, & pene omnes omnis sexus, ætatis, status, conditionis, Dei mandata transgredi non verentur. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum. *Quare & vos transgredimini mandatum Dei?* Quam excusationem proferre possunt? Nullam omnino. Siquidem Mandatorum Dei observantiam suadent. 1. Auctoritas & beneficentia Dei Christique jubentis. 2. Facilitas illa adimplendi. 3. Felicitatis æternæ iis, qui illa observant, promissio.

Exod. 20.21. Deut. 56. I. His verbis, *Ego sum Dominus Deus tuus*, quæ Deus Decalogo præmittit, cum Majestatem, tum bonitatem suam commendat, quæ in Legislatore conjuncta esse oportet, ut Majestas legibus auctoritatem, bonitas amorem observandæ legis apud subditos conciliet. Dominum ergo & Deum se nuncupat, ut priori nomine majestatem, altero bonitatem suam hominibus significet. Addit ad beneficentiæ suæ commendationem, *Qui eduxi te de terra Ægypti, & de domo servitutis.* Quod beneficium etsi Judæis tantum videtur convenire ab Ægyptiorum dominatione liberatis: tamen si salutis nostræ interiorem rationem spectemus, quam Deus misso propter nos Filio suo per illum operatus est, multo magis ad Christianos homines pertinet: qui non ex Ægyptiaca servitute, sed e peccati & umbræ mortis regione, ac potestate tenebrarum a Deo erepti, atque in regnum Filii ejus
Jerem. 16. translati sunt. *Ecce dies veniunt, & non dicetur ultra: Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Ægypti, sed, Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Aquilonis, & de universis terris ad quas ejeci eos: & reducam eos in Terram suam, quam dedi patribus eorum. Ecce ego mittam Piscatores multos, & piscabuntur eos.* Clamemus igitur ad Dominum cum Propheta. *Manus tuæ fecerunt me & plasmaverunt me, da mihi intellectum ut discam mandata tua.* „ Nam mandata Dei multi discunt, & non
Ps. 11. 8. 73. „ discunt. Noverunt enim ea quadam notitia, & rursus quadam ignoran-
S. August. „ tia, quoniam non faciunt, non noverunt. Eo modo ergo dixit, *Ut di-*
Serm. 17. 18. „ *scam mandata tua*, ea scilicet notitia qua fiunt. Hoc autem non fit nisi
& 19. in „ per dilectionem, ubi qui facit habet delectationem: *Manus tuæ fecerunt*
hunc Psal- *me; Da mihi intellectum ut discam mandata tua.* Quia tu formasti, tu re-
mum. forma: ut fiat in corpore Christi quod ait Apostolus; *Reformamini in novitate sensus vestri.* Vide *Lib.* 4. *Theologor. Dogmat. & Moral. Cap.* 2.
Rom. 12. *Art.* 3.

II. Mandata Dei non solum impossibilia non sunt, immo vero facillima & suavissima, dulciora super mel & favum. *Jugum meum suave est &*
Matth. 11.28. *onus meum leve* (inquit Christus Jesus) *Hæc est enim caritas Dei* (inquit dilectus Discipulus) *ut mandata ejus custodiamus, & mandata ejus gravia*
S. Joann. *non sunt.* „ Nam amor in Legislatorem, facilem, & gratam facit legem,
Chrysost. in „ etsi videatur aliquam habere difficultatem .... Alia sarcina premit &
Psalm. 101. „ aggravat te, Christi autem sarcina sublevat te. Alia sarcina pondus ha-
S. August. in „ bet, Christi sarcina pennas habet. Nam & avi si pennas detrahas, quasi
Psalm. 69. „ onus tollis; & quo magis onus abstulisti, eo magis in terra remanebit. „ Quam exonerare voluisti, jacet: non volat, quia tulisti onus: Redeat „ onus, & volat. Talis est Christi sarcina. Portent illam homines, non „ sint pigri: & invenient quam sit levis, quam suavis, quam jucunda, „ quam rapiens in cœlum & eripiens a terra. " Omnia dura & laboriosa cupiditas prorsus facilia & levia efficit: quid igitur caritas non faciat? Vide *Lib.* 3. *Theol. Dogmat. & Moral. Cap.* 2. *Art.* 4.

III. Lex vetus temporalia duntaxat bona expresse aperteque promittebat. *Omne mandatum, quod ego præcipio tibi hodie, cave diligenter ut facias: ut*
Deuter. 8. 1. *possitis vivere, & multiplicamini, ingressique possideatis Terram, pro qua juravit Dominus patribus vestris.* Evangelium vero spiritualia & æterna

bona

bona promittit. Illa remunerationem terrenam, istud felicitatem æternam pollicetur. Unde novum Testamentum Apostolus vocat *Introductionem melioris spei, per quam proximamus ad Deum*; Et Jesum *melioris Testamenti sponsorem & Mediatorem* esse docet, *Quod in melioribus repromissionibus sancitum est*. In hoc autem maxime suam in nos clementiam, & summæ bonitatis divitias Deus ostendit, quod cum sine ullo præmio cogere nos potuisset ut ejus gloriæ serviremus, voluit tamen suam gloriam cum utilitate nostra conjungere: ut quod homini utile, idem esset Deo gloriosum. Vide *Lib. 4. Theol. Dogm. & Mor. Cap. 2. Art. 5.* Agnoscite ergo quotquot mundi leges & mores sequimini, posthabitis & neglectis Dei mandatis. *Quoniam nihil melius est quam timor Dei: & nihil dulcius quam respicere in mandatis Domini. Gloria magna est sequi Dominum.* Hebr. 7. Eccl. 23. 37. 38.

FERIA VI. POST DOMINICAM III. QUADRAGESIMÆ.

Respondit Jesus, & dixit ei: Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petiisses ab eo, & dedisset tibi aquam vivam. Joan. 4.

PRetiosum illud donum Dei, de quo Jesus cum Samaritana muliere loquitur, & cujus desiderium illi inspirat, gratia Dei est. Hoc donum omnibus donis temporalibus incomparabiliter antecellit; majoris adhuc doni, scilicet gloriæ principium & pignus est. Sine hoc dono nihil possumus, cum illo possumus omnia; quo fit ut bonum operemur, quo prohibemur a malo, quo totum sumus, si quid coram Deo sumus. *Gratia Dei sum id quod sum*. Cœlestis hujus doni excellentiam cognoscere, officii nostri est, ne cognitionis hujus defectu deesse nos contingat nostris erga Auctorem gratiæ officiis. *Si scires donum Dei*. 1. Gratia donum Dei mere gratuitum est: assidue ergo a Deo petenda est in oratione. 2. Gratia libertatem nostram suaviter allicit, monet, ac regit: ipsi ergo fideliter cooperandum. 3. Gratia efficacissime & invictissime in nobis & nobiscum operatur omne bonum: ad eam igitur humiliter referendum est quicquid boni agimus, & gratiæ Deo semper agendæ sunt. Catholicas illas de gratia Christi veritates in Samaritanæ mulieris conversione hodierna Sancti Evangelii lectio nos docebit.

I. Gratiam secundum merita nostra non dari, fidei dogma est. Hoc probat ipsum gratiæ nomen. *Si enim gratia, jam non ex operibus, alioquin gratia jam non est gratia*, (ait Apostolus) Et, *Gratia estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis. Dei enim donum est: non ex operibus, ut ne quis glorietur*. Nullum enim bonum opus primam gratiam præcedit, cum de nostro non habeamus nisi mendacium & peccatum. Hæc sunt inconcussa fidei dogmata, S. Augustino interprete: Rom. 11. 6. Ephes. 2. 8.

Scimus gratiam Dei nec parvulis nec majoribus secundum merita nostra dari. S. August. Epist. 217. alias 107.

Scimus majoribus ad singulos actus dari.

Scimus non omnibus hominibus dari, & quibus datur, non solum secundum merita operum non dari, sed nec secundum merita voluntatis eorum quibus datur.

Scimus quibus datur, misericordia Dei gratuita dari.

Scimus quibus non datur, justo Dei judicio non dari.

Semper nos prævenit Deus in benedictionem dulcedinis. *Quis enim prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia*. Gratiam donum esse misericordiæ Dei omnino gratuitum, Samaritanæ mulieris admirabilis conversio demonstrat, siquidem nihil in ipsa præcessit quo gratiam advocare posset vel promereri: Quin immo gratiæ impedimenta præcesserunt, scilicet error in mente, & depravatio in voluntate. Samaritanorum religio Judaismus erat idololatriæ mixtus, error um Rom. 11. 35. 36.

& veritatum confusio. Quod mores attinet, impudica erat professione, & quinque virorum successive concubina. Hanc tamen misericordia sua prævenit Christus Jesus. Propter illam fatigatur ex itinere, portat pondus diei & æstus, ut perditam illam ovem inveniat bonus Pastor; illam sedens exspectat ad puteum Jacob, illam docet altissima veræ Religionis mysteria; propter eam cibum negligit, illi desiderium gratiæ suæ & Evangelicæ veritatis inspirat. O vere gratuitum divinæ misericordiæ donum! *Si scires donum Dei.*

Vobis ipsis attendite, fratres, nonne Samaritana muliere pejores estis: Christum ignorabat illa, vos cognovistis, & illum nihilominus offendere non timetis, legem ejus spernere non erubescitis: Peccatrix erat antequam a Christo vocata esset: Vos post vocationis & baptismi gratiam in gravia & innumera peccata lapsi estis. Ne tamen desperetis. Pro vobis fatigatus est Jesus, non modo usque ad fontem, sed usque ad crucem, in quo pro vobis mortuus est. Non fontem solum aquæ vivæ, sed sanguinis sui vobis offert, quo vos a peccatis abluat. Sed & in tribunali Pœnitentiæ vos exspectans, vocat immeritos, indignos, repugnantes. Ne dubitetis gratuitum id esse misericordiæ illius donum. Illius ergo gratiam quotidie, ferventer, sine intermissione desiderate, postulate; impedimenta illi objicere, nova cumulando peccata, cessate. *Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petiisses ab eo, & dedisset tibi aquam vivam.*

II. Licet gratia sit a temporibus, locis, occasionibus, indole & moribus hominum penitus independens, *Cui tempus agendi semper adest, nec moribus ille fit mora, nec causis anceps suspenditur ullis:* Deus tamen gratiam suam illorum indoli ut plurimum attemperat, semper accomodat voluntati, eam ut servatis libertatis juribus suaviter applicat ad consensum & ad opus. *Quis enim animo complectitur aliquid quod eum non delectat? Quis autem habet in potestate ut vel occurrat quod eum delectare possit, vel delectet cum occurrerit? Cum ergo nos ea delectant quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc & præbetur gratia Dei, non nutu nostro & industria, aut operum meritis comparatur.* Amore & voluptate facit ut *magis delectet quod præcipit, quam delectat quod impedit.* Trahit sua quemque voluptas: non necessitas, sed voluptas trahit. Sic ad Christum trahitur homo, qui delectatur veritate, delectatur justitia, delectatur beatitudine & sempiterna vita, quod totum Christus est. *Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum.* Nam divina Sapientia *Attingit a fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter.* Vide *Lib. 1. Theolog. Dogmat. & Moral. Quæst. 2. Art. 2. §. XI. num. XII.*) Id in Samaritanæ mulieris conversione demonstratur. Illam enim Sapientia incarnata Christus Jesus ad gratiæ & vitæ cælestis desiderium accendit, hanc ipsis proponens sub familiari aquæ symbolo, aquam ab illa petens naturalem, & supernaturalem spondens, a puteo Jacob evehens mentem ejus ad fontem mysticum aquæ e cœlo scaturientis, & salientis in vitam æternam, & sitim rerum omnium terrenarum in anima extinguentis. *Qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* Ad fontem Jacob doctrinæ suæ retia tetendit divinus animarum Venator, ut pauperem ancillam erudiret. Esca erat humanitas & benignitas docentis, hamus latens virtus divinitatis, qua felicis illius mulieris cor capitur, & aquam propositam a Salvatore ardenter desiderat, humiliter postulat: *Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire.* Illius infirmitati condescendit Jesus, ad confessionem & horrorem ac detestationem peccati illam suaviter adducit, ejus pudori parcens. *Obstetricante manu ejus eductus est coluber tortuosus.* Dicit ei Jesus, *Vade, voca virum tuum. Respondit mulier, & dixit: Non habeo virum: Dicit ei Jesus: Bene dixisti quia non habes virum: quinque viros habuisti, & nunc quem habes,*

S. Prosper. poem. de Ingratis.

S. Aug. Lib. 1. ad Simplicia. Quæst. 2.

S. Aug. alibi. Idem Tract. 26. in Joan. Psal. 84. 13. Sap. 8. 1.

Job. 26. 17.

bes, non eft tuus vir: hoc vere dixifti. Ubi ægram Samaritanæ illius mulieris voluntatem lenibus medicamentis curavit cœleftis Medicus, mentem ejus illuminat, depulfis errorum tenebris. Illius curiofitati condefcendit, illius dubiis refpondet, objectionibus fatisfacit Doctor juftitiæ; ad fidem illam invitat, & fuaviter applicat mentem, movet conjungitque voluntatem: quia nemo credere poteft nifi volens: *Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jerofolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nefcitis; nos adoramus quod fcimus, quia falus ex Judæis eft. sed venit hora, & nunc eft, quando veri adoratores adorabunt Patrem in fpiritu & veritate: nam & Pater tales quærit qui adorent eum. Spiritus eft Deus, & eos, qui adorant eum, in fpiritu & veritate oportet adorare*. Denique mulieri, quæ illum ut Prophetam duntaxat lubenter audiebat, & quæ loquebatur Myfteria, docenda refpondebat a Meffia, quem Samaritani, tametfi a Judæis acerbo & diuturno fchifmate divifi, pariter exfpectabant, fe Chriftum effe revelat. *Ego fum qui loquor tecum*. Sic mulier *ordinatur in fide, & regitur bene victura*. Poftquam audivit hoc, *Ego fum qui loquor tecum*, jam ultra quid diceret? S. Aug. Tract. 16. in Joan.

Cum Deus voluntates noftras tam fuaviter moveat per gratiam fuam, ipfi fideliter cooperari debemus, *Contemplantes ne quis defit gratiæ Dei*. Hebr. 12. 15.
„ Neque enim templum fuum fic de vobis ædificat Deus, quafi de lapi- S. Aug. Serm.
„ dibus qui non habent motum fuum: levantur, a ftructore ponuntur. 156. alias de
„ Non fic funt lapides vivi, *Et vos tamquam lapides vivi coædificamini* Verbis Apoft.
„ *in Templum Dei*. Ducimini, fed currite vos: Ducimini, fed fequimini. Ephef. 2.
„ Quia cum fecuti fueritis, verum erit illud, *Quia fine illo nihil facere*
„ *poteftis*.

III. Gratia efficaciffime & invictiffime in nobis, & nobifcum operatur omne bonum. *Nemo poteft venire ad me*, inquit Chriftus, *nifi Pater qui mifit me, traxerit eum*. Non ait, *duxerit*, quafi præcefferit voluntas. Joan. 6. 44. Quis trahitur, fi jam volebat? Et tamen nemo venit, nifi velit. *Trahitur ergo miris modis ut velit, ab illo qui novit intus in ipfis hominum cordibus operari; non ut homines, quod fieri non poteft, nolentes credant, fed ut volentes ex nolentibus fiant*. S. Aug. Lib. 1. Ad Bonifac. Cap. 15. Certum eft nos velle cum volumus, fed ille facit ut velimus bonum, de quo dictum eft: *Præparatur voluntas a Domino*: de quo dictum eft, *A Domino greffus hominis dirigentur, & viam ejus volet*: de quo dictum eft: *Deus eft qui operatur in vobis & velle*. Idem, Lib. de Grat. & Lib. Arbit. cap. 16. Certum *eft nos facere cum facimus, fed ille facit ut faciamus, præbendo vires efficaciffimas voluntati*: qui dixit: *Faciam ut in præceptis meis ambuletis, & judicia mea cuftodiatis, & operemini*. Ezech. 36. Vide Lib. 1. *Theolog. Dom. & Moral. Quæft. 2. Art. 2. §. 11.* Sub ifto titulo, *Vis efficaciffima divinæ Gratiæ*.

Victrix divinæ Gratiæ virtus & efficacia in Samaritanæ mulieris converfione mirabiliter eluxit; fiquidem intus egit, cor aperuit & convertit ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem, a libidine ad caftitatem, a Gratia victa, fervit gratiæ triumphis. Lucem Evangelii civibus fuis infert. Apoftolico munere ante Apoftolos fungitur. Ut illi naviculam & retia, fic illa hydriam relinquit, quæ retro erant oblita, & ad anteriora extendens femetipfam. *Reliquit ergo hydriam fuam mulier, & abiit in civitatem, & dicit illis hominibus: Venite & videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcumque feci. Numquid ipfe eft Chriftus?* Projecit *cupiditatem, & properavit annunciare veritatem*. S. Aug. Tract. 15. in Joan.

Cum tanta fit gratiæ Chrifti virtus & efficacia, ut faciat ex nolentibus volentes, ex repugnantibus confentientes, ex oppugnantibus amantes, & vincant delectationem concupifcentiæ fortiori dilectione & delectatione juftitiæ, converfionem noftram (fi Chrifto in nobis operante contingat) & quicquid boni agimus, referre debemus in laudem gloriæ gratiæ ejus: fiquidem ideo dictum eft ab Apoftolo, *Non volentis neque currentis, fed mife-* Rom. 9. 16.

miserentis est Dei, ut totum Deo detur, qui hominis voluntatem bonam, & præparat adjuvandam & adjuvat præparatam. A gratia denique feliciter debellati, terrenas voluptates fastidire debemus, verbisque & exemplis alios
S. August. Enchirid. Cap. 32. ad Christum Jesum adducere. *Venite, & videte; Accedite ad eum, & illuminamini, Gustate & videte quoniam suavis est Dominus.*

DOMINICA IV. QUADRAGESIMÆ.

Erat proximum Pascha .... Accepit ergo Jesus panes, & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus. Joan. vi. 4. & 11.

CUm admirabilis illa quinque panum multiplicatio figura sit institutionis sacrosanctæ Eucharistiæ, & virorum quasi quinque millium discumbentium ex eis refectio sit figura Communionis: & paulo ante Pascha patratum sit a Christo celebre illud miraculum, cujus etiam occasione Eucharistiæ institutionem Salvator noster promisit, se panem esse vivum declarans, qui de cœlo descendit: Carnem suam vere esse cibum, & sanguinem suum vere esse potum: & qui manducat ejus carnem, & bibit ejus sanguinem, in eo manere, seque in illo, & habere vitam æternam: Idque necessarium esse ut homines vitam spiritalem & immortalem obtineant: *Amen, amen, dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, &*
Joan. 6. 54. *biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis:* Evangelium, temporisque opportunitas invitant ut de præparatione ac dispositionibus ad sacram Eucharistiæ communionem sermonem faciam ad utilitatem vestram & ædificationem; ut proximo Paschate Christi corpus digne recipiatis, & pane vivo, qui de cœlo descendit, reficiamini, secundum præceptum Ecclesiæ, ad salutem Animarum vestrarum.

I. Panibus a Christo admirabiliter multiplicatis reficiuntur, qui sanati ante fuerant ab infirmitatibus suis. *Sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur.* 2. Qui Christum trans mare sequuntur, & cum ipso in montem ascendunt. *Abiit Jesus trans mare Galilææ .... Subiit in montem Jesus, & ibi sedebat cum Discipulis suis.* 3. Super fœnum discumbere jubentur ut comedant. *Erat autem fœnum multum in loco.* 4. Postquam refecti fuere, Christum magnificaverunt, & Regem facere decreverunt. *Illi ergo homines cum vidissent quod Jesus fecerat signum, dicebant, Quia hic est Propheta qui venturus est in mundum. Jesus ergo cum vidisset quia venturi essent, ut raperent, & facerent eum Regem, fugit iterum in montem ipse solus:* Hæ circumstantiæ significant dispositiones ad sacram Communionem necessarias, ad fructum ex ea percipiendum. 1. Necesse est ut a morbis peccatorum per pœnitentiam sanati sint qui ad sacram Mensam accedunt. 2. Ut Christum sequatur in montem; amore ejus incensi in virtutibus Christianis & bonis
Isai. 40. 6. operibus se exerceant. 3. Humilient se & indignos agnoscant Pane cœlesti, considerantes carnis suæ fragilitatem, ac vilitatem, quod sessione super fœnum significatur: *Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus tanquam flos agri.* Post sacram Communionem laudandus Deus, Christo gratiæ immortales agendæ; constituendus est Rex cordis nostri, omnes cupiditates nostræ illius imperio subjiciendæ sunt.

I. Nullus sibi conscius peccati mortalis Eucharistiam sumere debet aut potest absque novo peccato lethali, gravissimoque sacrilegio. (*Lib. 2. Tract. De Eucharistia, Cap. 5. Art. 1. Propositione 2.*) Pœnæ indigne communicantibus a Deo vindice inflictæ. (*Ibid.*) Ad vetera sacrificia accedere non licuit immundis: Multo minus licet Eucharistiam sumere iis qui lethalis peccati rei sunt. (*Ibid.*) Ozæ Arcam tangentis audacia & pœna. (*Ibid.*) Quam grave scelus indigne communicantium: (*Ibid.*) Soli Christi discipuli ejus mensa digni. (*Ibidem*) Indigne communicantes, dæmoniacis pejores. (*Ibid.*) Spirituales aquilæ esse debent, Christi corpus sumpturi. (*Ibid.*)

(*Ibid.*) Indigne communicantes non minus rei carnificibus qui Christi sanguinem fuderunt. (*Ibid.*) Pœnitentes olim a sacris Mysteriis exclusi, multo magis excludendi peccatores qui pœnitentiam non agunt. (*Ibid.*) Præparatio ad sacram Communionem solemni Festo imminente. (*Ibid.*) Lethalis peccati rei, vel ipso sanctissimi Sacramenti aspectu indigni sunt. (*Ibid.*) Actus Fidei, dispositiones ad sacram Communionem necessariæ (*Art.* 2. §. 1.) Conscientiæ puritas, dispositio ad sacram Communionem necessaria. (*Ibid.*) Amor Dei, & concordia cum proximo (*Ibid. n.* 5. 6.) Pii desiderii fervor necessarius. (*Ibid. num.* 7.) Humilitas, dispositio ad sacram Communionem necessaria. (*Ibid. n.* 8.) Continentia, dispositio ad sacram Communionem. (§. 2. *num.* 8.) Probari & expiari diutius debent, qui in peccata carnis prolapsi sunt, prius quam ad sacram Mensam accedere permittantur. (*Ibidem num.* 12.) Quid post sacram Communionem agendum? Sacræ Communionis diebus eleemosynæ pauperibus largius erogandæ. A deliciis & jocis omnino temperandum est, & Christo Regi nostro sanctis exercitationibus ac meditationibus, piisque operibus adsistendum. Passio Domini recolenda. *Quotiescumque manducabitis panem hunc, mortem Domini annunciabitis.* Juramentum fidelitatis Christo renovandum. 1. Cor. 11.

Quando sederis ut comedas cum principe, diligenter attende quæ apposita sunt ante faciem tuam: & statue cultrum in gutture tuo, si tamen habes in potestate animam tuam..... Quæ Mensa est potentis, nisi unde sumitur corpus & sanguis ejus, qui animam suam posuit pro nobis? & quid est ad eam sedere, nisi humiliter accedere? & quid est considerare & intelligere quæ apponuntur tibi, nisi digne tantam gratiam cogitare? Cultrum in gutture ponendum, id est, Dei verbo, velut gladio acuto, pertingente usque ad divisionem spiritus & animæ, probare nos debemus, antequam ad sacram communionem accedamus. *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat.* In Versione LXX. Interpretum hoc Proverbiorum loco legitur: *Et mitte manum tuam, sciens quia talia te oportet præparare.* Id est, ut S. Augustinus explicat: Sicut Christus pro nobis animam posuit, sic & nos debemus pro fratribus animas ponere. Sic enim, ut ait S. Petrus, *Christus pro nobis passus est, nobis relinquens exemplum, ut sequamur vestigia ejus.* Hoc beati Martyres ardenti dilectione fecerunt; Quorum si non inaniter memorias celebramus, atque in convivio, quo & ipsi saturati sunt, ad Mensam Domini accedamus, oportet, ut quemadmodum ipsi, & nos talia præparemus. *Ne desideres de cibis ejus, in quo est panis mendacii.* Qui pane veritatis cibatus est, panem mendacii absit ut desideret. Panis mendacii est quicquid corruptæ hominis voluntati blanditur, quicquid cupiditatem fovet. Panis cœli fastidium rerum terrenarum ingenerare debet, quæ panis sunt mendacii, non nutriens animam, sed debilitans. Manna cibatus, cucumeres, pepones, porros & allia Ægypti non appetat.

Prover. 23. 1. S. August. Tract. 33. in Joan. 1. Petri 2. 21.

IN EADEM DOMINICA.

Jesus ergo cum vidisset, quia venturi essent ut raperent & facerent eum Regem, fugit iterum in montem ipse solus. Joan. vj. 15.

OMnis Christi actio, nostra est instructio. Christus quamvis cœli terræque optimo jure Rex & Dominus, temporalis Regni dignitatem honoremque fugit. Non erat cur se excusaret a capessendo Regno, dicens: *Non sum Medicus, & in domo mea non est panis, nolite constituere me Principem populi.* Corporum enim & Animarum languoribus solo verbo, aut tactu medebatur: panes benedictione sua multiplicabat: sed videns populum paratum ad constituendum illum Regem, fugit, ut nos exemplo suo ab ambitione deterreat. Isai. 3. 7.

Am-

Ambitio quam grave peccatum? . . . Simia caritatis . . . Ambitiosus ad fidem ejurandam proclivis . . . . Ecclesiasticarum Dignitatum ambitio damnata . . . . Terrenæ potestatis fragilitas, mundanæque celsitudininis vanitas . . . Honor & locus Ecclesiastici Regiminis ab homine Christiano innoxie non appetitur . . . Ambitio via est ad adorationem diaboli. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis*, *Cap. 5. Art. 22.*)

Quæ nos ab ambitione deterrere debeant. 1. Exemplum Christi honores fugientis. 2. Ambitionis vilitas & ignavia. 3. Curæ & labores ambitionis comites. 4. Honorum vanitas. 5. Ambitionis crudelitas. (*Ibid. Art. 23.*) Ut Romana illa mulier per viam in qua jacebat cadaver patris a marito occisi, recenti sanguine madentem, currum ad Capitolium agitari jussit, ut imperii possessionem adiret: Sic ambitiosi conculcato Christi crucifixi corpore & sanguine ad Ecclesiasticas & seculares dignitates & honores currunt.

Marcus Fulvius, cui, Græcis devictis, triumphus a Senatu Romano decretus est, non auream aut argenteam statuam circumduxit, sed e cera formatam, multisque vasis igne repletis circumcinctam, ut sensim lique-
1. Cor. 7. 31. scens, honorum terrenorum vanitatem ostenderet. *Præterit enim figura*
Psal. 57. 9. *hujus mundi . . . Sicut cera quæ fluit, auferentur*. Ambitiosis accommodari potest Propheticum illud oraculum: *In aranearum telas erit vitulus Samariæ. Quia ventum seminabunt, & turbinem metent.*

Oseæ 8. 6. 7. Vir ambitiosus honores & dignitates desiderat ob triplicem rationem, 1. Quia generosi & excelsi animi esse putat, celsitudinem & gloriam quærere. 2. Quia utile commodumque esse existimat, honores & dignitates acceptare. 3. Quia gloriosum esse censet, illas possidere. At Evangelium & Gratia Christi docent. 1. Generosius contemni honore & dignitates terrenas, quam desiderari & quæri. 2. Utilius recusari plerumque quam acceptari. 3. Gloriosius esse illas promereri, quam possidere.

Esther. 6. Expende quo præconio Mardochæus ex ore Aman fuerit in Regia Assueri urbe celebratus: *Hoc honore condignus est, quemcumque Rex voluerit honorare*, At quis tibi, o Aman, eam laudis & præconii formulam suggessit? Non Rex: Is enim te dictante hoc præscripserat præconium: *Sic honorabitur, quemcumque Rex voluerit honorare*. Credi-ne potest illustrius ab Aman Mardochæi inimico in Mardochæi gratiam adinventum elogium, quam Rex ipse ad nutum ejus præscripsisset, existimantis id sibi honoris ab ejus Majestate decerni? Minime. Unde Rex ipsi diffidens, illum sigillatim, nec absque minis monuerat, *Cave ne quidquam de his quæ locutus es, prætermittas*. Sed Spiritus Sanctus, cui Mardochæi honos curæ erat, ejus laudes in ipso inimici ore ita perfecit, ut non tam Regio affectu honoratus, quam summo illo honore dignus prædicaretur. Quid enim magnum fuerit honorem adipisci, nisi honore dignus sis? Honor gemma quædam est, cujus auro vincta pulcritudo valde intenditur, magisque radiat; plumbo vero incrustata, sordidi illius metalli conjunctione minuitur: sic honor in eo qui præclaris dotibus & virtute præditus est magis splendescit; in homine indigno & vitioso speciem omnem & splendorem deperdit. *Gemmarum divites venæ*, ait Cassiodorus, *auri fulgore pretiantur; & gloriam*
Lib. 5. Variarum, Epist. 40. *pulcritudinis capiunt, quia nulla degeneri vicinitate sordescunt. Sic bona merita splendidis dignitatibus sociata, alternis præconiis adjuvantur; & unius rei facies de addita venustate pulchrescit.*

Cum Samuel Regnum Sauli prænunciaret, respondit Saul: *Numquid non filius Jemini ego sum, de minima Tribu Israel, & cognatio mea novissima*
1. Reg. 9. 21. *inter omnes familias de Tribu Benjamin? Quare ergo locutus es mihi sermonem istum?* Nullam tamen rationem habuit Propheta excusationis Saulis. Nam quo magis quis honore ac dignitate se indignum censet, eo dignior judicandus est. Unde S. Hieronymus ad Heliodorum scribens de Nepotiano Sacerdotium recusante: *Quanto magis repugnabat* (inquit) *tanto magis in*

in fe ftudia omnium concitabat; & merebatur negando, quod effe nolebat, eoque dignior erat, quo fe clamabat indignum.

Jefus ergo cum cognoviffet, quia venturi effent ut raperent eum, & facerent eum Regem, fugit iterum in montem ipfe folus. Quis principari hominibus tam fine culpa potuiffet, quam is qui hos regeret quos ipfe creaverat? Sed quia ideirco in carne apparuit, ut non folum nos per paffionem redimeret, verum etiam per converfationem doceret, exemplum fe fequentibus præbens, Rex fieri noluit, ad crucis vero patibulum fponte pervenit; oblatam gloriam culminis fugit, pœnam probrofæ mortis appetiit: ut membra ejus difcerent favores mundi fugere, terrores minime timere, pro veritate adverfa diligere, profpera formidando declinare: quia & ifta fæpe per tumorem cor inquinant, & illa per dolorem purgant. In iftis fe animus erigit; in illis autem etiam fi quando fe erexerat, fternit. In iftis fe homo oblivifcitur, in illis vero ad fui memoriam nolens etiam coactufque revocatur. In iftis fæpe & anteacta bona depereunt, in illis autem longi temporis admiffa terguntur. Nam plerumque adverfitatis magifterio fub difciplina cor premitur: quod fi ad regiminis culmen eruperit, in elationem protinus ufu gloriæ permutatur. Sic Saul, qui indignum fe prius confiderans fugerat, mox ut Regni gubernacula fufcepit, intumuit. S. Gregor. 1. p. Paftor. c. 3.

FER. II. POST DOMINICAM IV. QUADRAGESIMÆ.

Auferte ifta hinc, & nolite facere domum patris mei domum negotiationis. Joan. ij. 16.

Licet Deus ubique fit, utpote immenfus, licet cœlum & terram impleat, nec Templis manufactis circumfcribatur majeftas & gloria ejus; licet in omni loco fit adorandus & orandus; in cœlo tamen & in Templis divino fuo Nomini dicatis fingulari ratione refidet; in cœlo, quia ibi gloriam fuam, feque ipfum ut in fe eft beatis manifeftat; in Templis, quia ibi gratias fuas hominibus communicat, & ab illis vult in facris illis locis adorari. Cœlum primum Templum eft Majeftatis Dei; Templum ipfum cœlum eft anguftius, in quo ab hominibus *Angelorum candidatis*, ut loquitur Tertullianus, adoratur, colitur, oratur. *Dominus in Templo Sancto fuo, Dominus in cœlo fedes ejus .... Afferte Domino gloriam & honorem, afferte Domino gloriam nomini ejus, adorate Dominum in Atrio Sancto ejus.* Ideo Templum domum fuam vocat, ad quam cum reverentia & tremore convenire debeat populus, victimas ejus offerre Majeftati, adorare & laudare Dominum *Quoniam bonus, quoniam in feculum mifericordia ejus.* Orationes autem fervorum fuorum, in ea quam elegit Sacrificii domo, fe exauditurum pollicetur. *Oculi mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem ejus qui in loco ifto oraverit. Elegi enim & fanctificavi locum iftum, ut fit nomen meum ibi in fempiternum, & permaneant oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus.* Templis certe noftris major debetur reverentia, quam Templo Hierofolymitano, fiquidem in iis excellentius offertur facrificium, corporis nimirum & fanguinis Chrifti; cujus typi fuere veterum oblationes victimarum: ibi adminiftrantur Sacramenta virtute majora & efficaciora. Ibi Chriftus reipfa præfens eft in fanctiffimo Euchariftiæ Sacramento, ut diebus omnibus adoretur. *Adorate fcabellum pedum ejus, quoniam fanctum eft.* Quia enim in ipfa carne hic ambulavit, quam de carne Mariæ fufcepit, de terra terram, & *ipfam carnem nobis manducandum ad falutem dedit; nemo autem illam carnem manducat, nifi prius adoraverit: inventum eft quemadmodum adoretur tale fcabellum pedum Domini, & non folum non peccemus adorando, fed peccemus non adorando.* Ibi Spiritus Sanctus velut in fanctuario fuo præfidet fidelium orationibus. *Poftulans pro nobis,*

Pfal. 10. 5. Pfal. 27. 2. 2. Paralip. 7. Pfal. 98. 5. S. Auguft. in hunc Pfalm.

nobis, id est, postulare nos faciens, *gemitibus inenarrabilibus*. Ex templis igitur auferre debemus, quæcumque reverentiæ debitæ eorum sanctitati, & Dei illa inhabitantis majestati repugnant. *Auferte ista hinc*. 1. Auferte immodestiam & scandalum per modestum & honestum habitum ac situm corporis. 2. Auferte avagationes ac distractiones per attentionem mentis. 3. Auferte peccatum, aut certe affectum peccati, per virtutem pœnitentiæ & contritionem cordis. *Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis*.

I. Modestia externum corporis cultum & ornatum moderatur, ut in eo nihil sit superfluum, nihil dissolutum, nihil affectatum. Externos etiam corporis motus ac situm componit, ut nihil sit in eis quod cujusquam offendat aspectum, sed quod interioris hominis deceat sanctitatem. Nam *Amictus corporis, & risus dentium, & ingressus hominis enunciant de illo*. Hanc omnibus Christianis virtutem commendat Apostolus: Sed in Templo maxime hanc exhibere debent, ut nihil sit in oculis petulans, nihil in vultu procax, nihil fucatum, nihil in toto corporis habitu dissolutum, superbum, affectatum. *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus, Dominus enim prope est*. Hinc mulieres velatas orare jubet Apostolus. Ideo piissimi Imperatores Theodosius & Valentinianus arma in Templis deferri lata Lege prohibuerunt; ipsique depositis armis & diademate, Templa Deo dicata ingrediebantur. Ideo jus asyli Templis collitum est Legibus Imperatorum, ut rei qui ad illa confugerent, ab omni violentia tuti essent. *Sufficiat profugis istis Dei auxilium, cui & arma & leges, & ipsa etiam Regia Majestas subjecta est. Nam & nos qui semper jure imperii armis circumdamur, quosque sine armatis stipatoribus esse non convenit, Dei Templum ingressuri, foris arma relinquimus, & ipsum etiam diadema deponimus; & quo submissioris etiam imperii speciem præferimus, eo magis imperii Majestas nobis promittitur. Ad sacra quoque Altaria muneium tantum offerendorum causa accedimus: & cum circumseptum sacrorum aditum ingressi sumus, statim egredimur, nec quidquam ex propinqua divinitate nobis arrogamus*. Quantum a prisca illa pietate distant nostri temporis viri ac mulieres! Istæ cum omni mundi muliebris luxu & fastu, collo nudæ, vultu fucatæ, *Nundinatitia capita* circumferentes, fracto incessu, caudatis vestibus, auro & margaritis fulgentes, æmulo cum Altaribus ornatu, & pretiosarum vestium magnificentia certantes, adstantium oculos a sacratissimis aversos Mysteriis ad se convertunt, formæ lenociniis corda furantur, quæ ut sursum erigantur ad Dominum, Sacerdos commonet. Illi vero, scilicet, viri lascivientes petulantibus oculis scintillas libidinum conflabellant; *Ignem alienum*, impudicum amorem accendunt in conspectu Domini; quibus Rex Regum merito exprobrat in furore iræ suæ, quod olim Assuerus misero Aman: *Etiam Reginam vult opprimere, me præsente, in domo mea*. Nam *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est in corde suo*. Huc illuc volvunt oculos, nugantur, confabulantur, sacrosanctis Mysteriis, & divinis Officiis, aut Concionibus velut theatricis spectaculis adstant; & si quando unum genu in terra ponunt, cum Christi corpus elevatur, Christo insultant immodestia sua, ut milites apud principem Sacerdotum in faciem ipsius Jesu expuentes, colaphis cædentes, & dicentes: *Prophetiza nobis, Christe, quis est qui te percussit*.

Eccli. 19.
Philip. 4. 5.
1. Cor. 11.
Edictum Theod. & Valentin. Impp. Cod. Theod. lib. 9. Tit. 45.
Num. 10.
Esther. 7. 8.
Matt. 5. 28.
Matt. 6. 68.

II. Auferendæ sunt e Templo evagationes & distractiones mentis, per attentionem ad sacrosanctum Sacrificium, & ad orationem. Abigendæ sunt muscæ morientes, quæ perdunt suavitatem unguenti, mens a tumultuosis sæculi negotiis avocanda, & intra se colligenda est. „Claudatur ergo contra adversarium pectus, & soli Deo pateat, cum ad orationem stamus. Cogitatio omnis carnalis & secularis abscedat, nec quicquam tunc animus quam id solum cogitet quod precatur. *Quomodo te audiri postulas a Deo, cum te ipse non audias? Vis esse Deum*...

S. Cyprian. Tract. De Oratione.

more

morem tui cum rogas, quando tu ipse memor tui non sis? Hoc est ab hoste in totum non cavere; hoc est, quando oras Deum, majestatem Dei negligentia orationis offendere: hoc est vigilare oculis & corde dormire; cum debeat Christianus & tum dormit oculis, corde vigilare. Vide *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 9. num.* 3. Ante orationem præparate animas vestras. Orantes cogitate vos sub oculis Dei stare, corda sursum erigite ad Dominum, irruentia negotiorum, & rerum quarumvis terrenarum phantasmata procul pellite. *Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis.*

III. Peccatum, aut certe affectus peccati per pœnitentiam & contritionem cordis auferre debemus, cum ad Templum Dei accedimus: siquidem alias Patrem promereri, placare Judicem non valemus, sacrificii fructum percipere, postulata impetrare non possumus. *Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus.* Et, *Qui avertit aurem suam ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis.* Psalm. 65. Ea conditione se preces populi sui in Templo suo exauditurum pollicitus est Dominus, ut animo peccatorum pœnitente oraret. *Si clausero cælum, & pluvia non fluxerit, & mandavero locustæ ut devoret terram, & misero pestilentiam in populum meum: conversus autem populus meus, super quem invocatum est nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquisierit faciem meam, & egerit pœnitentiam a viis suis pessimis: & ego exaudiam de cœlo, & propitius ero peccatis eorum.* Prov. 28. 2. Paralip. 7. Tempore veteris Legis ab aditu Templi arcebantur quicumque legali immunditia polluti erant, donec ritu a Lege præscripto expiati essent. Primis Ecclesiæ sæculis, quamdiu stetit pœnitentialis Disciplina, publice Pœnitentes a sacrorum Mysteriorum non participatione solum, sed & conspectu arcebantur, nec Templum adibant nisi ut Dei verbum audirent, veniam precarentur, ingemiscerent, lacrymarentur, & humillime prostrati, expiarentur orationibus Sacerdotum. Quanto magis indigni vel ipso tremendorum Mysteriorum conspectu, Templique in quo Dei Majestas residet, censendi sunt, qui in affectu peccati perseverant, nec ullum habent pœnitentiæ sensum, nullum contritionis initium, quin potius nova forte peccata meditantur? Miseri, ingrati, sacrilegi, in quibus funestum illud Prophetæ oraculum implebitur: *Dilexit maledictionem, & veniet ei; noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum, & intravit sicut aqua in interiora ejus, & sicut oleum in ossibus ejus.* Psalm. 108.18. *Exurge Domine, judica causam tuam*, & qui facto *quasi flagello de funiculis* vendentes & ementes, domumque Patris tui, & consequenter tuam, qui unus cum Patre Deus es, profanantes ejecisti, emenda eos qui violant sanctitatem Templorum nomini tuo consecratorum; verbera eos ad emendationem, non ad perditionem: fac ut peccatorum suorum gravitatem agnoscant, & pœnitentiam agant. *Leva manus tuas in superbias eorum in finem. Quanta malignatus est inimicus in Sancto, & gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuæ.* Psalm. 73. Leva manus tuas ut Pater corripiens & erudiens, non ut judex sæviens & perdens. Inimicos ad te converte, & per gratiam tuam fac amicos. Da ut in spiritu humilitatis, & in animo contrito adorent in Templo sancto tuo, & confiteantur nomini tuo; ut solvant calceamenta de pedibus suis, id est, affectum peccati & pravas cupiditates exuant, cum domum orationis adeunt: ne propter malitiam suam a Templo gloriæ tuæ ejiciantur. Vide *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 5. num. 5.*

FER.

FER. IV. POST DOMINICAM IV. QUADRAGESIMÆ.

Præteriens Jesus vidit hominem cæcum a nativitate: & interrogaverunt eum Discipuli ejus: Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur? Joan. IX. 1. & 2.

S. August. Lib. 5. Cont. Julian. 3. c. 3. Eccli. XI. 16. CÆcitatis corporis sine ullo prorsus hominis cæci peccato contingere potest, non vero cæcitas cordis. Hoc enim malum, & *peccatum* est, & *pœna peccati*, & *causa peccati*. Omnes homines a nativitate cæci, quia peccatores & filii iræ nascuntur. *Error & tenebræ peccatoribus concreata sunt*. Peccata propriæ voluntatis novas tenebras hominum mentibus offundunt. *Ambulabunt ut cæci, quia Domino peccaverunt*. Hæc voluntaria cæcitas, quæ hominis libertate inchoatur, Dei lumen gratiæ suæ subtrahentis justitia consummatur. *Evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum... Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea quæ non conveniunt.* Ignorantia & cæcitas non excusant eos qui intelligere noluerunt ut bene agerent, vel scire neglexerunt; aut dignos se præbuerunt qui desererentur lumine veritatis, quod occulto judicio, nunquam tamen injusto Deus facere potest, & plerumque facit. *Inexcusabilis est omnis peccator, vel reatu originis, vel additamento propriæ voluntatis, sive qui novit, sive qui ignorat, sive qui judicat, sine qui non judicat: Quia & ipsa ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, peccatum est; in eis autem qui nonpotuerunt, pœna peccati. Ergo in utrisque non est justa excusatio, sed justa damnatio.* Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Art. 1. Regulis* 71. 73. 75.

Sophon. 17.

Rom. 1. 21. & 28.

S. August.

S. August. Epist. 194. alias 105.

In cæcitate cordis tria vos considerare velim Auditores: 1. Hominis spiritualiter cæci calamitatem, ut timeatis. 2. Spiritalis cæcitatis causas, ut caveatis. Remedia, ut quæratis & postuletis.

I. Qui spiritaliter cæcus est, errat a via veritatis & justitiæ, frequenter offendit, & cadit in peccatum, spiritualium hostium incursibus expositus est, vixque potest ab illis se tueri; vix aliquid boni operatur; ligatus quasi vinculis tenebrarum, vix se movere potest. *Non est Deus in conspectu ejus, inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore*. Similis est ejus calamitas miseriæ Ægyptiorum in horrendis illis tenebris, quibus eos Deus percussit ob impietatem & immanitatem in populum suum. „ Vinculis tenebrarum „ & longæ noctis compediti, inclusi sub tectis, fugitivi perpetuæ providen- „ tiæ jacuerunt. Et dum putant se latere in obscuris peccatis, tenebroso „ oblivionis velamento dispersi sunt, paventes horrende, & cum admira- „ tione nimia perturbati. *Cogitate* prævaricatorem legis quam digne lux „ deserat veritatis: qua desertus utique fit cæcus, & plus necesse est of- „ fendat, & cadendo vexetur, vexatusque non surgat. In tenebris ambu- „ lat, in via lubrica & præcipitiis plena, insidiantibus & insequentibus sa- „ lutis suæ hostibus, angelis rectoribus tenebrarum harum. Fiat via il- „ lorum tenebræ, & lubricum: & angelus Domini persequens eos. *Hor-* „ *renda via*. Tenebras solas quis non horreat? Lubricum solum quis non „ caveat? In tenebris & lubrico qua is? Ubi pedem figis? Sunt ista duo „ mala magnæ pœnæ hominum; tenebræ ignorantia, lubricum luxu- „ ria. Fiat via illorum tenebræ & lubricum, & angelus Domini per- „ sequens eos: " Ut non possint stare. *Nam unusquisque in tenebris & in lubrico cum viderit quia si pedem moverit, labitur, & lux illi ante pedes non est: vel hoc forte facit ut exspectet donec luceat: sed ibi est angelus Domini persequens eos*. Similes sunt Samsoni cui Philistæi eruerunt oculos, eumque ad molam versandam ut jumentum alligarunt. Per „ errores suorum sensuum, quasi circa ambages molarum, laboriosa miser „ statione versatur, usui suo vacuus, & operosus alieno: stat in via „ pecca-

Pfal. 10. 5.

Sap. 17.

S. August. Lib. de Nat. & Grat. c.

Psal. 34. 6. S. August. Serm. 1. in hunc Psalm. n. 9.

Judic. 16 S. Paulin. Epist. 4. ad

„ peccatorum, compeditus vinculis cupiditatum suarum: & ipse sibi carcer „ est, obsessus tenebris erroris sui, & conscientiæ squalore concretus, in „ semetipso pistrini ergastulum patitur: saxum cordis sui pertinacia iniqui- „ tatis induratum quasi molam versat, farinam hostibus suis de corrupta „ animæ suæ fruge conficiens. Sev. Tom. 6. Bibliot. Patr. Edit. Lugdun.

II. Excæcantur oculi corporis fumo, igne, pulvere. Excæcantur oculi cordis fumo ambitionis, igne luxuriæ, pulvere avaritiæ & cupiditatis rerum terrenarum. Ambitiosi & superbi cæci sunt. *Evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum*. Cæci sunt, qui terrenarum dignitatum & honorum vanitatem non vident. *Spes impii tamquam fumus qui a vento diffusus est: & tamquam memoria hospitis unius diei prætereuntis*. Cæci sunt, qui inanis gloriæ cupidi sunt, in hominum errore & mendaciis ut plurimum fundatæ. *Quid ista cæcitate tenebrosius, ad obtinendam inanissimam gloriam errorem hominis aucupari, & Deum testem in corde contemnere? quasi vero ullo modo comparandus sit error illius qui te bonum putat, errori tuo qui homini de falso bono placere studes, de vero malo displices Deo*. Sap. 5. 15. S. August. in Cap. 6. Epist. ad Gal. n. 59.

Excæcat oculos cordis luxuria. *Supercecidit ignis, & non viderunt solem*. Hinc de senibus illis impudicis, qui Susannæ castitati sunt insidiati, scriptum est: *Exarserunt in concupiscentiam ejus, & everterunt sensum suum, & declinaverunt oculos suos, ut non viderent cœlum, neque recordarentur judiciorum justorum*. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 8. Art. 4. n. 1.* Psal. 57. 9. Daniel. 13.

Denique interioris hominis oculos excæcat avaritia. *Nemo potest eorum qui delectantur præsentibus & caducis, cœlestia ac spiritualia contueri* (inquit S. Chrysostomus) *Qui vero ista contempserit, & velut umbram hæc & pulverem duxerit, velocius ad illa perveniet. Nam & apud homines hic mos est, ut tum thesauros suos & reconditas divitias patefaciant filiis suis, cum eos jam adultos viderint, & puerilis lasciviæ vitia respuisse: donec enim his dediti sunt, non possunt eis parentum secreta committi. Ita ergo & Anima, nisi prius didicerit terrena contemnere, cœlestia mirari non poterit: & contra, quandiu cœlestia miratur, necessario terrena spernit ac despicit*. Unde S. Paulus ait: *Animalis homo non percipit quæ Dei sunt*. Nihil magis opponitur caritati veritatis, quam venenum cupiditatis. Illis vero *qui caritatem veritatis non receperunt, mittet Deus operationem erroris, ut credant mendacio*. S. Chrysost. Lib. 1. de Compuncti. cordis, Tom. 4. Edit. Front. Duc. p. 125. 1. Cor. 2. 14 2. Thess. 2. 10.

III. Cæcitatis spiritualis remedia. 1. Humilitas & agnitio ipsius cæcitatis. Ideo Pharisæi magis cæci quam ille qui cæcus natus erat, illuminati non sunt, quia cæcitatem suam non agnoverunt. *Numquid & nos cæci sumus?* (inquiebant) Quibus Christus respondit: *si cæci essetis, non haberetis peccatum: Nunc vero dicitis, Quia videmus: peccatum vestrum manet*. Necesse est ut Christus luto inungat oculos nostros, ut gratia sua medicinali ostendat nobis omnia quæ in hoc mundo amamus, omnia quæ sensibus nostris & cupiditatibus blandiuntur, lutum esse. *Et linivit lutum super oculos ejus*. 2. Mandato Christi Jesu obediendum est absque mora; eundum ad piscinam pœnitentiæ, in eaque lavandi sunt oculi. *Vade, lava in natatoria Siloe (quod interpretatur, Missus)* 3. Credendum in Filium Dei fide per dilectionem operante, eique adhærendum. *At ille ait: Credo, Domine: & procidens adoravit eum*. Terribile illud judicium timeamus, de quo Jesus ait: *In judicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident videant, & qui vident cæci fiant*. Timeamus ne auferatur a nobis lux nostra, immo lux Dei, sine qua videre non possumus. Oremus ut illuminet oculos nostros, ne unquam obdormiamus in morte, ne quando inimicus noster adversum nos se prævaluisse glorietur. Deus meus, illumina oculos meos, ut cognoscam mundi & rerum omnium temporalium vanitatem, ne ipsas amem. Illumina oculos meos, ut cognoscam infirmitatem meam, ne de meis viribus præsumam. Illumina Joan. 9. 40. & 41.

Psalm. 12. 4. & 5. mina oculos meos, ut cognoscam veritatem tuam & legem tuam, cognitione cum amore conjuncta, ne ab illa unquam deficiam, eamque transgrediar. Illumina oculos meos, ut cognoscam Christianæ professionis sanctitatem & officia, illaque fideliter adimpleam. *Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus, Prævalui adversus eum.*

FER. V. POST DOMINICAM IV. QUADRAGESIMÆ.

Ecce defunctus efferebatur filius unicus Matris suæ, & hæc vidua erat, & turba civitatis multa cum illa. Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Luc. vij.

NOn in Philosophorum scriptis, sed in Evangelio; non in ratione, sed in fide; non in blandimentis & compassione amicorum hujus sæculi, sed in verbis Jesu Christi, solatium quærere debemus in morte carorum nostrorum. *Noli flere*. Temperandum est a lacrymis, aut certe modus adhibendus est dolori, ne sicut Gentiles fide, spe, & caritate destituti contristemur.

Noli flere, sive propinquos & amicos tibi mors eripiat, sive tibi ipsi imminueat; siquidem mors præ vita diuturna hominibus, Christianis, in hoc mundo peregrinantibus, optanda est. 1. Hominibus mors vita melior est, quia finis miseriarum & calamitatum. 2. Christianis, quia finis peccatorum. 3. Peregrinis, quia finis peregrinationis, & migratio ad cœlestem patriam est.

Job. 14. I. Quid est quod hæc vita delectet, plena ærumnarum & solicitudinum? *Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis.*
„ Nulla potest esse jucunditas inter has vitæ nostræ amaritudines aut do-
„ lores, quæ vel ex corporis ipsius infirmitate, vel extrinsecus accidentium
„ incommoditate generantur. Anxii enim semper, & ad ipsa lætiorum vo-
S. Ambrof. Lib. de fide Refurrect. „ ta suspensi, quodam fluctuamus incerto, sperantes dubia pro certis; in-
„ commoda pro secundis, caduca pro solidis, nihil habentes potestatis in
„ arbitrio, nihil firmitatis in voto. At si aliquid contra voluntatem acci-
„ derit, perditos nos putamus, plusque adversorum dolore frangimur, quam
„ secundorum fructu potimur. Quibus igitur carent bonis morientes, qui
S. Ambrof. Lib. 3. Hexaem. Cap. xi. „ magnis eripiuntur incommodis? Nulla hominum conditio a miseria im-
„ munis. Florentibus prosperioris vitæ rosis spinæ mentis, animæque sen-
„ tes semper adjunguntur. *Irrutiles licet, o homo, aut splendore nobilitatis, aut fastigio potestatis, aut fulgore virtutis, semper tibi spina proxima est, semper est sentis, semper inferiora tua respice, super spinas germinas, nec prolixa gratia manet: brevi unusquisque decurso ætatis flore marcescit.* Hinc
Ecclesiast. 4. 2. & 3. Ecclesiastes ait: *Laudavi magis mortuos quam viventes: & feliciorem utroque judicavi, qui necdum natus est, nec vidit mala quæ sub sole sunt.* Et alibi: *Melior est dies mortis die nativitatis.* Fuisse quidam feruntur populi, qui ortus hominum lugerent, obitusque celebrarent: Nec imprudentes; eos
Ecclef. 7. 2. enim qui in hoc vitæ salum venissent, mœrendos putabant: eos vero qui ex istius mundi procellis & fluctibus emersissent, non injusto gaudio pro-
S. Ambrof. Lib. de Fide Refurect. sequendos arbitrabantur. *Nos quoque ipsi*, inquit S. Ambrosius, *Natales dies defunctorum obliviscimur, & eum quo obierunt diem celebri solemnitate*
„ *renovamus*. Itaque si plena oneris vita, utique finis ejus allevamentum
Idem, lib. de bono Mortis, C. 2. „ est: allevamentum autem est bonum: mors autem finis: mors igitur bo-
„ num est.

II. Mors optanda Christianis præ vita, quia finis est peccatorum. Ipsi justi quotidie peccant. Manet in eis concupiscentia, quantumvis cum ea pugnent; infelix autem illud peccati semen, nova in dies peccata pa-
B. Ambr. Ibid. „ rit. Non extinguetur autem nisi ipsa corporis morte. Quid igitur tan-
„ topere vitam istam desideramus, in qua quanto diutius quis fuerit,
„ tanto

„ tanto majore oneratur sarcina peccatorum! Ipse Dominus ait: *Sufficit* „ *diei malitia sua*. Et Jacob ait. *Dies annorum vitæ meæ centum triginta* „ *minimi & mali*. Non quia dies mali, sed quia nobis accessu dierum ma- „ litiæ incrementa cumulantur. Nullus enim dies sine nostro peccato præ- „ terit. Hinc Apostolus ait: *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum*. „ Quasi servus Christi, non refugit vitæ obsequium, & quasi sapiens lu- „ crum mortis amplectitur. *Lucrum est enim evasisse incrementa peccati*. Lucrum evasisse deteriora, & ad meliora pervenisse. Christiani mortem timere non debent ut finem naturæ: mortem cum gaudio suscipere debent ut finem peccati. Deus mortem non fecit, sed postquam homo lapsus in flagitium est prævaricationis & fraudis, sententia eum comprehendit ut in terram suam terra remearet: sic mors quæ peccati filia & pœna est, facta est finis peccati. *Ne quo esset vita diuturnior, eo fieret culpa numerosior; passus est Dominus subintrare mortem, ut culpa cessaret*. Immatura mors electorum respectu, miserentis Dei beneficium est, eos rapientis ut tentationum subtrahantur incerto, & ne gradioris ætatis accessu depraventur. *Placens Deo factus est dilectus, & vivens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne fictio deciperet animam illius ..... Placens erat Deo anima illius: propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum*. Mortem ut finem peccati spectabat Apostolus, cum suspirans exclamabat: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum .... Desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo*. Addiderim, ipsis etiam peccatoribus mortem esse vita meliorem. *Gravius est enim ad peccatum vivere, quam in peccato mori: quia impius, quandiu vivit, peccatum auget: si moriatur, peccare desinit. Plerique criminum suorum absolutione lætantur. Si emendaturi sunt, recte: si perseveraturi in eis, stulte: quia longe illis plus damnatio profuisset, ne incrementa facerent peccatorum*.

Matt. 6. 34. Genes. 47. 9. Philip. 1. 10. S. Ambros. l. de bono Mortis. c. 4. Sap. 4. 10. 11. 14. Rom. 7. 24. S. Ambros. l. de bono Mortis, c. 4.

III. Mors justis expetenda præ vita, quia finis peregrinationis, & transitus ad cœlestem patriam. *Dum sumus in corpore, peregrinamur Domino ... Audemus autem & bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore, & præsentes esse ad Dominum*. Hinc Propheta Rex ait: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* Nam *si dulcis patria, amara est peregrinatio, si amara perigrinatio, tota die tribulatio. Quando non est tribulatio? quando in patria delectatio?* Perfecti Christiani patienter vivunt, delectabiliter moriuntur. *Qui desiderat, sicut Apostolus, dissolvi & esse cum Christo, patienter vivit, deletabiliter moritur*. Christiani exules mundi, *Hominum genus mortis expeditum* (inquit Tertulianus.) Considerandum est, fratres dilectissimi, & identidem cogitandum, renunciasse nos mundo, & tamquam hospites & „ peregrinos isthic interim degere. Amplectamur diem, qui assignat singu- „ los domicilio suo, qui nos isthinc ereptos, & laqueis sæcularibus exsolu- „ tos paradiso restituit, & regno cœlesti. Quis non peregre constitutus properaret in patriam regredi? Quis non ad suos navigare festinans, ventum prosperum cupidius optaret, ut velociter caros liceret amplecti? Patriam nostram paradisum computamus, parentes Patriarchas habere jam cœpimus; quid non properamus & currimus ut patriam nostram videre, ut parentes salutare possimus? Magnus illic nos carorum numerus exspectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos & copiosa turba desiderat, jam de sua immortalitate secura, & adhuc de nostra salute sollicita. Ad horum conspectum & complexum venire, quanta & illis & nobis in commune lætitia est? Vide *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 2. Art. 5.* Dominicæ orationis petitio altera explicatur, *Adveniat Regnum tuum*.

Cor. 5. 6. S. August. in Psal. 85. S. August. Tract. 9. in Joan. S. Cyprian. Lib. de Mortalit.

FER. VI. POST DOMINICAM IV. QUADRAGESIMÆ.

Domine, jam fœtet, quatriduanus est enim. Joan. XI. 39.

PEccatum mors Animæ. *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur*. Sicut corpus de anima, sic anima de Deo vivit: sicut moritur corpus cum ab eo recedit anima, sic moritur anima, cum ab ea recedit Deus. *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos*, (ait Christus .) Recedente anima mox „ corpori fœtor, corruptio, putredo, vermis, cinis, horror, & omnia vi- „ su detestanda succedunt: Discendente Deo, confestim venit in animam „ peccatorum fœtor, corruptio criminum, vitiorum putredo, conscientiæ „ vermis, vanitatum cinis, infidelitatis horror: & fit in corporis sepulcro „ vivo funus animæ jam sepultæ.

Ezech. 18. Joan. 14. S. Petrus Chrysol. Serm. 19.

Tres mortui a Christo suscitati tria peccatorum genera significant. Sicut tribus gradibus ad peccatum pervenitur, suggestione, delectatione, consensione: ita ipsius peccati tres sunt differentiæ, in corde, in facto, in consuetudine, tamquam tres mortes. *Una quasi in domo, cum in corde consentitur libidini; altera jam prolata quasi extra portam, cum in factum procedit assensio: tertia cum vi consuetudinis malæ tamquam mole terrena premitur animus, quasi in sepulcro jam putens*. Hujus mortis figura Lazarus in sepulcro fœtens. *Domine, jam fœtet, quatriduanus est enim*. Revera ad istam consuetudinem quarto quodam progressu pervenit anima. *Prima est enim quasi titillatio delectationis in corde, secunda consensio, tertia factum, quarta consuetudo*. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 9.*

S. August. lib. 1. de Ser. Dom. in Monte. c. 12. S. August. Serm. 97. alias 44.

I. Peccatoris pravis habitibus & diuturna consuetudine peccati implicati miserior status, quam Lazari mortui quatriduani & fœtentis. 2. Peccatoris hujusmodi mirabilior conversio quam resurrectio Lazari.

Miserabilem statum hominis diuturna & inveterata peccati mortalis consuetudine irretiti egregie ac luculente describit S. Augustinus Serm. 98. alias 44. *De Verbis Domini*. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Regula* 82. Primus ad hoc malum gradus. spiritalis languor animæ. *Erat quidam languens Lazarus*. 2. Sopor seu vigilantiæ Christianæ defectus. *Lazarus dormit*. 3. Mors animæ per mortale peccatum. *Lazarus mortuus est*. Consuetudo peccandi. *Quatriduanus est*. Fœtor seu scandalum. *Jam fœtet*. In illo miserabili statu omni sensu miseriæ suæ sunt destituti, & ideo infelicissimi. Quid enim miserius misero non miserente sibi? Cum consuetudo mali non eos sinat videre quia malum est, *Fiunt defensores malorum factorum suorum, irascuntur cum reprehenduntur*. Bibunt sicut aquam iniquitatem: Lætantur cùm male fecerint. Legis vocem contemnunt. *Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit*. Profundum illud sepulcrum est gravi lapidis mole clausum, quæ duritia cordis est. *Solum est cor durum, quod semetipsum non exhorret, quia nec sentit. Nemo duri cordis salutem unquam adeptus est, nisi quem forte miserans Deus, abstulit ab eo, juxta prophetam, cor lapideum, & dedit cor carneum. Quid ergo cor durum? Ipsum est quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur. Ingratum ad beneficia est, ad consilia infidum, ad judicia sævum, invercundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad divina; præteritorum obliviscens, præsentia negligens, futura non prævidens. Ipsum est cui præteritorum, præter solas injurias nihil omnino non præterit, præsentium nihil non perit; futurorum nulla, nisi forte ad ulciscendum prospectio seu præparatio est. Et ut brevi cuncta horribilis mali mala complectar, ipsum est quod nec Deum timet, nec hominem reveretur*. Profundum illud peccatorum tenebrosum est, quas tenebras nec lumen rationis c:- pidi-

S. August. Prov. 18. 3. S. Bernard. Lib. 1. de Consid. c. 2.

biditatibus excæcatæ, nec lumen fidei mortuæ & pene corruptæ, nec lumen gratiæ invalidæ, aut justo Dei judicio negatæ dissipare potest. In illo malitiæ centro peccata peccatis addentes, funesta quiete peccatores fruuntur, nullis conscientiæ stimulis excitati. *Et non sufficerat errasse eos circa Dei scientiam, sed & in magno viventes inscientiæ bello, tot & tam magna mala pacem appellant.* Hunc peccatoris inveterati statum sub figura calamitatis Judaici populi Jeremias Propheta luget. *In tenebrosis collocavit me, quasi mortuos sempiternos.* Hæc peccati pœna est, simul & peccatum. *Ex pœna etenim culpa est, videre bonum quod agere debeat, & implere non posse: & rursum ex graviore pœna culpa est, quod agere debeat, nec videre.* In hoc misero statu ligatus est peccator non solum sepulcralibus institis, ut Lazarus; sed ferreæ voluntatis compedibus. Suspi„ rabam (inquit Augustinus) ligatus non ferro alieno, sed mea ferrea vo„ luntate. Velle meum tenebat Inimicus, & inde mihi catenam fecerat, „ & constrinxerat me. Quippe ex voluntate perversa facta est libido; & „ dum servitur libidini, facta est consuetudo: & dum consuetudini non „ resistitur, facta est necessitas. Quibus quasi ansulis sibimet innexis, un„ de catenam appelavit, tenebat me obstrictum dura servitus.

Sap. 14. 22.
Lament. 3.
S. Hieron. Lib. 2. Comment. in Lament. ad c. 3.
S. August. Lib. 8. Confess. cap. 5.

II. Conversio peccatoris obdurati, & diuturna peccati consuetudine implicati, mirabilior est resurrectione Lazari. Lazarus enim quatriduanus & fœtens, quamvis nullum vitæ sensum in sepulcro haberet, resurrectioni tamen suæ nullum opponebat impedimentum: Voci Christi, qui mortis & vitæ Dominus est, statim paruit; protinus anima redeunte & corpus vivificante, exivit e tumulo. At peccator inveteratus obicem opponit resurrectioni suæ. Mortuus est, voci Christi e tumulo vocantis rebellis. Resurrectionis hujus difficultatem in resurrectione Lazari Christus Jesus adumbravit, non tactu solo, aut simplici voce ipsum suscitans, ut alios mortuos, sed postquam infremuisset spiritu, & turbasset seipsum; fusis deinde lacrymis; tum remoto lapide ab ostio speluncæ, in qua sepultus iacebat Lazarus; secundum hæc, erectis in cœlum oculis, & gratiis actis Patri; tandem voce magna clamans: *Lazare, veni foras.* Prodeunte autem statim, qui fuerat mortuus, sed facie sudario involuta & ligata, manusque & pedes institis seu fasciolis sepulcralibus vinctas habente, jussit illum solvi, ac dimitti. *Solvite eum, & finite abire.* His resurrectionis Lazari circumstantiis, significavit Christus Jesus quid per gratiam suam ad spiritalem resurrectionem peccatoris agendum sit.

III. Peccator fremere debet horrore criminum suorum, eaque detestari: *Infremuit spiritu, & turbavit seipsum.* Status sui miseriam considerare, Jesum invocare ut venit, & misericordiæ suæ oculis respiciat infelicem animam, mortuam, & quæ ab illo uno vivificari potest, corruptam, fœtentem. *Domine, veni & vide.* 2. Pœnitentiæ lacrymis abluere debet peccata sua, quas eliciant lacrymæ Jesu illius mortem flentis, sanguis Jesu pro ejus peccatis effusus. *Et lacrymatus est Jesus.* Lacrymæ sint amoris testes, nec ex solo pœnarum timore, sed amore pœnitente profusæ. *Ecce quomodo amabat eum* 3. Tollantur omnia conversionis impedimenta. Duritia cordis piorum librorum lectione; occasiones peccati derelictione personarum, societatum, locorum, officiorum, vanitatum, oblectamentorum, quæ ad peccatum pertraxerunt & illexerunt: humani omnes respectus firmo vitæ novæ proposito, & inchoatione, *Tollit lapidem.* 4. Deum ferventer orare debet peccator pœnitens ut animæ suæ vitam gratiæ restituat, id que ut impetret, oculi cordis erigendi sunt in cœlum per divinæ misericordiæ fiduciam. *Elevatis sursum oculis.* 5. Ad vocem gratiæ, non vulgaris, sed fortissimæ, & efficacissimæ, clamantis, *Lazare veni foras*, de sepulcro prodeat peccator, ille quem moles consuetudinis premit, peccata sua confitetur. *Quid est foras prodire* (inquit S. Augustinus) *nisi quod occultum erat, foras prodiere. Qui confitetur, foras prodit.. Foras prodire non posset, nisi viveret: Vivere non posset, nisi resuscitatus esset.*

S. August. Serm. 67. alias 8. de verb. Dom.

6. A sacerdote Christi ministro, cui comperta erit peccatoris pœnitentis vita certis indiciis, absolvi debet secundum mandatum Domini. *Solvite illum, & sinite abire*. Ipsum Lazarum attende: cum vinculis prodit. S. August. ibid. *Jam vivebat confitendo; sed non dum liber ambulabat, vinculis irretitus*. Quid ergo facit Ecclesia, cui dictum est, *Quæ solveritis, soluta erunt*, nisi quod ait Dominus continuo ad Discipulos, *Solvite illum, & sinite abire?*

DOMINICA IN PASSIONE.

Responderunt Judæi, & dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes? . . Tulerunt ergo lapides ut jacerent in eum. Joan. viij. 48.

Coloss. II. 9. CHristum Jesum Salvatorem nostrum blasphemiis suis & calumniis persecuti sunt Judæi, antequam ipsum in crucem agerent. Illum *in quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*, dæmonium habere, ora infernalia clamant: Samaritanum appellant eum qui Dei cultum honoremque verbo & operibus promovet, qui gloriam suam non quærit, quem Abraham desideravit & coluit, ex fide in ipsum justificatus: lapidibus petunt Sanctum sanctorum, quem arguere non possunt de peccato, Dei Filium coæternum Patri, & ab illo glorificatum, imo in gloria & in omnibus æqualem. Jam ergo patitur Christus a Judæis, qui & ejus divinitati injuriam faciunt blasphemiis suis, & illum calumniis suis ut hominem proscindunt. Psal. 72. 9. *Os suum posuerunt in cælum, & lingua eorum transivit in terra*. Hi sunt de quibus Propheta in persona Christi ait: *Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens & rugiens*. O Linguas præcidendas! Poterat Jesus terram aperire, ut illos vivos absorberet, sicut Core, Dathan & Abiron: Psal. 21. 14. poterat ursos immittere, qui illos discerperent, ac devorarent, sicut pueros insultantes Elisæo: Mittere poterat Angelum, qui illos interficeret, ut blasphemum Rabsacem & Assyrios. Verum nihil hujusmodi facit mitissimus Jesus. Non enim venit ut potentiam ostenderet, sed ut patientiam doceret. Id unum respondit: *Ego dæmonium non habeo; sed honorifico Patrem meum, & vos inhonorastis me*. Calumniatorum & maledicorum linguis quotidie Christus inhonoratur in membris suis, non a Judæis, sed ab iis qui se Christianos profitentur. Quæ enim membris suis inferuntur injuriæ, calumniæ, detractiones, convicia, sibi ipsi illata reputat. Act. 9. *Saule Saule, quid me persequeris? ... Ego sum Jesus quem tu persequeris*. Persecutorem suum vocat persecutorem membrorum suorum. *Caput enim & membra unus est Christus*. S. August. Cum detractio vitium sit tam commune, hoc Sermone ab eo deterrendi sunt Christiani, & ostendendum. 1. Eos vere dæmonium habere, seu eorum linguas a diabolo moveri, eique ad peccati propagationem & ad Regnum ejus extendendum atque firmandum servire, qui proximum calumniatur, vel ejus famæ detrahunt. 2. Eos qui calumniam patiuntur, & quorum famæ detrahitur, Christi Jesu patientiam & mansuetudinem imitari debere.

I. Quæ mala a lingua maledica proveniunt? ... Detractio quam grave crimen? ... Serpens & detractor æquales .... Detractio extremus velut diaboli laqueus .... Libido detrahendi, propagatrix peccati .... Detractionis vitium, præcipue impugnat & persequitur caritatem ..... Variæ obtrectatorum artes .... Linguæ maledicæ crudelitas ... Lingua maledica, crudelior lancea qua Christi latus confossum est ..... Detractio crudelitati homicidii proxima. (*Lib. 3. Tractat. de peccatis, Cap. 9. Art. 5. Regula* 10) Varii detrahendi modi. (*Regula* 17.) Non excusatur a peccato mortali, qui graves detractiones ab aliis auditas referendo & repetendo suas facit ... Detractio ab uno traducitur ad plurimos, ingenita maledicendi libidine, singulosque peccatores constituit. (*Ibid. Regu-*

Regula 19.) Lethalis peccati rei sunt, qui alios ad detrahendum incitant: aut gravem obtrectationem lubenter & cum voluptate audiunt: aut non corripiunt detrahentem, cum ad id tenentur ex officio. (*Ibidem Regula* 24.) *Detractor & libens auditor, diabolum portat in lingua.* Quisquis falsum crimen imposuit alteri, aut vero ejus crimen injuste & contra debitum ordinem prodidit, famam ejus restituere tenetur quo meliori modo fieri potest. Nisi vero ad id præstandum sit paratus, absolvi Sacramentaliter non debet. (*Regula* 28.) Quam necessaria & quam difficilis alienæ famæ restitutio. (*Ibid.*) Paulinus Forojul. Epist.

Lingua universitas iniquitatis. Detractio universale peccatum. Triplex peccatum universale. 1. Peccatum Adami universale est propagatione, quia in omnes ejus posteros diffunditur. 2. Peccatum Judæorum, qui Christum persecuti sunt & crucifixerunt, malitia universale est. 3, Peccatum Angelorum apostatarum universale est duratione, quia ita fuerunt in malo obstinati, ut agere pænitentiam non possent. Detractio universale peccatum est, 1. Ratione propagationis, quia plures inficit, quodammodo similis peccato Adami. 2. Ratione malitæ, ut peccatum Judæorum, quorum crudelitatem imitatur. 3. Ratione durationis, quia detractores difficile resipiscunt & satisfaciunt. Circulus peccatorum ex lingua maledica. *Inflammat rotam nativitatis nostræ inflammata a gehenna.* Jacobi 3. 6. Jacobi 3.

II. Qui calumniam patiuntur, & quorum famæ detrahitur, Christi Jesu patientiam & mansuetudinem debent imitati. Detractionem detractione elidere, calumniam calumnia repellere nunquam licet; nec absque lethali peccato fieri potest. (*Lib.* 3. *Tract. de Peccatis*, *Cap.* 9. *Artic.* 5. *Regula* 27. & *Cap.* 11. *Art.* 4. *Regula* 10.) In hodierna S. Evangelii lectione, a „ Potentia discimus patientiam. Quid enim sumus servi ad Dominum pec- „ catores ad Justum, creatura ad Creatorem? Tamen quomodo si quid ma- „ li sumus, a nobis sumus: ita quicquid boni sumus, ab illo & per illum „ sumus. *Et nihil sic homo quærit quomodo potentiam: habet Dominum Christum magnam Potentiam: sed prius ejus imitetur patientiam, ut perveniat ad potentiam. Quis nostrum patienter audiret, si alicui diceretur*, Dæmonium habes? *Quod dictum est ei qui non solum homines salvabat, sed etiam dæmonibus imperabat.* S. August. Tract. 43. in Joan.

IN EADEM DOMINICA.

Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?... Ego gloriam meam non quæro.
Joan. viij. 46. 50.

Deus perfectionis sanctitatisque suæ nos imitatores esse jubet. *Sancti estote*, inquit, *quia ego sanctus sum .... Estote perfecti*, ait Christus, *sicut Pater vester cælestis perfectus est.* Filius Dei naturam humanam suscepit, ut eum velut omnis sanctitatis exemplar imitari possemus. *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita, & vos faciatis.* Sancti esse debemus corde, ore, & opere. Corde, per intentionis puritatem. Ore, per sermonis veritatem. Opere, per vitæ omnimodam integritatem, actionumque probitatem. Ut opere sancti simus, vita nostra conformanda est vitæ Christi. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Ut sermone sancti simus, sermones nostri conformandi sunt sermonibus Christi. *Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?* Ut corde sancti simus, intentio nostra conformanda est intentioni Christi. *Ego gloriam meam non quæro.* 1. Odisse & fugere debemus omne prorsus peccatum non mortale solum, sed veniale, quod voluntate deliberata committitur, ut innocentiam & sanctitatem Christi pro viribus imitemur. 2. Mendacium omne speciatim vitare debemus, ut Christi veracitatem imitemur. Levit. 11. 14. Matt. 5. 48. Joan. 13. 17.

3. Vanam gloriam ac jactantiam fugere debemus, ut intentionem nostram intentioni Christi conformemus.

I. Dei perfectiones imitandæ.. In divinarum perfectionum imitatione semper proficiendum. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 2. §. 16.) Christi hominis sanctitatis infinita & immensa. Impeccantia Christi. (*Art.* 4. *ejusdem Quæstionis*, §. 2.) Quo sensu Christus dicitur factus pro nobis peccatum? (*Ibid.*) Pro peccatis nostris par pretium solvere Deo non potuisset, nisi impeccabilis fuisset. (*Art.* 5. *ejusdem Quæstionis* §. 6. *num.* 3.) Nemo homo, Christo & Deipara Virgine exceptis, fuit, est, vel erit ita perfecte justus, ut fuerit, sit, vel futurus sit sine peccato. Nemo dicere potest, *Quis ex vobis arguet me de peccato?* (Lib. 5. Cap. 2. Art. 8. num. 2.) *Mortifera tamen peccata non facit bonæ fidei & bonæ spei Christianus: sed illa sola quæ quotidiano orationis penicillo tergantur*. Christiani sanctitatem profitentur, & sancti passim ab Apostolo appellantur: *Vocatis sanctis*. Sanctitas porro in observantia mandatorum Dei & Evangelii Christi consistit, de quibus ait: *Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit in æternum*.

S. August. Serm. 181. Noviss. Edit. Joan. 7. Evangel. hodiern.

II. Mendacium omne lege divina prohibitum, per seque illicitum ac malum est. Mendacii magister & pater diabolus. Numinum quæ Gentiles colebant, falsitas inde demonstrata, quod mendacia oracula funderent. (*Lib.* 4. *Cap.* 10. *Art.* 2.) Octo mendacii genera. (*Ibid.*) Diabolus æquivocationum & restrictionum mentalium auctor. (*Ibidem*)..... Falsum testimonium lethale peccatum est, & quidem gravissimum. (*Ibid.*) *Art.* 3. *Regula* 1.) Mendacium omne quod Deo injuriosum aut proximo graviter noxium est, mortale peccatum est. (*Ibid. Reg.* 5.) Pro vita alterius temporali, vel sua servanda, mentiri non licet. (*Regula* 6. & 7.) Nec pro æterna alicujus salute procuranda. (*Regula* 9.) Æquivocationum & restrictionum mentalium usus per se malus est, & quavis in occasione, rerumque circumstantiis quibuslibet, illicitus. (*Regula* 11.) Qui restrictiones mentales & æquivocationes jurando adhibent, lethale perjurium committunt. (*Lib.* 4. *Cap.* 4. *Art.* 3. *Regula* 11.) *Dei veri* cultores; Christi, qui *Veritas* est, Discipuli; *Verbo veritatis* geniti; *Spiritu veritatis* sanctificati; *Pane vero de cœlo*, id est, Christi corpore nutriti; Ecclesiæ, quæ *columna est & firmamentum veritatis*, filii, vocati, ut secundum Dei legem, quæ *veritas* est; viventes, *apprehendant veram vitam*, abhorrere debent a mendacio, *Veritatem loqui cum proximo suo; quoniam sumus invicem membra*. Nullus in dicenda veritate labor; mendacia & æquivocationes absque labore non quæruntur, non proferuntur. *Laborant homines loqui mendacium, nam veritatem sola facilitate loquerentur. Ille enim laborat, qui fingit quod dicit. Nam qui verum vult dicere, non laborat. Ipsa enim veritas sine labore loquitur*. „ Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet „ eos...... Ecce parturiit injustitiam, concepit dolorem, & peperit iniquitatem. “ *In omni enim opere malo labor est, & omne opus malum, cogitatum mendacium ducem habet: non enim est veritas nisi in opere bono. Et propterea quia omnes laborant in mendacio, veritas quid clamavit?* „ Venite omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. *Ipsa est* „ *vox clamans ad laborantes in alio Psalmo:* Filii hominum usquequo gravi „ corde, ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? *Aperte autem* „ *alio loco labor est in mendacio:* Docuerunt linguas suas loqui mendacium, „ ut inique agerent laboraverunt.

Ephes. 4. 25. S. Augus. in Psal. 139. Psal. 139. 10. Psal. 7. 15. Matth. 11. 28. Psal. 4. 3. Jerem. 9. 5.

III. Rectæ intentionis in omnibus operibus nostris necessitas (*Lib.* 3. *Tract. de Peccatis*, *Cap.* 4. *Art. unico*, *Regula* 58. *num.* 4.) Remedia contra vanam gloriam. 1. Operum nostrorum defectus considerandi. 2. Considerandum, quicquid boni in operibus nostris est, Dei munus esse. 3. Æternæ gloriæ præmio vanam gloriam nos frustrari. 4. Considerandum Christi exemplum, qui vanam gloriam fugiendam verbis factisque docuit. 5. Oculi nostri a bonis operibus nostris avertendi, & in peccata nostra

nostra reflectendi. Considerandum quid nobis desit. (*Ibidem Cap. 5. Art. 13.*) De jactantia. *Art. 16.*) Nemo ergo Christianus in se ipso, sed in Domino tantum glorietur, & cum Christo dicat: *Ego gloriam meam non quæro.... Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est.*

IN EADEM DOMINICA.

Abraham Pater vester exsultavit ut videret diem meum, vidit, & gavisus est. Joan. VIII. 56.

Hodierno Evangelio docemur quid de Christo Jesu credere, quid in eo imitari debeamus. Credere debemus, Deum verum esse, hominemque perfectum. Imitari in ipso debemus humilitatem, mansuetudinem & patientiam, quorum virtutum exempla præbet in isto cum Judæis congressu, quem Evangelium ab Ecclesia hodierna die propositum commemorat. Christum verum Deum esse credendum hæc verba ostendunt: *Est Pater meus, qui me glorificat, quem vos dicitis quia Deus vester est.* Jesus igitur Dei Filius est, non adoptione, ut Abraham & Prophetæ, ceterique justi, sed natura. Unde subdit: *Amen, amen dico vobis: antequam Abraham fieret, ego sum. Appende verba, & conosce mysterium. Intellige, fieret, ad humanam facturam; sum vero, ad divinam pertinere substantiam.* Fieret, *quia creatura est Abraham. Non dixit, Antequam Abraham esset ego eram; sed, Antequam Abraham fieret, qui nisi per me non fieret ego sum.* Neque hoc dixit, Antequam Abraham fieret, ego factus sum. *In principio* enim *fecit Deus cœlum & terram:* nam In *principio erat Verbum... Antequam fieret Abraham, ego sum. Agnoscite Creatorem, discernite creaturam. Qui loquebatur, semen Abrahæ factus erat; & ut Abraham fieret, ante Abraham ipse erat.* Atque hoc sensu verba Jesu intellexere Judæi, quibus blasphemanre visus est: unde *Tulerunt lapides ut jacerent in eum.* Id confirmat vitæ æternæ promissio ab illo facta his qui sermonem ejus servaverint. *Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit in æternum.* Nam a morte æterna liberare, & vitam æternam largiri non convenit nisi Deo vero. Cum Jesus morituris hæc loqueretur, non temporalem, sed secundam & æternam mortem spectabat, de qua nos liberare venerat. *Ipsa est vera mors, nam ista migratio est. Quid est ista mors? Relictio corporis, depositio sarcinæ gravis; sed si alia sarcina non portetur, qua homo in gehennam præcipitetur.* De illa ergo morte Dominus dixit: *Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit in æternum.* Non expavescamus istam mortem, sed illam timeamus. Servemus Christi sermonem in fide: perventuri ad speciem, cum acceperimus plenissimam libertatem. In eodem cum Judæis sermone Jesus se homines a peccato liberare docet, quod veri Dei proprium est. *Omnis qui facit peccatum servus est peccati, servus autem non manet in domo in æternum: filius autem manet in æternum. Si ergo vos Filius liberaverit, vere liberi eritis.* Denique se *principium* esse ait, per quod scilicet omnia facta sunt, & sine quo factum est nihil. *Dicebant ergo ei, Tu quis es? Dixit eis Jesus: Principium, qui & loquor vobis... Si non credideritis quia ego sum, moriemini in peccatis vestris:* id est, nisi credideritis quia *Ego sum qui sum*, quia Deus sum. Solus enim Deus proprie est, omnes creaturæ, quasi non sint, sic sunt coram eo. Solus Deus immutabilis, adeoque immortalis. Omnis mutatio mors quædam est. *Principium, qui & loquor vobis.* Principium mutari non potest: principium in se manet, & innovat omnia: principium est cui dictum est: *Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.*

S. August. Tract. 43. in Joan.

S. August. Tract. 44. in Joan.

Joan. 8. 35. 36.

Joan. 8. 25.

Psal. 101. 28.

Jesum non solum Deum verum, sed & hominem perfectum simul credi oportere, Evangelium hodiernum docet. *Abraham Pater vester exsultavit ut videret diem meum,* (ait Jesus Judæis) *vidit, & gavisus est.*

S August. Tract. 44. in Joan. Genes. 24. 3. Magna res agebatur, quando Isaac conjux quaerebatur. Sed ut hoc cognosceret servus quod noverat Abraham, quia nepotes non carnaliter desiderabat, nec de genere suo aliquid carnale sapiebat, ait. servo quem mittebat: *Pone manum tuam super femur meum, ut adjurem te per Dominum, Deum cœli & terræ, ut non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananæorum inter quos habito; sed ad terram & cognationem meam proficiscaris, & inde accipias uxorem filio meo Isaac*. Per femur, genus. Hæc ergo juratio significabat de genere Abrahæ venturum in carne Deum cœli. *Etenim Propheta erat Abraham. Cujus Propheta? seminis sui, & Domini sui. Semen suum significavit dicendo, Mitte manum sub femore meo: Dominum suum significavit addendo: & jura per Deum cœli*. Se denique verum hominem ostendit Jesus, cum *fugit* tanquam passurus, tanquam moriturus, tanquam nos suo sanguine redempturus, & *abscondit se* a Judæis, ne ipsum lapidarent.

II. Quid in Christo debeamus imitari, hodiernum Evangelium ostendit, scilicet humilitatem, mansuetudinem, patientiam. *Discite a me*, (inquit alias) *quia mitis sum & humilis corde*. Non ait, Discite a me mundum creare, mortuos suscitare, aut alia miracula facere, sed quia mitis sum & humilis corde. Id opere, ut verbo docuit. *Cœpit enim facere, & docere*. Maledictum maledicto non reddidit, convicium convicio non refutavit, respondit solum cum admirabili mansuetudine: *Ego dæmonium non habeo, sed honorifico Patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego gloriam meam non quæro*. Confutat blasphemiam, convicium resellere negligit, ut nos solas injurias Deo factas curare, nobis illatas negligere & condonare doceat. Dæmonium se habere negat Samaritanum se esse non negat. Quid causæ præterea? Samaritanus idem significat quod custos. Noverat se Jesus nostrum esse custodem. *Non enim dormitat, neque dormit, qui custodit Israel: & Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam*. Est ergo ille custos noster, qui creator noster. Num enim pertinuit ad eum ut redimeremur, & non pertineret ut salvaremur? Denique ut noveritis mysterium, quare se Samaritanum negare non debuit, parabolam illam notissimam attendite, ubi homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, & incidit in latrones, qui eum graviter vulnerantes, semivivum in via reliquerunt. Transiit Sacerdos, neglexit eum: transiit Levites, & ipse præteriit: transiit quidam Samaritanus, ipse est custos noster, ipse accessit ad saucium, ipse impendit misericordiam, eique se præstitit proximum, quem non deputavit alienum. Patientiam denique Jesu imitari debemus, qui cum Judæorum insultus illum impetere lapidibus volentium, supplicio terribili ulcisci posset, abscondere se maluit & fugere. Terram aperire poterat, ut eos absorberet, ac pro lapidibus inferos invenirent. *Sed magis erat commendanda patientia, quam exserenda potentia*. Peccatores excæcati, indurati, ingrati, lapides in Christum jaciunt, patientia ejus abutuntur. *An divitias bonitatis ejus, & patientiæ & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ*. Abscondit se ab eis Jesus, illorum corda magis obdurat, non infundendo malitiam, sed subtrahendo misericordiam: fugit ab impiis; sed *Væ illis a quorum lapideis cordibus Deus fugit*.

Matt. 11. 29. Psal. 120. 4. Psal. 126. 1. Luc. 10. 30. S. August. Tract. 44. in Joan. Rom. 2. 4. 5.

EFRIA II. POST DOMINICAM V. QUADRAGESIMÆ.

Adbuc modicum tempus vobiscum sum. Quæretis me, & non invenietis, Joan. VII. 34.

QUid debui ultra facere vineæ meæ, & non feci? (inquit Deus per Prophetam) Nunc promissis æternæ beatitudinis, nunc minis desertionis, & damnationis sempiternæ homines a peccato deterret, ad justitiam allicit. Optimus pædagogus timor, præsertim in amore Dei fundatus.

Timor,

Timor, fundamentum salutis est: præsumptio impedimentum salutis est: præsumptio impedimentum timoris..... Timor hominis Dei bonor est. Nihil utilius est & efficacius ad gratiam obtinendam, conservandam, recuperandam, quam timere. 1. Ne actualis gratiæ auxiliis fideliter non cooperemur. 2. Ne a gratia sanctificante excidamus. 3. Ne gratiam semel amissam non recuperemus. *Timeas pro accepta gratia, amplius pro amissa, longe plus pro recuperata.* Vide *Lib.* 1. *Theolog. Dogmat. & Moral. Quæst.* 2. *Art.* 5. §. 10. *n.* 13.

Tertull. lib. 2. de Cultu Femin.
Idem lib. de Pœnit.
S. Bernard. Serm. 54. in Cantica.

I. *Videte ne in vacuum gratiam Dei recipiatis... Stat ad ostium animæ nostræ, & dicit: Ecce sto ad ostium, & pulso: si quis aperuerit, ingreditar ad eum. Vult ergo semper introire, sed a nobis ne introeat excluditur. Claudimus enim per hæc corporis vitia animæ nostræ aditum. Qui si cœperit emundatis omnibus patere, illico introibit, modo solis, qui clausis fenestræ valvis introire probibetur, patentibus vero totus immittitur. Ipsi quidem semper ut illuminet, promptum est sed lumen sibi domus ipsa obseratis aditibus excludit. Est enim Verbum Dei sol justitiæ, adsistens unicuique ut introeat: nec moratur lucem suam apertis aditibus infundere.* Cum ergo Christus per gratiam suam te vocat ad bonum, cave ne gratiæ desis, ne in te vacua sit, ne vocanti resistas, ne infidelitate tua privationem ejus merearе. Huic forte gratiæ, cui respondere & fideliter cooperari negligis, annexa est ceterarum series gratiarum, quæ tibi ad vincendas tentationes, ad peccata vitanda, ad bona opera peragenda necessariæ sunt; annexum est perseverantiæ donum, annexa est denique salus tua. Prima illa gratia abuteris, resistis, impedimentum affers, cor pulsanti Deo claudis per peccatum: de salute tua actum est; quærit te Deus, & ad eum venire recusas; illum aliquando quæres, sed frustra, non enim invenies, quia non quæres ut oportet. & quia justo judicio recessit a te, nunquam rediturus. Sic recessit a Saule, cujus reprobationis causa fuit inobedientia in re quæ probabilem illi habere visa excusationem est. *Numquam vult Dominus holocausta & victimas* (inquit Samuel) *& non potius ut obediatur voci Domini.... Pro eo ergo quod abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus ne sis Rex.... Scidit Dominus Regnum Israel a te bodie, & tradidit illud proximo tuo meliori te. Porro Triumphator in Israel non parcet, & pœnitudine non flectetur. Et directus est Spiritus Domini a die illa in David.* Quamobrem *Si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra.*

2. Cor. 6. 1.
S. Hilarius in Psal. 14. Vers. 69.
1. Reg. 15. & 10.

II. Timendum ne a gratia sanctificante excidamus. *Neminem Deus deserit, nisi prius ab eo deseratur.* Vigilandum semper & orandum, ne inducamur in tentationem, ne in via lubrica & laqueis plena cadamus, quia *Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus, ut sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis.* Quæ jactura magis timenda est, quam jactura gratiæ, quæ meritorum omnium præcedentium amissionem involvit? Sacramentorum frequentatio, preces quantumvis ferventes, eleemosynæ quantumvis uberes, mortificationes carnis quantumvis austeræ, nullo in loco, nullo in numero, in nullo pretio sunt apud Deum, si justus, qui bona illa opera fecit, a gratia excidat per mortale peccatum. *Si averterit se justus a justitia sua. & fecerit iniquitatem, numquid vivet?.... Omnes justitiæ ejus quas fecerat, non recordabuntur.* Anima sine gratia, terra sterilis est. Quicquid boni fit a peccatore, nullius est apud Deum meriti, nullius ad vitam æternam utilitatis. *Si caritatem non babuero nihil mibi prodest.* Temporalem forte mercedem ob opera moraliter bona recipiet peccator, non æternam. Sterilis est ut Rex Jechonias, quamvis filios habeat, quia bona ejus opera, si quæ sunt, in statu peccati mortalis edita, numquam coronabuntur, numquam ad gloriæ thronum provehentur. *Hæc dicit Dominus: scribe virum istum sterilem, virum qui in diebus suis non prosperabitur.* Qui a gratia excidit per peccatum mortale, frustratur omni bono quod facere cum gratia poterat, spoliatur omni bono quod facit; in funestam operandi bonum, ut oportet ad salutem, impotentiam incidit,

S. August.
Concil. Trid.
2. Cor. 4. 7.
Ezech. 18. 24.
1. Cor. 12. 3.
Jerem. 22. 30.

quan-

Psal. 72. 22. quandiu in statu peccati permanebit. *Ad nihilum redactus sum, & nescivi*. Ut vero conservemus gratiam, non modo peccata mortalia, sed & venialia, quæ cum plena deliberatione fiunt, pia sollicitudine cavere debemus: quia venialia peccata disponunt ad mortale, cum eorum frequentatione cupiditas augeatur, caritas minuatur & refrigescat; animus violationi legis Dei in minoribus rebus assuescens sensim propensionem contrahat ad lapsum etiam in majoribus; & divinæ gratiæ auxiliis ad graves tentationes vincendas necessariis, in pœnam venialium peccatorum, quæ vitare negligit, interdum privetur. *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Hoc sensu S. Augustinus ait: *Minuta plura peccata, si negligantur, occidunt. Minutæ sunt guttæ quæ flumina implent; minuta sunt grana arenæ, sed si multa arena imponatur, premit atque opprimit. Hoc facit sentina neglecta, quod facit fluctus irruens: paulatim per sentinam intrat, sed diu intrando, & non exhauriendo mergit navim. Quid est autem exhaurire, nisi bonis operibus agere ne obruant peccata, gemendo, jejunando, tribuendo, ignoscendo?* Vide *Theolog. Dogm. & Moral. Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 5.*

Eccl. 23. 29. S. Aug. Tract. 13. in Joan.

III. Timendum ne gratiam semel amissam non recuperemus; quia vel tempus deerit Deum quærendi, vel gratia, ut sicut oportet illum quæramus: *Quæretis me, & non invenietis*. Ergo *Quærite Dominum, dum inveniri potest: invocate eum, dum prope est. Erit tempus quando non erit locus, cum ille fons miserationis interminabili siccabitur siccitate*. De misericordia Dei non præsumendum. Utile erit si vereamur ne morte interceptі, tempus pænitentiæ agendæ non habeamus; ne doloribus oppressi, vires non habeamus; ne justo Dei vindicis judicio gratia destituamur, quam recuperare neglеximus per pœnitentiam; utile (inquam) erit si hæc timeamus: periculosissimum vero si nobis tempus, vires, gratiam adfuturam præsumamus. Nam *Timendo cavebimus, cavendo salvi erimus: contra si præsumamus, neque timendo, neque præcavendo salvi erimus. Qui securus agit, non & sollicitus, non possidet tutam & firmam securitatem. At qui sollicitus est, is vere poterit esse securus*. Pœnitentia igitur continuo agenda, bonis operibus perseveranter vacandum; adversus cupiditates nostras indefesse ac fortiter pugnandum est; & sic vivendo, sanctam mortem optare, non præsumere oportet. *Qui enim optat, honorat: qui præsumit, superbit. In illo verecundia, in isto petulantia apparet. Ille satagit, hic negligit. Ille mereri cupit, at hic ut debitum sibi repromittit. Ille sumit, hic invadit. Quem censeas digniorem, nisi emendatiorem? quem emendatiorem, nisi timidiorem, & idcirco vera pœnitentia functum? Timuit enim adhuc delinquere, ne non mereretur accipere. At ille præsumptor, cum sibi repromitteret, securus scilicet, timere non potuit; sic nec pœnitentiam implevit, quia instrumento pœnitentiæ, id est, metu caruit. Præsumptio, inverecundiæ portio est, inflat petitorem, despicit datorem*. Vide *Lib. 4. Theol. Dogm. & Moral. Cap. 3. Art. 9. Regula 7.*

Isai. 55. S. Bernard. Serm. 4. de Diversis.

Tertull. lib. 2. de Cultu Fœmin.

Tertull. lib. de Pœnit. Cap. 6.

FERIA IV. POST DOMINICAM V. QUADRAGESIMÆ.

Oves meæ vocem meam audiunt; & ego cognosco eas, & sequuntur me, & ego vitam æternam do eis. Joan. x.

PRædestinationis Sanctorum Mysterium Christiano populo prædicandum est, sicut & cetera salutis nostræ Mysteria, ad ejus instructionem & & ædificationem. 1. Deus prædestinatione sua vitam æternam ante constitutionem mundi electis suis gratis præparavit, ex misericordia, sine ullo ad eorum merita respectu. 2. Deus vitam æternam in tempore dat electis suis propter bona eorum opera. 3. Certissima est prædestinatio, nec deficere potest.

I. Prædestinatio Sanctorum ad gloriam ex misericordia gratuita est: Nihil

hil igitur nobis tribuere debemus, sed totum a Deo sperare in negotio salutis nostræ.

II. Deus vitam æternam Sanctis suis in tempore dat propter eorum bona opera: igitur bonis operibus perseveranter vacare debemus.

III. Certissima est prædestinatio, nec deficere potest: & nihilominus timere debemus, ne ex ovium Christi numero non simus.

I. Prædestinatio sanctorum mera misericordia est. Nemini homini gratia aut gloria debitæ. Omnes in eadem massa damnationis propter originale peccatum. Ex ea ut unus præ alio liberetur, meræ misericordiæ est; ut alius relinquatur, justi judicii. *Cujus vult miseretur, & quem vult indurat .... Miseretur ergo Deus magna bonitate, obdurat nulla iniquitate; ut nec liberatus de suis meritis glorietur, nec damnatus nisi de suis meritis conqueratur. Sola enim gratia redemptos discernit a perditis, quos in unam perditionis concreverat massam ab origine ducta causa communis.* Quid igitur obmurmuras & quereris? *O homo, tu quis es quis es qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei qui se finxit, Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum, ut ostenderet divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam.* Ratio prædestinationis sanctorum ad gloriam non alia, quam æternus Dei erga illos amor. *In caritate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans.* Hujus prædilectionis nulla ratio præter divinam bonitatem, præter beneplacitum Patris cœlestis. *Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.* Humana hic merita conticescant: *Non ex operibus, sed ex vocante dictum est .... Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? Numquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit: Miserebor cujus misereor, & misericordiam præstabo cujus miserebor. Igitur neque volentis neque currentis, sed miserentis est Dei.* Prædestinatio, vocatio, justificatio, glorificatio, solius divini beneplaciti, solius misericordiæ, solius amoris Dei erga electos suos actus sunt, quos dilexit, quos elegit in Christo ante mundi constitutionem ut sancti essent, illique conformes. *Quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imagini filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, hos & justificavit. Quos autem justificavit, illos & glorificavit.* Vide *Lib. 1. Theolog. Dogm. & Moral.* Quæst. 2. Art. 2. §. 17. sub eo titulo, *Quid de prædestinatione sentiendum?* Æternæ gloriæ convivium electis suis cur præparavit Deus, ne curiosius quæras: Ideo præparavit, quia præparare voluit. *Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio ejus.* In salutis ergo nostræ negotio & œconomia, totum a gratuita Dei erga nos misericordia est. Igitur *In nullo gloriandum, quando nostrum nihil sit.*

Rom. 9.
S. Aug. Ench. Cap. 99.
Rom. 9.
Jerem. 31. 3.
Luc. 12.
Rom. 9.
Rom. 8.
Psal. 64. 10.
S. Cyprian.

II. Deus vitam æternam sanctis suis dat in tempore propter bona eorum opera. Ideo *corona justitiæ* vocatur ab Apostolo. Ideo cum bravio & deposito comparantur. Sicut enim in agone contendentibus & in stadio currentibus, corona corruptibilis datur ut cursus victoriæque præmium: ita currentibus in via mandatorum Dei, & contra salutis hostes dimicantibus, incorrupta corona tribuitur ut præmium victoriæ. *Nescitis quod ii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium, sic currite ut comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam.* Bona opera quæ facimus, passiones quas propter Deum perferimus, apud Deum deponuntur, qui in novissimo die pro his præmium æternum electis suis retribuet. *Scio cui credidi, & certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem....* Cur vita æterna non dicitur stipendium justitiæ, sicut mors dicitur stipendium peccati? .... Vita æterna *gratia pro gratia.* Igitur *Cum Deus coronat merita nostra, nihil aliud*

2. Tim. 4.
1. Cor. 9.
2. Tim. 2.
S. August.

Ephes. 2. *aliud coronat quam munera sua*. Bona quippe opera creat in nobis per gratiam suam. *Creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus*. Hinc Propheta ait: *Pro nihilo salvos facies illos*,
Psal. 55. id est, *Gratis data gratia tua* (inquit S. Augustinus) nobis tamen cooperationis honorem tribuit, quamvis ut cooperentur, ipse prior operetur in nobis. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 2. §. 17. *num* 2. sub eo titulo, *Æterna electio sine meritis, salus ex meritis*. Hinc gloria cœlestis interdum thesauro abscondito in agro comparatur, quem homo felici sorte invenit; alias gemmæ, quam ut inveniat mulier diligentissime quærit: modo fonti, cujus aquæ gratis profluunt: *Fons aquæ salientis in vitam æternam*: modo puteo, cujus aquæ non sine labore hauriuntur: *Fons hortorum, puteus aquarum viventium*. Hinc Ecclesiam Christi sponsam *A Deo paratam*, se tamen præparare scri-
Apocal. 2. bit S. Joannes: *Uxor Agni præparavit se*. Bonis igitur operibus studeamus, in illisque nos perseveranter exerceamus. *Vocavit nos propria gloria & virtute* (inquit Apostolorum Princeps:) *Vos autem curam omnem sub-*
2. Petr. 1. *inferentes, ministrate in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem*.

III. Certissimam esse prædestinationem sanctorum, nec desidere posse,
Joan. 10. docet Christus in hoc ipso, quem tractamus, Evangelii loco: *Oves meæ vocem meam audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam æternam do eis. Et non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea .... Et nemo potest rapere de manu Patris mei*. Lege Lib. 1. *Theolog. Dogmat. & Moral. Quæst.* 2. *Art.* 2. §. 17. *n.* 23. sub eo titulo, *Quamvis certa prædestinatio sit, &c.* Sed quamvis eorum qui prædestinati
Philipp. 2. 12. sunt in Regnum Dei ita certus sit numerus, ut nec addatur eis quisquam, nec minuatur ex eis; recte tamen & ipsis prædestinatis dicitur: *Cum metu*
Apoc. 3. *& tremore vestram salutem operamini*: &, *Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam*. „ Quasi eos perseveraturos habeatur incertum. Nec
S. Aug. Lib. de Correp. & Grat. Cap. 7. & 8. „ aliter hæc audire debent, quibus expedit non altum sapere, sed timere. „ Quis enim ex multitudine fidelium, quandiu in hac mortalitate vivitur, „ in numero prædestinatorum se esse præsumat? Illud ergo secretum esse „ vult Deus, " *Ne forte quis extollatur, sed omnes etiam qui bene currunt timeant, dum occultum est quo perveniant. Præsumptio enim in isto tentationum loco non expedit, ubi tanta est infirmitas, ut superbiam possit generare securitas*. Recte etiam dicitur omnibus: *Satagite ut per bona opera cer-*
2. Petri 1. *tam vestram vocationem & electionem faciatis*. Et, *Noli altum sapere, sed time*. Timendum non servili anxietate, sed filiali sollicitudine, cum fiducia conjuncta, in immensa Dei bonitate, & Christi Jesu sanguine sperando. Piam autem fiduciam in nobis generabunt signa prædestinationis, quæ per Dei gratiam in nobis emicabunt, inter alia, auditio verbi Dei, eo
Matth. 5. animo ut observetur & executioni mandetur. *Oves meæ vocem meam audiunt*. 2. Misericordia sive in pauperibus sublevandis, sive injuriis condonandis: *Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur*. 3. Patientia in adversis, & persecutio propter justitiam constanter tolerata. 4. Bonæ vitæ cursus, & conformitas cum Christo in caritate, humilitate, mansuetudine, paupertate, passionibus: *Quos prædestinavit conformes fieri imagini Filii sui*. Denique de numero felici & benedicto electorum Christi nos fore per ejus misericordiam confidamus, si non simus de numero ele-
Psalm. 140. 4. ctorum mundi, de quibus ait Propheta: *Et non communicabo cum electis eorum*. Qui enim habet spiritum mundi, pro quo non rogat Christus, non
Rom. 8. 9. habet Spiritum Christi. *Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est ejus*.

FE-

FERIA V. POST DOMINICAM V. QUADRAGESIMÆ.

Mulier quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod Jesus accubuisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum unguenti. Luc. VII.

INsignem peccatricem hodierna S. Evangelii lectio commemorat, cujus neque nomen indicat S. Lucas, neque peccatum expresse designat. Nomen ejus silentio premit, quia peccatorum nomina perdita sunt apud Deum. *Perdam Babylonis nomen*. Ad nihilum enim per peccatum rediguntur, & nihilo viliores sunt in conspectu Dei: *Ab eo qui vere est qui in contrarium pergit, ad non esse pergit*. Quodnam vero fuerit famosæ illius mulieris peccatum, intelligendum magis relinquit S. Evangelista, quam expressit: *Mulier quæ erat in civitate peccatrix*. Mulier erat superba, se ipsam inordinate amans, in elegantia formæ, ceterisque naturæ dotibus sibi complacens, mulier vanitati dedita, in voluptatem effusa: mulier quæ cultu, ornatu, luxu, omnibusque illecebris seu congenitis seu additiciis & affectatis, corda juvenum totius Urbis nobilitate & opibus florentium Deo eripiebat & sibi devinciebat: mulier Amorem profanum incendere gestiens, & ejusdem Amoris ignibus incendi non erubescens: quæ vincere in hoc belli genere gloriabatur, & vinci delectabatur. Mulier erat minimi sapiens. Babylonem illam cogitate, de qua S. Joannes in Apocalypsi. *Et mulier erat circumdata purpura & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione, & immunditia fornicationis ejus. Et in fronte ejus nomen scriptum: Mysterium*. Non solum erat peccatrix, sed totius civitatis facta fuerit ipsa peccatum, petra scandali, laqueus ad capiendas animas, odor mortis in mortem. 1. Profanus & impudicus amor Deo gravissimam facit injuriam. 2. Mala gravissima infert homini. 3. Contra tam periculosum hostem fortiter pugnandum: ab ejus insidiis sollicite cavendum est.

Isai. 14. 22. S. August. in Psal. 38. Apoc. 17.

I. Amor profanus & impudicus cor eripit Deo, cui uni debitum est totum & totaliter. Id unum a nobis postulat: *Fili præbe cor tuum mihi*. Deus est zelotes: *Nullum a se rivulum* amoris nostri *duci extra patitur, cujus derivatione minuatur*. Cor hominis altare est Deo dicatum, in quo offerre ipsi continuo debet incensum orationis & laudis, igne fervidæ caritatis. Hoc altare polluit profanus & impudicus amator, ignem alienum in illud infert, locum sanctum contaminat. Neque vero cor solum Deo eripit; sed & corpus, quod Dei templum est, violare non metuit. Ex cordis enim corruptione sequitur in hoc genere peccati corruptio carnis. *Nescitis quia templum Dei estis; & spiritus Dei habitat in vobis? si quis autem Templum Dei violaverit, disperdet illum Deus*. Hoc templum in baptismate consecratum. Hujus Templi æditua pudicitia est, sacerdos Spiritus Sanctus. *Cum omnes templum Dei simus, illato in nos & consecrato Spiritu Sancto, ejus templi æditua & antistita pudicitia est, quæ nihil immundum, nec profanum inferri sinat, ne Deus ille qui inhabitat, inquinatam sedem offensus derelinquat*. Amor profanus & impudicus, affine idololatriæ crimen est. Quid Salomonem ad idololatriam pertraxit? Nonne profanus & impudicus amor? *Adamavit mulieres alienigenas multas .... His copulatus est ardentissimo amore .... & averterunt mulieres cor ejus .... Cumque esset senex, depravatum est cor ejus per mulieres, ut sequeretur Deos alienos*. Magis reum esse impudicum amatorem eo qui metu aut vi tormentorum in idololatriam lapsus est, Tertullianus asserit. „ Nemo volens, *inquit*, negare compellitur; nemo nolens fornicatur. Nulla ad libidinem vis est, nisi ipsa. Negationem vero quanta compellunt ingenia carnificis, & genera pœnarum? Quis magis negavit, qui Christum „ vexa-

S. August. 1. Cor. 3. Tertull. Lib. 2. de cultu Fem. Cap. 1. 3. Reg. 11. Tertull. Lib. de pudicit. Cap. 5.

„ vexatus, an qui delectatus amisit? qui cum amitteret, doluit; an qui „ cum amitteret lusit? “ Gravissimam etiam Christo Domino infert injuriam impudicus amator membra ejus violando. Nam corpora nostra membra Christi sunt ipsi tamquam capiti cohærentia, si sancte & caste vivamus. Non solum in Incarnatione sese naturæ humanæ personaliter conjunxit Dei Filius, sed etiam unicuique nostrum in Eucharistia substantiali simul & sacramentali modo se conjungit. Corpora autem nostra a Christo disjuugit
1. Cor. 6. amor impudicus, & cum creatura copulat. *Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens autem membra Christi faciam membra meretricis? Absit. An nescitis quoniam qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur? Qui autem adhæret Domino, unus spiritus est.* Lege *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3. Tract. De Peccatis, Cap. 8. Art. 1.*

II. Amor profanus & impudicus mala gravissima infert homini. Reddit illum corporis sui mancipium, qua servitute nihil est fœdus & probrosius. In aliis affectionibus animus a se ipso vincitur, in hac vero vincitur a corpore, quod ei natura inferiore subjectum est.
S. Aug. Lib. 14. de Civit. Dei, cap. 23. *Minus autem pudet cum sibi animus ex vitiosis suis partibus non obtemperat, quam cum corpus, quod alterum ab illo est, atque infra illum est, & cujus sine illo natura non vivit, jubentique non cedit.* Amor impudicus quietem, honorem, valetudinem corporis, bona temporalia eripit, pessundat, exhaurit: omnia animi bona corrumpit. Octo filiæ amoris impudici & luxuriæ, scilicet cæcitas mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, horror vel desperatio futuri, quantam in anima stragem edunt? Amatoribus impudicis nemo stultior, & eorum stultitia
S. Thomas 2. 2. Quæst. 46. Art. 3. filia peccati est, peccatum, & peccatorum mater multorum. „ Stultitia secundum quod est peccatum (*inquit S. Thomas*) provenit ex hoc quod „ sensus spiritualis hebetatus est, ut non sit aptus ad spiritualia dijudican- „ da. Maxime autem sensus hominis immergitur ad terrena per luxuriam,
Prov. 7. „ quæ est circa terrenas delectationes, quibus anima maxime absorbetur. „ *Unde Spiritus Sanctus de juvene mulieri impudicæ adhærente ait*, Statim „ eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciviens, „ & ignorans quo ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta je- „ cur ejus. Velut si avis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo
S. Hieron. lib. 1. contra Jovin. „ animæ illius agitur. *Hinc S. Hieronymus apposite ait*: Amor formæ rationis oblivio est, & insaniæ proximus: fœdum minimeque conveniens „ animo sospiti vitium: turbat consilia, altos & generosos spiritus frangit, „ a magnis cogitationibus ad humillimas detrahit: querulos, iracundos, te- „ merarios, dure imperiosos, serviliter blandos, omnibus inutiles, ipsi no- „ vissime amori facit. Nam cum fruendi cupiditate insatiabilis flagrat, „ plura tempora suspicionibus, lacrymis, conquestionibus perdit, odium „ sui facit, & ipse novissime sibi odio est. “ Ad hanc stultitiam pertinet
S. Thom. 2. 2. Qu. 45. art. 3. *Fastidium de Deo, & donis ipsius*, inquit S. Thomas. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. De Peccatis, Cap. 8. Art. 4.*

III. Contra impudicum amorem fortiter pugnandum, ab ejus insidiis sollicite cavendum est. Alterius sexus nimia frequentatio & familiaritas vi-
Prov. 6. tanda. „ Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vesti-
Eccli. 42. „ menta illius non ardeant? Aut ambulare super prunas, ut non combu- „ rantur plantæ ejus? Sic qui ingreditur ad mulierem, &c. *Mulieris*, „ *quamvis piæ periculosa societas*. In medio mulierum noli commorari: de „ vestimentis enim procedit tinea, & a muliere iniquitas viri. Melior est
Eccli. 9. „ enim iniquitas viri, quam mulier benefaciens... Speciem mulieris alie-
Prov. 4. 23. „ næ multi admirati, reprobi facti sunt. Colloquium enim illius quasi ignis „ exardescit.

2. Cor & sensus sollicite custodiri debent. *Omni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Pervigili custodia servandi sensus: *Quia ascendit mors per fenestras.* Non potest ante Metropolis & arx mentis capi, nisi per portas ejus hostilis exercitus irruerit.

3. Vita

3. Vita mollis, otiosa, voluptaria vitanda est; hæc enim amorem profanum parturit ac nutrit. Oratio, jugisque ad Deum gemitus, mortificatio spiritus & carnis, salutaria contra profanum & impudicum amorem remedia sunt. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral.* Cap. supra citato, *Art. 5.* De aspectibus impudicis vitandis, & oculorum custodia, lege *Lib. 4. Theol. Dogm. & Moral. Cap. 8. Art. 2. Regula 4. Oculus meus deprædatus est animam meam.* De longe vidit David illam in qua captus est. *Mulier longe, libido prope. Alibi erat quod videret, in illo unde caderet. Numquid tu fortior quam David?* Thren. 3. S. August. in Psalm. 50.

Librorum amatoriorum lectio, cantiones amatoriæ, spectacula & comœdiæ, choreæ, & saltationes, amoris profani & impudici incentiva sunt & alimenta. *Amatoria procul absint cantica .... meretriciæ Musicæ.* Si carmina poetarum *Dæmonum cibum* S. Hieronymus vocat, quia *Dum aures versibus dulci modulamine currentibus capiunt, animam quoque penetrant, & pectoris interna devinciunt*: Quid de libris & carminibus amatoriis dixisset? Spectacula & comœdiæ amoris profani scholæ. *Theatrum proprie sacrarium Veneris.* Ibi *Enervis histrio amorem dum fingit, infligit.* Choreæ & saltationes, Christianorum castitati exitiosæ. Chorea *Circulus est, cujus centrum diabolus, & circumferentia Angeli ejus.* In iis, necnon in spectaculis ubi mulieres & viri *Propter mutuum videre & videri* confluunt, *luxuria negotiatur, aut gloria insolescit.* Denique monet Sapiens a Spiritu Sancto afflatus: *Cum saltatrice ne assiduus sis, nec audias illam, ne forte pereas in efficacia illius.* Lege Lib. 4. *Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 8. Art. 2. Regulis 5. 6. 7. & 8.* Clemens Alex. lib. 2. Pædag. C. 4. Tertull. de Spectacul. Minuc. Felic. in Octavio. S. Carolus Borr. Tertull. Eccli. 9. 4.

EADEM FERIA.

Mulier quæ erat in civitate peccatrix, &c.

NE sibi blandiantur Christianæ mulieres, quasi peccatrices non sint, nisi lapsæ sint in extremum luxuriæ malum. Peccatrices sunt cum vanitati serviunt, ac voluptati: Vanitati, cultus immodestia & dissolutione: Voluptati, vita molli, otiosa, & omnibus oblectamentis, quæ honesta secundum mundi genium ac mores vocantur, indulgentes. Hæc forte sola Peccatricis Evangelicæ vitia. *Mulier quæ erat in civitate peccatrix.*

I. Scandali reæ sunt mulieres, quæ ornatu immodesto, dissoluto, aut pretioso nimis, & conditioni suæ non conveniente, & qui profanum amorem & concupiscentiam virorum excitare possit, utuntur. „ Mulieres in 1. Tim. 2.
„ habitu ornato (*inquit S. Paulus*) cum verecundia & sobrietate ornantes
„ se, non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretio-
„ sa: sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona.... 1. Petri 3.
„ Quarum non sit extrinsecus capillatura (*inquit S. Petrus*) aut circum-
„ datio auri, aut indumenti vestimentorum cultus, sed qui absconditus est
„ cordis homo in incorruptibilitate quieti & modesti spiritus, qui est in
„ conspectu Dei locuples. " Isaias Spiritu Sancto plenus filiabus Sion propter ornatus immoderationem, lasciviam, superbiam, pœnas extremas Isai. 3.
Dei nomine comminatur. „ Dixit Dominus: Pro eo quod elevatæ sunt
„ filiæ Sion, & ambulaverunt extento collo, & nutibus oculorum ibant
„ & plaudebant, ambulabant pedibus suis, & composito gradu incedebant:
„ Decalvabit Dominus verticem filiarum Sion, & Dominus crinem earum
„ nudabit. In die illa auferet Dominus ornamentum calceamentorum, &
„ lunulas & torques, & monilia & armillas, & mitras, & discriminalia,
„ & periscelides & murenulas, & olfactoriola, & inaures; & annulos,
„ & gemmas in fronte pendentes, & mutatoria, & palliola, & linteami-
„ na, & acus, & specula, & sindones, & vittas, & theristra, Et erit
„ pro suavi odore fœtor, & pro zona funiculus, & pro crispanti crine
„ calvitium, & pro fascia pectorali cilicium. " Vide S. Cyprianum Lib.

De

De Disciplina & Habitu Virginum. Nec se peccatricem non esse existimet, quæ muliebri cultu & ornatus pompa & dissolutione in virorum pectoribus amorem accendit, quia impudico amore ipsa non flagitat, sed uni studet vanitati. „ S. Cyprianum audiant Christianæ mulieres. Si tu te sumptuosius comas, & per publicum notabiliter incedas, oculos in te juventutis illicias, suspiria adolescentum post te trahas, concupiscendi libidinem nutrias, suspirandi fomenta succendas, ut etsi ipsa non pereas, alios tamen perdas, & velut gladium te & venenum præbeas, excusari non potes, quasi mente casta sis, & pudica. Christianis indignum est gloriam ex cultu corporis & ornatu vestium aucupari. Castitatis & humilitatis professio Mulieres Christianas ad cultus & ornatus modestiam obligat. *Non de integra conscientia venit studium placendi per decorem, quem naturaliter invitatorem libidinis scimus.*

Tertull. Lib. 2. de Cultu Femin. C. 2.

Scandali reæ sunt mulieres, quæ fucis vultum adulterant, aut capillos tingunt. *Displicet illis plastica Dei: in ipsis se nimirum arguunt & reprehendunt Artificem omnium. Reprehendunt enim cum emendant, cum adjiciunt, utique ab adversario artifice sumentes additamenta. Is est diabolus. Quod nascitur, opus Dei est. Ergo quod infingitur, diaboli negotium est &c.*

Tertull. Lib. 2. de Cultu Femin. C. 5.

Scandali reæ sunt mulieres, quæ collum, pectus, brachiave nudant, & ita compositæ procedunt in publicum. *Scriptura, natura, disciplina*, illas velari jubent. „ Oro te, sive mater, sive soror, sive filia virgo, vela caput. Si mater, propter filios: si soror propter fratres: si filia, propter patres. Omnes in te ætates periclitantur: indue armaturam pudicitiæ, circumduc vallum verecundiæ, murum sexui tuo strue, qui nec tuos emittat oculos, nec admittat alienos.... Judicabunt vos feminæ Ethnicæ, quæ non caput, sed faciem quoque ita totam tegunt, ut uno oculo liberato contentæ sint dimidiam frui lucem, quam totam faciem prostituere. " Vide *Lib.* 4. *Theolog. Dogmat. & Moral. Cap.* 7. *Art.* 5. *Regulis* 6. 7. 8. 9. 10.

Idem Lib. de Virginibus velandis.

II. Mulieres, quæ voluptati serviunt vita molli, otiosa, & omnibus oblectamentis, quæ secundum sæculi mores, honesta vocantur, abundante, peccatrices sunt. Seipsas enim immodice amant. Amor autem proprius omnium fons est & radix peccatorum. Qui se perverse amant, ad cœlestem Jerusalem non pertinent, sed ad Babylonem. *Fecerunt enim civitates duas amores duo, terrenam scilicet amor sui usque ad contemptum Dei, cœlestem vero amor Dei usque ad contemptum sui.* Amor sui, vitaque mollis & voluptaria, reprobationis caracter est. *In novissimis diebus erunt homines se ipsos amantes .... Voluptatum amatores magis quam Dei.* Qui in deliciis vivunt, peccatores sunt. *Quæ in deliciis est, vivens mortua est* (ait Apostolus de Vidua Christiana) Nemo Christiane vivit, nisi *Qui abnegat semetipsum, & tollit Crucem suam quotidie*, & Christum sequitur. Qui per arctam viam non ambulat, ad vitam non pervenit. *Tota vita Christiani perpetua pœnitentia esse debet.* Qui ergo vitam mollem & voluptariam ducunt, peccatores sunt. *Mundus gaudebit*, dicit Dominus: Vos „ autem contristabimini. Lugeamus ergo, dum Ethnici gaudent, ut cum „ lugere cœperint, gaudeamus; ne pariter nunc gaudentes, tunc quoque „ pariter lugeamus. Delicatus es, Christiane, si & in sæculo voluptatem „ concupiscis; immo nimium stultus, si hoc existimas voluptatem. Christiani caracter est *Vivere sine voluptate, mori cum voluptate*. Nam quod est aliud votum nostrum, quam quod & Apostoli, exire de hoc seculo, & recipi apud Dominum? *Hic voluptas, ubi & votum.*

S. Aug. Lib. 4. de Civ. Dei, Cap. 28.

2. Tim. 3.

Conc. Triden.

Tertull. De Spect. C. 28.

FE-

FERIA VI. POST DOMINICAM V. QUADRAGESIMÆ.

Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Luc. VII.

MAgdalenam exemplum pœnitentiæ fecit amor sanctus, quam peccatricem fecerat amor profanus, ut ubi abundaverat delictum, superabundaret & gratia. 1. Amor pœnitens cor ejus dolore contrivit, humiliavit, Deo consecravit. 2. Amor pœnitens lacrymarum fontes ad expianda peccata ex ejus oculis manare fecit. 3. Amor pœnitens illam ad officia pietatis Christo exhibenda impulit.

I. Amor Dei necessarius ad veniam peccatorum obtinendam, & ad justificationem peccatoris. *Convertimini ad me in toto corde vestro.* An vero ex toto corde ad Deum convertitur, qui illum non amat? *Qui diligit me, diligetur a Patre meo*. Nemo justificatur nisi a Deo diligatur; nemo diligitur a Deo, qui Deum non diligat. *Si quis non amat Dominum Jesum, anathema sit* (ait S. Paulus) *Qui non diligit, manet in morte* (inquit S. Joannes) An justus quis censeri & esse potest, qui coram Domino est anathema, & in morte peccati manet? Denique de peccatrice Christus Dominus pronuntiat: *Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum: cui autem minus dimittitur, minus diligit*. Dilectionem esse mensuram remissionis peccatorum significat, ita ut illi minus remittatur, qui minus diligit; illi multa condonentur, qui multum diligit: consequenter nihil illi remittatur, qui non diligit. Solus timor servilis ad justificationem peccatoris non sufficit. *Absolvi vis? Ama*. „ Caritas cooperiet multitudinem „ peccatorum. Ama ergo homo Deum, & ama totus, ut possis omnia si„ ne labore vincere peccata. Est qui confitetur Domino, quoniam potens „ est. Est qui confitetur Domino, quoniam sibi bonus est: & item qui „ confitetur illi, quoniam simpliciter bonus est. Primus servus est, & ti„ met sibi. Secundus mercenarius est, & cupit sibi. Tertius filius est, & „ defert Patri. Itaque & qui timet, & cupit, utrique pro se agunt: sola „ quæ in filio est caritas non quærit quæ sua sunt. De qua dictum est: „ *Lex Domini immaculata, convertens animas*: Quod sola videlicet sit, „ quæ ab amore sui & mundi avertere possit animam, & in Deum diri„ gere. Nec timor quippe, nec amor privatus convertunt animam: mu„ tant interdum vultum vel actum, affectum numquam .... Sit itaque ser„ vo sua lex timor ipse quo constringitur: sit mercenario sua cupiditas, „ qua & ipse arctatur, quando ab ipsa tentatur abstractus & illectus: sed „ harum nulla aut sine macula est, aut animas convertere potest. Caritas „ vero convertit animas, quas facit & voluntarias. " Vide *Lib. 2. Theol. Dogm. & Moral. Tract. de Pœnitentia, Cap. 3. Art. 3. Proposit. 7.*

Joel. 2. — Joan. 14. — 1. Cor. ult. — 1. Joan. 3. — S. Petrus Chrysol. Serm. 94. — S. Bernard. Tract. de Diligendo Deo. Cap. 12. — Psal. 18. 8.

Amor Dei cor peccatricis mulieris occupans pœnitentem fecit. Cor ejus dolore contrivit, humiliavit sub manu Dei: *Cor contritum & humiliatum*. Victimam fecit, holocaustum Deo acceptum. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus*. Amor ejus promptus fuit ac generosus. *Ut cognovit quod accubuisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum unguenti*. Ut cognovit Dei magnitudinem ac infinitam bonitatem: Ut cognovit peccati sui gravitatem & horrorem; statim properavit ad Jesum, ut illi cor sanandum offerret. Fortis ut mors dilectio separavit illam ab amore sui ac mundi. A divino amore domita & subacta, prosternitur ad pedes Victoris. *Stans retro secus pedes ejus*. Amor ejus generosus est: hominum judicia, Pharisæi contemptum & insultum non veretur, convivii tempus non refugit, irruit importuna convivio, opportuna beneficio, *Quærit pia impudentia sanitatem*. De pœnitentia non erubescit, quæ de solis peccatis præteritis se erubescere debere novit. Quam pauci peccatores hanc mulierem imitantur! peccare non erubescunt, pœnitere erubescunt. Hoc opus ut pu-

Tertull. l. de Pœnit. publicationem sui aut suffugiunt, aut de die in diem differunt, *Pudoris magis memores, quam salutis*. Amor Dei pœnitentem humiliet, ad Christi pedes prostratum semper teneat; osculo manuum, multo minus oris Domini se indignum existimet. „ Non tibi, o quæcumque es talis anima, „ non tibi ille locus vilis aut despicabilis videatur, ubi sancta Peccatrix „ peccata deposuit, induit sanctitatem. Ibi Æthiopissa mutavit pellem, & in „ novum restituta candorem, jam tunc fiducialiter veraciterque respondebat „ exprobrantibus sibi verbum: *Nigra sum, sed formosa, filiæ Jerusalem*. „ Hujus ergo beatæ Pœnitentis exemplo prosterne & tu, o misera, ut desinas esse misera: prosternere & tu in terram, amplectere pedes, placa „ osculis, riga lacrymis, quibus tamen non illum laves, sed te, & fias „ una de grege tonsarum, quæ ascendunt de lavacro: ita sane ut suffusum „ pudore ac mœrore vultum non ante sustollere audeas, quam audias & „ ipsa: *Dimittuntur tibi peccata tua*: quam audias, *Consurge, consurge captiva filia Sion, excutere de pulvere*. Quantum displicet Deo impudentia peccatoris, tantum pœnitentis verecundia placet. Citius placas eum, „ si mensuram tuam servaveris, & altiora te ne quæsieris. Longus saltus „ & arduus est de pede ad os, sed nec accessus conveniens. Quid enim, „ recenti adhuc respersus pulvere, ora sacra continges? per manum tibi „ transitus sit. Illa prius te tergat, illa te erigat? Quomodo erigat? „ Dando unde præsumas. Quid istud? Decor continentiæ, & digni pœnitentiæ fructus, quæ sunt opera pietatis. Hæc te de stercore erigent in spem audendi potiora. Sane accipiendo donum, osculare „ manum: hoc est, non tibi, sed nomini ejus da gloriam. Da semel, „ & da iterum, tum pro donatis criminibus, tum pro collatis virtutibus.

S. Bernard. Serm. 3. in Cant.

Isai. 52.

II. Lacrymæ Pœnitentiæ comites. *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam .... Lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo*. Quid magis fleri debet quam Dei jactura? *Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi per singulos dies, Ubi est Deus tuus?* Quid amarius fleri debet quam mors animæ per peccatum? *Homo se decipit, si cum in medullis suis ferveat sentiat morbum, per superficiem corporis molle deducat unguentum. Hæc itaque principalia mala ingenti rugitu, & gemitu, & fonte indigent lacrymarum*. Per lacrymas clamandum est cum Propheta: *Rugiebam a gemitu cordis mei*. Oportet *sicut super mortuum conclamatum, ita magnos super extinctam animam dare planctus. Et quomodo solet mater orbata super amissione unici filii sui fracto pectore lamentari; ita convenit super hanc unicam suam, sed cum spe reparationis affligi. Necesse super hanc unicam criminum mucrone confossam totum pondus doloris effundi, si forte possit lacrymarum vivificata fontibus calore fidei suscitari*. Pro mensura peccatorum debet esse modus lacrymarum. *Quam magna deliquimus, tam granditer defleamus. Alto vulneri diligens & longa medicina non desit, pœnitentia crimine minor non sit*.

Psal. 118. Psal. 6. 6. S. Cæsarius Arel. Hom. 1. Psal. 37. 9. S. Cæsarius Arel. Hom. 1. S. Cyprianus Tract. De Lapsis.

Lacrymæ fluere debent non solum torrentis instar, quod ubertatem & copiam, sed instar fontis, quoad originem & durationem. Ex corde enim vulnerato & contrito fluere debent; ab amore pœnitente elici, ob Deum summe bonum a vili creatura offensum. *Deduc quasi torrentem lacrymas, & non taceat pupilla oculi tui ... Quis dabit oculis meis fontem lacrymarum?* Fontium instar manare debent & fluere toto vitæ tempore. *Quia enim homo peccando pœnam æternam meruit, & contra æternum Dei peccavit, debet pœna æterna in temporalem mutata, (saltem dolor) in æterno hominis, id est, in statu vitæ hujus manere*. Magdalena peccati maculas lacrymis abstersit; oculorum, omniumque sensuum peccata lacrymis expiavit, concupiscentiæ & amoris profani flammas lacrymis extinxit. *Lacrymis rigabat pedes ejus*. Vim baptismatis habuerunt ejus lacrymæ. *Est baptismus lacrymarum, verum asperior & laboriosior*. Hoc ba-

Thren. 2. 18. Jerem. 9. 1. S. Thomas in 4. Sent. Quæst. 2. Art. 4. S. Gregor. Nazianz. Orat. 9.

baptifmate peccatrix abluta, fuper nivem dealbata eft. In baptifmate fit exorcifmus, & dœmon expellitur a catechumeno: Chriftus feptem dœmonia, id eft, univerfitatem vitiorum ex anima peccatrici expulit. In baptifmate fiunt abrenuntiationes: peccatrix fatanæ, mundo, & pompis ejus folemni ritu abrenuntiat ad pedes Chrifti Jefu. In baptifmate fiunt unctiones: Magdalena Chrifti pedes exterius ungit, & ab illo interius ungitur Spiritu Sancto. In baptifmo aqua effunditur: Magdalena lacrymas uberes effundit. Ad aquæ elementum accedit verbum, & fit Sacramentum. Ad lacrymas pœnitentis accedunt verba Chrifti peccata dimittentis. „ Remittuntur tibi peccata ...... Chrifti pedes fibi facrarium & altare conftituit: S. Paul. in „ in quibus libavit fletu, litavit unguento, facrificavit affectu. Sacrificium Epift. 4. ad „ enim Deo fpiritus contribulatus. Quem illa immolans Deo, non folum Severum. „ remiffionem delictorum, fed & gloriam prædicandi cum Evangelio no„ minis meruit. Et quia vocandæ ex Gentibus Ecclefiæ imaginem præfe„ rebat, omnia in femetipfa Myfterii falutaris infignia geffit. Uncta eft „ chrifmate fui muneris; pœnitentiæ lacrymas habuit in lavacrum, vifce„ ras caritatis in facrificium: & ipfum vivum, vivificantemque Panem „ manibus & ore præfumpfit: Sanguinem quoque calicis, antequam calix „ fieret, ofculis fugentibus prælibavit. Beata quæ Chiftum in carne gufta„ vit, & in ipfo corpore Chrifti Corpus accepit.

III. Amor pœnitens peccatorem converfum & juftificatum ad bona opera & ad officia pietatis inclinat. Sic Dei juftitiæ fit fatis: fic natum ex peccato fcandalum tollitur: fic amor ipfe in Deum probatur: fic vita nova demonftratur. *Sicut enim exhibuiftis memlra veftra fervire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra veftra fervire juftitiæ in fanctificationem.* Rom. 6. 19. Sic Magdalena pœnitens Chriftum omnibus pietatis officiis profecuta eft. *Lacrymis rigabat pedes ejus, & capillis capitis fui tergebat, & ofculabatur pedes ejus, & unguento ungelat*: Ut totum Deo S. Paulin. ferviret in pœnitentia, quicquid ex fe Deum contempferat in culpa. „ Habeant Chriftianæ mulieres capillos, quibus inftar Evangelicæ pecca„ tricis veftigia Chrifti tergant, & Sapientiæ pedibus implicentur: ut aliud „ nifi fapientiam amare, nifi virtutem amplecti, nifi pudicitiam ofculari „ nefciant; & ut extremo faltem rore verbi cœleftis afperfæ dicant: Ros „ qui abs te eft, fanitas eft nobis. Sint mulieribus Chriftianis comæ fpiri„ tualium acta virtutum, jejunia, mifericordiæ, orationes. Ornet eas Chri„ fti gratia, non capilli; caftitatis gemma, non lapidis; & operum in his, „ non odorum fragret unguentum. Eo odore domum impleant, id eft, Ec„ clefiam; ut cum Apoftolo dicere poffint: *Chrifti bonus odor fumus*. Un„ guentum in pedes Chrifti, id eft, in pauperes effundamus.

„ *Vides hanc mulierem?* Spirabimus bonum Chrifti odorem Deo, fi mor„ tem Chrifti in corpore noftro circumferentes, & vitam in fpiritu mani„ feftantes, & paffionis dominicæ, & refurrectionis odore fragremus. Mit„ temus autem unguentum in corpus Chrifti, fi fubftantiam vitamque no„ ftram in fide veritatis ejus, & præcepti obedientia conferamus. Tunc in „ ejus corpore replentia totam domum unguenta fragrabimus, fi caritate „ perfecta poffimus dicere: *Mihi mundus crucifixus eft*, non amanti di„ vitias, non honorem fæculi; non amanti quæ propria funt, fed „ quæ funt Chrifti; non amanti quæ videntur, fed quæ non viden„ tur. Hæ nobis erunt in virtutem & minifterium fanctum comæ, „ quibus & pedes Chrifti detergamus, & funes peccatorum rumpere „ poffimus, & in fpiritu libertatis gratulantes dicere: *Dirupifti vincula* Pfal. 115. „ *mea, tibi facrificabo hoftiam laudis*. Sed dum currendi fpatium, dum fer„ viendi tempus eft, pafcamus hujufmodi comam: & imitemur non folum „ dilectionem illius Evangelicæ Peccatricis, ut amore magno magna debita „ diluamus: fed & importunitatem ejufdem, ut præripiamus iræ imminen„ ti falutem .... Quocumque vel in domum indigni, vel in domum Pha„ rifæi audiam juftum veniffe, contendam præripere hofpitis gratiam, præ-

„ ripere si possim regnum cœlorum. Ubicumque ibi resonaverit Christi nomen, „ accurram: ad cujuscumque interiorem domum Jesum intrare cognovero, „ & ipse properabo.... Expandamus illi capillos, id est, omnes nostrorum indignium dignitates ante ipsum sternamus; & dejiciamus a nobismetipsis ut exaltemur ab illo qui in altis habitat, & humilia respicit. „ Lacrymis delicta nostra fateamur, ut de nobis quoque dicat divina justitia: *Lacrymis rigavit pedes meos, & capillis suis tersit* .... Non mediocris Anima illa meriti est, de qua potest dicere Sapientia: *Ex quo intravit, non cessavit osculari pedes meos*. Quid est hoc osculum, nisi „ pignus æternum illius caritatis, quæ operit multitudinem peccatorum? „ Hæc oscula Sponso suo jam tunc parabat Ecclesia, quando cantabat:
Cant. 1. „ *Osculetur me osculo oris sui*. Quod privilegium sola sibi catholica dilectio „ jure vendicat, quæ unica atque perfecta uni viro, ab ipsius ore Verbi petit oscula veritatis, ne fraudis hæreticæ veneno, aut incestis oris „ alieni osculis polluatur. Pedibus ergo Christi oscula casta figamus, ut „ mereamur a pedibus in caput surgere; & in superiora corporis membra crescentes, jam de proximo vultus audeamus & ipsius oris oscula postulare. Et cum Dei Verbum puro corde libantes gustaverimus „ quam suavis est Dominus, tunc anima nostra totis in amore Sapientiæ visceribus accensa, dulci refrigeretur ardore, & confixa ignitis „ dominicæ caritatis sagittis, quibus omnis alia inimicarum delectationum dilectio interficitur, dicat in corde compuncto: „ *Vulnerata caritate ego sum*.

DOMINICA IN RAMIS PALMARUM.

Dicite filiæ Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21.

QUamvis Christus Jesus in terris degens nullum Regiæ Dignitatis insigne habere voluerit: quamvis in humiliatione & inopia vixerit: quamvis tributum Cæsari solvendo, subjectionem & obedientiam sit professus: quamvis in montem fugerit cognoscens venturas turbas numerosissimas, quæ illum raperent & facerent Regem: quamvis Regnum suum non esse de hoc mundo significaverit, hodie tamen Jerusalem ingreditur ut Rex & Deus Israel, omniumque hominum & Angelorum. *Ingressus Dei mei, Regis mei, qui est in sancto*.

Christus Rex justitiæ & pacis .... Christi Regnum in terra inchoatur, in cœlo perficitur .... Nostra erga Christum Regem officia. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 3. *n.* 3.) Quis istius petitionis sensus in Oratione Dominica, *Adveniat Regnum tuum*? Multiplex Regni Dei significatio .... Petimus ut regnum gratiæ & perseverantiæ in ea nobis adveniat .... Desiderium nostrum ad æternam gloriam & Dei fruitionem excitamus ... Oramus ut non solum nobis, sed omnibus hominibus regnum gratiæ & gloriæ Dei adveniat. (*Lib.* 5. *Cap.* 2. *Art.* 5.)

Synesius lib. de Regno. I. Christus omnia erga nos implet optimi Regis officia. 2. Nullum erga Christum Regem implemus subditorum officium. *Regis signum notamque penes beneficentiam constituimus*, (ait Synesius.) Quis Christo beneficentior? *Totus mihi datus, totus meos expensus in usus*, (inquit S. Bernardus.) *Pertransiit benefaciendo, & sanando omnes oppressos a diabolo*. Act. 10. 38.
Quid fuit Domino Regem esse Israel? Quid magnum fuit Regi sæculorum Regem fieri hominum? Non enim Rex Israel Christus ad exigendum tributum, vel exercitum ferro armandum, hostesque visibiliter debellandos: *Sed Rex Israel quod mentes regat, quod in æternum consulat, quod in regnum cœlorum credentes, sperantes, amantesque perducat*. Quod igitur Rex esse voluit Israel, dignatio est, non promotio; miserationis indicium est, non potestatis augmentum. Qui enim appellatus est in terra Rex Judæorum, in cœlis est Dominus Angelorum. Regis munus est optimas leges fer-

ferre, non duras & difficiles; populum non gravare, sed levare, subditorum felicitatem procurare, hostes illorum vincere, ut sub vite & ficu sua securi vivant. Christus Jesus leges sanctissimas tulit. *Lex Domini immaculata, convertens animas. Mandata ejus gravia non* Matth. 13. 19.
sunt .... Venite, inquit, *ad me, omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos .... Jugum enim meum suave est, & onus meum leve*. Hostes nostros vicit: *Confidite*, inquit, *ego* Joan. 16. 33.
vici mundum ... Nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras. Bonis immensis nos cumulat. *De plenitudine ejus omnes accepimus*. Pacem, & vi- Joan. 12. 31.
tam æternam subditis obedientibus tribuit: *Ego*, inquit, *vitam æternam do* Joan. 1. 16.
eis. Morte sua nos a dæmonis servitute liberat; vincula peccatorum nostrorum solvit, quod per solutionem asinæ & pulli significatur. Subditos cum divina mansuetudine regit, nihil aliud ab illis, quam amari postulat.
Ama, (inquit S. Augustinus) *& fac quod vis*. Personam cujusquam non Joan. 10. 28.
accipit, *omnibus æqualis, omnibus Rex*; (inquit Tertullianus.) Agnus vocari amat; super ipsum Spiritus Sanctus in columbæ specie requiescit, peccatores recipit ad pœnitentiam; cælestem artem supplicantibus hostibus indulgendi, Reges sæculi docet; de qua Ennodius: *Perfecti sæculorum Reges & Domini supplicantibus indulgere cælesti arte didicerunt*. Super civitatem Jerusalem flevit misericordia motus: & super animas nostras, eo quod non cognoscant tempus visitationis suæ. Vendentes & ementes e Hebr. 12. 6.
Templo ejicit, non armis terribilibus & mortem inferentibus, sed quasi flagello de funiculis facto. Castigat illos ut filios pater, ut Rex subditos. *Flagellat omnem filium quem recipit*. Moyses vir mitissimus ita sibi totius plebis Iraeliticæ mentes devinxerat, ut plus eum pro mansuetudine diligerent, quam pro factis admirarentur. Longe major Christi Regis mansuetudo *Dicite filiæ Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus*.

I. Nullum subditorum officium erga Christum Regem nostrum recte im- 1. Petri 2. 17
plemus. Subditi debent Regi honorem: *Regem honorificate*. Obedientiam: Rom. 13. 6.
Subditi estote Regi quasi præcellenti. Tributum: *Ideo enim & tributa præstatis*. Expendite an Christum, et par est, honoretis; an ipsum opere & veritate diligatis. *Honor enim sine amore, non honor est, sed adulatio* (ait S. Bernardus). Nonne magis diligitis mundum, divitias, honores, voluptates, quam Christum Regem? Immo, quod dictu horrendum est, diabolum magis amatis, quem Christo præponitis, cui servire potius Lib. de Pœ-
eligitis. *Diabolum Domino præponit*, (inquit Tertullianus.) *Comparationem* nitentia.
enim videtur egisse qui utrumque cognoverit, & judicat pronunciasse eum esse meliorem, cujus se esse maluerit. Quis Christum amat? quis de illo cogitat? quis de illo honorifice loquitur? quis zelo pro illius gloria fla- Salvian. ad
grat? quis illum dolet offendi? quis legem ejus observat? Heu! *In cun-* Eccles. Ca-
cto populo Christiano genus quodammodo sanctitatis est minus esse vitiosum. thol.
An denique tributa Christo Regi redditis? Tributa sunt eleemosynæ, quas in ejus ærarium, id est, in manus pauperum inferre debetis. *Manus pau-* S. Petrus
perum, gazophylacium Christi. Eleemosynæ erogatio officium est divitis, Chrysol. Pro-
debitum est. *Honora Dominum de tua substantia ..... Declina paupe-* verb. 3. Eccli
ri sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum. Vestimenta ve- 4.
stra Christo in via sternite, Christo in gloria quidem sua triumphanti, sed in membris suis indigenti. Expoliate veterem hominem cum actibus suis, luxum resecate ad pauperes alendos & vestiendos. Ramos arborum cædite & sternite in via, luxuriantibus cupiditatibus ramos detrahite, superflua in Christi honorem impendite. Quod in luxum, in spectacula, in ludos, in convivia impenderetis, pauperibus erogate. *Superflua sunt, sed Domini pedibus necessaria sunt*. Nihil superfluum videbitur cupiditati, sed multa erunt superflua caritati. Quicquid vitæ sustenta S. August.
tioni, & statusconservationi ac decoro necessarium non est, superfluum est. Porro status decorum non secundum ambitionis desideria, non secundum mundi regulas; sed secundum Evangelium Christi &

Christianæ vitæ professionem metiendum est. Reditus vestros augere vultis? eleemosynas simul augete. Tributa realia sunt, Christi lege bonis vestris imposita: *Reddite quæ sunt Dei Deo*. Eamus obviam Christo victori, palmas in manibus ferentes; quæ ut nobis conveniant, fortiter adversus peccatum & diabolum pugnemus, victores simus, ut in eorum felicem societatem cooptemur qui stant *ante thronum Agni amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum*. Laudemus Christum Regem, dicentes: *Benedictus qui venit in nomine Domini, hosanna in altissimis*. Rami *palmarum laudes sunt significantes victoriam: quia erat Dominus mortem moriendo superaturus, & trophæo crucis de diabolo mortis principe triumphaturus*. Victoriæ ipsius gratulemur, & gratias immortales agamus Regi qui nobis vicit. Verum non solum triumphantem sequi oportet, sed patientem & morientem, quia passione ac morte triumphat, & hodiernus triumphi apparatus ad mortem crucis tendit. Generosum illum Davidis Regis Aulicum imitemur, qui Dominum suum secutus, cum Absalomum fugeret, nudis pedibus, lugens, operto capite Hierosolymis egressus, & cum suis ascendens montem olivarum. Aulicus ille, cui nomen Ethai, a Rege monitus ut in domum reverteretur, Dominum suum in summa calamitate deserere noluit. *Vivit Dominus meus* (inquit) *& vivit Dominus meus Rex, quoniam in quocumque loco fueris, Domine mi Rex, sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus*.

Apoc. 7.
S. August. Tract. 51. in Joan.
2. Reg. 15. 21.

FERIA II. POST DOMINICAM PALMARUM.

Fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat. Joan. xii. 6.

Cum Judam Iscariotem nominamus, Christi Domini proditorem, nemo est qui illum non execretur: & tamen multi sunt inter Christianos illi similes, avari, fures, sacrilegi, murmuratores, hypocritæ, proditores Christi, ejus legem ac gloriam, caritatem, justitiam, religionem, salutemque suam, cupiditati suæ postponentes. Qui vitam honestam & Christianam in sæculo agere videntur, a rapina quidem & publicis latrociniis abstinent, sed innumeri sunt qui furtis gravare non metuunt conscientiam, ut rei familiaris augeant substantiam; & tam gravi crimine obstricti, ad Communionem Paschalem accedere non verentur, ut Judas. *Fur erat, & loculos habens, &c.*

I. Tales sunt imprimis usurarii. Rei porro sunt usuræ quicumque ex mutuo aliquid ultra sortem exigunt aut percipiunt, sive pecuniam sive quidvis aliud. Usura omnis, & erga omnes, sive divites, sive pauperes prohibita divina lege. Quicumque ergo dant mutuum ad certum tempus, promissum solvendi usuras sub privata syngrapha exigentes, aut accipientes quovis nomine, etiam commercii, usurarii sunt. Quicumque ratione solius periculi quod ex mutuo consequitur, aliquid ultra sortem exigunt, rei sunt usuræ, si nullus alius titulus damni emergentis, aut lucri cessantis intercedat. Usura est rem aliquam ob dilatam solutionem carius vendere justo pretio: vel minoris emere ob anticipatam solutionem . . . . Tutores & curatores ex pecuniis pupillorum mutuo datis exigere aut percipere non possunt aliquid ultra sortem, eo solum nomine quod pupillorum sint; & quod pupillorum interest, resarcire atque compensare tutores ipsi secundum leges teneantur, nisi hujusmodi pecunias in illorum utilitatem collocaverint. Contra istas, aliasque species usurarum, prout opus fuerit ad animarum salutem, Sermonem habeat Concionator, in civitatibus & locis populosis, ubi commercium viget, & huiusmodi corruptelæ & malæ artes dominantur. *Improbum fœnoris inventum qui latrocinium & parricidium nominaverit, non procul a vero aberraverit. Quid enim refert an clanculum perfossis muris prædonis more aliena habeas, & prætereuntis cæde te eorum quæ habeat Dominum constituas, an fœnoris necessitate acqui-*

S. Gregor. Nyssen. Hom. 4. in Ecclesiast.
S. Ambros. Lib. de Tobia. C. 10. & toto

acquiras ea quæ ad te non pertinent? O malum vocabulum, funus fit nomen latrocinii, (inquit S. Gregorius Nyssenus) *Nihil interest inter funus, & fœnus, nihil inter mortem distat & sortem*, (ait S. Ambrosius.) *Multiplicatur quidem facultas injustis & tristibus incrementis, sed mentis substantia contabescit: quoniam fœnus pecuniæ, funus est animæ*, (ait S. Leo.) passim libro legend. S. Leo. Serm. 6. de jejunio decimi mensis.

Inanes certè Usurariorum excusationes, qui mutuum cum honesta, ut vocant, ad sortem accessione, inter homines divites & negotiatores exerceri solitum, Reipublicæ commodum, proximo utile esse aiunt, iis qui mutuum accipiunt, dari opportunitatem rem suam familiarem amplificandi. Negotiatoribus adminiculum præberi ad continuandum augendumque commercium, quo Regna & Respublicæ maxime efflorescunt. Inanis, inquam, illa excusatio est. Non enim ad utilitates nostras, commodaque temporalia Lex Dei inflectenda est, sed secundum illam judicandum an justum sit, quod nobis utile commodumque videtur. Prohibet Deus ex mutuo amplius accipere quam datum sit, *Usuram & superabundantiam accipere*: jubet Christus ut mutuum gratis detur, *Mutuum date nihil inde sperantes*, nullam pauperum ac divitum exceptionem facit, nullam mutui caritatis, & mutui negotiationis distinctionem. Silet, Deo jubente, cupiditas. *Quid revolvis? Deus præcipit. Ad exhibitionem obsequii prior est majestas divinæ potestatis: prior est auctoritas imperantis, quam utilitas servientis*. Factitando augendoque commercio quærantur ac præbeantur adminicula, sed non per malas artes, per cupiditatem, fraudes, mendacia, usuras, quæ negotiationem polluunt, negotiatores Deo exosos faciunt. Accedit, quod usura Reipublicæ etiam perniciosa est, cum æqualitatem dati & accepti non servet, violetque justitiam; cum necesse sit creditores crescere, debitores minui; omniumque facultates tractu temporis a fœneratoribus exhauriuntur. *Usura creditori & debitori exitialis est. Nam debitor quidem inopia atteritur: creditor autem augens divitias, & peccatorum accumulat sibi multitudinem. Proinde ab initio olim Judæis crassioribus & rudioribus hoc præceptum Deus dedit: Non fœnerabis fratri ad usuram pecuniam, nec fruges nec quamlibet aliam rem. Qua igitur excusatione digni erunt, qui Judæis sunt inhumaniores, & post gratiam & tantam a Domino misericordiam, inveniuntur iis, qui sub Lege fuerunt, inferiores, immo pejores? Mare fœnerator est, omnium patrimonia tamquam fluctus absorbet, & ipse nescit expleri. Mari tamen plerique utuntur ad quæstum; fœneratore nemo utitur nisi ad dispendium: Illic multorum commodum est, hic universorum naufragium*. Ezechiel. 18. Luc. 6. Tertull. Lib. de Pœnit. Cap. 4. S. Chrys. Hom. 4. in Genes. Deuteron. 23. S. Ambros. Lib. de Tobia, Cap. 5.

Nec vero promissiones obligatorias ad solvendum lucrum supra capitale, mutuumque usurarium, & fœneratitios contractus excusat consuetudo, quod nempe ita fiat in aliquibus civitatibus, provinciis, regionibus. Nulla enim consuetudo divinæ legi derogare, aut ejus transgressores excusare potest. Christus Jesus, quem audire debemus, & sequi ut legislatorem, magistrum, redemptorem ac Dominum nostrum, non dixit, Ego sum consuetudo, sed, *Ego sum via, veritas, & vita*. Non ex hominum opinionibus, non ex moribus & consuetudinibus sæculi, sed ex Dei verbo judicabimur. *Sermo quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die*. Adversus legem Dei nulla consuetudo præscribere potest. De civitatibus igitur & provinciis, in quibus consuetudo contractibus usuraria pravitate infectis, mutuoque fœneratitio, & schedulis atque promissionibus obligatoriis, quibus aliquid ultra sortem exigitur, auctoritatem dedit, jure merito dici potest: „ Vidi iniquitatem & contradictionem in civitate: „ Die ac nocte circumdabit eam super muros ejus iniquitas, & labor in „ medio ejus, & injustitia: Et non defecit de plateis ejus usura & do„ lus. *Ad quem locum S. Augustinus:* Usura & dolus, *inquit*, non absconduntur saltem, quia mala sunt, sed publice sæviunt. Etenim qui in do„ mo aliquid mali facit, vel de malo suo erubescit. In plateis ejus usura & „ dolus. Joan. 12. 48. Psalm. 54. S. August. Enarrat. in Psalm. 54.

„ dolus. Fœnus & professionem habet, fœnus & ars vocatur; corpus dicitur, corpus quasi necessarium civitati, & de professione sua vectigal impendit; usque adeo in plateis est, quod saltem abscondendum erat.
S. Cyprian. Epist. 1. „ *Cum gemitibus & lacrymis exclamare cogimur:* Consensere jura peccatis, „ & cœpit licitum esse, quod publicum est. *Vide* Theolog. Dogmat. & „ Moral. Lib. 3. Tract. De Peccatis Cap. vii. " ubi de Usura fuse differitur, & uberrimum contra hoc immane vitium dicendi argumentum Concionatoribus subministratur.

II. *Fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur portabat.* Furti rei sunt mercatores, qui rem pluris justo pretio vendunt, aut minoris justo emunt. Emptiones & venditiones citra dimidium justi pretii, manifeste fraudulentæ sunt & injustæ. Furti rei sunt, qui vendunt rem aliquam,
1. Thess. 4. 6. vel in substantia, vel in quantitate seu mensura, vel in qualitate notabiliter deficientem. *Ne quis supergrediatur, neque circumveniat in negotio fratrem suum, quoniam vindex est Dominus.* Leges quidem humanæ ad re-
S. Thomas secunda secundæ. stitutionem non cogunt, nisi emptor sit deceptus ultra dimidiam justi pretii quantitatem: sed lex divina nihil impunitum relinquit, quod sit justitiæ contrarium. Unde si in emptione & venditione non sit æqualitas justitiæ observata, tenetur ille qui justo plus vendidit, vel justo minus emit,
Matth. 7. compensare damnum ei qui passus est, secundum legem naturalem & Evangelicam: *Omnia quæcumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 6.*
Eccli. 27. *Art. 5. Regulis 1. 4. 9.* Periculosa Christianis negotiatio, si cupiditati obsequantur, malorum omnium radici. *Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur: sic & inter medium venditionis & emptionis angustiabitur pecca-*
Ezechiel. 28. *tum.* Hinc Deus Tyriorum peccata maxima ex parte prodiisse ex negotiatione significat. *In multitudine negotiationis tuæ repleta sunt interiora tua iniquitate, & peccasti, & ejeci te.* Et rursum: *Iniquitate negotiationis tuæ polluisti sanctificationem tuam.* S. Augustinus explicans hunc Versum Psalmi LXX. *Quoniam non cognovi litteraturam,* sive (ut ipse legit) *negotiationes, introibo in potentias Domini. Audiant,* inquit, *negotiatores, & mutent vitam.* Fraudes tamen, mendacia, perjuria, vitia non sunt negotiationis, quæ per se bona est, sed negotiatorum, & fructus cupidita-
S. Leo Epist. 2. alias 92. ad Rusticum. Inquisit. 11. tis. Unde Sanctus Leo ait: „ Qualitas lucri negotiantem aut excusat, „ aut arguit: quia est honestus quæstus & turpis. Verumtamen Pœnitenti utilius est dispendia pati, quam periculis negotiationis obstringi: quia „ difficile est inter ementis vendentisque commercium non intervenire pec„ catum.

III. *Fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat.* Furti & rapinæ rei sunt, qui creditores suos fraudant; qui debita non solvunt, cum possint; qui prodigalitate, luxu, comessationibus, ludis, facultates suas decoquunt, ex quibus dispungere possent æs alienum, quo sunt obstricti; qui denique gravia in dies debita contrahunt, cum sciant se non esse solvendo. *Mutuabitur peccator, & non solvet.* Rem alienam in-
Psalm. 36. vito Domino retinere, nemo furtum esse negaverit. Bona porro creditorum hujusmodi homines retinent ipsis invitis. „ Contra illos S. Ambro-
S. Ambros. Lib. de Tobia cap. 21. „ sius: „ Quam deforme est, *inquit,* ut pro beneficio ei qui te adjuvit, „ rependas molestiam! Debere, verecundum est: non reddere, inverecun„ dum. Postulabis dilationem, cum cœperis conveniri in tempore præ„ scriptæ solutionis, pro pecunia afferes tædia; causaberis de tempore, „ excusationes strues; & cum totum promiseris, ne in universum frauda„ re videaris, vix dimidium restitues. De amico inimicum facies, pro „ honore referes contumeliam, pro benedictione maledictum. Quam hæc „ opinionem lædant, considera: quam a viro bono discrepent, recogno„ sce . . . . Reddite ergo omnibus debita. Nemini debeatis, nisi ut invi-
Rom. 13. „ cem diligatis.

IV. Nemo qui rem alienam acceperit aut retinet invitis Dominis; nemo

nemo furti supradictis, aliisve modis reus; nemo qui grave damnum alteri intulit, absolvendus est, & ad sacram Mensam admittendus, nisi restituerit quod injuste accepit ac retinet; si tamen restituere potest. Nam sine restitutione nulla hujusmodi hominibus spes salutis esse potest. *Si dixero impio*, inquit Deus, *Morte morieris, & egerit pœnitentiam a peccato suo, feceritque judicium & justitiam, & pignus restituerit ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vitæ ambulaverit, nec fecerit quidquam injustum: vita vivet, & non morietur*. A restitutione incipiendam vitam novam, seu veram conversionem, confirmat sacrum hoc Sapientis oraculum: *Initium viæ bonæ, facere justitiam*, reddendo scilicet unicuique quod suum est. Hinc incipiendum exemplo suo docuit Zachæus: *Et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum*. Nulla præter impotentiam sive summam egestatem, iis qui res alienas quolibet modo surripuerunt, aut invitis Dominis retinent, suffragator excusatio, quo minus restituant absque mora. „ Pessimum hominum genus commemoras, cui pœnitentiæ „ medicina omnino non prodest. Si enim res aliena, propter quam pecca- „ tum est, cum reddi possit, non redditur, non agitur pœnitentia, sed „ fingitur. Si autem veraciter agitur, non remittetur peccatum, nisi re- „ stituatur ablatum. " Sed si restituero, inquiunt, a meo statu excidam, ad extremam egestatem redigar, filii mei mendicare cogentur. Ad hunc statum per injustitiam, rapinam, furta, fraudes ascendisti, justitia postulat ut descendas. Si ad egestatem restituendo redigaris, hac pœna dignus es: toleranda est patienter & amplectenda, ut salves animam tuam, qua nihil tibi pretiosius esse debet; ut Deum tibi reddas propitium; ut æternam damnationem vites. Si filii tui probi sint & justi, Deus illis providebit. *Non vidi justum derelictum, nec semen ejus quærens panem*. Ex rebus alienis providere illis salva justitia non potes. Id si feceris, tibi, illisque æternam damnationem arcessis. Velles-ne ut alii bona tua raperent ad providendum filiis suis? Quod igitur non vis tibi fieri, alteri ne feceris. Primum legis naturæ principium est in Evangelio renovatum. Labora ut victum compares: laborare, & labori assuescere, ab alieno abstinere, verbo & exemplo filios doce. „ Qui furabatur, jam non furetur; magis autem laboret, „ operando manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessi- „ tatem patienti. Satisfaciam, (inquis) eleemosynas largiendo pauperibus, sacra anniversaria in Monasteriis fundando. Prius restitue, deinde eleemosynas erogabis... Ex propriis, non ex alienis & male partis facienda eleemosyna. „ Honora Dominum de tua substantia (*inquit Sapiens*) Dona ini- „ quorum non probat Altissimus, nec respicit in oblationes iniquorum: „ nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. Qui offert „ sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium in conspe- „ ctu patris sui. Vide Lib. 4. *Theolog. Dogmat. & Moral. Cap.* 3. *Art.* 11. *Regula* 32. De furti lege, Cap. 9. ejusdem Libri, Art. 2. & 3. De restitutione, Art. 6.

Ezechiel. 33. 14.

Luc. 19.

S. August. Epist. 153. alias 54.

Psalm. 36. 25.

Ephes. 4. 28.

Prov. 3.

Eccli. 34.

Qui rem alienam se non habere, per Dei gratiam agnoscunt, nec damnum grave proximo unquam intulisse, ante Pascha examinent num a cupiditate & avaritia, quæ radix omnium malorum est, liberi sint. Hæc usurarum, fraudium, omnis generis furtorum origo. Hæc miserum Judam ad furtum pecuniæ, Christi & Apostolorum usibus destinatæ, ad sacrilegam Communionem, ad venditionem Magistri Dominique sui impulit. „ Amori „ pecuniæ vilis est omnis affectio, & anima lucri cupida etiam pro exi- „ guo perire non metuit: nullumque est in illo corde justitiæ vestigium, „ ubi avaritia sibi fixit habitaculum. *Igitur* sint mores sine avaritia, con- „ tenti præsentibus. Ipse enim (*Deus*) dixit, Non te deseram, neque de- „ relinquam.

S. Leo Ser. de Pass. Dom.

Hebr. 13.

FER.

FER. VI. IN PARASCEVE.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. Qui peccatum non fecit: qui cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem judicanti se injuste: qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui, justitiæ vivamus: cujus livore sanati estis. 1. Petri II. 21. 22. 23. 24.

QUis passus est? Quid passus? Pro quibus? Propter quid? considerandum. Quis? *Christus*, Dei Filius, verusque Deus, Christus Dominus noster, Dominus virtutum, Rex gloriæ, Pontifex innocens, impollutus, Sanctus Sanctorum: *Qui peccatum non fecit*. Quid passus est? Acerbissimos dolores, in anima, corpore, membris, sensibusque omnibus; mortem crudelissimam & ignominiosissimam in Cruce. *Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum*. Pro quibus passus? Pro creaturis suis, pro servis, pro injustis, pro peccatoribus, pro ingratis: *Pro nobis*. Propter quid, quem ob finem passus? Ut nos redimeret, ut nos sanaret, ut nos a morte peccati liberatos ad vitam justitiæ revocaret. *Ut peccatis mortui, justitiæ vivamus: cujus livore sanati estis*.

Deus & homo Christus vere passus: non tamen passa Deitas. (*Lib. 1. Quæst. 1. Art. 5. §.1.*) Acerbitas passionis Christi .. Interior animi dolor in Christo gravissimus... Corporis dolores in Christo patiente acerbissimi (*Ibid. §. 2.*)

Mortis genus, quam pro nobis Christus passus est, fini, quem sibi proposuerat, convenientissimum fuit. (§. 3.) Figuris & oraculis Scripturarum mors Christi, genusque mortis, adumbrata & prædicta sunt. Figuræ; Abel, Isaac, Agnus paschalis, Serpens æneus, Hircus emissarius, Vacca rufa... Prophetarum vaticinia de morte Christi in Cruce (*Ibidem*).... Christi passio & mors voluntariæ fuerunt & liberæ, quamvis præcepto Patris passus & mortuus sit, Patremque metu mortis imminentis oraverit ut ab eo transiret Calix iste. Christus affectus nostros liberrime suscepit .... Quas ob causas? Discrimen inter affectus Christi & nostros. (*§. quinto ejusdem Articuli*.)

Immensa ex passione & morte Christi beneficia in nos redundarunt. 1. Liberatio a peccato. 2. Liberatio a diaboli tyrannide. 3. Solutio pœnæ peccatis nostris debitæ, divinæque justitiæ placatio. 4. Cœli reseratio. (*§. sexto ejusdem Articuli*.)

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. Christus in passione sua omnium virtutum exempla nobis dedit.. Christi patientis & morientis caritas.. Pietatis erga parentis exemplum dedit Christus moriens.. Christi patientis & morientis humilitas & obedientia...... Christi patientis & morientis mansuetudo. Christi patientis & morientis patientia. (*§. septimo ejusdem Articuli*).

Hebr. 2. 9. *Vidimus Jesum, propter passionem mortis, gloria & honore coronatum*. Christi Jesu claritas & gloria in passione & cruce promicans, & per passionem crucemque parta. (*§. octavo ejusdem Articuli*.) In passione & Cruce se Deum verum demonstravit... Per passionem & crucem victor diaboli & mortis extitit. (*Ibid.*) Crux Christi, Altare Sacrificii.. In Cruce Ecclesia cum suo Capite Deo immolatur. (*Ibid. n. 3.*) Crux Christi, tribunal judicantis. (*Ibid. n. 4.*) Crux Christi, cathedra docentis, (*Ibid. n. 5.*) Crux Christi, thalamus Sponsi. (*Ibid. n. 6.*) Crux Christi, thronus regnantis (*Ibid. n. 7.*)

Christus pro peccatoribus passus est, & ab iis quotidie patitur, qui ipsum rursus in semetipsis crucifigunt, ut ait Apostolus: *Rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, & ostentui habentes*. In Republica Judæorum,

rum, cum inventum fuerat hominis occisi cadaver, & ignorabatur cædis reus, Seniores vicinioris civitatis veniebant ad interfectum, lavabantque manus suas super vitulam piacularem in valle percussam, dicentes: *Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi viderunt. Propitius esto populo tuo Israel, quem redemisti Domine, & ne reputes sanguinem innocentem in medio populi tui Israel*. En hominis Dei Jesu Christi crucifixi, corpus mortuum & exsangue. Cædis ejus reum se negat Pilatus, manus suas lavans coram populo: *Innocens ego sum* (inquit) *a sanguine Justi hujus*. Reos se negant Judæi. *Non licet nobis* (inquiunt) *interficere quemquam*. Accedite, Christiani, accedite: an lavare audebitis manus vestras, & dicere, *Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc?* Peccatum vestrum confitemini ut in hoc generalis Expiationis Festo vobis per ipsum, quem effudistis, Christi sanguinem remittatur. *Sanctum & justum negastis: Auctorem vitæ interfecistis..... Pœnitemini igitur & convertimini, ut deleantur peccata vestra*. Hebr. 6. 6. Deuteron. 21. Act. 3. 14. 15. 9.

DOMINICA PASCHÆ.

Jesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est hic.
Marci xvj. 6.

DEus noster Deus salvos faciendi, & Domini Domini exitus mortis, (ait Rex Propheta.) Christus igitur sub imperio mortis manere non poterat, sed resurgere debebat secundum Scripturas, ut idem Propheta Spiritu Dei afflatus prædixit, Psal. 3. 6. *Ego dormivi, & soporatus sum, & exurrexi, quia Dominus suscepit me*: Psal. 15. 9. *Propter hoc lætatum est cor meum, & exultavit lingua mea: insuper & caro mea requiescet in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vitæ, adimplebis me lætitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua usque in finem*. Ideo in monumento alieno, eoque novo sepultus est Jesus, quia brevi resurrecturus erat. *Etenim tumulus his paratur, qui sub lege sunt mortis. Victor mortis tumulum suum non habet. Quæ enim communio tumulo & Deo?* Unus ille *inter mortuos liber*, quorum *sepulcra domus illorum in æternum*, in tumulo fuit ad modum transeuntis: *Singulariter sum ego donec transeam*, utpote mortem ipsam in sede sua expugnaturus, secundum illud Osee Prophetæ oraculum: *Ero mors tua, o mors, morsus tuus ero, inferne*. Hic fidei nostræ fundamentalis Articulus hodierna die vobis explicandus: *Tertia die resurrexit a mortuis*. Resurrexit propria virtute. Resurrexit primus omnium. Resurrexit tertia die, prout ipse prædixerat. Resurrexit circa diluculum, illucescente jam die. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 6. §. 2.*) Psalm. 67. 21. S. Ambros. Lib. 10. in Lucam. Psalm. 48. 12. Psal. 140. 10. Osee. 13. 14.

Hoc in Mysterio tria consideranda sunt. 1. Resurrectionis Christi necessitas. 2. Resurrectionis Christi gloria. 3. Resurrectionis Christi fructus & utilitates eximiæ.

1. Christum surgere oportuit, ad divinæ justitiæ commendationem... 2. Christum resurgere necesse erat, ad fidei nostræ confirmationem.... 3. Christum resurgere necesse erat ad sustentationem spei nostræ.... 4. Christi resurrectio necessaria erat ad institutionem nostram.., 5. Necessaria erat ad salutis nostræ consummationem. (*Ibid.* §. 3.)

II. Resurrexit idem Christi corpus verum.... Resurrexit Christi corpus integrum... Resurrexit gloriosum... Christus post Resurrectionem vix agnosci ex carne potest. Quo sensu Christus post Resurrectionem *totus Deus?*... Resurrectio, nova Christi Jesu nativitas, æternæ generationi maxime affinis. (*Ibid.* §. 4.)

III. Resurrectionis Christi fructus & utilitates eximiæ. Primus resurrectionis Christi fructus, resurrectio corporum.... Resurrectionis Christi fructus alter, animarum nostrarum resurrectio. (*Ibid.* §. *quinto.*) *Deus qui* Rom. 8. 11.

qui suscitavit Jesum a mortuis, vivificabit & mortalia corpora nostra, propter inhabitantem Spiritum ejus in nobis. Corpus nostrum etiam idem, integrum, gloriosumque resurget, post tres dies mysticos. *Vivificabit nos post*
Osee. 6. 3. *duos dies, in die tertia suscitabit nos, & vivemus in conspectu ejus.* Prima dies est passionis, qua hic in mundo tribulationes varias sustinere nos oportet, gloriamque bonis operibus & patientia promereri, sicut Christus meruit gloriam sui corporis, nominisque sui exaltationem patiendo & moriendo. Dies secunda, est dies mortis, qua in sepulcro quiescendum est usque ad finem sæculi. Tertia dies est resurrectionis generalis, qua summo mane a somno mortis excitabimur. Pharaonis pincerna in carcere detentus,
Genes. 1. 42. 12. vidit per somnium tres propagines vitis crescere paulatim in gemmas, & post flores uvas maturescere, seque uvas exprimere in calicem, & tradere poculum Regi. Quod visum faustum omen fuit libertatis ipsius pincernæ, interprete Joseph. *Tres propagines*, inquit, *tres adhuc dies sunt; post quos recordabitur Pharao ministerii tui, & restituet te in gradum pristinum.* Quandiu in corpore mortis hujus peregrinamur a Domino, velut in carcere sumus. *Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo.* Et post
Psal. 141. 8. Psal. 22. 5. Psal. 35. 9. eductionem animæ, corpus in sepulcro velut carcere tabescit: verum tertia die recordabitur Christus Rex gloriæ ministerii nostri, si tamen fideles servi fuerimus, & restituet nos in gradum pristinum; in Aulam suam nos
Matth. 26. 29. admittet redivivos & gloriosos, non ut ipsi calicem porrigamus, sed ut ipse participes nos faciat præclari calicis, inebriantis ab ubertate domus Dei; & torrente voluptatis nos potet; & ad mensam suam sedentibus det ut vinum novum cum illo bibamus in Regno Patris sui.

Verum ad vitam & gloriam æternam non resurgent, sed ad mortem se-
Rom. 4. cundam, & in opprobrium sempiternum, illi qui ante finem vitæ hujus non resurrexerint a peccato, quod est mors animæ. Hæc resurrectio effectus est Resurrectionis Christi, qui *Traditus est propter peccata nostra, & resurrexit propter justificationem nostram.* Spiritualis porro resurrectio sex signis fit manifesta. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 6. §. 6.*)

DOMINICA IN ALBIS

Post dies octo, iterum erant Discipuli ejus intus & Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis, & stetit in medio, & dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Joan. xx. 26. 27.

CHristus Jesus *Princeps pacis*, qui nasci voluit toto orbe in pace composito; quo nascente Angeli cecinerunt, *In terra pax hominibus bonæ voluntatis*, qui Discipulis suis pacem moriturus velut supremis testamenti tabulis munus hereditarium reliquit: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis*: post Resurrectionem suam in medio illorum se sistens, pacem illis ter adprecatur & largitur: *Pax vobis*. Ipsis simul confert Spiritum Sanctum & potestatem remittendi peccata: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittentur eis:* Quia vera pax in statu peccati haberi non potest. Illis denique vulnera sua ostendit, ac Thomæ palpanda præbet: *Vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum.* Quia vera pax, quam mundus dare non potest, fructus est passionis & vulnerum Christi, qui sanguinis sui pretio nobis illam comparavit.

I. Pax fructus Spiritus Sancti .... Peccatores vera pace frui non possunt... Veræ pacis amator, inimicorum ejus amator est... Pacem habet, qui pacem amat.... Pax cum Deo, cum nobismetipsis, cum proximis. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Confirmationis, Cap. 3. Art. 3. n. 3.*) Pax individua justitiæ comes. Psalm. 71. *Orietur in diebus ejus justitia & abundantia pacis.* Psal. 84. *Justitia & pax osculatæ sunt.* Isai. 33. *Erit opus ju„stitiæ pax.* Igitur fac justitiam, & habebis pacem. Si enim non ama-
„ veris

„ veris justitiam, pacem non habebis. Duæ amicæ sunt, ut forte unam S. August.
„ vis, & alteram non facis. Nemo est enim qui non vult pacem; sed non Enarrat. in
„ omnes volunt operari justitiam. Interroga homines, Vis pacem? Uno Psal. 84.
„ ore tibi respondet totum genus humanum, Opto, cupio, volo, amo.
„ Ama & justitiam, quia duæ amicæ sunt justitia & pax, ipsæ se oscu-
„ lantur. Si amicam pacis non amaveris, non te amabit ipsa pax, nec ve-
„ niet ad te. Quid enim magnum est desiderare pacem? Quamvis malus
„ desiderat pacem. Bona enim res est pax. Sed fac justitiam, quia justi-
„ tia & pax se osculantur, non litigant. Tu quare litigas cum justitia?
„ Ecce justitia dicit tibi, Ne fureris, & non audis. Ne adulteres, non vis
„ audire. Non facias alteri, quod tu pati non vis; non dicas alteri, quod
„ & tibi dici non vis. Inimicus es amicæ meæ: dicit tibi pax, quid me
„ quæris? Amica sum justitiæ, quemcumque invenero inimicum amicæ
„ meæ, non ad illum accedo. Vis ergo venire ad pacem? Fac justitiam... Psal. 33. 15.
„ *Declina a malo, & fac bonum*, (hoc est amare justitiam: & cum jam
„ declinaveris a malo, & feceris bonum, *Inquire pacem, & persequere* S. August.
„ *eam*. Jam enim non diu illam quæres; quia & ipsa occurret tibi, ut in Ps. 127.
osculetur justitiam. *Sine caritate nulla pax est .... Caritas* autem *diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis*. Ideo pacem Spi- Rom. 5.
ritu sancto Discipulis suis Christus impertitur: *Pax vobis... Accipite Spiritum Sanctum*.

Peccatorum falsa pax... Malæ conscientiæ pœna. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 3. num 6.*) Vita beata non est absque pace. *Vitam porro beatam efficiunt tranquillitas conscientiæ, & securitas innocentiæ*. Id a Spiritu Sancto per os Salomonis loquente discimus: *Secura mens quasi juge convivium*. Hanc pacem Philippensibus optat Apostolus: *Pax Dei, quæ exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra & intelligentias vestras in Christo Jesu*. Pax Dei, non pax sæculi; pax corda custodiens, non corrumpens; pax Christi, quæ omnes animi motus & cupiditates, non modo rationi, sed legi Dei & gratiæ subjicit, de qua idem Apostolus: *Pax Christi exultet in cordibus vestris*. De qua S. Ambrosius: Jacob, inquit, petiturus a fratre concordiam, dormivit in castris. *Perfecta virtus habet quietis tranquillitatem & stabilitatem; ideo Dominus donum ejus perfectioribus reservavit, dicens:* „ Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vo-
„ bis. „ *Perfectorum est enim non facile mundanis moveri, non turbari metu, non exagitari suspicione, non terrore concuti, non dolore vexari: sed quasi in littore tutissimo adversum insurgentes fluctus sæcularium procellarum mentem immobilem fida statione placidare. Hoc firmamentum Christianis mentibus Christus invexit, pacem internam invehens animis probatorum; ut non turbetur cor nostrum; neque exagitetur animus ..... Fructus itaque pacis est non perturbari in pectore. Pacem meam do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet.* Denique *vita justi quieta est, injustus autem inquietudinis & perturbationis plenus est. Itaque amplius suis suspicionibus affligitur impius, quam alienis plerique verberibus: majoresque vibices vulnerum in ejus animo sunt, quam in eorum corpore qui ab aliis verberantur. Grande est aliquem intra se tranquillum esse & sibi convenire. Foris pax aut Imperatoris sollicita providentia, aut manu militum quæritur, aut bellorum prospero cedit eventu, aut internecione aliqua barbarorum, si in se hostili motu sua arma convertant. In ea pace nulla nostra virtus, sed eventus est. Certe gloria pacis illius ad Imperatorem refertur: istius pacis fructus in nobis est, quæ est in mentibus singulorum, quæ tenetur affectibus. Istius pacis major est fructus, quo spiritalis nequitiæ tentamenta, quam quo arma hostilia repellentur. Ista pax sublimior, quæ corporalium passionum excludit illecebras, perturbationesque mitigat, quam ea quæ barbaricos sedat incursus. Plus est enim clauso intra te hosti resistere, quam remoto.*

S. Ambros. Lib. 2. de Offic. Ministr. c. 1.

Prov. 15. 15.

Philipp. 4.

Coloss. 3.

S. Ambros. Lib. 2. de Jacob. & vita beata. c. 6.

Joan. 14. 17.

Joan. 14. 17.

Discipulis suis pacem adprecatus est Christus, cum *intus* essent. Pa-

cem non habemus, nisi *intus* in anima nostra stet Christus, illicque nos colligamus, non extra divagemur. Columba pacis præco ramum virentis olivæ ad Noe defert in Arcam. Si pacem habere vis, intra & tu in Arcam, hoc est, *In te ipsum intra, in tuam mentem, in tuæ animæ principale; ibi salus est, ibi gubernaculum, foris diluvium, foris periculum.*

S. Ambros. Lib. de Noe & Arca; c. 11.

Peccator pacem habere non potest, nisi pœnitentiam egerit, ac remissionem peccatorum obtinuerit. Merito esse dicitur *Sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator amisso clavo.* Nam sicut dormiens inter procellas propior est periculo quam vigilans, ita qui plagas conscientiæ non sentit, magis periclitatur, quam qui illis cruciatur. Peccatoris ita sopiti, nec ullos conscientiæ stimulos sentientis, figura erat Jonas. *Facta est tempestas magna in mari, & navis periclitabatur conteri... & Jonas dormiebat sopore gravi.* Peccator fugit a facie Dei sicut Jonas, sed fugit in Tharsis, id est, totum se mundanis gaudiis ac delectationibus immergit. Tharsis enim, S. Hieronymo interprete, idem est ac *Contemplatio gaudii.* Dormit sopore gravi, peccatorum fumo crassisque vaporibus, sensuum spiritualium hominis interioris intercludentibus officia. De illius salute actum est, nisi gubernator navis, id est, divina gratia accedat, & secure adeo ac periculose quiescentem a somno excitet. *Et accessit ad eum gubernator, & dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? Surge, invoca Deum tuum.* Necesse est ut gratiæ consentiat libertas ad sortem super peccata mittendam, ut cognoscatur propter quæ potissimum orta sit tempestas divinæ ultionis peccatori imminentis. *Et dixit vir ad collegam suum: Venite, & mittamus sortes, & sciamus quare hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes, & cecidit sors super Jonam, & dixerunt ad eum: Quod est opus tuum?* Denique peccatum in mare projiciendum, & aquis amaris pœnitentiæ submergendum est, ut sedetur tempestas. *Et tulerunt Jonam, & miserunt in mare, & stetit mare a fervore suo.*

Prov. 23. 34.

Jonæ 12.

In adversis rebus tranquilli esse non possumus, nisi mundam & puram conscientiam habeamus. Jacob post cladem Sichemitis a filiis suis illatam, dixit illis: *Turbastis me, & odiosum fecistis me Chananæis & Pherezæis habitatoribus terræ hujus. Non pauci sumus: illi congregati percutient me, & delebor ego & domus mea.* Sed contra hos terrores una illi videtur sacra anchora, suorum conscientia. Quamobrem hanc emundari jubet ac purgari, ut ad illam confugiant. *Abjicite Deos alienos qui in medio vestri sunt, & mundamini ac mutate vestimenta vestra. Surgite & ascendamus in Bethel, ut faciamus ibi altare Deo, qui exaudivit me in die tribulationis meæ.* Quid subinde? Jacob timere desinit, timeri incipit. *Cumque profecti essent, terror Dei invasit omnes per circuitum civitates, & non sunt ausi persequi recedentes.* Unde tam subita mutatio? Ex conscientiarum expiatione. Sic ascenditur in Bethel, id est, in domum Dei.

Gen. 34. 30.

Gen. 31. 2. & 5.

Rupertus Lib. 8. in Gen. c. 12.

II. Pacem vulneribus suis & sanguinis sui pretio nobis Christus Jesus comparavit, *Delens quod adversus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud Cruci:* & „ exspolians principatus & potestates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso." Passionem pertulit, vulnera suscepit, mortem subiit, ut nos Deo reconciliaret. „ Pacificans per sanguinem crucis „ sive quæ in terris, sive quæ in cœlis sunt. Et vos cum essetis aliquando „ alienati, & inimici sensu in operibus malis: nunc autem reconciliavit in „ corpore carnis ejus per mortem, exhibere vos sanctos & immaculatos & irreprehensibiles coram ipso." Vulnerum cicatrices in corpore redivivo & glorioso servavit Christus Jesus, ut eas Patri ostendens, pro nobis interpellaret. „ Vulnera suscepta pro nobis cœlo inferre maluit, abolere noluit, ut „ Deo Patri nostræ pretia libertatis ostenderet. Quot vulnera, tot ora, misericordiam & pacem pro nobis postulantia." „ Accessistis ad testamenti novi „ mediatorem Jesum, & sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel. Sanguis enim Abel vindictam adversus fratrem: sanguis Christi miseri-cor-

Coloss. 2. 13. 15.

Coloss. 1. 20.

S. Ambros. Lib. 6. in Lucam.

Heb. 12. 24.

cordiam pro iis qui ipsum effuderunt, postulat. Vulnera denique Christus ostendit Thomæ Apostolo, non solum pro ipso, ut dubitationis ejus & incredulitatis vulnus sanet, sed pro omnibus Christianis, ut adorandorum vulnerum intuitu pacem, quantum fieri potest, cum omnibus hominibus habeamus. Ex latere, ex corde Jesu Christi caritatem hauriamus, ut proximos nostros, etiam inimicos diligamus. *Quantum in nobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes*. Non sit pax simulata, sed vera, pax sine inimicitiis. Ignoramus absque caritate pacem, sine pace communionem. „ Si „ offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te; dimitte ibi munus tuum, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum... Si Munera „ nostra absque pace offerre non possumus; quanto magis & Christi corpus „ accipere? „ Cum his ipsis qui oderunt pacem, simus pacifici. Cupiditates resecemus, quæ discordiarum & litium sunt formites. Alter alterius onera sustinentes in caritate Dei & patientia Christi, suspiremus ad cœlestem Jerusalem, de qua dictum est a Propheta: „ Qui posuit fines tuos pacem. „ Modo desideramus pacem, quam hic habemus in spe. Adhuc enim in nobis ipsis qualis pax? Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Ubi plena pax in uno homine? Quando erit plena in uno „ homine, tunc erit plena in omnibus civibus Jerusalem. Quando erit plena „ pax? Quando corruptibile hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc „ induerit immortalitatem: tunc plena pax, tunc firma pax; nihil litigat „ adversus animam in homine, non ipsa adversum se, ex quadam parte saucia; non carnis fragilitas, non indigentia corporis, non fames, non sitis, „ non frigus, non æstus, non lassitudo, non ulla inopia, non provocatio „ rixæ, non certe ipsa sollicita cautela & vitandi inimici & diligendi. „ Hæc omnia, Fratres mei, litigant adversum nos, nondum est plena & „ perfecta pax. Ibi perfecta pax, ubi perfecta jucunditas, ubi laus sine defectu, amor sine scandalo, fructus sine timore, vita sine morte.

Rom. 12. Matth. 5. S. Hieron. Epist. 62. Psal. 147. S. August. in hunc Psalmum. Galat. 5. 17. 1. Cor. 15. 13. S. August. in Psal. 99.

DOMINICA II. POST PASCHA.

Ego sum Pastor bonus. Cognosco oves meas, & cognoscunt me meæ... & animam meam pono pro ovibus meis. Joan. x.

PAstorem illum se esse declarat Christus, de quo vaticinati sunt Prophetæ, venturum aliquando Pastorem, qui proprias suas oves, non alienas sit pasturus. Isaiæ 40. 10. 11. „ Ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, „ & brachium ejus dominabitur: Ecce merces ejus cum eo, & opus illius „ coram illo. Sicut Pastor gregem suum pascet: In brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit, fœtas ipse portabit. *Ezech.* 34. 11. *& seqq.* Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse requiram oves meas, & „ visitabo eas: Sicut visitat Pastor gregem suum, in die quando fuerit in „ medio ovium suarum dissipatarum, sic visitabo oves meas, & liberabo „ eas de omnibus locis, in quibus dispersæ fuerint in die nubis & caliginis; & educam eas de populis, & congregabo eas de terris, & inducam „ eas in terram suam, & pascam eas in montibus Israel, in rivis, & in cunctis sedibus terræ. In pascuis uberrimis pascam eas, & in montibus excelsis „ Israel erunt pascua earum.. Ego pascam oves meas, & ego eas accubare „ faciam, dicit Dominus Deus.. Salvabo gregem meum, & non erit ultra „ in rapinam.. Et suscitabo eis Pastorem unum, qui pascat eas, servum „ meum David;" id est, Christum filium David. Jamdiu enim David obierat, cum hæc Ezechiel vaticinatus est. Christus igitur bonus ille Pastor, in quo omnes pastoris optimi dotes & caracteres concurrunt. Nos oves ejus sumus: dare igitur debemus operam ut nulla nobis ovium proprietas desit.

I. *Bonus pastor animam suam dat*, id est, vitam exponit *pro ovibus suis*. Christus pro nobis mortuus est, non necessitate, sed liberrima voluntate, ut

te, ut suum erga oves suas amorem opere ipso comprobaret., Ego pono „ animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego „ pono eam a me ipso, & potestatem habeo ponendi eam: & potestatem ha- „ beo iterum sumendi eam., Quod ab Isaia prædictum: *Oblatus est* (inquit) *quia ipse voluit*. Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. Sic oves suas Christus dilexit, ut se ipsum pro illarum salute morti traderet. Sic vicissim illum diligamus, ut pro illo mori parati simus. „ Ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semet- „ ipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis. David cum populum suum peste, quam præ aliis Dei flagellis elegerat, plecti cerneret, ad Dominum clamavit: *Vertatur, obsecro, manus tua contra me & contra domum patris mei*. Pro populo suo mori paratus erat. Quid mirum? Ipse enim peccaverat, non populus: *Ego sum qui peccavi: isti qui oves sunt, quid fecerunt?* Contrarium in Christo accidit: oves peccaverant, Pastor bonus pro illis vitam suam dedit, & quidem ut vitam haberent meliorem. *Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant.... Ego vitam æternam do eis*. Neque intuitu alicujus commodi atque utilitatis, quam ex ovibus percepturus esset, sed gratis pro ovibus suis vitam dedit. Quæramus & nos non quæ nostra, sed quæ Jesu Christi. Illum gratis amemus, qui sustinuit in assumpta carne incommoda nostra, passionem, mortem; & hoc totum non propter se, sed *propter nos, ut redderet nos incolumes de infirmis, coheredes de extraneis, liberos de servis*.

Isai. 53. Joan. 12. Ephes. 5. 2. 2. Reg. 24. 17. S. Bernad. Serm. 2. de Cœn. Dom.

Bonus Pastor oves suas sollicite custodit, earumque saluti invigilat. *Mercenarius fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ovibus*. Christus vero suas oves non deserit. *Proprias oves vocant nominatim, & educit eas*. Cum illis est *omnibus diebus usque ad consummationem sæculi*. Illas novit, illas pascit, illas tuetur ac defendit. Quis Pastor oves proprio pascit sanguine? Et quid dico, Pastor? Matres ut plurimum filios aliis nutricibus alendos tradunt: Christus proprio nos sanguine pascit in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento., Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in lo- „ co pascuæ ibi me collocavit. Super aquam refectionis educavit me. De- „ duxit me super semitas justitiæ. Nam etsi ambulavero in medio umbræ „ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. Virga tua & baculus „ tuus ipsa me consolata sunt. Parasti in conspectu meo mensam adversus „ eos qui tribulant me... Et misericordia tua subsequetur me omnibus „ diebus vitæ meæ. Omnibus Sacramentis suis adest bonus ille *Pastor & Episcopus animarum nostrarum*. Hic est qui baptizat, hic qui absolvit, hic qui corpus ipse suum consecrat & porrigit invisibiliter, cum Sacerdos sacra hæc ministeria visibiliter peragit. Æternus enim ille Sacerdos est secundum ordinem Melchisedech, cui nemo succedit, cum semper vivat, suoque semper Sacerdotio per Ministros suos fungatur in terris, & per se ipsum in cœlis ad Patris dexteram., Et alii quidem plures facti sunt Sacerdotes, id- „ circo quod morte prohiberentur permanere: hic autem eo quod maneat „ in æternum, sempiternum habet Sacerdotium. Unde & salvare in per- „ petuum potest accedentes per semetipsum ad Deum: semper vivens ad „ interpellandum pro nobis., Unus ille bonus Pastor, cujus omnes pastores boni membra sunt. *Unum caput, unum corpus, unus Christus. Ergo & Pastor pastorum, & pastores pastoris, & oves cum pastoribus sub pastore*. Quid sunt hæc, nisi quod ait Apostolus? „ Sicut enim corpus unum est, „ & multa membra habet, omnia autem membra corporis, cum sint mul- „ ta, unum est corpus, sic & Christus. Ergo merito Christus habens in se omnes Pastores bonos, unum commendat, dicens: „ Ego sum Pastor bo- „ nus. *Ego sum*, Unus sum, omnes mecum in unitate unum sunt. Qui „ extra me pascit, contra me pascit. Qui mecum non colligit spargit.

Psalm. 22. 1. Petri 2. 25. Hebr. 7. 24. 25. S. August. Serm. 138. alias 50. de verb. Dom. 1. Cor. 12. 12.

Bonus Pastor oves errantes quærit, & ad ovile adducit. Ita Christus: „ Alias (*inquit*) oves habeo, quæ non sunt de hoc ovili, & illas oportet „ me ad-

„ me adducere, & vocem meam audient, & fiet unum ovile, & unus Pa-
„ stor. Loquebatur primo ovili de genere carnis Israel. Erant autem alii S. August.
„ de genere fidei ipsius Israel, & extra erant adhuc, in Gentibus erant, ibid.
„ prædestinati, nondum congregati. Hos noverat qui prædestinaverat: no-
„ verat qui redimere sanguine suo fuso venerat. Videbat eos nondum vi-
„ dentes eum: noverat eos, nondum credentes in eum. De his scribit Apo- Rom. 11. 26.
„ stolus: Nolo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, quia cæcitas ex par-
te contigit in Israel, donec plenitudo gentium intraret.

Oves errantes, peccatores ex omni gente quærit Pastor bonus, & quam- Luc. 15.
libet ovem errantem. *Cum invenerit, imponit in humeros suos gaudens*,
& ad gregem reducit. *Erravit sicut ovis quæ periit; quære servum tuum*, Psal. 118.
Domine. vers. ult.

II. Ovium suarum proprietates & dotes, bonus ipse Pastor nobis expo-
nit. *Cognosco meas, & cognoscunt me meæ*: non sterili cognitione: multi
enim dicunt, *Domine Domine*, qui a dextris boni Pastoris inter oves non
erunt, & quibus dicet: *Non novi vos, discedite a me maledicti*: sed co-
gnitione amorem spirante, sicut Patris æterni cognitio *Verbum* parit, non Ephes. 4. 12.
qualecumque, sed spirans amorem. *Sicut novit me Pater, & ego agnosco
Patrem*. Quia pastorem cognoscunt oves, vocem ejus audiunt, & illum
sequuntur. Sic (ait Christus) *Oves meæ vocem meam audiunt, & ego
cognosco eas, & sequuntur me*. Oves Christi vocem ejus audiunt in Scrip-
turis sacris loquentis, per os SS. Evangelistarum & Prophetarum; in Ec-
clesia per os Pastorum quos constituit *in consummationem sanctorum, in o-
pus ministerii, in ædificationem corporis Christi*: Vocem denique ejus au-
diunt ad cor suum per inspirationes gratiæ suæ loquentis: & respondent, 1. Reg. 3. 6.
Loquere, Domine, quia audit servus tuus.. *Audiam quid loquatur in me* Psal. 84. 6.
Dominus Deus. Non solum vocem Christi oves ejus audiunt, sed ipsum
sequuntur quocumque ierit, id est, imitantur ejus mansuetudinem, patien-
tiam, beneficentiam. Mansuetudo proprietas ovium, virtus Christianorum.
Christianus nullius est hostis (ait Tertullianus) Patientia mansuetudinis in
ovibus comes. De Christo prædictum est & in ipso impletum. *Sicut ovis
ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet*. De Isai. 8. 36.
Christianis Apostolus scribit: *Quia propter te mortificamur tota die, æstima-
ti sumus sicut oves occisionis. Sed in his omnibus superamus propter eum qui
dilexit nos*. Rerum terrenarum jacturam velut lanæ superfluæ tonsionem
patiuntur. *Superflua rerum temporalium sine sensu præciduntur* illis qui *hæ-* Rom. 8. 36.
rent corde in Domino. Persecutor acuat novaculam quantum potest, „ Ab-
„ laturus est superflua temporalia, numquid necessaria sempiterna?.. Si-
„ cut novacula acuta fecisti dolum. " Oves beneficæ sunt, & admodum S. August.
utiles humano generi. Christianus, quantum potest, proximis utilis, ne- Enarrat. in
mini incommodus & infestus esse debet; escam esurientibus, nudis vesti- Psal. 51.
mentum præbere, omnes juvare. *Nihil frigidis Christiano alios non servan-
te*. Nec arbores infructuosas in horto suo, nec oves steriles neminique uti-
les in ovili suo vult Christus. Tales sunt qui solum considerant & quæ- Joan. 14.
runt quæ sua sunt. „ Tales sunt qui non aluerunt Christum. Vide enim ho- Chrysost.
„ rum nulli improperari sua peccata, non quod scortati sint, non quod Hom. 20. in
„ pejerarint, sed quod alteri non fuerint utiles. Talis erat qui talentum Act.
„ defoderat, irreprehensibilem quidem exhibens vitam. Qui autem alii non
„ est utilis, dic mihi quomodo erit Christianus?

IN EADEM DOMINICA.

Ego sum Pastor bonus . . . Oves meæ vocem meam audiunt & sequuntur me. Joan. x.

I. PAstorum erga oves officia. Triplex pascendi modus. 1. Pastores pascere debent oves „ Exemplo conversationis. 2. Verbo prædicationis. 3. Fructu orationis. „ (Lib 4. Cap. 6. Art. 2. §. 2. cui titulus est, *Pastorum erga oves officia*.) Attendite vobis quicumque opus ministerii hujus sortiti estis; attendite, inquam, vobis, & pretioso deposito quod vobis
S. Bernard. Serm. 78. in Cantica. creditum est. „ Civitas est, vigilate ad custodiam, concordiamque. Sponsa „ est, studete ornatui. Oves sunt, intendite pastui.. Ad solam civitatis „ custodiam, ut quantum satis est procuretur, opus est viro forti, spirituali, fideli; forti ad propulsandas injurias, spirituali ad deprehendendas insidias, fideli qui non quæ sua sunt quærat. Porro autem ad mores honestandos vel corrigendos, (quod utique ad decorem pertinet Sponsæ) quis
2. Cor. 12. „ non liquido agnoscat pernecessariam fore cum multa quidem diligentia „ disciplinæ censuram? Eapropter omnis cui hoc opus incumbit, oportet „ ferveat zelo illo quo accensus præcipuus ille æmulator Sponsæ Domini „ ajebat: Æmulor vos Dei æmulatione; despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Jam quomodo in pascua divinorum Eloquiorum educet greges dominicos Pastor idiota? Sed & si doctus quidem fuerit, non sit autem bonus, verendum ne non tam nutriat doctrina uberi, quam sterili vita noceat.

II. Ovium erga Pastores officia. Plebs Christiana Pastores suos revereri debet ac diligere. 2. Pastoribus suis, quæ ad vitæ usus necessarios requiruntur, abunde, libenter, & ex animo subministrare. 3. Obedientiam in omnibus quæ ordinem & disciplinam Ecclesiæ ac bonum salutis æternæ spectant, exhibere. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 1. §. 3.*)

DOMINICA III. POST PASCHA.

Modicum & jam non videbitis me: & iterum modicum & videbitis me; quia vado ad Patrem.... Amen amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos; mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Joan. xvj.

I. IN hujus mundi peregrinatione & exilio, cujus tempus modicum & breve est, consolari & sustentare nos debet spes certissima visionis Dei, ad quam suspirare & viribus totis tendere debemus. 2. In rebus adversis, ærumnis, clamitatibus, quæ Christianorum juste viventium pars sunt in hoc mundo, consolari nos debet exspectatio gaudii purissimi, immensi, perpetui, quod tristitiæ nostræ succedet.

II. Vita hæc mortalis peregrinationis nostræ tempus est; mundus, exilii locus; cœlum patria. „ Cantabiles mihi erant justificationes tuæ in loco
Psal. 118. „ peregrinationis meæ; (*ait Propheta Rex.*) *Abraham* fide demoratus est „ in Terra repromissionis, tanquam in aliena, in casulis habitando, cum „ Isaac & Jacob coheredibus repromissionis ejusdem. Exspectabant enim fun-
Hebr. c. 11. „ damenta habentem civitatem, cujus artifex & conditor Deus.. Confitentes „ quia peregrini & hospites sunt super terram. Qui enim hæc dicunt, significant se patriam inquirere. Et si quidem ipsius meminissent, de qua „ exierunt, habebant utique tempus revertendi. Nunc autem meliorem appetunt, id est, cœlestem. Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum: paravit enim illis civitatem. „ Si patriam amamus, exilium a patria cœlesti magna nobis pœna esse debet. Ad illam itaque suspirare debemus, quandiu
Psal. 136. vitam hanc mortalem agimus. *Super flumina Babylonis illic sedimus & flevimus*, *dum*

dum recordaremur tui, *Sion*. Etsi corpus nostrum in Babylonia tenetur, cor nostrum ad Jerusalem præmittatur. *Qui non gemit ut peregrinus, non gaudebit ut civis . . . Cui peregrinatio dulcis est, non amat patriam: si amara peregrinatio, tota die tribulatio*. Ideo Jesus Apostolis ait: *Quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum*. S. August. in Psalm. 148. & in Psalm. 85.

Plura de hoc argumento habes (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 13. §. 9. n. 3. 4. & 5.) *Quæ sunt flumina Babylonis, & quid est nostrum sedere & flere in recordatione Sion? Si enim cives inde sumus, non tantum hoc cantamus*, „ *sed & agimus*. Si cives sumus de Jerusalem, id est, de Sion, & in ista vita, in ista confusione sæculi hujus, in ista Babylonia non cives habitamus, sed captivi detinemur, oportet ut non tantum ista decantemus, sed & faciamus affectu cordis pio, religioso desiderio æternæ civitatis. Habet & hæc civitas quæ Babylonia dicitur, amatores suos consulentes paci temporali, & nihil ultra sperantes, totumque gaudium suum ibi fingentes, ibi finientes, & videmus eos pro Republica terrena plurimum laborare: sed & in ea quicumque fideliter versantur, si non ibi appetant superbiam & perituram elationem odiosamque jactantiam, sed veram fidem exhibeant, quam possunt, quamdiu possunt, quibus possunt, ad quantum vident terrena, & ad quantum intelligunt speciem civitatis, non eos sinit Deus perire in Babylonia; prædestinavit enim eos cives Jerusalem. Intelligit captivitatem eorum Deus, & ostendit illis aliam civitatem, cui vere debeant suspirare, pro qua debeant cuncta conari, ad quam capessendam debeant cives suos secum peregrinos quantum valuerint, adhortari. *Super flumina Babylonis illic sedimus & flevimus, dum recordaremur tui Sion*. Flumina Babylonis sunt omnia quæ hic amantur & transeunt... Cives sanctæ Jerusalem intelligentes captivitatem suam, attendunt humana vota, & diversas hominum cupiditates hac atque illac rapientes, trahentes, impellentes in mare, vident hæc, & non se mittunt in flumina Babylonis; sed sedent super flumina Babylonis, & flent vel illos qui rapiuntur, vel se ipsos qui in Babylonia esse meruerunt, sedentes tamen, hoc est humiliati. Super flumina Babylonis illic sedimus & flevimus, dum recordaremur tui Sion. O Sancta Sion, ubi totum stat, & nihil fluit, quis nos in ista præcipitavit? Quare dimisimus Conditorem tuum & societatem tuam? Ecce inter fluentia & labentia constituti, vix quisquam raptus a flumine, si tenere lignum potuerit, evadet. Humiliati ergo in captivitate nostra sedeamus super flumina Babylonis, non nos audeamus in illis fluminibus præcipitare; nec nos audeamus in nostræ captivitatis malo atque tristitia superbe erigere, sed sedeamus, & sic fleamus. Multi flent fletu Babylonio, quia & gaudent gaudio Babylonio. Qui gaudent lucris, & flent damnis, utrumque de Babylonia est. Flere debes, sed recordando Sion. Si recordando Sion fles, & quando tibi secundum Babyloniam bene est, oportet ut fleas. Ita affecti esse debent veri Christi Discipuli. *Sed quia locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum*. O pax illa, quam videbimus apud Deum! o illa sancta æqualitas Angelorum! o illa visio & spectaculum pulcrum! Ecce in Babylonia pulcra sunt quæ tenent: non teneant, non decipiant. Aliud est solatium captivorum, aliud gaudium liberorum. Sic veri Christi Discipuli in hoc exilio gemunt & suspirant, quia tametsi modicum & breve tempus est peregrinationis illorum, hoc tamen modicum longum videtur Deum amantibus. *Audemus & bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore, & præsentes esse ad Dominum*. Consoletur nos interim spes certissima visionis Dei, quam promisit diligentibus se, cujus & pignus nobis dedit, Spiritum sanctum suum. „ Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me. S. August. Enarrat. in Psalm. 136. 2. Cor. 5. 8.

II. *Plorabitis & flebitis vos; mundus autem gaudebit*. Hæc sors Discipulorum Christi, Una ad cœlum via crux est. Una ad gaudium Domini

sempiternum via, tristitia est secundum Deum, quæ vitam operatur. Mundi amatores, qui sæculi gaudia consectantur; qui ludis, spectaculis, choræis, luxu, ædium & pretiosæ supellectilis magnificentia, vestium splendido ornatu, opiparis conviviis, jucundis societatibus, ceterisque frui sensuum oblectamentis amant, Christi Jesu Discipuli non sunt. *Mundus gaudebit: vos autem contristabimini*. Hinc Apostolus: *Nemo*, inquit, *moveatur in tribulationibus istis: Ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus*. Hæc est ad vitam, ad gloriam, ad gaudium Domini unica via: *Si commortui sumus, & convivemus: si sustinebimus, & conregnabimus*: Afflictiones, calamitates, rerum temporalium damna, mors carissimorum, morbi, inimicorum calumniæ, detractiones, convicia, persecutiones, oppressiones, disciplina sunt patris nos amantis, nobisque hereditatem & gaudium, quod nemo a nobis auferet, parantis. „ Hæc nostra debet esse „ consolatio. Et obliti estis consolationis, quæ vobis tanquam filiis loqui- „ tur, dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini: neque fatige- „ ris dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat „ autem omnem filium quem recipit. In Disciplina perseverate. Tanquam „ filiis vobis offert se Deus: quis enim filius quem non corripit pater? Quod „ si extra disciplinam estis, cujus participes facti sunt omnes: ergo adulte- „ ri, & non filii estis. Deinde patres quidem carnis nostræ eruditores ha- „ buimus, & reverebamur eos: non multo magis obtemperabimus Patri „ spirituum, & vivemus? Et illi quidem in tempore paucorum dierum, „ secundum voluntatem suam erudiebant nos: Hic autem ad id quod uti- „ le est, in recipiendo sanctificationem ejus. Omnis autem disciplina, in „ præsenti quidem videtur non esse gaudii, sed mœroris: postea autem „ fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet justitiæ. Apposite ait „ Apostolus: *Videtur non esse gaudii, sed mæroris*: quia non solum tristi- „ tia præsens & tribulatio justorum parit æternum, quod ab ipsis nemo tollet, sed & in præsenti gaudium interius, qui fructus est Spiritus Sancti. „ Omne gaudium (*inquit alter Apostolus*) existimate fratres mei, cum „ in tentationes varias incideritis: scientes quod probatio fidei vestræ pa- „ tientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet: ut sitis perfe- „ cti & integri, in nullo deficientes.

1. Thess. 3. 3. — 2. Tim. 2. 11. — Hebr. 12. — Jacobi 1.

Hinc rursus S. Paulus: *Quasi tristes* (inquit) *semper autem gaudentes*. Verum gaudium, tristitiæ imago. *Tristitia nostra habet* quasi; *gaudium nostrum non habet* quasi; *quia in spe certa est*. *Quare tristitia nostra* quasi *habet? Quia sicut somnus transiet, & dominabuntur recti mane*. *Novit enim Caritas Vestra, quia qui somnium indicat, addit* quasi. Quasi sedebam, quasi loquebar, quasi prandebam, quasi equitabam, quasi disputabam. Totum quasi; quia cum evigilaverit, non invenit quod videbat. Quasi thesaurum inveneram, dicit mendicus. *Si quasi* non esset, mendicus non esset, sed quia *quasi* erat, mendicus est. Itaque modo qui ad lætitias sæculares oculos aperiunt, & cor claudunt, transit *quasi* eorum, & venit verum ipsorum. *Quasi* ipsorum felicitas est sæculi, verum ipsorum pœna est. Nostrum autem *quasi*, tristitia est; gaudium non est *quasi*. Non enim ait Apostolus, Quasi gaudentes, semper autem tristes; aut, quasi tristes, & quasi gaudentes: sed ait. Quasi tristes, semper autem gaudentes. In hac vita labor, pressura, tribulatio, tentatio, nihil aliud speres. Ubi gaudium? In spe futura. *Tristitia vestra vertetur in gaudium*. Oculos non vis habere nisi in præsentia? Futura promisit qui resurrexit, pacem in hac terra, & requiem in hac vita non promisit. „ Omnis homo requiem quærit, bonam rem „ quærit, sed non in regione sua illam quærit. Non est pax in hac vita, „ in cœlo nobis promissum est quod in terra quærimus: in futuro sæculo promissum est, quod in isto sæculo quærimus, gaudium quod nullius admixtione tristitiæ perturbari unquam possit. *Tristitia vestra vertetur in gaudium, & gaudium vestrum nemo tollet a vobis*.

2. Cor. 6. 10. — S. August. Enarrat. in Psalm. 48. Serm. 8.

„ Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus: cum autem „ pe-

„ perperit puerum, jam non meminit pressuræ propter gaudium, quia na-
„ tus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, Joan. 16. 21.
„ iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum 22.
„ nemo tollet a vobis. *Scilicet*, (*ut ait Apostolus*) Omnis creatura ingemi-
„ scit & parturit usque adhuc. Non solum autem illa, sed & nos ipsi pri- Rom. 8. 22.
„ mitias Spiritus habentes, & ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum 23.
„ Dei exspectantes, redemptionem corporis nostri. „ Parturimus interum, Galat. 4. 19.
donec Christus in nobis perfecte formetur. Parturitio hæc est divinæ gra-
tiæ & libertatis nostræ. Vetus homo corrumpitur, novus homo renovatur
de die in diem. Id sine magno dolore naturæ, cui vis inferenda est, fieri
non potest. Hinc illud Prophetæ: *Non movebor a generatione in generatio-
nem sine malo*. Verum brevis est tristitia, gaudium æternum erit: „ Id quod Psalm. 10. 6.
„ in præsenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ supra modum 2. Cor. 4. 17.
„ in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis.

IN EADEM DOMINICA.

Mundus gaudebit, vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

Gaudium mundi breve, inane, æterno luctu excipiendum. „ Gaudium Job. 20. 5.
„ hypocritæ adinstar puncti (*ait S. Job*) Domus eorum securæ sunt
„ & pacatæ, & non est virga Dei super illos. Ducunt in bonis dies suos, Job. 21. 9.
& in puncto ad inferna descendunt. „ Gaudium spirituale in Deo & de
Deo, verum, sincerum, perpetuum. *Meliora sunt ubera tua vino;* ait Spon-
sus cœlestis. Vinum, carnis mundique voluptates: ubera, spirituales con-
solanes & delicias significant. Eadem verba usurpant eodem affectu omnes
Animæ sanctæ. „ Carnis (*inquiunt*) voluptatem, qua paulo ante tanquam Cantic. 1.
„ vino ebriæ tenebamur, vincunt hæ quas tua nobis ubera stillant, deli- S. Bernard.
„ ciæ spirituales. Et pulchre vino comparant carnalem affectum. Ut enim Serm. 9. in
„ uva semel expressa non habet jam quod denuo fundat, sed perpetua ari- Cantica.
„ ditate damnatur; sic caro in prelura mortis ab omni prorsus sua dele-
„ ctatione siccatur, nec ultra reviviscit ad libidines. *Unde Propheta*: Omnis
„ caro fœnum, & omnis gloria ejus tanquam flos agri. Exsiccatum est fœ- Isai. 40. 6.
num & cecidit flos. „ Nec carne tantum sed & mundo competit ista pro-
portio; siquidem & ipse transit & concupiscentia ejus. Et cum omnia quæ
in mundo sunt finem habeant; finis eorum non erit finis. „ Verum ubera
„ non sic. Hæc enim cum exhausta fuerint, rursum de fonte materni pe-
„ ctoris sumunt quod propinent sugentibus. Merito proinde meliora carnis
„ sæculive amore asseruntur ubera Sponsæ, quæ nullo unquam lactentium
„ numero arescunt, sed semper abundant de visceribus caritatis ut iterum
fluant. „ Cruces quidem interiores, desolationes, ariditates Animæ sanctæ
interdum patiuntur, Deo illis sensibilia solatia ad tempus subtrahente, &
paululum se abscondente: sed hanc tristitiam majori cælestium deliciarum
fœnore postea compensat. „ Modicum, & non videbitis me: & iterum
„ modicum, & videbitis me ... Tristitia vestra vertetur in gaudium.

Joseph Ægypti Prorex probare voluit an fratres sui vere patrem dili-
gerent, & an redire vellent relicto in vinculis Benjamin, qua una re- Genes. 44. &
summam calamitatem eos patri allaturos prævidebat. Dicente enim Juda, 45.
„ Omnes servi sumus Domini mei, & nos & apud quem inventus est scy-
„ phus: *dixit Joseph*, Absit a me ut sic agam: qui furatus est scyphum ipse
„ sit servus meus: vos autem abite liberi ad patrem vestrum. Sed cum
Judas longa habita oratione tandem concluderet, se potius mansurum in mi-
nisterio Joseph, rogaretque ut Benjamin cum fratribus suis ad patrem re-
dire permitteret, alioqui præ mœrore moriturum. „ Non enim, *inquit*,
„ possum redire ad patrem meum absente puero, ne calamitatis quæ op-
„ pressura est patrem meum, testis assistam: hac probatione facta *Non se*

poterat ultra cobibere Joseph, & elevata voce cum fletu, dixit fratribus suis: *Ego sum Joseph*. Ita Salvator noster, qui nos fratres suos vocare dignatur, per cruces interiores probat in Deum sincere diligant Animæ sanctæ: *Probasti cor meum, & visitasti nocte, igne me examinasti*, quemadmodum aurum in fornace probatur. His probationibus castus amor ab amore mercenario, virtus heroica a debili, constans ab inconstante discernitur. His probationibus agnoscitur an Deo cor suum locaverit homo, an dederit; an ipsi serviat propter favores & solatia sensibilia, an propter infinitam ejus magnitudinem ac bonitatem; an ipso uti, an frui velit; an amore concupiscentiæ dumtaxat vel amici iæ illum diligat & quærat, sicut turbæ panibus saturatæ Christum in deserto quærebant. *Quæritis me, quia manducastis ex panibus, & saturati estis*. Tandem post varias probationes Christus se ipsum manifestat. *Modicum & jam videbitis me... Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum*. Recedit interdum Sponsus cælestis, ut absens magis desideretur, desideratus avidius quæratur, diu quæsitus tandem gratius inveniatur. Ne exilium deputemus pro patria, venit & recedit vicissim, nunc consolationem afferens, nunc universum statum nostrum in infirmitatem commutans. Porro cum suavitatem sui paululum subtraxerit, Animæ desiderio continuo ac fervente revocatur. Nam i eo forte *Subtraxit se, quo avidius revocaretur, teneretur fortius*. Nam aliquando finxit se longius ire, non quia volebat, sed volebat audire, *Mane nobiscum, Domine, quoniam advesperascit*. Has vicissitudines euntis & redeuntis Verbi in Anima Justi fieri, hæc ejus verba ostendunt. *Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me*. O Modicum longum! Utrumque verum est, & *modicum meritis*, & *non modicum votis*. *Si moram fecerit*, (inquit Propheta) *expecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit*. Quomodo non tardabit, si moram fecerit, nisi quia *Quod ad meritum satis est, non est satis ad votum?* Sed & revocatus a Sponsa, non redit interdum ad vocem & votum revocantis, *Ut desiderium crescat, ut probetur affectus, ut exerceatur amoris negotium*. Crebris hujuscemodi vicissitudinibus inter gratiæ visitationem & tentationis probationem in schola virtutum proficit Justus, *Faciente utique visitatione ne deficiat, tentatione ne superbiat*. „ Tali tandem exercitio „ mundato oculo interiori, statim adest lux, cui fideliter inhærere cupiens, „ sed, corpore pressus non prævalens, ad se ipsum nolens dolensque resilit. Gustato tamen aliquatenus quam dulcis est Dominus, ejus etiam „ cum ad sua redierit, in cordis palato saporem retinet, quo fit ut jam „ ipsum, non ipsius quæcumque bona desideret. Et hæc est caritas non „ quærens quæ sua sunt, hæc facit filium non quærentem sua, sed patrem „ diligentem. Timor quippe faceret servum in sua commoda declinantem, „ spes mercenarium sua lucra sectantem.

Joann. 6. Joann. 14. 14. S. Bernard. Serm. 74. & 75. in Cantica. Luc. 24. Habac. 1.

DOMINICA IV. POST PASCHA.

Si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos &c. Joann. xvi. 7.

Deus Filium suum missurus in Mundum ad humani generis redemptionem, ipsum multo ante promisit, ejusque adventum prædixit per Prophetas suos, ut homines ad eum credendum pararet: Mysterium enim Incarnationis *Paraturam desiderabat ut credi posset*, (inquit Tertullianus,) & ut ad eum recipiendum pii se disponerent . . . . . Christus Spiritum Sanctum missurus a Patre, ad renovationem mundi, & hominum sanctificationem, ejus missionem a Prophetis pariter prædictam ipse pluries repetita promissione prænunciat, ut incomparabilis Doni cognoscant excellentiam, & ad ejus susceptionem se præparent ipsius Discipuli, omnesque Evangelio credituri, Christus autem Spiritum Sanctum promittit. 1. Ut Consolatorem fide-

fidelium. *Si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos.* 2. Ut censorem & emendatorem vitiorum. *Cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio.* 3. Ut institutorem rudium, imo totius Ecclesiæ interiorem Magistrum. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.*

I. Aspera quæque Apostolis suis ferenda Christus prædixerat. *Si me persecuti sunt, & vos persequentur... Absque Synagogis facient vos: sed venit hora ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.* Joan. 15. & 16. Docuerat, Discipulis suis per varias tribulationes intrandum esse in regnum cœlorum, crucem quotidie ferendam, lugendum, persecutionem patiendam propter justitiam; paupertatem & patientiam commendaverat; mortem pro nominis sui confessione lubenter ac fortiter subeundam declaraverat. Ad hæc omnia perferenda, quorum vel sola cogitatio per se tristis est, opus erat consolator, ne Ecclesia in persecutionibus suis, ne Fideles in tribulationibus jure merito dicerent: *Idcirco ego plorans, & oculus meus deducens* Thren. 16. 17. *aquas, quia longe factus est a me consolator... Expandit Sion manus suas, non est qui consoletur eam.* Præterea, Christus suum e mundo discessum Discipulis nunciabat ipsum tenere diligentibus. Hinc tristitia incredibili afficiebantur. *Vado ad eum qui misit me: sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum.* Consolatore ergo indigebant, qui ab eorum oculis lacrymas abstergeret, ac eorum corda spiritali gaudio repleret, caritate in iis diffusa, de qua Apostolus: *Caritas Dei*, inquit, *diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis.* Divini illius Consolatoris gratia factum est ut Apostoli tot adversitates in Evangelii prædi- Act. 5. catione & Ecclesiæ fundatione cum gaudio perferrent. *Ibant Apostoli gaudentes a conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.* Ab hoc animatus Paulus ait: *Sicut abundant passiones Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra.* Ab hoc recreati me- 1. Cor. 1. diis in suppliciis Martyres cum gaudio patiebantur exquisitissima & acerbissima quæque supplicia, ut eorum Acta testantur. Ab hoc Justi quique in adversis roborantur, & gaudio perfunduntur, se beatos existimantes secun- Rom. 5. 3. dum sententiam Christi, & tribulationes ut beneficia & benedictiones Dei suscipiunt cum actione gratiarum. *Gloriamur in tribulationibus.*

Apostolos de corporalis præsentiæ suæ subtractione tristes consolatus est Christus Spiritus Paracleti promissione & missione. *Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.* Præsens utique mittere poterat Spiritum Sanctum, sed eum mittere non decreverat nisi post gloriosam Ascensionem suam. 1. Ut hujus Doni incomparabilem excellentiam ostenderet, 2. Ut donationem Spiritus Sancti fructum esse laborum, passionis & mortis Christi hominibus innotesceret. *Nondum erat Spiritus* Joan. 7. 39. *datus, quia Jesus nondum erat glorificatus.* 3. Ut Apostoli, qui Christum corporaliter præsentem affectu carnali diligebant, cor sursum habentes ubi Christus est sedens ad dexteram Dei Patris, illumque purius diligentes, digniores essent Spiritu Sancto. *Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.* Id est, *Non potestis capere Spiritum, quamdiu secundum carnem persistitis nosse Christum.* Unde Aposto- 2. Cor. 16. lus qui jam acceperat Spiritum Sanctum, ait: *Et si cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus.* „ Etiam ipsam quippe car- S. August. Tract. 94. in Joan.
„ nem Christi non secundum carnem novit, qui Verbum carnem fa-
„ ctum spiritaliter novit. Christo autem discedente corporaliter, non so-
„ lum Spiritus Sanctus, sed & Pater & Filius illis adfuit spiritali-
„ ter. Nam si ab eis sic abscessisset Christus, ut pro illo, non cum
„ illo in eis esset Spiritus Sanctus: ubi est ejus promissio dicentis, Ecce
„ ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi: Et, si quis di- Matth. 28. 20.
„ liget me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum: &
„ ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus: Cum & Spiritum

Joan. 14. 23. „ Sanctum ita se promiserit esse missurum, ut cum eis esset in æternum? „ Ac per hoc cum ex carnalibus vel animalibus essent spiritales futuri, „ profecto & Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum capacius fuerant „ habituri.

II. Spiritus Sanctus censor & emendator vitiorum. *Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio.* Arguit exterius per Apostolorum prædicationem, qui accepta Spiritus Sancti virtute Christo testes fuerunt in Jerusalem, & in tota Judæa & Samaria, & usque ad fines terræ. Quia enim per Spiritum Sanctum diffundenda erat caritas in cordibus eorum, quæ foras mittit timorem, quo impediri possent, ne arguere mundum qui persecutionibus fremebat, auderent; propterea dixit, Ille arguet mundum: tanquam diceret, *Ille diffundet in cordibus vestris caritatem; sic enim timore depulso arguendi habebitis libertatem.* Arguet etiam mundum per internas inspirationes. Quodnam vero sit illud peccatum de quo Spiritus Sanctus mundum arguet, Christus exponit. *De peccato quidem, quia non crediderunt in me.* Peccatum infidelitatis quo in Christum non crediderunt, cum se verum esse Dei Filium, verumque Messiam a Deo promissum ex Lege & Prophetis probasset, innumerisque miraculis confirmasset; hoc (inquam) peccatum quasi solum sit, præ ceteris posuit: quia *Hoc manente cetera detinentur, & hoc discedente cetera remittuntur.* Unde alibi ait: *Si non venissem, & locutus eis fuissem, peccatum non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Habent enim excusationem, non de omni peccato suo, sed de hoc peccato quo in Christum non crediderunt, ad quos non venit, & quibus non est locutus. Sed non in eo sunt numero hi ad quos in Discipulis venit, & quibus per discipulos est locutus, quod & nunc facit; nam per Ecclesiam suam venit ad genies, & per Ecclesiam loquitur gentibus. Ad hoc enim pertinet quod ait: *Qui vos recipit, me recipit; & qui vos spernit, me spernit...* Et Paulus Apostolus ait: *An experimentum quæritis ejus qui loquitur in me Christus?* Nullam ergo infidelitatis & incredulitatis excusationem suæ habent illi ad quos Evangelii prædicatio & notitia miraculorum Christi pervenit. *Si opera* (inquit) *non haberent: nunc autem & viderunt, & oderunt me, & Patrem meum.*

S. Aust. Tract. 95. in Joan.

Joan. 14. 21.

Matth. 10. 40.

Luc. 10. 16.

2. Cor. 13. 3.

Joan. 15. 23.

Non solum de peccato mundum arguit Spiritus Sanctus, sed & de justitia. De peccato quidem suo, de justitia vero arguitur aliena mundus, sicut arguuntur de lumine tenebræ. *Omnia enim quæ arguuntur, a lumine manifestantur.* Arguitur itaque mundus de peccato quo in Christum non credit, & arguitur de justitia eorum qui credunt. *Ipsa quippe fidelium comparatio, infidelium est vituperatio.* Et quoniam ista vox Infidelium esse consuevit, Quomodo credemus quod non videmus? Ideo credentium justitiam his verbis explicat Christus, *Quia ad Patrem vado, & jam non videbitis me.* Beati enim qui non vident, & credunt. Nam eorum qui viderunt Christum, fides non in eo laudata est, quia credebant quod videbant, id est, filium hominis; sed quia credebant quod non videbant, id est, filium Dei. Cum vero & ipsa forma servi eorum oculis subducta est, tum, ex omni parte impletum est. *Justus ex fide vivit.* Est enim *Fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.*

Ephes. 5. 13.

Joan. 20. 29.

Rom. 1. 17.

Hebr. 11. 1.

II. Arguet Mundum *de justitia*, id est, Christum justum, sanctum & innocentem fuisse, omnisque justitiæ auctorem, convincet, quia in cœlum ascendit, & in gloria est Dei Patris. *De justitia vero, quia ad Patrem vado.* Legalis itaque justitiæ inutilitatem & necessitatem justitiæ interioris, quæ a Deo tribuitur per fidem in Christum Jesum a mortuis redivivum, gloriosum, in cœlos assumptum, ad dexteram Patris sedentem, hominum oculis absconditum, ut fidei illorum objectum sit usque ad diem manifestationis ejus, Spiritus Sanctus ostendit.

S. Joan. Chrysost.

Arguet denique mundum de judicio Spiritus Sanctus, *Quia Princeps bujus*

hujus mundi jam judicatus est. Princeps mundi hujus, tenebrarum harum, id est infidelium, de quibus eruitur mundus de quo scriptum est, *Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino*. Diabolus de quo alibi Christus ait. *Nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras*, jam judicatus est. Idololatriæ destructio, conversio gentium, dæmonum ex obsessis hominum corporibus in nomine Jesu expulsio, Evangelium ubique susceptum; sanguis Martyrum, qui mori quam dæmoniis thus adolere maluerunt, Principem hujus mundi victum, spoliatum, judicatum, damnatum demonstraut. De hoc judicio quo Princeps judicatus est mundi, arguitur a Spiritu Sancto mundus: quoniam cum suo Principe judicatur, quem superbus atque impius imitatur. *Si enim Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari*: Mundo impio & diaboli servienti non parcet.

Ephe. 5. 8.

S. Aug. Tract. 95. in Joan.

2. Petri 24.

„ Credant itaque homines in Christum, ne arguantur de peccato infidelitatis suæ, quo peccata omnia retinentur: transeant in numerum fidelium, ne arguantur de justitia eorum, quos justificatos non imitantur: caveant futurum judicium, ne cum mundi Principe judicentur, quem judicatum imitantur. Etenim ne sibi existimet parci superbia dura mortalium, de superborum supplicio terrenda est Angelorum.

Spiritus Sanctus revelavit hominibus, 1. Corruptionem generalem naturæ humanæ in Adamo, & regnum peccati in mundo usque ad Christum. 2. Reparationem naturæ per novum Adam Jesum Christum, & regnum justitiæ Christianæ per gratiam ipsius. 3. Damnationem peccatorum, & destructionem omnimodam regni peccati & potestatis diaboli per ultimum judicium. Primæ veritatis revelatione arguit, id est convincit mundum *de peccato*. Secundæ veritatis revelatione arguit mundum *de justitia*. Tertiæ veritatis revelatione mundum arguit *de judicio*.

Arguet mundum de peccato. Genesis VI. 3. ubi Versio nostra habet, *Dixitque Deus: Non permanebit Spiritus meus in homine in æternum, quia caro est*, alia Versio habet, *Non litigabit Spiritus meus in æternum cum homine* aut pro *homine*. Spiritus Sanctus cum homine litigat, quia sanctis illustrationibus & piis affectionibus, conscientiæ voces adversus ipsum excitat, quia conscientiam ipsam velut incorruptum judicem provocat ad vindictam peccati. Spiritus Sanctus hac in lite actor est, homo reus, conscientia judex & testis. *Judex incorruptus conscientia cum adversus hominem exurgit, clara voce clamat & accusat, & quasi ante oculos scribit peccatorum magnitudinem*. Hinc Apostolus de gentibus loquens, ait: *Ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus*. Verum si peccator illas conscientiæ voces præfocet, quid eveniet? *Non litigabit Spiritus meus in æternum cum homine*. Non arguet illum de peccato in salutem, sed in perditionem; non ut convertatur, sed ut induretur & damnetur; sicut indurati sunt Judæi prædicatione ac miraculis Christi & Apostolorum. Christianos multo magis arguet de peccato quam Judæos Spiritus Sanctus, quia quodammodo gravior eorum incredulitas est, qui a Christo in Baptismo illuminati, & de tenebris vocati in admirabile ejus lumen, se in ipsum credere profitentur, & tamen secundum Evangelium Christi non vivunt. Illos arguet de justitia multo magis quam Paganos, quia plerique pagani justius vivunt secundum exteriorem conversationem, & moralis probitatis officia, quam maxima pars Christianorum. Illos arguet de judicio, quia diabolum, quem jam judicatum & suppliciis æternis addictum esse noverunt, audire & sequi malunt quam Christum. *Verumtamen dico vobis: Tyro & Sidoni remissius erit in die judicii quam vobis.... Terræ Sodomorum remissius erit in die judicii, quam tibi*.

S. Joan. Chrysost. Hom. 17. in Genes.

Rom. 2.

Matth. 11. 22. 24.

III. Spiritus Sanctus Ecclesiæ & omnium Fidelium interior Magister. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*

Spiri-

Spiritus Sanctus omnem veritatem fidei & salutis Apostolos docuit, Ecclesiæ consignandam. Quod Ecclesia per Scripturam aut Traditionem ab Apostolis non accepit, nec ad fidem pertinet, nec ad salutem necessarium est. Quicquid doctrinæ ab ipsis aut scripto aut viva voce traditæ, & in Ecclesia velut in deposito conservatæ contrarium est, error est & mendacium. *Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem*, ipsius cognitionem mentibus, amorem cordibus vestris inserendo. Caritate enim quæ diffunditur in cordibus vestris per Spiritum Sanctum qui datus est vobis, fit ut Spiritu ferventes & spiritalia diligentes, spiritalem lucem spiritalemque vocem, quam carnales homines ferre non possunt, non aliquo signo corporalibus oculis apparente, nec aliquo sono corporalibus auribus instrepente, sed interiore conspectu & auditu nosse possitis. Non enim diligitur quod penitus ignoratur. *Sed cum diligitur quod ex quantulacumque parte cognoscitur, ipsa efficitur dilectione ut melius & plenius cognoscatur*. Si ergo in caritate proficiatis, quam diffundit in cordibus Spiritus Sanctus, docebit vos omnem veritatem, faciendo ut *in scientia Dei* crescatis. *In ipsa* enim *mente*, *hoc est*, *in interiore homine quodammodo crescitur*, *non solum ut ad cibum a lacte transeatur*, *verum etiam ut amplius atque amplius cibus ipse sumatur*. *Non autem crescitur spatiosa mole*, *sed intelligentia luminosa*; *quia & ipse cibus intelligibilis lux est*. Uti ergo crescatis, eumque capiatis, & quanto magis crescitis, tanto magis magisque capiatis, non ab eo Doctore, qui vestris auribus sonat, hoc est, forinsecus plantat & rigat, sed ab eo qui dat incrementum, sperare ac petere debetis. Estote igitur *docibiles Dei*. Deum orate ut per Spiritum Sanctum suum vos doceat; *Deduc me*, *Domine*, *in via tua*, *& ingrediar in veritate tua*. Mundi & humiles corde estote. Mundos enim corde Spiritus Sanctus docet omnem veritatem, non ut eam plene in hac vita assequantur, (Quis enim vivens in hoc corpore quod corrumpitur & aggravat animam, possit omnem cognoscere veritatem, cum dicat Apostolus, *Ex parte cognoscimus*?) Sed quia per Spiritum Sanctum fit, unde nunc pignus accepimus, ut ad ipsam quoque plenitudinem veniamus, de qua idem Apostolus ait, *Tunc autem facie ad faciem*, &, *Nunc cognosco ex parte*, *tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum*: Non quod in hac vita scias totum, quod usque ad illam perfectionem futurum nobis promisit Dominus per caritatem Spiritus Sancti, dicens: *Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem*. Docet interim *scientiam salutis*, quantum cuique opus est. Qui enim caritatem habet, animo complectitur quicquid Scriptura sacra docet. *In eo quod in Scripturis intelligis*, *caritas patet*: *in eo quod non intelligis*, *caritas latet*. *Ille itaque tenet & quod patet & quod latet in divinis sermonibus*, *qui caritatem tenet in moribus*. Humiles simus, quia Spiritus Sanctus divina mysteria, quæ abscondit a sapientibus & prudentibus sæculi, revelat parvulis. In schola Spiritus Sancti proficere, & veritatem assequi sine humi„ litate non possumus. Via ad capessendam & obtinendam veritatem pri„ ma humilitas, secunda humilitas, tertia humilitas. Non quo alia non „ sint præcepta, sed nisi humilitas omnia quæcumque bene facimus & „ præcesserit & comitetur, & consecuta fuerit, jam nobis totum de „ manu extorquet superbia. Renovamini igitur spiritu mentis vestræ, „ & intelligite quæ sit voluntas Dei bona & beneplacens & perfecta: „ Ut in caritate radicati & fundati, possitis comprehendere cum omni„ bus sanctis, quæ sit longitudo, latitudo, sublimitas & profundum, „ scire etiam supereminentem scientiæ caritatem Christi, ut impleamini „ in omnem plenitudinem Dei. Isto enim modo vos docebit Spiritus „ Sanctus omnem veritatem, cum magis magisque diffundet in cordibus „ vestris caritatem.

„ *Non enim loquetur a semetipso*, *sed quæcumque audiet*, *loquetur*. „ Non loquetur a semetipso, quia non est a semetipso. Ab illo audiet, „ a quo procedit. Audire illi scire est, scire vero esse. Igitur a quo illi „ est

S. Aug. Tract. 96. in Joan. — Coloss. 1. 10. — S. Aug. Tract. 97. in Joan. — Joan. 6. 45. — Psalm. 85. 11. — 1. Cor. 13. 9. — 2. Cor. 1. 22. — 1. Cor. 13. 12. — S. Aug. Serm. 350. alias de Tempore 39. — Matth. 11. — S. Aug. Epist. 118. alias 56. — Ephes. 4. 23. — Rom. 12. 1. — Ephes. 3. 17. — S. Aug. Tract. 96. in Joan. — S. Aug. Tract. 99. in Joan.

„, est essentia, ab illo scientia: Ab illo igitur audientia, quod nihil est a-„ liud quam scientia. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annun-„ ciabit vobis. A me scilicet, quemadmodum & a Patre procedens: Nam *Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt: Propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis*. (Vide Lib. 1. *Theolog. Dogm. & Moral. Quæst.* 1. *Art.* 9. §. 2. & 3.) Spiritus Sanctus clarificavit Christum, quia diffundendo in cordibus credentium caritatem, spiritalesque faciendo, declaravit eis quomodo Filius Patri esset æqualis, quem secundum carnem prius tantum noverant, & hominem sicut homines cogitabant. Vel certe quia per ipsam caritatem fiducia repleti, & timore depulso annuntiaverunt hominibus Christum:. Ac sic fama ejus diffusa est toto orbe terrarum. *Ille me clarificabit*, quasi diceret: *Ille vobis auferet timorem, & dabit amorem, quo me ardentius prædicantes, gloriæ meæ per totum mundum dabitis odorem, commendabitis honorem*. S. August. Tract. 100. in Joan.

DOMINICA V. POST PASCHA.

Amen, amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis. Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Joan. xvj. 23. 24.

ORationis necessitas in Dei præcepto fundata; nec non in indigentia nostra. Quamvis Deus nos amet: *Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia a Deo exivi*: Multa tamen bona dare non decrevit nisi orantibus. Necessaria est oratio ut gratiam a Deo impetremus. (*Lib.* 5. *Cap.* 1. *Art.* 2.) Fructus orationis multiplex. 1. Dei honor. 2. Eorum quæ a Deo postulamus impetratio. *Petite, & accipietis*. 3. Incrementum fidei. 4. Exercitatio & incrementum spei. 5. Caritatis incrementum 6. Conservatio & augmentum humilitatis. 7. Munimen contra salutis hostes. 8. Iræ divinæ placatio. (*Ibid. Art.* 3.)

Duo potissimum hoc in Sermone consideranda. 1. Quid petere in oratione debeamus. 2. Quomodo petere debeamus.

I. Deum ut summum bonum nostrum, ejusque fruitionem, primum petere in oratione debemus . . . Gratia & virtutes a Deo absolute petendæ.... Temporalia bona non primario ac præcipue petenda.... Propter adipiscendam vitam beatam, Christus nos orare docuit.. Regnum Dei quærendum & petendum est tanquam bonum nostrum... Externa & temporalià bona sub conditione petenda.. Christus se exhibet Salvatorem, negando quod petitur contra salutem. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*.. A Deo exauditur, qui in oratione petit quicquid nos cum ipso conjungit, & ad eum perducit.. Deum invocare, est ipsum unum ut finem suum ultimum desiderare... In temporalibus id tantum petendum, quod nobis Dominus expedire novit... Castus & purus amor nihil a Deo petit præter ipsum, & quæ nos cum ipso conjungunt, vel ad illum perducunt: (*Ibid. Art.* 6.) Cur interdum a Deo non impetramus quod petimus? Id contingit, vel quia remisse ac negligenter oramus; vel quia Deus nobis majora & ampliora bona impertitur; vel quia petimus quod saluti nostræ conducibile non est. (*Ibid. Art.* 3. *n.* 2.) *Si quid petieritis Patrem in nomine meo*, id est, per me tanquam per Redemptorem, Mediatorem, & Caput vestrum, propter merita mea, & in persona mea, vos alias indignos existimantes qui audiamini; *dabit vobis*.. *Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Hoc profecto non carnale; sed spirituale gaudium est: & quando tantum erit ut aliquid ei jam non sit addendum, procul dubio tunc erit plenum. Quicquid ergo petitur quod pertineat ad hoc gaudium consequendum hoc est in nomine Christi petendum, si divinam intelligimus gratiam, si vere beatam poscimus vitam. Quicquid autem aliud petitur, nihil petitur: Non quia nulla omnino res est; sed quia in tantæ rei* S. August. Tract. 102. in Joan.

compara-

comparatione quicquid aliud concupiscitur, nihil est. si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. In nomine Christi orat, qui in illum credit, illumque vere amat. *Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis quia ego a Deo exivi*. In nomine Christi petit qui manet in Christo per caritatem, & in quo vicissim manet Christus; qui exitum ejus a Patre & adventum in mundum, quo se exinanivit in utero Virginis Verbum caro factum & regressum ejus ad Patrem per gloriosam Resurrectionem & Ascensionem, adorat, & imitatur profunda humilitate, & a mundo terrenisque rebus separatione. *Exivi a Patre & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem*.

II. De variis orandi gradibus sive modis.. Optimus & summus orandi gradus est justorum. Hi gratiæ incrementum ac vitam æternam oratione sua merentur.. Gradus alter orationis est peccatorum ex fide & compunctione orantium.. Tertius est peccatorum in suis peccatis perseverantium. Illorum non exauditur oratio.. Affectus peccati ante orationem deponendus. (*Lib.* 5. *Cap.* 1. *Art.* 5.) Qua ratione sit orandum? Sive quæ conditiones orationis? 1. Orandum in spiritu & veritate. 2. Humiliter. 3. Cum attentione. 4. Perseveranter.. Qua ratione orare sine intermissione possumus & debemus? (*Ibid. Art.* 9.) Deus orandus mane, meridie, vespere, omni tempore. *Vespere, mane, & meridie narrabo & annunciabo, & exaudiet vocem meam... Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo.* Vigilemus *omni tempore orantes.. Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi; In sanctitate & justitia coram ipso, omnibus diebus nostris*.

Psalm. 54.
Psalm. 33.
Luc. 21.
Luc. 1.

EADEM DOMINICA.
vel Diebus Rogationum.

Amen, amen dico vobis: si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Joan. XVI. 23.

Recte ab antiquo Patre oratio vocatur *Omnipotentia supplex*. Quicquid enim Deus homini potest tribuere, oratio potest impetrare. *Oratio clavis est cœli: ascendit precatio, & descendit Dei miseratio*. Eliæ oratio cœlum claudit ne det pluviam annis tribus & medio: deinde aperit. *Multum valet deprecatio Justi assidua. Elias homo erat similis nobis passibilis: & oratione oravit ut non plueret super terram, & non pluit annos tres & menses sex. Et rursum oravit: & cœlum dedit pluviam, & terra dedit fructum suum*. Josue oratione sua solem sistit, *Obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Israel*. Rex Ezechias lethaliter ægrotans, mortem sibi a Propheta prænunciatam oratione & lacrymis avertit, nec pristinam modo valetudinem, sed vitæ prorogationem ad quindecim annos a Deo impetrat, signo dato per solis regressum. Oratione Daniel in lacu leonum; tres pueri in camino ignis illæsi & incolumes servati; Susanna a calumnia & a morte liberata est. Oratione paradisum Latro in cruce pendens invenit; Stephanus orans vidit cœlos apertos, & Jesum stantem a dextris Dei; Oratio Saulum Christianorum persecutorem Christo peperit; nisi enim Stephanus orasset, Ecclesia Paulum non haberet: Oratione Saulus Vas electionis & Doctor gentium evasit. Ananiæ ait Dominus: Vade in vicum qui vocatur rectus, & quære in domo Judæ Saulum nomine Tarsensem: *Ecce enim orat.. Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus & regibus & filiis Israel*. Oratio scutum fidelium contra hostium invisibilium incursus. Moyse manus in cœlum levante & orante, Amalecitæ in fugam compulsi & debellati sunt. Ammonitarum, Moabitarum, Syrorum numerosissimus & potentissimus Exercitus, oratione Regis Josaphat & populi Judaici fusus est. *Josaphat timore perterritus, totum se contulit ad rogandum Dominum ... Denique consilium populo, & statuit* cante-

S. August.
3. Reg. 17.
Jacobi 5. 17. 18.
Josue 10. 14.
4. Reg. 20.
Act. 9. 11. 15.
Exod. 17.
2. Paralip. 20.

cantores Domni, ut laudarent eum in turmis suis, & antecederent Exercitum, ac voce consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in æternum misericordia ejus. Cumque cœpissent laudes canere, vertit Dominus insidias eorum in semetipsos, filiorum scilicet Ammon, & Moab, & Montis Seir; qui egressi fuerant ut pugnarent contra Judam, & percussi sunt. Namque filii Ammon & Moab consurrexerunt adversum habitatores montis Seir, ut interficerent & delerent eos: Cumque hoc opere perpetrassent, etiam in semetipsos versi mutuis concidere vulneribus. Asa Rex pius Zaram Regem Æthiopum cum exercitu suo decies centenis millibus militum & trecentis curribus terribilem oratione in fugam dedit ac penitus delevit. Oratio scutum animæ adversus salutis nostræ hostes. Ita vocat Sapiens Spiritu Sancto afflatus: *Proferens servitutis suæ scutum orationem*. Oratio in Christi nomine dæmones terret, fugat, vincit. *In te inimicos nostros ventilabimus cornu, & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis*. 1. Paralip. 14. Sap. 18. 21. Psal. 43. 6.

Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Petere in Christi nomine, est petere Dominica oratione. *Agnoscat Pater Filii sui verba, cum precem facimus: Qui habitat intus in pectore, ipse sit & in voce. Et cum ipsum habeamus apud Patrem Advocatum pro peccatis nostris, quando peccatores pro delictis nostris petimus, Advocati nostri verba promamus. Nam cum dicat: Quia quodcumque petierimus a Patre in nomine ejus, dabit nobis: Quanto efficacius impetramus quod petimus in Christi nomine, si petamus ipsius oratione?* De excellentia orationis Dominicæ vide *Lib. 5. Theolog. Dogm. & Moral. cap. 2. Art. 1.* Singularum petitionum explicationem habes Articulis sequentibus. S. Cyprian. Tract. de orat. Dom.

IN FERIIS ROGATIONUM.

Exivi a Patre, & veni in mundum; iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Joan. XVI. 28.

Duplex Christi processio. 1. a Patre in mundum; 2. e mundo ad Patrem. Orationes nostræ a Deo per ejus gratiam exeunt, & ad Deum revertuntur. Id solemnes supplicationes, seu Processiones significant, quibus Clerus & Populus Psalmis & Hymnis Deum laudans & invocans, ab una Ecclesia exit, & ad aliam procedit, atque ad eamdem regreditur .... Solemnis Processionis mysteria his diebus opportune exponentur Christiano populo, ex *Lib. 2. Tract. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 7. de ceremoniis Missæ, Art. 6. n. 3.* Explicandum quanta sit vis publicarum orationum & supplicationum. *Corpus sumus* (inquit Tertullianus) *de conscientia religionis, & disciplinæ unitate, & spei fœdere. Coimus ad Deum, quasi manu facta precationibus ambiamus. Hæc vis Deo grata est*. Solum Deum invocamus & oramus ut fontem & auctorem omnium bonorum nostrorum. Sanctos invocamus ut nostros apud Deum patronos. (*Lib. 5. Cap. 1. Art. 4.*) Sancti pro nobis Deum orant, non propriis, sed Christi meritis subnixi, per quem ipsi, & nos omnes accessum habemus ad Patrem. Quod a Deo adhibita sanctorum intercessione petit Ecclesia, totum illud se Christi meritis impetraturam profitetur & confidit, orationes suas ita concludens: *Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum*. Sanctos invocare, utile est ac pium: Christum invocare, & in nomine ejus a Deo petere quidquid petimus & speramus, necessarium. *Amen, amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*. Hinc sanctus Augustinus: *Oratio*, inquit, *quæ non fit per Christum, non solum non potest delere peccatum, sed etiam ipsa fit in peccatum*. De Sanctorum invocatione, vide *Lib. 4. Cap. 3. Art. 4.* Tertull. Apolog. C. 39. S. August. in Psal. 108.

IN

IN FESTO ASCENSIONIS CHRISTI.

Dominus Jesus postquam locutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet a dextris Dei. Marc. xvi. 19.

HUjus Mysterii, quod antiquus Auctor Ecclesiasticus vocat *Finem œconomiæ Christi*, utpote gloriæ ipsius consummationem, historiam com-
Auctor. Constitut. Apost. L. 8. C. 3. memorat sanctus Lucas Evangelii sui Cap. ultimo, & Actuum 1. Postquam scilicet Dominus Jesus post Resurrectionem suam Discipulis suis frequenter apparuit, multisque veritatem ejus probavit argumentis, & cum eis de regno Dei locutus est, ultimo tandem ipsis apparens, & cum eis convescens, illis amanter exprobravit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurexisse, non crediderunt. Jussit deinde ut Jerosolymis manerent, donec induerentur virtute ex alto, id est, virtute supervenientis in illos Spiritus Sancti, qua accepta terrarum orbem peragrarent, Evangelium omnibus gentibus prædicaturi: Cujus prædicationem, & credentium fidem miraculis confirmandam promisit, æternamque salutem iis qui crediderint & baptizati fuerint, dignamque nomi-
Marci 16. ne Christiano vitam duxerint. Is enim est istius sententiæ sensus: *Qui cre-*
Luc. 24. *diderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Post hæc, eduxit eos Jesus ex urbe in Bethaniam, ad Montem Oliveti, ubi elevatis manibus benedixit eis. Et dum illis benediceret, videntibus illis ferebatur in cœlum, & nu-
Act. 1. bes suscepit eum, oculisque spectantium subduxit. Cumque in cœlum euntem intuerentur, Angeli duo humana specie illis apparuerunt vestibus albis induti, Jesum eodem gloriæ ac majestatis apparatu triumphali venturum aliquando confirmantes ad judicandos vivos & mortuos. *Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? Hic Jesus qui assumptus est a vobis in cœ-*
Act. 1. *lum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum.* Et ipsi *ado-*
Luc. 24. *rantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno.* Tria hoc in Sermone præstanda. 1. Explicanda Mysterii fides. 2. Ascensionis Christi causæ. 3. Fructus & utilitates Dominicæ Ascensionis.

I. Mysterii Dominicæ Ascensionis fides explicatur *Lib. 1. Quæst. 2. Art. 7. §. 1.* Quid scilicet intelligat & credendum nobis proponat Ecclesia hoc Articulo Symboli Apostolici; *Ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis.* Ascendenti Christo salutis nostræ Auctori & consummatori festivis gaudiis gratulemur & gratias agamus. Domino nostro triumphante, & tanta cum gloria cœlos penetrante, quanto gaudio exultare de-
Psalm. 67. bet cor nostrum? *Dominus noster fortis & potens, Dominus potens in præ-*
Coloss. 2. 15. *lio*, quo *expolians principatus & potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso. Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ*, cujus *ma-*
Psalm. 23. *gnificentia & virtus in nubibus*: Cui Dominus dixit: *Sede a dextris meis,*
Psalm. 109. *donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum, cujus Regni non erit*
Luc. 1. *finis.* De quo Daniel Propheta scripsit, hodiernum mysterium in Spiritu
Daniel. 7. 13. 14. prænoscens: *Aspiciebam in visione noctis, & ecce cum nubibus cœli, quasi Filius hominis veniebat, & usque ad Antiquum dierum pervenit, & in conspectu ejus obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem, & honorem, & regnum; & omnes populi, tribus & linguæ ipsi servient: Potestas ejus potestas æterna quæ non auferetur; & regnum ejus quod non corrumpetur.* Gaudeamus, quia Dominus noster ascendens in cœlum, & captivam
Ephes. 4. 8. ducens captivitatem, *dedit dona hominibus.* Non solum Dominus noster est erga servos suos beneficentissimus, sed & caro & frater noster est, nostri
Joan. 20. amantissimus. *Vade*, inquit, *ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum & Patrem vestrum.* Qui, ut olim Josephus Ægypti Prorex fratribus suis ait: *Properate quantocyus venientes .... Quia omnes opes Ægypti*
Genes. 45. 15. 30. *vestræ erunt:* Ita nos invitat, ut cito, ut ferventer ad ipsum virtutum studio & bonis operibus tendamus, quia omnes opes, omnia bona cœli nostra erunt.

erunt. Gaudeamus quod Jesus Christus Dominus noster sedeat ad dexteram Patris, & gratias Deo agamus quia *Consedere* nos *fecit in cœlestibus in Christo Jesu: Ut ostenderet in sæculis supervenientibus abundantes divitias gratiæ suæ in bonitate super nos.* Ephes.2.6.& 7.

II. Ascensionis Christi causæ. 1. Quia cœlum conveniens Christo jam secundum corpus immortali & glorioso domicilium. 2. Ut Regnum suum non esse ex hoc mundo demonstraret. 3. Ut Deo Patri naturæ nostræ primitias offerret. 4. Ut omnia de se scripta impleret. 5. Ut nobis iter pararet. 6. Ut Patrem pro nobis interpellaret, ad cujus dexteram sacerdotio suo fungitur, semetipsum perenniter pro nobis offerens. 7. In cœlum ascendit Christus ut Ascendentem mente & desiderio prosequamur. Ascendit *Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas.* Docet nimirum qua via & ipsi ad cœlos ascendere & evolare possimus ac debeamus. *Viam aquilæ in cœlo* cognoscere difficile, nisi fidei lumine illustraremur. Qua via Christus ascendit? Humilitate. *Quod autem ascendit, quid est nisi quia & descendit primum in inferiores partes terræ?* Ascendit passione, cruce, & morte. *Quis est iste qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? Iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine virtutis suæ.* Eadem via in cœlum ascendere debemus. Humilitas, crux, patientia in rebus adversis, mortificationes, viæ sunt a Christo nobis monstratæ. *Erunt oculi tui videntes Præceptorem tuum. Et aures tuæ audient verbum post tergum monentis: Hæc est via, ambulate in ea.* Impressa reliquit sacratissimorum pedum suorum, in Monte Oliveti, ex quo in cœlos ascendit, vestigia, de quibus Propheta: *Et stabunt pedes ejus in die illa super montem Olivarum, qui est contra Jerusalem.* Videre licuit iis quibus datum est ut sacra loca lustrarent, & dicere potuerunt: *Adorabimus in loco ubi steterunt pedes ejus.* Omnibus vero datum ut humilitatis, caritatis, patientiæ, omniumque virtutum Christi Jesu vestigia sequantur. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* Causas supra dictas Ascensionis Christi explicatas habes *lib. 1. quæst. 2. art. 7. §. 2.*

Deuter. 32.11 — Prov. 30. 19. — Ephes. 4. 10 — Isai. 63. 1. — Isai. 30.20.21. — Zachar. 14. 4. — Psalm. 131.7. — 1. Petri 2. 21.

III. Christi in cœlos Ascensio longe majores utilitates nobis peperit, quam corporalis ejus præsentia peperisset. 1. Admirabili Christi Ascensione fidei nostræ meritum augetur. 2. Spes nostra confirmatur. 3. Caritas nostra inflammatur, amor noster spiritualis efficitur, & ad cœlum rapitur: Hæc *dona* sunt, quæ *Christus ascendens in altum dedit hominibus, & accepit in hominibus.* (Hæc ibidem habes fuse explicata, §. 3.) Videamus ne potiori jure Christus Dominus nobis exprobret *incredulitatem* nostram & *duritiam cordis*, quam Apostolis. Expendat unusquisque nostrum an credat, an speret, an diligat Deum. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero & crediderit*, Fide quæ *per caritatem operatur*, ille *non condemnabitur*. Hancne fidem habemus, an secundum Evangelium vivimus? An baptismi nostri vota, promissionesque sacrosanctas servamus? *Signa autem eos qui crediderint hæc sequentur: in nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & bene habebunt.* Miraculorum donum Ecclesiæ nascenti ad fidei confirmationem datum fuit, & nunc in ea perseverat, quamvis non ita frequentia sint, quia non adeo necessaria: sed tamen eos qui vere in Christum credunt, & ex fide vivunt, spiritualia signa sequentur. *Domino cooperante.* Non omnibus datum est dæmonia e corporibus ejicere; sed omnibus datum est dæmoni resistere, ipsumque fugare in nomine Christi, ne in ipsorum animas aditum habeat, easque per peccatum mortale possideat. *In nomine meo dæmonia ejicient.* Non omnibus datum linguis novis loqui, sed tamen omnibus datur per gratiam Dei ut *sermo malus* ex illorum *ore non procedat, sed si quis bonus ad ædificationem fidei, ut det gratiam audientibus.* Blasphemus, maledicus, convitiator, juramento & mendacio assuetus, impudi-

Ephes. 4. — Psalm. 67. — Marci ult. — Ephes. 4. 29.

Psalm. 13. 3. pudicus, signa non habet veram fidem indicantia: *Linguis loquentur novis*; nec tollendi serpentes vim habet, cum ipse potius serpens sit. *Venenum aspidum sub labiis eorum .... Lingua eorum plena veneno mortifero*.
Jacob. 3. 8. Non omnibus data est gratia sanitatum, sed omnibus datum est ut cæle-
Psalm. 102. 3. stem Medicum invocent, *Qui sanat omnes infirmitates nostras, qui redimit de interitu vitam nostram, qui coronat nos in misericordia & miserationibus, qui replet in bonis desiderium nostrum*. Sed heu! ægritudinem suam, & causas ægritudinis suæ amant, scilicet cupiditates, quas moderari & coercere nolunt, renuunt sanari: malunt incidere in manus inimici vulnerantis & interficientis quam in manus Medici sanantis & vivificantis.

DOMINICA POST ASCENSIONEM.

Cum venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui a Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me. Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis. Joann. xv. 26. 27.

MAgna Christianæ Religionis Mysteria, Fideique præcipuas veritates hæc sententia complectitur, exprimit & declarat. 1. Mysterium Trinitatis divinarum personarum, Patrem sine principio, qui Filium generat sibi coæqualem & consubstantialem: Filium, qui cum Patre & per naturam fœcundam quam ab ipso accipit, producit Spiritum Sanctum, Amorem substantialem, sibi Patrique coæqualem. 2. Incarnationem Verbi. Nisi enim Jesus Christus Deus verus esset, mittere Spiritum Sanctum a Patre non posset; siquidem mittere non potest nisi a se procedentem: neque testimonium illi perhiberet Spiritus veritatis, si falso dixisset se esse Deum, verumque Dei Filium, ejusdem cum Patre substantiæ ac potestatis. Missionem autem Spiritus Sancti promittit, in Ecclesiam, in Apostolos suos, & Ministros Ecclesiæ, & in animas fidelium. In Ecclesiam, ut eam formet, seu ex Christi in cruce morientis latere, velut novam Evam ex latere Adami dormientis formatam, vitali spiraculo vivificet. In Apostolos, & eorum successores, ut ejus propagationi, & ædificationi Corporis Christi cooperentur. In animas fidelium, ut ipsos mundi cum omnibus erroribus, amoribus, terroribusque suis victores reddat. Adorandus ille Spiritus testimonium perhibet incarnatæ Veritati, effusione charismatum, infusione virtutum & donorum interiorum, cœlesti lumine quo illam manifestat, miraculis, fortitudine Martyrum, constantia Confessorum. *Cum venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui a Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me*. Apostoli Spiritu Sancto afflati, testimonium Christo Jesu perhibuerunt, verbo, Scriptisque Ecclesiæ traditis & consignatis, quæ propterea vocatur Apostolica, & superædificata *super fundamentum Apostolorum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu*. „ Hinc „ veritatem doctrinæ fidei, quam Ecclesia tenet ac docet, contra Hæreti-
Ephes. 2. 2. 26. „ cos probat Tertullianus. Hinc, inquit, dirigimus præscriptionem, si Do- „ minus Jesus Christus Apostolos misit ad prædicandum, alios non esse re-
Tertull. de præscript. Hæret. cap. 21. „ cipiendos prædicatores quam Christus instituit: quia nec alius Patrem „ novit nisi Filius, & cui Filius revelavit, nec aliis videtur revelasse Fi- „ lius quam Apostolis quos misit ad prædicandum, utique quod illis reve- „ lavit. Quid autem prædicaverint, id est, quid illis Christus revelaverit, „ & hic præscribam non aliter probari debere, nisi per easdem Ecclesias, „ quas ipsi Apostoli condiderunt, ipsi eis prædicando, tam viva voce, „ quam per Epistolas postea. Constat proinde omnem doctrinam, quæ cum „ illis Ecclesiis Apostolicis matricibus & originalibus fidei conspiret, veri- „ tati deputandam, sine dubio *tenentem quod Ecclesiæ ab Apostolis, Apostoli a Christo, Christus a Deo accepit*: omnem vero doctrinam de men- „ dacio præjudicandam, quæ sapiat contra veritatem Ecclesiarum, & Apo- „ stolorum, & Christi, & Dei. " Incredibile est quod Apostoli aliquid abscon-

absconderint de Dei verbo & Christi sacramento. Impossibile est quod omnes Ecclesiæ aliter acceperint quam Apostoli tradiderunt, aut aliter intellexerint, cum a Spiritu veritatis illuminentur & regantur, ut errare non possint in unam fidem conspirantes. *Age nunc*, ait Tertullianus, *omnes erraverint, deceptus sit & Apostolus de testimonio reddendo: nullam respexerit Spiritus Sanctus uti eam in veritatem deduceret, ad hoc missus a Christo, ad hoc postulatus de Patre, ut esset doctor veritatis: neglexerit officium Dei villicus, Christi vicarius, sinens Ecclesias aliter interim intelligere, aliter credere, quod ipse per Apostolos prædicabat: ecquid verissimile est ut tot ac tantæ in unam fidem erraverint? Nullus inter multos eventus unus est. Exitus variasse debuerat error doctrinæ Ecclesiarum. Ceterum quod apud multos unum invenitur, non est erratum, sed traditum. Audeat ergo aliquis dicere illos errasse qui tradiderunt.* Certissimum igitur Apostolorum testimonium, de quibus Christus dixit: *Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.* Testimonium perhibebitis Evangelii prædicatione per Judæam & mundum universum: vitæ sanctitate laborum, persecutionum, martyrii etiam perpessione. *Absque Synagogis facient vos: sed venit hora ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.* Contra eorum porro persecutiones Paraclitus Spiritus veritatis, quem ego mittam vobis a Patre, animos vestros roborabit & confirmabit. Ibid. c. 28.

De Sacramento Confirmationis opportune hac Dominica Sermo ad populum habebitur, quo quidem in Sacramento Spiritus Sanctus datur, testimonium perhibens de Christo; & ad hoc datur fidelibus ut ipsi etiam testimonium perhibeant. Spiritus Sanctus in sacramento Confirmationis datus testimonium de Chisto perhibet, infusione gratiæ & donorum. *Cum venerit Paraclitus quem ego mittam vobis a Patre, ille testimonium perhibebit de me.* Sacramentum Confirmationis datur Fidelibus, ut Spiritu Sancto roborati Christo testimonium ipsi perhibeant, Fidem constanter profitendo, & pro ipsa, si opus sit, persecutiones & mortem etiam fortiter patiendo. *Et vos testimonium perhibebitis.*

I. *Quomodo Deus non est, qui dat Spiritum Sanctum? Imo quantus Deus est qui dat Deum? Neque enim aliquis Discipulorum* Christi *dedit Spiritum Sanctum. Orabant quippe ut veniret super eos quibus manus imponebant, non ipsi eum dabant. Quem morem in suis præpositis etiam nunc servat Ecclesia.* Igitur Spiritus Sanctus in Confirmatione datus testimonium perhibet de Christi Jesu divinitate. Idem Spiritus Sanctus per Confirmationis Sacramentum Christianis datur, qui datus est Apostolis die Pentecostes... Gratia singularis in hoc sacramento confertur, gratia consummationis, gratia augmenti & roboris, gratia qua perfecti Christiani sumus. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Confirmationis, Cap. 3. Art. 1.*) Gratia septem Donis Spiritus sancti cumulata, quæ ibidem exponuntur (*Art. 3. totidem Paragraphis*) scilicet Donis Sapientiæ, Intellectus, Consilii, Fortitudinis, Scientiæ, Pietatis, & Timoris Domini. *Si vis nosse quia accepisti Spiritum Sanctum, interroga cor tuum: Ne forte sacramentum habeat, & virtutem Sacramenti non habeas.* S. Aug. Lib. 15. de Trinit. Cap. 26. S. Aug. Tract. 6. in Epist. 1. S. Joan.

II. Christiani testimonium Christo reddere tenentur costanti fidei Professione, non solum in persecutionibus, sed in pace Ecclesiæ; non solum per verba, sed per bona opera, sine quibus fides mortua est, præcipue vero per fraternam caritatem. *Hoc est mandatum ejus: Ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi: & diligamus alterutrum, sicut mandatum dedit nobis. Et qui servat mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo: & in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu quem dedit nobis.* Interroga ergo cor tuum; si est ibi dilectio proximi, securus esto. Non potest esse dilectio sine Spiritu Dei: Nam *Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis.* 1. Joan. 3. 23. Rom. 5. 5.

Testimonium Christo ita reddere debent Christiani, ut nullis mundi tentationibus, erroribus, terroribus, amoribus ab ejus obsequio, & Chri-

stianæ fidei ac pietatis professione dimoveri valeant; ut nec eos seducat mundus blandiens cupiditati; nec frangat mundus terrens infirmitatem. *Hæc locutus sum vobis* (inquit Christus) *ut non scandalizemini*. Christianum Dei verbo & Spiritu confirmatum, nec cupiditas, nec timor, quæ duæ sunt peccati januæ; nec blanditiæ, nec persecutiones, nec mores sæculi, aut hominum mundo servientium exempla, consilia, judicia, oblocutiones, irrisiones, opprobria, persecutiones, in peccatum impellere pos-

I Psal. 118. 165. sunt. *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum*. Merito itaque promisso Discipulis suis Spiritu Sancto, quo in eis operante fie-

S. Aug. Tract. 93. in Joann. rent testes ejus, subjunxit: *Hæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini*. Cum enim caritas Dei diffunditur in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis, fit pax multa diligentibus legem Dei, ut non sit illis scandalum.

Testimonium Christo reddere debent Cristiani, coram mundo non erubescendo de professione Christianæ pietatis, de severiore Evangelicæ Disciplinæ observantia, de Christi Cruce. Id significat impressio signi Crucis in fronte confirmandorum tacta. *Perfecisti eis qui sperant in te in conspectu*

Psalm. 30. *filiorum hominum*. Vide Lib. 2. *Tract. de Sacramento Confirmationis*, *C. 6. de Ceremoniis istius Sacramenti num.* 3. Ideo Spiritum Sanctum Apostolis suis testibus promisit Christus, quo roborati, non erubescerent coram Judæis prædicando & profitendo Evangelium Christi, etiamsi e Synagogis ejiciendi essent. *Absque Synagogis facient vos*. Accepto quippe Spiritu San-

Joan. 12. 32. 43 cto, similes illis non fuere de quibus S. Joannes scribit: *Verumtamen & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos non confitebantur, ut e Synagoga non ejicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei*. Crediderunt ergo in eum, sed non sic quomodo eos

Joan. 5. 44. volebat credere, qui dicebat: *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis; & gloriam quæ a solo Deo est, non quæritis?* Discipulis ergo sic in eum credentibus, ut impleti Spiritu Sancto non sint de numero eorum, qui ignorantes Dei justitiam, & suam volentes constituere, justitiæ Dei non sunt subjecti; nec de illorum, de quibus dictum est, *Dile-*

Rom. 10. 3. *xerunt gloriam hominum magis quam Dei:* illa congruit Prophetia, quæ de ipsis invenitur impleta, *Domine in lumine vultus tui ambulabunt, & in*

Psal. 88. & 17. *nomine tuo exultabunt tota die, & in justitia tua exaltabuntur*; *quoniam*

S. Aug. Tract. 93. in Joan. *gloria virtutis eorum tu es*. Merito eis dicitur: *Absque Synagogis facient vos*: illi scilicet qui zelum Dei habent, sed non secundum scientiam: propter quod ignorantes Dei justitiam, & suam volentes constituere, eos expellunt qui non in sua, sed in Dei justitia exaltantur, nec expulsi ab hominibus erubescunt, quoniam gloria virtutis eorum ipse est.

Christo denique testimonium reddere debet Christianus, quævis adversa & dura patienter & æquo animo propter illum patiendo, ne animo iniquo bona deferat, per quæ ad meliora perveniat. Id significat alapæ levis inflictio ab Episcopo confirmante, de qua legendum Caput *de Confirmationis ceremoniis*, *num.* 4. Ad hujusmodi testimonium Christo perhibendum ut parati essent Discipuli virtute Spiritus Sancti ex alto induti & roborati, ait illis: *Sed venit hora, & nunc est, ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se præstare Deo*. E Synagogis vos ejicient, sed nolite solitudinem formidare: separati quippe a congregatitione eorum, tam multos in nomine meo congregabitis, ut illi metuentes ne Templum quod erat apud eos, & omnia Legis veteris sacramenta deserantur, interficient vos, sic fundentes sanguinem vestrum, ut Deo se præstare arbitrentur obsequium. *Venit hora, & nunc est*. Totum vitæ præsentis tempus, hora est mundi: Hora vero electorum, æternitas. Toto vitæ hujus tempore persecutiones

2. Tim. 3. 12. imminent Dei servis, *Omnes qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur*. Mundus justos odit ob morum dissimilitudinem; & quia sermonibus, operibusque suis mundi errores pravasque consuetudines re-

Sap. 2. 12. prehendunt, *Circumveniamus Justum*, inquit mundus, *quoniam contrarius*

est

est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ. Gravis est nobis etiam ad videndum, quoniam dissimilis est aliis vita illius, & immutatæ sunt viæ ejus. Tanquam nugaces æstimati sumus ab illo, & abstinet se a viis nostris, tanquam ab immunditiis, & præfert novissima justorum. Hinc Christus Discipulis suis ait: *Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.* Joan. 15. 19.

DOMINICA PENTECOSTES.

Repleti sunt omnes Spiritu Sancto. Act. 11. 4.

IN Actis Apostolorum legimus, cum S. Paulus venisset Ephesum, & Christianos quosdam invenisset, eis dixisse: *Si Spiritum Sanctum accepistis credentes?* Qui responderunt. *Sed neque si Spiritus Sanctus est, audivimus.* Act. 19. 2. 3. Vereor ne idem nobis contingat, si maximam partem illorum interrogemus, qui Christiano nomine gloriantur. Hoc malum ut ab animabus vestris avertam, Auditores, hac in concione nomina, attributa, & effectus Spiritus Sancti vobis explicabo, ut cognoscatis excellentiam Doni quod Christus hodie Ecclesiæ suæ tribuit. 2. Dispositiones exponam necessarias ut Spiritum Sanctum accipiatis.

I. Varia Spiritus Sancti nomina ab ejus operationibus sumpta.... Spiritus Sanctus Donum Patris & Filii. Datur nobis ut nos vita gratiæ vivificet atque sanctificet ... Non sola gratiæ & caritatis, virtutumque ac donorum ceterorum infusione, sed intima, substantiva & personali sui Numinis inhabitatione sanctificat nos Spiritus Sanctus. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 9. §. 4.*) Spiritus Sanctus Animarum vita. (*Ibid. num. 5.*) Caritas subsistens. (*Ibid. n. 16.*) Deum amare non possumus nisi de Deo.... Bis Spiritum Sanctum Apostolis suis dedit Christus, post Resurrectionem scilicet suam, & post Ascensionem, ut duo præcepta caritatis commendaret. Una caritas, & duo præcepta: unus Spiritus, & duo data. (*Ibid. n. 7.*) quia vero denario numero Lex decem præceptis constans significatur, Spiritum Sanctum decimo post Ascensionem suam die Christus in Ecclesiam suam misit, ut Legem per gratiam Sancti Spiritus impleri demonstraret. (*Ibid. num. 7.*) Quemadmodum post diuturnum bellum confecta pace, qui sibi invicem infensi erant, pignora mutuo sibi dant & obsides, sic inter Deum & naturam humanam advenit. Pro pignoribus & obsidibus ipsa primitias misit, quas in cœlum tulit Christus. Nobis vero Spiritum Sanctum pignoris & obsidis loco remisit. (*Ibid. n. 9.*) Cur Spiritus Sanctus in specie linguarum ignearum super Apostolos descendit? (*Ibid. n. 10. & 11.*) Quam admirabilis mutatio per Spiritum Sanctum facta in orbe terrarum! *Emittes Spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ.* Psalm. 103. Apostoli rudes prius & timidi, docti, fortesque subito facti sunt, eversa Idololatria ignorantiæ tenebræ dispulsæ, fidei lux diffusa, vitia eradicata, insitæ virtutes. *Annunciate inter gentes studia ejus*; seu, ut vertit Aquila, *mutationes ejus*. Psal. 9. „ Et revera mutatio fuit rerum omnium maxima. Qui quondam inimici erant, „ amici sunt; qui longinqui, proximi; qui servi, filii; qui in ignorantia „ erant, in cognitione sunt; qui in tenebris, in luce; in spe vitæ, qui „ mortui erant; pauperes, heredes regni cœlorum; Judæi procul, & Gentes prope; filii canes, & canes filii.... Theodor. in hunc Psalm. Hæ Salvatoris artes sunt & studia, hæ orbis per Spiritum Sanctum mutationes. *In Spiritu vehementi conteres naves Tharsis* (inquit Propheta) id est, *evertes superbiam gentium*; Psalm. 47. ut explicat S. Augustinus. *Factus est repente de cœlo sonus tanquam advenientis Spiritus vehementis, & replevit totam domum ubi erant Apostoli sedentes.* S. Aug. Enarr. in hunc Psal. Spiritus Sanctus contrivit superbiam gentium ex incertis hujus vitæ tumentem: contrivit eam timore fortissimo, Christoque subjecit. Sic enim cum tremuit omnis superbia judicaturum, ut in humilem crederet,

nec excelsum expavesceret. Quod Apostolos in viros alteros transformaverit Spiritus Sanctus, ex Actis Apostolorum, & ex eorum Epistolis demonstratur. De mystica illa transformatione, quam & in omnibus, in quibus inhabitat, Spiritus Sanctus operatur, S. Paulus ad Corinthios scribit. *Nos vero omnes revelata facie gloriam Domini speculantes, in eamdem imaginem transformamur a claritate in claritatem, tanquam a Domini Spiritu.* Vides ut Spiritus Sanctus transformet quodammodo in aliam imaginem eos in quibus inhabitat? *Transfert enim facile a rerum terrenarum sensu ad spectanda solum ea quæ sunt in cœlis, & ex imbelli timiditate ad strenuam & generosissimam vim animi. Neque vero dubium est quin ita affectos reperiamus Discipulos, & sic per Spiritum confirmatos, ut persequentium incursibus nequaquam vincerentur, sed dilectioni in Christum constanter adhærerent.* Hoc Spiritu animatus Paulus ait: *Quis nos separabit a caritate Christi? Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? (sicut scriptum est: quia propter te mortificamur tota die: æstimati sumus sicut oves occisionis) sed in his omnibus superamus, propter eum qui dilexit nos.*

2. Cor. 3. 18.

S. Cyrillus Alexand. lib. 10. in Joan. vers. 21. pag. 920.

Rom. 8. 35.

II. Dispositiones ad Spiritum Sanctum recipiendum tribuit ipse divinus Spiritus. Prima dispositio est pœnitentia. Dispositio altera, humilitas. Dispositio tertia, castitas. Dispositio quarta, oratio. Dispositio quinta, caritas... Spiritus Sanctus non recipitur extra Ecclesiæ unitatem (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 9. §. quinto.*) Deus Legem in Monte Sinai Moysi daturus in medio ignis apparuit, *Ut transgressores Legis intelligerent rem sibi cum igne fore* (inquit S. Cyrillus Alexandrinus.) Spiritus Sanctus Legem novam in cordibus Fidelium scripturus hodie in specie ignis apparet, ut intelligant qui Legem Evangelicam violare non verentur, qui præcepta caritatis non implent, qui Divinis inspirationibus Spiritus Sancti non obsequuntur, rem sibi cum igne fore.

Homil. Ephes. habita.

Matth. 16. 19.

IN FESTO SANCTISSIMÆ TRINITATIS.

Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Matth. xxviii. 19.

Omnes Christianæ Religionis solemnitates Festa sunt Sanctissimæ Trinitatis, cujus mundus opus est, cujus nos templa sumus, per baptismum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti nobis collatum consecrata. Ad Christum Jesum Dominum nostrum refertur cultus omnis Sanctissimæ Virgini ejus matri & Sanctis exhibitus. Caput in membris honoramus. Ad Deum referuntur omnia Christi mysteria temporalia, eorumque celebratio. *Caput Christi Deus: Vos autem Christi, Christus autem Dei.* (inquit Apostolus.) Sacrificium & orationes suas Ecclesia offert Patri, per Filium, in Spiritu Sancto. Personæ Divinæ inseparabiles sunt ab invicem etiam in cultu nostro. Si Christus patitur pro salute nostra, Pater Æternus ipsum ad mortem tradit: *Proprio Filio suo non pepercit Deus.* Filius se ipsum offert immensa caritate, quæ est Spiritus Sanctus. *Per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo.* Si Christus a mortuis resurgit, a Patre suscitatur per Spiritum Sanctum. *Qui prædestinatus est Filius Dei in virtute secundum Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu Christi.* Si in cœlum ascendit, redit ad Patrem, ut a dextris ejus sedeat, & Spiritum Sanctum ut unum cum Patre principium processionis ejus in Ecclesiam mittat. Si in Eucharistiæ Sacramento se abscondit adorandum, victima est, quam honorare ut par est non possumus, nisi illi conjungamur. *Qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu Sancto, per mortem suam mundum vivificavit;* ut loquitur Ecclesia; & nisi cum ipso pariter immolemur Deo uni & trino... Quamvis omnes pene orationes Ecclesiæ ad Deum Patrem dirigantur, tota tamen Sancta Trinitas orationum nostra-

Hebr. 9. 14.

Rom. 1. 4.

nostrarum finis est, sicut & fidei objectum. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 1. §. 19.) Sanctissimæ Trinitatis Mysterium explicite credere necessarium est ad salutem, comprehendere, impossibile. Pro captu tamen humanæ mentis utcumque explicatur. (*Ibid. Art.* 17.) 1. Sanctissimæ Trinitati gratias immortales agere debemus ob illius in nos beneficia. Ob beneficium creationis, quæ Patri Æterno; Redemptionis, quæ Filio Dei; Renovationis & Sanctificationis, quæ Spiritui Sancto speciatim tribuitur ab Ecclesia & a Christianis Theologis; quamvis indivisa sit trium personarum operatio ad extra, cum sit una & æqualis trium potestas, sicut una essentia sive divinitas. 2. Imitari debemus quantum cum Dei gratia possibile nobis est, Sanctissimam Trinitatem; Dei perfectiones; summam divinarum personarum concordiam.

I. Creationis opus commune est tribus adorandæ Trinitatis personis. Omnium rerum exemplaria in arte & mente Dei. Creator omnium rerum est cœli & terræ, visibilium & invisibilium. (*Ibid.* §. 38.) Homo ad imaginem Dei conditus. In quo sita sit divinæ imaginis ratio? (*Ibid.* §. 46.) Cavendum ne creatori nostro simus ingrati, & ne abutamur existentia, vita, ratione, libertate, corpore, animæque, & corporis facultatibus, in ejus offensam & injuriam, cui totum debemus quod sumus. Creatura non præponenda Creatori. Cavendum ne qui sumus conditi ut dominemur omnibus animantibus, pravis cupiditatibus serviamus. (*Ibid.* §. 50.) Oremus, & operam demus ut sanctæ Trinitatis imago in nobis per peccatum & cupiditates sæculares deformata, reformetur per Dei gratiam, a quo formata est.. Creata Trinitas, scilicet ratio, memoria, voluntas, per suggestionem, delectationem, & consensum lapsa, a Divina Trinitate reformatur per fidem, spem, & caritatem. (*Ibid.* §. 18.) Redemptio nostra opus etiam est Sanctissimæ Trinitatis. Quamvis enim solus Filius incarnatus sit, passus & mortuus: tres tamen personæ Sanctissimæ Trinitatis incarnationem, totamque salutis nostræ œconomiam operatæ sunt. Filius passus est ad humani generis redemptionem ex æterno Sanctæ Trinitatis, cujus secunda persona est, decreto. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 4. §. 4.) „ Omnia ex Deo, qui nos reconciliavit sibi 2. Cor. 5. 2.
„ per Christum.. Quoniam quidem erat in Christo mundum reconcilians
„ sibi, non reputans illis delicta ipsorum.. Deus qui dives est in miseri-
„ cordia, propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos; & cum esse-
„ mus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo, & conresuscitavit, Ephes. 2. 4. 5.
& consedere fecit in cœlestibus, in Christo Jesu.. „ Christus pro nobis satisfecit, sed tota Trinitas satisfactionem acceptam habuit communi voluntate & operatione factam. Opus denique sanctificationis nostræ, quamvis Spiritui Sancto speciatim tribuatur, trium tamen adorandæ Trinitatis Personarum commune opus ac beneficium est, siquidem sanctificati sumus in baptismo, qui in illarum nomine confertur: *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Non enim una tantum persona, sed *Deus* unus & trinus *adest verbis Evangelicis, sine quibus baptismus consecrari non potest, & ipse sanctificat Sacramentum suum*. Pater æternus adest, qui nos adoptat in filios, & vocat in societatem Filii sui unigeniti Domini nostri Jesu Christi. Adest Filius, qui nos fratres & coheredes suos facit, & cui commorimur & consepelimur in baptismo. Adest Spiritus Sanctus, & fontem replet, qui replevit & Virginem; ut regeneret Christianum, sicut illa generavit Christum. Si ab illa prima adoptionis gratia infeliciter excidimus, per pœnitentiam reparanda est. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 1. §. 19.) Frequenter in memoriam revocandæ sunt promissiones in baptismo factæ, seu *Votum maximum quo nos vovimus in Christo esse mansuros*. Vide *Lib.* 2. *Tract. de baptismo, Cap.* 8. *propositione undecima, & in Documento subnexo ad Morum informationem*. Christiani per Baptismum non solius Fidei, sed universæ Legis Christi servandæ fiunt debitores. *Baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, docentes servare omnia quæcumque mandavi vobis*. Vide ibidem, propositione 9. Matth. 28.

S. August. Lib. 6. de Baptismo. Cap. 25.

S. August. Epist. 149. ad Paulin.

Qui mandata Evangelica dedit, nos adjuvare potest, & si fideles eorum observatores simus, nos remunerare: siquidem illi *Omnis potestas data est in cælo & in terra*. In ipso confidamus, siquidem ipse præsto est ut nobis auxilium ferat. *Et Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi*. Benedicamus Patrem & Filium cum Sancto Spiritu, ob creationis beneficium, dicentes: „ Dignus es, Domine Deus „ noster, accipere gloriam, & honorem, & virtutem, quia tu crea„ sti omnia, & propter voluntatem tuam erant & creata sunt. „ Ob redemptionis beneficium dicentes: „ Dignus est Agnus qui occisus est, ac„ cipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem & ho„ norem, & gloriam & benedictionem... Sedenti in throno, & Agno, „ benedictio & honor, & gloria & potestas in sæcula sæculorum.„ Ob sanctificationis denique beneficium, dicentes: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus omnipotens*.

Apocal. 4. 11. Apocal. 5. 23. Isai. 6. 3.

Matth. 5. II. Dei perfectiones imitandæ. *Estote ergo & vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est*.... In divinarum perfectionum imitatione semper proficiendum. Dei simplicitatem, immutabilitatem, immortalitatem quomodo imitari possumus ac debemus?... Jungendum cor nostrum æternitati Dei. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 16.*) Patrem Æternum imitari debemus, qui seipsum cognoscendo Verbum generat. Deum in Anima nostra cognoscimus, si ad ipsam attendamus.„ Sæpe volumus omnipotentis „ Dei naturam invisibilem considerare, sed nequaquam valemus, atque dif„ ficultatibus fatigata anima ad semetipsam redit, sibique de se ipsa gradus „ ascensionum facit: Ut primum semetipsam, si valet, consideret, & tunc „ illam naturam, quæ super ipsam est, in quantum potuerit, investiget. Deum cognoscendo, & cognitum amando, imago ejus in Anima nostra renovabitur. Sed & nos ipsos considerare debemus, ut cor nostrum verbum bonum eructet, verbum humilitatis, cognoscendo nihilum nostrum, imperfectum nostrum, peccatum nostrum: Verbum laudis & gratiarum actionis, cognoscendo dignitatem nostram, quatenus ad imaginem Dei conditi sumus, Deique in nos beneficia.„ A te incipiat tua consideratio (inquit S. „ Bernardus) non solum autem, sed & in te finiatur. Quocumque evage„ getur, ad te revocaveris eam cum salutis fructu. Tu primus tibi, tu „ ultimus. Sume exemplum de summo omnium Patre, Verbum suum & „ emittente, & retinente. Verbum tuum, consideratio tua. Quæ si proce„ dit, non recedat; sic progrediatur, ut non egrediatur; sic exeat, ut non „ deserat....„ Christiani unum esse debent cum Deo & inter se per caritatem, ut naturæ ac substantiæ unitatem in Patre & Filio honorent, ac pro viribus imitentur, (*Lib. 1. Theol. nostræ Dog. & Moral. Q. 2. A. 3. §. 4.*)

S. Greg. M. Homil. 17. in Ezechiel.

Lib. 2. de Consider. Cap. 3.

IN FESTO SACRATISSIMI CORPORIS CHRISTI.

Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo..., Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Joan. vi. 55.

ADmirabilis Eucharistiæ Sacramenti dignitas atque excellentia, quæ uno verbo demonstrari non potest, uti nec Dei summa perfectio, nec dignitas Christi, pluribus nominibus a Scriptoribus sacris exprimitur. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 1. Art. 1.*) Illud explicandum, quod ipsi Christus Dominus tribuit in Evangelio hodierno. 1. Christus corpus & sanguinem suum in Eucharistia nobis donat ut verum cibum & potum Animarum nostrarum. *Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus*. 2. Ut symbolum & principium nostræ cum ipso conjunctionis, & mutuæ illius in nobis, ac nostri in illo mansionis. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo*. 3. Ut æternæ vitæ pignus. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*.

1. Christus panis Angelorum in cœlo, factus est cibus hominum viatorum

torum in Eucharistia. „ Christus in corpore & sanguine suo voluit esse „ salutem nostram. Unde autem commendavit corpus & sanguinem suum? „ De humilitate sua. Nisi esset humilis, nec manducaretur, nec bibere- „ tur. Respice altitudinem ipsius: In principio erat verbum. Ecce cibus „ sempiternus. Sed manducant Angeli, manducant cœlestes spiritus, & „ manducant, & saginantur, & integrum manet quod eos satiat & lætifi- „ cat. Quis autem homo posset ad illum cibum? Unde cor tam idoneum „ illi cibo? Oportebat ergo ut mensa illa lactesceret, & ad parvulos per- „ veniret. Unde autem fit cibus lac? Unde cibus in lac convertitur, nisi „ per carnem trajiciatur? Nam mater hoc facit. Quod manducat mater, „ hoc manducat infans: sed quia minus idoneus est infans qui pane vesca- „ tur, ipsum panem mater incarnat, & per humilitatem mamillæ & lactis „ succum, de ipso pane pascit infantem. Quomodo ergo de ipso pane pa- „ vit nos Sapientia Dei? Quia Verbum caro factum est, & habitavit in no- „ bis. „ Omnem effectum quem cibus & potus naturalis producit quantum ad vitam naturalem, Eucharistiæ Sacramentum operatur quantum ad vitam spiritualem. Sustentat scilicet, auget, reparat, delectat. (*Lib. 2. Tractat. de Eucharistia, Cap. 3. Propositiòn. 1.*) Sicut alimentum corporale corpori necessarium est ad restaurandum id quod innati caloris vi quotidie detrahitur ac deperit: ita quicquid ardore cupiditatis in dies amittit anima, dum levi aliqua in re parum offendit, totum Eucharistia restituit, veniales culpas abstergens, quæ minuunt fervorem caritatis. (*Ibidem, Propositione* 3.) Humanæ naturæ corruptio cibum exigebat, qui simul esset medicamentum. Diabolus afflavit homini per esum cibi vetiti triplicem corruptionem: In anima, tenebras ignorantiæ: in corpore morbum pravæ concupiscentiæ: & mortem in utroque. Carnem suam & sanguinem ut cibum medicinalem contra corruptionem illam triplicem Christus dedit, ad ignorantiæ tenebras depellendas. *Dominus illuminatio mea.... Accedite ad eum, & illuminamini. Cibavit illum pane vitæ & intellectus*. Hæc cœna lucis, mensa solis. *Accedamus ad eum, & illuminemur; non quomodo ad eum accesserunt Judæi, ut tenebrarentur. Accesserunt enim ad illum ut crucifigerent: nos ad eum accedamus, ut corpus & sanguinem ejus accipiamus. Illi de crucifixo tenebrati sunt: nos manducando crucifixum & bibendo illuminamur*. 2. Carnem suam & sanguinem Christus dat nobis in Eucharistia ut cibum medicinalem contra concupiscentiam carnis. (*Lib. 2. Tract. de Euchar. Cap. 3. Propos. 5.*) Divino illo cibo cor hominis confirmatur & roboratur contra tentationes & impugnationes dæmonum. (*Ibidem*) Gedeone se ad prælium contra Madianitas parante, quidam ex hostium castris in somnio vidit quasi subcinericum panem ex hordeo volvi, & in castra Madian descendere: cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit; & terræ funditus coæquavit. Cumque uni ex commilitonibus somnium suum narraret, respondit ille: „ Non est hic aliud nisi gladius Ge- „ deonis: tradidit enim Dominus in manu ejus Madian, & omnia castra „ ejus. " Caro Christi panis est, simul & gladius, quo illius gloriæ, nostræque salutis hostes in fugam damus, & debellamus. *Gladius Domini, & Gedeonis*. 3. Corpus & sanguinem suum dat nobis Christus in Eucharistia, ut servemur a morte. Hic est *Panis vivus, qui de Cœlo descendit*. Antiqui Christiani Eucharistiam *Vitam* vulgo appellabant, teste S. Augustino. Hujus figura fuit *Lignum vitæ* in medio paradisi positum, cujus esu homo innocens a morte servaretur. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem non habebitis vitam in vobis*. Vitam gratiæ confert Eucharistia his qui pure, & sancte accipiunt. (*Lib. 2. Tract. de Sacram. Eucharist. Cap. 3. Proposit. 1.*)

S. August. Enarrat. in Psal. 34.

Psalm. 26. Psalm. 33. Eccli. 19. S. August. in Psalm. 34.

Judicum 7.

Lib. 1. de Pec. Mer. & Remi. c. 24. Joan. 6.

Igitur, ut S. Cyrillus Alexandrinus docet, „ Expertes, & vacui plane „ vitæ, quæ in sanctificatione ac felicitate est, remanent, qui per My- „ sticam Eulogiam non susceperunt Filium. Vita enim est secundum na- „ turam, in quantum & ex vivente Patre genitus est, sed nihilominus „ etiam

Lib. 4. in Jo.

„ etiam sanctum ejus corpus Verbo cuncta vivificanti inefabiliter unitum. Et quoniam vivifica facta est caro Salvatoris, utpote vitæ secundum naturam, Verbo nimirum divino unita; cum illa degustabimus, tunc vitam habebimus in nobis, ei quoque simul uniti, quemadmodum illa Verbo inhabitanti. Hanc enim ob causam etiam in suscitandis mortuis, non verbis tantum & nutu Deo convenienti Salvatorem operatum esse comperimus; sed carnem suam quasi cooperatricem ad hoc potissimum adhibuisse, ut ostenderet illam vivificare posse.“

II. Christus dat nobis corpus & sanguinem suum, ut symbolum ac principium nostræ in illo, & suæ in nobis inhabitationis, & mutuæ conjunctionis. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo*. Divinum illum cibum in substantiam nostram non mutamus, sicut cibum carnis nostræ, sed nos in se commutat. Non sola affectus unitate, sed unitate naturali per Sacramentum Eucharistiæ cum Christo Domino unum sumus. „ Si enim vere Verbum caro factum est, & nos vere Verbum carnem cibo Dominico sumimus (*inquit S. Hilar.*) quomodo non naturaliter manere in nobis existimandus est, qui & naturam carnis nostræ jam inseparabilem sibi homo natus assumpsit, & naturam carnis suæ ad naturam æternitatis sub Sacramento nobis communicandæ carnis admiscuit? Ita enim omnes unum sumus, quia & in Christo Pater est, & Christus in nobis est. Quisquis ergo naturaliter Patrem in Christo negabit, neget prius naturaliter vel se in Christo, vel Christum sibi inesse; quia in Christo Pater, & Christus in nobis, unum in his esse nos faciunt.“ Christi *concorporales* per Eucharistiam efficimur. Et quemadmodum *si quis ceram ceræ commixtam igne simul liquaverit, unum quid ex ambabus efficit: ita per corporis Christi & pretiosi sanguinis participationem, ipse quidem in nobis, nos autem in eo simul unimur. Corpus ergo Christi si vis intelligere, Apostolum audi dicentem fidelibus: Vos estis corpus Christi & membra. Si ergo vos estis corpus Christi & membra, Mysterium vestrum in Mensa Domini positum est, Mysterium Domini accipitis. Ad id quod estis, Amen respondetis, & respondendo subscribitis. Audis ergo, Corpus Christi: & respondes, Amen. Esto membrum corporis Christi, ut verum sit Amen.* Non enim cum Christo uniuntur, quicumque carnem ejus manducant & sanguinem bibunt, sed illi soli qui digne manducant & bibunt, qui caritate membra Christi facti sunt. *Unus panis, unum corpus multi sumus* (ait Apostolus.) Panis non fit de uno grano, sed de multis. *Quando exorcizabamini, quasi molebamini: quando baptizati estis, quasi conspersi estis: quando Spiritus Sancti ignem accepistis, quasi cocti estis. Estote quod videtis, & accipite quod estis*. Igitur carnem Christi & sanguinem non edamus tantum & bibamus in Sacramento, quod & multi mali; sed *Usque ad spiritus participationem manducemus & bibamus, ut in Domini corpore tamquam membra maneamus, ut ejus Spiritu vegetemur; & non scandalizemur, etiamsi multi modo nobiscum manducant & bibunt temporaliter Sacramenta, qui habebunt in fine æterna tormenta*. Triplex communionis genus, Sacramentalis tantum, spiritualis tantum, Sacramentalis & spiritualis simul. Hoc modo communicandum est, ut Christus in nobis maneat, & nos in eo. (*Lib. 2. Tract. de Eucharistia, Cap. 4. Art. 1.*)

S. Hil. lib. 2. de Trin.

S. Cyril. lib. 10. in Joan.

S. Aug. in Ser. ad recen. baptizatos.

S. Aug. Ibid.

S. Aug. Tract. 27. in Joan.

III. Eucharistia æternæ vitæ pignus. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*. (Ibidem, Cap. 3. Propositione 6.) Corpus & sanguis Christi semina sunt immortalitatis Christianis qui Eucharistiam digne accipiunt. Unde S. Irenæus Hæreticos resurrectionem carnis negantes refellit argumento petito ex Eucharistiæ participatione. *Quomodo*, inquit, *carnem negant capacem esse donationis Dei quæ est vita æterna, quæ sanguine & corpore Christi nutritur, & membrum est ejus?* S. Ignatius Martyr in Epistola ad Ephesios Eucharistiam vocat *Pharmacum immortalitatis, antidotum ad non moriendum, sed vivendum in Jesu Christo semper*. Panis Eucha-

S. Irenæus. Lib. 4. c. 4.

Eucharisticus manna longe præstantior & efficacior, utpote *Corpus Vitæ. Manna illud e cælo, hoc supra cælum. Illud cæli, hoc Domini cælorum. Illud corruptioni obnoxium, si in diem alteram servaretur; hoc alienum ab omni corruptione: quod quicumque religiose gustaverit, corruptionem sentire non poterit . . . . . Non sicut manducaverunt Patres vestri manna, & mortui sunt: qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* S. Ambr. lib. de his qui Mysteriis initiantur. Cap. 9. Jo. 6.

IN EODEM FESTO.

Vidi Agnum stantem tanquam occisum. Apocal. v. 6.

Christus resurgens ex mortuis jam non moritur: in throno gloriæ sedet immortalis: cur ergo ipsum adhuc tanquam occisum & immolatum, tametsi stantem & in æternum viventem dilectus Apostolus intuetur? Nonne Christus uno sacrificio in ara crucis oblato omnia veteris Legis sacrificia implevit? Nonne semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata, & una oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos? His thematis nostri verbis significat S. Joannes, Christum Jesum agnum immaculatum, *Qui occisus est ab origine mundi*, qui *ingrediens mundum*, dixit, *Hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi*: qui *Usque ad passionem effectus est hostia*, ut loquitur Tertullianus, in Eucharistia modo incruento, invisibili & arcano immolari. Sancta enim Eucharistia non solum Sacramentum est; sed & sacrificium. 1. Veteris Legis sacrificiis longe dignius & excellentius. 2. Veteris Legis sacrificiis efficacius. 3. Majores dispositiones ex parte offerentium & adstantium exigens. Hebr. 10.

I. Vetera sacrificia figuræ fuerunt sacrificii Christi. In Agno Paschali, cæterisque victimis immolabatur Christus, sed in figura dumtaxat; in pane, & vino quæ Melchisedech Rex Salem, Dei altissimi Sacerdos obtulit Deo, cum Abraham quatuor Regum victori occurrit, eique benedixit, Christi sacrificium præfiguratum est; sed in Eucharistia impletur. Christus qui se ipsum pro redemptione nostra immolavit in Cruce, se ipsum etiam immolat in Altari, idem sacerdos & victima: „ Ipse Pastor & ovis; ipse sponsus & „ sponsa: ipse sacerdos & victima; unus idemque & oblator muneris, & mu„ nus oblatoris; " (*ait S. Fulgentius*) „ Quis est sacerdos, nisi unus sacerdos, „ qui intravit in Sancta Sanctorum? Victima & sacerdos: qui cum in mundo „ non inveniret mundum quod offerret, se ipsum obtulit " (*inquit S. Augustinus.*) Sacrificium igitur Eucharistiæ veteris Legis sacrificiis dignius est & excellentius, tum ratione victimæ, quia Christi corpus & sanguis offertur; tum ratione sacerdotis, quia Christus ipse corpus & sanguinem suum offert, *Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech*. Nec victima dignior & excellentior, nec sacerdos sanctior inveniri potest. Lib. 1. ad Trasim. c. 12. Ennarrat. in Psalm. 132.

Veteris Legis sacrificia offerebantur a sacerdotibus Aaronicis, qui morte prohibebantur permanere, & quorum sacerdotium typicum erat, umbraticum, & aliquando transferendum. Sacrificium Eucharistiæ offertur ab ipso Christo æterno sacerdote, qui semper vivit ad interpellandum pro nobis. Nos enim Ministri dumtaxat & organa illius summi sacerdotis sumus, „ Infirmi merito, *tametsi* honorabiles sacrificio: quia etsi nunc Christus non „ videtur offerri, tamen ipse offertur in terris, quando Christi corpus of„ fertur: immo ipse offerre manifestatur in nobis, cujus sermo sanctificat sa„ crificium quod offertur. " Vetera sacrificia in uno tantum Judææ loco offerebantur, quem elegerat Dominus. Eucharistiæ sacrificium in omni loco, in tota Ecclesia per omnes gentes a solis ortu usque ad occasum diffusa offertur. „ Ab ortu solis usque ad occasum (*ait Dominus*) magnum est no„ men meum in Gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur nomini „ meo oblatio munda, quia magnum est nomen meum in gentibus. *Vide Lib.* „ 2. Tractat. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 6. Art. 1. Proposit. 1. Ambros. in Psal. 38. Malach. 1. 11.

II. Eucharistiæ sacrificium veteris legis sacrificiis efficacius, sive quatenus sacrificicium est adorationis, & gratiarum actionis: sive quatenus est sa-

est sacrificium propitiatorium: Sive quatenus sacrificium impetratorium est. Cum enim diversa in veteri lege ad diversos illos fines præscripta essent sacrificia, scilicet *Holocausta*, *pacifica*, *& pro peccato*: Ad hæc unum sufficit Eucharistiæ sacrificium. „ Omnia Veterum sacrificia nova superveniens Gratia uno complectitur sacrificio. *Vide* Lib. 2. Theolog. Dogmat. & Moral. Tractat. de Sacrament. Eucharistiæ, Cap. 6. Artic. 1. Proposition. 3. " Sacrificium Eucharistiæ propitiatorium pro vivis & defunctis. (*Ibid. Artic.* 3. *Proposit.* 4.) In eo enim Christo *Sanguis* quotidie *effunditur in remissionem peccatorum*: De quo potiori jure quam de Sanguine veterum victimarum dicitur: *Ego illum dedi vobis, ut super altare in eo expietis pro animabus vestris, & Sanguis pro animæ piaculo sit*. Hinc in Missa canitur, *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis*. Hinc Hostia sacra in tres partes frangitur, ut virtus sacrificii ad triplicem Ecclesiæ statum pertinere significetur: Ad gaudium scilicet Sanctorum in cælis cum Christo regnantium, pro quorum gloria offertur Deo in gratiarum actionem: Justorum in purgatorio patientium, pro quorum requie offertur in propitiationem: Fidelium in terris militantium, pro quorum peccatis offertur in expiationem. Cælites plurimum delectat hoc sacrificium, eisque gaudii novi ex eo fit accessio ob memoriam redemptionis, ob effectum nostræ salutis, ob admirationem divinæ bonitatis. Hinc Ecclesia ad Altare sic per sacerdotes Deo supplicat: *Sumpsimus, Domine, divina Mysteria, quæ sicut tuis sanctis ad gloriam, ita nobis ad veniam prodesse perficias*. Animabus justorum in purgatorio detentis prodesse Altaris sacrificium ad liberationem vel levamen, fides docet. „ Patres duæ in terra dispergentur, & deficient (*ait Propheta*) & tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem, & uram eos sicut uritur argentum, & probabo eos sicut probatur aurum. Ipse vocabit nomen meum, & ego exaudiam eum. Dicam, Populus meus es; & ipse dicet: Dominus Deus meus. " Partes duæ, id est infideles, & mali Christiani, dispergentur, & deficient ab æterna redemptione: Et tertia pars relinquetur in ea, scilicet pœnitentes: & per ignem ducetur: Per ignem scilicet purgatorii ad cælum ducuntur pœnitentium Animæ, ut in eo expientur, & probentur sicut probatur aurum. Fideles vero in terra superstites Deum invocant orationibus, eleemosynis, & Mediatoris sacrificio quod pro illis offertur Animabus, & Deus illos exaudit. Sic Munus *absconditum extinguit iras*. Munus pretiosissimum, Corpus & Sanguis Christi, Hostia Sancta & immaculata: quam Deo offerimus de ejus donis ac datis. (*Sic enim dilexit Mundum, ut Filium suum unigenitum daret.*) Munus illud incomparabile, quod unum Deo dignum est, Filius Dei, vere *Deus absconditus* in Eucharistiæ sacrificio, iram Dei placare non desinit, eumque & Animabus purgatorii, & pœnitentibus in hac vita propitium reddere.

S. Chrysost. in Psalm. 95. Levit. 17. 11. Zacch. 13. 8. 9. Prov. 2. 14.

III. Minime dubium est quin sacrificia veteris legis puritatem & sanctimoniam in sacerdotibus offerentibus, pœnitentiam peccatorum in iis pro quibus offerebantur, postularent: Multo magis hæ dispositiones ad sacrificium Eucharistiæ afferri debent, conscientiæ scilicet puritas a sacerdotibus offerentibus: Pœnitentia saltem ab iis qui sacrificio intersunt, ut illis prosit. Sacerdotes *sancti* esse debent; *sine crimine, irreprehensibiles, Angelis* similes, ut digne sacrificium Altaris offerant. Sacerdotes antiqui tempore vicis suæ, quo sacrificia debebant offerre, ab uxoribus suis & familiis, omnique terreno commercio separati, a vino & sicera, omnique potu qui inebriare potest, abstinentes, ab atrio Tabernaculi vel Templi non recedebant, orationibus & sacris Ministeriis penitus devoti: Hinc judicemus, Comministri venerabiles, quanta esse debeat puritas & sanctimonia nostra, quanta a mundo & sæcularibus negotiis separatio. Sacrificium pretii nostri, cum veteribus illis sacrificiis; cum umbris veritatem; sacerdotium nostrum cum sacerdotio veteris legis comparemus, & hinc officium

cium nostrum piis meditationibus discamus. In Gallicana olim Ecclesia Episcopi sacerdotibus quos ordinabant. Hostiam sanctam sive Eucharistiam dabant, ex qua per quadraginta dies particulam sumerent ad sacram communionem: atque hoc Ritu revocabatur illis in memoriam tempus illud quo per quadraginta dies Dominus Discipulis apparens, & cum eis convescens, cum ipsis de Regno Dei loquebatur; ut ait S. Fulbertus Carnotensis Episcopus. Ritus ille antiquatus est, sed non est antiquatum spirituale documentum quod ex eo colligi Patres nostri voluerunt: Sacerdotes scilicet Christo a mortuis redivivo conformari: Rarum ipsis cum hominibus commercium esse debere, nisi cum de Regno Dei instruendi sunt: Cum suis Confratribus & Comministris societatem lubentius quam cum sæcularibus hominibus inire, legem Domini jugiter meditari, Scripturarum lectioni, exhortationi, & doctrinæ intendere: *Agnum* contemplari *stantem*, & *occisum*: stantem, innocentia & integritate morum, ne in peccato jaceant, ne morte peccati corrumpantur: Occisum mortificatione carnis & cupiditatum omnium, ut victimæ sint simul ac sacerdotes sicut Christus Jesus. Christiani vero qui sacrosancto sacrificio intersunt, saltem affectum peccati deponere, & pœnitentes esse debent, ut illis sanctum sacrificium ad vitam proficiat. Debent enim & illi pro sua parte ac modo sacrificium offerre cum sacerdote, & cum Ecclesia, *Quæ cum ipsius Capitis corpus sit, se ipsam per ipsum discit offerre*. Debent offerre Deo *Sacrificia contriti cordis & humiliati*, nec non *sacrificia misericordiæ*, condonando injurias, & eleemosynas erogando, ut sacrificium Altaris sibi prodesse impetrent ad remissionem peccatorum, ad impetrationem gratiæ, & præmium vitæ æternæ. *Sursum cor habere* debent, ut sacerdos monet, *Gratias agere Domino Deo nostro*, per Jesum Christum Filium ejus. Qui in affectu peccati sanctissimo Altaris sacrificio intersunt, similes sunt Judæ proditori. *Qui proditionem sanguinis Dominici inter sacrificia positus cogitabat*. (Vide *Lib. 4. Theolog. Dogmat: & Moral. Cap. 5. Art. 6. Regula 9.*)

Epist. 1.

S. Aug. l. 10. de Civit. Dei. c. 10. Ps. 50. Osee 6. & Heb. 13.

S. Ambros. Lib. 7. in Lucam.

DOMINICA I. POST. FESTUM SS. TRINITATIS.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Et misit servum suum hora cœnæ dicere invitatis ut venirent. Luc. xiv. 16. 17.

Magnum convivium fecit olim Rex Assuerus cunctis Principibus, & Magnatibus Persarum & Medorum, Præfectisque provinciarum, ut ostenderet divitias gloriamque Regni sui, ac potentiæ suæ amplitudinem, multo tempore, centum nempe & octoginta diebus. Cumque implerentur dies convivii, invitavit omnem populum, qui inventus est in urbe Susan Regni Metropoli, a maximo usque ad minimum, & jussit septem diebus convivium præparari in vestibulo horti, & nemoris, quod Regio cultu & manu consitum erat. Longe splendidius convivium in Ecclesia sua Christus Rex Regum instituit, sacrosanctam Eucharistiam, in qua *Ipse conviva & convivium* est. Ad hoc convivium, salutiferum & omni suavitate repletum, in quo corpus suum manducandum præbet, invitat ipse non solum principes, sed omnes servos suos. Christianos omnes cujuscumque sexus, status & conditionis. Cæcos, pauperes, debiles, claudos, non excludit, sed admittit, & intrare compellit, modo fidei luce illuminatos habeant oculos cordis, gratia & virtutibus divites sint, in Dei militia fortes, victores cupiditatum, diabolo strenue resistentes; voluntate & intentione recti, in via mandatorum Dei recta ambulantes: Neque aliud magis optat, quam ut domus ejus convivis impleatur. Quam magnificum convivium, quod Dei bonitas ab æterno decrevit, sapientia disposuit, omnipotentia statuto tempore instruxit & executa est, liberalitas multiplicat, misericordia & justitia distribuit, æternitas perenne facit.

Ester. 1.

S. Hieron. Epist. ad Hedibiam quæst. 2.

I. Dei

I. Dei bonitas Eucharistiæ convivium ab æterno decrevit, ut novo admirabili, & ineffabili modo se hominibus communicaret, corpus suum in cibum, & sanguinem suum in potum illis tradens. Hæc divini amoris inventio. *Cum dilexisset Christus suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos*; amoremque suum hujus institutione Sacramenti in suprema cœna illis testatus est. *Cum suum in nos amorem indicare vellet, per corpus suum se nobis commiscuit, & in unum nobiscum redegit, ut corpus cum capite uniretur. Hoc enim amantium maxime est.* Hoc Job significabat de servis, a quibus maxime amabatur, qui ut suum in illum amorem demonstrarent, aiebant: *Quis det de carnibus ejus ut saturemur*. Quod Christus fecit ut majori caritate nos adstringeret, & ut suum in nos ostenderet desiderium, non se tantum videri, sed & tangi, dentes carni suæ infigi voluit, & desiderio suo omnes impleri, *Parentes sæpenumero liberos suos aliis alendos dederunt: Ego autem mea carne alo ... Vester frater esse volui, & communicavi carnem propter vos & sanguinem, & per quæ vobis conjunctus sum, ea rursus vobis exhibeo*. Hoc primus amoris quo nos immeritos prior dilexit ab æterno. Dedit se nobis in socium nostræ peregrinationis Deus noster. *Hic adinvenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illam Jacob puero suo, & Israel dilecto suo. Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus est*. Dedit se in servum nostræ necessitatis. *Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare*. Dedit se in pretium nostræ redemptionis. *Ambulate in dilectione sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis*. Sed in Eucharistia corpus suum in cibum & sanguinem suum dat in potum. Hic amoris & bonitatis cumulus. In prioribus enim donationibus donum adhuc quodam modo separatum manet ab eo cui datur; sed in postrema ista donatione manducantibus intime unitur & incorporatur. *Ego quasi nutritius Ephraim, portabam eos in brachiis meis. In funiculis Adam traham eos, in vinculis caritatis ... Et declinavi ad eum ut vesceretur*. Dei ergo bonitatem laudemus, ejusque amori mutuum amorem rependamus. *Confitemini Domino quoniam bonus ... Confitemini Domino & invocate nomen ejus, notas facit in populis adinventiones ejus*.

Joan. 13. — S. Joan. Chrysost. Hom. 45. in Joan. — Baruch. 37. 38. Matth. 20. — Ephes. 5. 2. — Osee 11. 2. 3. 4. — 1. Paralip. 16.

II. Sapientia Dei sacrum Eucharistiæ convivium disposuit, materiam convenientem ad huius institutionem Sacramenti eligens, panem triticeum, azymum, & vinum de vite expressum. (*Lib. 2. Tract. de Eucharistia, Cap. 1. Art. 3. Proposit. 1. 2. & 3.*) Hæc sapientiæ divinæ admirabilis dispositio. *Sapientia ædificavit sibi domum, miscuit vinum, & proposuit mensam . . . Venite*, inquit, *comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis*. Corpus suum & sanguinem sub propria specie Christus *Dei sapientia* dare noluit; sed velatum sub panis & vini speciebus sive accidentibus, vere *Mana absconditum*: ob multiplicem rationem. 1. Ne horrerent homines, si caro humana ipsis manducanda, & sanguis bibendus sub propria specie proponerentur; & retro abirent sicut illi Discipuli, qui cum Capharnaitis scandalizati sunt hujus Sacramenti & sacri convivii promissione, dicente Christo. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*. 2. Corpus & sanguinem suum dat velata sub aliena specie, propter malorum indignitatem. Enimvero si Arcam Domini propius intueri non licebat Judæis; & si Bethsamitæ ingenti numero, scilicet quinquaginta millia & septuaginta viri a Deo percussi sunt, eo quod vidissent Arcam: multo magis corpus Christi veram *Arcam sanctificationis* & *fœderis* æterni Dei cum hominibus, impiis abscondi conveniens erat. 3. Corpus & sanguinem suum dat velata, ad fidem bonorum exercendam, ejusque meritum augendum; *Beati enim qui non viderunt & crediderunt*. (Vide *Lib. 2. Tract. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 2. Art. 3. Conjectario 9.*) Elucet veri Salomonis sapientia, se inter Ecclesiam triumphantem & militantem sine divisione partientis. Coram Salomonem Rege duæ olim mulieres lit-

Prov. 9. 1. 2. 3. — Apocal. 2. — Joan. 6. — 1. Reg. 6.

litigarunt de infante vivo, utraque illum velut suum repetente. Rex sapiens rationem adinvenit agnoscendi veram infantis matrem. Jussit nempe ut allato gladio divideretur infans vivus in duas partes, & pars uni, pars alteri daretur. Veram matrem naturalis probavit affectus, commota viscera indicarunt. Dixit enim: *Obsecro, Domine, date illi infantem vivum, & nolite interficere eum:* Alia e contrario dicente; *Nec tibi, nec tibi sit, sed dividatur:* Rex sapiens veram matrem hinc agnovit, illique infantem adjudicavit: „ Date huic infantem vivum: hæc est enim mater ejus. Audivit omnis Israel judicium, & timuerunt Regem videntes sapientiam „ Dei esse in eo ad faciendum judicium. " Cogitate Christo in cælos ascensuro piam contentionem fuisse inter Ecclesiam triumphantem & militantem, illa Christum velut Regem gloriæ repetente; ista velut ducem sibi necessarium retinere (si possibile esset) desiderante. *Ecce plus quam Salomon hic.* Sapientia Æterna corpus suum vivum, immortale, gloriosum sine divisione inter utramque partita est, ut Ecclesia triumphans eam in propria forma possideret: militans vero sub aliena specie, donec, *revelata facie gloriam Domini speculetur*, & *Regem in decore suo* videat. *Deus* in Sacramento Altaris *absconditus* nos humilitatem docet. 3. Reg. 3. Marc. 12. 23.

III. Omnipotentia Dei sacrum istud convivium statuto tempore instruxit & executa est. Vere *fecit potentiam in brachio suo*, 1. Verum Corpus Christi reipsa exhibendo, cujus realem præsentiam probant verba promissionis; verba institutionis seu consecrationis; verba denique hujus Sacramenti usum spectantia: Traditionis doctrina, summusque Patrum omnium & societatum Christianarum ubivis gentium consensus; veterum figurarum consummatio & complementum; rationes convenientes. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Eucharist. Cap. 1. Artic. 2. & Cap. 3. Artic. 1.*) 2. Omnipotentia Dei in sacro isto & admirabili convivio elucet, totam panis vinique substantiam in Corpus & Sanguinem Christi convertendo. Non quærendum *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?* Quæ infidelium Capharnaitarum vox est. *Verbum Domini manet in æternum.* (Vide *Lib. 2. Tractat. de Sacrament. Eucharist. Cap. 3. Art. 2.*) 3. Divina elucet omnipotentia in conservatione accidentium panis & vini sine subjecto (*Ibidem Art. 3. Consectario 9.*) *Mirabilia opera tua; & anima mea cognoscit nimis.* Cantemus, exultemus, jubilemus, adoremus Deum omnipotentiæ suæ miracula propter nos operantem. *Narrantes laudes Domini, & virtutes ejus, & mirabilia ejus quæ fecit.* Realiter præsens est Christus Dominus in Eucharistia: igitur adorandus est. non externo tantum cultu, genua scilicet flectendo coram eo, sed *in Spiritu & veritate*, quo modo *veros adoratores* Deum adorare debere ipse docuit. *Adorate scabellum pedum ejus, quoniam sanctum est.* (Vide *ib. Consectario 6.*) Cor nostrum mutetur, vetus homo deponatur cum actibus suis, novus Dei gratia & benedictione formetur, cooperantibus nobis; sola species externa maneat in nobis, species hominis, non tamen peccati, nam *Ab omni specie mala abstinete vos.* Psalm. 38. 14. Psalm. 77. 4. Psalm. 98. 5. 2. Thess. 7. 22.

IV. Dei liberalitas sacrum istud convivium miro modo multiplicat. Profusa Dei erga homines liberalitas, non solum semel dedit Filium suum unigenitum pro nobis, sed quotidie dat nobis in sacro Eucharistiæ convivio. Dat totum & integrum, Corpus, Sanguinem, Animam, divinitatem. (*Consectario 3.*) Nam in Christo *inhabitat plenitudo divinitatis corporaliter.* Dat omnibus, ideo Christi Corpus profusa liberalitate multiplicat, ubivis locorum sub singulis hostiis consecratis, & sub minima cujuslibet hostiæ particula reipsa præsens exhibendo (*Consectariis 4. 10. & 11. Articuli supra citati.*) Pugillus farinæ non deficiens in domo viduæ per multos dies, ad familiam ejus alendam, secundum verbum Eliæ: & panes ab ipso Christo mirabiliter multiplicati typi fuere multiplicationis Corporis ejus in Eucharistiæ Sacramento. Profusa liberalitas Dei, qui Christi Filii sui Corpus dat non solum dignis & amicis suis, sed indignis & inimicis Coloss. 2. 9. 3. Reg. 17.

suis

Psalm. 26. suis non subtrahit, proditori non negavit. *Dum appropiant super me nocentes, ut edant carnes meas.* Veritatem præsentiæ suæ realis instar solis oriri facit super bonos & malos, super justos & injustos qui ad sacram Mensam accedunt; quamvis longe dispar sit in utrisque communionis exitus. *Mors enim est malis, vita bonis.* Liberalitatem erga amicos & proximos profuse exercere, magna & pretiosa dona illis largiendo, magnum est; majus dare servis & ancillis, maximum advenis & peregrinis; sed generosæ liberalitatis cumulus est dare etiam inimicis. Næ illi ingrati, si inimicitias non deponant accepturi! *Quare persequimini me, & carnibus meis*
Job 19. *saturamini .... Homo pacis meæ, qui edebat panes meos, magnificavit super*
Psalm. 40. 10. *me supplantationem.* Dat denique digne manducantibus Christi corpus *divitias bonitatis* suæ; dat ut filii Dei fiant, & hæredes. *Quotquot autem*
Joann. 1. *receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Quid Deo retribuam pro se? Unum postulat, quod in nostra potestate est, cor nostrum. *Fili, præbe mihi cor*
Prov. 25. 26. *tuum.* Qui corpus & sanguinem suum nobis in cibum & potum liberaliter apponit, panem sibi in grati animi significationem dari postulat in paupere. Apud antiquum Declamatorem legimus, partem olim filio suo in extrema fame, cum alia non suppeterent alimenta, brachium suum abscidisse, coxisse, & in cibum apposuisse: cum vero progressu temporis egeret, victum a filio postulasse, & repulsam passum ab ingrato, in judicium vocasse, causamque perorasse suam his verbis: *Panem peto, Judices, sanguinem non peto.* Christus Jesus corpore & sanguine suo nos pascit in sacro Eucharistiæ convivio: Eget in paupere, panem petit, non sanguinem: Et ingrati negamus!

V. Misericordia & justitia Dei Corpus & sanguinem Christi in hoc sacro convivio distribuunt, vilibus creaturis, immeritis, peccatoribus, imperfectis, tepidis; & modo pœnitentiam egerint, nec ullo peccato mortali sint inquinati, illorum miseretur, illorum infirmitates sanat, illorum imperfectiones videt ac sustinet, ut mater defectus filiorum; illorum teporem accendit igne suæ caritatis. *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors &*
Psalm. 110. 4. *miserator Dominus, escam dedit timentibus se.* 2. Misericordia & justitia Dei elucet in sacri hujus convivii distributione, quia omnes ad illud invitat & recipit, omnes reficit cum fide & caritate accedentes, absque personarum acceptione & respectu. *Exi cito in plateas & vicos civitatis; & pauperes, ac debiles, & cæcos, & clandos introduc huc ....* Exemplo suo misericordiam nos docet, atque beneficentiam absque ullo respectu personarum, tametsi servandus sit ordo caritatis. Hac de re præceptum dabat, cum parabolam in hodierno Evangelio descriptam proposuit in convivio principis Pharisæorum. Dicebat, inquam, ei qui ipsum invitaverat. „ Cum
Luc. 14. 12. „ facis prandium, aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neque fratres „ tuos, neque cognatos, neque vicinos divites; Ne forte te & ipsi reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium, voca pauperes, „ debiles, claudos, & cæcos. Et beatus eris, quia non habent retribuere „ tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum. " Convivia interdum fieri, ad eaque amicos & proximos invitari ad fovendam amicitiam & caritatem, Christiana morum Disciplina non prohibet: Sed ea fieri intuitu commodorum præcipue temporalium, vanitatis, aut voluptatis, Christus prohibet. Ea, ut & omnes Christianorum actus imperare debet *caritas*, quæ *non quærit quæ sua sunt.* Convivia non improbamus, modo pudica sint, & sobria, & mittantur partes his qui non præparaverunt, id est pauperibus, talia sint denique qualia primorum Christianorum, quæ *agapæ*, quasi convivia caritatis vocabantur, a Tertulliano descripta. „ Cœna „ nostra (*inquit*) de nomina rationem sui ostendit. Id vocatur quod dile-
Apol. cap. 39. „ ctio penes Græcos Quantiscumque sumptibus constet, Lucrum est pietatis nomine facere sumptum; Siquidem inopes quousque refrigerio isto juvamus, Si honesta causa est convivii, reliquum ordinem disciplinæ æsti-
„ ma-

„ mate qui sit, de religionis officio. Nihil vilitatis, nihil immodestiæ admittit. Non prius discumbitur, quam oratio ad Deum prægustetur. Editur quantum esurientes cupiunt: Bibitur quantum pudicis est utile. Ita saturantur, ut qui meminerint etiam per noctem adorandum Deum sibi esse. Ita fabulantur, ut qui sciant Dominum audire. Post aquam manualem & lumina, ut quisque de scripturis sanctis vel de proprio ingenio potest, provocatur in medium Deo canere. Hinc probatur quomodo biberit. Æque oratio convivium dirimit. Inde descenditur non in catervas cæsionum, neque in classes discursationum, nec in eruptiones lasciviarum, sed ad eamdem curam modestiæ & pudicitiæ; ut qui non tam cœnam cœnaverint, quam disciplinam.

Justitia etiam Dei misericordiæ in omnibus ejus operibus socia, in convivii Eucharistici distributione mirum in modum elucet: Siquidem Christi Corpus & Sanguinem æqualiter omnibus distribuit: *Sumit unus, sumunt mille, quantum isti, tantum ille:* Gratiam vero, prout quisque dispositus est. Apud Deum non est acceptio personarum; nobiles, divites, potentes pauperibus non præfert. Plebeius gratiam uberiorem ex Dominico refert convivio, si ferventiori cum caritate, si majore cum humilitate, si puriore, & omnium cultu virtutum magis ornata anima accesserit. Contra vero qui indigne manducaverit Corpus Domini, pœnas dabit æquales sacrilegii, quacumque sit nobilitate, potentia, quantiscumque opibus in sæculo conspicuus. *Quicumque manducat, & bibit indigne, judicium sibi manducat* 1. Cor. 11. *& bibit, non dijudicans Corpus Domini.* Tremenda sententia! *Judicium sibi manducat, & bibit.* Quemadmodum enim quod manducatur & bibitur in substantiam hominis convertitur, nec ab eo separari potest: Ita reatus & condemnatio sacrilege communicantium difficillime aboletur: Nullum est peccatum quod magis in cecitatem cordis, in obdurationem & impœnitentiam præcipitet.

Ex justitia, qua Christus convivium sacrum Corporis & Sanguinis sui distribuit, discamus pauperes non contemnere, non duris verbis excipere, non repellere. Fidei oculis si ipsos spectemus, in illis Christum intuebimur: panni, sordes, ulcera, species veluti Sacramentales sunt, Christum in iis mendicantem velantes. *Esurivi enim* (inquit) *& dedistis mihi manducare . . . . Amen dico vobis, quandiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Fratres mei, *nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi gloriæ. Etenim si introierit in Conventum vestrum vir aureum annulum habens in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, & intendatis in eum qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei: Tu sede hic bene; Pauperi autem dicatis: Tu sta illic aut sede sub scabello pedum meorum: nonne judicatis apud vosmetipsos, & facti estis judices cogitationum iniquarum? Audite, fratres mei dilectissimi, nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, & heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem . . . . Si personas accipitis peccatum operamini, redarguti a Lege quasi transgressores.* Pauperes principes sunt, quorum est Regnum Cœlorum, qui vos recipient in æterna tabernacula, si illis propter Christum benefeceritis.

Matth. 25. Jacob. 2.

VI. Æternitas Dei convivium Eucharistiæ perenne facit. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.* Ad finem usque mundi juge illud convivium in quo Christus unitur, recolitur memoria passionis ejus, mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur, in Ecclesia perseverabit. Hujus rei typi fuerunt, panes propositionis de quibus Moysi præcipit Deus. „ Duodecim panes super mensam purissimam coram Domino statues . . . . Ut sit panis in monimentum oblationis Domini. Per singula Sabbata mutabuntur coram Domino. Suscepti a filiis Israel fœdere sempiterno: Eruntque Aaron & filiorum ejus, ut comedant eos in loco sancto: Quia Sanctum sanctorum est de sacrificiis „ Do-

Matth. ult. Levitici 24.

„ Domini jure perpetuo. " Umbra defecit in Synagoga, veritas manet, nec deficiet unquam in Ecclesia. Sacerdos enim noster & Pontifex confessionis nostræ Jesus Sacramentum Altaris quotidie consecrando, jugi convivio fideles suos reficit: & Corpus ejus nunquam illorum manducatione minuitur aut deficit: immo potius augetur mystico modo, cum digne manducatur; siquidem sic manducantes in se mutat & transformat. *Cibus sum grandium,*
S. Aug. lib. 7. Confess. c. 10. *cresce & manducabis me. Nec tu me in te mutabis sicut cibum carnis tuæ, sed tu mutaberis in me.*

Neque vero ad finem solum sæculi, sed per totam æternitatem, sacrum istud convivium perennabit. Quo enim Fideles nunc in umbra fidei & sub Sacramento pascuntur, eodem in cælo, in meridie gloriæ satiabuntur, *Frumento electorum*, pane vivo, qui de cælo descendit, & in cælum re-
Zachar. 9. dit, ut dulcedinem suam in filios demonstret, omnique delectatione & suavitate, omnibus bonis adimpleat, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt. „ Juravit Dominus in dextra sua,
Isai. 62. 8. 9. „ & in brachio fortitudinis suæ: si dedero triticum tuum ultra cibum inimicis tuis: & si biberint filii alieni vinum tuum, in quo laborasti. Quia „ qui congregant illud, comedent, laudabunt Dominum: & qui comportant illud, bibent in atriis sanctis meis. „ In hoc mundo, in Ecclesia militante, mali cum bonis Corpus Christi sacramentaliter comedunt: Ab æterno convivio mali in æternum excludentur, & in tenebras exteriores
Lucæ 14. 15. mittentur, ubi erit fletus & stridor dentium. *Beatus, qui manducabit panem in regno Dei*. Ad æternum illud convivium suspiremus, & per dignam & frequentem communionem nos præparemus.

IN EADEM DOMINICA.

Exi cito in plateas & vicos civitatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos & claudos introduc huc. Luc. XIV.

CHristi Corpus solemni pompa in Processionibus circumfertur, per plateas & vicos civitatis, 1. Ut pauperes, debiles, & cæcos, & claudos ad sacrum suum convivium ipse invitet, ut gratiæ suæ benignis motionibus intrare compellat. Ut civitatem totam, imo universum mundum, suæ Majestatis & gloriæ templum esse ostendat, in quo adorandus est. Veteres Patriarchæ ædificabant Altare ubicumque illis Deus apparuerat & locutus fuerat. Cum itaque Christus civitatem, vicos & plateas præsentia sacratissimi Corporis sui honorare & sanctificare dignetur, in illis sancte ut in Temlo, ut ad Altare, conversari debemus. Sed heu? tantum abest ut in plateis & vicis quasi in Templis, nos geramus; quin potius in templis velut in vicis & plateis absque religione & modestia adstamus. 3. Circumfertur Christi Corpus & domibus nostris, omnibusque in iis habitantibus benedicat, sicut benedixit Dominus Obededom, & omnia ejus propter
2. Reg. 6. Arcam Dei, quæ apud illum deposita fuerat. De institutione festi Corporis Christi, & supplicationibus solemnibus, seu Processionibus, in quibus Eucharistia religiose circumfertur, lege *Lib. 2. Tract. de Sacram. Euchar. Cap. 3. Art. 3. Consectario 7.* His supplicationibus seu Processionibus qua pietate adesse debemus? In spiritu fidei & humilitatis; non inquirentes cu-
1. Reg. 6. riose in Mysterium Fidei, ne pereamus sicut Bethsamitæ qui Arcam Domini curiosius inspexerunt. Davidis humilitas imitanda, qui a superba Michol irrisus & despectus eo quod discoopertus & gaudens Arcam Domini
2. Reg. 6. prosecutus esset, respondit: „ Ante Dominum, qui elegit me potius quam „ Patrem tuum, & quam omnem domum ejus, & præcepit mihi ut essem „ dux super populum Domini in Israel, & Judam, & vilior fiam plusquam „ factus sum: & ero humilis in oculis meis: & cum ancillis de quibus locuta es, gloriosior apparebo. Adesse debemus Processioni Corporis Christi in spiritu adorationis & sacrificii, sicut David prosequebatur Arcam Domini in

Jeru-

Jerusalem, & cum progressi essent sex passus qui eam portabant, bovem & arietem Deo immolabat. Cor contritum, vitulos labiorum nostrorum, *Sacrificium humilitatis & laudis, in ara cordis, igne fervidæ caritatis* Deo immolemus. Adesse debemus in spiritu gratiarum actionis pro beneficiis a Deo nobis totique Ecclesiæ corpori, per Sanctissimum Sacramentum collatis. *Gratias Deo super inenarrabili dono ejus*. Adesse debemus Processioni in spiritu satisfactionis, ut devotione nostra compensemus injurias quas Christus Dominus in Sanctissimo Sacramento sustinet ab infidelibus, impiis, hypocritis, & sacrilegis. Ne Philistæos imitemur, qui Arcam Domini in templum Dagon intulerunt, & juxta idolum posuerunt, ac propterea gravibus & pudendis ulceribus sunt percussi. Dagon coram Arca corruat, confringatur. Cupiditas nobis dominans, peccatum in nobis regnans, amor creaturæ, cui relicto Creatore servimus, extinguatur, destruatur: Non a pravis solum operibus manus abstineant, sed mens & voluntas a pravis cogitationibus, consiliis, & intentione peccati. „ Invenerunt Dagon jacentem super faciem suam in terra coram Arca Domini: caput autem „ Dagon, & duæ palmæ manuum ejus abscissæ erant super limen. „ Corruant muri Jericho, Arca Domini in eorum circuitu circumlata, funditusque deleatur & impia & superba civitas, nihil de anathemate reservetur, nullum supersit peccati vestigium. Mulieres modesto cultu Processionem prosequantur, nec in luxu & pompa vestium, capitisque superbis ornamentis; per quæ hominibus placentes, Christo displicent. Procedant in solemni supplicatione ut *Sacerdotes pudicitiæ* decet; ornamentis Prophetarum & Apostolorum splendidæ, „ Sumentes de simplicitate candorem, de pu- „ dicitia ruborem, depictæ oculos verecundia, & os taciturnitate, inse- „ rentes in aures sermones Dei, adnectentes cervicibus jugum Christi, ve- „ stitæ serico probitatis, byssino sanctitatis, purpura pudicitiæ, „ ut Deum habeant amatorem. Ornamenta sua, decorem suum, in Christo uno collocent: non in mundo muliebri, aut formæ elegantia, sed in Domino glorientur. Soli milites apud Ethnicos qui Solem adorabant, coronam in capite gestare recusabant, dicentes solem esse coronam suam: *Statimque creditur Mithræ miles, si dejecerit coronam, si eam in Deo suo esse dixerit*. Non solem adoramus, sed Christum qui *in sole posuit tabernaculum suum*. Ejus milites per baptismum initiati sumus: omne ergo superbiæ signum abominemur, & coronam nostram ac gloriam in Christo Domino ac Deo nostro esse profiteamur.

S. Aug. — 2. Cor. 19. 15. — 1. Reg. 5. — Josue 6. — Tertull. de cultu Femin. — Tertull. lib. de Corona C. 15.

IN EADEM DOMINICA.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Luc. XIV.

Cum Deus Judæos in deserto Manna de cœlo quotidie delapso, & omnem saporem suavitatis habente reficeret, populus ingratus cœlestem cibum fastidivit, carnes, pisces, pepones, cucumeres, porros, cepe, & allia Ægypti concupiscens. *Anima nostra arida est nihil aliud conspiciunt oculi nostri nisi Man*. Res intoleranda Moysi visa est. Longe intolerabilius videri debet fastidium Christianorum, majoribusque digna pœnis eorum negligentia, qui ad sacrum convivium corporis & sanguinis Christi ab ipso Salvatore & Domino nostro quotidie invitati, tam infrequenter ad illud accedunt, sæculique voluptatibus malunt inebriari, quam pane Angelorum refici; cum tamen frequens Communio magnorum fons sit & origo bonorum. (*Lib. 2. Tractat. De Sacram. Euchar. Cap. 5. Art. 4.*) Eucharistia panis quotidianus..... Christianis quoties ad Eucharistiam accedunt, Pascha est... Eorum negligentia arguitur, qui semel dumtaxat in anno, & ne tunc quidem cum debita præparatione ad sacram communionem accedunt... Sic vivendum, ut quotidie Eucharistiam sumere mereamur... Recessus a sacra communione, quamvis ex metu

Num. 11.

& religione proficisci videatur, sæpius in laqueum & in scandalum cedit .... Quibus salutaris sit frequens communio? .... Omnis dies Dominica est Pascha Christianorum ... Eucharistia cor Ecclesiæ, vita Christiani .... Quando & quomodo ad Christi corpus accedendum est? Ecclesiæ sententia de frequenti Communione. (*Ibidem*) 1. ad frequentem communionem Christi in nos amor & beneficentia invitant. 2. Ad frequentem communionem indigentia nostra nos sollicitat.

Psal. 10. 15.

Percussus sum ut fœnum, & aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum. Panis noster Corpus Christi est; panis enim materialis non ita noster est, ut non sit etiam Gentilium, Judæorum, immo & brutorum animalium. *Panis vitæ Christus est* (inquit Cyprianus) *& panis hic omnium non est, sed noster est: & quomodo dicimus, Pater noster, quia intelligentium & credentium pater est; sic & panem nostrum vocamus, quia Christus noster (qui corpus ejus contingimus) panis est*.

S. Cyprian. Tract. de Ora. Dominic.

Et sicut gramen exarescit, si per multos dies pluvia non perfundatur, radiisque solis interim uritur; sic anima nostra, nisi pane suo, Christi scilicet corpore frequenter reficiatur, æstu concupiscentiæ identidem vexata & exusta, sensim contabescit, exarescit, in peccatum incidit. Jerusalem á Nabuchodonosore Babylonis Rege capta est, quia *Prævaluit fames in civitate, & non erat panis populo terræ. Et omnes viri bellatores nocte fugerunt in hortum Regis, & fugit Rex Sedecias ad campestria solitudinis*, & comprehensus ab exercitu Chaldæorum; vinctus & excæcatus, ad Babylonem abductus est.

4. Reg. 25.

Cor hominis Christiani a diabolo, qui Rex est super omnes filios superbiæ, obsidetur. Si panis cor hominis confirmans deficiat, si corporis Christi communio negligatur, fugiet interim infelix homo ad *hortum Regis*, id est ad sæculi voluptates, & ad *campestria solitudinis*, id est, ad iam latam; quæ ducit ad mortem, capietur ab hoste, vincietur, excæcabitur.

II. Verumtamen frequens communio non est illis permittenda, qui vel in peccata mortalia sæpe labuntur, vel ab affectu peccatorum venialium liberi non sunt & immunes (*Lib. 2. Tract. de Sacram. Euchar. Cap. 5' Art. 4. Regula* 1.) Qui otiose & inutiliter edit corpus Christi, contristat Spiritum Sanctum. (*Ibid.*) Sancti esse debent qui ad Eucharistiam frequenter accedunt. (*Ibidem.*) Commotio quævis adversus proximum, vel leviuscula, qua sabbatum cordis turbatur, impedimentum est ex decentia & decoro Sacerdotem a sacrosancti sacrificii oblatione, Fideles reliquos a sacra communione prohibens; quo die ipsis contigit. (*Ibidem, Regula* 2.) Communio frequens iis tantum permittenda est, qui vehementi desiderio corpus Christi percipiendi, & eo quidem ex caritate profecto, sunt incensi (*Ibidem, Regula* 3.) quamvis actualis devotio ad communionem plene fructuosam sit necessaria; sensibili tamen devotione ad frequentem communionem non est opus (*ibidem, Regula* 4.) Mundanis curis occupati, rarius ad sacram communionem accedere debent, quam illi qui spiritualibus tantum studiis intenti. (*Ibid. Regula* 5.) Qui in mortale aliquod peccatum lapsi sunt, statim ad sacram communionem accedere non debent, quamvis contriti & confessi: sed per aliquod tempus pœnitentiam agere, antequam ad sacram Mensam accedant; & cibari pane lacrymarum, prius quam panem degustent Angelorum. (*Ibid. Regula* 6.) Frequens communio in iis qui meliores propterea non evadunt, & nullum ex ea referunt fructum spiritualem, & in iis qui sæculariter vivunt, & mundi pompas, voluptates, & spectacula consectantur, non est signum prædestinationis. (*Ibid. Regula.* 7.)

III. Ad frequentem communionem duæ præsertim dispositiones necessariæ sunt, in Paschalis Agni convivio & manducatione adumbratæ. 1. *Cum festinatione*, „ sacrum Eucharistiæ epulum sumendum est, hoc est, cum „ ferventi desiderio, ita ut sapiat tibi, & appetas illud secundum inte- „ riorem hominem. Non enim oberit, si fortassis exterior homo tor-

Exod. 12.
Taulerus Serm. 7. Dom. 7. post. Octav. Trin.

„ peat, & male affectus, & indispositus sit. Nam si voluntatem habes peccata omnia, & quicquid divino noveris honori, verisque virtutibus repugnans, pro viribus, & quantum scire licet, vitare paratam: si, inquam, illius propositi es, talemque te intus non fallaciter sentis: si praeterea peccandi occasiones extrinsecus fugis: si tandem virtutum actibus juxta Ecclesiae sanctae & status tui constitutionem foris incumbis, saluriter accedis; nec sine devotione multa, etiamsi exterior homo admodum frigidus, torpidus, indevotus sit. Si vero voluntas recta non fuerit, parum contulerit tibi. 2. Cibus coelestis, corpus Agni immaculati comedi debet *cum lactucis agrestibus*, quae amaram pro peccatis contritionem significant, & internam in meditatione passionis Christi compassionem, ita ut ad honorem illius ipse quoque vitam rigidam & poenitentem agas. Haec autem poenitentia primo quidem in afflicto, poenis affecto, & patiente corpore, in cibi potusque subtractione, in asperioris vestimenti stratique durioris usu, in jejuniis & vigiliis consistit. Deinde ac praesertim in mortificatione interiori, & impressione passionis Christi in Anima & facultatibus ipsius, ut interior homo Christo confixus sit in cruce, & *tristis usque ad mortem*, ut mundo, tibique mortuus, uni Christo vivas, sensuum voluptates & oblectamenta tibi ipsi interdicendo, vanam repudiando complacentiam, concupiscentias & desideria noxia restringendo, propriam conculcando voluntatem, omnem denique propriam prudentiam & existimationem funditus deserendo. Haec est vera passionis Christi meditatio, sine qua caetera exercitia vix ullius pretii sunt." Hac ratione puritas & munditia cordis acquiritur, in qua sanctissimum Eucharistiae sacramentum mira & magna operatur.

IN EADEM DOMINICA.

Homo quidam fecit coenam magnam, & vocavit multos. Luc. XIV.

COena magna ad quam multos Christus invitat, Regnum caelorum est, aeterna beatitudo. Omnes homines vocati; *Vult* enim Deus *omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*, &, *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*. Servos suos, Apostolos suos misit in mundum universum, ut Evangelium omnibus nationibus praedicarent, & hora coenae invitatos vocarent. Omnibus media sufficientia subministravit ad salutem: Nemini gratiam negavit, saltem mediatam, qua credere posset. Sol justitiae omnibus ortus. Generalis gratiae abundantia universum mundum rigat. Nemini excusatio suppetit de abnegato sibi lumine veritatis. (*Lib.* 1. *Quaest.* 2. *Art.* 5. *Parag.* 20.) Gratiam sufficientem Christus omnibus saltem offert. (*Ibid. Parag.* 22.) Praeclarum habes ea de re *Sancti Hilarii* locum. Justorum nemini, urgente divinorum praeceptorum observantia, deest gratia qua possibilia fiant. (*Ibid.* 6. 15.) Christianis omnibus urgente praecepto, gratia sufficiens datur vel offertur. (*Ibid. Parag.* 18.) Peccatores nondum indurati, Gratia sufficiente persaepe donantur. (*Ibid. Parag.* 19.) Sacramenta, *Fontes Salvatoris*, omnibus patent, omnibus fluunt: Verbum Dei omnibus proponitur: Gratia omnibus offertur. *Parata sunt omnia*. Vocamur opportuno tempore. *Hora coenae*. Moras ne afferamus: *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis*. Vocamur non solum exterius per servos, per ministros Dei, per Evangelii Praedicatores, sed ab ipso Domino ad ostium cordis nostri per gratiam suam pulsante. *Ecce sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & coenabo cum illo, & ipse mecum*. Pulsanti ad januam cordis Domino aperite, vocem ejus audite, vocationi fideliter respondete. *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra ... Videte, fratres, ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis, discendi a Deo vivo: sed adhortamini*

1. Tim. 2. 4. Joan. 1. 2. Cor. 6. Apoc. 3. 10. Psal. 94. 7. Heb. 3. 1. 13 14.

mini vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Participes enim Christi effecti sumus, si tamen initium substantiæ ejus usque ad finem firmum retineamus.

Ne afferamus excusationes frivolas & inanes, ut illi qui a Patre familias ad convivium fuerant invitati. „ *Et cœperunt omnes simul excusare.* „ Offert Deus quod rogari debuit; non rogatus dare vult quod vix sperari poterat quia dignaretur largiri postulatus, & tamen contemnitur: contemptoribus vero paratas refectionis æternæ delicias denunciat, & tamen „ simul omnes excusant. Si quispiam Potens ad invitandum pauperem mitteret, rogo vos, quid pauper ille faceret, nisi de sua invitatione gauderet, responsum humile redderet, vestem mutaret, ire quantocyus festinaret, ne prior se ad Potentis convivium alter occurreret? Homo dives „ invitat, & pauper occurrere festinat: ad Dei invitamur convivium, & „ excusamus.

S. Greg. M. Hom. 36. in Ev.

Primus dixit. Villam emi, & necesse habeo exire, & videre illam: rogo te habe me excusatum. Divitiarum amor, & inde nascens superbia, dominandique ambitio, salutis impedimenta sunt, bonorum cœlestium fastidium ingenerant, totum præripiunt occupantque tempus quod bonis operibus, & meritorum congregando thesauro debet impendi. *Retinacula sunt ista spei nostræ*, (inquit Tertullianus.) Non est quod competere quisquam, aut non obesse divitias religioni putet. *Impedimenta hæc sunt, non adjumenta; onera, non subsidia* (ait Salvianus.) *Væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram*, ideo consolationem futuræ vitæ non curatis. *Amen dico vobis*, inquit, Christus, *quia dives difficile intrabit in Regnum cœlorum. Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in Regnum cœlorum.* Fidei veritas est, quam Apostolus confirmat: *Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omnium malorum cupiditas.*

Tertull. De cultu Femin. Salvin. Lib. 2. ad Eccl. Cathol. Luc. 6. 24. Matt. 19. 24. 1. Tim. 6. 17.

Divitiarum vermis superbia, & dominationis appetitus. *Villam emi.* „ In „ villa empta, dominatio notatur: ergo superbia castigatur. Habere enim „ villam, tenere, possidere, homines sibi in illa subdere, dominari delectat ". Quid est dominari, nisi propria potestate gaudere? Primus homo „ dominari voluit, qui dominum habere noluit. Est major potestas, illi „ subdamur, ut tuti esse valeamus. Superbia divitum ad cœleste convi- „ vium venire dedignatur: ideo subdit Apostolus: *Divitibus hujus sæculi præcipe non sublime sapere in incerto divitiarum.* Cum enim in multitudine divitiarum suarum confidunt, & prævalent in vanitate sua, necessitatem sibi faciunt ex cupiditatibus suis: cum una sit illas domandi, & desiderio beatitudinis æternæ, quæ Deus est, illas sacrificandi necessitas. *Porro unum est necessarium.*

S. Aug. Ser. 112. alias 35. De Verb. Do. 2. Tim. 6. 17.

Et alter dixit: juga boum emi quinque, & eo probare illa: rogo te habe me excusatum. Quinque sensuum ac mentis curiositas, terrenæ occupationes, ac sæcularia negotia, quibus homines sunt illigati, impedimentum sunt alterum salutis æternæ. Hæc scilicet animales homines impediunt ne percipiant quæ Dei sunt, ne de futuræ vitæ bonis, & Christianæ vitæ officiis serio cogitent, ne ad cœleste convivium se præparent, & hora data properent. Hæc juga sunt homines carnales ad terram inclinantia: hujusmodi jugo gravati, terram respiciunt, terram versant, cogitationes & affectus in terrenis rebus penitus defigunt, quasi propter cœlestis gloriæ possessionem a Deo conditi non essent. Sensibus, non fide ducuntur; ideo secundum hominem, non secundum Deum vivunt. „ Quinque juga boum, „ sensus carnis hujus.. Quare boum dicuntur juga? Quia per sensus istos „ carnis terrena requiruntur. Boves enim terram versant. Sunt autem homines remoti a fide, terrenis dediti, carnalibus occupati: nolunt credere aliquid, nisi ad quod sui corporis sensu quinque partito perveniunt. „ In eis quinque sensibus totius voluntatis sibi regulas ponunt. " Ideo a cœna

Luc. 10. 42. S. Aug. Ser. 112. al. 35. de verb. Dom.

cœna Domini adeunda se excusat, *Rogo te habe me excusatum*. „ Dum dicit, *Rogo te*, & tamen venire contemnit, humilitas sonat in voce, superbia in actione. Nam dum cuilibet perverse agenti dicimus: Converte- re, Deum sequere, mundum relinque, nonne hunc ad Dominicam cœnam vocamus? Sed cum respondet, Ora pro me, quia peccator sum, hoc facere non possum: quid aliud agit, nisi & *rogat*, *& excusat* " Dicens namque, peccator sum, humilitatem insinuat: subjungens autem, Converti non possum, superbiam demonstrat. Rogando ergo excusat, qui & humilitatem superinducit in vocem, & superbiam exercet in actione. S. Greg. M. Hom. 36.

Et alius dixit: Uxorem duxi, & ideo non possum venire. Concupiscentia carnis, voluptas, vita mollis & effeminata, mulierum impudicus amor plurimos a cœna cælesti impediunt. Qui voluptates & delicias carnis sectantur, non simpliciter se excusant a cœna ad quam vocantur, sed impotentiam suam causantur: *Non possum venire*. Cæcitas enim mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, horror vel desperatio futuri, quæ luxuriæ filiæ sunt, junctis cum matre viribus impudicos impediunt ne ad cœnam cœlestem veniant. (*Lib. 3. Tract. de peccatis*, *C. 8. de Luxuria*, *Art. 4.*) Caro quidem infirma; vana tamen eorum excusatio, qui dicunt: *Non possum venire*. Caro terrena, spiritus cœlestis. Caro infirma, spiritus fortis, si Deo adhæreat, qui fortitudo ejus est. „ Cur ergo ad excusationem proniores, quæ in nobis infirma sunt opponimus; quæ vero fortia, non tuemur? Cur cœlestibus terrena non cedant? Si spiritus carne fortior, quia & generosior, nostra culpa inferiorem sectamur. Tertull. lib. 1. Ad Ux. c. 4.
„ Qui dicit, *Uxorem duxi, & ideo non possum venire*, carnem amplexatur, carnis voluptatibus jucundatur, a cœna excusatur: Observet ne fame interiore moriatur. *Nolite diligere mundum, nec ea quæ in mundo sunt*, inquit S. Joannes. Non dixit, Nolite habere; sed Nolite diligere. Habuisti, possedisti, dilexisti. *Amor rerum terrenarum, viscum est spiritalium pennarum*. Ecce concupisti, hæsisti. Quis dabit tibi pennas sicut columbæ? Quando volabis ut vere requiescas? Quando hic ubi male hæsisti, perverse requiescere voluisti? " *Si quis dilexerit mundum, non est caritas Patris in illo. Quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ*. Concupiscentia carnis, *Uxorem duxi*, Concupiscentia oculorum, *Juga boum emi quinque*. Superbia vitæ, *Villam emi*. 2. Joan. 2. 15. S. Aug. Serm. 112.

Si vanas excusationes afferatis, quo minus ad cœnam cœlestem veniatis, æternum esurietis: alii in vestrum locum vocabuntur, sicut vocati sunt gentiles in locum Judæorum. *Auferetur a vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructum ejus*.

Tunc iratus Pater familias, dixit servo suo: Exi cito in plateas & vicos civitatis: & pauperes ac debiles, & cæcos & claudos introduc huc. Paupertas, debilitas, cæcitas, claudicatio, vitia morum significat: sicut ergo peccatores fuerunt, qui vocati venire noluerunt; ita peccatores sunt, qui invitantur, & veniunt. Sed *peccatores superbi respuuntur, ut peccatores humiles eligantur. Hos itaque elegit Deus, quos despicit mundus*. Pauperes ergo, & debiles, cæci & claudi vocantur, veniunt: quia infirmi quique atque in hoc mundo despecti, plerumque tanto celerius vocem Dei audiunt, quanto & in hoc mundo non habent ubi delectentur. Hujus rei figura fuit puer ille Ægyptius, viri Amalecitæ servus, qui Amalecitis post incendium Siceleg, circumquaque currentibus & prædantibus, æger remansit in via, & fame sitique deficiens a Davide inventus est qui ei cibum potumque dedit, eoque duce ad intercipiendos ac delendos Amalecitas usus est. Convivantes reperit, & eos qui ipsum debilem in via reliquerant, magna fortitudine prostravit. Amalecitæ carnalium hominum, mundumque diligentium figuræ sunt, qui solis temporalibus delectantur, & prædam faciunt, dum lucra de alienis damnis colligunt. Puer Ægyptius qui æger in via relinquitur, figura est peccatoris, qui dum infirmari & deficere ab hujus mundi statu cœperit, mox sæcularibus mentibus in conspectum venit. Hunc verus David invenit, eique cibum & potum præbet, quia Dominus Matth. 21. 43. 1. Reg. 30. S. Gregor. M. Homil. 36.

infirma mundi elegit, ut confundat fortia: & plerumque eos qui sequi mundum minime valentes, quasi in via remanent, ad amoris sui gratiam convertit, eosque verbi sui cibo ac potu reficit: & quasi duces sibi in via eligit, dum suos etiam prædicatores facit. Dum enim Christum peccatorum cordibus inferunt, quasi David super hostes ducunt. Convivantes Amalecitas quasi gladio feriunt: quia superbos quosque, a quibus in mundo despecti sunt, Domini virtute prosternunt. *Puer ergo Ægyptius, qui in via remanserat, Amalecitas interficit: quia plerumque ipsi mentes sæcularium prædicando superant, qui prius cum sæcularibus in hoc mundo currere non valebant*. Vacuum in cœna sua locum non patitur Dominus, ideo servo renuncianti factum esse quod jusserat, & adhuc locum superesse, ait: *Exi in vias & sepes, & compelle intrare, ut impleatur domus mea*.

S. Gregor. M. ibidem. Qui mundi amore corrupti & illecebris inescati, consilia sua & desideria frangi adversante Mundo conspiciunt, interdum ad Deum redire feliciter compelluntur. Sæpe namque nonnulli ad temporalem gloriam proficere volentes, aut longa ægritudine tabescunt, aut afflicti injuriis concidunt, aut percussi gravibus damnis affliguntur: & in Mundi dolore vident, quia nihil confidere de ejus voluptate debuerunt: Seque ipsos in suis desideriis reprehendentes, ad Deum corda convertunt. De his Dominus per Prophetam ait: *Ecce ego sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas suas non inveniet. Et sequetur amatores suos, & non apprehendet eos, & quæret eos, & non inveniet, & dicet: Vadam & revertar ad virum meum priorem: quia bene mihi erat tunc magis quam nunc*. Animam Mundi illecebris abstractam & illectam, Mundi moribus implicatam, Deus misericorditer respicit, & ejus voluptatibus amaritudines permiscet. Unde ait: *Ecce ego sepiam vias tuas spinis*. Viæ enim nostræ spinis septæ sunt, quando in hoc quod male cupimus, dolorum punctiones invenimus. *Et sepiam eas maceria, & semitas suas non inveniet*. Viæ nostræ maceria sepiuntur, cum desideriis nostris dura in hoc mundo impedimenta objiciuntur. Et semitas nostras invenire non possumus, quia quod male quærimus, accipisci prohibemur. Sed hac salubri adversitate urgetur anima, ut ad legitimum sponsum redeat. *Et dicet, vadam & revertar ad virum meum priorem*. In terrenis desideriis de impossibilitate fatigati, mentem ad Deum reducimus. Placere incipit quod displicebat; cujus amara fuerant præcepta, repente dulcescit in memoria: & peccatrix anima, quæ adultera conata est esse, nec tamen aperto opere potuit, decernit esse fidelis conjux. *Qui ergo hujus mundi adversitatibus fracti, ad Dei amorem redeunt, atque a præsentis vitæ desideriis corriguntur, quid nisi compelluntur ut intrent?* Christo vocanti pareamus. Vocat per se, per Apostolos, per Pastores, per Concionatores, per miracula, per flagella, per hujus mundi prospera, per adversa. Nemo contemnat, ne dum vocatus excusat, cum voluerit, intrare non valeat. *Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam*. Rebus igitur terrenis affectu renunciate. Si eas relinquere non potestis, sic tenete, ut per eas non teneamini in mundo; ut possideantur, non possideant. Sit res temporalis in usu, æterna in desiderio: sit res temporalis in itinere, æterna desideretur in perventione. Sit *Viaticum itineris, non illecebra mansionis*. Apostolum audite. *Tempus breve est: reliquum est ut qui habent uxores, tanquam non habentes sint: & qui flent, tanquam non flentes: & qui gaudent, tanquam non gaudentes: & qui emunt, tanquam non possidentes: & qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi*. Uxorem habet quasi non habens, qui sic studet placere conjugi, ut non displiceat Conditori. Flet tanquam non flens, qui sic temporalibus damnis affligitur, ut tamen de æternis lucris semper animum consoletur. Gaudet tanquam non gaudens, qui sic de temporalibus bonis hilarescit, ut tamen semper tormenta perpetua consideret: & in hoc quod mentem gaudio sublevat, hanc continuo pondere providi timoris premat. Emit tanquam non possidens, qui &

Osee 2. 6.

S. Gregor. M. ibidem.

S. Ambros.

1. Cor. 7.

S. Gregor. M.

ad

ad usum terrena præparat, & tamen cauta cogitatione prævidet quod hæc citius relinquat. Mundo tandem utitur, sed quasi non utatur, qui & necessaria cuncta exterius ad vitæ suæ ministerium redigit, & tamen hæc menti suæ dominari non sinit; ut subjecta foris serviant, & numquam intentionem animi ad alta tendentis frangant.

DOMINICA II. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Dico vobis quod ita gaudium erit in cœlo super uno peccatore pœnitentiam agente. Luc. xv. 7.

CUM multa sint quæ nos ad agendam pœnitentiam excitare debent: illius scilicet necessitas, & utilitas; Duo tamen sunt quæ nos præcipue ad eam invitant, 1. Dei bonitas & Christi Jesu misericordia, peccatores quærentis, benigne recipientis, eisque peccata omnia condonantis, si veram pœnitentiam agant. 2. Gaudium Angelorum ob pœnitentiam peccatoris.

Pœnitentia lapsis in mortale peccatum quovis tempore necessaria. (*Lib. 2. Tract. de Sacram. Pœnit. cap. 2. art. 3. propofit. 3.*) Magni sunt pœnitentiæ fructus. 1. Remissio omnium peccatorum. 2. Reatus pœnæ æternæ abolitio. 3. Gratiæ & virtutum recuperatio. 4. Meritorum deperditorum restitutio. (*In eodem Tract. cap. 2. Propositionibus* 1. 2. 3. & 4.

Duo Sponsi ubera, duo in ipso sunt ingenitæ mansuetudinis argumenta: quod & patienter expectat delinquentem, & clementer recipit pœnitentem. Gemina, in quam, dulcedo suavitatis exuberat in pectore Domini Jesu, longanimitas in expectando, & in donando facilitas. MELIORA sunt ubera tua vino. *S. Bern. Serm. 9. in Cant.*

1. Christi erga peccatores misericordia. *Venit enim Filius hominis salvare quod perierat .... Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare.* Peccatores quærit ac benigne recipit, eos ad se trahit & appropinquare facit Salvator misericordissimus. Medicus benignissimus, *Erant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores ut audirent illum.* Appropinquemus & nos ad Jesum. Ægri sumus, Medicum quæramus: cæci, ad lucem accedamus: ignari, ad Doctorem justitiæ, ad Veritatem ipsam properemus, miseri peccatores, in sinum misericordiæ nos conferamus. Fide, oratione, verbi Dei meditatione, amore casto ad Jesum appropinquemus. Peccatores quærit pia sollicitudine: invenit cum exultatione: portat misericordissima compassione: recipit paterna caritate. Id ostendit Christus tribus parabolis propositis, ut Pharisæorum superbiam refellat, murmurantium quod peccatores ad colloquium & familiaritatem reciperet. *Murmurabant Pharisæi, & Scribæ dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis.* Prima parabola Pastoris est. *Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: & si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inveniat eam?* Centum oves, totam naturam rationalem, ex Angelis & hominibus constantem, SS. Patres interpretantur. Nonaginta novem in deserto relictas, Angelos in cœlis. Unam perditam sive errantem, humanum genus. E cœlo itaque descendit Dei Filius ut hominem errantem quæreret. *Venit Filius hominis quærere & salvum facere quod perierat.* Inventum hominem sicut ovem errantem, & infirmam, quæ per se redire in ovile non poterat, *imposuit in humeros suos gaudens*, nostram naturam non solum assumpsit, sed *languores nostros ipse portavit:* (ait Propheta) & alibi: *Sicut Pastor gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit: fœtas ipse portabit:* Idque cum gaudio, quasi magnum bonum sibi obtigisset. Isto non gravatur onere, sed lætatur: onus enim leve facit amor. *Imponit in humeros suos gaudens.* Lætatur, *sicut qui lætantur in messe, sicut exultant victores capta præda, quando dividunt spolia.* Ovem scilicet, non alienam, sed suam, a se conditam, sanguine suo redemptam, ex faucibus lupi infernalis eripuit. *Dei Filius, propter unam morbidam ovem alapas, crucem, flagella sustinuit; & suis humeris portavit ad cœlum, bajulans & patiens delicatam peccatricem.* Gaudium suum de inventa ove cum amicis vicinisque suis communicat, id est, cum Angelis suis. *Et veniens domum, convocat amicos & vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quæ perierat.*

Math. 18. 11.
Luc. 9. 56.
Luc. 15. 5.
Luc. 19. 10.
Isai. 53. 4.
Isai. 40. 11.
Isai. 9. 11.
S. Hier. Epist. 61. ad Pammach.

Altera parabola qua Christus Jesus suam erga peccatores misericordiam contra Pharisæorum & Scribarum murmurationes vindicat, est Drachmæ perditæ, & inventæ: *Aut quæ mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, donec inveniat?* Angeli & homines drachmæ sunt, Dei imagine insignitæ. Drachmam unam perditam, scilicet hominem, Sapientia incarnata quæsivit diligenter, nihil prætermisit ut eam inveniret. Fidei lucernam accendit, Religionis docuit Mysteria, Moralis sanctissimæ tradidit præcepta, divinæ legis ac verbi Dei amorem hominibus inspiravit; de quo scriptum est: *Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis:*
Psalm. 118. domum everrit, mundavit Ecclesiam lavacro aquæ in verbo vitæ: non solum a gravioribus, sed etiam a levioribus sordibus, a venialibus peccatis ipsam purgat in membris suis; ut tandem illam sibi exhibeat gloriosam sine macula & sine ruga.

Tertia parabola, qua Dei & Christi ejus misericordia erga peccatores commendatur, ex qua fiducia nostra ad veniam per pœnitentiam obtinendam excitatur, est Filii prodigi, cui ad Patrem redeunti pius pater occurrit, & complexus est eum, & stola prima indui, annuloque ornari jussit, & convivium instruxit ad significationem gaudii sui: *Quia hic filius* ejus *mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est*. Peccatori miseriam suam cognoscenti, peccatum & occasiones peccati deserenti, peccata sua humiliter
Psal. 58. 11. confitenti, gratia & misericordia Dei indignum se agnoscenti, occurrit Deus
Psal. 22. 6. per gratiam adjuvantem, qui prævenit ipsum per gratiam excitantem. *Misericordia tua præveniet me, & misericordia tua subsequetur me:* Mittit in cor ejus Spiritum Sanctum suum, clamantem, *Abba (Pater)* ipsi reconciliatur, illum complectitur. Nuditatem ejus induit Christi justitia, meritis, virtutibus. Annulo manus ejus ornat, sigillo divinæ adoptionis, pignore cælestis hereditatis, arrha promissionum magnarum, pretiosarum, æternarum: auxilia illi subministrat, quibus in via mandatorum Dei facile ambulet, quibus aspidem, leonem & draconem conculcet, id est, dæmonem ejusque tentationes superet. Reconciliatum denique peccatorem ad sanctum corporis & sanguinis sui sacrificium & convivium admirabile recipit.

Optimo igitur consilio tres istas parabolas ex ordine sanctus Lucas retulit: ovis quæ perierat, & inventa est: drachmæ quæ perdita erat, & inventa est: filii qui erat mortuus, & revixit; ut triplici remedio revocati, vulnera nostra curemus. „ Deus Pater, Christus Pastor, mulier Ecclesia.
S. Ambr. l. 7. „ Christus te suo corpore vehit, qui tua in se peccata suscepit; quærit Ec-
in Ev. S. Lucæ, „ clesia, recipit Pater. Quasi Pastor revehit, quasi mater inquirit, quasi
N. 207. 208. „ Pater vestit. Prima misericordia, secunda suffragatio, tertia reconciliatio.
209. 210. 111. „ Redemptor subvenit, Ecclesia suffragatur, Auctor reconciliatur. Ovis a
212. „ Pastore lassa revocatur: drachma quæ perierat invenitur: ad patrem filius „ suis vestigiis redit, & plena condemnati erroris regreditur pænitentia. Gaudeamus igitur quoniam ovis illa quæ perierat in Adam, levatur in Christo. „ Humeri Christi, crucis brachia sunt. Illic peccata deposui... Dives Pastor, „ cujus omnes non centesima portio sumus. Habet Angelorum, habet Archangelorum, Dominationum, Potestatum, Thronorum, aliorumque innumerabiles greges, quos in montibus dereliquit, qui quoniam sunt rationabiles, non immerito hominum redemptione lætantur.„ Non otiosum etiam quod mulier drachma lætatur inventa. Non mediocris hæc drachma est, in qua Principis est figura. Et ideo imago Regis, census Ecclesiæ est. *Oves sumus, oremus ut super aquam refectionis nos collocare dignetur. Oves, inquam, sumus, petamus pascua, drachmæ sumus, habeamus pretium: filii sumus, festinemus ad Patrem. Ne vereamur quia acceptum spiritalis patrimonium dignitatis terrenis prodegimus voluptatibus, quod Pater in filios quem habebat thesaurum contulit. Fidei sensus numquam exinanitur: licet totum dederit, totum habet; quia quod donavit, non amittit. Nec vereare ne te non reci-*
Sap. 1. 13. *piat;* Non enim delectatur Deus perditione vivorum: *etiam occurrens venienti*
Psal. 145. 8. *tibi*

tibi cadet supra collum. Dominus *enim* erigit allisos. *Osculum dabit*, *quod est pignus pietatis & amoris*, *stolam*, *annulum*, *calceamenta proferri jubebat*. *Tu adhuc injuriam metuis*, *ille restituit dignitatem: tu supplicium vereris*, *ille osculum defert: tu convitium*, *adornat ille convivium*.

II. Ad pœnitentiam agendam nos invitat gaudium Angelorum ob pœnitentiam & conversionem peccatoris. *Gaudium erit coram Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente*. Christo gaudente quid non congaudeant cœlestes Spiritus illi summo amore adhærentes? *Congratulamini mihi* (inquit) Non ait, Congratulamini ovi inventæ, sed, mihi, quia *ejus gaudium est vita nostra*, *& cum ad cœlum reducimur*, *solemnitate lætitiæ illius implemus*. Gaudium Angelorum, lacrymæ & conversio peccatorum, quod ruinas suas eorum conversione restaurari videant. Gaudent ex caritate qua homines prosequuntur. Gaudent ob ministerii sui, directionis, custodiæque suæ fructum. *Omnes enim sunt administratorii Spiritus in ministerium missi propter eos qui hæreditatem capiunt salutis*. Victoriæ nostræ de diabolo per Christi gratiam reportatæ applaudunt, pro nobis Deo gratias agunt, nosque ad gratias immortales illi agendas excitant, ut Raphael Archangelus utrumque Tobiam. *Benedicite Deum cæli & coram omnibus viventibus confitemini illi quia fecit vobiscum misericordiam suam*. Hoc certe nos ad pœnitentiam agendam excitare maxime debet, quod conversionem nostram Angelis gaudium creare credamus, quorum affectare patrocinium, vereri debemus offensam.

Vener. Beda.

Hebr. 1.

Non solum gaudium est in cælo de conversione peccatoris, sed majus *gaudium super uno peccatore pœnitentiam agente*, *quam super nonaginta novem justis*, *qui non indigent pœnitentia*. Ratio est, quia lapsi per pœnitentiam sæpe ferventiores, cautiores, & humiliores resurgunt, ut explicat S. Gregorius M. Hom. 34. in Evangelia, cujus locum habes *Lib. 2. Theologiæ nostræ*, *Tractat. de Sacramento Pœnitentiæ*, *Cap. 2. Proposition. 3.* Majus gaudium est Christi & Angelorum de uno pœnitente, quam de nonaginta novem justis quibus non est opus pænitentia. Sic amplius delectatur anima inventis aut redditis rebus quas diligit, quam si eas semper habuisset, „ Triumphat victor Imperator, & non vicisset, nisi pugnavisset: & quanto majus periculum fuit in prælio, tanto est gaudium majus in triumpho. Jactat tempestas navigantes, minaturque naufragium, omnes futura morte pallescunt; tranquillatur cælum & mare, & exultant nimis, quoniam timuerunt nimis. Æger est carus, & vena ejus malum renuntiat; omnes qui eum salvum cupiunt, ægrotant simul animo: fit ei recte & nondum ambulat pristinis viribus, & fit jam tale gaudium, quale non fuit, cum antea salvus & fortis ambularet. Ita gaudium erit in cœlo super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentia.

S. Aug. lib. 8. Confes. c. 3.

Sicut gaudent Angeli de pœnitentia peccatoris, ita de illius impœnitentia aut falsa pœnitentia contristantur. Vera conversio non est sine Dei amore saltem inchoato. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Pœnitentiæ*, *Cap. 4. Art. 3. Proposit. 7. & Art. 7. Regulis 1. & 4. 6. & 7.*) Veræ contritionis & sinceræ conversionis indicia. (*Ibid. Regula 7.*) Veram & sinceram pœnitentiam non agunt, quæ Angelis gaudium pariat, qui pro peccatorum suorum gravitate congruam satisfactionem Deo non exhibent. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Pœnitentiæ*, *Cap. 6. Art. 2. Proposit. 1.*) Timete & cavete, ne diabolo potius quam Angelis gaudium afferatis, peccando, aut in peccatis perseverando, vel falsam pœnitentiam agendo: *Ut denuo malus recuperata præda sua adversus Dominum gaudeat*. Pœnitentiæ compensatione redimendam impunitatem Dominus proponit. *Si ergo qui venditant*, *prius nummum quo paciscuntur examinant*, *ne scalptus*, *neve rasus*, *ne adulter: Etiam Dominum credimus pœnitentiæ probationem prius inire: tantam nobis mercedem*, *perennis scilicet vitæ concessurum.... Furto quidem aggredi*, *& Præpositum hujus rei* (Sacerdotem scilicet Confessarium) *asseverationibus tuis circumduci*

Tertull. lib. de Pœnit.

duci facile eſt. Sed Deus theſauro ſuo providet, nec ſinit obrepere indignos.

DOMINICA III. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: In verbo autem tuo laxabo rete. Luc. v. 5.

HOmo natus ad laborem, ſicut avis ad volatum. Laborant boni & mali in hoc mundo; ſed animo ac ſorte diſpari. Boni interdiu & in luce fidei: Mali in tenebris infidelitatis, errorum & peccatorum. Boni cum gaudio: Mali cum mœrore & moleſtia. Boni fructuoſe: Mali ſteriliter & inaniter. Laborandum ut aliquando beati ſumus; ſed ne ſit inanis labor noſter. 1. Debemus laborare in luce fidei. *Per totam noctem laborantes nihil cœpimus.* 2. Laborare debemus in præſentia & verbo Chriſti. *In verbo tuo laxabo rete.* 3. Imitari debemus humilitatem S. Petri. *Exi a me, quia homo peccator ſum, Domine.*

I. Nullum opus æternæ vitæ meritorium ſine fide fieri poteſt. (*Lib.* 1. *Quæſt.* 1. *Art.* 4.) Infidelium voluntas arbor mala. *Non poteſt arbor mala bonos fructus facere.* Quamvis omnia infidelium opera non ſint peccata, imo quædam eorum opera Deo placeant, quatenus officio bona ſunt; ipſi tamen infideles Deo propterea non placent. *Magni eorum curſus, ſed extra viam* (inquit S. Auguſtinus.) Chriſtiani ipſi inutiliter laborant, niſi ex fide bonum operentur. „ Intentio bonum opus facit: intentionem fides „ dirigit ... Si oculus tuus nequam eſt (ait Chriſtus) totum Corpus tuum „ tenebroſum erit: Si autem oculus tuus ſimplex eſt, totum corpus tuum „ lucidum erit. „ Hunc oculum agnoſce intentionem, qua facit quiſque quod facit, & per hoc diſce eum „ Qui non facit opera bona intentione „ fidei bona, hoc eſt, ejus quæ per dilectionem operatur, totum quaſi „ corpus quod illis, velut membris, operibus conſtat, tenebroſum eſſe, „ hoc eſt, plenum nigredine peccatorum. „ In Petri navim aſcendendum, in eaque manendum, ut ſit utilis labor. Extra Petri navim, extra Eccleſiæ Catholicæ, Apoſtolicæ, Romanæ, communionem, nullum opus vitæ æternæ meritorium eſt. Infideles, Hæretici, Schiſmatici, quantumcumque laborent pro beatitudine conſequenda, nihil capiunt. Moribus licet ſint alias integris nemini injuriam faciant, caſtimonia, temperantia, manſuetudine, patientia ſint inſignes; multum orent; largas eleemoſynas pauperibus erogent; Inanis eſt eorum labor extra Petri navim; in qua Jeſus turbas docet quidquid credendum & agendum eſt ad vitam æternam conſequendam. *Aſcendens autem in unam navim quæ erat Simonis, rogavit eum a terra reducere puſillum. Et ſedens docebat de navicula turbas.* Hæc *Schola* eſt *unitatis, in qua* Chriſtus *poſuit cathedram veritatis.* Ad unitatem Eccleſiæ caput viſibile neceſſarium eſt, ſcilicet Romanus Pontifex S. Petri ſucceſſor. (*Lib.* 1. *Quæſt.* 2. *Art.* 10. §. 7.) Quod Chriſtus ſignificavit *Aſcendens in unam navim, quæ erat Simonis*, ex qua *Sedens docebat turbas.* Iſta navis fide pura, ſpe firma, caritate perfecta a terra ſubducitur, in altum ducitur *Duc in altum.* In hac navi ad imperium Chriſti & Vicariorum ejus retia divini verbi jaciuntur in capturam piſcium omnis generis. Nulla enim miſſio legitima eſt, niſi quæ a Chriſto per ejus Vicarios derivatur, quorum continua ſucceſſio Eccleſiæ veritatem probat. In hac Eccleſia, non in ſchiſmaticis ſocietatibus & conventiculis, communio ſanctorum eſt. *Et annuerunt ſociis, qui erant in alia navi, ut venirent, & adjuvarent eos. Et venerunt.* (De Sanctorum communione, vide loco citato Theologiæ noſtræ, §. 10.) Chriſti protectione & præſentia ſervatur hæc navis, ne mergatur, Hæreticis, Schiſmaticis, malis Miniſtris, Chriſtianis criminoſis retia rumpentibus. *Concluſerunt piſcium multitudinem copioſam, rumpebatur autem rete eorum.* Hæretici, fidei puritatem violando; Schiſmatici, ſcinden-

Matth. 6.

dendo Ecclesiæ unitatem; mali Ministri, contemnendo ejus auctoritatem, & hierarchicum ordinem; Christiani criminosi, sanctissimam ejus disciplinam, & Baptismi sui promissa violando, retia rumpunt & lacerant. *Rumpebatur autem rete eorum*. Ecclesiæ periculis Christus prospicit, ac succurrit Vicariis suis illius Rectoribus, successoribus Petri, qui auctoritate ab illo sibi commissa fidei dogmata contra hæreticos definiunt, unitatem Ecclesiæ contra schismaticos tuentur, hierarchicum ordinem conservant, morum disciplinam sanciunt. His scilicet in persona Petri a Christo dictum est: *Duc in altum*, Hoc est, *in profundum disputationum*; ut explicat S. Ambrosius. Lib. 4. in Luc. n. 71. Non multis, sed uni Ecclesiæ totius per navim significatæ Gubernatori & Capiti visibili dictum est: *Duc in altum*: Ut fidei morumque doctrinam in Scriptura Sacra & Traditione velut in profundo & vasto Mari latentem, adversus hæreses & Moralis Christianæ corruptelas declaret, definiat, ac fidelibus omnibus proponat. *Repleta est terra scientia Domini, sicut aquæ maris operientes*. Isai. 11. 9.

II. In Christi verbo laborare debemus, alioqui labor noster inanis est, opera ad salutem inutilia. Qui mundo serviunt, ambitiosi, avari, libidinosi, aliisve cupiditatibus dediti, nihil capiunt, nisi umbras, momentaneas voluptates, inquieti animi dolorem, conscientiæ anxietatem, lassitudinem, æternos cruciatus. *Concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Lacum aperuit, & effodit eum, & incidit in foveam quam fecit. Convertetur dolor ejus in caput ejus, & in verticem ipsius iniquitas ejus descendet*. Psalm. 7. Erit aliquando cum dicent: *Ambulavimus vias difficiles, lassati sumus in via iniquitatis & perditionis*. Sap. 5. 7. De illis Spiritus Sanctus per os Isaiæ ait: *Telas araneæ texuerunt... Telæ eorum non erunt in vestimentum, neque operientur operibus suis: Opera eorum opera inutilia, & opus iniquitatis in manibus eorum .... Confidunt in nihilo, & loquuntur vanitates, conceperunt laborem, & pepererunt iniquitatem*. Isai. 19. 4. 5. 6. Hypocritæ & quicumque propter Deum non laborant, quicumque in operibus suis aliud quam Dei gloriam quærunt, qui aliud quam magnifica & pretiosa ejus promissa spectant, in Christi verbo retia non laxant: ideo nihil merentur, nihil capiunt, vitæ æternæ præmium non consequuntur. *Quia ventum seminabunt, & turbinem metent*. Osee 8. 7. Omne opus quod virtuali saltem intentione in Deum non refertur, malum est. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Regula 57.*) Rectæ intentionis in omnibus operibus nostris necessitas. (*Ibidem Regula 58.*) Id in alia piscatione discipulorum suorum post Resurrectionem suam Christus significavit, cum jussit ut *in dextram navigii* retia mitterent. Quid enim dextera, nisi sancta & cælestis intentio? Joann. 21. Quid sinistra, nisi intentio prava & terrena? In sinistra laboriosa & inanis piscatio: In dextera plurimi magnique pisces capti sunt. Qui ergo omnia opera sua propter Deum facit, magna merita comparat, æterna præmia consequitur. Deus enim in verbis ac promissis suis fidelis est. Si fideles simus ut impleamus quod præcepit, fidelis est ut reddat nobis quod promisit. In verbo igitur Christi retia laxemus, corda nostra per caritatem dilatemus, quodcumque possumus ad Dei gloriam & honorem, & ad sanctificationem nostram faciamus, non perfunctorie, sed diligenter; non remissa, sed ferventissima caritate, ut fœlicior sit piscatio nostra. „ Viam „ mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. Psalm. 118. 32. Cordis dilata- „ tio, justitiæ est delectatio. Hoc munus est Dei, ut in præceptis ejus „ non timore pœnæ angustemur, sed dilectione & delectatione justitiæ di- „ latemur. Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum „ qui datus est nobis. Rom. 5. 5. In hac diffusione latitudo est, in qua sine angustiis „ via quoque ambulatur angusta, donante illo cui dictum est: Dilatasti „ gressus meos subtus me, & non sunt infirmata vestigia mea. „ Psalm. 17. 37. Latum est ergo mandatum caritatis, quo corda dilatantur, quo retia laxata in capturam summum, infinitum, æternumque bonum, scilicet Deum ipsum, piscantur.

III. Ut opera nostra fructuosa sint, imitari debemus humilitatem S. Petri,

tri, Dei gratiam in nobis agnoscere, non merita nostra: Attendere quod ejus beneficentiæ debemus, quicquid boni agimus: Considerare quod peccatores sumus, & nos coram Deo humiliare, quantumcumque in via Christianæ perfectionis proficere videamur: Quia revera *Nullum est peccatum quod facit homo, quod non possit facere & alter homo, si desit Rector a quo actus est homo.* Sic S. Petrus miraculum a Christo Jesu patratum videns in piscatione ejus jussu facta, procidit ad genua Jesus dicens; *Exi a me, quia homo peccator sum, Domine, Exi a me,* quia ego homo purus, tu homo Deus; ego peccator, tu sanctus; ego servus, tu Dominus. Separet te locus a me, quem separat a te fragilitas naturæ, vilitas culpæ, infirmitas potentiæ. De Dei donis ac beneficiis, de bonis quæ in nobis sunt aut a nobis fiunt, ne extollamur, quoniam nihil nostrum est. De divina misericordia ne præsumamus. Justitiam semper timeamus, quia peccatores sumus. *Ne dicas, Miseratio Domini magna est; multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim & ira ab illo cito proximant, & in peccatores respicit ira illius.* Eo magis nos peccatores agnoscemus & palam confitebimur, quo propinquiores Christo erimus; Sic atomi innumeræ sole irradiante conspiciuntur. Sol Justitiæ Christus in Petri navi radiabat: Quid mirum, si peccata sua Petrus agnoscebat? *Exi a me, quia homo peccator sum, Domine.* Non tamen timere debemus Deum servili timore, sed timore casto, ut filii; timore cum fiducia in Dei bonitate conjuncto. *Caritas* enim *foras pellit timorem* illum servilem; non timorem castum, qui permanet in sæculum sæculi. Animi demissione & humilitate & beneficia nobis a Deo collata servabimus, & nova atque majora obtinebimus. *Noli timere: ex hoc enim jam homines eris capiens.* Exemplo certe humilitatis nostræ ac virtutum in ea fundatarum, homines capiemus, & ad Christi obsequium adducemus. Sic homines capiebat Paulus, cum diceret: *Imitatores mei estote, fratres, sicut & ego Christi.* Denique relictis omnibus, quæ nos a Christi comitatu & obsequio abstrahunt, aut remorantur, illum sequi debemus. *Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus, secuti sunt eum.* Omnibus mundi impedimentis, rebus omnibus temporalibus, affectu saltem renuntiare debemus, si Christi discipuli esse volumus. *Omnis ex vobis* (inquit) *qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.*

S. Aug. Ser. 99. alias 23. ex Homil. 50.

Eccl. 5. 6. 7.

Philipp. 3. 17.

Luc. 14. 33.

DOMINICA IV. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in Regnum cælorum. Matth. v. 20.

Lib. de Spiritu & Litera. C. 36.

Cum recte judicaverit S. Augustinus, quod *In ea quæ perficienda est justitia multum in hoc vita ille profecit, qui quam longe sit a perfectione justitiæ, proficiendo cognovit:* Considerare serio debemus quam longe remoti simus a justitiæ Christianæ perfectione, qui ne Pharisaicam quidem attigimus. Quis enim vestrum in oratione assidue versatur, bis qualibet hebdomada jejunat, uberes eleemosynas erogat, luxum & voluptatem vitat, Dei legem præ oculis semper habet, ut Pharisæi & Legis Doctores apud Judæos? Et tamen, ait Christus Dominus, Magister, & Legislator noster: *Nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in Regnum cælorum.* 1. Pharisæorum justitia simulata erat, & fucata: justitia Christianorum sincera & simplex esse debet. 2. Justitia Pharisæorum externa dumtaxat: Justitia Christianorum interior simul & exterior esse debet. 3. Justitia Pharisæorum scrupulosa erat minimorum præceptorum observatrix; maximorum vero neglectrix mandatorum. Christiana justitia totam legem accurate implet: magna præcepta observat, nec tamen minora negligit.

I. Hypocritarum simulata justitia .... Hypocrisis quam grave peccatum? ... Hypocrisis exitiale Christinæ vitæ malum, Qui sanctitatem simu-

simulant, duplici corde sunt.. Eum solum intueri debet Christianus homo, dum recte vivit, qui conscientiæ solus inspector est.. Hypocritas octuplici maledictione Christi percellit... Hypocrisis caracteres. (*Lib. 3. Tractatu de Peccatis, Cap. 5. Art. 17.*) Hypocritæ Christianæ Religionis spiritum moribus suis evertunt. (*Ibid. Regula 5.*) Hypocrisis gravius peccatum est, ceteris paribus, iis qui palam committuntur. (*Ibid. Regula 7.*) Matth. 23.

II. Cultus interior, Christianæ Religionis Anima. (*Ibid. Regula 1.*) Christiana pietas interior simul & exterior esse debet (*Ibid. Regula 8.*) Cor Deo, exemplum bonum hominibus debemus. *Qui timet Dominum præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas.. Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est.* Arca testimonii auro purissimo intus & foris Deo jubente ornata; ut significetur, Christianus intus & foris in corde & opere, virtutum auro, præsertimque caritatis circumvestitum esse debere. Vitæ signa & motus in viventibus videntur; vitæ principium, scilicet anima, non videtur. Interior sanctitas & virtus præcipua est in Religione. *Absconditus cordis homo.* Id naturam inter & picturam discriminis est, quod pictura ab exterioribus incipiat, in iisque opus suum absolvat; natura vero a partibus interioribus. Vera justitia ab interioris hominis sanctificatione incipit, in exterioris compositione definit: Falsa vero justitia in exterioris compositione tota versatur. *Cor suum dabit in similitudinem picturæ.* Eccli. 2. 20. Matth. 5. 16. Exod. 25. 11. 1. Petri 3. 4. Eccli 38. 28.

III. Mortale peccatum Hypocrisis committunt, qui in minimis anxie religiosi sunt, de gravioribus autem nequaquam solliciti, Pharisæorum instar, qui mentham & anethum, & cyminum decimabant, relinquentes *Quæ graviora sunt legis, judicium, misericordiam, & fidem* (Vide Lib. Cap. & Art. supra citat. *Reg. 4.*) Nemo justus est, qui Dei & Christi legem vel in uno capite violaverit. „ Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus. „ Exteriora quælibet pietatis exercitia sine caritate & humilitate non prosunt. Satagite igitur „ Ut sitis perfecti & integri, in nullo deficientes. Matth. 23. Jacobi. 2. 10. Jacobi 1. 4.

IN EADEM DOMINICA.

Audistis quia dictum est antiquis, Non occides: Qui autem occiderit, reus erit judicio. Ego autem dico vobis: Quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit judicio. Qui autem dixerit fratri suo, Raca; reus erit Concilio. Qui autem dixerit, Fatue; reus erit gehennæ ignis. Matth. v.

HOmicidium quam grave crimen? Ne tamen se existimet quintum illud Decalogi præceptum, *Non occides*, omni ex parte implevisse, qui homicidium non commisit; latius enim patet hoc præceptum: Quippe cum lex Christi spiritualis sit, quæ non solo opere externo, sed spiritu magis adimpletur, non sufficit ad hoc mandatum implendum continere manum a cæde & omni violentia, nisi etiam contineat animum ab omnibus affectibus qui ad proximi læsionem tendunt, ita scilicet, odio, invidia, contumelia, convitio, calumnia, obtrectatione. Hoc igitur præcepto prohibetur. 1. Ira quæ vindictæ libido est. 2. Multo magis prohibetur odium proximi, quæ est ira inveterata, & gravissimum animæ vulnus. 3. Præceptum istud non tantum omnem vindictæ cupiditatem prohibet, sed multas & eximias virtutes a nobis exigit, humanitatem imprimis ac mansuetudinem. Deinde concordiæ pacisque cum omnibus servandæ studium. Tertio patientiam, qua non tantum malos toleramus, sed etiam patimur eos abuti nostra tolerantia, parati etiam magis gravius damnum ab eis accipere, quam injuriam referre. Quarto bonitatem. Quinto Inimicorum dilectionem. Sexto Longanimitatem. (*Lib. 4. De Decalogo. Cap. 7. de quinto præcepto, Articulo 1.* Ad bonitatem pertinet ut in pauperes & opis

S. Ambros. & opis nostræ indigentes benefici simus. Huic si defuerimus officio, rei
Eccli. 34. 25. sumus homicidii. *Quisquis pascendo hominem servare poteras, si non pavisti occidisti* (ait S. Ambrosius.) *Panis egentium vita pauperum est: qui defraudat illum homo sanguinis est* (inquit Spiritus Sanctus per os Sapien-
Prov. 24. 11. tis.) Ad benefaciendum omnibus, qui nostra ope indigent, cum succurre-
12. re ipsis valemus, quintum Decalogi præceptum nos obligat; alioquin rei sumus judicio. „ Erue eos qui ducuntur ad mortem, & qui trahuntur ad „ interitum, liberare ne cesses. Si dixeris, Vires non suppetunt, qui in„ spector est cordis ipse intelligit, & servatorem animæ tuæ nihil fallit, „ redderque homini juxta opera sua.

IN EADEM DOMINICA.

Ego autem dico vobis: Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit judicio. Matth. v. 22.

Levia esse peccata, quorum rei ad humana tribunalia non trahuntur corporales pœnas luituri, insipiens est qui sibi persuaserit. Aliud, aliud longe terribilius judicium esse, scilicet Dei viventis, cujus in manus incidere, horrendum est: cujus consideratione conterritus Rex Propheta orabat: *Non intres in judicium cum servo tuo*. Huic judicio non modo homicida obnoxius est, sed & iracundus: *Omnis qui irascitur fratri suo*, cuicumque homini, præsertim vero Christiano, *Reus erit judicio*. Exponenda
Psal. 142.
1. Iræ deformitas & enormitas. 2. Iræ gradus explicandi. 3. Docenda remedia contra iram.

I. Jura Dei usurpat homo iracundus. (*Lib.* 3. *Tract. de Peccatis Cap.* 11. *Art.* 1.) Ira Ipsi homini iracundo plurimum nocet. (*Ibidem*) Turpe & immane iræ vitium. (*Ibid.*) Ira comprimenda & moderanda. (*Ibidem*) Ira quam grave peccatum? Ejus effecta. Quam exitialis ira in corde servata? (*Ibidem*) Ira inveterata lethale peccatum est. (*Ibid. Art.* 2. *Regula* 4.)

II. Tres iræ gradus a Christo Domino in Evangelio hodierno explicati, singuli damnatione digni, tametsi dispari. Primus, iræ motus cum deliberato gravis ultionis appetitu. *Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit judicio*. Gradus alter, vox indignationis. *Qui autem dixerit fratri suo, Raca, reus erit Concilio*. Tertius gradus, convitium, verbum injuriosum & contumeliosum. *Qui autem dixerit Fatue, reus erit gehennæ ignis*. (Vide Ibidem, *Regula* 3.) Vindicta, aut vindictæ libido, semper malæ sunt; proindeque inimicos ulcisci nunquam licet: injurias illatas condonare, semper & ubique necesse est. (*Ibidem*, *Regula* 7.) Tres moderationis gradus (*Ibidem*) Ad omne genus injuriarum perferendum & condonandum paratus Christianus esse debet. (*Ibid.*) Gravius quandoque illius qui injuriam ulciscitur, peccatum est, quam illius qui injuriam intulit. (*Ibidem*) Contumelias contumeliis, convitia convitiis repellere nunquam licet. Unde non excusatur a peccato mortali, qui verbis contumeliosis lacessit alterum, etsi ab ipso fuerit provocatus (*Ibid. Art.* 4. *Regula* 10.) Contumeliosi ad restitutionem honoris, quo meliori modo fieri potest, tenentur (*Ibid. Regula* 7.)

III. Remedium adversus iram præcipuum est patientia, cujus præceptum & exemplum nobis Christus dedit. (*Cap. citato*, *Art.* 5.) Deus patientiæ sequester. (*Ibid.*) Patientiæ bonum & utilitas. (*Ibid.*) Impatientiæ malum. (*Ibid.*) Consideratio injuriarum & pœnarum quas Christus nostri causa pertulit, efficacissimum est adversus iram remedium. (*Ibidem*) Humilitas iræ moderatrix. (*Ibidem*) Caveatur iracundia, aut si præcaveri non potest, cohibeatur, (*Ibidem*) Duo Christianæ mansuetudinis servandæ modi (*Ibidem*) Patientia virtutum omnium radix & custos (*Ibidem*) Vere patiens est, qui & injurias æquo animo tolerat, & de his postea cogi-

cogitans, quod illas pertulerit, exultat. (*Ibidem*) Patientiæ virtus tribus modis exercetur. (*Ibidem*) Igitur *sit omnis homo velox ad audiendum* verbum ac mandatum Christi iram prohibentis, *tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Ira enim viri justitiam Dei non operatur*, id est, non adimplet, quin immo legem ejus violat. Dei judicium, gehennam ignis, pœnas in mente habeamus, ut earum meditatione iracundiæ ignem extinguamus. *Turbatus sum, & non sum locutus: cogitavi dies antiquos, & annos æternos in mente habui*. Denique *Sol non occidat super iracundiam vestram.. Sol super iram nostram si occiderit, periclitamur. Non licet nobis una die sine patientia manere*. Jacobi 1. 19. Psal. 76. 6. Ephes. 4. 26. Tertull. Lib. de patientia c. 12.

PRO EADEM DOMINICA.

Si ergo offers munus tuum ad Altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Matth. v. 23. 24.

NUllum sacrificium Deo gratum & acceptum sine caritate esse potest. Condonatio igitur injuriarum acceptarum, & satisfactio pro illatis injuriis; reconciliatio perfecta cum fratribus, absolute necessaria est ad sacram Communionem, & ad remissionem peccatorum obtinendam, quæ sine caritate obtineri non potest. Hæc porro omnes homines complecti debet, fratrum nomine a Christo significatos. *Omnes autem vos fratres estis*. Qui proximos oderunt, & ab illis diffident, sacramentaliter absolvi non possunt, & ad Eucharistiæ participationem admitti, nisi depositis inimicitiis, cum ipsis reconciliati sint. Vide *Theol. Dogm. & Moral. Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 9. Art. 5. Regula 2.* Ad Sacramentum unitatis cum dissensione accedere, nefarium & sacrilegum est. *Deus caritas* est, *Deus pacis*: Sacrificium nullum sine caritate & pace gratum & acceptum habet. *Ne prius ascendamus ad Dei altare, quam si quid discordiæ vel offensæ cum fratribus contraxerimus, resolvamus. Quid est enim ad pacem Dei procedere sine pace? ad remissionem debitorum cum retentione? Quomodo placabit Patrem, iratus in fratrem?* Reconciliatio sincera, spontanea, & prompta esse debet; non ficta, non coacta, non tarda. *Relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum*: Cor tuum scilicet, in oratione, cum prius ipsum a pravo odii affectu purgaveris. Vide Ideam Concionis *Feria VI. post Cineres*; ubi de Inimicorum dilectione: & *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 2. Art. 11. Regula 9.* & sequentibus usque ad 19. Matth. 23. 8. Tertull. Lib. de Orat. c. 10.

DOMINICA V. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Misereor super turbam, quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: & si dimisero eos jejunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longe venerunt. Marci viij.

DEum non modo cœli & terræ rerumque omnium creatorem & conservatorem, sed & gubernatorem ac provisorem sapientissimum, ac beneficentissimum esse, fides Catholica docet; miraculum multiplicationis septem panum a Christo patratum, misericordia commoto erga turbam hominum qui relictis oppidis suis illum per desertum sequebantur ut verbum ejus audirent, egregie confirmat. De providentia igitur divina opportune ad populum Sermo hac Dominica haberi poterit. 1. Docendum quid de providentia Dei credere. 2. Quo animi affectu erga illam esse debeamus.

I. Divina rerum omnium providentia multis argumentis probatur. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 52.*) Homo tamen præcipua *Divini ingenii cura*.

Mala

Tertull. lib. de Resurrec. Carnis. Mala divinæ providentiæ non repugnant, neque peccatorum permissio (*Ibidem* §. 53.) Divinæ providentiæ non repugnant prosperitates impiorum & adversæ res justorum. (*Ibidem.*) Dei providentia sustentamur. Populum suum per annos quadraginta in deserto aluit Manna cælesti. Hic est de quo Jacob Patriarcha ait: *Deus qui pascit me ab adolescentia mea usque in præ-* Genes. 48. 15. *sentem diem*. De quo David: *Aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione*. Deus est qui benedictione sua fruges nostras multiplicat de paucis granis, sicut Christus in manibus suis multiplicavit septem panes. Psal. 144. 16. *Potestas erat in manibus Christi. Panes autem illi quinque quasi semina erant, non quidem terræ mandata, sed ab eo qui terram fecit, multiplicata. Hoc ergo admotum est sensibus, quo erigeretur mens, & exhibitum oculis, ubi* S. August. Tract. 24. in Joan. *exerceretur intellectus, ut invisibilem Deum per visibilia opera miraremur, & erecti ad fidem, & purgati per fidem, etiam ipsum invisibiliter videre cuperemus, quem de rebus visibilibus invisibiliter nosceremus.*

Bonitatem & potestatem involvit Dei providentia: bonitatem qua miseretur nostri; potestatem qua nobis subvenit. *Christus turbas vidit, esurientes agnovit, misericorditer pavit: non solum pro bonitate, verum etiam pro* S. August. *potestate. Quid enim sola prodesset bonitas, ubi non erat panis unde turba esuriens pasceretur? Nisi bonitati adesset potestas, jejuna illa turba esuriens remaneret.* Non solum cibum & potum Deus optimus maximus nobis providentia sua subministrat, sed & pani aliisque alimentis vim actualem nos nutriendi & roborandi impertit, quam sine ejus benedictione non haberent. Isai. 3. 2. Unde per Prophetas suos comminatur: *Auferet Dominus a Jerusalem & a Juda omne robur panis, & omne robur aquæ... Comedent, & non saturaOsee 4. 10. buntur*. Non solum victum, sed vestitum, & omnia necessaria & commoda sustentandæ vitæ Deus nobis largitur. Non solum panem materialem sustentando corpori, sed panem spiritalem, & cœlestem animæ nutriendæ necessarium, verbum suum, Scripturas suas, Legem, Psalmos, & Prophetas, Libros Historicos Veteris Testamenti, Libros Sapientiales, Evangelium, Apostolorum suorum Scripta, velut septem panes nobis largitur, ut his reficiantur animæ nostræ, & roborentur in vitam æternam. *Non enim ex solo pane vivet homo, sed omni verbo quod procedit de ore Dei*. Septem panibus, id est, septem Spiritus Sancti donis contra concupiscentiam, quæ nos de longe, id est regione peccati & umbræ mortis venientes, debilitat, Animas nostras roborat, Dono sapientiæ, ut Religionis Mysteria, æternaque bona cognoscamus: Dono intellectus, ut cælestia dogmata ad salutem nostram necessaria, seu Fidei, seu Moralis Christianæ, officiaque nostra capiamus: Dono consilii, in dubiis ne aberremus: Dono fortitudinis, ne in tentationibus, & adversitatibus succumbamus & deficiamus: Dono scientiæ, ut nihil eorum quæ vocationem nostram spectant, ignoremus: Dono pietatis, qua omnia opera nostra, verba, desideria, cogitationesque perfundantur: Dono timoris, religiosi ac filialis, quo Deo nostro displicere, eumque offendere, præ malis omnibus timeamus.

Sacratissimo tandem corpore & sanguine Jesu Christi Filii sui Domini ac Salvatoris nostri, in Eucharistiæ Sacramento nos alit Deus Optimus Maximus. Cælestis istius panis figura fuere panes a Christo multiplicati.

Deus ita nobis in hujus mundi deserto panem quotidianum subministrat, sive pro necessitate carnalis victus, sive etiam pro necessitate spiritualis alimoniæ, ut tamen illum nos orando petere ab ipso velit. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*. Hæc Dominicæ Orationis petitio explicatur *Libro 5. Cap. 2. Art. 7.* qui Sermoni istius ideæ accommodari facile potest.

II. Dei providentia adoranda est; non temere scrutanda ejus consilia. Miles parere debet, quacumque statione Dux illum suus stare, quocumque progredi jubeat, non in ejus consilia curiosius inquirere. Servus parere debet mandatis Domini, subditus imperio Regis, non ejus arcana scrutari: multo magis Dei providentiæ, ejusque ordinationi subesse debemus, quam

quam subterfugere non possumus. In eo quo nos Deus statuit ordine, in eo quo nos collocat statu & conditione, servitutis vel dominationis, paupertatis vel divitiarum, infirmitatis aut sanitatis, humiliationis aut gloriæ, adversitatis vel prosperitatis, ipsi æquo & lubenti animo servire debemus, nunquam adversus adorandam ejus providentiam obmurmurare. „ Sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri. „ Quicquid nobis hac in vita evenerit, Dei providentia adoranda est. *Dominus est: quod bonum est in oculis suis faciat*. In adversis pariter ac in prosperis; in damnis rerum temporalium non minus quam in eorum incremento, providentia divina laudanda est. *Dominus dedit* (ajebat Sanctus Job) *Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum*.

Psal. 122. 2. — 1. Reg. 3. 18. — Job. 1. 2.

Secundo, ipso loquendi modo profiteri debemus nos a divina providentia totos in omnibus eventibus pendere. (*Libro 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 53. in fine*) Tertio fiduciam maximam divinæ providentiæ habere debemus. (*Ibidem*) *Respicite filii nationes hominum; & scitote quia nullus speravit in Domino, & confusus est. Quis enim permansit in mandatis ejus, & despexit illum? Quoniam pius & misericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata: & protector est omnibus exquirentibus se in veritate. Non vidi justum derelictum* (inquit Propheta) *nec semen ejus quærens panem.. Spera in Domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pasceris in divitiis ejus*. Ne turberis, ne murmures, si temporalia subsidia tibi desint: Providentiæ Dei patris tui confide, qui tibi meliora servat. Fac bonitatem in terra Domini, in Ecclesia ejus, quam colit, quam rigat: & pasceris in divitiis ejus. Quæ sunt divitiæ ejus terræ: *Divitiæ ejus, Deus ejus* (inquit S. Augustinus) *Delectaret in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui*. Discerne petitiones cordis tui a petitionibus carnis. Cæcus est corpore, rogat ut illuminetur. Ista rogat, quia & ista Deus facit, & ista Deus præstat: Sed rogant hæc etiam mali. Petitio hæc carnis. Infirmatur, rogat se salvum fieri: salvus fit moriturus. Et ista petitio carnis est: & si quæ sunt talia. Petitio cordis quæ est? Fruitio Dei. *Deus cordis mei, & pars mea Deus in sæcula*. Confide providentiæ sapientissimi, potentissimi, beneficentissimi Domini. Dic cum Propheta: *Ego egenus & pauper sum, Dominus sollicitus est mei*: *Jacta in Dominum curam tuam, & spera in eum, & ipse faciet*. Nimia de rebus temporalibus sollicitudo a Christo damnata. Quando sit lethale peccatum? (*Lib. 3. De Peccatis, Cap. 6. Art. 7. Regula 1.*) Regnum & justitia Dei *bonum nostrum* est, quod appetendum ut finis; cetera propter illud, ut *necessarium nostrum*. (Ibidem) Solicitudo temporalium rerum tripliciter illicita. (*Ibidem*) Labor exercendus, sollicitudo tollenda. (*Ibidem*) Sollicitudo temporalium, etiam ea quæ non repugnat fini caritatis, peccatum est, si superflua sit & anticipat. (*Regula 2.*) Fiducia in Providentia Dei. (*Ibidem*)

Eccli. 2. 11. 12. — Psal. 36. 25. — Ibid. vers. 3. — S. August. in Psal. 36. Serm. 1. — Psal. 72. 26. — Psal. 39. 27.

DOMINICA VI. POST FEST. FESTUM SS. TRINITATIS.

Attendite a falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos.... Omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit.. Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in Regnum cœlorum: sed qui facit voluntatem Patris mei qui in cœlis est, ipse intrabit in Regnum cœlorum. Matt. vij.

CUm Christus venerit in mundum, Evangelium suum tradiderit ac prædicaverit, passionem & mortem subierit, ut nobis iter ad Regnum cœlorum panderet; nos munire etiam voluit Præceptor optimus contra illusiones, quæ a via salutis nos avertere possunt, & in viam perditionis deducere. Ex triplici autem radice oriuntur illusiones; primo ex prava directione: secun-

secundo ex erronea præsumptione. Tertio ex corrupta voluntate. Contra primam illusionum causam nos munit Christus, jubendo ut a falsis Prophetis caveamus nec illorum nos committamus directioni. *Attendite a falsis Prophetis*. Contra secundam illusionum causam nos munit, docendo, erroneam esse præsumptionem de fide bonis operibus destituta, quasi sufficiat illa ad salutem. *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum*. Contra tertiam illusionum causam nos munit, docendo voluntatem nostram Dei voluntati conformandam esse; nec nostram, sed ejus voluntatem faciendam, ut ad æternam beatitudinem perveniamus. *Sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, ipse intrabit in regnum cœlorum*.

I. Maximi momenti ad salutem est boni Directoris electio, maxime difficilis: Discernere enim an sit ovis propria pelle induta, an lupus ovina pelle vestitus, haud certe facile est. Recti tamen cordis attentio cum oratione conjuncta gratiam discretionis impetrat. Qui Deum sincero animo quærunt, conscientias suas non committunt Directori, nisi moraliter certi sint talem esse, qui ad Deum ducere valeat. Quæ dotes conscientiarum Moderatoribus necessariæ? 1. Scientia divinæ & Ecclesiasticæ legis ex Verbo Dei & sacris Canonibus derivata. 2. Morum probitas & sanctimonia. 3. Singularis prudentia. 4. Patientia & benignitas, 5. Sollicitudo salutis animarum. (*Lib.* 2. *Tract. de Sacram. Pœnitentiæ*, *Cap.* 5. *Art.* 9.) Pseudo-Prophetæ sunt, qui conscientias dirigunt secundum opiniones laxiores, & minus tutas, (*Lib.* 3. *Tract. de Peccatis*, *Cap.* 4. *Art. unico*. *Regula* 13.) Laxiores & indulgentiores Directores minime eligendi.. Securitas a Directore data nihil prodest, nisi in Tribunali Dei accepta sit. (*Ibid. Reg.* 14.) Laxiorum Directorum effigies a Spiritu Sancto delineata.., Doctorum sanæ Moralis characteres. (*Ibid. Reg.* 15.) Falsi Prophetæ sunt, qui viam tutiorem in dubiis eligendam non docent. (*Reg.* 17.) Falsi Prophetæ sunt, qui in conscientiæ rebus dant consilium secundum opinionem quæ ipsis minus probabilis videtur, minusque tuta: Vel qui judicium suum in sacro Pœnitentiæ tribunali opinioni minus probabili & minus tutæ pœnitentis accommodant. (*Ibidem Reg.* 29. & 30.) periculosissima illusio est varios adire Doctores seu casuum Arbitros ea intentione ut ex eorum opinionibus ea eligatur, non quæ probabilior & tutior, sed quæ commodior visa fuerit. (*Ibidem Regul.* 31.) Id facientes decipi Deus permittit ad pravitatem cordis eorum puniendam, ut probat exemplum Regis Achab 3. Regum 22. „ Congregavit Rex Israel Prophetas, quadringentos circiter viros, „ & ait ad eos: Ire debeo in Ramoth Galaath ad bellandum, an quiescere? Qui responderunt: Ascende, & dabit eam Dominus in manu Regis. Dixit autem Josaphat: Non est hic Propheta Domini quispiam, ut „ interrogemus per eum? Et ait Rex Israel ad Josaphat: Remansit vir u- „ nus per quem possumus interrogare Dominum: Sed ego odi eum, quia „ non prophetat mihi bonum, sed malum, Michæas. Achab Prophetas audire amabat, qui desideriis ipsius se accommodarent, ideo illum decipi permisit Dominus, & falsis Prophetis credere, quæ mortis illius & cladis Israelitici Exercitus causa fuit.. „ Et ait Dominus: Quis decipiet Achab „ Regem Israel? Egressus est autem spiritus, & stetit coram Domino, & „ ait: Ego decipiam illum. Cui locutus est Dominus: In quo? Et ille ait: „ Egrediar, & ero spiritus mendax in ore omnium Prophetarum ejus. Et „ dixit Dominus: Decipies, & prævalebis: egredere, & fac ita.

II. Fides sine caritate & bonis operibus non sufficit ad salutem, (*Lib.* 1. *Quæst.* 1. *Art.* 5.) Arbor bona ex bonis fructibus cognoscitur. Arbor bona, cor rectum est, bona voluntas: Fructus boni, opera bona. Fructus boni, fructus Spiritus Sancti: Fructus mali, opera carnis. (*Galat.* 5. 19.) Cor sanctum est, vere Christianum, & a Deo probatum, cum vita vere Christiana & sancta est. Nulla arbor sterilis bona est. A malo abstinere non sufficit, & bonum facere necesse est, servare Dei mandata, ut ad vitam perveniatur æternam. *Omnis arbor bona fructus bonos facit: Mala autem*

tem arbor malos fructus facit. Fructus boni ex caritatis; fructus mali ex cupiditatis radice oriuntur ... „ Non fructus est bonus, qui ex caritatis „ radice non surgit ... Fieri non potest ut steriliter boni simus: Sed boni „ non sumus quicquid steriliter sumus. Arbor enim bona fructus bonos facit. Absit autem ut Deus bonus, a quo securis paratur arboribus non facientibus fructum bonum, excidat & in ignem mittat arbores bonas. Nullo modo igitur homines sunt steriliter boni: Sed qui boni sunt, possunt esse alii minus, alii magis mali. *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur*. Hæretici, qui justitiam semel habitam amitti numquam posse, aut justos in omnibus operibus suis peccare, pertinaciter contendunt, bonam arborem malos fructus facere posse, contra expressam Christi sententiam, consequenter asserunt: *Non potest arbor bona fructus malos facere: Neque arbor mala bonos fructus facere*. Per Christi gratiam voluntas bona: per se ipsam voluntas mala. Christiani per Baptismum non solius Fidei, sed universæ legis Christi servandæ debitores fiunt. (*Lib. 2. Tractat. de Baptismo, Cap. 8. Propositione 9.*) „ Non „ omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in Regnum cœlorum: „ Sed qui facit voluntatem Patris mei qui in cœlis est, ipse intrabit in „ regnum cœlorum. Multi dicent mihi in illa die, Domine, Domine, „ nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejeci- „ mus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor „ illis: Quia nunquam novi vos: Discedite a me, qui operamini iniqui- „ tatem. „

S. August. Lib. de Spiritu & Lit. C. 14. Idem Lib. 4. Cont. Jul. c. 3.

III. Voluntas nostra Dei voluntati in omnibus conformanda est, voluntati utique per Scripturas sacras & legem ejus significatæ: Non nostra, sed ejus voluntas facienda. „ Sed omnis qui facit voluntatem Patris mei qui „ in cælis est, ipse intrabit in regnum cœlorum. Id ut nobis a Deo tri- „ buatur, in oratione petere docuit Christus Dominus: *Fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra*. A Deo itaque postulandum est, ne voluntati nostræ nos permittat.... Quid nomine voluntatis Dei, quam fieri petimus, intelligatur?... Bonam voluntatem a Deo petimus, id est, caritatem ... Voluntati propriæ contraria caritas .... Petimus ne concedatur nobis a Deo, quod interdum suadente diabolo, tanquam bonum postulamus .... Quo præsertim tempore postulare debemus ut Dei voluntas in nobis ac de nobis impleatur? ... Animi moderationem postulamus, ut in statu nostro Deo fideliter ac tranquille serviamus ... Recti corde voluntatem Dei sequuntur ... Perseverantiam petimus, cum oramus ut voluntas Dei fiat... Oramus ut faciamus quod Deus vult ... Voluntas Dei est, quam Christus fecit & docuit ... Oramus, ut sicut ab Angelis, sic ab hominibus voluntas Dei adimpleatur: Ut sicut in justis, sic in peccatoribus voluntas Dei fiat: Ut Spiritu & carne Deo serviamus (*Lib. 5. de Oratione, Cap. 2. Art. 6.*)

In sola humilitate confidendum. Porro totius humilitatis summa in eo posita est, ut voluntas nostra divinæ subjecta sit voluntati, ut ait Propheta: *Nonne Deo subjecta erit anima mea?* Sed a creatura rationali voluntaria subjecto quæritur, ut voluntarie sacrificet Domino, & confiteatur nomini ejus; non quia terribile & sanctum, non quia omnipotens, sed quia bonum est. Subjectionem autem istam triplicem esse necesse est, ut quod certum est Deum velle, id nos omnino velimus: Ut quod certum est Deum nolle, similiter & nos execremur. Quod autem incertum est utrum velit an nolit, neque velimus ex toto, neque penitus non velimus. Ubi certa est Dei voluntas, omnino nostra sequatur, in his videlicet de quibus aliquid in Scripturis invenimus, aut ipse Spiritus manifeste clamat in cordibus nostris quid sentiendum sit, ut est caritas, humilitas, castitas, obedientia, ceteræque virtutes: Hæc approbemus indubitanter & appetamus, quæ placere Deo scimus indubitanter. Sic & ea omnimodis odisse debemus, de quibus certum est quod oderit ea Deus, ut est apostasia, fornicatio, ini-

Psalm. 61.

S. Bernard. Serm. 26. De Diversis.

 quitas,

quitas, impatientia. In his vero rebus de quibus nihil certum possumus invenire, nihil certum voluntas nostra definiat: Sed magis pendeat inter utrumque, aut saltem neutri parti nimis adhæreat, cogitans semper ne forte altera pars Deo magis placeat, & parati simus voluntatem ejus sequi in quamcumque partem eam cognoverimus inclinare. Sic experiemur quod scriptum est: *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.* Psalm. 118.

DOMINICA VII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Et ego vobis dico: Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis: Ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Luc. xvi. 9.

Divites qui pauperibus eleemosynas pro viribus suis non erogant, sunt infideles œconomi, & villici iniqui, bona Domini sui dissipantes. Dei enim universorum Domini, cujus est terra & plenitudo ejus, divitiæ sunt, qui earum administrationem & dispensationem divitibus commisit, & ut per eos quasi providentiæ suæ vicarios pauperum indigentiæ subveniret. Istud officium si neglexerint, clamor pauperum ad Deum ascendit, ille vero in tremendo judicii die postulabit a divitibus rationem administrationis bonorum quæ illis dispensanda commisit: *Redde rationem villicationis tuæ.* Tantum abest ut eorum laudaturus sit prudentiam: Imo eorum imprudentiam condemnabit & immanem duritiem. Imprudentiam quidem, quod ratione sua & industria in sæculi negotiis satis feliciter usi, fide sua in negotio salutis æternæ, quod *Unum necessarium est*, usi non sint; & cum per eam *filii lucis* essent, secundum eam non agentes facti sint filii tenebrarum: Duritiem, quod fratrum suorum, imo Christi in iis esurientis & mendicantis inopiæ & calamitati miserti non fuerint, nec illi subvenerint: Imprudentiam, quod sibi non conciliaverint *amicos*, a quibus reciperentur *in æterna tabernacula*: Duritiem, quod illorum miseriæ temporali compassi non fuerint, quos Dei amicos esse dubitare non debeant: Immo nec animæ suæ miserti fuerint, quam ab æterna miseria pœnisque redimere & servare eleemosynis suis poterant. Quoniam igitur Evangelica Parabola, quam hodie nobis proponit Ecclesia, ad Eleemosynæ necessitatem & utilitatem docendam & persuadendam tota collineat; hoc etiam erit Sermonis nostri argumentum. 1. Divitibus obligatio eleemosynam erogandi divino præcepto imposita est: *Redde rationem villicationis tuæ.* 2. Magnæ utilitates & fructus ex eleemosynis in eos redundantes, illos ad juvandos pauperes excitare debent. *Ego dico vobis, facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.* 3. Non solum obdurationis adversus misericordiam, & violatæ caritatis, sed etiam gravissimæ imprudentiæ rei sunt divites, qui eleemosynam pauperibus non erogant pro facultatum suarum ratione, & ipsorum pauperum indigentia. *Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.*

I. Eleemosynæ præceptum explicatur (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 6. de Avaritia. Art. 9. de obduratione contra misericordiam, quæ una est ex Avaritiæ filiabus, Regulis 5. 6. 7. 8. & 9.*) Duritia erga pauperes, causa damnationis divitum (*Regula 5.*) Christus reprobis in judicio solas eleemosynas pauperibus negatas exprobrabit. (*Regula 7.*) Caritatem non habet, qui necessitatibus pauperum, etiam communibus de superfluis suis non subvenit. (*ibid.*) Superflua divitum pauperibus debentur. (*ibidem.*) Filii, *Eleemosynam pauperis ne defraudes .... Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifica in mansuetudine.* Divites qui superflua sua pauperibus non erogant, ut raptores, in judicio Dei punientur. (*ibidem*) Dives non de suo, sed de rebus Dei donat pauperi, cum eleemosynam erogat. (*ibid.*) Mendici Dei Eccli. 4. 1. 8.

sunt

sunt omnes homines, etiam divites. Ut a Deo impetrent ejus dona, necesse est ut dent pauperibus (*Ibidem*.) Uberior ac largior esse debet Christianorum eleemosyna, quam Pharisæorum. (*Ibidem*) Eleemosyna justitiæ debitum (*Ibidem*.) Non absolvendi, qui superflua sua pauperibus non erogant. (*ibidem*.) Superflua sua pauperibus erogare, non est meri consilii, sed præcepti. (*ibidem*.)

II. Non modo Christi præceptum, sed & spirituales fructus ex eleemosyna provenientes, ad illam erogandam Christianum hominem incitare debent. (*Lib*. 4. *de Decalog. Cap*. 3. *Art*. 11. *Regula* 23.) Eleemosyna a peccato & a morte liberat. (*ibidem*) Eleemosyna alter quodammodo baptismus (*ibidem*.) Qui eleemosynam erogant, Christum sibi faciunt debitorem (*ibidem*.) Deo fœnerantur (*ibidem*.) Christus in omnium pauperum universitate mendicat (*ibidem*.) Pudendum quod servi diaboli majora ipsi munera erogant, quam Christo qui servos ejus se profitentur (*ibidem*.) Severiori examine pauperes non sunt discutiendi, nec curiosius inquirendum an paupertatem simulent. Modus tamen servandus est, ne in indignos & minus indigentes profundatur, quod dignioribus & magis indigentibus debetur. (*Reg*. 26.) Non obviis tantum pauperibus eroganda eleemosyna, sed pauperes quærendi, & illis maxime subveniendum, qui præ verecundia petere non audent. (*Regula* 27.) Eleemosyna Christiana liberalis & copiosa esse debet, juxta facultatum uniuscujusque rationem. (*Regula* 28.) Deus coronat voluntatem, ubi non invenit facultatem. (*ibidem*) Artifices ipsi aliquid ex operarum suarum stipendiis seponere debent ab subveniendum pauperibus. „ *Laboret* operando manibus suis quod bonum „ est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. „ Eleemosyna prompte Ephes. 4. 28. & hilariter eroganda. (*Regula* 29. & 30.) Eleemosyna Christiana humilis esse debet (*Regula* 31.) Christiana eleemosyna justa sit, necesse est, ex bonis scilicetpropriis, non ex alienis & male partis. (*Regula* 32.) Neque enim hæc verba Christi, *Facite vobis amicos ex mammona iniquitatis*, significant ex divitiis injuste acquisitis eleemosynas faciendas esse: Sed divitiæ iniquæ vocantur, vel quia sæpe fructus sunt aut semina & instrumenta vitiorum; vel quia soli iniqui bona illa temporalia veras divitias existimant atque ut tales amant, cum justi sola bona spiritualia veras esse divitias credant, eaque rebus omnibus anteponant. *Mammona iniquitatis ob* S. August. *hoc a Domino appellata est ista pecunia, quam possidemus ad tempus, quia* Lib. 2. Quæst. *Mammona divitiæ interpretantur: Nec sunt istæ divitiæ nisi iniquis, qui in* Evang. q. 35. *eis constituunt spem atque copiam beatitudinis suæ: a justis vero cum hæc possidentur, est quidem ista pecunia, sed non sunt illis divitiæ nisi cœlestes & spiritales, quibus indigentiam suam spiritaliter supplentes, exclusa egestate miseriæ, beatitudinis copia ditantur*. Vocantur denique mammona iniquitatis, quia divites illas inique existimant suas esse, cum sint alienæ, solo dispensationis titulo nobis commissæ; qui sensus maxime congruit parabolæ, in qua Deus homini diviti comparatur, nos villicis, bona temporalia, & talenta quælibet bonis alienis, quæ villicus iste in fraudem sibi vendicavit. *Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis: Quod verum est, quis* Luc. 16. 11. *credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: Quod vestrum est, quis da-* 12. *bit vobis?* Alienum vocat Christus, quod iniquum mammona paulo ante dixit, quia terrenas divitias nec pleno jure possidemus, sed precario, ut œconomi Dei; nec in nostra sunt potestate ut eas habeamus vel servemus, nec eas nobiscum auferre possumus morientes. *Ne timeas cum dives factus fuerit homo, & cum multiplicata fuerit gloria domus ejus: Quoniam cum in-* Psal. 48. 17. *terierit non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria ejus*.

III. Imprudentes sunt divites qui eleemosynas non erogant; quia sibi in futurum non consulunt, quia judicem suum sibi propitium reddere non curant; quia patronos & amicos apud ipsum sibi conciliare non student: quia terrena bona cœlestibus, temporalia æternis anteponunt. *Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt*. In justis omnibus est

vera prudentia, sine qua nulla vera virtus est. In peccatoribus non est vera perfectaque prudentia. (*Lib.* 3. *Tract. de Virtutibus*, *Art.* 2. §. 4.)

DOMINICA VIII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super illam, dicens: Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Luc. XIX. 41. 42.

CHristum risisse non legimus, flevisse legimus tum ob mortem amici sui Lazari; quæ mortis Animæ per peccatum typus erat; tum ob cæcitatem, obdurationem, ingratitudinem Judæorum, & calamitatum ipsis imminentium magnitudinem in excidio Jerusalem a Tito & Vespasiano Romanis Imperatoribus. Lacrymæ Christi nos docent quas ob causas lugere debeamus, scilicet, non esse lugendum ob rerum temporalium damna, ob frustratas cupiditates, ob tristes & male fortunatos eventus, sed ob Dei offensam cum a nobis, tum ab aliis peccatoribus; ob Ecclesiæ mala; ob imminentia animæ nostræ pericula, certamque perditionem, nisi Deus misericordia sua nos præveniat & adjuvet ad agendam pœnitentiam. Anima nostra Jerusalem mystica est, Dei summi civitas, in qua per fidem & caritatem inhabitat. Validis ac firmis propugnaculis munita est. Salvator murus est & antemurale, custodes Angelos habet die ac nocte vigilantes ad propulsandum hostem; divinæ gratiæ præsidio firmata est: Præclaris virtutum ac donorum ædificiis ornata, diabolo invidiam movet. Verum digna lacrymis est, si non cognoscat tempus visitationis per Christum suæ; si non attendat ad ea ex quibus ejus salus, pax & felicitas æterna dependet: si spernat „ Viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitavit nos Oriens ex alto, & porro nos quotidie visitare pergit monendo per Pastores, per Concionatores, per librorum sacrorum & piorum lectionem; per bona exempla servorum suorum; corripiendo per flagella sua; inspirando per gratiam suam sancta desideria, pios affectus, bonam voluntatem: Si (inquam) oculos claudat, ne videat quid sibi sit agendum ut Dei visitatio sibi non sit inutilis, digna lacrymis est; quia eo miserior est, quo miseriam suam non cognoscit. Nihil quippe miserius misero non sibi miserente. *Si cognovisses & tu*, o peccator, mala tibi imminentia, fleres: Nunc autem quia nescis quod imminet, exultas. *Et quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi*. In hac die salutis, quæ tua est, quæ tibi datur a Deo ut vitam æternam merearis: In hac die quam sequetur dies altera, quæ tua non erit, sed Domini, dies magna & terribilis: Post quam nox æterna erit malis, in qua non poterunt operari. In hac die non cognoscunt, quia oculos aperire nolunt, sed rebelles sunt lumini. *Noluit intelligere ut bene ageret: adstitit omni viæ non bonæ . . . Excæcavit illos malitia eorum*. In hac die tua. *Suam diem habet anima perversa, quæ transitorio gaudet in tempore: Cui ea quæ adsunt, ad pacem sunt: Quia dum rebus temporalibus lætatur, dum honoribus extollitur, dum in carnis voluptate resolvitur, dum nulla venturæ pœnæ formidine terretur, pacem habet in die sua, quæ grave damnationis suæ scandalum in die habebit aliena.* Tunc enim affligenda & crucianda est, cum justi lætabuntur: Et cuncta quæ modo ei ad pacem sunt, in amaritudinem vertentur. *Ducunt* enim *in bonis dies suos: & in puncto ad infernum descendunt*. Quam plangendi, qui *Lætantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis?* Semel Christus super civitatem perituram flevit: quotidie per Ecclesiam suam, per electos suos, super Christianos perituros lacrymas fundit. Plangit, inquam, eos qui nesciunt cur plangantur. *Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.... Utinam saperent, & intelligerent, & novissima providerent!* Judæorum cladem, Hierosolymorum excidium, Judaicæ Reipublicæ eversionem imminentem prædicit ac deflet Christus Jesus. Hæc mala vindice

[Marginal notes: Psalm. 35. 4. — Sap. 2. 21. — S. Gregor. Homil. 39. in Evang. — Job 21. 13. — Prov. 2. — Deuter. 32. 29.]

dice Deo ipsis contigerunt, eo quod non cognoverint tempus visitationis suæ, quod Christum Jesum Dei Filium non receperint, nec ipsi crediderint, sed morti tradiderint & crucifixerint. Temporalis hæc clades figura & umbra fuit suppliciorum æternorum, quæ Deus ultionum parat illis qui misericordiam ejus contemnunt. Longe gravius Christianorum, quam Judæorum crimen est, si visitationis suæ tempus non cognoscant, quia majoribus a Deo beneficiis cumulati sunt. *Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui Filium Dei conculcaverit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & Spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enim quia dixit: Mihi vindicta, & ego retribuam. Et iterum: Quia judicabit Dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viventis.* Hebr. 10. 29. 30. 31. Anima peccatrix e corpore migrans, dæmonibus tradetur, qui illam ad inferos detrudent, corpore interim in terram prostrato, a vermibus corroso, in putredinem & pulverem redacto. Coangustabitur undique igne qui non extinguetur, verme qui non morietur, cruciata; criminum suorum, cogitatione, locutione, opere, omissione perpetratorum imagine menti semper obversante territa. Filii ejus, consilia, desideria, cogitationes, molitiones perversæ cadent, dissipabuntur, evanescent. *In illa die peribunt omnes cogitationes eorum.* Ps. 145. 4. Nullum in ea relinquetur spiritalis ædificii vestigium, nihil gratiæ, nihil virtutum ac donorum, nulla præteritorum (si quæ forte fecit; dum erat in corpore) bonorum operum memoria. *Omnes justitiæ ejus quas fecerat, non recordabuntur.* Ezech. 18. 24 Nulla spes erit reædificationis & salutis. *Circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te undique. Et ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ.*

Ut extrema hæc mala a nobis avertamus, de novissimis nostris serio cogitandum est: *Memorare novissima tua, & in æternum non peccabis.* Eccl. 7. 40. Deflenda sunt peccata nostra, & pœnitentiæ lacrymis abstergenda. Jungenda lacrymis oratio fervens ac perseverans pro remissione peccatorum aliaque bona opera. *Deduc quasi torrentem lacrymas per diem & noctem: non des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui. Consurge, lauda in nocte, in principio vigiliarum; effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum Domini: Leva ad eum manus tuas, pro anima parvulorum tuorum, qui defecerunt in fame, in capite omnium platearum.* Thren. 2. 18. 19. „ Omni tempore lacrymas per compunctionem cordis effundere debemus, qui Auctorem nostrum nostris iniquitatibus offensum non ignoramus. Non dissolvamur pigra inertia, nec per desidiam & vanam securitatem cesset a lacrymis oculi nostri pupilla: præoccupemus faciem ejus: Lavemus per singulas noctes lectum nostrum, lacrymis stratum nostrum rigemus. Consurgamus nocte, laudemus in principio vigiliarum, cor nostrum sicut aquam effundamus coram Deo. Consurgit in nocte, qui in tribulatione præsentis vitæ torporem a se excutit negligentiæ. Laudat in principio vigiliarum, qui in omni conversatione sua strenuum se exhibet & cautum, & quicquid adversitatis patitur, totum ad confessionem laudis Dei convertere nititur. Effundit sicut aquam cor suum ante conspectum Domini, qui ex intimo affectu cordis producit lacrymas compunctionis. *Sacrificium enim Deo spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.* Levat ad Dominum manus suas pro animabus parvulorum suorum, qui defecerunt fame in capite omnium compitorum, qui operationem misericordiæ pro humilibus & parvulis Christi membris, fame & siti laborantibus adhibet ex sincera dilectione. *Nullum enim munus Deo acceptabilius est quam compunctio cordis prolata ex radice veræ dilectionis.* S. Hier. lib. 1. in Lam. Jer.

Quamvis porro in omni loco Deus orari possit ac debeat, maxime tamen in Templo, quæ Domus est orationis. Quanta autem veneratione, reverentia, modestia in templis adesse & orare debeamus, docet Jesus, qui *Ingressus in Templum, cœpit ejicere vendentes in illo & ementes, dicens illis:* Luc. 19. 45. 46.

illis : Scriptum est , quia domus mea domus orationis est : Vos autem fecistis illam speluncam Latronum. (Vide Lib. 5. De Oratione Cap. 1. Art. 9. num. 6.)

DOMINICA IX. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Omnis qui se exaltat , humiliabitur : & qui se humiliat , exaltabitur. Luc. xviii. 14.

Superbia & ostentatio in Pharisæo damnata : Humilitas in Publicano commendata . Superbiæ characteres . 1. In se confidere , ac de externa justitia præsumere ; ceteros aspernari . *In se confidebant tanquam justi , & aspernabantur ceteros . . . Non sum sicut ceteri hominum , velut etiam hic Publicanus :* Characteres humilitatis , se peccatorem agnoscere & confiteri venia dignum : in sola Dei misericordia confidere , eamque corde contrito implorare . *Publicanus a longe stans , nolebat nec oculos ad cælum levare : sed percutiebat pectus suum , dicens : Deus , propitius esto mihi peccatori .* Superbia Pharisæi ejus orationes , jejunia , eleemosynas , opera omnia alias per se bona , inania reddit : Publicani humilitas omnia ejus peccata operit & abstergit . Humilitas sinceræ conversionis , Superbia impœnitentiæ signum est . Abominatio Domini superbus Pharisæus ; Deliciæ Dei humilis Publicanus , de longinquo stabat : sed Deus confitenti propinquabat , quia *Prope est Dominus his qui tribulato sunt corde , & humiles spiritu salvabit .* „ Publicanus a longe stans , nolebat nec oculos ad cœlum levare : sed percutiebat pectus suum dicens : Deus , propitius esto mihi peccatori . „ *Tunsio pectoris , obtritio cordis . . .* Oculos ad cælum levare non audebat , quia seipsum respiciebat . Se attendebat ut sibi displiceret , & sic Deo placeret . *Ipse sibi judex erat* , ut Christus *intercederet : ipse puniebat , ut ille liberaret ; ipse accusabat , ut ille defenderet .* Habebat & Pharisæus peccata , sed perversus , & *nesciens quo venisset , erat tanquam in statione Medici curandus , & sana membra ostendebat , vulnera tegebat , Deus tegat vulnera , noli tu . Nam si tu tegere volueris erubescens , Medicus non curabit .* „ Gratias tibi ago , aiebat Pharisæus , fatebatur se a Deo accepisse quod habebat . Unde ergo superbus ? Non quia de bonis suis Deo gratias agebat , „ sed quia super alterum se de bonis extollebat . Descendit hic Publicanus „ humilis in domum suam justificatus . Humilis ejus oratio veniam illi peccatorum impetravit : „ Superba Pharisæi oratio tantum abest ut deleverit ejus peccatum , ut etiam illi facta sit in peccatum . Quoniam *Excelsus Dominus , & humilia respicit , & alta a longe cognoscit . . . . Hunc humiliat , & hunc exaltat :* humiliat superbum , exaltat humilem . *Dico vobis , Descendit hic justificatus in domum suam ab illo : quia omnis qui se exaltat , humiliabitur : & qui se humiliat exaltabitur .*

Psalm. 33. 19. — S. August. — Psalm. 137. 6. — Psalm. 74. 8.

I. Superbia primum gravissimumque omnium peccatorum est ... Alia peccata graviora facit . (*Lib.* 3. *Tract. de Peccatis , Cap.* 5. *Art.* 5.) Deus singulare veluti certamen contra superbiam suscipit , tanquam injuriæ suæ propulsator . (*ibidem .*) Ad curandum superbiæ tumorem Deus humilis venit ... Morbi magnitudo ex vi pretioque medicinæ æstimanda . (*ibidem .*) Ad sanandam superbiam Deus permittit interdum ut superbi ruant in peccata carnalia . (*ibidem .*) Superbia vitiorum omnium periculosissimum . In virtutes omnes grassatur . Justis maxime insidiatur . (*ibid. Art.* 6.) Justi perpetuo vigilare debent ne superbia subrepat . (*ibidem .*) In hominis anima ultima destruitur . (*ibidem .*) Quatuor superbiæ species . (*Art.* 7.) Superborum hominum characteres . (*ibidem*)

II. Humilitatis necessitas ad salutem æternam . (*Artic.* 8.) Humilitatis excellentia . (*ibidem .*) Humilitas hominem Deo subjicit . (*Art.* 9.) Humilitas Christiana facit ut eomo ceteris omnibus hominibus se postponat . (*ibidem .*) Duo Christianæ humilitatis cardines , cognitio Dei , & co-

& cognitio sui. (*Ibidem.*) Non cognitione solum, sed affectu, ceteris omnibus hominibus se postponere Christianus homo debet. (*Ibidem.*) Duodecim Christianæ humilitatis gradus (*Art.* 10.) Ad humilitatem movere nos debet originis nostræ ac miseriæ multiplicis consideratio, & exemplum Christi, qui ad hoc natus est, vixit passus & mortuus est, ut humilitatem doceret. (*Art.* 11.) Multi humiliantur, pauci vere sunt humiles. (*Ibidem.*)

Non sum sicut ceteri hominum: jejuno bis in sabbato &c. Jactantia velut pestis fugienda (*Art.* 16.) Jactantia virtutes inanes, bona opera infructuosa reddit. (*Ibidem.*) Jactantia mortale peccatum est, cum aliquis jactando se ipsum, prorumpit in contumelias aliorum, ut superbus Pharisæus Publicano insultans. (*Ibidem*, *Regula* 2.) Gratiam & virtutem perdunt, qui de illis se jactant. Sic perdidit Rex Ezechias thesauros, quos Babyloniorum Legatis ostendit. Sic Judæi perdiderunt Arcam, propter quam se jactabant, & a Philistæis abductam viderunt. *Tradidit in captivitatem virtutem, eorum & pulchritudinem eorum in manus inimici.* Hinc Elisæus Propheta servo suo Giezi misso cum baculo suo ad puerum suscitandum, jussit ut neminem in via salutaret, neminem alloqueretur, nemini responderet etiam benedicenti. *Sciebat enim eum esse bonoris & inanis gloriæ cupidum, & futurum ut occurrentibus in via sui cursus causam indicaret: inanis autem gloria impedimento esse solet ne fiat miraculum.* Vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris, ut decipiant de vanitate in idipsum. Insipiens tu, „ qui merces congregas in saccum pertusum: qui thesaurum tuum alieno „ in ore constituis: ignoras quod arca ista non clauditur, nec seras habet? „ Quanto melius sapiunt, qui thesaurum suum ipsi sibi servant, aliis non „ committunt? Verum numquid semper servabunt? Numquid semper ab- „ scondent? Veniet cum manifesta erunt abscondita cordis: Quæ vero fue- „ rint ostentata, non comparebunt. Hinc est quod veniente Domino fa- „ tuarum virginum lampades extinguuntur: & qui receperunt mercedem „ suam, a Domino nesciuntur. Propterea dico vobis, charissimi, Utile est „ abscondere magis quam ostentare, si quid habemus boni: sicut & men- „ dici cum eleemosynam petunt, non pretiosas vestes ostendunt, sed se- „ minuda membra, aut ulcera si habuerint, ut citius ad misericordiam vi- „ dentis animus inclinetur. Quam regulam Publicanus ille servavit multo melius Pharisæo, & ideo *descendit justificatus ab illo*, id est, præ illo. *Omnis qui se humiliaverit, exaltabitur.* Christus *In humilitate docuit omnia fidei nomina & præmia contineri.*

Psal. 77. 65. — 4. Reg. 4. — B. Theodoret. quæst. 17. in 4. Regula. — S. Bernard. Serm. 4. de Adventu Domini. — S. Hilarius in Psalm. 118. Litt. 20.

DOMINICA X. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum. Marci vij. 32.

I. PEccatoris sibi ipsi relicti æger ille homo figura est. Surdus est & mutus. Obturatas aures habet, maleque affectas, ne doctrinam salutis, ne Dei vocem sive per Ministros suos, sive per seipsum ad cor ejus loquentis audiat, & percipiat. Mutus est, ita ut miseriam suam confiteri non possit, Deique misericordiam & gratiam Salvatoris implorare. Peccatum originale duplex illa consequitur impotentia: per actuale peccatum mortale augetur, & ad eum quandoque gradum pervenit permittente Deo vindice, ut peccator nihil penitus audiat eorum quæ ad salutem suam pertinent, ac penitus obmutescat, linguam habens ad confessionem peccatorum suorum, ad implorandam opem cœlestis Medici, ad Deum orandum, invisibili vinculo impeditam. Unum enim peccatum alterius pœna est. (*Lib.* 3. *Tract. de Peccatis, Cap.* 3. *num.* 7.) Id significat Deus per Prophetam, Christo interprete: *Vade, & dices populo huic: Audite audientes, & nolite intelligere: & videte visionem, & nolite cognoscere. Excæca cor populi bu-*

Isai. 6. 9. 10. — Matth. 13. 14

hujus, & aures ejus aggrava: & oculos ejus claude: ne forte videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & convertatur, & sanem eum. Surditas hæc & linguæ impedimentum, mala sunt eo magis deploranda, quo voluntaria. *Furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surdæ & obturantis aures suas, quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici incantantis sapienter.* Sic Judæi auribus incircumcisi, S. Stephani divinis sermonibus aures claudebant: *Dissecabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum: & continuerunt aures suas.*

Psalm. 57. 5.

Act. 7.

II. Homines surdos & mutos Ecclesiæ fides ad Jesum adducit per baptismum primo, deinde per pœnitentiam sanandos. *Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum ut imponat illi manum.* Manus imponuntur baptizandis, digitum saliva intinctum in eorum aures Sacerdos immittit, interioris hominis aures per baptismi gratiam aperiendas significans, ut doctrinam salutis audire valeat, divinisque mandatis obedire. De hac audiendi facultate non semel ait Christus: *Qui habet aures audiendi, audiat.* AURES *audiendi, ipsum est donum obediendi.* Aures hominis interioris aperiuntur in baptismo, ut *verbum fidei audiat:* nam *Fides ex auditu: auditus autem per verbum Christi.* Digiti contactu & immissione in aures, dona Spiritus Sancti designantur, qui *dextræ Dei digitus* est. Salivæ inunctione significatur rerum cœlestium sapor & gustus. Homini enim veteri, homini animali non sapiunt quæ Dei sunt: at homo per gratiam baptismi renovatus, si in ea permaneat, sapit ea *quæ sursum sunt, non quæ super terram:* & gustat *quam suavis* est *Dominus*. Sacro ritu Sacerdos baptizans adjungit hæc verba Christi surdum hominem sanantis; *Ephpheta, quod est, adaperire:* ut Dei verbo interioris hominis renovationem fieri doceamur; *Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis.* Lapsos etiam post baptismum homines, quos mortale peccatum surdos rursus & mutos effecit, Pastores Ecclesiæ, Concionatores, pii quippe Christiani caritate Dei & proximi flagrantes, adhortationibus suis, fraterna correptione, pia solicitudine, ferventibus precibus, sanctis exemplis ad Jesum adducunt: & *deprecantur eum ut imponat illis manum:* ut cor eorum aperiat veritati, ut veritatis & legis suæ amorem illis inspiret, ut veritatem quam credunt, voce & operibus confitendi vires per gratiam suam tribuat. Mutus enim permanet, qui Christi gratiæ & fidei moribus suis non respondet, qui clamare ad Dominum de profundis non potest, qui illum vita sancta non benedicit. „ Ne simus strepentes vocibus, & muti moribus ... Qui contem„ nit mundum, clamat ad Christum. Qui spernit sæculi voluptates, cla„ mat ad Christum. Qui vicit, non lingua, sed vita, Mihi mundus cru„ cifixus est, & ego mundo, clamat ad Christum. Qui dispergit & dat „ pauperibus, ut justitia ejus maneat in sæculum sæculi, clamat ad Chri„ stum... „ Mutus est, qui factis non clamat.

S. Aug. lib. de dono Persev. c. 14.

Joan. 15. 3.

S Aug. Serm. 88. alias de verbis Domini.

III. Ut ab interiori surditate, & invisibili impedimento linguæ liberemur ac sanemur per gratiam Salvatoris, facere debemus quod fecit ipse surdum & mutum hominem sanans. 1. Secedendum a turba, relinquendæ peccati occasiones, sæculi societates, mundus animo & affectu deserendus. *Nolite conformari huic sæculo ... Nolite diligere mundum.* Impossibile est enim ut quis tangat picem & non inquinetur ab ea. *Totus mundus in maligno positus est.* Christi gratiæ nos e turba vocanti, & seorsum ducenti obediendum, si salvi esse volumus. *Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas ejus, & exspuens tetigit linguam ejus.* In mundo spiritualis surditas contrahitur: a mundo recedendum, ut curetur per operationem gratiæ Christi, quia *Non in commotione Dominus.* 2. Suspiciendum in cœlum est: peccator a Deo aversus in terram oculos suos declinavit: *Oculos suos statuerunt declinare in terram.* Ad cœlum igitur attollendi sunt oculi cordis, ad Deum convertendi sunt, quia *Auxilium meum a Domino: Adjutorium nostrum in nomine Domini,* qui sanat omnes infirmitates nostras; & cujus misericordia magna est super nos. Suspicien-

3. Reg. 19. 11.

Psal. 16. 11.

ciendum in cœlum, unde per peccatum exulamus, & quo per Christi gratiam revocamur. Orandus *Pater noster qui est in cœlis*, quamvis ubique sit. (*Lib. 5. de Oratione, Cap. 2. Art. 3. & Lib. 1. Tract. de Fide & Symbolo, Quæst. 2. Art. 1. §. 10.*) Oculi mentis in cœlum convertendi: Quia *Omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens a Patre luminum.* Gemendum corde contrito pro peccatis nostris: *Et suspiciens in cœlum ingemuit.* Meminerimus Christum pro nobis ingemuisse, miseriis nostris compatientem. Ingemiscit Medicus, & non ingemiscet ægrotus? *Spiritus Sanctus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus:* id est, cum gemitibus postulare nos facit. *Hoc negotium*, ait sanctus Augustinus, *plus gemitibus, quam sermonibus agitur; plus fletu, quam affatu. Ponit autem lacrymas nostras in conspectu suo, & gemitus noster non est absconditus ab eo, qui omnia per verbum condidit, & humana verba non quærit.* Gemat peccator, infirmitatem & impotentiam suam ad audiendum & recte loquendum sine Dei gratia cognoscens, *& oret gemitu voluntatis, ut impetret donum facultatis.* Si quidem *Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, sed omnis sufficientia nostra ex Deo est:* & *Nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu Sancto.* Orantibus, gementibus, pœnitentibus merita sua Jesus applicabit: aperientur in nobis aures interioris hominis, gratia ejus operante, solvetur lingua nostra in Dei laudes, loquetur *quasi sermones Dei*; gratiæ Christi vim & admirabimur & prædicabimus: *Et eo amplius admirabantur, dicentes: bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.*

Jacob 1. 17. Rom. 8. 26. S. Aug. Epist. 130. alias 121. S. August. 2. Cor. 3. 5. 1. Cor. 12. 3.

DOMINICA XI. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Diliges proximum tuum sicut teipsum. Luc. x. 27.

HOC Legis naturæ præceptum est, in Lege Mosaica renovatum, cum lex naturæ in hominum cordis per peccatum obscurata esset; in Lege tandem Evangelica a Christo Jesu magis explicatum. Hæc post primum & maximum de dilectione mandatum, summa Legis est. *In Lege quid scriptum est; Quomodo legis?* His verbis Christus interrogat Legisperitum qui tentaturus illum surrexerat, quærens quid facto esset opus ad vitam æternam possidendam. Ille vero respondens dixit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sicut te ipsum.* Pharisæi responsum Jesus approbat: *Recte*, inquit, *respondisti: hoc fac & vives. In his duobus mandatis*, ait alibi Christus, *universa Lex pendet & Prophetæ.* De primo præcepto Sermonem alias habebimus. Hodie de secundo agendum, quod præcipue Legislator noster ac Salvator proposita Samaritani parabola explicuit: & id quidem impræsentiarum sufficiet ad plenitudinem Legis exponendam. Nam, ut docet Apostolus, *Qui diligit proximum, legem implevit... Omnis lex in uno sermone impletur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum...* Qua ratione tota lex dilectione proximi impleatur? (*Lib. 4. de Decalogo. Cap. 2. Art. 6.*) Unumquemque vestrum convenio, Auditores, *In lege quid scriptum est? quomodo legis?* Quid in Lege Dei scriptum sit, vos minime ignorare confido; sed vereor ne ad illam non satis attendatis. Timeo ne ignoretis quis sit proximus, quod ignorabat Legisperitus ille qui Christo quæstionem proposuit tentans illum, *Quis est meus proximus?* Tria ergo docebo vos præsenti Sermone. 1. Quis sit proximus? & quæ sit regula secundum quam proximi dilectio mensuranda est. 2. Quæ sint officia dilectionis proximo debitæ secundum Dei legem? 3. Quod sit exemplar cui nos in exhibendis hujus dilectionis officiis conformare debemus?

Matth. 22. 40. Rom. 13. 8. Galat. 5. 14.

I. Omnis homo proximus est noster, etiam extraneus & peregrinus, etiam ignotus, etiam inimicus, ut docet Christus proposita Parabola Samaritani, qui misericordiam exercuit in Judæum, tametsi Judæi Samaritanos aversarentur, nec ipsis conterentur. *Fratres etiam vestri sumus jure naturæ matris unius*, ait Tertullianus Paganos alloquens, *etsi vos parum homines*,

Apologet. cap. 39.

nes, quia mali fratres. Multo magis proximi sunt Christiani. *At quanto dignius fratres & dicuntur, & habentur, qui unum Patrem Deum agnoverunt, qui unum Spiritum biberunt sanctitatis, qui de uno utero ignorantiæ ejusdem ad unam lucem expaverunt veritatis?* Paratus igitur esse debet Christianus ad misericordiam in omnes homines exercendam, ad benefaciendum omnibus quantum potest, non iis solum a quibus sperare potest grati animi vicem, & similia vel majora beneficia, quia *Caritas non quærit quæ sua sunt*. Verumtamen in magis conjunctos prius & uberius exercenda est beneficentia, ceteris paribus. Ordo enim in caritate servandus est, (*Lib.* 4. *Cap.* 2. *Art.* 11. *Regulis* 5. 20, & 21.)

1. Cor. 13. 5.

Regula secundum quam dilectio proximi mensuranda est, amor est quo nos ipsos diligimus. *Diliges proximum tuum sicut te ipsum*. Omne igitur bonum proximo desiderare, procurare, conferre debemus, quantum in nobis est, quod nobis desideramus, & fieri vellemus. Omne malum a proximo avertere, quantum valemus, nullum illi malum imprecari vel inferre, quod nobis inferri nollemus. *Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias*. Tobiæ verba sunt Spiritus Sancti afflatu filium admonentis. *Omnia quæcumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim Lex & Prophetæ*. Verba sunt Christi. Nulla exceptio est, *Omnia quæcumque vultis*, &c. Seipsum salubriter diligit, qui plus Deum quam seipsum diligit. Cum proximo igitur agendum ut ipse etiam perfecto amore diligat Deum. (*Lib.* 4. *De Decalogo*, *Cap.* 2. *Art.* 11. *Regula* 2.) Ex præcepto dilectionis proximi nascuntur humanæ societatis officia. (*ibidem*.) Quid sit diligere proximum sicut seipsum? (*Ibidem*.) Non carnales necessitudines in homine diligendæ, sed natura quæ ad Deum pertinet, sive sit perficienda, sive perfecta. (*Ibidem*) Omnes sub uno Deo Patre cognati sunt, qui eum diligunt. (*Ibidem*) Cur præceptum de proximi dilectione mandatum novum dicatur? (*Ibidem*.) Proximum sicut seipsum diligere debet homo tripliciter. (*Ibidem*)

Tob. 4. 16.
Matt. 7. 12.

II. Quæ sint officia dilectionis proximo debitæ secundum Dei legem, docet Parabola Samaritani a Christo proposita in hodierno Evangelio. 1. Miseriis proximi condolendum. *Et videns eum, misericordia motus est*. Unus ex characteribus impiorum, quos tradidit Deus in reprobum sensum, est quod sint *sine affectione, sine misericordia*. Hos morte dignos æterna docet Apostolus. Quamobrem hortatur ut viscera misericordiæ induamus. *Induite vos ergo, sicut electi Dei, sancti, & dilecti, viscera misericordiæ*. Unum corpus sumus, singuli autem alterius membra. *Si autem unum membrum patitur, compatiuntur omnia membra*. Ut gaudium illis commune, ita communis afflictio. *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus: idipsum invicem sentientes*. Proximum diligere tenemur, sicut nos ipsos, amore affectivo & interiori: Unde per solos actus externos hoc præceptum non impletur. (*Lib.* 1. *Cap.* 2. *Art.* 11. *Regula* 1.)

Rom. 1. 31.
Coloss. 3. 12.
1. Cor. 12. 26.
1. Rom. 12. 5. 16.

2. Juvandus est proximus, & ejus miseriæ subveniendum est quantum valemus: non remittendum aliis hoc officium. Unde nec Sacerdos, nec Levita, qui hominem vulneratum & semimortuum videntes prætererunt, impleverunt præceptum dilectionis proximi, sed solus Samaritanus, qui ad ipsum appropinquavit, illique subvenit. *Et appropians alligavit vulnera ejus*, &c. Hinc dilectus Christi Apostolus: *Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate*. Et sanctus Jacobus Apostolus: *Si frater & soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis, ite in pace, calefacimini & saturamini: non dederitis autem eis quæ necessaria sunt corpori, quid proderit?* Ad miseros appropinquandum est, ad ignorantes, ut eos doceamus; ad ægrotos, ut ipsis ministremus; ad captivos & afflictos ut illos consolemur; ad peccatores ut illos corripiamus & eorum conversionem procuremus. Morosi ne simus, sed affabiles omnibus qui ope nostra, patrocinio, consilio, solatio indigent. *Et appropians alligavit vulnera ejus*. Lethalis obdurationis adversus misericordiam reus est, qui

1. Joan. 3.
Jacob 2. 15.

qui opus aliquod misericordiæ, sive corporalis, sive spiritualis prætermittit ac negligit, cum illud exercere potest & tenetur, quando nimirum extrema est vel urgens proximi ea misericordia indigentis necessitas (*Lib.* 3. *de Peccatis*, *Cap.* 6. *Art.* 9. *Regula* 15.) Non obviis tantum pauperibus eroganda eleemosyna, sed pauperes quærendi, & illis maxime subveniendum, qui præ verecundia petere non audent. (*Lib.* 4. *De Decalogo*, *Cap.* 2. *Art.* 11. *Regula* 27.)

3. Commodis etiam nostris aliquid detrahendum est ut proximi necessitatibus succurramus: multo magis impendenda sunt superflua nostra in eleemosynas. Sic Samaritanus ex equo suo descendit, ut hominem vulneratum & omni ope destitutum in illum imponeret. Lethalis obdurationis adversus misericordiam rei sunt divites, qui Christianæ frugalitatis & moderationis regulas prætergressi, ea quæ familiæ sustentationi, & status sui atque dignitatis decentiæ minime necessaria sunt, in frequentes & splendidas epulas, in ædium magnificentiam, in pretiosiorem supellectilem, in vestium luxum, in ludos, in curiositatis lenocinia, in voluptates profundunt. (*Ibidem*, *Regula* 9.)

4. Proximus in peccatum lapsus & vulneratus, saluberrimis correptionis fraternæ medicamentis curandus est; infundendnm in vulnera ejus oleum & vinum, severitas lenitate temperanda est. *Alligavit vulnera ejus, infundens oleum & vinum*, Qui ex zelo amaro & cum nimia acrimonia corripiunt, solum vinum, imo potius acetum infundunt vulneribus, quo exacerbantur. Adulatores solum oleum, de quo dictum est: *Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum*. Detractores subtiliores oleum in ore habent, sed vulneribus peccantium non infundunt: imo novas ipsis plagas imponunt. *Molliti sunt sermones ejus super oleum, & ipsi sunt jacula*. De fraternæ correptionis officio ad caritatem proximi pertinente, vide (*Lib.* 4. *de Dec. Cap.* 2. *Art.* 11. *Regula* 39. & 40.) Correptio fraterna cum humilitate, caritate & mansuetudine exercenda est (*Regula* 59.) Tria necessaria illi qui proximum corripit: In animo, compassionis affectus; justitiæ zelus, discretionis spiritus: In lingua, modestia in increpando; copia in exhortando; efficacia in persuadendo. (*Ibidem*.) Psal. 140. 5. Psal. 54. 22.

5. Portandæ sunt & sustinendæ infirmitates proximi. *Caritas* enim *patiens est, omnia suffert, omnia sustinet*. Id significat Samaritanus, qui ægrotum in jumentum suum imposuit. Officium dilectionis erga proximum est, illius onera portare. (*Ibidem*, *Regula* 3.) 1. Cor. 13.

6. Hospitalitas exercenda, & cura de proximo gerenda est in ejus necessitatibus. *Duxit in stabulum, & curam ejus egit*. Unde Propheta Evangelicus ait: *Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam: si videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris*. Ubi vero Xenodochia sunt, cura saltem ut ad ea pauperes infirmi deferantur: ipsos commenda Xenodochii Præfectis & Ministris; ipse illis ministra ex rua substantia. *Et altera die protulit duos denarios* Samaritanus, & *dedit stabulario, & ait: Curam illius habe*. Peccatorem saluberrimis admonitionibus, consiliis, bonis exemplis duc ad Pastores & Præpositos Ecclesiæ, qui de illo curam habeant. Ne dicas cum Caino: *Num custos fratris mei sum ego?* Custos certe esse debes ex præcepto caritatis. Deus enim *Mandavit unicuique de proximo suo*. (Fraternæ dilectionis characteres explicantur (*Lib.* 2. *Cap.* 2. *Art.* 11. *Regula* 2.) Isai. 58. 7. Genes. 4. 9. Eccli. 17. 12.

III. Exemplar cui nos in exhibendis proximo dilectionis officiis conformare debemus, Christus est. *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*. Verus ille Samaritanus est, qui fecit nobiscum misericordiam; Samaritanus enim custos interpretatur, & de Domino nostro dicitur: *Ecce non dormitabit, neque dormiet qui custodit Israel*; quia resurgens ex mortuis jam non moritur. Denique cum illi contumeliose dixissent Judæi, *Samaritanus es tu, & dæmonium habes*, negavit se habere dæmonium, quia se noverat dæmonum expulsorem; non se negavit Samaritanum, id est, Joan. 13. 14. Psal. 20. Rom. 6. Joan. 8. S. Aug. Serm. 171. alias 37. de verbis Domini.

& lib. 2. Quæst. Evang. C. 19. id est, infirmi custodem. Homo descendens ab illa cœlesti Jerusalem civitate pacis, eamque deserens per peccatum, in latrones, diabolum scilicet ac Angelos ejus incidit, qui eum justitia & immortalitate spoliatum & plagis impositis ignorantiæ, infirmitatis, seu difficultatis & impotentiæ ad bonum omne supernaturale, semivivium reliquerunt. Qua enim parte Deum cognoscere & intelligere potest, vivit: qua parte peccatis contabescit & premitur, mortuus est, ideoque dicitur semivivus. Sacerdos & Levita viso eo prætererunt. Lex & Sacrificia Mosaica peccati malitiam expiare, vulnera sanare non poterant. Per legem cognitio peccati, non curatio. *Lex jubere novit, cui succumbit infirmitas: Gratia juvare, quâ infunditur caritas*. Christus verus Samaritanus jacentem videns, misericordia motus est, quia nullum in eo meritum invenit quo curari dignus esset. Dei Filius humanam naturam assumpsit sola miseratione humanæ miseriæ & infirmitatis. *Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit*, Oleum & vinum, pretiosum suum sanguinem plagis hominis peccatoris infundit, ut illum sanaret. Medicinalis gratiæ suæ virtute, *fortiter & suaviter* in corde illius operantis perfudit. Vulnera ejus mandatorum suorum salutaribus fasciis alligavit. In Ecclesiam denique suam deductum, commendavit Pastoribus, quibus duos denarios dedit, in Ministerium salutis animarum impendendos, veritatem nempe & caritatem. His vero in reditu suo, id est, in judicio, si fideliter ministerium suum adimpleverint, mercedem reddet, vitam & gloriam sempiternam. Tunc enim plena & perfecta erit hominis sanitas, cum donata illi fuerit immortalitas. Christum imitemur, & sicut ille misericordiam in nos suam exercuit, & porro exercere non cessat, ita misericordiam in proximos exerceamus. *Vade & tu fac similiter*. Alioqui de salute nostra actum est, quia *Judicium sine misericordia illi qui non fecit misericordiam*,

S. Aug. lib. 1. Cont. duas Epist. Pelag. C. 8.

Isai. 53. 4.

Jacobi 2. 13.

DOMINICA XII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe: & levaverunt vocem, dicentes: Jesu Præceptor, miserere nostri. Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos Sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. Unus autem ex illis, ut vidit quia mandatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum. Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens. Luc. xvij. 12. 13.

I. QUam fœda, quam horrenda sit mortalis peccati lepra, quam difficilis ejus curatio, solo fidei lumine cognosci potest. Ejus typi sunt ritus erga leprosos in Lege veteri præscripti. Lepræ macula in peccati pœnam aliquoties a Deo vindice inflicta, ut illius fœditate significaretur hominibus peccatum incomparabiliter fœdius & horribilius esse. Maria soror Moysis lepra percussa est ob peccatum invidiæ, murmurationis & detractionis contra fratrem suum Dei amicum & Israelitici populi Ducem. (*Num*. 12.) Jam medium carnis ejus devoratum erat a lepra, cum Moyses pro ea Deum oravit. Illam vero septem diebus extra castra separari jussit Dominus, quibus elapsis tandem sanata revocaretur. Lepra percussus est Rex Ozias propter superbiam & sacrilegium, quod apprehenso thuribulo thus adolere voluisset in Templo Domini super Altare thymiamatis, quod ministerii sacerdotalis erat. Leprosus fuit usque in diem mortis suæ, & e Templo expulsus, habitavit in domo separata, omni sacro civilique commercio privatus, Joathan filio ejus Regnum administrante. Quin etiam extra sepulcra Regum in agro sepultus est, eo quod leprosus esset. (2. *Paralip*. 26.) Giezi servus Elisæi Prophetæ lepra percussus est ob avaritiam & simoniam, quod munera a Naaman Syro accepisset ob miraculum curationis ejus ab Elisæo editum. (4. *Regum* 5.) Quicumque lethali peccato maculati sunt, sacrilegi, impudici, superbi, avari, invidi, detra-

detractores, Deo, Ecclesiæ, præpositisve suis non obedientes, coram Deo leprosi sunt, excommunicati, ab Ecclesia primitivorum, quæ in cælis est, exclusi, donec sancti fuerint. Hæc lepra voluntaria. Eam non incurris, si ab ea cavere velis. *Observa igitur diligenter ne incurras plagam lepræ, sed facies quæcumque docuerint te Sacerdotes Levitici generis, juxta id quod præcepi eis, & imple sollicite. Mementote quæ fecerit Dominus vester Mariæ in via cum egrederemini de Ægypto*. Vide ideam seu argumentum Sermonis. 1. in Dominicam secundam post Octavas Epiphaniæ.

Omni tempore quo leprosus est & immundus, solus habitabit extra castra. *Levit.* 13. 46.

II. Qui secundum animam leprosus est, mortali peccato inquinatus, peccati deformitatem, fœditatem, horrorem, illud cum infinita Dei bonitate quam offendit, cum remedii magnitudine, scilicet passione, sanguine, ac morte Filii Dei, quibus abusus est, comparando, consideret. Indignum se agnoscat, qui ad Deum appropinquet. Humilietur sub potenti ejus manu, pudore suffusus stet a longe, ut Dei misericordia prope fiat in sanguine Christi. *Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe*.

Deut. 24. 8. 9.

Tibi, Domine, justitia: Nobis autem confusio faciei. *Dan.* 9.

Alta & vehementi voce, humili & fervente oratione Dei misericordiam per Jesum Christum imploret. Præceptorem invocet, qui gratiæ suæ lumine lepram ignorantiæ dispellat. Salvatorem invocet, qui caritate per Spiritum Sanctum suum in cor infusa, lepram cupiditatis misericorditer sanet. *Et levaverunt vocem, dicentes: Jesu Præceptor, miserere nostri*. Tum corde contrito & humiliato pergat ad Sacerdotes, lepram suam ostendat, peccata sua confiteatur, faciat quod præscripserint secundum divinæ animarum medicinæ regulas, ut Deo reconcilietur, ut peccati remissionem obtineat, ut animæ sanitatem per Christi gratiam recipiat. *Ite, ostendite vos Sacerdotibus*. Sic Deum laudare incipiunt pœnitentes, & ejus faciem præveniunt in confessione, qui sua jam misericordia ipsos prævenit, dum contriti ad Sacerdotes irent peccatorum suorum confessionem edituri, lepram suam ostensuri. *Antequam veniat, nos confitendo damnemus quod fecimus, ut ille quod coronet, non quod damnet inveniat*. Hoc maxime pertinet ad laudem Dei: *Quia tanto amplius laudatur Medicus, quanto plus desperabatur ægrotus*. Confitere itaque peccata tua, quo magis desperabas de te propter iniquitates tuas. *Tanto enim major laus est ignoscentis, quanto major exaggeratio est peccata confitentis*.

Tibi Domine Deo nostro misericordia & propitiatio, quia recessimus a te, & non audivimus vocem Domini Dei nostri, ut ambularemus in lege ejus.

S. August. Enarrat. in Ps. 94. n. 4.

III. Postquam mundati sunt leprosi, sive justificati & absoluti peccatores, statim ad Jesum redire debent, illi adhærere, humiliter gratias agere suo Salvatori ac liberatori pro accepto beneficio. *Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum, & cecidit ante faciem ejus gratias agens*. Pars præcipua divini cultus in gratiarum actione posita. (*Lib.* 5. *de Oratione*, *Cap.* 2. *Artic.* 8.) Ipsa gratiarum actio Dei donum est (*Ibid.*) Multi importune petunt quod sibi deest, pauci gratias agunt. *Nonne decem mundati sunt, & novem ubi sunt? Non est inventus qui rediret & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena*. Locum in nobis facimus ampliori gratiæ, si acceptæ non simus ingrati. Contra vero qui de magnis gratias non agit, quod habet amittit. (*Lib.* 5. *Cap.* 1. *Art.* 8.) Sponsa cœlestis priori gratiæ adeo non ingrata est, ut secundam gratiarum actione prævenerit, de Sponso dicens: „ Læva ejus sub capite „ meo, & dextera illius amplexabitur me. Disce in referendo gratiam non „ esse tardus aut segnis, disce ad singula dona gratias agere. Diligenter con„ sidera quæ tibi apponuntur, ut nulla videlicet Dei dona debita gratiarum „ actione frustrentur, non grandia, non mediocria, non pusilla. Denique „ jubemur colligere fragmenta ne pereant, id est, nec minima beneficia ob„ livisci. Numquid non perit quod donatur ingrato? Ingratitudo inimica est „ animæ, exinanitio meritorum, virtutum dispersio, beneficiorum perditio. „ Ingratitudo ventus urens, siccans sibi fontem pietatis, rorem misericor„ diæ, fluenta gratiæ. Propter hoc Sponsa mox ut gratiam de læva sen„ sit: gratias egit, non expectans plenitudinem quæ in dextra est.

S. Bernard. Serm. 51. in Cant.

Prov. 23.

DO-

DOMINICA XIII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Nemo potest duobus dominis servire..... Non potestis Deo servire & Mammonæ. Matth. vj.

SCriptura sacra *non damnat nisi cupiditatem, non præcipit nisi caritatem, atque ita informat mores hominum*, ait præclare S. Augustinus. Eo maxime collineat Evangelium, Christus cupiditatem expugnat, caritatem ubique commendat. Damnat cupiditatem his verbis: *Non potestis Deo servire & Mammonæ*. Caritatem commendat hac sententia, *Quærite primum Regnum Dei, & justitiam ejus*. Temporales periturasque divitias contemnendas docet Christus; spiritales æternasque divitias diligendas & quærendas.

I. Avaritia quam grave sit peccatum. (*Lib* 3. *Tract. de Peccatis, Cap.* 6. *Artc.* 1.) Peccatum est in Deum. (*Ibid. num.* 3.) Peccatum est hominis in se ipsum. (*Ibid. num.* 4.) Avarorum dura & pudenda servitus (*Ibidem.*) Avari dæmoniacis similes. (*Ibid.*) Pene insanabile avaritiæ malum. (*Ibidem.*) Non malæ per se divitiæ, sed perversus earum amor & pravus usus. (*Ibid.*) Avarus in se ipsum iniquus. (*Ibidem* .) Divitis avari egestas. (*Ibidem.*) Crudelitas avaritiæ (*Ibidem.*) Avaritiæ effigies a S. Cypriano adumbrata. (*Ibidem.*) Christianos ab avaritia deterrere debet opum vanitas & fallacia, spiritualium excellentia bonorum, vitæ Christianæ conditio, quæ via est ad meliorem & cœlestem æternamque patriam, Christi verba divites avaros damnantis, pauperes spiritu commendantis. (*Ibidem, Art.* 2.) Divitiarum cupiditas, & spes in divitiis mala. (*Art.* 3. *Regula* 3.)

Lethalis avaritiæ rei sunt, quicumque plura concupiscunt, quam hujus vitæ necessitas, statusque sui decentia & decorum exigant; & necessaria habentes, novas opes congregare non cessant. (*Ibidem Regula* 4.) Non solum lethalis avaritiæ reus est qui rapit aliena, sed & ille qui cupide servat sua: si tanta sit cupiditas, ut illa non sit paratus amittere ne Deum lethaliter offendat. (*Ibidem. Regula* 5.) Gravis impatientia in rei familiaris amissione animum prodit lethalis avaritiæ reum. (*Regula* 6.) Timor amittendarum opum, martyrii impedimentum est. (*Ibid.*) Avaritiæ lethalis rei sunt, qui nullum congerendis filiorum gratia opibus modum statuunt; eaque ratione ab erogandis eleemosynis se excusant urgente præcepto. (*Regula* 7.) Pater qui largas eleemosynas facit, melius filiis suis consulit. (*Ibidem.*) Uno filiorum amisso, pars ejus pauperibus eroganda. Trajectitium ex eleemosynis faciendum. Christus ad filiorum numerum addendus. (*Ibidem*) Patres qui filiis ingentes opes congregant, peccatorum materiam illis cumulant. (*Ibidem.*) Pater avarus in sua filiorumque persona a Deo puniendus. (*Ibidem.*)

1. Tim. 6. II. Veræ divitiæ, Regnum Dei & justitia ejus. Hæ primum quærendæ, hæ solæ amandæ sunt. *Quærite primum Regnum Dei, & justitiam ejus*. Nusquam pauper, qui Deo dives est. Divitibus præcipitur: *Non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam*. Bona opera veræ divitiæ sunt, in cœlis, apud Deum depositæ, quo fur non appropiat, neque tinea corrumpit. Ibi cor habere licet; quia ibi thesaurus noster est, *Ubi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum erit*. Thesaurus noster,

Matth. 6. Deus noster, *Sursum corda*. Si cor in terra manserit, divitias terrenas amans, terra fiet, computrescet: Si ad cœlum erigatur, & in Deo defixum fuerit, Deus fiet. Deus totum hominis Christiani. *Deus meus & omnia*.

DO-

DOMINICA XIV. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Ibat Jesu in civitatem quæ vocatur Naim: & ibant cum eo Discipuli ejus, & turba copiosa. Cum autem appropinquaret portæ civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ: & hæc vidua erat, & turba civitatis multa cum illa. Luc. vij.

CHristi Jesu miracula non solum facta sunt admirabilia, sed signa ad nostram instructionem ab ipso ordinata. Mortuus qui ad sepulcrum efferebatur, statum miserum peccatoris significat: Mortui suscitatio a Christo Domino significat conversionem & justificationem peccatoris, 1. Lugendus peccatoris status. 2. Laudanda Christi misericordia, qui peccatorem ad vitam revocat per gratiam suam.

I. Peccatum mors animæ. Quemadmodum corpus de anima vivit, sic anima de Deo vivit. Sicut ergo corpus moritur cum ab eo separatur anima; sic moritur anima cum ab ea separatur Deus, sive cum ipsa se separat a Deo. Anima non vivit de se: Melius est id quo vivit, quam ipsa: Deus est qui ipsam creavit ad imaginem suam, ut ei adhærendo beata esset. Per peccatum mortale a Deo separatur: peccatum igitur mors est animæ. *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur.* (Vide *Lib.* 3. *Tract. de Peccatis Cap.* 3.) Peccatoris statum cum statu hominis mortui compara. Nec motum, nec sensum ullum spiritualem in eo deprehendes: corrumpitur, ad sepulchrum effertur, mox putrescet, exhalabit odorem mortis, si peccatum publicum fuerit. Scandalum odor mortis est: Malæ conscientiæ verme corrodetur. In sepulchrum effertur per quatuor portitores, ignorantiam, cupiditatem, timorem, superbiam. Mox sepulcro malæ consuetudinis includetur, nisi Christus per gratiam suam occurrat, ipsumque suscitet: Veniet in profundum malorum, contemnet, a Deo penitus deseretur, oblivioni tradetur, nomen ejus de libro vitæ delebitur, peribit: Morietur in peccatis, secundæ morti, absque ulla spe resurrectionis ad vitam gratiæ, & gloriæ, addicetur. *Sicut vulnerati dormientes in sepulcris, quorum non es memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt.* Tribus gradibus ad peccatum pervenitur, suggestione, delectatione, consensione. Tres peccati differentiæ, in corde, in opere, in consuetudine, significatæ per tres mortuos a Christo Domino suscitatos. (*Lib.* 3. *Tract. de Peccatis, Cap.* 1. *Art.* 9.) Peccata ex pravo habitu & consuetudine commissa graviora sunt peccatis ex infirmitate commissis. Miserabilis status hominis peccandi consuetudine irretiti... Gradus quibus ad pravam consuetudinem pervenit anima... Ex prava consuetudine mortalis quædam peccandi necessitas emergit, sed tamen voluntaria, quæ proinde peccatum aggravat, tantum abest ut excuset... Peccandi consuetudo ad duritiem cordis sensim perducit. (*Lib.* 3. *Tract. de Peccatis, Cap.* 4. *Ar. unico Regula* 82.) Ad tam metuendum malum pertrahuntur juvenes qui adolescentiam & juventutem in peccatis transigunt. *Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Audiant igitur Christi vocem ipsos misericorditer ad vitam revocare volentis; *Adolescens tibi dico, surge.*

Ezech. 18. 20. — Psal. 87. 6. — Prov. 22. 6.

II. Eo magis lugendus est peccator, quo se ipsum non luget. „ Si quem de charis tuis mortalitatis exitu perdidisses, ingemisceres dolenter & fleres.. Animam tuam misera perdidisti, spiritaliter mortua supervivere hic tibi, & ipsa ambulans funus tuum portare cœpisti; & non acriter plangis, non jugiter ingemiscis? Non te vel pudore criminis, vel continuatione lamentationis abscondis? Ecce pejora adhuc peccandi vulnera, ecce majora delicta; peccasse; „ nec satisfacere; deliquisse, nec delicta deflere. „ Sed etsi non lugeat peccator miseriam suam ac mortem spiritualem, pro ipso luget mater Ecclesia, per viduam typice significata. Gemitus columbæ, lacrymas justorum pro peccatorum conversione gementium & orantium sæpe Deus exaudit,

S. Cyprian. Tract. de Lapsis pag. 177.

& misericordia motus, mortuum suscitat. Flet jugiter Ecclesia, donec illi Christus occurrens post perfectam atque consummatam electorum omnium sanctificationem, lacrimas ejus absterget, & dicat illi: *Noli flere*. Lacrymas nostras cum Ecclesiæ lacrymis miscere, cum ipsa pro peccatoribus, & pro nobis ipsis, qui ex eo numero sumus, gemere & orare debemus. (*Lib. 5. de Oratione, Cap. 1. Art. 7. n. 7.*) Membra ejusdem corporis sumus. *Non potest corpus de unius membri vexatione lætum agere: Condoleat universum, & ad remedium collaboret necesse est.*

Tertull. lib. de Pœnit. c. 10.

Christus per gratiam suam ad mortuum accedit, (neque enim mortuus accedere ad Christum potest) tangit loculum animæ per peccatum mortuæ, cum corpus gravi aliquo morbo affligit, cum sensus illius aliquibus objectis, aures verbis salutaribus pulsat, quæ illius conversioni operante gratia inserviunt.

Verum tactus loculi seu feretri non resuscitat peccatorem, nisi Christus cupiditates sistat, quæ mortuum efferunt ad sepulcrum nisi victricis gratiæ imperio & efficacia mortuum vocet. *Et accessit, & tetigit loculum.* (*Hi autem qui portabant, steterunt*) *Et ait: Adolescens, tibi dico, surge.* Cujus vero cor efficaciter tetigit Christus, ille paret vocantis imperio, absque mora e feretro vel ex tumulo surgit, peccatum & omnes peccandi occasiones proximas deserit. *Et resedit qui erat mortuus.* Surgit per contritionem cordis amore pœnitente formatam. Deinde peccata sua confitetur Sacerdoti, *Et cœpit loqui*. Tandem secundum ordinem Ecclesiasticæ Disciplinæ pro peccatis suis divinæ justitiæ satisfacit; & Ecclesiæ restitutus, cujus Capiti per caritatem non cohærebat, cujus examine & putridum membrum erat, de Spiritu ejus vivit. *Et dedit illum matri suæ*. Mortem animæ vitemus, qua moritur nemo nisi volens. Si mortui sumus, Christo nobis misericorditer occurrenti & ad vitam revocanti pareamus & cooperemur. Nemo enim spiritaliter resurgit nisi velit. *Qui creavit te sine te, non te justificat sine te.* Surgamus e feretro seu tumulo peccati. *Surge qui dormis, & exsurge a mortuis, & illuminabit te Christus.* Peccata nostra confiteamur: *Dixi, Confitebor injustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Oremus ut nobis a Deo dimittantur, justorum & Ecclesiæ Matris intercessionem apud Deum adhibeamus. *Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno.* Timeamus ne in mortem peccati rursus incidamus. „ Evasimus semel, hactenus periculosis nosmetipsos inferamus, „ etsi iterum evasuri videmur. Plerique naufragio liberati, exinde repudium „ & navi & mari dicunt; & Dei beneficium, salutem suam scilicet, memoria „ periculi honorant. Laudo timorem, diligo verecundiam; nolunt iterum di„ vinæ misericordiæ oneri esse: formidant videri * inculcare quod consecuti „ sunt: bona certe sollicitudine iterum experiri vitant quod semel didicerunt „ timere. Ita modus temeritatis testatio est timoris. Timor autem hominis, Dei honor est. A Christo denique spiritualiter suscitati, & a peccato liberati, misericordiam ipsius laudemus, eique gratias agamus., „ Accepit autem „ omnes timor, & magnificabant Deum dicentes: Quia Propheta magnus „ surrexit in nobis, & quia Deus visitavit plebem suam.

S. August.

Ephes. 5. 14.
Psal. 31. 5. & 6.

Tertull. lib. de Pœnit.

* Id est, conculcare.

DOMINICA XV. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Cum intraret Jesus in domum cujusdam Principis Pharisæorum Sabbato manducare panem, & ipsi observabant eum. Et ecce homo hydropicus erat ante illum. Luc. xiv.

Superbia, spiritualis hydropisis, Cor humanum inflat, ex corrupti humoris redundantia oritur, statim parit inordinatam honorum & vanæ gloriæ. Hunc morbum Christus sanare venit. *Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum.* Hydropicum sanat in homo Pharisæi, quia per alterius ægritudinem corporis, in altero significatur ægritudo cordis. Quam utcu-

ut curaret cœlestis Medicus, parabolam proposuit invitatis, qui superbia
tumentes, primos accubitus eligebant., Cum invitatus fueris ad nuptias,
„ non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit invitatus ab il-
„ lo: & veniens is qui te illum invitavit, dicat tibi: Da huic locum: &
„ tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus
„ fueris, vade, recumbe in novissimo loco., Vera humilitas in exteriori
conversatione sine ulla affectatione se prodit. Qui ratione dignitatis suæ,
muneris, status aut antiquitatis primi sedent, quia lege aut consuetudine
præscriptum est, animi præparatione ultimum locum tenere debent, seque
omnibus postponere. Nec humiliationis timor, nec humanæ gloriæ deside-
rium nos impellere debet ut ultimum locum amemus, superiorem non quæ-
ramus, sed nihili nostri cognitio, pœnitentiæ spiritus, odium superbiæ,
sincera humilitatis affectio, studium nos conformandi Christo qui propter
nos e sinu Patris, e solio magnitudinis, gloriæ ac Majestatis suæ, in ter- Philipp. 2. 7.
ras pro nobis descendit. *Exinanivit semetipsum formam servi accipiens:*
Studium denique obediendi ejus Evangelio quod humilitatem docet, Mun- 2. Reg. 7. 18.
di Sapientibus incognitam virtutem. *Vade, recumbe in novissimo loco.* No-
bis convenit postremus locus ob naturæ vilitatem, pulvis nempe & canis
sumus. *Quis ego sum, Domine Deus* (aiebat Rex David) *& quæ domus
mea, quia adduxisti me huc usque?* 2. Ob peccata præterita, sive quorum
nobis conscii sumus, sive occulta. Quam humiliter sentire de se debet pec-
cator, cum Apostolus pristinæ suæ conversationis memor dicat: *Ego sum* 1. Corinth. 5.
*minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quia persecutus
sum Ecclesiam Dei?* 3. Ob infirmitatem & impotentiam ad bonum agendum
vel cogitandum, si nobis ipsis relinquamur. Nam *Sine me nihil potestis fa-* Joan. 15. 5.
cere (ait Christus) *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, qua-* 2. Cor. 3. 5.
si ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est (inquit Apostolus.) 4. Ob
sortis nostræ æternæ incertitudinem. *Multi enim vocati, pauci electi:* ex
illo forte electorum felici numero non sumus: sunt alii, super quos in Rom. 11. 20.
præsenti nos extollimus. *Tu fide stas: noli altum sapere, sed time... Qui
se existimat stare, videat ne cadat.* Ob eorum sorte, quibus præponi vo- 1. Cor. 10. 12.
lumus, præclariores dotes, & majora merita. 6. Ob eorum qui in præsen-
ti peccatores sunt, futuram sanctitatem, majoremque gloriam in Regno
Dei illis quam nobis destinatam, *Amen dico vobis, quia publicani & me-* Matt. 21. 31.
retrices præcedent vos in Regnum Dei. 7. Ob exemplum Christi. 8. Ob
veræ æternæque gloriæ promissionem ab ipso factam humilibus: & abjectio-
nis opprobriique æterni minas superbis non semel intentatas: *Tunc erit
tibi gloria coram simul discumbentibus: Quia omnis qui se exaltat, humilia-
bitur: & qui se humiliat, exaltabitur.* Superbia, proclivis ad præcipitium Psal. 72. 18.
via. *Dejecisti eos dum allevaverunt.* Superbis *Angelis* Deus *non pepercit,
sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos.* Humilitas, 2. Petr. 3.
gradus ad gloriam. *Quicumque humiliaverit se sicut parvulus iste* (ait Chri-
stus) *hic est major in regno cœlorum.* Magnus esse vis, a minimo incipe. Matt. 18. 4.
„ Cogitas magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento prius
„ cogita humilitatis. Et quantam quisque vult & disponit super imponere
„ molem ædificii, quanto erit majus ædificium, tanto altius fodit funda-
„ mentum. Et fabrica quidem cum construitur, in superna consurgit: qui S. Aug. Serm.
„ autem fodit fundamentum ad ima deprimitur. Ergo & fabrica ante cel- 69. alias 10. de
„ situdinem humiliatur, & fastigium post humiliationem erigitur. Quod est Verb. Dom.
„ fastigium construendæ fabricæ, quam molimur? Quo perventurum est
„ cacumen ædificii? Usque ad conspectum Dei., Eo ut perveniamus, fun-
damentum humilitatis in nobis fodiamus: *Quia omnis qui se humiliat, e-
xaltabitur.* (Vide Lib. 3. Tractatu de Peccatis, Cap. 1. ab ab Articulo 1.
ad 14.)

EADEM DOMINICA.

Respondens Jesus dixit ad Legisperitos & Pharisæos: Si licet sabbato curare? Luc. xiv.

PRæceptum de sanctificatione Sabbati, quod tertium est in prima Decalogi tabula. Christianæ plebi interdum exponere Pastores & Concionatores Evangelici debent, ut in Religionis officiis plene sit instituta. Quod quidem hodierni Evangelii occasione opportune fiet, quo Christus illud Legisperitis & Pharisæis explicare dignatus est. Explicandum autem, 1. Quis sit istius præcepti divini sensus: *Memento ut diem Sabbati sanctifices*: Quomodo externi, litteralis & ceremonialis Sabbati observantia Judæos dumtaxat spectaret, spirituale autem Sabbatum ad Christianos etiam pertineat, (*Lib. 4. Tract. De Decalogo, Cap. 5. Art. 1. & 2.*) explicandum. 2. Cur Sabbati celebritas in Dominicam diem ab Apostolis translata sit. (*Ibidem Art. 3.*) Explicandum 3. Quibus Religionis officiis observanda sit Dominica dies, necnon Dies Festi quorum observantiam præcipit Ecclesia. Omne servilis operis genus Dominicæ Festorumque dierum violat sanctitatem . . Quæ opera necessitas a peccato iis diebus, excuset? Venationes, mercatus & nundinæ, comessationes, choreæ, ludi scenici, & cujusvis generis spectacula, Dominicis præsertim Festisque diebus illicita. (*Art. 6. Regulis 1. 2. & 3.*) Præceptum de sanctificatione spirituali sabbati magis violare censendi sunt, qui Dominicis Festisque diebus lethale peccatum committunt, quam qui quodvis opus corporale alias bonum & licitum faciunt. (*Regula 5.*) Dominicis Festisque diebus Missa audienda integra, attente & devote extra peccati mortalis affectum, id est, animo pœnitente . . . . Qui Missæ adest absque interna animi devotione & attentione, non satisfacit Ecclesiæ præcepto, quamvis cum externa devotione intersit. (*Regulis 6. & 8.*) Graviter peccant, qui cum peccati lethalis affectu Missæ sacrificio Dominicis & Festis diebus intersunt. Christiani qui sacrificio Missæ intersunt, illud suo modo offerre debent cum Sacerdote . . . Christiani quotquot adsunt Missæ sacrificio, Deo in sacrificium offeruntur . . . . Christianos qui Missæ sacrificio intersunt, in eo statu esse optat Ecclesia, in quo spiritualiter communicare possint . . . . . Affectus igitur peccati deponendus est, ut Missa, sicut oportet, audiatur. (*Ibidem, Regula 9.*) Conveniens Dominicæ diei, Festorumque sanctificatio postulat ut Fideles verbum Dei audiant, Vespertinis Officiis intersint, in piorum librorum lectione, aliisque pietatis operibus sacros dies transigant. (*Ibidem, Regula 9.*) Christus sæpius morbos curare Sabbatis consueverat, obloquentibus licet ac frementibus Pharisæis. Sabbato curavit hydropicum (*a.*) Mulierem incurvam, quæ omnino sursum aspicere non poterat (*b.*) Hominem habentem manum aridam (*c.*) Cæcum natum (*d.*) Languidum ad piscinam (*e.*) Ut indicaret sacris diebus unicuique in curam Animæ suæ esse incumbendum. *Si licet Sabbato curare?* Anima ex puteo, ex abysso peccati per pœnitentiam extrahenda. *Cujus vestrum asinus aut bos in puteum cadet, & non continuo extrahet illum die Sabbati?* Ad Ecclesiam, ad Agni Nuptias accedendum in spiritu humilitatis & in animo contrito, quia *Cor contritum & humiliatum Deus non despiciet*. Reficiendi pauperes. *Dicebat autem Jesus & ei qui se invitaverat: Cum facis prandium, aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites: ne forte te & ipsi invitent, & fiat tibi retributio: sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos. Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum*. Attende tibi ipsi; Animæ tuæ morbos considera, conscientiam excute; *Miserere animæ tuæ placens Deo*. Si hydropicus es, sana tu-

a. Luc. 14. b. Luc. 13. c. Luc. 6. d. Joan. 9. e. Joa. 5.

Luc. 14.

Luc. 14.

Eccli. 30.

na tumorem, avaritiæ & superbiæ pravas affectiones depone. *Si cæcus*, vade ad natatoriam Siloe, in Ecclesiam conveni ad audiendas non solum *Prophetarum voces quæ per omne Sabbatum leguntur*, sed vocem Dei in Filio suo nobis loquentis: accede ut illumineris. Si curarum terrenarum & negotiorum sæcularium pondere gravatus curvam habes in terras animam, erige te, & Sacerdotem audiens dicentem: *Sursum corda*; ne fallaciter, sed sincere vereque respondeas: *Habemus ad Dominum*. Si languidus es ac debilis, jubente Christo surge, tolle lectum tuum, peccati occasiones remove, ambula in via mandatorum Dei. Manum habes aridam, extende eam ad pauperes, eleemosynas eroga. Quod forte in ludos, in commessationes, in voluptates effunderes, pauperibus distribue. Sic anima tua die Sabbati sanabitur. Frustra enim oras, si pauperes videns ante te stantes, eorum miseriæ pro viribus tuis non subvenis. *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur*. Ecclesiæ ingressu indigni sunt, qui necessitatibus pauperum non subveniunt. *Ammonites & Moabites, etiam post decimam generationem, non intrabunt Ecclesiam Domini in æternum*, (inquit Deus Israelitis) *quia noluerunt vobis occurrere cum pane & aqua in via, quando egressi estis de Ægypto*. Diebus maxime Dominicis & Festis *Beneficentiæ & communionis nolite oblivisci; talibus enim hostiis promeretur Deus*. Sic animarum salutem æternamque remunerationem a Christo impetrabitis. „ Non enim injustus Deus, ut „ obliviscatur operis vestri, & dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius, „ qui ministrastis sanctis & ministratis.

Act. 11. — Prov. 21. 13. — Deut. 23. 3. — Hebr. 13. 16. — Hebr. 6. 10.

DOMINICA XVI. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum, Matth. xxij. 37. 38.

CUm Sadducæis Christus impofuisset silentium, & turbæ doctrinam ejus admirarentur, Pharisæi invidia perciti, & gloriam Domini impatienter ferentes, consilium ineunt, unumque e Secta sua Legis Doctorem ad eum mittunt, qui malis artibus, & quæstionibus maligna intentione propositis illum tentet, ex ejus responsis ansam calumniæ, si fieri possit, arrepturus. Tantum vero abest ut Jesus illi malam voluntatem exprobret, ut potius illum benigne excipiat, eaque oportunitate utatur ad præcipua duo Religionis capita tradenda & explicanda, quorum unum fidem spectat, mores alterum. Primum est divinitatis Christi cognitio. *Quid vobis videtur de Christo? cujus filius est?* Alterum est mandatum de Deo diligendo ex toto corde, in tota anima, & in tota mente. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*. Christum per fidem cognovistis, quæ magna Dei gratia est, in ipsum creditis, confitemini illum non solum esse filium David, sed Filium Dei, Dominum David & omnium creaturarum, de quo intelligitur Psalmus ille Davidis, quem in Ecclesia cani frequenter auditis: *Dixit Dominus Domino meo, Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum*. Sed credere in Christum non sufficit ad salutem, nisi ejus mandata servetis. *Hoc* autem *est maximum & primum mandatum: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*. Hoc præsenti Sermone vobis explicandum. 1. Amor Dei omnibus affectibus nostris dominari debet. 2. Actus divini amoris frequenter exercere tenemur. 3. Omnia Dei mandata ex amore implere.

I. Præceptum est humano cordi, quod sine amore esse non potest, ut Deum diligat amore omnibus ejus affectibus dominante. (*Lib. 4. de Decalogo, Cap. 2. Art. 10. Regula 1.*) Dilectio Dei nullum a se rivulum duci extra patitur, cujus derivatione minuatur (*Ibidem.*) Secutio Dei est beatitudinis appetitus. Eum sequimur diligendo. (*ibid.*) Nihil aliud nobis

nobis est optimum, ad quod, postpositis ceteris festinare oporteat, quam Deus. (*Ibid.*) Nihil nos separat ab amore Dei, quamdiu ipsum diligere volumus (*Ibid.*) Totus amor noster in Deum colligendus. *Deus zelotes*
Exod. 20. totum cor jure suo sibi vendicat: Dæmon illud dividi postulat ut meretrix
3. Reg. 3. illa ad Tribunal Salomonis:. *Nec mihi, nec tibi, sed dividatur*. Adulteri sunt, qui cor suum dividere volunt mundum inter & Deum. *Adulteri,*
Jacob. 4. 4. *nescitis quod amicitia hujus mundi inimica est Dei? Quicumque ergo voluerit amicus hujus sæculi fieri, inimicus Dei constituitur*. Quid Deo amabilius? Quid melius? Quid beneficentius? Amandus ergo ex toto corde ob summam suam & infinitam bonitatem; amandus ob beneficia nobis collata. *Causam diligendi Deum, Deus est: Modus, sine modo diligere*. Deus
S. Bern. Lib. propter se ipsum diligendus, sive quia *nihil justius*; sive quia *nihil fructuo-*
de diligendo *sius*. Et *suo merito*, & *nostro commodo* diligendus est. Si Dei meritum quæ-
Deo,cap.1.2.5. ritur, cum ipsum diligendi causa quæritur, illud est præcipuum, quia *Ipse prior dilexit nos*. Dignus plane qui redametur, præsertim si advertatur *Quis, quos, quantumque amaverit*. Quis enim? Nonne is cui omnis spiritus confitetur: *Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges?* Vera hujus caritas Majestatis, quippe non quærentis quæ sua sunt. Quibus
Psalm. 15. autem tanta caritas exhibetur? *Cum adhuc inimici essemus, reconciliati sumus Deo*. Dilexit ergo Deus, & gratis, & inimicos? Sed quantum? *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret*. Meretur amari
Rom. 5. propter se ipsum Deus & ab infideli: qui etsi nesciat Christum, scit tamen se ipsum. Proinde inexcusabilis est omnis etiam infidelis, si non diligit
Joann. 13. Dominum Deum suum ex toto corde, tota anima, tota virtute sua. *Clamat nempe intus ei innata & non ignota rationi justitia, quia ex toto se illum diligere debeat, cui se totum debere non ignorat*. Quanto magis fidelis qui Deum suum tenet vitæ suæ non solum gratuitum largitorem, largissimum administratorem, pium consolatorem, solicitum gubernatorem: sed insuper etiam copiosissimum redemptorem, æternum conservatorem, ditatorem, glorificatorem? Quid retribuam Domino pro omnibus his? . . . . *Si totum me debeo pro me facto, quid addam jam pro refecto, & refecto hoc modo? Nec enim tam facile refectus, quam factus: siquidem non solum*
Psalm. 148. *de me, sed de omni quoque quod factum est, scriptum est*, Dixit, & facta sunt. *At vero qui me tantum & semel dicendo fecit, in reficiendo*
Psalm. 115. *profecto & dixit multa, & gessit mira, & pertulit dura, sed & indigna. Quid ergo retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? In primo opere me mihi dedit, in secundo se: & ubi se dedit, me mihi reddidit. Datus ergo & redditus, me pro me debeo, & bis debeo. Quid Deo retribuam pro se?* Nam etiam si me millies rependere possem, quid sum ego ad Deum?

Quisquis se ipsum, non Deum amat, non vere se amat. (*Lib. 4. De Decalogo, Cap. 2. Art. 10. Regula 1.*) Deus amandus *dulciter, prudenter, fortiter*. (*Ibidem.*)

II. Ad salutem pervenire non potest, qui nullum divini amoris actum exercuerit. (*Ibid. Reg. 2.*) Sine affectu interno amoris verus & spiritualis cultus Deo exhiberi non potest. (*Ibid.*) Magna Dei bonitas, qui se amari jubet a creatura sua. (*Ibid.*) Dei amore nihil magis necessarium, nihil magis justum. (*Ibid.*) Divini amoris actum non semel tantum in vita, sed sæpius homo exercere tenetur; immo quam frequentissime potest. (*Regula 4.*) Amor Dei vacare non potest (*Ibidem.*) Amoris Dei & amoris proprii characteres. (*Ibid.*) Totis viribus eniti debemus ut in justitia Christiana crescamus, quod fit Deum amando. (*Ibidem.*) Deum non amat, qui alia re frui vult præter Deum. (*Regula 5.*) Nobis igitur exprobrari potest,
3. Reg. 18. 21. quod Elias exprobravit Hebræis alienorum Deorum cultum cum veri Dei cultu coniungere volentibus? *Usquequo claudicatis in duas partes? Si Do-*
1. Reg. 7. 3. *minus est Deus, sequimini eum: si autem Baal, sequimini illum*. Totum cor exigit Deus, alia re frui non patitur hominem quam se ipso. Itaque *Si in*

toto

toto corde vestro revertimini ad Deum, auferte Deos alios de medio vestri: & præparate corda vestra Domino, & servite ei soli.

III. Amor Dei fidelem parit in ceteris mandatis servandis diligentiam... In aliis mandatis non servatur mandatum de Deo diligendo, nisi illorum observatio prodeat ex radice caritatis. (*Lib.* 4. *de Decalogo*, *Cap.* 2. *Art.* 10. *Regula* 1.) Amor in Legislatorem, facilem & gratam facit legem. (*Cap.* 1. *Art.* 4.) Via salutis angusta laboranti, lata amanti. (*Ibidem.*) Sarcina Christi sublevat. (*ibid.*) Justa vita, cum volumus, adest. (*ibidem.*) Jacob. 2. Non est grave quod diligendo fit, non timendo. (*ibidem.*) Divina mandata ex dilectione Dei observanda (*Artic.* 7.) Omnia accurate implenda Rom. 13. 10. sunt. Nam *Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.. Plenitudo legis dilectio.*

DOMINICA XVII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua. Matth. IX. 2.

PAralyticus in lecto jacens, figura peccatoris ad omne opus bonum ac supernaturale per se invalidi. Solus Christus illum sanare potest. Illi offertur & commendatur per Ecclesiæ fidem, caritatem, & orationes. *Ecce offerebant ei Paraliticum*. Gratia Salvatoris adjutus, credens vera esse quæ divinitus revelata & promissa sunt, atque illud in primis, a Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem quæ est in Christo Jesu, & peccatorem se intelligens, ad Dei misericordiam considerandam se convertendo, in spem erigitur, fidens Deum sibi propter Christum propitium fore: illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipit; ac propterea movetur adversus peccata per odium ac detestationem sinceram; Sacerdotem adit, singula peccata sua illi confitetur; pro illis satisfacere spondet divinæ justitiæ, prout illi præscribit: Absolvitur, peccatorum veniam obtinet. *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua*. Plene perfecteque a spirituali Paralysi sanatum esse, compertum & exploratum est, si surgat, stetque in pedes suos rectus, si terræ non adhæreat amplius, si peccandi proximas occasiones dimittat; & tollat ac removeat quicquid amabat perverse, renunciet creaturis, rebus omnibus, in quibus pravo quiescebat affectu. *Universum stratum ejus versasti in infirmitate ejus*. Cum paret gratiæ jubenti Psal. 40. 4. ut his sublatis ac procul remotis; in via mandatorum Dei ambulet, in domum interiorem cordis sui se recipiat, ubique Deum inveniens in eo quiescat; tunc vere sanatus est. *Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam, & surrexit, & abiit in domum suam*. Magnas igitur gratias Deo agere debemus, qui potestatem remittendi peccata Ecclesiæ suæ dedit, ac Sacerdotibus commisit. *Videntes turbæ timuerunt & glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus*.

Remissio peccatorum Dei propria... Quid complectatur? In die judicii perficienda & commendanda est, & in iis quidem solis quibus in hac vita pœnitentiam agentibus in Ecclesia Catholica peccata remissa fuerint. De peccatorum remissione tria credenda sunt.„ Quod peccatorum remissionem S. Fulgent. „ sola a Deo possit elicere cordis vera conversio. 2. Quod non alibi quam L. 1. De Re- „ in solo gremio Catholicæ Matris dimitti possint peccata conversis. 3. miss. Peccat. „ In præsenti tantum sæculo remissionem omnium peccatorum conversis „ posse concedi.„ Hæc decimus Apostolici Symboli complectitur Articulus, quo *Remissionem peccatorum* nos credere profitemur. (*Lib.* 1. *Theol. Dogm. & Moral. Quæst.* 2. *Art.* 9.) In hac vita de remissione peccatorum nostrorum securi esse nunquam debemus: sed semper timere, & pœnitentiam continuam agendo Deum glorificare. *De propitiato peccato noli esse sine metu*: Gregoria nobilis femina Imperatricis Cubicularia scripserat ad S. Gre- Eccli. 5. 5. gorium Magnum, se illi importunam fore, quoad usque scriberet sibi esse revelatum dimissa esse ejus peccata. Respondit Sanctus Pontifex: „ Rem

 diffici-

Lib. 6. In dist. 15. Epist. 22. „ difficilem & inutilem postulasti. Difficilem quidem, quia ego indignus
„ sum cui revelatio fieri debeat. Inutilem vero, quia secura de peccatis
„ tuis fieri non debes, nisi cum jam in die vitæ tuæ ultimo plangere ea-
„ dem peccata minime valebis. Quæ dies quousque veniat, semper suspe-
„ cta, semper trepida metuere culpas debes, atque eas quotidianis fletibus
„ lavare. Certe Paulus Apostolus jam ad tertium cœlum ascenderat, in
„ Paradisum quoque ductus fuerat, arcana verba audierat, quæ homini lo-
„ qui non liceret: & tamen adhuc trepidans dicebat: Castigo corpus me-
„ um, & servituti subjicio, ne forte aliis prædicans, ipse reprobus effi-
„ ciar. Adhuc timet, qui jam ad cœlum ducitur, & jam timere non vult
„ qui adhuc in terra conversatur? Perpende, dulcissima filia, quia mater
„ negligentiæ solet esse securitas. Habere ergo in hac vita non debes se-
„ curitatem, per quam negligens reddaris. Scriptum est enim: Beatus vir
„ qui semper est pavidus. Et rursus scriptum est: Servite Domino in ti-
„ more, & exultate ei cum tremore. In pauco ergo hujus vitæ tempore
„ mentem vestram necesse est ut tremor teneat, quatenus per securitatis
Prov. 28. Psalm. 2. „ gaudium sine fine postmodum exultet. „ Ad extremum usque vitæ diem agenda pœnitentia est. *Christiana vita perpetua pœnitentia esse debet* (inquit Sacra Synodus Tridentina Sessione 14. in Doctrina de Sacramento Extremæ Unctionis.)

DOMINICA XVIII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Simile factum est regnum cœlorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Matth. xxij. 2.

Ab æterno Deus naturam humanam, Ecclesiam & Animas sanctas prædestinavit ut eas Filio suo copularet. Naturam humanam illi conjunxit velut sponsam in Incarnatione: Ecclesiam in cruce: Animan in justificatione. Ad spiritales illas nuptias Filii Dei omnes vocati estis, confidite: Pauci electi, timete. *Multi vocati*: Ite ad nuptias, parate vos ut Sponsum recipere, ut ad convivium cœleste admitti valeatis. Parete gratiæ Dei multis modis vocanti, *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra.* Non solum servos misit, sed ipse in mundum venit Re-
Psal. 18. 6. gis Filius, Christus Filius Dei, ut sponsam sibi quæreret. *Exultavit ut gigas ad currendam viam: a summo cælo egressio ejus.. Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.* Clarificavit ignobilem, divinæ consortem fa-
Joan. 1. ciens naturæ divina filiatione nobilitavit: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus.* Sordidam, fœdamque lavit, ægram curavit; *Lavit a peccatis, in sanguine suo*, speciosam effecit, ornavit, ditavit, pauperem, omnia bona sua cum illa communicans. Cor suum ipsi dedit, mittendo Spiritum Sanctum, corpus & sanguinem suum illi tradidit, instituendo Eucharistiæ Sacramentum. Arcana sua illi revelavit per fidem. Regnum æternum & delectationes in dextra sua usque in finem, seu absque fine ipsi promisit, qui fidelis est & verax. *Flores* (inquit) *apparuerunt in terra nostra.* Quid cœlesti
S. Bern. Ser. 59. in Cant. sponso cum terra? *Magnificavit Dominus facere nobiscum.* Multum illi cum terra, quia multum cum sponsa, quam de terris sibi adsciscere placuit. In terra no-
„ stra. *Non* plane principatum sonat vox ista, sed consortium, sed familiarita-
„ tem. Tanquam sponsus hoc dicit, non tanquam Dominus. Conditor est, &
„ consortem se reputat. Amor loquitur, Dominum nescit. „ Amori cedit majestas: Neminem suscipit amor, sed ne despicit quidem. Omnes ex æquo intuetur qui perfecte se amat, & in se ipso celsos humilesque contemperat: Nec modo pares, sed unum eos facit. Ne Deus quidem ab hac amoris regula ex-
1. Cor. 6. cipitur. Nam *Qui adhæret Deo, unus Spiritus est.* Quid mirum? Ipse factus est tanquam unus ex nobis. Minus dixi, non tanquam unus, sed unus. Parum est parem esse hominibus, homo est. Inde terram nostram vendicat sibi, sed quasi patriam, non quasi possessionem. Quidni vendicet?

Inde

Inde illi sponsa, inde substantia corporis. Inde sponsus ipse, inde duo in carne una. Si caro una, cur non & patria una. „ Cœlum cœli terram autem „ adedit filiis hominum. *Ergo* Ut filius hominis hereditat terram, ut Domi„ nus subjicit, ut conditor administrat, ut sponsus communicat. Dicendo nem„ pe, *in terra nostra*, Proprietatem profecto abnuit, societatem non respuit. „ Verum non terram istam quam pedibus corporeis calcamus, sed meliorem patriam, terra viventium, regnum cœlorum sponsæ suæ servat Filius. Ibi nuptiæ Agni cum Animabus sanctis consummabuntur. Ibi accipient *coronam vitæ, coronam immarcescibilem*, & *incorruptam de manu Domini*. Ibi Regem in decore suo videbunt, ab ubertate domus ejus inebriabuntur, & torrente voluptatis potabuntur, manna vitæ saturabuntur, æterna, quæ Angelorum cibus est, veritate. Exultabunt in gloria, lætabuntur in cubilibus suis. Ad cœleste illud nuptiarum convivium vocati sumus a Christo, qui animas nostras sibi desponsavit immeritas, *In misericordia*, & *miserationibus*, *in fide*, & *in sempiternum*, quantum ex parte sua est. Nuptiale vinculum non dirimit, nisi anima fornicetur, & post alios amatores vadat. „ Tan„ tum pignus dedit, non timeat sponsa ne deseratur a Sponso: Non dimit„ tit pignus suum. Quod pignus dedit? Sanguinem suum fudit. Quod pi„ gnus dedit? Spiritum Sanctum misit. Talia pignora dimittet ille Spon„ sus? Si non amaret, talia pignora non daret. „ Cur & nos non amamus, ingrati? Vocamur ad nuptias, Judæis substituti (nam ex Gentibus vocati sumus) & tamen imitamur Judæos, qui ad nuptias quas fecit Deus Filio suo, venire noluerunt; alius *in villam suam* abit, sæculi voluptates, lenocinia sensuum & cupiditatum, vitam mollem, delicatam, otiosam agit: Alius vadit *ad negotiationem suam*, terrenis curis ac negotiis occupatus & immersus, rerum ac bonorum temporalium amore illigatus, de vita æterna bonisque cœlestibus non curat. Alii per Prædicatores & Pastores opportune importune vocati, significantes Dei nomine quia *Omnia parata sunt*, non solum servos ejus contumeliis afficiunt, sed Filium Dei *rursus* peccatis suis *crucifigunt* & *Spiritui Dei* intus per sanctas inspirationes illos vocanti resistendo *contumeliam faciunt*. Quid inde eveniet? Dei nostri, Regis nostri qui est in Sancto bonitas & misericordia in indignationem & furorem convertetur: Malos Christianos perdet, gravioribusque suppliciis afficiet quam Judæos, quorum civitatem & Rempublicam funditus evertit. *Rex autem cum audisset, iratus est: Et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos, & civitatem illorum succendit.*

Psal. 113.

Osee 2.

S. Aug. in Ps. 90. Ser. 2. num. 12.

Ne vero præsumamus ad æternum Sponsi convivium nos admissum iri, quia in Christum credimus: Nihil enim nobis proderit, nisi habuerimus vestem nuptialem, caritatem, opera bona; nisi exspoliemus nos veterem hominem, & induamur novum. *Induimini Dominum Jesum Christum*. Hæc vestis est nuptialis. Hac induti sumus in Baptismo. *Quotquot enim baptizati estis, Christum induistis*. Sed pretiosam illam innocentiæ vestem amiserunt, quicumque in mortale peccatum post baptismum lapsi sunt. Unum superest vestis nuptialis recuperandæ medium, pœnitentia, quæ mundat animam, & vestimenta alba illi restituit, quibus induta recipiatur a Sponso. „ Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis, „ & non delebo nomen ejus de libro vitæ, & confitebor nomen ejus „ coram Patre meo, & coram Angelis ejus: “ Etsi a Sponso recesserit infidelis Anima, recipitur cum redit, quæritur, invitatur, prævenitur ut redeat. Animæ reditus, conversio ejus ad Verbum, reformandæ per ipsum, conformandæ ipsi. In quo? In caritate. „ Talis conformitas maritat ani„ mam verbo, cum cui similis est per naturam, similem ipsi se exhibet „ per voluntatem, diligens sicut dilecta est. Ergo si perfecte diligit, nupsit. „ Multæ animæ Christo desponsatæ sunt in fide, multæ etiam in caritate, quæ nomen ipsi conjunctæ non erunt in æternum, quia vocatæ quidem sunt, sed non electæ: Temporales sunt; sponsæ Christi sunt secundum præsentem justitiam, sed non secundum prædestinationem æternam: Quia vestem nuptia-

Rom. 13. 14.
Galat. 3. 27.

Apoc. 3. 5.

S. Bern. Ser. 82. in Cant.

ptialem usque ad finem non servant, in caritate non perseverant, non implent, quod ipsis in baptismo præceptum est: *Accipe vestem candidam,*
Ritual. *quam immaculatam perferas ante tribunal Domini nostri Jesu Christi*. Multi vocati, sperate. Pauci electi, timere ne ex felici illo numero non sitis, quod culpa sane vestra continget. Præparate vos ad nuptias Agni, vestem nuptialem semper habere curate; „ Satagite ut per bona opera cer„ tam vestram vocationem & electionem faciatis: Hæc enim facientes,
2. Petri 1. 10. 11. „ non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis in„ troitus in æternum regnum Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi.

DOMINICA XIX. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Erat quidam Regulus, cujus filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum audisset quia Jesus adveniret a Judæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium ejus. Incipiebat enim mori. Joan. IV. 46. 47.

Miraculum duplex a Christo Jesu editum hodiernæ diei Evangelium nobis ponit ob oculos, unum in filio Reguli, qui lethali febre laborans, mortique proximus erat: Alterum in ipso Regulo, qui pro filii sanitate & incolumitate supplicaturus ad Salvatorem accessit. In illo sanavit infirmitatem corporis: In isto periculosiorem ægritudinem cordis, scilicet incredulitatem. Christum in curatione morborum corporis aliquid posse credebat Regulus, miracula ejus audiverat in Judæa, & in Galilæa edita: Prophetam, virum sanctum, mirabilium operum patratorem illum æstimabat: alioqui illum non rogasset ut sanaret filium suum: Sed illum esse Messiam a Deo promissum, verumque Deum non credebat, siquidem Christi præsentiam corporalem filio suo curando necessariam judicabat, nec ubique præsentem esse immensa & omnipotenti virtute. *Rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium ejus*. O quantum distabat ab illo Centurione, qui Jesu in domum suam descendere volenti ut puerum paralyticum sanaMatth. 8. 8. ret, respondit; *Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus*. Neque etiam credebat Jesum habere imperium vitæ & mortis; siquidem ejus præsentiam & operam frustra fore æstimabat, si filius suus moreretur antequam in domum suam veniret. *Domine, descende prius quam moriatur filius meus*. Verisimile est hunc Judæum fuisse, & filium Abrahæ secundum carnem: Sed Abrahæ filius non erat secundum fidem, a sancti illius Patriarchæ dispositione longe remotus, qui filium suum unigenitum ac dilectum offerre in holocaustum
Hebr. 11. 18. a Deo jussus, statim ad opus se accinxit, *Fide obtulit Abraham Isaac, arbitrans quia & a mortuis suscitare potens est Deus*. Quamobrem Christus qui Centurionis fidem miratus est & commendavit, dicens; *Non inveni tantam fidem in Israel*, incredulitatem Regulo exprobravit. *Nisi*, inquit, *signa, & prodigia videritis, non creditis*. Verumtamen ipsius incredulitati medetur, cum de filii incolumitate certiorem ipsum facit, & solo verbo, absens licet, restituit illi subito sanitatem. *Dicit illi Jesus: Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quem dixit ei Jesus, & ibat*. Imperfecta tamen erat & infirma Reguli fides. Servis enim occurrentibus, & nuntiantibus quod filius ejus viveret ac bene valeret, adhuc dubitat utrum vi naturæ, an Christi verbo sanatus esset; unde servos interrogavit, qua hora melius se habuisset. Qui cum horam indicassent qua illum dimisit febis; cognovit quia illa hora erat, qua dixit ei Jesus, *Filius tuus vivit. Et credidit ipse, & domus ejus tota*...

Ex Evangelio hodierno docemur. 1. Ad Deum accedendum esse per fidem,

dem, & quidem firmiorem fide Reguli. 2. Ab ipso petenda esse majora & excellentiora bona, quam sanitatem corporis, aliaque commoda temporalia. 3. Curam omnem adhibendam esse a patribus-familias, ut eorum familia Deo serviat, fidemque in Christum sanctis operibus comprobet.

I. *Sine fide impossibile est placere Deo. Accedentem enim ad Deum oportet credere quia est & quia inquirentibus se remunerator sit.* Credere oportet ubique præsentem, omnia scientem, omniam operantem, omnipotentem. Credere quod *in ipso vivimus, movemur, & sumus*: Quod *Non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus. Omnia autem nuda sunt & aperta oculis ejus*: Quod ipse *operatur omnia in omnibus*. Si Deum ubique præsentem credamus, & cogitemus, peccatum semper cavebimus, tanquam sub oculis summi Judicis positi. *Quem times, major est omnibus. Ipse timendus est in publico, ipse in secreto. Procedis, videris; intras, videris; Lucerna ardet, videt te; lucerna extincta est, videt te; In cubiculum intras, videt te; in corde versaris, videt te. Ipsum time, illum cui cura est ut videat te: & vel timendo castus esto. Aut si peccare vis, quære ubi te non videat, & fac quod vis.* Si præsentem ubique credas, & fidei oculis intuearis, illumque invoces ut fortitudinem tuam ac refugium tuum: si in Deo, non in te ipso confidas, ad illud Spiritus Sancti oraculum attendens: *Qui confidit in cogitationibus suis, impie agit*, a febri cupiditatis & libidinis, Christi verbo & gratia sanaberis. Si credis, hoc donum Dei est, ne glorieris; si fides tua infirma est, ad Christum accede, qui ipsam augebit, modo ipsi obedias. Dic cum patre pueri a dæmonio muto vexati: *Credo, Domine; adjuva incredulitatem meam.* Et cum Apostolis: *Adauge nobis fidem.* Fons orationis fides. Quis enim orat quod non credit? *Ergo ut oremus, credamus; & ut ipsa non deficiat fides, qua oramus, oremus. Fides fundit orationem, fusa oratio fidei impetrat firmitatem.* Fidem, spem, caritatem, continentiam, humilitatem, victoriam tentationum, donum perseverantiæ, vitam æternam a Deo in oratione postulemus. Bona temporalia, ut sanitatem, absolute non postulemus, sed quatenus ejus voluntati placet, quatenus ejus gloriæ, ac æternæ saluti nostræ conducibile est.

Heb. 11. 6. — Act. 17. 28. — Hebr. 4. 13. — 1. Cor. 12. 6. — S. Aug. Serm. 132. alias 46. de Verb. Dom. — Prov. 12. 2. — Marc. 9. 23. — Luc. 17. 5. — S. Aug. Serm. 115. alias 36. de Verb. Dom.

II. Salus animæ præcipue optanda & petenda. Dicendum Deo: *Sana animam meam, quia peccavi tibi.* Id vero negligunt homines, de corporis incolumitate pro se ac suis anxie solliciti: Cum tamen morbi plerumque sint ad salutem æternam utiliores, quam florens & firma valetudo. Patres & matres, qui pro filiorum vestrorum valetudine ad Christum confugitis, & Sanctorum patrocinia quæritis, cum illi periculose ægrotant; pro illorum vero conversione vota facere negligitis: Feliciores æstimate cum ægrotant, quam cum prospera valetudine fruuntur, qua sæpius abutuntur ad Deum offendendum. *Quam multi ægrotant in lecto innocentes; & si sani fuerint, procedunt ad scelera committenda? Quam multis obest sanitas? Latro qui procedit ad faucem occidere hominem, quanto illi melius erat ut ægrotaret? Qui noctu surgit ad fodiendum parietem alienum, quanto illi melius si febribus jactaretur? Innocentius ægrotaret, scelerate sanus est. Novit ergo Deus quid nobis expediat: Id agamus tantum ut cor nostrum sanum sit a peccatis.* Infirmitatem corporis pati magis expedit forte viro tuo, aut filio tuo, quam ab ea liberari. Nescis quanta sit putredo interioris hominis, quam secare vult cœlestis Medicus. Nonne novit modum quo id faciat, quo usque faciat? *Numquid ululatus ejus qui secatur, retrahit manus Medici artificiose secantis? Ille clamat: Ille secat. Crudelis qui non audit clamantem, an potius misericors, qui vulnus persequitur ut sanet ægrotum?* Plurium ex Africa Christianorum fidem laudat S. Augustinus quod Evangelium ad caput applicarent, cum ipsis dolebat caput, vel febribus laborabant; quamvis ad hoc non sit factum Evangelium. Si ergo (inquit) ad caput ponitur ut quiescat dolor capitis; quanto magis ad cor ponendum est ut sanetur a peccatis? *Ponatur ad cor, ut sanetur cor.* Cordis sanitas primo procuranda, & a Deo præcipue petenda est.

Psal. 40. 5. — S. Aug. Tr. 7. in Joan.

III. Cu-

III. Curam omnem adhibere debent patres-familias, ut familia sua, ut filii & domestici in Christiana fide optime instituti sint, ipsos mittendo ad Catecheses & ad Conciones: curando ut pios libros legant, vel eorum lectionem audiant, qua ad pietatem informentur; cum illis sæpe colloquendo de Deo rebusque divinis, & Christianæ vitæ officiis: satagendo ut matutina vespertinaque oratio in familia fiat: ut Sacramenta frequententur, ut sobrii sint, pudici, ad omne bonum opus parata. *Credidit ipse, & domus ejus tota.*

Vitiosi servi, qui emendari nolunt, e familia ejiciendi. Illos ejicitis si vobis fideles non fuerint: Non curatis si Deo sint infideles. Davidis Regis

Psalm. 100. affectum induite: *Non adhæsit mihi cor pravum: declinantem a me malignum non cognoscebam. Detrahentem secreto proximo suo hunc persequebar. Superbo oculo, & insatiabili corde, cum hoc non edebam. Oculi mei ad fideles terræ, ut sedeant mecum: Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat. Non habitabit in medio domus meæ qui facit superbiam: Qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum.* Imitandum Constantii patris magni Constantini exemplum, qui explorata domesticorum suorum fide, eos omnes ejecit ex Aula, quos ad idololatriam propensos; illos in obsequio suo retinuit, quos in Christianæ Religionis professione constantes expertus est. *Nam quomodo*, inquit, *fidem erga Principem suum servaturi sunt, qui erga Deum perfidi esse deprehenduntur?* Illos vero quos Deo dignos esse constaret, eodem erga Principem animo futuros esse affirmans, protectores atque imperii ipsius custodes constituit, ejusmodi homines inter præcipuos amicorum & maxime necessarios habendos esse dicens, multoque pluris æstimandos quam maximarum opum thesauros. Refert *Eusebius* libro 1. *De Vita Constantini, Cap.* 16.

DOMINICA XX. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: Nonne ergo oportuit & te misereri conservi tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus Dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum. Sic & Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris. Matth. xviij. 32. 33. 34. 35.

PEccata nostra *debita* vocantur, quod illis tanquam ære alieno obstricti divinæ justitiæ teneamur. (*Lib. 5. Theol. Dog. & Moral. Cap. 2. Art. 8.*) Servus decem millia talenta Domino suo debens, omnium hominum figura est; Rex, Christi typus. „ Assimilatum est regnum cœlorum „ homini Regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis, & cum cœpisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem mil-

Psal. 37. 5. „ lia talenta. „ Quot peccata commisimus, tot talentorum debitores sumus. Nemo nostrum est qui dicere non debeat cum Davide: „ Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: & sicut onus grave gravatæ sunt super me.

Psal. 39. 13. „ Circumdederunt me mala quorum non est numerus, comprehenderunt me „ iniquitates meæ, & non potui ut viderem. Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei: & cor meum dereliquit me. „ Accuratam & severam omnium debitorum rationem a nobis exiget Christus, cum in generali, tum in privato judicio. „ Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi; ut

2. Cor. 5. 10. „ referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. „ Non habemus unde solvamus quod debemus Deo propter peccata nostra. Nos ipsos ut servos, ut vilia mancipia dæmoni vendidimus propter temporale commodum, propter momentaneam voluptatem. Deus propter peccata nostra nobis iratus, minatur se nobiscum acturum summo jure, nisi ejus divinæ Majestati faciamus satis. Una superest carcerem & supplicia inferni evadendi via, si coram Domino corde contrito & humiliato proci-

procidamus; Si misericordiam ejus oratione fervente imploremus: Si ad ejus patientiam cum spe firma confugiamus: Si voluntatem ac propositum sincerum habeamus ejus justitiæ satisfaciendi per pœnitentiam: Non quasi ex nobis habentes unde solvamus, sed ex meritis & Sanguine Christi, & ex gratia Dei qui dives est in misericordia. *Procidens autem servus ille, orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Hæc si faciamus, miserebitur nostri Dominus noster, debitum omne dimittet; omnia peccata condonabit. *Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum non recordabor.* Solus Deus, cui proprium est misereri & parcere, delet iniquitates nostras; non propter aliquam ex parte nostra rationem, sed propter solam bonitatem suam & magnam misericordiam: Delet non unum aut alterum peccatum, sed innumera, sed omnia: Et ita delet, ut eorum non recordetur. *Misertus autem Dominus servi illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei.* Psalm. 43. 15.

Verum frustra speramus Deum nobis peccata remissurum, si adversus proximos conservosque nostros inhumani, duri, & immisericordes simus. *Judicium enim sine misericordia illi qui non fecit misericordiam.* Lethalis obdurationis contra misericordiam rei sunt, qui pauperibus pecuniam mutuo dare, nisi sub fœnoris sive usurarum conditione, renuunt: Vel in extrema necessitate constitutis dare mutuum nolunt, quod nulla spes recuperandæ sortis affulgeat. (*Lib.* 3. *Theolog. Dogmat. & Moral. Cap.* 6. *Art.* 9. *Regula* 1.) Lethalis obdurationis adversus misericordiam reus est creditor, qui debitorem, quem solvendo non esse constat, urget, opprimitque ut solvat, nec inducias ipsi concedit. (*Regula* 16.) Lethalis obdurationis adversus misericordiam reus est, qui agrorum suorum aut vinearum colono sive conductori pensionem non remittit pro rata gravis incommodi sive damni ex sterilitate, aut alio casu fortuito, absque ipsius coloni seu conductoris culpa, aut vitio rei contingente. (*Reg.* 18.) Debitores nostri sunt, quicumque nobis injuriam aliquam irrogarunt. Et hoc debitum ex misericordia remittendum est; si debita nostra nobis a Domino remitti volumus. Injuriarum condonatio, conditio est adjecta postulationi veniæ, ex institutione Christi. *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Pactum cum Deo facimus in oratione. (*Lib.* 5. *de Oratione, Cap.* 2. *Art.* 8.) Vindicta aut vindictæ libido, semper malæ sunt: Proindeque inimicos ulcisci numquam licet: Injurias illatas condonare, semper & ubique necesse est. (*Lib.* 3. *De Peccatis, Cap.* 11. *Art.* 2. *Regula* 7.) Ad omne genus injuriarum perferendum & condonandum Christianus paratus esse debet. (*Ibidem.*) Quandoque gravius illius qui injuriam ulciscitur, peccatum est, quam illius qui injuriam intulit. (*Ibidem.*) Ad debita conservis & proximis nostris dimittenda nos excitare debet. 1. Exemplum Dei debita nostra nobis misericorditer condonantis. *Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: Non ne ergo oportuit & te misereri conservi tui, sicut & ego tui misertus sum?* 2. Ecclesiæ offensio, mœror & gemitus, cum videt quædam e membris suis adversus alia insurgere, fratres a fratribus dure & inhumane tractari; unum membrum alterius malis non compati. *Videntes autem conservi ejus quæ fiebant, contristati sunt valde.* 3. Indignatio Domini & pœnæ immisericordibus paratæ. *Et iratus Dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum. Sic & Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Jacob. 2. 13.

DOMI-

DOMINICA XXI. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Matth. xxij. 21.

CHristiana Religio omnes vitæ humanæ status, omnium ordinum homines ad vitam æternam dirigit; omnibus sua præscribit officia, quid Deo, quid sibi, quid proximo debeant. *Sobrie & juste & pie vivamus in hoc sæculo;* ait Apostolus. Pietas omnia hominis erga Deum; sobrietas, omnia hominis erga seipsum; justitia, omnia hominis erga proximum officia complectitur. Superioribus præscribit quomodo subditos regere, subditis quomodo parere Superioribus debeant, ut Deus honoretur in omnibus & ab omnibus, Reique publicæ utilius consulatur Religione divina, quam Politica humana. Quamobrem S. Augustinus egregie refellit impios quosdam Politicos, qui Christianam Religionem Reipublicæ perniciosam esse contendebant. *Qui doctrinam Christi*, inquit, *adversam dicunt esse Reipublicæ, dent exercitum talem quales doctrina Christi esse milites jussit, dent tales provinciales, tales maritos, tales conjuges, tales parentes, tales filios, tales dominos, tales servos, tales Reges, tales Judices, tales denique debitorum ipsius fisci redditores & exactores, quales esse præcipit doctrina Christiana, & audeant eam dicere adversam esse Reipublicæ: immo vero non dubitent eam confiteri magnam, si obtemperetur, salutem esse Reipublicæ.* Præcipua duo homines officia Christus in hodierno Evangelio docet: Quid Regi, quid Deo debeant: Obedientiam Regi debitam non obesse cultui & obedientiæ Deo debitæ, cum Deus jubeat ut Reges revereamur, eisque pareamus. Sed nec obedientiæ ac reverentiæ officia Regibus exhibenda impedimento esse debere, quin Deum supremo cultu, amore, & obsequio honoremus. *Reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari*, ut cives Reipublicæ terrestris: *& quæ sunt Dei Deo*, ut cives Reipublicæ cælestis.

Tit. 2. 12.

S. August. Epist. 138. alias 5. ad Marcellin.

I. Honor & obedientia Principibus debentur. (*Lib. 4. Theolog. Dogm. & Moral. de Decalogo, Cap. 6. §. 4.*) Tributa Principibus debentur. (*Ibidem, & Cap. 9. Art. 3. Regula 15.*) Preces ad Deum pro Principibus fundendæ. (*Ibidem.*) Majori caritate diligendi sunt, propter Deum, cujus vice præsunt hominibus, non adulandi.

II. Reddere Deo debemus quicquid ab ipso habemus: ab illo habemus omnia, animam, corpus, vitam, bona interiora, exteriora. Totum cor ipsius est, totum illi reddere debemus, cum diligendo ex toto corde Totum postulat, sibique vendicat Deus zelotes. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Deum ne ex toto corde diligitis? Num de ipso frequenter cogitatis, dicentes cum Propheta: *Providebam Dominum in conspectu meo semper?* An ipsi placere summo studio nitimini? Num ipsum offendere timetis? Num ipsi conjungi desideratis, in hac vita velut in loco exilii gementes, & dicentes cum Propheta: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est?* Ipsiusne legem exquirimus & amamus præ rebus omnibus temporalibus, cum eodem Propheta dicentes: *Bonum mihi lex oris tui super millia auri & argenti: Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo! . . . . Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo.* Divites terræ, num divitias a Deo acceptas illi redditis per manus pauperum? *Reddite quæ sunt Dei Deo?* Eleemosyna debitum est, justitia est: rapinæ rei estis, nisi pauperibus erogetis. *Reddite.* Patres & matres, num filios a Deo acceptos illi redditis, ipsos ad pietatem instituendo? *Reddite quæ sunt Dei Deo.* An talenta, sanitatem, tempus, vitam, quæ omnia a Dei bonitate accepimus, ejus gloriæ consecramus? *Reddite.* Deo timorem, amorem, obsequium debemus. „ Nobis timor Dei omnis in amore est: metum ejus dilectio perfecta consummat.

Psalm. 15. 8.

Psalm. 119. 7.

Psalm. 12. 8.

S. Hilarius Tract. in Psalm. 127.

„ mat. Dilectionis autem nostræ in eum hoc proprium officium est, pa-
„ rere monitis, statutis obtemperare, polliticis confidere. Audiamus ergo Deut. 10. 12. & 13.
„ Scripturam dicentem: Et nunc, Israel, quid Dominus Deus tuus petit a
„ te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis ejus, &
„ diligas eum, ac servias Domino Deo tuo in toto corde, & in tota ani-
„ ma tua: custodiasque mandata Domini, ut bene sit tibi.

DOMINICA XXII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Cum venisset Jesus in domum Principis, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem, dicebat: Recedite, non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cum ejecta esset turba, intravit: & tenuit manum ejus. Et surrexit puella. Matth. IX. 23. &c.

Mors justorum, somno similis est propter spem beatæ Resurrectionis, & consecutionem cœlestis beatitudinis statim post mortem, si nullum ipsis peccatum expiandum, aut peccati pœna luenda superest. *Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hereditas Domini filii merces.* Infideles & impii Psalm. 126. 3. fidem & prædicationem resurrectionis irrident: Sed eam Christiani credunt, profitentur & sperant. *Propria fides Christianorum, Resurrectio mortuorum.* Ideo Christus mortuos suscitavit, ut fidem resurrectionis mortuorum, quam prædicabat, his miraculis confirmaret. Hanc veritatem quam in Symbolo Apostolico profitemur, opportune vobis explicandam suscipio, sumpto S. August. ex Sancti Evangelii hodierna lectione themate. I. Resurrectionis omnium hominum certissima est & inconcussa veritas, utpote a Deo revelata, rationique conveniens: Simpliciter igitur ac firmiter credenda est. II. Varia erit resurgentium conditio, quam sibi quisque bonis vel malis operibus procurat. Nam *procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui vero mala egerunt, in resurrectionem judicii.* III. Otiosa igitur & sterilis in nobis esse non debet Resurrectionis fides. Joann. 5.

I. Resurrectionis futuræ veritas firmissimis argumentis probata. (*Lib. 1. De Fide & Symbolo, Quæst. 5. Art. 12. §. 1.*) Cur carnis potius, quam hominum resurrectionem in Symbolo confiteamur? (*Ibid. §. 2.*) Omnes & singulos homines cum eodem corpore, & quidem integro, resurrecturos fides Catholica docet, unumquemque in proprio sexu. (*Ibid. §. 3.*)

II. *Omnes resurgemus, sed non omnes immutabimur.* Resurgent omnium corpora immortalia, sed reproborum corpora in opprobrium, miseriam, & 1. Cor. 15. 51. supplicium æternum: Electorum vero in vitam, gloriam, & felicitatem æternam . . . Corporum gloriosorum dotes, impassibilitas, claritas, agilitas, subtilitas, explicantur *ejusdem Articuli* §. 4. *n.* 3. 4. 5. *&* 6.

III. Fructus ex hoc fidei Articulo colligendi. 1. Deo gratiæ maximæ sunt agendæ, qui Mysterium istud Mundi Sapientibus absconditum nobis revelavit 2. Fides resurrectionis consolari nos debet in morte propinquorum & amicorum, & in omnibus vitæ hujus ærumnis & calamitatibus. *Scio* Iob 19. 25. 26 27. *quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum: & rursum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum. Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius: reposita est hæc spes mea in sinu meo.* 3. Satagere debemus ut vitæ innocentia, bonisque operibus digni simus *resurrectione vitæ.* (*Ibid.* §. 4. *n.* 1. 2. 3. *&* 4.) Illi soli ad vitam resurgent, qui justi fuerint, & in justitia ad finem usque perseveraverint. *Beatus & sanctus, qui habet partem in* Apoc. 20. 6. *resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem, sed erunt Sacerdotes Dei & Christi, & regnabunt cum illo.* Primam illam resurrectionem, quæ initium est ac pignus adoptionis perfectæ filiorum, gratia Christi Salvatoris operetur: Sed prius ejicienda turba est, ejiciendus creaturarum amor, compescendus cupiditatum tumultus, illusiones sæculi repellendæ, omnia spiritualis resurrectionis impedimenta removenda, ut solus

lus intret Jesus in cor nostrum. *Et cum venisset Jesus, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem, dicebat: Recedite.* Cum autem intraverit, necesse est ut voluntatem peccatoris velut mortuæ puellæ manum teneat, moveat, in eoque velle & facere misericorditer operetur. *Et cum ejecta esset turba, intravit: & tenuit manum ejus. Et surrexit puella.* Denique ubi spiritualiter resurrexit peccatrix anima, bonum Christi odorem in Ecclesia diffundere sanctis operibus, misericordias Domini grato animo prædicare debet. *Et exiit fama hæc in universam terram illam.* Nihil nobis, totum Deo adscribendum & dandum, *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.*

Psalm. 113.

EADEM DOMINICA

Princeps unus accessit, & adorabat Jesum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet. Matth. IX. 18.

Vitam diuturnam omnes desiderant, cito mori pauci sunt qui non metuant. Vita nec in ærumna constitutis est odio. In turba falsorum Numinum Romanis unus fuit, quem *Viduum* dixere, quod anima corpus viduaret. Hunc extra muros colebant, ne illius Mysteria homines conturbarent, qui summo vitæ desiderio capiuntur. De quo S. Cyprianus lib. De Idolorum vanitate: *In tantum*, inquit, *Deorum vocabula apud Romanos finguntur, ut sit apud illos & Viduus Deus, qui anima corpus viduet, qui quasi feralis & funebris intra muros non habetur, sed foris collocatur, & nihilominus quia extorris factus, damnatur potius Romana Religione, quam colitur.* Verumtamen sancta mors optanda magis est quam vita.

Hom. 57. 1. Vivere est semper mori; & longior vita, diuturna mors est. *Ipse quotidianus defectus corruptionis* (inquit S. Greg. Mag.) *quid est aliud quam quædam prolixitas mortis?* Miserias hujus vitæ lacrymæ nascentium augurantur. *Infans vagitu vitam salutat, & de prospectu lacrymabilis vitæ augurem incommodorum vocem illam flebilem emittit.* Mors sancta finis malorum est & calamitatum: *Absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra.* Vita laboriosa. *In laboribus a juventute mea*, inquit Propheta, sive secundum vim Hebraici Textus, *Expirans sum a juventute mea; QUID est diu vivere, nisi diu torqueri?* Sed mors sancta finis omnium laborum est: *Ut requiescant a laboribus suis.* (Apocal. 14. 13.)

Tertull. lib. de Anima.

Apoc. 21. 4.
Psalm. 87. 16.

S. August. Serm. 84. alias 113. De Tempore. 2. Vita exilium & captivitas est, mors libertas. Hinc S. Ambrosius ex definitione mortis, quæ est solutio animæ & corporis, nos in hac vita vinculis alligatos teneri colligit, quæ cum soluta fuerint, tunc perfecta laus sacrificabitur, secundum illud Prophetæ oraculum: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo Hostiam laudis*,

Lib. de bono Mortis cap. 3.
Psalm. 115. 17. 3. Vita mari tempestatibus agitato & scopulis pleno similis, ob varios errores, pericula, tentationes continuas. *In via hac qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi.* Ideo Sanctus Simeon lætus de morte proxima, & de vicina accersitione securus, accepit in manus puerum Jesum, & benedicens Deum, exclamavit & dixit: *Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace*, probans scilicet atque contestans, *tunc esse servis Dei pacem, tunc liberam tranquillamque quietem, quando de istis mundi turbinibus extracti, sedis & securitatis æternæ portum petimus, quando expuncta hac morte ad immortalitatem venimus . . . . . Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum*, ait Christus Discipulis suis. *Cum ergo Christum videre, gaudere sit: quæ cæcitas animi, quæ dementia est, amare pressuras & pœnas & lacrymas Mundi, & non festinare potius ad gaudium quod numquam possit auferri? . . . . . Mori plene timeat, sed qui ex aqua & Spiritu non renatus, gehennæ ignibus mancipatur. Mori timeat,*

Psalm. 141. 4.

S. Cyprian. lib. de Mortal.

timeat, qui non Christi cruce & passione censetur. Mori timeat, cui hoc mora longiore confertur, ut cruciatus ejus & gemitus interim differatur.

4. Mors terminus est peccatorum, eoque nomine optanda magis quam vita diuturnior. Misericordia Dei factum est, inquit S. Ambrosius, ut homo post peccatum morti esset obnoxius, *Ne quo esset vita diuturnior, eo fieret culpa numerosior: passus est igitur Dominus subintrare mortem, ut culpa cessaret.* Bona incerta, peccata certa, saltem venialia, sine quibus justi non vivunt. Amara quidem est mors impio, sed tamen amarior vita quam mors. *Gravius est enim ad peccatum vivere, quam in peccato mori: quia impius quamdiu vivit, peccatum auget; moriatur, peccare definit. Plerique criminum suorum absolutione lætantur: si emendaturi sunt, recte: si perseveraturi in eis, stulte: quia longe illis plus damnatio profuisset, ne incrementa facerent peccatorum.* Hinc de omnibus pronuntiat Sapiens: *Melior est dies mortis die nativitatis.* Lib. de bono mortis. Eccles. 7. 2.

5. Vita præsens peregrinatio est: Mors justorum transitus est ad patriam. *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* ait Propheta. Vel, secundum textum Hebræum: *Heu mihi, quia peregrinor in exilio!* Vitam nihil aliud quam peregrinationem esse, suadere voluit sapientissimus ille Rechabitarum Pater Jonadab, qui filiis suis ac posteris interdixit ne commodas ac deliciosas domos inhabitarent, immo præcepit ut totam vitam in tabernaculis transigerent. *Domum non ædificabitis, sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ, in qua vos peregrinamini.* Voluit Deus festum Tabernaculorum a Judæis quotannis celebrari, ut doceret nos hic mansionem permanentem non habere. *Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus.* Prima virtus, immo tota virtus, peregrinum esse & hospitem super terram (ait Sanctus Joannes Chrysostomus.) Hospes non capitur amore hospitii, quantumvis amœnum sit, quod brevi tempore sit in eo mansurus: Sic amore hujus mundi capi non debemus. *Charissimi, nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, caritas patris non est in eo.* Hospes sibi suppellectilem hospitii velut propriam non usurpat, utpote cujus usus ad breve tempus illi concessus est, non dominium. Sic rebus hujus mundi inhærere non debemus, quibus ad breve tempus nobis usus a Deo datus est, & quas non sumus nobiscum ablaturi, cum ex hoc sæculo migrabimus. *Et qui utuntur hoc mundo, quasi non utantur.* Nonne peregrinum se confessus est Jacob coram Pharaone? *Dies*, inquit, *peregrinationis meæ centum triginta annorum sunt, parvi & mali.* Nonne David Rex Propheta ait: *Advena ego sum apud te, & peregrinus?* Nonne S. Paulus Apostolus de quo antiquis Justis ait: *Juxta fidem defuncti sunt non acceptis repromissionibus, sed a longe eas aspicientes & salutantes, confitentes quia peregrini sunt, & hospites super terram?* Nonne S. Petrus Christianorum omnium officium esse prædicat, ut se peregrinos super terram agnoscant? *Obsecro vos tanquam advenas & peregrinos, abstinere vos a carnalibus desideriis.* Christianorum disciplina, via dicitur: *Ut ubicumque invenisset hujus viæ viros.* Christus ipse peregrinus fuit super terram. Cum sit enim ab æterno. *Sinus paterni inquilinus*, ut ait antiquus Auctor Ecclesiasticus, *A summo cœlo egressus, exultavit ut gigas ad currendam viam.* Jerem. 35. 7. Heb. 13. 14. 1. Joan. 2. 15. 1. Cor. 7. 31. Genes. 47. 9. Psal. 38. 13. Heb. 11. 13. 1. Petri 2. Act. 9. 2. Psal. 18. 6. 7.

6. Per vitam prolixiorem beatitudo retardatur. *Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte* (inquit Propheta) *dum dicitur mihi per singulos dies. Ubi est Deus tuus? Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meam.* Hinc Apostolus Sanctus Paulus suspirabat: *Desiderium habens dissolvi & esse cum Christo .... Mihi enim*, inquit, *vivere Christus est, & mori lucrum.* Hoc desiderio succensus Sanctus Joannes, Apocalypsim suam finivit: *Amen, veni Domine Jesu.* Christiani qui diu vivere desiderant, orationis Dominicæ petitioni, *Adveniat regnum tuum*, contradicunt. „ Quid ergo oramus & petimus ut adveniat regnum cœlorum, si „ captivitas terrena delectat? Quid precibus frequenter iteratis rogamus ut „ acce- Psal. 41. 4. Philip. 1. 23. Ib. v. 21. S. Cyprian. lib. de Mortalit.

„ acceleret dies regni, si majora desideria & vota potiora sunt servire istic „ diabolo, quam regnare cum Christo? (*inquit Sanctus Cyprianus.*) Ejus „ est in mundo velle remanere, quem mundus oblectat. Porro cum mun„ dus oderit Christianum, quid amas eum qui te odit, & non magis se„ queris Christum que te redemit & dilexit? Quis non peregre constitutus „ properaret in patriam regredi? Quis non ad suos navigare festinans, „ ventum prosperum cupidus optaret, ut velociter charos liceret ample„ cti? Patriam nostram paradisum computamus, parentes Patriarchas habe„ re jam cœpimus, qui non properamus & correimus, ut patriam videre, ut „ parentes salutare possimus? „ Refert ibidem S. Cyprianus, cuidam Africano Episcopo animam agenti, atque commeatum poscenti, insigni specie ac proceritate juvenem apparuisse, eique voce terribili ac minaci dixisse: *Pati „ timetis, exire non vultis, quid faciam vobis?* Quæ verba, inquit S. Cy„ prianus, audivit non sibi ille, sed nobis, ut dum Sacerdotem Dei, qui „ commeatum petebat, increpatum esse comperimus, quid cunctis expe„ diat, agnoscamus.

S. Bernard. Serm. 65. De Diversis.

Tria sunt quæ mortem Sanctorum pretiosam faciunt, *Quies a labore, gaudium de novitate, securitas de æternitate.* Justi morte nascuntur, sine inchoant, & in cœlis lucent qui in terris putabantur extincti, Non diu, sed bene vivere optandum est, ut æternum ac beate vivere possimus. Diu vixit, qui innocenter & sancte vixit. *Consummatus in brevi explevit tempora multa.* Qui male vixit, censendus est parum vixisse, quamvis plurimos ætatis annos expleverit. *Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos.* Saul duobus annis regnasse dicitur super Israel, licet multis annis regnaverit. Illo quippe solum tempore dicitur regnasse, quo juste vixit. *Illo ergo solum tempore nos vixisse gaudeamus, quo innocenter & humiliter viximus. Nam illa tempora quæ in sæculi vanitate & fluxa carnis vita consumpsimus, quasi perdita minime memorantur.*

Sap. 4. 13. Psal. 54. 24. 1. Reg. 13. 1.

Antiquus Pater lib. 5. Commentar. in 1. Regum, c. 3. inter opera S. Gregorii.

Seneca, cujus sententiæ pene Christianæ, pudore suffundit diuturnæ magis quam probæ vitæ amatores. „ Satis longa vita, inquit, & in „ maximarum rerum consummationem data est, si tota bene collocaretur. „ Non accepimus brevem vitam, sed fecimus, nec inopes ejus, sed pro„ digi sumus. Nemo invenitur qui pecuniam suam dividere velit: Vitam „ unusquisque permultis distribuit. Adstricti sunt in continendo patrimo„ nio: Simul ad temporis jacturam ventum est, profusissimi in eo, cujus „ unius onesta avaritia est . . . Omnia tamquam mortales timetis: Omnia „ tamquam immortales concupiscitis. Audias plerosque dicentes: A quin„ quagesimo in otium secedam, sexagesimus annus me ab officiis dimittet. „ Non pudet te reliquias vitæ tibi reservare, & id solum tempus bonæ „ menti destinare, quod in nullam rem conferri possit? Quam serum est „ tunc vivere incipere, cum desinendum est! Vivere tota vita discendum „ est: & quod magis fortasse miraberis tota vita discendum est mori. „ Non est quod quemquam propter canos aut rugas putes diu vixisse: Non „ enim ille diu vixit, sed diu fuit. Quid enim si illum putes multum navi„ gasse, quem sæva tempestas a portu exceptum huc & illuc tulit, ac vi„ ribus ventorum ex adverso furentium per eadem spatia in orbe egit? „ Non ille multum navigavit, sed multum jactatus est. Nemo quam bene „ vivat, sed quamdiu, curat: Cum omnibus possit contingere ut bene vi„ vant, ut diu, nulli.

Seneca lib. de vitæ Brevitate.

Epist. 22.

CA-

DOMINICA XXIII. ET ULTIMA
post Festum
SS. TRINITATIS.

Cum videritis abominationem desolationis stantem in loco sancto, qui legit intelligat: Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes: Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua. Matt. xxiv. 15. &c.

Signa funesta desolationis Jerusalem paucos movent, quia hæc omnia transierunt. Desolatio Ecclesiæ in persecutione Antichristi paucos afficit, quia proxime futura non videtur, sed multum adhuc remota: Verum stupendum est quod Animæ desolationem a peccato Christiani non timeant, cujus tot exempla præ oculis habemus, cujus principium in nobis est; cujus abominationem Prophetæ, Scripturæque omnes nobis repræsentant & exponunt. Abominatio desolationis stat in loco sancto, in Anima Christi sanguine redempta, & per baptismum sanctificata, in corpore consecrato ut Dei templum esset. Quam multiplex in omnibus Ecclesiæ ordinibus & statibus abominatio! in statu Ecclesiastico nundinationes beneficiorum, Ecclesiasticarum dignitatum ambitio, coacervatio beneficiorum contra sacros canones, residentiæ contemptus & neglectus, bonorum Ecclesiasticorum abusus, abominatio est desolationis. In omni statu, Communiones indignæ, aliaque sacrilegia, abominationes sunt desolationis; avaritia quæ est idolorum servitus, impudicitia qua unusquisque propriæ libidinis adorat simulacrum, abominatio est desolationis. His abominationibus plenus est mundus, propterea judicandus & damnandus a Deo. Quamobrem illis qui salvi esse volunt, fugiendum est. Societas peccatorum fugienda: *Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit: Sed in lege Domini voluntas ejus &c.* Psal. 1. 1. 2. Mundo ejusque moribus, pompis ac vanitatibus renunciandum est. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea . . . . . Cum viro innocente innocens eris, & cum perverso perverteris.* Fugiendum, quia *Mundus totus in maligno positus est.* Eccli. 13. 2. Peccati occasiones deferendæ, Psal. 17. 26. abrumpendæ amicitiæ quæ nos a Deo separant & avocant, atque ad peccatum inducunt, 2.Joan. 15. 19. *Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes.* Deo inhærendum per amorem, ad æterna bona suspirandum est. Si bona terrena concupiscimus, eisque inhæremus, si honores sæculi, si voluptates consectamur, adhuc in Judæa, in terra maledicta & peritura Coloss. 3. 1 sumus. *Quæ sursum sunt quærite; ubi Christus est ad dexteram Dei sedens: Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.* 2. Nostra conversatio sit in cœlis.

Vero ubi fugerimus, cum in montem vel in tectum per amorem Dei, per virtutum Christianorum exercitia, per rerum caducarum & peiturarum contemptum & fastidium fuerimus evecti, ne descendamus, quia in via virtutis non progredi, reverti est. In bono stabiles simus & immobiles. *Qui enim perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Plurimi sunt qui magnarum solemnitatum tempore in montem fugere, pravam sæculi conversationem deserere videntur, bona aliqua opera faciunt: sed cito de- Matth. 10. 22. scendunt, & pristinum fervorem remittunt; quibus Spiritus Sanctus per os S. Joannis in Apocalypsi ait: *Habeo adversum te, quod charitatem tuam* Apocal. 2. 4. & 5. *primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris: Et age pœnitentiam, & prima opera fac. Sin autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris.* Terrestri domui hujus habitationis, corpori nostro non inhærendum; veteris hominis indumenta quæ exspolia-

 vi-

vimus ut Christum indueremus, nusquam resumenda sunt. *Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua; Et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam.*

Miseri, quos carnalia desideria, & nimia rei familiaris cura mundum Deo inimicum fugere prohibet, ac de salute animæ suæ serio cogitare. *Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus*. Prægnantes sunt (inquit S. August.) qui spe intumescunt; nutrientes seu lactentes, qui jam adepti sunt quod concupiverant. Etenim mulier prægnans in spe tumet filii, nondum videt filium: Quæ autem jam lactat, amplectitur quod sperabat. Concupisti villam proximi; sed iste proximus dives est, non indigens, habens honorem, habens etiam potentiam, a cujus forte etiam potentia tibi metuendum sit, non de illius fundo aliquid sperandum: Nihil sperans non concipit, non est prægnans anima. Si vero juxta vicinus sit pauper, qui vel in necessitate positus est, ut possit vendere, vel premi potest, ut cogatur vendere, injicitur oculus, speratur villa: Imprægnata est anima, sperat se posse adipisci villulam & possessionem vicini pauperis. Et cum patitur iste pauper necessitatem, venit ad ditiorem vicinum suum, cui forte obsequi solet, cui deferre, cui venienti assurgere, quem inclinato capite salutare: Da mihi, rogo te, patior necessitatem, urgeor a creditore. Et ille, Non habeo modo. Si vellet vendere, haberet ... Non speremus, non concupiscamus res alienas, & imprægnati tumeamus: nec perveniamus ad illas, & eas adipiscendo tamquam filios osculemur. *Væ enim prægnantibus & nutrientibus in illis diebus*, Mutandum est cor, levandum est cor, non hic habitandum corde: *Sursum corda ..... Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo*. Non enim apparet quod vobis promissum est, & jam paratum est, sed non videtis. Imprægnari vis, hinc imprægnare; ipsa sit spes tua: Certus erit partus tuus; non abortivus; non temporalis; amplecteris quod pepereris in æternum.

S. Aug. in Psal. 39.

Coloss. 3. 2. 3.

Nec magnæ solemnitates, nec occasiones extraordinariæ, nec languentis & pigræ senectutis tempus exspectandum est, ut salutis nostræ impedimenta removeamus, & bonis operibus vacemus. Orationi jugiter ac ferventer incumbendum, implorandum gratiæ auxilium, ut qui nihil boni per nos ipsos operari possumus, omnia per ipsam possimus. *Orate autem, ut non fiat fuga vestra in Hyeme vel Sabbato*, Ergo *dum tempus habemus, operemur bonum*. Ambulemus, dum lucem habemus, ne tenebræ nos comprehendant. Veniet dies mortis, dies particularis judicii, ad ipsum nos præparemus. *De die illa & hora nescit*. Ignoratur ultimus dies, ut observentur omnes dies. *Dies Domini sicut fur in nocte, ita veniet. Cum enim dixerint, Pax, & securitas; tunc repentinus eis superveniet interitus sicut dolor in utero habenti, & non effugent. Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut vos dies illa tamquam fur comprehendat: Omnes enim vos filii lucis estis, & filii diei: Non sumus noctis, neque tenebrarum. Igitur non dormiamus, sicut & ceteri, sed vigilemus & sobrii simus*. Si sciret pater familias qua hora fur veniret, vigilaret utique, & non fineret perfodi domum suam. *Et vos estote parati*, inquit Christus, *quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet*. Subitus erit, repentinus, inexspectatus, terribilis instar fulguris ejus adventus. *Sicut fulgur exit ab Oriente, & paret usque ad Occidentem, ita erit & adventus Filii hominis.*

1. Thessal. 5. 2. &c.

Matth. 24. 27.

E A-

EADEM DOMINICA.

Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio Mundi usque modo, neque fiet, Matt. 24. 21.

MUltiplex tribulatio in die furoris Domini. Prima, quæ judicium præcedet: Secunda, quæ comitabitur: Tertia, quæ subsequetur. Judicium præcedent signa terribilia, Antichristi persecutio omnium atrocissima. Hæc tribulatio Dei misericordia electis ad exercitationem & coronam; reprobis ad ruinam justo Dei judicio vertetur: *Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro, sed propter electos breviabuntur dies illi* . . . *Surgent Pseudo-Christi & Pseudo-Prophetæ: Et dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur, (si fieri potest) etiam electi* . . . *Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo, & Virtutes cælorum commovebuntur*. Tribulatio tremendum judicii diem concomitans & solos reprobos oppressura, multiplex erit. 1. Ex præsentia, majestate & potentia Judicis severissimi, & tunc inflexibilis; & ejus crucis in cœlo apparentis conspectu. *Et tunc parebit signum Filii hominis in cælo*: Signum crucis, quam contempserant, & cujus inimici fuerint reprobi: *Et videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa*. Matt. 24. 22.

Reprobi videbunt Judicem potentissimum, supremum, quem nihil latere potest, qui *Spirituum ponderator*, & *scrutator est cordium*. Judicem, de quo scriptum est: *Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem*: Judicem, quem toties & tam graviter offenderunt, iterum crucifigentes. *Videbunt in quem transfixerunt*. Si fratres Josephi, qui eum vendiderant, voce dicentis, *Ego sum Joseph*, quasi fulmine percussi, non poterant respondere, *Nimio terrore correpti*: Quantus erit terror reproborum, cum vocem Christi exprobrantis, judicantis, & damnantis audient? *Quis poterit cogitare diem adventus ejus, & quis stabit ad videndum eum?* Si voce placida respondens, *Ego sum*, cohortem militum prostravit judicandus, quid faciet judicaturus? Tunc optabilius illis erit montium ruina opprimi, quam stare coram Jesu Christo summo Judice. Tunc dicent montibus & petris: *Cadite super nos, & abscondite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni: Quoniam venit dies magnus iræ ipsorum: & quis poterit stare?* Secunda tribulatio reproborum, erit in resurrectione corporum, quæ resumere horrebunt, refugient, & cogentur, deformia, horrida, tenebrosa, cum miseris illis animabus æterno igne torquenda. Tertia tribulatio erit confusio publica & opprobrium sempiternum ex omnium criminum suorum manifestatione coram generali omnium hominum qui umquam vixerint conventu. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi*; qui *Illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium*. Quarta tribulatio reproborum, erit ex electorum aspectu, quos videbunt rapi obviam Christo in aera, semper cum Domino futuros, Aquilarum instar, renovatis & gloriosis corporibus: *Ubicumque fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquilæ*. Videbunt illos instar ficuum frugiferarum Vere novo renascentium, gratiæ & gloriæ virore ac decore numquam defecturo conspicuos. *Ab arbore autem fici discite parabolam*. Ipsi vero reprobi erunt instar ficuum sterilium & maledictarum, ex quibus fructus non nascetur in sempiternum, *Excidentur, & in ignem æternum mittentur*, a Deo separati, a consortio justorum sine exclusi. *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis ejus*. Hæc postrema tribulatio reproborum numquam finienda. Vide *Lib. 1. Theol. & Mor. Quæst. 2. Art.* 8. & Ideam Concionis in Dominica 1. Adventus.

Prov. 16. 2. Joan. 19. 37. Genes. 45. 3. Malach. 3. 2. Apocal. 6. 16. 17. 2. Cor. 5. 10. 1. Cor. 4. 5. Matt. 24. 28. Ibid. v. 31. Matt. 13. 10.

FINIS PARTIS SECUNDÆ.

INSTITUTIONES CONCIONATORUM

PARS TERTIA.

SIVE

Concionum Ideæ pro Solemnitatibus Sanctorum.

IN FESTO S. ANDREÆ.

Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi . . . . Galat, vj. 14.

Sanctus Andreas a Christo Jesu mirabiliter vocatus, vocationi fideliter obedivit; omnia reliquit, Dominum secutus est ad mortem usque Crucis. S. Joannis Baptistæ discipulus erat, a quo primam Christi cognitionem accepit, illum indigitante, & dicente: *Ecce Agnus Dei*, Quod cum audivisset, Jesum cum altero condiscipulo ex Joannis Schola secutus est: *Conversus Jesus, & videns eos sequentes se, dicit eis: Quid quæritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, ubi habitas? Dicit eis: Venite, & videte. Venerunt, & viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo*. Sapientis consilium secutus est Andreas, dicentis: *Si videris sensatum, evigila ad illum, & gradus ostiorum illius exterat pes tuus*. Quam beatum diem duxerunt, quam beatam noctem! Quis est qui nobis dicat quæ audierint illi a Domino? *Ædificemus & nosmetipsi in corde nostro, & faciemus domum quo veniat ille, & doceat nos, colloquatur nobis*.

Matth. 4. 18. Joan. 1. 36. Eccli. 6. 36. S. Aug. Tract. 7. in Joan.

A Christo didicit Andreas Mysterium Crucis, cujus Amator, Prædicator, & Martyr, per ipsius Christi gratiam effectus est. *Mihi absit gloriari, nisi in Cruce Domini mei Jesu Christi*. Crucem tulit in corde per amorem; in ore per prædicationem; in corpore per martyrium. Cor succensum habuit amore Crucis; linguam consecratam prædicatione Crucis; corpus consummatum Martyrio Crucis.

I. Christum velut Agnum qui peccatum Mundi sanguine suo expiaturus erat, a Joanne demonstratum, secutus, ab illo Crucem amare didicit, cujus amore Christus ipse e sinu Patris in terras descenderat, salutem nostram per Crucem operaturus. Amoris indicium, ardens desiderium est. Quam ardens in Christo Jesu desiderium Crucis! *Baptismo (inquit) habeo baptizari, & quomodo coarctor donec perficiatur?* Hanc ob causam Petrum a Cruce subeunda ipsum deterrere volentem dura increpatione correxit; *Vade post me Satana*, inquit, *scandalum mihi es; quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed quæ hominum*. Ideo *proposito sibi gaudio sustinuit Crucem*, quasi summam votorum suorum consecutus.

Luc. 12. 50. Matt. 16. 23. Heb. 12. 2.

Christum Jesum imitatus Andreas, Crucem ardentissime desideravit, illamque velut dilectam Sponsam conspiciens, amantissimis verbis salutavit. „ O crux (inquit) diu desiderata, & jam concupiscenti animo præparata, „ securus & gaudens venio ad te, ita & tu exultans suscipias me, discipulum ejus qui pependit in te, quia amator tuus semper fui, & desiderravi amplecti te. „ Ex abundantia cordis os locutum est, & *Caritas quæ fervebat in corde, quasi scintillas quasdam ardentissimas emittebat in voce*. Unde in homine nova hæc exultatio & lætitia hactenus inaudita? A Spiritu Sancto,

S. Bernard. Serm. 8. de S. Andrea.

sto, qui adjuvabat infirmitatem ejus, per quem diffundebatur in corde ipsius caritas fortis ut mors, imo fortior morte, *Amator*, inquit, *tuus semper fui, & desideravi amplecti te*. Fratres, *Ignis vibrans est, non lingua loquens: & si lingua, certe ignea est*. O si Christi Spiritum haberemus, Crucem cum Andrea desideraremus, amaremus, cum gaudio amplecteremur, non fugeremus, non fastidiremus, non horreremus. *Quicumque Christi spiritum non habet, hic non est ejus*. Num dicere potestis, Christiani Auditores; *Nos autem non accepimus Spiritum hujus mundi, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ a Deo donata sunt nobis?* Amor Crucis, testimonium Spiritus inhabitantis. Hunc amorem, hunc Spiritum saltem desiderate, sine intermissione petite. *Nullum præsentiæ ejus certius testimonium est, quam desiderium gratiæ amplioris. Petite, & accipietis*. Deus non negabit petentibus, qui etiam non petentes provocat & hortatur ut petant. *Si vos* (inquit) *cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: Quanto magis Pater vester de cœlo dabit Spiritum bonum petentibus se?* Spiritus bonus est, qui nos amare facit & desiderare quod Christus desideravit & amavit, non terrenas opes, non sæculi voluptates, mundique gaudia, non vitam mollem & delicatam, non honores & celsitudinem terrenam; sed crucem, paupertatem, humiliationem, pœnitentiam. Rom. 8. 9. 1. Cor. 1. 12. Matth. 7. 16.

II. Beatus Andreas non solum cor habuit succensum amore Crucis, sed & linguam prædicatione Crucis consecratam. Omnes Apostoli *Christum Crucifixum*, & *verbum Crucis* prædicarunt; quod *pereuntibus quidem stultitia est, iis autem qui salvi fiunt, Dei virtus est*: Sed singulari quadam & eximia ratione S. Andreas Prædicator & Apostolus Crucis fuit. Hac Prædicatione Scythiam & Achaiam Christi subjecit Imperio. Urbem Jericho Sacerdotes Arcam fœderis ferentes, tubisque clangentes septem diebus circumiverunt, & muri ejus ad Arcæ præsentiam & tubarum sonitum ceciderunt. S. Andreas, ex quo Spiritum Sanctum cum ceteris Apostolis accepit, Christi Crucem velut arcam fœderis apud Gentes Barbaras prædicatione sua circumtulit, tubæ Evangelicæ clangore, septiformis Spiritus Sancti virtute edito, mœnia superbæ infidelitatis disjecit. Nec vero tempus exspectavit quo Christus consummatis salutis nostræ Mysteriis Apostolos in orbem universum mitteret Legem Evangelicam prædicaturos, ut Apostolatum exerceret suum. Ut primum vocatus est, Apostolicum munus obire cœpit, Christo ad Apostolicum Collegium congregandum ac formandum adjutor fuit, a Domino electus est ut primum velut lapidem in Ecclesiæ ædificio collocaret; siquidem Petrum fratrem suum adduxit ad Jesum. „ Invenit hic primum fratrem suum Simonem, & dicit ei: Invenimus Messiam (quod est interpretatum Christus. Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit: Tu es Simon filius Jona: Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus. „ Ecce Andreas inter ipsa novi tyrocinii sui rudimenta fructificat, & „ Venit tis jam prædicator efficitur, cujus adhuc vix erat auditor. Novus Discipulus factus, non est propria salute contentus, condiscipulos quærit, ad lucrandos alios fraternus se amor extendit. Thesaurum reperit, gaudet aliis prodere; furtum putat illum sine consortibus possidere. „ Hinc in Andreæ laudem Hesychius Hierosolymitanus presbyter ait: „ Sacra illa tuba Andreas, primus Apostolorum fœtus, prima Ecclesiæ columna, ante Petrum petra, fundamenti fundamentum, initii primitiæ, vocans antequam vocaretur, adducens, antequam adduceretur, Evangelium cui nondum credebatur prædicavit & fratri, prius quam disceret, vitam revelavit. 1. Cor. 23. & 18. Josue. 6. 20. Joan. 1. 41. 42. B. Petrus Damiani Serm. 1. de S. Andrea. Apud Photium in Biblioth. Cod. 269.

Prædicatio Crucis, doctrina est humilitatis, caritatis, longanimitatis seu perseverantiæ, spe Christianæ & bonorum æternorum exspectatione roboratæ, & gratiæ ex divinæ misericordiæ profunditate, non ex operibus nostris provenientis. Hæc significant Crucis dimensiones. *In caritate radicati & fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum: scire etiam supereminen-* Ephes. 3. 18. 13. S. August. Epist. ad

Honoratum, *nentem scientiæ caritatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem D.i.*
& Enarr. in Caritatem S. Andreæ demonstrat desiderium patiendi pro Christo, studium
Psalm. 103. adducendi proximos ad Christum. Humilitatis ejus documentum accipite.
Serm. 1. n. 14. „ Non moleste tulit quod in fide primus, factus est ordinis dignitate secun-
„ dus: nec zelo ductus est quod Petrus, qui ejus ducatu posterior credi-
B. Petrus „ dit, cujusque ad Fidem ipse prævius fuit, Prioratus tamen inter omnes
Damiani, „ Apostolos jura suscepit. „ Longanimitatis denique documentum addit,
Serm. 1. de in prædicatione Crucis ad mortem usque perseverans: Ut de illo dici pos-
S. Andrea. sit, quod de Domino Jesu Christo ait S. Augustinus: *Tanquam lignum illud*
S. August. *in quo fixa fuerunt membra morientis, etiam cathedra fuerit Magistri docen-*
Tract. 119. *tis*. Biduo vivens pendebat in Cruce, & docebat populum S. Andreas.
in Joann. III. In Cruce denique Martyrium consummavit, in mortis genere Christo
assimilatus, quæ certe maxima est Discipuli gloria. *Mihi absit gloriari, nisi*
in Cruce Domini nostri Jesu Christi. Crux Altare fuit, in quo suum con-
Sap. 18. 11. summavit sacrificium Dominus Jesus: Crux Altare pariter fuit, in quo suum
Simili pœna consummavit sacrificium Andreas. Christo quotidie sacrificium offerebat ut
servus cum sacerdos, sicut ipse respondit Ægeæ Proconsuli: „ Ego omnipotenti Deo,
Domino af- „ qui unus & verus est, immolo quotidie, non taurorum carnes, nec hir-
flictus est: & „ corum sanguinem, sed immaculatum Agnum in Altari; cujus carnem po-
popularis ho- „ steaquam omnis populus credentium manducaverit, Agnus qui sacrifica-
mo similis „ tus est integer perseverat & vivus, „ Seipsum simul offerebat Deo ut
Regi passus. *Hostiam viventem, sanctam, Deo placentem*: sed sacrificium vitæ suæ in
Acta S. An- Cruce consummavit, ut se cum Christo crucifixum modis omnibus vere di-
drea. cere posset: *Christo confixus sum Cruci*.
Rom. 12. 1. Et nos cum S. Andrea, imo cum Christo crucifigi debemus, complantati
similitudini mortis ejus, ut compatientes etiam conregnemus. Christianos
Galat. 2. 19. omnes spectat hoc Salvatoris Mandatum: *Qui vult venire post me, abneget*
semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me. Ac si dicat, Qui me
Luc. 9. 23. desiderat, se despiciat; qui vult facere voluntatem meam, discat frangere
suam. *Tota vita Christiani, si secundum Evangelium vivat, crux est &*
martyrium. Corpus Regenerati, caro est Crucifixi. Crux ferenda, non in-
S. August. terdum & per vices, sed semper, & perseveranter. *Quotidie*. Quatuor
Crucis cornua, quibus cupiditates nostræ domandæ, quibus hostium salutis
nostræ tela repellenda, sunt continentia, patientia, prudentia, humilitas
Luc. 9. 23. (ait S. Bernardus.) Felix Anima, quæ in hac cruce gloriatur, in hac cru-
ce triumphat, in ea perseverat! Oret quisquis in ea confixus est timore
& amore Dei; oret cum Sancto Andrea Dominum & Magistrum suum,
ne patiatur eum de cruce deponi. „ Qui Christi sunt, carnem suam cruci-
Galat. 5. 24. „ fixerunt cum vitiis & concupiscentiis ... In hac cruce, per totam istam
S. August. „ vitam, quæ in mediis tentationibus ducitur, perpetuo debet pendere
Serm. 205. „ Christianus. „ Non enim est in hac vita tempus evellendi clavos, de
alias de Di- quibus in Psalmo dicitur: „ Confige timore tuo carnes meas ..... Carnes
versis 63. „ sunt carnales concupiscentiæ; clavi sunt præcepta justitiæ: his illas ti-
„ mor Domini configit, qui nos illi acceptabilem hostiam crucifigit.

IN FESTO S. NICOLAI
Episcopi & Confessoris.

Tanquam prodigium factus sum multis ... Introibo in potentias Domini ... Deus, docuisti me a juventute mea, & usque nunc pronuntiabo mirabilia tua. Psalm. LXX. 7. &c.

DEus qui mirabilis est in Sanctis suis, in Sancto Nicolao Myrensi Epi-
scopo se maxime admirabilem præbuit, ut de ipso singulari quadam
& præcipua ratione dicere possint Concionatores qui ejus Panegyrim ador-
nant: *Scitote quia Dominus Sanctum suum mirificavit*. Innocentia, vocatio-
Psalm. 4. 4. ne, operibus & miraculis admirabilem fecit. Virtutibus, quibus eum a ju-
ven-

ventute instruxit. *Deus, docuisti me a juventute mea*. Vocatione, qua ipsum ad Episcopatum difficillimis temporibus provexit, & ut digne tanto munere fungeretur roboravit. *Tamquam prodigium factus sum multis, & tu adjutor fortis*. Miraculis, quibus vivus & mortuus claruit, & etiam nunc celebratur. *Introibo in potentias Domini, & usque nunc pronunciabo mirabilia tua*.

I. S. Nicolaus eximiæ sanctitati a Deo destinatus, parentum votis & precibus concessus, sub gratiæ manu ab infantia ad ultimum usque instans vitæ fuit. *In te confirmatus sum ex utero, de ventre matris meæ tu es protector meus*. A Spiritu Sancto institutus ad virtutem est, a Deo datus puer, ut *sobrie, juste, & pie* viveret in sæculo: pie, per orationis humilitatem, assiduitatem & fervorem; sobrie, per jejunii austeritatem; juste per caritatem, quæ tota est hominis Christiani justitia. Statim atque loqui cœpit Nicolaus, cœpit orare. Statim atque vivere cœpit Nicolaus, cœpit jejunare. Statim atque possidere bona temporalia cœpit Nicolaus, cœpit erogare. Mentem Deo consecravit assidua, humili & fervente oratione; corpus jejunii austeritate, divitias caritate & larga eleemosynarum erogatione. Effudit super eum Deus a teneris annis spiritum gratiæ & precum. Assidua, humili, & ferventi oratione gratiarum incrementum obtinuit. Orationis enim talis Dei gratia & misericordia semper comes est. *Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam & misericordiam suam a me*. Oratio justi clavis est cœli; ascendit oratio, & descendit miseratio. Sine intermissione orabat Nicolaus: & quid rogabat? Misericordiam Dei, beatam vitam, non res temporales, non perituras divitias, non sæculi honores & dignitates, non terrenam felicitatem. „ Sine intermissione orare, quid aliud est nisi beatam vitam, „ quæ nulla nisi æterna est, ab eo qui solus illam dare potest, desiderare? „ Oratio Nicolai pro signo data est Episcopis Provinciæ Lyciæ ad electionem Myrensis Episcopi in Domino congregatis, ut eum scilicet eligerent, quem summo mane orantem in Ecclesia, & Solem prævenientem ad benedictionem Dei invenirent. Idem signum electionis Pauli in Gentium Apostolum olim Ananiæ a Christo datum. „ Vade, & „ quære in domo Judæ Saulum nomine Tarsensem; ecce enim orat... „ Quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram „ gentibus & Regibus & filiis Israel. „ Episcopus creatus, in oratione perseveravit & ferventior fuit, pro se, pro populo, pro Gentilium & Hæreticorum conversione, pro Catholicorum confirmatione & sanctificatione, Deo ad ejus Altare, & continuo in altari cordis orationem offerens de fide pura & anima innocente profectam. Præceptum enim Domini Episcopis datum, & ab Apostolo promulgatum noverat, & exequi satagebat: „ Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in „ iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis: Qui „ condolere possit iis qui ignorant & errant; quoniam & ipse circumdatus „ est infirmitate. Et propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam „ & pro semetipso offerre pro peccatis. „

Psal. 63. 19.

S. Aug. Epist. 130. alias 121.

Act. 9. 11. 15.

Hebr. 5. 1.

Orationi jejunium adjunxit, pœnitentiam innocentiæ, ut de bonis carnis acceptum Deo sacrificium adoleret. Cœpit autem jejunare, statim atque cœpit vivere. Infans quarta & sexta feria semel dumtaxat, & vespere quidem lac sugebat, quam jejunii consuetudinem reliqua vita retinuit. Sic in Dei familiaritatem admissus est; sic ejus corpus angelificatum, (ut Tertulliani verbis utar) seu Angelicas dotes consecutum, ut Myræ existens, Constantino longe agenti vivens adhuc appareret, illumque ob tres Tribunos per calumniam damnatos increparet, ac insontes liberaret. „ Tanta „ est circumscripti victus prærogativa, ut Deum præstet homini contubernalem, parem revera pari.

Tertull. lib. de jejun. c. 6.

Sciens denique quia *Bona est oratio cum jejunio & eleemosyna*, & Apostolicam illam sententiam revolvens animo: „ Per ipsum ergo offera-

„ mus

Hebr. 13. 15. 16. „ mus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum confitentium, „ nomini ejus. Beneficentiæ autem & communionis nolite oblivisci: Talibus enim hostiis promeretur Deus:" Divitias cœpit erogare, ut primum cœpit possidere. Non modicas, sed copiosas; non parca sed larga manu eleemosynas erogavit; totum pie dilapidavit patrimonium. Psal. 111. 9. *Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi*. Se divitiarum dispensatorem existimavit, non Dominum; sed debitum reddere, non largiri, cum pauperes juvaret. Divitias congregatas & avaro servatas animo, in malum Domini sui cedere, stercoris instar nonnisi fœtorem & corruptionem animæ generare: Philip. 3. 8. Dispersas, uberrimam segetem meritorum, fructus justitiæ amplissimos, atque suavissimos producere. „ Omnia arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam ... 2. Cor. 9. 12. Qui autem administrat semen seminanti, multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum justitiæ vestræ.

Non copiosæ solum, sed humiles fuerunt S. Nicolai eleemosynæ. Dotem tribus puellis, quas noverca paupertas in peccati periculum conjiciebat, trinis noctibus furtim per fenestras immisit. Solis instar, aurum in terræ visceribus virtute sua producentis, beneficus sentitur, ubi non videtur. Matth. 6. 1. 3. & 4. Delitescere amat, & ignorari, eleemosynam secundum præceptum Christi erogat in abscondito. „ Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis ... Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, ut sit eleemosyna tua in abscondito, & Pater tuus qui videt in abscondito, reddat tibi ... Eccl. 29. 15. Conclude (*ait Sapiens*) eleemosynam in corde pauperis.

De his argumentis multa suppeditabit Theologia nostra Dogmatica & Moralis; de Oratione scilicet, Lib. 5. Art. 9. Tom. 10. De Jejunio Lib. 4. Cap. 5. Art. 5. §. 1. Tom. 9. De Eleemosyna, Cap. 3. ejusdem Libri Art. 11. Regulis 23. 27. 28. 29. 30. 31. & Lib. 3. Cap. 6. Art. 9. Regulis 5. 6. 7. 8. & 9. Tom. 7.

II. Deus S. Nicolaum admirabilem fecit vocatione qua illum ad Episcopatum provexit. Dei est sibi sacerdotes eligere. Indignus est sacerdotio qui absque Dei vocatione ad sacri honoris apicem promovetur; indignus qui illud ambit, qui propria sponte, non Dei electione subit *Onus Angelicis humeris formidandum*. Vide Tom. 5. Lib. 2. Tract. de Sacrament. Ordinis, Cap. 3. Art. 5. Regula 18. & Tom. 7. Lib. 3. Cap. 5. Art. 25. Regulis 5. & 6.

Hebr. 5. „ Non sumpsit sibimet honorem *Nicolaus*, *sed* vocatus a Deo tamquam „ Aaron, *sicut* Christus non semetipsum clarificavit ut Pontifex fieret, sed „ qui locutus est ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Quem- „ admodum & in alio loco dicit: Tu es sacerdos in æternum secundum „ ordinem Melchisedech." Non secundum ordinem Aaron, quamvis a Deo ut Aaron vocati esse debeant, instituti sunt Episcopi & Sacerdotes novæ S. Leo Sermon. 2. legis, quemadmodum nec Christus secundum ordinem Aaron, sed Melchisedech, summus & æternus Sacerdos est, quia „ Cum hujus divini sacerdo- „ tii Sacramentum etiam ad humanas pervenit functiones, non per gene- „ rationum tramitem curritur, nec quod caro & sanguis creavit, eligitur: „ sed cessante privilegio patrum, & familiarum ordine prætermisso, eos „ Rectores Ecclesia accipit, quos Spiritus Sanctus præparavit: Ut in popu- „ lo adoptionis Dei, cujus universitas Sacerdotalis atque Regalis est, non „ prærogativa terrenæ originis obtineat unctionem, sed dignatio cœlestis „ gratiæ gignat Antistitem." Sic ad Episcopatum vocatus Nicolaus, dotes omnes habuit tantæ Dignitati pares, quas Apostolus exprimit. 1. Tim. 3. *Irreprehensibilem, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorum, benignum, justum*, fecerat Spiritus Sanctus, ut sancte regere posset Ecclesiam Dei. Gregem sibi commissum pascere satégit *verbo prædicationis*, Ad Tit. 1. 8. *exemplo conversationis*, *fructu orationis*. * *Erat forma gregis ex animo*, non formarum violentarum, instar, quæ subjectum destruunt, nec in eo maS. Ber. Tract. nent, sed naturalium, quæ subjectum fovent ac tuentur, in eo manentes & residentes. Ecclesiaam Myrensem purgavit ab idololatriæ sordibus, ab Aria-

Arianorum erroribus defendit, pro Fide Christiana exilium & carcerem passus est, Diocletiano & Maximiano persecutionem moventibus; sed *Verbum Dei non erat alligatum*. A Constantino Magno Imperatore ab exilio revocatus, Ecclesiæque redditus suæ, Nicæno Concilio adfuit, Ariumque & ejus Hæresim unus ipse ex trecentis decem & octo Patribus suffragio suo damnavit. Myram redux, Catholicam de Filii divinitate & consubstantialitate doctrinam libere prædicavit, invicte defendit; ut merito de illo dici possit, quod de S. Athanasio scribit S. Gregorius Nazianzenus: „ Collapsam fidei doctrinam erigit, ac libere rursus Trinitas prædicatur „ super candelabrum posita, splendidoque unius Divinitatis lumine Animas collustrans." *in Evang. Ecce nos reliquimus omnia. 1. Petri 5. 3.* 2. Tim. 2. 9. Orat. 21.

III. Sanctum Nicolaum viventem adhuc in mortali corpore, & post obitum, ad hanc usque diem, Deus miraculis celebrem ac gloriosum fecit. *Introibo in potentias Domini*. In Dei nomine imperat mari & fluctibus, tempestates sedat, Nautis ipsum invocantibus adest, ipsosque ex naufragii præsenti periculo ereptos ad portum deducit. *Qui descendunt mare in navibus, facientes operationem in aquis multis: ipsi viderunt opera Domini, & mirabilia ejus in profundo. Dixit, & stetit spiritus procellæ, & siluerunt fluctus ejus, & lætati sunt quia siluerunt, & deduxit eos in portum voluntatis eorum.... Quis est hic, quia venti & mare obediunt ei?* Ex ejus sepulchro manat oleum salutare, quod languidis omnibus cum fide utentibus perenne medicamentum est. Ille scilicet *sicut oliva fructifera in domo Domini*, vir misericordiæ, oleum fundere non desinit ad curandos morbos infirmorum. *Et oleum in habitaculo justi.* Psalm. 106. 23. &c. Matth. 8. 27. Psal. 51. 10. Prov. 21. 20.

IN FESTO CONCEPTIONIS Deiparæ Virginis Mariæ.

Jacob genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus. Matth. 1.

HÆc omnium titulorum, honorum, privilegiorum Deiparæ Virginis summa. *De qua natus est Jesus*. Ob id *gratia plena, & benedicta in mulieribus*, ut Dei Mater esset. Huic dignitati in conceptione sua præparatur a Deo per gratiam uberrimam qua feliciter eam divina Misericordia prævenit; ut in ipso instanti quo in sanctæ Annæ sinu concepta est, ipsi accommodari possint verba illa Sponsi cælestis ad Sponsam, quæ typus erat: *Tota pulchra es, amica mea, & macula non est in te*. Deiparæ Virginis summa post Deum puritas, Immaculata conceptio, Maria, Christo excepto, cunctis superior. Ejus elogia. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4. §. 7. & Lib. 5. Art. 8. n. 3.*) Cant. 4. 7.

B. Virgo immunis ab originali peccato, secundum piam maximæ partis Fidelium opinionem, cui favet Ecclesia (*Lib. 3. Capit. 1. Artic. 1. num. 11.*) B. Virgo Maria *Adytum & sacrarium impeccantiæ*, a Proclo Constantinopolitano Archiepiscopo appellatur, Oratione 6. *Primitiæ nostræ reformationis; finis promissionum nobis a Deo factarum, & prædictionum; prænuntiatum divinæ gloriæ sacrarium; gentium bene exspectata salus*, a S. Germano Constantinopolitano Patriarcha: *Magnum Deitatis Templum*, a S. Petro Chrysologo Sermone 144. *Centrum & negotium omnium sæculorum*, a S Bernardo Sermone 2. de Pentecoste. Gratiæ qua in in beata conceptione præventa est, & gratiæ quæ ceteris Sanctis collata discrimen, his Prophetæ verbis Psalmo 45. expressum videtur: *Adjuvabit eam Deus mane diluculo.... Fluminis impetus lætificat civitatem Dei: Sanctificavit Tabernaculum suum Altissimus.... Deus in medio ejus non commovebitur*. Aliorum enim Sanctorum quidam in utero gratiam sanctificantem receperunt, ut Jeremias & Joannes Baptista: alii in pueritia, alii in ipsa morte, ut S. Latro: At beata Virgo Maria in ipsa conceptione per Christi gratiam præventa est. Ceteri gratia Christi Redemptoris mundati sunt a peccato quod

reipsa

reipsa contraxerant, vel commiserant; liberati sunt a captivitate diaboli, cui addicti fuerant: Virgo Maria per gratiam Christi Redemptoris præventa est, ne peccati originalis labem contraheret, cujus contrahendi debitum, ut Adami filia, & humano more genita, contraxerat; Gratiæ Christi medicinalis balsamnm Animæ ipsa creatione infusum, peccati originalis aftlandam ex carnis conjunctione contagionem antevertit, & avertit. Christi sanguini, ex substantia purissimæ carnis suæ formando, redemptionem suam debuit. Ipsa Draconem vicit, contrivit caput serpentis, per Dominum nostrum Jesum Christum. Et quid mirum, cum de sanctis Angelis mellifluus Bernardus scripserit, Christum Jesum ipsis quodam modo fuisse redemptionem? „ Qui enim erexit hominem lapsum, inquit, „ dedit stanti Angelo ne laberetur; sic illum de captivitate eruens, si„ cut hunc a captivitate defendens: solvens illum, & servans istum.

S. Bernard. Serm. 22. in Cant.

Quod & ante S. Bernardum scripsit S. Fulgentius: „ Non alia Gratia (in„ quit) stantem Angelum a ruina potuit custodire, nisi illa quæ lapsum „ hominem post ruinam potuit reparare. Una est in utroque gratia ope„ rata: in hoc ut resurgeret, in illo ne caderet: in illo ne vulneraretur, „ in isto ut sanaretur: ab hoc infirmitatem repulit, istum infirmari non „ sinit. „ Sic medicinalis Christi Redemptoris gratia ab aliis Sanctis infirmitatem depulit, Mariam infirmari non sivit: in aliis operata est ut sanarentur, in Maria ne vulneraretur: alios a captivitate eruit, Mariam a captivitate desendit. Vicit tamen Maria eadem virtute qua Sancti omnes Draconem antiquum vicerunt, virtute scilicet sanguinis Jesu Christi, qui de illa natus est. *Et vicerunt eum propter sanguinem Agni*. In aliis natura gratiam antevertit: in Maria natura gratiam antevertere minime ausa est. Id in nativitate duorum fratrum geminorum Phares & Zara adumbratum animadverto, qui in Genealogia Christi nominantur: „ Judas autem „ genuit Pharez & Zaran de Thamar..... Instante partu apparnerunt gemi„ ni in utero: atque in ipsa effusione infantium unus protulit manum, in „ qua obstetrix ligavit coccinum, dicens: Iste egredietur prior. Illo vero „ retrahente manum, egressus est alter. „ Id factum non esse vi naturæ, sed gratiæ dispensatione, S. Joannes Chrysostomus observat. *Non sit lege nascentium*, inquit, *sed ex Dei gratia, quæ tunc pueris aderat ista dispensans, & nobis quamdam imaginem futurorum in eorum nativitate depingens*.

S. Fulgent. Lib. 2. ad Trasimund. c. 3.

Apoc. 12.

Matth. 1.

Genes. 38. 27. 28. 29. Hom. 3. in Matth.

Natura & gratia velut duæ sorores, seu potius ut duo principia ad conceptionem Immaculatæ Virginis in sinu S. Annæ concurrunt. Natura manum prior exerit, corpus admirabilis infantis producendo & organa disponendo: Gratia parata est ad præoccupandam, sanctificandam, & ornandam Animam. Humana ratio naturam primas habituram in Mariæ conceptione auguratur, videns ipsam insignem purpura Regnum & Sacerdotum ex quibus originem ducit. Ista, inquit, *Egredietur prior*. Sed falleris, infirma ratio, manum retrahet natura, gratiam reverebitur, primasque illi cedet in præparatione Tabernaculi quod sibi Verbum Divinum ab æterno elegit. *Natura Gratiæ cedit, ac tremula stat, progredi non sustinens*. Est omnibus elementis sola aqua ab initio perfecta. Aer sine luce, terra sine cultu. *Solus liquor semper materia perfecta, læta, simplex, de suo pura*. Rationem affert Tertullianus: quia sedes erat Spiritus Sancti, qui ferebatur super aquas: *Dignum vectaculum Deo subjiciebat*. Alii Sancti in conceptione sua terræ incompositæ, rudi, incultæ, inani, aeri caliginoso similes: Maria in conceptione sua aquæductui de paradiso exeunti. Templum scilicet sedesque Dei parabatur. *Dignum vectaculum Deo subjiciebat*. Quamobrem hæc illi verba Ecclesia accommodat: *Et qui creavit me, requievit in tabernaculo meo*. Primo igitur suæ vitæ momento in sinu Matris, a Deo præventa est in benedictionibus dulcedinis. *Adjuvabit eam Deus mane diluculo*. En primum gratiæ, quæ Deiparæ Virgini in conceptione sua collata est, discrimen ab ea quæ ceteris Sanctis collata fuit.

S. Joannes Damasc. Orat. 1. de Nativ. B. Virg.

Eccli. 24. 41.

Ibid. Vers. 12.

II. Discrimen alterum, est quod alii Sancti portionem gratiæ; Maria gra-

gratiæ plenitudinem receperit. *Fluminis impetus lætificat civitatem Dei. Singulis se gratia largita est per partes; Mariæ vero simul se totam dedit gratiæ plenitudo.* Christo scilicet Gratiæ fonti & anctori propinquior fuit, ut ejus Mater: & ideo præ ceteris debuit a Christo gratiæ plenitudinem obtinere: *Ut eum qui est plenus omni gratia in se reciperet, & eum pariendo, quodammodo gratiam ad omnes derivaret*: Christus fons gratiæ; Maria aquæductus; qui plenitudinem fontis ipsius de corde Patris accipiens, nobis edidit illum, si non prout est, saltem prout capere poteramus. Ipsi jam tunc dici potest: „ Ave gratia plena. *Deus* cœlesti rore „ aream rigaturus, totum vellus prius infudit. Redempturus humanum ge- „ nus, pretium universum contulit in Mariam .... Altius ergo intueami- „ ni quanto devotionis affectu a nobis eam voluerit honorari, qui totius „ boni plenitudinem posuit in Maria: ut proinde si quid spei in nobis est, „ si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea noverimus redundare. " Totis igitur præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam veneremur, quia sic est voluntas ejus qui *Totum nos voluit habere per Mariam*. Ideo gratiæ plenitudinem recepit, cum alii stillicidia tantum receperint.

S. Petrus Chrysol. Serm. 143.

S. Thomas 3. p. q. 27. art. 5.

S. Bernard. Serm. in Nativ. B. M. de Aquæductu.

III. Tertium discrimen gratiæ, quæ Deiparæ Virgini in sua conceptione infusa, ab ea quæ ceteris Sanctis collata est, in eo consistit quod beatæ Virgini inamissibili quodam modo collata fuerit: ceteris modo amissibili. *Deus in medio ejus non commovebitur*. Scilicet omnis ad malum propensio, omnis difficultas in bono, ab ea singulari privilegio, & gratia uberiori sublatæ sunt: quod privilegium nemini Sanctorum præter ipsam a Deo concessum est. *Nam*, ut præclare disserit S. Thomas, *illos quos Deus ad aliquid eligit, ita præparat ac disponit, ut ad id ad quod eliguntur, inveniantur idonei, secundum illud Apostoli*: Idoneos nos fecit Ministros novi Testamenti. *Beata autem Virgo divinitus electa fuit ut esset Mater Dei: & ideo non est dubitandum quin Deus per suam gratiam ad hoc tam idoneam reddiderit, secundum quod Angelus ad eam dicit*: Invenisti gratiam apud Deum; ecce concipies, &c. *Non autem fuisset idonea Mater Dei, si peccasset aliquando: tum quia honor parentum redundat in prolem.* Gratia filiorum, patres eorum. *Unde a contrario, ignominia Matris in Filium redundasset. Tum etiam quia singularem affinitatem habuit ad Christum, qui ab ea carnem accepit. Dicitur autem 2. ad Corinthios 6.* Quæ conventio Christi ad Belial? *Tum etiam quia singulari modo Dei Filius, qui est æterna Sapientia, in ipsa habitavit, non solum in anima, sed etiam in utero. In malevolam* autem *animam non introibit Sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis*. Et ideo simpliciter cum Ecclesia sentiendum est, quod beata Virgo per gratiæ suæ singulare privilegium consecuta est ut nullum peccatum actuale committeret, nec mortale, nec veniale, ut sic in ea impleretur quod de Sponsa cœlesti in Canticis dictum est: *Tota pulchra es, amica mea, & macula non est in te*. Hinc S. Augustinus: „ Unde enim scimus quid ei plus gratiæ collatum „ fuerit ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere ac parere „ meruit, quem constat nullum habuisse peccatum.

3. p. q. 2. 7. art. 4.

2. Cor. 3.

Proverb. 17.

Sap. 1.

Cant. 4.

Lib. de Natura & Gratia, C. 36.

IV. Beatissima Virgo Gratiæ suæ fideliter cooperata est; statim atque ad rationis & liberi arbitrii usum pervenit. Hancne sumus imitati, fideliter conservando baptismalem gratiam? In ipso diluculo rationis, in vitæ moralis initio, an gratiæ nos ad Deum diligendum & ejus mandata servanda vocanti fideliter respondimus & cooperati sumus? Possumus ne absque mendacio cum Apostolo dicere: *Gratia Dei in me vacua non fuit*? Heu! quoties Spiritui Sancto restitimus? Quoties gratiam in vacuum recepimus! Quoties inspirationes sanctas extinximus? Quoties gratiam amisimus, quam poteramus conservare, quamvis thesaurum istum portantes in vasis fictilibus: cum Deus non faciat nobis occasionem nisi ab ipso fecerimus casum, & *Neminem deserat, nisi deseratur, ut pie semper justeque vivatur*? Gratiæ quidem plenitudinem non accepimus, quod Mariæ privilegium est; sed, quæ

1. Cor. 1. 10.

S. August.

2. Petr. 3. 18. quæ Dei misericordia est, sufficientiam & habuimus, & habemus nobis paratam. Demus operam, ut cum ejus adjutorio in gratia crescamus. *Crescite in gratia, & in Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi .... Coronat in*
S. Aug. Tr. 3. in Joan. *nobis Deus dona misericordiæ suæ; sed si in ea gratia quam primam accepimus perseveranter ambulemus.*

IN FESTO S. THOMÆ APOSTOLI.

Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Ps. cxxxviij. 12.

Genes. 1. 2. 3. 4. IN Apostolo Thoma mystice impletum est, quod Genesis initio legimus: *Tenebræ erant super faciem abyssi, & dixit Deus, Fiat lux: Et facta est lux. Et vidit lucem quod esset bona. Appellavitque Deus lucem diem.* Thomas, secundum nominis significationem, abyssus est. Cum Deus per Filii Unigeniti mortem & resurrectionem mundum a se mirabiliter conditum admirabilius repararet, *Tenebræ erant super faciem Abyssi*. Incredulitatis & dubitationis caligo quædam Thomæ mentem inumbrabat, quæ nec resurgente Christo, & Apostolis quibus se conspicuum præbuerat, ejus
Joan. 20. 25. Resurrectionem testimonio suo confirmantibus, depulsa est. *Nisi videro in manibus ejus figuram clavorum, & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam.* Verum ubi Christus illi etiam se conspicuum præbuit post dies octo dicens: *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis.* Mens ejus plena fidei luce illustrata est. *Et dixit Deus, Fiat lux, & facta est lux:* Fidei suæ plenitudine & firmitate diem exhibuit Ecclesiæ plenum, serenum, lætum. *Appellavitque Deus lucem diem.* Fidei suæ plenitudine, firmitate, fervore, humilitate, prioris dubitationis & incredulitatis maculam eluit. *Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus.* Ex vulneribus sacratissimorum pedum Christi hausit humilitatem & firmitatem fidei. Ex vulnere lateris Christi & corde illius sacratissimo hausit fervorem fidei. Ex vulneribus manuum Christi hausit operationem fidei. Sit fides nostra, ut fides S. Apostoli Thomæ, humilis & firma; fervens & caritate succensa; operans & bonorum operum effectrix:

Fides humilis, curiositatem excludit (*Lib. 1. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 1.*) Dei auctoritate, non humana ratione in rebus salutis duci debemus (*Ibidem.*) Intelligentia, merces fidei. (*ibid.*) Pœna curiositatis in rebus Religionis. (*ibid.*) Fides sine caritate & bonis operibus nihil prodest ad salutem. (*Quæst. 1. Art. 5.*)

I. Deus qui jussit de tenebris lumen splendescere, ex Apostoli Thomæ incredulitate maximum ipsius, Ecclesiæque bonum elicuit, fidem scilicet
S. Greg. M. Hom. 26. in Evang. Divinitatis, Incarnationis, ac Resurrectionis suæ plenissimam ac firmissimam. „ Egit namque miro modo divina clementia, ut Discipulus ille du- „ bitans, dum in Magistro suo vulnera palparet carnis, in nobis vulnera „ sanaret infidelitatis. Plus enim nobis Thomæ infidelitas ad fidem, quam „ fides credentium Discipulorum profuit, quia dum ille ad fidem palpan- „ do reducitur, nostra mens omni dubitatione postposita in fide solida- „ tur. Sic quippe Discipulum Dominus post Resurrectionem suam dubita- „ re permisit, nec tamen in dubitatione deseruit, sicut ante nativitatem „ suam habere Mariam sponsum voluit, qui tamen ad ejus nuptias non „ pervenit. Nam ita factus est Discipulus dubitans & palpans testis veræ „ Resurrectionis, sicut Sponsus Matris fuerat custos integerrimæ virgini- „ tatis. „ Quam occulata, quam humilis, quam firma fides ejus! *Domi-*
Joan. 20. 28. *nus meus, & Deus meus!* Christum Jesum Deum simul & hominem confessus est. Tenebræ erant super faciem abyssi, in corde Thomæ, antequam ipsi illucesceret dies quam fecit Dominus. Venit caput hujus diei, & dixit: *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam,*

tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Quasi diceret: *Sciebam vulnera tua, servavi tibi cicatricem meam. Sed plane mittens manum suam, complevit fidem. Quæ est enim fidei plenitudo? Ut non credatur Christus tantum homo, nec credatur Christus tantummodo Deus, sed homo & Deus. Ipsa est fidei plenitudo, quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Thomas oblatis sibi cicatricibus & membris Salvatoris sui, ubi tetigit, exclamavit: Dominus meus, & Deus meus. Hominem tetigit, Deum cognovit: Tetigit carnem, respexit ad Verbum; quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* Arii, Nestoriique hæreses S. Thomæ confessio refellit ac destruit; Arii, qui Filium Dei vere Deum, Patrique Æterno consubstantialem esse negabat; Nestorii, qui unam Dei hominisque personam esse inficiabatur. *Dominus meus, & Deus meus! Veritatem Evangelici Sacramenti Thomas intelligens, Dominum suum & Deum suum esse confessus est. Non hic honoris est nomen, sed naturæ confessio est; rebus enim ipsis atque virtutibus Deum credidit. Resurrexisse enim per se ex mortuis in vitam nisi Dei natura non potuit.* S.Aug. Ser. 25. novissimæ Edit. Paris. Joan. 1. 14. S. Hilar. lib. 7. de Trinit.

Thomæ fides ante infirma & titubans, in Christi vulneribus fundata & confirmata est. *Statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos. Et immisit in os meum canticum novum, carnem Deo nostro . . . . Petra autem erat* Christus. De qua dicitur in Cantico Canticorum: *Columba mea in foraminibus petræ*. Foramina petræ, vulnera Christi. *Bona foramina, quæ fidem adstruunt Resurrectionis, & Christi divinitatem.* Dominus meus, & Deus meus! *Unde hoc reportatum oraculum, nisi ex foraminibus petræ?* Psal. 39. 3. 1. Cor. 10. 4. Cant. 2. 14. Bern. Serm. 61. in Cant.

II. Fervens S. Thomæ fides, ex vulnere lateris Christi fervoris sui & amoris quo succensa erat, incrementum accepit. Ante Christi Passionem & resurrectionem jam mirum in modum ardens erat cor ejus amore Christi. Ad ipsum ubique sequendum & commoriendum se paratissimum exhibebat. Christo ad Lazarum suscitandum Bethaniam eunte, quæ Hierosolymis vicina erat, ubi se brevi mortem passurum Discipulis prænuntiaverat, dicit Thomas condiscipulis: *Eamus & nos, ut moriamur cum eo.* Magnanimitatis Thomæ, non minora quam dubitationis testimonia hæc verba sunt: *Nisi videro in manibus ejus* &c. *Pusilla fides* (ait S. Bernardus) *sed de magnitudine animi miro modo descendens.* Joan. 11. 16.

III. Fides S. Thomæ otiosa & segnis non fuit, sed activa & per caritatem operans. Peregrinationes difficillimas suscipiens, labores immensos tolerans pro Christi gloria in prædicatione Evangelii Parthis, Medis, Bactris, Persis, Indis, ad finem usque vitæ, quam martyrio consummavit Calaminæ sagittis confossus, ut morte sua velut signo Christianæ Religionis, quam prædicaverat, veritatem confirmaret. *Posuit me quasi signum ad sagittam.* Christum esse Veritatem, cui credendum; Viam, per quam tenendum; Vitam ad quam perveniendum, prædicatione suatot Gentes docuit, sanguine confirmavit. Id a Christo Jesu didicerat sanctus ille Apostolus. Cum enim Christus Discipulis suis dixisset: *Vado parare vobis locum: Et si abiero, & præparavero vobis locum, iterum venio, & accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego, & vos sitis. Et quo ego vado scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quo vadis, & quomodo possumus viam scire? Dicit ei Jesus. Ego sum via & veritas & vita Nemo venit ad Patrem nisi per me.* Quasi diceret: *Qua vis ire? Ego sum via. Quo vis ire? Ego sum veritas. Ubi vis permanere? Ego sum vita.* Via, Christus est humilis. Veritas & vita, Christus excelsus & Deus. Si ambules „ in humili, pervenies ad excelsum. Si infirmus humilem non asperne- „ ris, in excelso fortissimus permanebis. Quia non habebamus qua iremus „ ad veritatem, Filius Dei qui semper in Patre veritas & vita est, assu- „ mendo hominem factus est via. Ambula per hominem, & pervenies „ ad Deum: Per ipsum vadis, ad ipsum vadis. Noli quærere qua ad „ illum venias, præter ipsum. Si enim via esse ipse noluisset, semper „ erra- Thren. 3. 12. S. Aug. Serm. 142. alias 54. de Domini Verb. Dom. & Ser. 141. alias 55. de Verb. Dom.

„ erramus. Factus ergo via est qua venias. Non tibi dico, Quære
„ viam. Ipsa via ad te venit: Surge & ambula. Qui bene vivunt, &
„ in Christum non credunt, bene currunt, sed in via non currunt.
„ Quanto plus currunt, plus errant, quia a via recedunt. Si autem ad
„ Christi fidem convertantur, perveniunt ad vitam, tenent viam, bene
„ ambulant, & non errant. Hanc viam cognovit & prædicavit S. Thomas
„ Apostolus; hanc teneamus, ut ad Christum ipsum, quatenus apud Pa-
„ trem Veritas & Vita est, perveniamus.

IN FESTO S. STEPHANI PROTOMARTYRIS.

Stephanus plenus gratia, fortitudine, & Spiritu Sancto. Act. vij.

PLenitudo gratiæ Stephanum primi Diaconi Ministerio dignum effecit. Plenitudo fortitudinis Stephanum Protomartyris corona decoravit. Plenitudo Spiritus Sancti Stephanum primum ac nobilissimum post Christum Jesum caritatis exemplar mundo exhibuit.

I. De S. Stephani electione ad primi Diaconi ministerium, vide *Act. Cap. 6.* Diaconi electi ad Altaris ministerium, ad divini etiam verbi ubi opus esset prædicationem; ad Viduarum & pauperum curam. His functionibus obeundis fides plena, sapientia eximia, castitas Angelica, fidelitas summa necessariæ erant. Fides Mysteriorum & Sacramentorum, quorum electi sunt Ministri per orationem & manuum impositionem Apostolorum: Sapientia, ad Scripturarum Sacrarum intelligentiam & explicationem: Castitas ad curam & consolationem viduarum; fidelitas ad bonorum Ecclesiasticorum seu eleemosynarum dispensationem. *Quæritur enim inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur.* His dotibus præ omnibus Christi Discipulis eminebat Stephanus. *Et elegerut stephanum virum plenum fide & Spiritu Sancto.* Fide *faciebat prodigia & signa magna in populo*, ut Christianæ Religioni conciliaret auctoritatem: Sapientia plenus erat ad Scripturam
Act. 6. 9. 10. Sacram exponendam, & convincendos Judæos. *Surrexerunt autem quidam de Synagoga quæ appellatur Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant a Cilicia & Asia disputantes cum Stephano: & non poterant resistere sapientiæ & Spiritui qui loquebatur.* In Stephano scilicet
Luc. 21. 15. impletum est illud Christi Domini promissum: *Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere & contradicere omnes adversarii vestri.*
Tertull. Action. 6. Eminebat castitate, quæ ipsum Angelis coæquabat. Virgines enim *in terris non nubendo, de familia Angelica deputantur.* Ideo *Intuentes eum omnes qui sedebant in Concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem Angeli.*

II. Plenitudo fortitudinis Stephanum Protomartyris corona decoravit. Fortitudo maxime elucet patiendo mortem, in testimonium fidei Christianæ. Stephani fortitudo admirabilis, qui mortem pro defensione Veritatis & Religionis Christianæ ante Apostolos ipsos passus est, eamque primus omnium sanguine suo confirmavit. Christus ad hoc venit in mundum ut testimonium perhiberet veritati, illamque non solum prædicatione & miraculis, sed passione ac morte sua confirmaret. Stephanus Dominum Jesum imitatus, testis extitit Evangelicæ Veritatis, non docendo solum, disputando, ac defendendo nascentem Religionem contra Judæos in Synagogis, in Concilio, coram Principe Sacerdotum, Scribis & Senatoribus Judæorum, sed pro ipsa primus omnium post Christum moriendo. *Sanguis Martyrum semen Christianorum*, Stephani sanguis semen Martyrum, quibus e-
Tertull. xemplum patiendi pro Christo, & pro veritate ac justitia usque ad mortem certandi præbuit. *Quando Stephanus pro Christo primus sanguinem fudit,*
S. August. Serm. 314. alias 45. de Diversis. *quasi corona processit de cælo, ut eam sumerent sequentes in præmio, qui præcedentis virtutem imitarentur in prælio. Impleverunt postmodum terram crebra martyria.* Falsi testes adversus Christum insurrexerunt, falsi testes adversus Stephanum pariter suscitati sunt, Dixerunt illi: *Nos audivi-*

mus

mus eum dicentem: Ego dissolvam Templum hoc manufactum, & per triduum aliud non manufactum ædificabo. De Stephano dixerunt. *Audivimus eum dicentem: Quoniam Jesus Nazarenus hic destruet locum istum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis Moyses*. Christus ductus est extra civitatem ut crucifigeretur: Stephanus extra civitatem ejectus est ut lapidaretur. Christus proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta: Stephanus lapidum undique ingruentium grandinem, quasi blasphemiæ reus, pro Christo forti & alacri animo sustinuit. Unde vero tanta illi fortitudo, nisi a Christo quem in cœlo ad dexteram Dei stantem intuebatur? *Intendens in cœlum vidit gloriam Dei, & Jesum stantem a dextris Dei. Et ait: Ecce video cœlos apertos, & Filium hominis stantem a dextris Dei*. Animos addebant Stephano futura prœmia. Si enim sub im„ bre lapidum constitutus futura præmia non cogitasset, quomodo illam „ grandinem pertulisset? Sed illius præceptum gestabat in animo, cujus „ præsentiam cernebat in cœlo; & ad eum flagrantissimo amore suspensus, „ carnem, quamtocyus relinquere, & ad ipsum cupiebat advolare: nec „ mortem jam timebat, quia Christum, quem pro se occisum sciebat, vi„ ventem videbat; ac festinabat etiam mori pro illo, ut viveret cum illo. *Jesum stantem videbat, ideo stabat, & non cadebat, quia stans sursum, & deorsum certantem desuper spectans, invictas Militi suo vires, ne caderet, suggerebat*. Vidit cœlos apertos, vidit, & ut bonus Miles Christi violenter invasit, sciens dixisse Dominum: *Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*. In certamine autem Dominum invocabat Martyr sanctissimus, dicens: *Domine Jesu, accipe spiritum meum*. Ita stans orabat. *Exigebat* enim *debitum quod Martyribus promissum erat*, debitum de quo dicit Apostolus: *Ego enim jam delibor, & tempus resolutionis meæ instat. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi: de reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex*. Protomartyri Stephano congrue accommodari potest illud Prophetæ oraculum: *Iste in excelsis habitabit*, corde scilicet fixus in cœlis: quos videt apertos: *Munimenta saxorum sublimitas ejus*: lapides scilicet quibus obruitur, gradus sunt quibus ad cœlum ascendit. *Panis ei datus est*, panis veritatis, sapientiæ, panis vitæ & intellectus: *Aquæ ejus fideles sunt*; divinæ gratiæ, cœlestium consolationum fontes soli non deficiunt in agone. *Regem in decore suo videbunt oculi ejus*. Jesum fortitudinem Martyrum, sui certaminis agonothetem, *Stantem a dextris Dei*. Quia vero Jesum in gloria sua intenti, terrena omnia bona vilescunt, ideo oculi ejus *cernent terram de longe*. Quomodo enim de longe non cernet terram morientium, qui propius intuetur terram viventium? Deum timens simul & amans, lapides & mortem non timet; qui enim timet Dominum, nihil trepidabit. *Cor tuum meditabitur timorem*. Judaicæ Gentis Legisperiti & Sapientes Stephani sermone convicti & confusi manent. *Ubi est litteratus? Ubi Legis verba ponderans? Ubi doctor parvulorum?* Superbi Doctores, cœlesti sapientia vacui, linguam eruditam & disertam Stephani intelligere non possunt, quia nolunt. *Populum impudentem non videbis, populum alti sermonis, ita ut non possit intelligere disertitudinem linguæ ejus, in quo nulla est sapientia*. Aspides surdæ obturant aures suas, ut non exaudiant vocem incantantis sapienter. *Exclamantes autem voce magna, continuerunt aures suas, & impetum fecerunt unanimiter in eum*.

III. Plenitudo Spiritus Sancti Stephanum primum ac nobilissimum, post Christum Jesum, caritatis exemplar mundo exhibuit. Pro inimicis oravit mortem sibi inferentibus: *Positis autem genibus clamavit voce magna, dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Pro se orans stabat, pro eis genua figebat. Discrevit justum a peccatoribus: Pro justo stans petebat, quia mercedem exigebat: Pro peccatoribus genua fixit, quia sciebat quam difficile pro tam sceleratis posset exaudiri*. „ Quamvis justus, quam„ vis

[Marginalia: Marci. 14. 58. — Act. 6. 1. — Act. 7. 55. — S. August. Serm. 414. Alias 65. de Diversis. — Matth. 11. 12. — 2. Tim. 6. 6. — Isai. 33. 16. — Psal. 57. 5. Act. 7. 56. — Act. 7. 59. — S. August. 385. alias 9. de Diversis 3.]

„ vis sub ipsa corona constitutus, non præsumpsit, sed genu fixit; non at-
„ tendens quid ipse dignus esset petendo accipere, sed quid ipsi digni es-
„ sent, a quibus volebat horrenda supplicia removere. *Domine, ne statuas*
„ *illis hoc peccatum*. Christus sedebat in Cathedra Crucis, & docebat Ste-
„ phanum regulam pietatis. Imitatur iste sublimem humilis, Creatorem
„ creatura, Mediatorem victima, Deum & hominem homo: Deum Chri-
„ stum, sed in Cruce hominem, dicentem. *Pater, ignosce illis, quia ne-*
„ *sciunt quid faciunt*. Nemo dicat: Ille oravit pro inimicis suis, quia
„ Christus, quia Deus, quia Unicus: Quis sum ego qui hoc faciam? Si
„ multum est ad te Dominus tuus, nescis quia Stephanus est conservus
„ tuus? Ecce Stephanus fecit: de se? de suo fecit? Si autem de dono Dei
„ fecit, numquid intravit & contra te clausit? Numquid pontem transi-
„ vit, & præcidit? Multum est ad te? Pete & tu. Fons manat, non sic-
S. Aug. Serm. „ cavit . . . . . . *Si multum ad te putas imitari Dominum tuum: attende*
317. alias 9. *Stephanum conservum tuum. Dominus Christus unicus Dei Filius; numquid*
de Diversis. *hoc Stephanus? Dominus Christus de incorrupta Virgine natus; numquid*
hoc Stephanus? Dominus Christus venit non in carne peccati, sed in simili-
tudine carnis peccati; numquid hoc Stephanus? „ Sic natus est ut tu; in-
„ de natus est, unde & tu; ab eo renovatus est, a quo & tu; tanti va-
„ let, quanti vales. Unum instrumentum nobis factum est. Evangelium
„ instrumentum est, ubi omnes empti sumus: Ubi tu, ibi ille. Quia servi
„ sumus, instrumentum est: Quia filii sumus, testamentum est. Ipsum at-
„ tende, conservum attende. Multum est ad te, quia infirmos oculos ha-
„ bes, intueri Solem: lucernam vide. Stephani oratio quam potens, quam
„ efficax? Saulum Ecclesiæ peperit, qui lapidantibus consentiens, eorum
„ vestimenta servabat. Si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non
Apolog. 13. haberet. *Præceptum est nobis ad redundantiam benignitatis etiam pro inimi-*
cis Deum orare (inquit Tertullianus.) Si lapides in aquam injicias, quasi
intumescit & redundat aqua. Quo majori impetu inimici Stephani & ve-
ritatis in ipsum lapides jaciunt, caritas ejus magis effervescit, benignitas
ejus ita redundat, ut Deum pro ipsis oret. *Ad redundantiam benignita-*
tis. Christus amare & acerbe arguit Judæos, sed amando. *Væ vobis Scri-*
Matth. 23. 13. *bæ & Pharisæi hypocritæ*. Cum ista dicebat, quis non putaret quod il-
los oderat? Venit ad crucem, & ait: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt*
quid faciunt. Ita Stephanus Judæos prius arguit & objurgat dicens: *Dura*
Luc. 23. 34. *cervice, & incircumcisis cordibus & auribus, vos semper Spiritui Sancto*
restitistis, sicut patres vestri, ita & vos. Sævire videtur, *Lingua ferox, cor*
S. Aug. Serm. *lene. Clamabat, & amabat. Sæviebat, & salvos fieri volebat*. Positis au-
315. tem genibus clamavit voce magna dicens: *Domine, ne statuas illi hoc pec-*
catum.

Quod Martyres honoramus, nobis prodest, non illis. Solemnitates Mar-
tyrum, exhortationes sunt Martyriorum. *Honorare, & non imitari, nihil*
est aliud quam mendaciter adulari. Imitetur S. Stephani fidelitatem unus-
S. Aug. Serm. quisque in vocationis suæ statione sui officiis fideliter adimplendis, ca-
325. vens ne desit gratiæ Dei. S. Stephani fortitudinem imitetur in adversis pa-
tienter ferendis, ut nec deliciæ sæculi, nec damna, nec persecutiones ip-
sum a caritate Christi separent. *Nondum enim usque ad sanguinem restiti-*
stis, adversus peccatum repugnantes. S. Stephani caritatem imitemur, ini-
micos diligendo, & pro illis orando. Id si difficile videatur, in cœlum
Hebr. 12. 4. convertamus oculos; intuemur Jesum stantem ad dexteram Dei, nobis mer-
cedem æternam, quæ Deus ipse est, parantem.

IN

IN FESTO S. JOANNIS
Apostoli & Evangelistæ.

Erat recumbens unus ex Discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus.
Joan. xiij. 23.

MAgna S. Joannis dignitas & excellentia, quod Dilectus Jesu Discipulus appellari & esse meruerit. Omnes ejus prærogativæ hoc uno nomine exprimuntur Apostolum fuisse, Evangelistam, Prophetam, Virginem, & Martyrem, magnum est: sed hos omnes honorum titulos complectitur dilecti Jesu Discipuli nomen. *Quem diligebat Jesus*. Hoc se nomine ubique designat Joannes, proprio suo tacito nomine, quasi solum diligeret Jesus, ut hoc signo discerneretur a ceteris, quos utique omnes diligebat: *Quid ergo nisi amplius se dilectum, cum hoc diceret, volebat intelligi? Quod absit ut mendaciter diceret. Quod autem majus dare potuit Jesus majori erga eum suæ dilectionis indicium, quam, ut homo cum ceteris condiscipulis suis socius tantæ salutis, solus tamen discubuerit super pectus ipsius Salvatoris?* Quæstio movetur, Utrum Joannes qui plus a Christo dilectus fuit, magis etiam Christum dilexerit, ac proinde melior fuerit Petro? Petrum enim magis dilexisset significare videntur hæc Domini verba. *Diligis me plus his?* Aliunde Joannem fuisse magis dilectum, certum est. Qui vero dixerit Christum magis dilexisse illum a quo minus diligebatur, injuriam Christo facere videtur. „ Quantum ipse sapio (*inquit S. Augustinus*) me„ liorem qui plus diligit Christum, feliciorem vero quem plus diligit Chri„ stus, facile responderem: si justitiam Liberatoris nostri minus eum dili„ gentis a quo plus diligitur, & eum plus a quo minus diligitur, quem„ admodum defenderem, pervidérem. In ambigua quæstione Sanctus ipse „ Augustinus ad Mysterium confugit, dicens. Vitam activam quæ signifi„ catur per Petrum, plus diligere Deum quam vitam contemplativam, „ quæ significatur per Joannem, quia magis sentit præsentis vitæ angu„ stias, ab eisque liberari, & ad Deum ire vehementius desiderat. “ Vi„ tam vero contemplativam Deus plus diligit, quia magis eam conservat. „ Non enim cum vita corporis finitur, sicut vita activa. Quidam vero di„ cunt quod Petrus plus dilexit Christum in membris; & sic etiam a Chri„ sto plus fuit dilectus. Unde ei commendavit Ecclesiam. Joannes vero „ plus dilexit Christum in se ipso: & sic etiam plus ab eo fuit dilectus. „ Unde ei commendavit Matrem. Alii vero dicunt, incertum esse quis „ illorum plus Christum dilexerit amore caritatis: & similiter quem Deus „ plus dilexerit in ordine ad majorem gloriam vitæ æternæ. Sed Petrus „ dicitur plus dilexisse, si fervor amoris spectetur: Joannes vero plus di„ lectus, si ratio habeatur familiaritatis, cujus majora quædam indicia il„ li Christus exhibuit ob juventutem & castitatem. Alii vero dicunt, „ quod Christus plus dilexit Petrum quantum ad excellentius donum cari„ tatis: Joannem vero plus quantum ad donum intellectus. Unde simplici„ ter Petrus fuit melior & magis dilectus, sed Joannes secundum quid, „ Præsumptuosum tamen videtur hoc dijudicare, ut dicitur Proverb. XVI. „ *Spiritum ponderator est Dominus*, & non alius. Hac igitur quæstione, „ quæ plus habet curiositatis, quam ædificationis, seposita, duo in hoc „ Sermone expendemus. 1. Quid major Christi dilectio S. Joanni præstite„ rit? 2. “ Quid Joannes Christi dilectioni rependerit?

S. Hier. lib. 1. contr. Jovin.

S. Aug. Tract. 124. in Joan.

S. Thomas 1. p. q. 20. art. IV. ad 3.

I. Discrimen statuit Doctor Angelicus inter voluntatem Dei, & nostram, quod voluntas nostra non est causa bonitatis rerum, sed ab ea movetur sicut ab objecto: Unde amor noster quo bonum alicui volumus, non est causa bonitatis ipsius; imo bonitas ejus vera vel æstimata provocat amorem quo ei volumus & bonum conservari quod habet, & addi quod non habet, & ad hoc operamur: Sed amor Dei est infundens & creans bonitatem in re-

S. Th. 1. p. q. 20. art. 2.

bus. Singularia igitur, magna & excellentia dona Joanni Apostolo præstitisse Jesum, qui ipsum præ ceteris Discipulis diligebat, minime dubium est. *Erat recumbens unus ex Discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus.* Christus Jesus Joannem præ ceteris Discipulis conscium fecit arcanorum suorum; participem bonorum suorum; consortem dolorum suorum. In sinu Jesu recumbens, conscius effectus est arcanorum ejus; a Christo Virgini Mariæ in filium datus, particeps factus est bonorum ejus: Juxta Crucem Jesu morienti adsistens, consors fuit dolorum ejus.

Joan. 1. 8. I. Sinus quid aliud est quam secretum? Filius Dei in sinu Patris arcana ejus cognoscit, doctrinam ab eo acceptam hominibus revelat. *Deum nemo vidit unquam: Unigenitus Filius qui est in sinu Patris ipse enarravit.* Joannes in sinu Jesu recumbens doctrinam suam, altissimaque Mysteria, ex illo divino fonte hausit. „ De illo pectore in secreto bibebat; sed quod in „ secreto bibit, in manifesto eructavit, ut perveniret ad omnes Gentes „ non solum Incarnatio Filii Dei, & Passio, & Resurrectio, sed etiam „ quod erat ante Incarnationem, Unicus Patri, Verbum Patris, coæternus „ generanti, æqualis ei a quo missus est, sed in ipsa missione minor fa- „ ctus, quo major esset Pater. *Enarravit in Evangelio suo* quod nec oculus „ vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit ... Si in cor ho- „ minis non ascendit, quomodo ascendit in cor Joannis? An-non erat homo „ Joannes? An forte nec in cor Joannis ascendit, sed cor Joannis in illam „ ascendit? Quod enim ascendit in cor hominis, de imo est ad hominem; „ Quo autem ascendit cor hominis, sursum est ab homine." Etiam, sic Fratres, dici potest, quia si ascendunt in cor Joannis, si aliquo modo potest dici, *In tantum ascendit in cor Joannis, in quantum ipse Joannes non erat homo. Quid est, non erat homo? In quantum cœperat esse Angelus.* Erat Joannes de illis montibus de quibus dictum est; *Suscipiant montes pacem populo, & colles justitiam.* „ Montes, excelsæ animæ sunt: Colles, parvulæ „ animæ sunt. Sed ideo montes excipiunt pacem, ut colles possint excipe- „ re justitiam. Quæ est justitia quam colles excipiunt? Fides, quia *Justus „ ex fide vivit.* Non autem exciperent minores animæ fidem, nisi majo- „ res animæ quæ montes dictæ sunt, ab ipsa Sapientia illustrarentur, ut „ possint populis trajicere quod possint parvuli capere, & vivere ex fide „ colles, quia montes pacem suscipiunt. De his ergo montibus & Joannes „ erat, qui dixit: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, „ & Deus erat Verbum. Susceperat pacem Mons iste, contemplabatur Di- „ vinitatem Verbi. Qualis iste Mons erat, quam excelsus? Transcenderat „ omnia cacumina terrarum, omnes campos aeris, omnes altitudines side- „ rum, omnes Choros & legiones Angelorum. „ Nisi enim transcenderet illa omnia quæ creata sunt, non perveniret ad eum per quem facta sunt omnia. *Hinc Aquilæ comparatur, quia cum alii tres Evangelistæ in his maxime occupati sint, quæ Christus in carne operatus est, & quæ præcepta mortalis vitæ exercendæ carnem portantibus tradidit;* „ Joannes super nubila „ infirmitatis humanæ velut Aquila volat, & lucem incommutabilis veri- „ tatis acutissimis atque firmissimis oculis cordis intuetur. *Job.* 39. 27. Num- „ quid ad præceptum tuum elevabitur Aquila, & in arduis ponet nidum suum? „ *Ezechiel.* 17. 3. Aquila grandis magnarum alarum venit ad Libanum, & „ tulit medullam Cedri. De Joanne Evangelista hic locus mystice explicari potest. Medullam Cedri intellige divinitatem Verbi.

S. Aug. Tract. 6. in Joan. — 1. Cor. 2. 9. — Psal. 71. 3. — Rom. 1. 17. — S. Aug. Lib. 1. de Consensu Evang. c. 6.

S. Joannem divinorum arcanorum conscium factum cum supra pectus Jesu recumberet, probat & ejus Apocalypsis, de qua S. Hieronymus: *Apocalypsis Joannis* (inquit) *tot habet sacramenta, quot verba.*

S. Hier. Epist. ad Paulinum

Joan. 19. 26. 2. S. Joannes particeps factus est bonorum Jesu, cum illi Virginem matrem Virgini commendavit. *Cum vidisset Jesus Matrem, & Discipulum stantem quem diligebat, dicit Matri suæ: Mulier, ecce filius tuus, Deinde dicit Discipulo; ecce Mater tua.* Testabatur de Cruce Christus (inquit Sanctus Ambrosius) & inter Matrem atque Discipulum pietatis

S. Ambros. Epist. 63.

efficia

officia dividebat. *Condebat Dominus non solum publicum, sed etiam domesticum Testamentum, & hoc ejus Testamentum signabat Joannes, dignus tanto Testatore testis...... Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua:* „ Quæ sua habebat Joannes, qui mundana & sæcularia non habebat, qui „ & de mundo non erat? Quæ habebat sua, nisi ea quæ a Christo acceperat? Bonus verbi sapientiæque possessor, bonus receptor gratiæ. Audite quæ Apostoli a Christo acceperint: *Accipite*, inquit, *Spiritum Sanctum*, &c. NEQUE *enim Mater Domini esse nisi ad possessorem gratiæ demigraret, ubi Christus habebat habitaculum*. Et ex illa hora accepit eam „ Discipulus in sua. Cum quo Virgo habitare debet, quam cum eo quem „ Filii hæredem, integritatis sciret esse custodem? *Non mirum ergo Joannem* præ ceteris locutum Mysteria divina, cui præsto erat Aula cœlestium Sacramentorum: " Minime dubium est quin operatorio Christi verbo, *per quem omnia facta sunt*, Maria Virgo Joannis revera Mater, Joannes Mariæ Virginis filius revera extiterit. „ Nam si nullus est Mariæ „ filius, judicio eorum, qui de ipsa sane senserunt, præter quam JE- „ SUS; dicitque Jesus Matri: Mulier, ecce filius tuus, & non, Ecce „ etiam hic est filius tuus: perinde est ac si dixisset, Ecce hic est Jesus „ quem genuisti.

S. Ambr. in Exhort. Vir. ginitatis c. 5.

Idem I. De Instit. Virginis, c. 7.

Orig. Præf. Com. in Jo. Edit. Huet.

3. Joannes juxta Crucem Jesu morienti adsistens, particeps fuit dolorum ejus. Jam tunc bibit calicem Dominicæ passionis, Christo Jesu compatiendo, quem ad mortem usque secutus est, cujus Cruci cor ejus confixum erat, nec inde, etiam postquam Jesus mortuus est, poterat avelli. Unde cum latus Christi mucrone diro lanceæ confossum est, transfixa sunt corda Mariæ & Joannis: „ Unus militum lancea latus ejus aperuit: & con- „ tinuo exivit sanguis, & aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit, & „ verum est testimonium ejus. " Vere amicus Jesu Joannes Apostolus, qui Dominum & Magistrum a quo diligebatur in passione & morte non deseruit, nec se palam ejus Discipulum & amicum erubuit profiteri, cum in Cruce in medio latronum moreretur. „ Omni tempore diligit qui amicus „ est: & frater in angustiis comprobatur.

Jo. 19. 34. 35.

Prov. 17. 17.

II. Joannes dilectioni qua ipsum honoravit Christus amore ardentissimo & constantissimo respondit, omnia studia sua, laboresque consecrans ut ad ejus amorem omnes attraheret. Ideo Judæis, Parthis, Asiaticis Evangelium prædicavit. Ideo verbera, opprobria, carceres, exilium, olei ferventis supplicium passus est. Ideo Evangelium & Epistolas scripsit caritatem spirantes. De quibus S. Gregorius M.: „ Succendi cor nostrum „ igne caritatis quærimus? Joannis verba pensemus, cujus omne quod lo- „ quitur, caritatis igne vaporatur. " Quid ad divinum caritatis ignem accendendum potentius his S. Joannis sententiis? „ Qui non diligit, non „ novit Deum: quoniam Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei „ in nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut „ vivamus per eum. In hoc est charitas; non quasi nos dilexerimus Deum, „ sed quoniam ipse prior dilexit nos, & misit Filium suum propitiationem „ pro peccatis nostris. Charissimi, si sic Deus dilexit nos, & nos debe- „ mus alterutrum diligere. Si diligamus invicem, Deus in nobis manet, „ & charitas ejus in nobis perfecta est. Deus charitas, & qui manet in „ charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Nos ergo diligamus Deum, „ quoniam Deus prior dilexit nos. Si quis dixerit, Quoniam diligo Deum, „ & fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem „ suum quem videt, Deum quem non videt quomodo potest diligere? Et „ hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem „ suum. " Quod scriptis tradiderat, viva voce identidem repetebat mandatum novum, mandatum caritatis. Cum enim senex admodum inter brachia Discipulorum ad Ecclesiam deferretur, nihil aliud per singulas Collectas seu Conventus Fidelium proferre solebat quam hæc verba: „ Filioli, di- „ ligite alterutrum .... Præceptum Domini est, & si solum fiat, sufficit. "

Homil. 15. in Ezech.

1. Jo. 4. 8. &c

Euseb. lib. 3. Hist. Eccles. c. 23.

Ferventissimam ac suavissimam sancti Joannis caritatem probat historia „ quam ex sancto Clemente Alexandrino refert Eusebius. Cum post obi- „ tum Domitiani ex Insula Patmo Ephesum rediisset Joannes, ad finitimas „ quoque Provincias rogatus se contulit, partim ut Episcopos constitue- „ ret, partim ut Ecclesias integras disponeret ac formaret, partim etiam „ ut homines sibi a divino Spiritu indicatos in Clerum deponeret. Cum „ ergo ad quamdam urbem venisset haud longe dissitam ad Epheso, cu- „ jus etiam nomen a nonnullis refertur, fratresque suis sermonibus con- „ solatus fuisset, ad extremum ipso juvene quodam statura corporis e- „ gregio, vultu non invenusto, & ferventi indole prædito, conversus ad „ eum quem ordinarat Episcopum: Hunc, inquit, coram universa Eccle- „ sia, & sub testimonio Christi studiose tibi commendo. Cum vero E- „ piscopus eum juvenem suscepisset, & curæ sibi in posterum fore „ polliceretur, iterum Joannes eadem quæ prius mandare & contestari „ non destitit. Post hæc, Joannes quidem Ephesum regressus est. Presby- „ ter vero adolescentem sibi traditum in domum suam suscipiens educa- „ vit, fovit, atque continuit: Tandemque Sacramentum Baptismi eidem „ tradidit. Deinceps Sacerdos de pristina cura atque custodia paulatim „ misit, quippe cum perfectissimo custode apposito, Christi videlicet „ signaculo juvenem communiisset. Illum ergo præmatura potitum li- „ bertate, æquales quidam sibi adjungunt, desides ac dissoluti, & fla- „ gitiis omnibus assuefacti. Ac primum quidem magnificis conviviis ado- „ lescentem illiciunt; noctu deinde ad spoliandos obvios egressi, secum „ illum abducunt: Inde ad majorum scelerum societatem cohortantur. At „ ille sensim assuescebat pravitati, & tamquam generosus & effrenis equus „ a recto tramite abreptus ac frænum commordens, quanto majore animi „ indole præditus erat, tanto acrius in præceps ferebatur. Postremo abje- „ cta spe salutis quam id Deo posuerat, nihil jam mediocre animo desi- „ gnabat, sed grandi aliquo scelere perpetrato, quandoquidem jam de sa- „ lute sua penitus desperaverat, parem cum ceteris pœnam subire de- „ dignabatur. Assumptis igitur illis ipsis sodalibus, & instituto latronum „ collegio, ipse prompto animo dux eorum effectus, violentia, cædibus „ atque atrocitate cunctos superabat. Aliquanto post tempore, cum nego- „ tii cujuspiam necessitas incidisset, iterum in eam urbem accitus est Joan- „ nes. Qui cum venisset, & cuncta, quorum gratia advenerat, ordinasset: „ Agendum, inquit, Episcope, redde nobis depositum, quod ego & Chri- „ stus tibi commendavimus sub testimonio Ecclesiæ cui præsides. Ad hæc „ Episcopus primo quidem mirari cum existimaret, pecuniam, quam non „ accepisset, a se per calumniam repeti. Et sicut adhibere fidem non po- „ terat reposcenti ea quæ minime haberet, ita nec Joanni diffidere aude- „ bat. Sed ubi Joannes: Juvenem, inquit, & animam fratris reposco: „ Tum Senex demisso vultu suspirans atque illacrymans; Is, ait, mor- „ tuus est. Quomodo, inquit Joannes, & quonam mortis genere? Deo „ mortuus est, ait ille. Malus quippe evasit & perditus, & ad extremum „ latro. Itaque nunc pro Ecclesia montem occupavit cum suis simillí- „ mis commilitonibus. His auditis, Apostolus scissa veste, & cum ingen- „ ti gemitu caput feriens: Bonum, inquit, animæ fratris custodem re- „ liqui. Sed jam equus mihi præsto sit, & aliquis ductor itineris. In- „ de ab Ecclesia, ita ut erat, profectus, conscenso equo properavit. „ Cumque ad locum venisset, ab iis qui excubias agebant latronibus ca- „ pitur: Non ille fugam parans, nec veniam deprecans, sed vociferans, „ Ad hoc ipsum veni, deducite me ad Ducem vestrum. Is vero ut erat „ armatus, interim expectabat. Sed ubi accedentem propius agnovit Jo- „ annem, præ pudore in fugam se convertit. At Joannes concito „ cursu hominem persequi instituit, oblitus ætatis suæ, identidem cla- „ mans. Quid me patrem tuum fugis, fili, inermem & senem? Miserere „ mei fili; Noli timere: Adhuc superest tibi spes salutis. Ego pro te satis-

faciam

„ faciam Christo. Tua causa mortem libenter excipiam, quemadmodum „ Dominus pro nobis mori sustinuit. Animam meam pro tua vicariam „ dabo. Sta modo & mihi crede. A Christo missus sum. His ille auditis, „ primum quidem vultu in terram demisso substitit: Deinde armis abje- „ ctis, tremens in lacrymas effusus est. Et accedentem senem complexus, „ gemitu ac lacrymis, quantum maxime poterat, veniam rogabat, & la- „ crymis quasi altero Baptismo expiabatur, solam dextram occultans. Tum „ Apostolus sperans, ac dejerans se veniam ipsi a Servatore impetravisse, „ oransque ac in genua provolutus, & dextram ipsam juvenis, ut pote „ poenitentia expurgatam deosculans, ipsum in Ecclesiam reduxit. Exinde „ partim crebris orationibus Deum deprecans, partim continuatis una cum „ juvene jejuniis simul decertans, omnibus denique verborum illecebris a- „ nimum ejus demulcens, non prius abscessit quam illum Ecclesiae resti- „ tuisset, magnumque sincerae poenitentiae exemplum, & iteratae regene- „ rationis ingens documentum, & conspicuae resurrectionis trophaeum om- „ nibus ostendisset.

Christum Jesum sequamur, ipsi nos devoveamus, illum diligamus, & ab ipso diligemur, ut S. Joannes. „ Qui habet mandata mea, *inquit*, & ser- „ vat ea, ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur a Patre „ meo: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. Sicut dilexit „ me Pater, & ego dilexi vos.... Manete in dilectione mea. Si praece- „ pta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris „ mei praecepta servavi, & maneo in ejus dilectione.... Hoc est praece- „ ptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos... Vos amici mei „ estis, si feceritis quae ego praecipio vobis: Vos dixis amicos: quia omnia „ quaecumque audivi a Patre meo, nota feci vobis. “ Christum Jesum amemus ut ipse nos amat, sincere, efficaciter, constanter. Si Deum sin- „ cere diligamus, non diligemus mundum, quia „ Si quis diligit mundum, „ non est caritas Patris in eo. “ Si Deum efficaciter diligamus, mandata ejus servabimus: „ Haec est enim caritas Dei, ut mandata ejus custodia- „ mus; & mandata ejus gravia non sunt... Qui dicit se nosse eum, & „ mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est. Qui „ autem servat verbum ejus, vere in hoc caritas Dei perfecta est. “ Si Deum constanter diligamus, mortale peccatum summo studio, summa- que vigilantia vitabimus. „ Omnis *enim* qui natus est ex Deo, peccatum „ non facit, quoniam semen ipsius in eo manet: & non potest peccare: „ quoniam ex Deo natus est. “ Si Deum diligamus, diligemus & pro- „ ximum sincere: Nam si quis dixerit, Diligo Deum, & fratrem suum „ oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, „ Deum, quem non videt, quomodo potest diligere? “ Si Deum diliga- „ mus efficaciter, proximum etiam efficaciter diligemus. „ Qui habuerit „ substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, „ & clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas Dei manet in eo? Fi- „ lioli, non diligemus verbo, neque lingua, sed opere & veritate. “ Si Deum constanter diligamus, & proximum constanter amabimus, ad mor- tem usque, ut si necesse sit, pro ejus aeterna salute vitam devoveamus. *In hoc cognovimus caritatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis po- suit, & nos debemus pro fratribus animam ponere.* Haec sanctus Joannes verbo & exemplo docuit: Haec fide tenere, & operibus exercere debe- mus, ut Christus Jesus nobiscum bona sua communicet, arcana sua, un- ctionem suam quae hic doceat nos de omnibus ad salutem nostram, & of- ficia status nostri implenda necessariis; ut Virginem Matrem suam sanctis- simam, nostram quoque Matrem esse concedat, ut nos passioni suae ac doloribus compati tribuat, quia si socii simus dolorum ejus socii etiam eri- mus gloriae, & vitae aeternae participes.

Joan. 14. 21.

Joan. 15. 9. 10. & seq.

1. Joan. 2. 15.

Cap. 5. 3.

1. Joan. 5. 3.

1. Joan. 3. 9.

Jan. 4. 20.

1. Joan. 3. 17. 18.

IN FESTO S. GENOVEFÆ.
Virginis, Parisiensium Patronæ.

Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. si ignoras te, o pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum, & pasce hædos tuos juxta tabernacula Pastorum. Cant. j. 6. & 7.

Isai. 40. 11. DEus se ipsum Pastori comparat in Scriptura Sacra. *Sicut Pastor gregem suum pascet* (inquit Propheta) *in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit, fœtas ipse portabit.* Christus seipsum Pastorem prædicat. „ Ego sum (*inquit*) Pastor bonus: Et cognosco oves meas, & cognoscunt „ me meæ ... Oves meæ vocem meam audiunt; & ego cognosco eas, &
Joann. 10. 12. „ sequuntur me: & ego vitam æternam do eis. " Non mirum igitur quod
Ibid. v. 17. sponsa cœlestem sponsum quærat sub typo Pastoris. *Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam &c.* Sponsus vero sponsam monet ut vestigia gregum sequatur, & pascat hœdos suos juxta tabernacula Pastorum, si ad meridiem pervenire velit, ubi cubat sponsus. His verbis, *Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie*, vita contemplativa designatur. His verbis: *Pasce hœdos tuos*, &c. vita activa. Utriusque exemplum in Genovefa Virgine admirabiliter elucet. Christo summo Pastori cor suum consecrat ab adolescentia per amorem castissimum; corpus per virginitatem; ipsum desiderat & quærit continuo per ferventem orationem: Illo se dignam præstat per humilitatem: Sanctis exemplis, & misericordiæ operibus Parisiensem populum velut gregem pascit, Episcoporum præceptis religiose obtemperat, & consilia sequitur.

S. Bern. Serm. 33. in Cant. I. Cor suum Christo consecrat amore casto. *Indica mihi, quem diligit anima mea.* „ Adverte quam eleganter amorem spiritus a carnis discernat „ affectu, dum Dilectum exprimere magis ipsa affectione quam nomine vo- „ lens, non simpliciter quem diligo, sed inquit, quem diligit anima mea, „ spiritalem designans dilectionem. Illi cor consecrat absque divisione, to- „ tum dilectionis impetum ad eum refert, & *Nullum duci rivulum extra-*
S. August. *patitur cujus derivatione minuatur.* In Sponsi disciplinam se tradit, ab eo doceri quærit viam qua ad ipsum perveniat, ornamenta quibus ipsi placeat. *Indica mihi ... Vias tuas, Domine, demonstra mihi, & semitas tuas edoce me*, Quænam illæ viæ? *Deduxit me*, inquit, *super semitas justitiæ*. „ Er-
Psalm. 24. 4. Psalm. 22. 3. „ go tria ista Anima Deum amans indesinenter inquirit, *Justitiam & judi-*
S. Bernard. „ *cium*, & *locum habitationis gloriæ* Sponsi tamquam *viam* in qua ambulet,
Serm. 33. in Cant. „ *cautelam* qua ambulet, & ad quam ambulet *mansionem*. De qua mansio- „ ne ait Propheta: *Unam petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Et iterum: *Domine, dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.* Porro de reliquis duobus:
Psalm. 26. 4. *Justitia & judicium* (ait) *præparatio sedis tuæ.* Merito tria ista mens de-
Psalm. 25. 8. vota, requirit, utpote sedem Dei, & sedis præparationem. Et pulchre in Sponsæ prærogativam concurrunt pariter ad consummationem virtutum,
Psalm. 88. 14. *Ut de forma justitiæ sit formosa, de judiciorum notitia cauta, de desiderio præsentiæ seu gloriæ Sponsi casta.* Talem prorsus decet esse sponsam Domini, pulchram, eruditam & castam. Talis fuit sancta Genovefa. Castitatem Deo vovet ab adolescentia, Christum Sponsum eligit, in medio mundi mundo renuncians, & unice cogitans quæ Domini sunt, *ut sit sancta corpore & spiritu.* Corpus Genovefæ, Templum Domini est. *Hujus Templi æditua est virginitas*, quæ *nihil profanum inferri sinit.* Hujus Templi custos abstinen-
1. Cor. 7. 34. tia & jejunium austerum cumprimis & perpetuum. *Jejunabat omnibus die-*
Tertull. *bus vitæ suæ*, certe quod aliter pudicitia tuta esse non posset. Mortifica-
Judith. 8. 6. tis membris suis quæ sunt super terram, confidenter ait: *Vivo ego, jam*
Gal. 12. 2. *non ego, vivit vero in me Christus.*

Sponsum desiderat & quærit Genovefa per ferventem & continuam orationem.

nem. Non circumit civitatem, non per vicos & plateas Sponsum quærit, falli timet, spoliari, percuti, vulnerari. Sponsum in plateis non inveniri certa est: Multos dicere, *Ecce hic est Christus, ecce illic:* Ideo a Sponso ipso quærit locum pascuorum ejus, & quietis in meridie, ne evagetur & erret extra viam ipsum quærens. *Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum.* Beata æternitas meridies est, tota dies absque fidei umbris, absque ignorantiæ tenebris, dies nesciens occasum, ubi *in lumine* Dei *videbimus lumen*, ubi *similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est.* Ibi Sponsum in decore suo contemplari desiderat sponsa pascentem uberius, quiescentem securius. Nam & hic pascit, sed non in saturitate. Pascit in Lege, in Prophetis, in Evangelicis pascuis, in Apostolicis litteris. Sed non satiatur anima, quamdiu esurit & sitit justitiam. Reficitur de mensa Domini. *Parasti*, (inquit) *in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me:* Sed non impletur nisi in pascuis æternis, de quibus ait Propheta: *Replebimur in bonis domus tuæ.* Et alibi: *Et justi epulentur & exultent in conspectu Dei, & delectentur in lætitia.* Hic pascitur fidelis anima sed & patitur. *Fuerunt*, inquit, *mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, Ubi est Deus tuus?* Porro *Pasci ubi timeas pati, jucunditatem habet, sed non securitatem. Pasci* autem *& pati simul, nonne molesta jucunditas est?* Ideo sponsa indicari sibi rogat a sponso ubi pascat, ubi cubet in meridie. Id unum cogitat, id unum optat, id unum quærit Genovefa. *Unam petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ: ut videam voluptatem Domini, & visitem Templum ejus.* Sic ejus oratio perpetua est; Quod enim ait Apostolus, *Sine intermissione orate*, QUID *est aliud, quam beatam vitam, quæ nulla nisi æterna est, ab eo qui eam solus dare potest, sine intermissione desiderare?*

Marc. 13. 21.
S. Bernard. Serm. 33. in Cantic.
Psalm. 22. 5.
Psalm. 94. 5.
Psalm. 67. 4.
Psalm. 41. 4.
Psalm. 26. 4.
1. Thessal. 5. 17.
S. August. Epist. 130. ad Prob.

Cœlesti Sponso dignam se præstat Genovefa per humilitatem. Pulcherrima est omnium ornatu virtutum, & tamen suam pulchritudinem, sua merita ignorat humilis Virgo: *Si ignoras te, o pulcherrima inter mulieres*, &c. Dei quidem dona in se agnoscit, ut gratias illi perpetuas referat, sed ignorat pulchritudinem suam interiorem, ne superbiat. Egreditur, & abit post vestigia gregum innocens ovis. Timet ne cadat, ne Sponso displiceat, quia *Tentatio est vita hominis super terram.* A se sibi non esse cogitat quod virgo est; sed hoc donum optimum descendere desuper a Patre luminum. Non putat modicum sibi esse dimissum, ut modicum diligat, sed cautius & verius cogitat. *Omnia peccata sic habenda tamquam dimittantur, a quibus Deus custodit ne committantur.* Nemini non tantum Virgini, sed nec conjugatæ mulieri se præponit, divinum illud præceptum fideliter adimplens; *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam.* Majorem ceterarum charitatem, humilitatem, aliaque dona esse putat. Sic Dei Spiritum servat, qui nonnisi super humiles requiescit. *Custos scilicet virginitatis charitas: Locus autem hujus custodis humilitas.*

S. August. Lib. de sancta Virg.
Eccli. 3. 20.

Sanctis exemplis & misericordiæ operibus Parisiensem populum velut gregem pascit Genovefa. Non solum virgines docet ac instituit, sed omnium ordinum & conditionum homines sanctæ suæ conversationis exemplis ad pietatem informat, ad Dei amorem accendit. *Egredere, & abi post vestigia gregum, & pasce hædos tuos juxta tabernacula Pastorum.* Non spiritaliter tantum, sed corporaliter pascit tempore famis. *Pasce hædos tuos.* In pago Nannethodorensi, in sua illa solitudine ubi Sponsus familiariter loquebatur ad cor ejus, lubentius commoratur. *Veni*, inquit, *dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.* Ibi nihilominus amore Sponsi succensa, tum erga Virgines quas instituebat, tum erga rusticos homines, & rusticanas mulieres spiritualem exercebat agriculturam, Christi gratia freta, qui bono semini quod in agro suo seminavit ipse dat incrementum per occultam subministrationem Spiritus & virtutis. *Mane surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si*

S. August.
Cant. 7. 11.

floruerunt mala punica. Sed a Sponso monetur, ut, (siquidem sui obliviscitur præ illius amore, ejusque gloriam propriæ utilitati anteponit) egrediatur ex pago Nannethodorensi, Parisios interdum veniat, ut populum Parisiensem sanctis exemplis, auxilioque pascat ac defendat. *Si ignoras te, o pulcherrima inter mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum: & pasce*
Cant. 8. 6. *hædos tuos*. Sponsi voci obsecuta est, dicentis: *Pone me ut signaculum super brachium tuum*; Ipsi omnes cogitationes suas, affectus omnes, motusque cordis, amorem omnem consecrans; actiones omnes ad gloriam nominis ejus dirigens, & ad ejus amorem omnes adducere satagit. *Fortis, ut mors dilectio, dura sicut infernus æmulatio*. Cor Genovefæ Dei amore absorptum, ad terrena desideria velut insensibile redditur; mundo, sibique ipsi mortua est; *Fortis ut mors dilectio*. Soli Christo vivit, nullum alium admittit amatorem, nullum alium amorem. *Ego dilecto meo, & ad me conversio ejus*. Oleum in ejus lampade, caritas in ejus corde non deficit, quia Virgo sapiens est & vigilans, sponso semper occurrere parata. *Lampades ejus, lampades ignis atque flammarum*. Lampades ignis sunt, quia in corde ardent per amorem: Lampades vero flammarum, quia exterius lucent per operationem. Ideo abit post vestigia gregum, & pascit hœdos suos. Pavit in hoc mundo vivens; pascit, sanat, tuetur, in cœlis cum Sponso regnans, Præsentissimum ejus experiuntur auxilium, quicumque ipsius implorant suffragium in Ecclesia Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ubi corpus ejus colitur. *Et pasce hædos tuos juxta Tabernacula Pastorum*.

Sanctæ Genovefæ virtutes imitemur, si patrocinium optamus. Caritatem & continentiam diligamus & servemus, cum animi, tum corporis, ut simus templum sanctum Domino. Membra nostra templum sunt Sp. Sancti: Corpora nostra membra sunt Christi: Ne per immunditiam & libidinem ipsa polluamus. Ecclesiæ filii sumus, unum cum ipsa corpus, aqua baptismatis emundatum & consecratum, corpore & sanguine Christi pastum & saginatum. Ecclesia porro etsi in membris suis omnibus Virgo non sit carne, in omnibus tamen quæ viva membra sunt & Dei Spiritu animata, virgo est mente, *Respondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo* (ait Apostolus.) In omnibus membris (ut dixi) viventibus casta est, in nonnullis virginalis, in pluribus conjugali, in aliis viduali castitate. Putrida igitur membra sunt, & abscindi, resecari, projici digna ab Ecclesiæ corpore, Christiani impudici. Castitati humilitatem conjungamus exemplo S. Genovefæ; sequamur Christum per viam humilitatis, quam nos docuit, quia ad gloriam aliter pervenire non possumus. *Discite a me quia mitis sum & humilis corde*. S. Genovefæ caritatem Deum & proximum imitemur. Nisi enim fides nostra per dilectionem operetur, lampades quidem habemus, sed oleum in vasis nostris non habemus, & lampades no-
Jacob. 2. 14. stræ extinguuntur. *Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? Numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater & soror nudi sunt, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis, Ite in pace, calefacimini & saturamini; non dederitis autem ei quæ necessaria sunt corpori, quid proderit? Sic & fides; si non habeat opera, mortua est in semetipsa*.

IN FESTO PURIFICATIONIS

Deiparæ Virginis Mariæ.

Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ secundum Legem Moysi, tulerunt Jesum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino, sicut scriptum est in Lege Domini. Luc. ij. 22.

HAnc Solemnitatem Græci *Hypapante*, hoc est, *Festum Occursus* appellant, quod scilicet volente ac dirigente Deo, Simeon & Anna Chri-

Christo Jesu, & parentibus ejus Templum introeuntibus ut eum Domino sisterent & offerrent, occurrerint, Deum laudantes & benedicentes. Occurramus & nos, obviamque eamus & attento animo consideremus Christum semetipsum in sacrificium offerentem æterno Patri; Mariam se purificantem ut parcat Legi: Simeonem desiderantem consolationem Israel & visionem Christi Domini. Discamus a Christo Jesu quid offerre & sacrificare Deo debeamus: a Deipara Virgine, quomodo nos purificare oporteat: a sancto Simeone, quod esse debeat nostrorum desideriorum objectum.

I. Christus Patri seipsum offert, in Templo, pignus velut oblationis, qua seipsum pro omnium hominum redemptione oblaturus in Cruce est. Se offert in locum legalium victimarum, quarum sanguis peccata delere & purgare non poterat; se offert ad satisfaciendum Deo pro peccatis totius Mundi, Mediator Dei & hominum, Deus & homo, quod nullus facere poterat purus homo. Se offert ad Dei voluntatem implendam, in omnibus & sine mora, ad legem implendam se offert Legis Dominus: „ Factus ex muliere, „ factus sub Lege, ut eos qui sub Lege erant redimeret, ut adoptionem „ filiorum reciperemus. " Christus Pontifex futurorum bonorum, quorum solam umbram Lex habebat, se sistit in Templo, ut seipsum Deo offerat, idem Sacerdos & victima. *Impossibile est enim sanguine taurorum & hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam & oblationem noluisti; corpus autem aptasti mihi: holocautomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi, Ecce venio: in capite libri scriptum est de me: Ut faciam, Deus, voluntatem tuam .... Deus meus, volui, & legem tuam in medio cordis mei:* Christus voluit sub lege fieri, *ut eos qui sub lege erant, redimeret*, & ut justificatio legis in suis membris spiritaliter impleretur, ait S. Thomas. Quibus verbis Doctor Angelicus significat ejus oblationem, & impletionem legis esse pro cunctis hominibus, qui in divinorum adimpletione mandatorum oscitanter se gerere, & remissa religione officium suum implere solent. „ Pergit sanctus Doctor: *De prole autem nata duplex præce-* „ *ptum* in Lege traditur. Unum quidem generale quoad omnes: ut scilicet „ completis diebus purificationis matris offerretur sacrificium pro filio, sive „ pro filia. Et hoc quidem sacrificium erat ad expiationem peccati, in quo „ proles erat concepta & nata, & etiam ad consecrationem quamdam ip- „ sius: quia tunc primo præsentabatur in Templo: & ideo aliquid offere- „ batur in holocaustum, & aliquid pro peccato. " Christo sancto sanctorum opus non erat sacrificio ad expiationem peccati: nec ei quem *Deus unxit oleo lætitiæ præ consortibus suis*, id est, Divinitatis plenitudine, nova consecratio necessaria erat. Hæc igitur pro se voluit offerri Christus, ut justificatio legis in suis membris impleretur, nobisque sacrificii Deo offerendi, & Legis ejus implendæ præberet exemplum. Addit S. Thomas: „ Aliud „ autem præceptum erat speciale in Lege de primogenitis, tam in homini- „ bus quam in jumentis. Sibi enim Dominus deputaverat omne primoge- „ nitum filiorum Israel, pro eo quod ad liberationem populi Israel percus- „ serat primogenita Ægypti, ab homine usque ad pecus, primogenitis fi- „ liorum Israel reservatis. In quo etiam præfigurabatur Christus, qui est *pri-* „ *mogenitus in multis fratribus*. Quia igitur Christus ex muliere natus, „ erat quasi *primogenitus*, & voluit fieri *sub Lege*, hæc duo Evangelista Lu- „ cas circa eum fuisse observata ostendit. Primo quidem id quod pertinet „ ad primogenitos, cum dicit: *Tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent* „ *eum Domino, sicut scriptum est in lege Domini*. Secundo, quod pertinet „ communiter ad omnes, cum dicit: *Ut darent hostiam, secundum quod* „ *dictum erat in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum.* „ Sicut ergo Filius Dei non propter seipsum factus est homo, & circumci- „ sus in carne, sed ut nos per gratiam faceret Deos, & ut spiritualiter „ circumcidamur: sic propter nos sistitur Domino, ut discamus Deo præ- „ sentare nosmetipsos. Et hoc post Circumcisionem ejus factum est, ut di- „ scamus, neminem nisi circumcisum vitiis dignum esse divino conspectu.

„ Di-

Galat. 4. 5.
Hebr. 10. 5. 6. 7.
Psalms 39. 8.
S. Thomas 3. p. quæst. 37. Art. 3.
Levit. 12.
Exod. 13.
Rom. 8.

Discamus a Christo Jesu nos ipsos, ac nostra Deo in sacrificium offerre. (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 1. §. 7. de sacrificio*) Quid sit sacrificium, & quotuplex? Sacrificia veteris legis, novæ legis Sacrificium adumbrabant.. Sacrificium interius, & sacrificium exterius bonorum operum .... Omne opus virtutis in Dei reverentiam factum, quodammodo sacrificium est (*Ibid.*) Obtulit se Christus ut legem impleret. *Non veni* inquit, *legem solvere, sed adimplere*. Quanto obedientiæ studio, quanto caritatis ardore Evangelicæ Legis præcepta observare debemus? Præcepta legalia, quæ per servum dederat, ad amussim observare voluit Dominus, præcepta legis *quæ ad perfectum nihil adduxit*: & nos servi abjectissimi observare negligemus præcepta legis a Domino Jesu datæ, & ad perfectum adducentis? Cor nostrum, velut primogenitum Deo offeramus. Cor mundum & simplex, per duos pullos columbarum; cor gemens, per turturum par designatum: *Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum, Deus non despicies*. Noli extrinsecus pecus quærere quod mactes; habes in te quod occidas. Noli extrinsecus thura comparare, sed dic, *In me sunt, Deus, vota tua, quæ reddam laudationes tibi*. Nos ipsos velut holocaustum offeramus: Totos nos divinus ignis absumat. Primogenitum cujuscumque operis nostri Deo offeramus, sanctam scilicet intentionem, qua divinæ ejus majestati consecratur, & ad gloriam refertur. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Art. unico, Regula 57.*) Debemus nos statim offerre Deo, statim atque prima lux rationis affulget, seu quamprimum ratione uti incipimus. Debent denique parentes filios offerre Deo singulari & eximio Religionis sacrificio, cum ad statum Ecclesiasticum aut Religiosum vere sunt ab eo vocati, dotibusque necessariis instructi, eaque occasione sibi parentum Jesu exemplum proponere, qui *Tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino*. Ceterum si a sancto illo statu sint aversi, aut ignavi, stupidi, indociles, non sunt Monasteriis tradendi, aut Ecclesiastico Ordini addicendi. *Primogenitum asini mutabis ove*, (ait Lex.)

Psal. 30. S. August. in hunc Psal.

Exod. 15.

Apud Ethnicos olim tam Romanos quam Græcos, Februario mense profana quædam & immania Sacrificia Saturno offerebantur, Februa nuncupata, & Saturnalia, ad expiationem seu purificationem generalem. In illis immolabantur homines. Itali sacrificiorum hujusmodi horrore, mactationi hominum accensionem cereorum in Saturni honorem substituerunt, (teste Macrobio.) Christum igitur *cum Domina nostra oblaturi, aut cum Simeone suscepturi*, occurramus *cum cereis & hymnis, puritate mentis, atque lucidis operibus splendidi*. Cerei quos fideles offerunt ad Altare, Christum Jesum indicant, *Lumen ad revelationem gentium*, quem offerre quisque debet Deo, seque ipsum per illum, ut filium lucis; secundum illud Apostoli: *Ut filii lucis ambulate*. Vide *Lib. 2. Tr. de baptismo, Cap. 4. Art. 3. n. 3.* Mysticas rationes cur cereus ardens recens baptizatis ab Ecclesia tradatur.

Lib. 1. Saturn. c. 7. S. Elig. Serm. 2. de Purif. B.V.

Ephes. 5. 8.

II. Beatissima Virgo Maria Legi Purificationis obnoxia non erat, latæ pro feminis immundis, cum Jesum Christum ex Spiritu Sancto concepisset, Virgo purissima & inviolata perpetuo manens, ante partum, in partu, & post partum. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4. §. 6.*) Legi purificationis nihilominus se subjecit, a Templi aditu per dies quadraginta abstinuit; cum immundis mulieribus permixta, sacrificium obtulit in Lege præscriptum pauperibus, par turturum, aut duos pullos columbarum, unum in holocaustum, & alterum pro peccato. „ Rationem affert Sanctus Thomas, Sicut, inquit, plenitudo gratiæ „ a Christo derivatur in Matrem, ita decuit ut Mater humilitati Filii conformaretur. *Humilibus* enim *Deus dat gratiam*. Et ideo sicut Christus, licet non „ esset legi obnoxius, voluit tamen Circumcisionem & alia legis onera subire, ad demonstrandum humilitatis & obedientiæ exemplum, & ut approbaret legem, & ut calumniæ occasionem Judæis tolleret: propter easdem rationes voluit & Matrem suam implere legis observantias, quibus non erat obnoxia. *Vere, o beata Virgo, vere non habes causam, nec tibi opus est purificatione. Sed numquid Filio tuo opus erat Circumcisione?*

3. p. q. 37. a. 4. Jacob 4.

S. Bernard.

Esto

Esto inter mulieres tanquam una earum; nam & Filius tuus sic est in numero puerorum. Circumcidi voluit, & non multo magis velit offerri? Serm. 3. de Purif. B. M.

Humilitatem a Christo & Maria ejus Matre discamus. Purissima Virgo non renuit immunda videri: peccatrices & immundas inter feminas in Templo se sistit, a cujus aditu ex humilitate abstinuerat per quadraginta dies, quæ templum erat Spiritus Sancti, & Dominum templi pepererat. Nos vero miseri peccatores, superbi sumus, justi videri volumus, nec apud homines, nec apud Deum nos reos, & immundos confitemur. Discamus a beata Virgine modum purificationis nostræ. *Postquam impleti essent dies purgationis ejus*. Non unum aut alterum diem præscribit Deus ad purificationem, sed quadraginta, cum masculum; octoginta, cum feminam mulier pepercrit. Ne igitur existimemus tam facile, aut una hora vel die nos a peccatis mortalibus esse purgatos, sed dies multos in purgatione immunditiæ nostræ per humillimam pœnitentiam & satisfactionis opera impendamus. Naaman leprosus venit ad Elisæum ut mundaretur a lepra: Sanctus autem Propheta illi præcepit ut septies in Jordane se lavaret ad lepræ purgationem. Nonne satis erat lavare semel? quorsum septies? quia purificationem post peccatum mortale, momento fieri, aut una hora vel uno die, quantum ex parte nostra est, existimare non debemus, sed multos humilis & severæ pœnitentiæ dies requirere. Statim igitur sancta contingere, ad mensam Domini accedere non debemus, sed expectare donec purgationis nostræ tempus a prudenti conscientiæ Moderatore secundum Dei legem & Ecclesiæ disciplinam præscriptum, completum fuerit. „ Postquam impleti sunt dies purgationis ejus. „ Constituto in corde judicio, “ adsit accusatrix cogitatio, testis conscientia, carnifex timor. Inde quidam sanguis animi confitentis per lacrymas profluat. Postremo ab ipsa mente talis sententia proferatur, se ut indignum homo judicet participatione corporis & sanguinis Domini: ut qui separari a regno cœlorum timet per ultimam sententiam summi Judicis, per Ecclesiasticam Disciplinam a Sacramento cœlesti panis interim separetur... Qui enim noluit humiliari, ut exaltaretur; cum exaltari voluerit, dejicietur; & in æternum sejungetur ab æternis sanctis, quisquis hoc tempore per merita obedientiæ & per satisfactionem pœnitentiæ non sibi providit locum in corpore Sacerdotis. “ Diuturna certe & operosa purgatione indiget mortalis peccati macula. „ Væ civitati sanguinum, ait Propheta, ollæ cujus rubigo in ea est, & rubigo ejus non exivit de ea: per partes & per partes suas ejice eam.. Pone eam super prunas vacuam, ut incalescat & liquefiat æs ejus: & conflетur in medio ejus inquinamentum ejus, & consumatur rubigo ejus: Multo labore sudatum est, & non exivit de ea nimia rubigo ejus, neque per ignem. Immunditia tua execrabilis: Quia mundare te volui, & non es mundata a sordibus tuis. “ Multæ sunt purificationis nostræ partes, & officia, quæ Propheta describit alter. „ Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: Quiescite agere perverse, discite benefacere, quærite judicium, subvenite oppresso, judicate pupillo, defendite viduam ... Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur: & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt.

4. Reg. 5.

S. August. Serm. 351. alias 50. inter Homilias 50.

Ezech. 24. 6.

Isai. 1. 16.

III. „ Cum inducerent Jesum parentes ejus, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo; & ipse *Simeon* accepit eum in ulnas suas, & benedixit Deum, & dixit: *Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum*. A sancto illo Sene discamus quid desiderare debeamus. Solum Deum, Christumque desiderare debemus; non temporalia & peritura bona, nisi quatenus ad vitæ hujus sustentationem necessaria, & ad salutem æternam utilia esse possunt: *Ut viaticum itineris, non ut illecebram mansionis*, (ait S. Ambrosius.) Quod si sensibilia animum delectant, agere debemus ut non delectent, quod assequemur *Consuetudine iis carendi, appetendique meliora*. Nolite diligere mundum, sed in eo vos ut peregrinos & advenas considerate; sic vivite, ut emi-

S. Aug. Epist. 3. alias 151.

emigrare ad cœlestem patriam suspiretis & parati sitis, ut cupiatis dissolvi & esse cum Christo, Deumque benedicere cum hora mortis advenerit, dicendo: *Nunc dimittis Domine, servum tuum in pace*. Sancta hæc dispositio non est nisi eorum qui justi sunt & timorati, & in quibus est Spiritus Sanctus, qualis erat Simeon. *Homo iste justus & timoratus*. Recedit a malo, bonum facit, Deum timete, non ut servi, sed filii: Non timore pœnæ, sed amore institiæ a peccato abstinete. Sequimini ductum & impulsum Spiritus Sancti: *Qui enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei*; non propriam dumtaxat consolationem, etiam spiritualem desiderate, quia *Caritas non quærit quæ sua sunt*: Qua succensus Simeon, non propriam tantum consolationem optabat, sed *exspectabat consolationem Israel*. Templum frequentate *in Spiritu* pietatis & fervoris: Fidei & caritatis brachiis Jesum complectimini, Deum benedicite, gratias per ipsum Christum Jesum agentes; nec dimittite donec vobis benedixerit: Immo nusquam dimittite, sed dicite cum Sponsa: *Tenui eum, nec dimittam ... Fasciculus mirrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur*.

Cant. 3. 4.
Cant. 1. 12.

IN FESTO S. THOMÆ AQUINATIS.

Sapiens es, sicut habet sapientiam Angelus Dei, ut intelligas omnia super terram. II. Reg. xiv. 20.

VErba Thecuitis mulieris Davidem Regem alloquentis & laudantis, usurpare possunt Oratores Christiani S. Thomæ Panegyricum Ecclesiæ nomine dicentes, quæ Doctoris Angelici gloriosum nomen illi dedit. *Sapiens es, sicut habet sapientiam Angelus Dei, &c.* Sive enim scientiæ ejus originem, sive extensionem & amplitudinem, sive sublimitatem consideremus, Angelica merito prædicatur. Scientiam S. Thomæ castitas parit, humilitas sanctificat, caritas perficit; qua triplici ratione similis est sapientiæ Angelorum.

I Ad rerum divinarum scientiam, nulla melior dispositio est mentis corporisque castitate, & morum innocentia. Eo perfectior est rerum intelligentium scientia, quo magis a materiæ concretione, corporisque commercio segregatæ sunt. Angeli perfectior cognitio est quam hominis: superiores Angeli sapientia præeminent Angelis inferiorum ordinum: scientia Dei infinita est, quia purus actus, purus & increatus Spiritus est. *Deus est in summo cognitionis, quia est in summo immaterialitatis*; ait S. Thomas. Vitæ innocentiam & castimoniam gradum esse ad cœlestium cognitionem veritatum, & ad veram sapientiam, adeo certum est, ut dicere non dubitaverit S. Augustinus: *Errat, quisquis putat veritatem se posse cognoscere, cum adhuc nequiter vivat*. Quid mirum ergo si angelica fuerit scientia S. Thomæ, cujus castitas angelica fuit? Hanc virtutem dilexit ab infantia; eam ut illibatam conservaret, mundo renuntiavit, Vitam Religiosam amplexus est. Mundum fugienti bellum apertum indixit diabolus, domesticos hostes adjunxit, extraneos suscitavit ad Sancti Adolescentis expugnandam constantiam. Sorores, fratres, Mater nihil non egerunt, ut blanditiis, minis, terroribus, artibus cum a Sancto proposito revocarent. Verum gratiæ vocem audivit magis quam vocem naturæ. *Rapit militem Christi tuba cælestis ad prælium, & retinet Mater. Non plane talis, qualis Machabæorum, nec saltem similis Lacedæmoniis Matribus, de quibus memoriæ proditum est, quod filios suos, ut pro terrena patria sanguinem funderent, multo amplius atque ardentius in certamina bellica, quam signorum sonitus excitabant*. Thomas Evam cavet in Matre, impietatis genus esse novit erga genitricem talia suadentem esse pium. Factis exprimit, quod Augustinus verbis & sententiis. *Quid interest utrum in uxore, an in matre, dum tamen Eva in qualibet muliere caveatur? Nam ista umbra pietatis de foliis il-*

S. Thomas. 1. p. q. 14. a. 1.
Lib. de Agone Christiano. c. 13.
S. Aug. Epist. 243. alias 38.

illius arboris venit, quibus se primum parentes nostri in illa damnabili nuditate texerunt.

Aliam matrem intuetur, scilicet Religionem, quæ *cariora viscera, & cælestia ubera ostentat.* Vocibus carnis cum Domino respondet. *Quæ est Mater mea? & qui sunt fratres mei? Quicumque fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis est; ipse meus frater, & soror, & mater est.* Maternis blanditiis succedit vis fratrum, qui Thomam comprehentium, cum Parisios a Dominicani Ordinis Generali Magistro missus iter ageret, in castro recluserunt, & captivitatis fastidio, tristi solitudine, variisque molestiis frangere conati sunt Sancti Adolescentis animum: sed frustra. Id enim carcer fuit Thomæ, quod eremus Prophetis. *Auferamus carceris nomen, secessum vocemus.* Ibi Spiritus ejus loquebatur cum carne de communi salute. Fratres Joseph cogitate, qui in cisternam illum detrudunt, & Ismaelitis vendunt ex invidia. Thomæ fratres illum in castro captivum detinent, & mundo vendere meditantur ex perversa benevolentia, quæ odio sæpe magis noxia est animæ saluti. Et ne quid de Joseph victoria illi desit, mulierem immittunt, quæ formæ elegantis lenociniis, omnibusque artibus, illius animum emollire & irretire conetur. Viris nobilibus, Christianis, alias honestis & generosis, tam fœdum, tam indignum, tam impium consilium adversus fratrem Deo consecratum venire in mentem potuisse, quis crederet? Quid agat his in angustiis nobilis & religiosus adolescens? Fuga consulet saluti, quæ tentationes adeo periculosas vincendi securior est ratio? Josephum imitabitur, qui in simile discrimen *Libidinis effugit angas, fuga usus pro armis*: & pallium dimisit, periculum judicans si diutius moraretur, *Ne per manus adulteræ libidinis incentiva transirent?* Sed clausi sunt omnes casti exitus. Quibus igitur armis utetur? Titione ardente, quo, velut Cherubim olim flammeo gladio, novam Evam ab aditu terrestris paradisi, & a contactu ligni vitæ arceat. Memor est Dei, quem ignem consumentem Scriptura sacra vocat, ne amoris impudici igne consumatur. *Castus adolescens mentem suam velut rore quodam recordationis Dei perfundebat, ne impii amoris igne ureretur.* Fugato dæmone femineo, seu femina dæmonis adjutrice, Thomas mundi, carnis & diaboli victor evadit, Angelos habet victoriæ suæ testes ac præcones, Angelorum candidatus. *Accesserunt Angeli & ministrabant ei.* Mystica zona præcingunt victorem, nullum ut deinceps patiatur libidinis sensum, Deo continentiæ donum illi concedente, cujus zona symbolum est. Unde Christus ait: *Sint lumbi vestri præcincti.* Quæ verba S. Petrus Chrysologus expendens: *Constringenda est ergo caro continentiæ cingulo* (inquit) *ne effusa vitiis, & toto peccatorum gravata pondere, supernis insistere non possit incessibus.* Victrix castitas Thomæ animum purgat, evehit, contemplationi veritatis idoneum reddit. *Deo docibilem* efficit. Oratione magis proficit in doctrina sacra, quam studio non loquentes, qui personant foris, eruditos viros, sed *intus ipsi menti præsidentem consulit veritatem. Ille autem qui consulitur, docet, qui in interiori homine habitat Christus.* Doctrina S. Thomæ infusa magis, quam acquisita. *Calamum quasi ex Spiritu Sancti pixide movit*; quod de Basilio magno scripsit S. Gregorius Nazianzenus. Ideo *absque omni prorsus errore scripsit*: Clementis VIII. Pontificis Maximi oraculum est. Doctrina S. Thomæ sublimis, perspicua, firma, suavis, invicta; omnes vincens errores adversus dogmata fidei insurgentes; omnes corruptelas opinionum laxiorum adversus Moralis Christianæ puritatem serpentes; omne genus illusionum, tenebras offundentium cælesti Theologiæ Mysticæ lumini. *Manus ejus contra omnes, & manus omnium contra eum.* Doctrina S. Thomæ, caracteres Scripturæ sacræ imitatur, quam ille animo imbiberat. *Dictis obscurioribus exercet fortes, & parvulis humili sermone blanditur.... Usu fastidium tollit, & tanto amplius diligitur, quanto amplius meditatur: Legentis animum humilibus verbis adjuvat, sublimibus sensibus levat. Aliquo modo cum legentibus crescit. A rudibus lectoribus quasi recognoscitur, & tamen doctis semper nova repe-*

Marginal notes: Matth. 12. — Tertull. — Genes. 37. — S. Basil. Seleuc. — Genes. 3. 24. — S. Ephrem. Lib. de recta vivendi ratione. — Serm. 24. — S. Aug. Lib. de Magistro. c. 11. — S. Gregor. Nazianzenus. Orat. de laudibus Basilii. — Genes. 16. 12. — S. Gregor. M. Lib. 25. Moral. cap. 1.

reperitur . . ., Uno eodemque sermone dum narrat textum, prodit mysterium. Quot Articuli, tot miracula: quot verba, tot sententiæ: quot sensus, tot victoriæ.

II. *Scientia inflat*, nisi comitem habeat, qua sanctificetur, humilitatem. Scientia cum humilitate, dos est Sanctorum Angelorum: sine humilitate, 1. Cor. 8. laqueus est dæmonum. Immo sine humilitate nullam esse veri nominis scientiam, confidenter dixerim. *Qui jam evigilavit in Deum, Spiritus Sancti calore excitatus, atque in ejus amore coram se viluit, ad eumque intrare* S. August. Lib. 4. de Trinit. c. 8. *volens, nec valens, eoque sibi lucente attendit in se, invenitque se, suamque ægritudinem illius munditiæ contemperari non posse cognovit; flere dulce habet, eumque deprecari, ut etiam atque etiam misereatur, donec exuat totam miseriam, & precari cum fiducia, jam accepto gratuito pignore salutis per unicum Salvatorem hominis & illuminatorem.. Ita agentem scientia non inflat. Hanc apponendo scientiam, apposuit dolorem; dolorem peregrinationis suæ ex desiderio patriæ suæ, & conditoris ejus beati Dei sui.* Qui non ita sunt affecti, scientiam Dei non habent. Satiat enim illos phantasma eorum, non veritas Dei, quam repellendo resiliunt, & in suam vanitatem 1. Cor. 12. cadunt. S. Thomas scientia sua non extollitur, sed humilior evadit; quia sui ipsius cognitioni continuo vacat, seque ipsum cum Deo comparans, se nihil esse profitetur. *Tametsi nihil sum.* Quanto major est, humiliat se in omnibus. Nec generis claritate, nec eruditionis suæ immensitate & profunditate, nec doctoralium infularum splendore, nec victoriis de erroribus reportatis, nec gratia qua valebat apud sanctissimum Regem Ludovicum S. August. Epist. 118. alias 96. Nonum, summosque Pontifices Urbanum IV. Clementem IV. Gregorium X. nec celebritas nominis, quam ipsi doctrina, librique admirabiles ab eo editi pepererant, non publici & universales applausus, non Dignitates Ecclesiasticæ illi oblatæ, humilitatem in ejus animo altis defixam radicibus convellere, aut concutere potuerunt. Dignitates Ecclesiæ non solum non quæsivit, non optavit, sed declinavit, ac modeste recusavit, id a Deo perseveranter postulans, ut in statu Religiosæ humilitatis & vivere & mori sibi concederet. Veram scilicet ad obtinendam & capiendam veritatem viam esse intellexit eam, quæ munita est ab illo qui gressuum nostrorum tamquam Deus vidit infirmitatem.„ Ea est autem prima humilitas, secun„ da humilitas, tertia humilitas, & quoties interrogares hoc dicerem; non „ quo alia non sint præcepta, quæ dicantur, sed nisi humilitas omnia „ quæcumque bene facimus & præcesserit & comitetur & consecuta fue„ rit, & proposita quam intuemur, apposita cui adhæreamus, & imposita „ qua reprimamur, jam nobis de aliquo bono facto gaudentibus totum ex„ torquet de manu superbia. „ Hanc, ceterasque virtutes excoluit exemplo sanctorum Ascetarum, quorum Collationes, tot licet studiis & laboribus pro Ecclesiæ utilitate occupatus, ad componendam vitam suam assidue legebat: hanc a Christo didicit, cujus Evangelium continuo meditabatur. *Discite a me* (inquit Salvator noster) *quia mitis sum & humilis corde*. Id præcipuum Thomæ studium. Nova doctrinæ systemata non excogitavit ut famam sibi pareret, gloriamque humanam aucuparetur: sed Sanctorum Pa- Vincentius Lirin. trum vestigiis insistere, eorum sententiam sequi, officii loco duxit; custodire depositum, vitare profanas vocum novitates, traditionem sectari. Ut spiritalis Tabernaculi Beseleel, pretiosas divini dogmatis gemmas exculpsit, fideliter coaptavit, adornavit sapienter, adjecit splendorem, gratiam, venustatem. Intelligitur eo exponente illustrius, quod antea obscurius credebatur. Per illum posteritas intellectum gratulatur, quod ante vetustas non intellectum venerabatur: eadem tamen quæ didicit, docet: *& cum dicat nove, non dicit nova.* Ita sapientiam omnium antiquorum sapiens Tho- Daniel. 10. 6. mas exquisivit. *Et vox sermonum ejus ut vox multitudinis.* Sancti Patres Vincentius Lirin. Thomæ ore loquuntur. Illorum sententiis confert *evidentiam, lucem, distinctionem*: sed eorum doctrina nova methodo a sancto Thoma explicata, 1. Cor. 8. retinet *plenitudinem, integritatem, proprietatem.*

III. Scien-

III. Scientia non solum inutilis, sed prorsus perniciosa est, quæ caritati non servit. *Scientia inflat, caritas ædificat*. Sic itaque adhibeatur scientia, inquit S. Augustinus, „ Tamquam machina quædam, per quam „ structura caritatis assurgat, quæ manet in æternum cum scientia destrue-„ tur, quæ ad finem caritatis adhibitæ multum est utilis, per se autem ipsa „ sine tali fine non modo superflua est, sed etiam perniciosa probata est." S. Thomæ scientia uni servit caritati: uni Dei gloriæ, Ecclesiæ ædificationi & utilitati, animarum saluti promovendæ studet. Docet, scribit, disputat, concionatur, propter solum finem caritatis. Religiosos Ordines ab Ecclesia nuper approbatos defendit contra eorum impugnatores, non privatis ductus commodis, sed ob unum Ecclesiæ bonum, cujus columnæ sunt; ob *Christi* gloriam, cujus *gregis* sunt *illustrior portio*. Philosophiam consecrat ad Ecclesiæ defensionem contra Philosophos Hæreticorum patriarchas, & contra omnium sæculorum Hæreticos. Angelus est, superbam ancillam humilians sub imperio dominæ, a qua expulsa fuerat. *Revertere ad dominam tuam, & humiliare sub manu illius*. Thomas in vita sua *suffulsit domum, & corroboravit templum*. Non sibi soli laboravit, sed omnibus exquirentibus veritatem. Sapientiam *sine fictione didicit* in divina Scriptura, in SS. Patrum operibus, in sacris Conciliis: *Sine invidia communicavit*, gloriam suam non quærens: *Et honestatem illius non abscondit*, quia caritas non quærit que sua sunt. Totum ejus animum occupat caritas, quia omnis abest ab ipso rerum terrenarum cupiditas. Nec sibi, nec propinquis, nec fratribus aliud optat præter caritatem, Deique fruitionem. Scripta ejus approbat Christus e cruce pendens, quæ Thomæ laus est omni laude major. *Ille* enim *probatus est quem Deus commendat*. Optionem dat illi Dominus mercedis quam pro laboribus recipiat. *Thoma, bene scripsisti de me, quam recipies a me pro tuo labore mercedem?* Ille vero casto flagrans amore, illi simili quo Angeli sancti Deo adhæserunt, respondit: *Domine, non nisi te*. Hæc amoris casti perfectio, nihil aliud a Deo quærere nisi ipsum Deum. *Quid enim mihi est in cœlo, & a te quid volui super terram? Defecit caro mea, & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum*. En casti cordis caracterem. Gratis amatur Deus, cum ab illo non petitur aliud præmium. „ Qui aliud præmium petit a Deo, & propterea vult servire Deo; „ carius facit quod vult accipere, quam ipsum a quo vult accipere. Quid ergo? „ nullum præmium Dei? Nullum præter ipsum. Præmium Dei, ipse Deus „ est. Hoc amat, hoc diligit: si aliud dilexerit, non erit castus amor.

S. August. Epist. 55. alias 119.

Genes. 16.

Eccli. 50.

2. Cor. 10. 18.

Psal. 72. 13. 26.

S. August. in Psal. 72.

Deo gratias agamus, quod Sancti Thomæ doctrina Ecclesiam suam illustraverit: & dum concilia Oecumenica illam in quæstionibus controversis consulunt; dum celeberrimæ Academiæ illam commendant, dum Ordines Religiosi in Ecclesia florentissimi se illius esse Discipulos profitentur; dum sinceri quique veritatis amatores, ac Fidei Moralisque Christianæ vindices, *Habentes formam scientiæ & veritatis in lege*, S. Thomæ doctrinam sectantur; omnes quotquot Panegyricum ejus audituri, & memoriam ejus honoraturi convenistis, sancti Doctoris castitatem, humilitatem, caritatem imitamini. Quicumque vero scientiæ talentum a Deo accepimus, id ad finem caritatis ordinemus. *Cognovimus, amemus: nam cognitio sine caritate non salvos facit*.

Rom. 2. 20.

S. Aug. Tract. 2. in Epist. 1 S. Joan.

IN FESTO S. JOSEPH.

Cum esset desponsata Mater Jesu Maria Joseph, &c. Matth. j. 18.

Deus qui dives est in misericordia, non solum gratias, virtutes, & dona communia Sanctis suis distribuit; sed quibusdam gratias ita singulares donaque ita peculiaria largitur, ut his velut characteribus a ceteris distincti in Regno cœlorum, id est in Ecclesia, effulgeant, adeo

Eccli 40. 20. ut de ipsis dicere liceat: *Non est inventus similis illi*. Id in S. Joseph perspicuum est, quem Deus elegit ut Incarnationis œconomiæ serviret ut Mariæ Sponsus, Pater nutritius Christi Jesu, & sacræ Familiæ caput. Præter justitiam, prudentiam, fidem, spem, caritatem, paupertatis amorem, virginitatem, obedientiam, aliasque virtutes, quibus ut sydus splendidissimum coruscavit, gratiam singularem accepit, in qua nemo Sanctorum illi similis est. 1. Ceterorum gratia Sanctorum facit illos filios Dei, & Christi Jesu fratres per adoptionem: Gratia S. Joseph illum fecit Filii Dei patrem. 2. Ceterorum gratia sanctorum illos facit Deiparæ Virginis Mariæ clientes: Gratia S. Joseph illum fecit Mariæ Virginis Matris Dei Sponsum. 3. Gratia reliquorum Sanctorum illos fecit Ecclesiæ membra. Gratia S. Joseph illum fecit capitis Ecclesiæ œconomicum caput.

I. Pater Æternus, qui paternitatem suam cum divinis personis non communicat, eam cum Sancto Joseph communicavit per gratiam singularem, ut Filii sui unigeniti Pater vocaretur, non generatione quidem & natura, sed jure casti matrimonii, quatenus in Mariæ Virginis uxoris ejus utero, Spiritus Sancti operante virtute, conceptus, & ex eadem inviolata Virgine natus est. *Sicut caste conjux illa, sic ille caste maritus; & sicut illa caste Mater, sic ille caste Pater. Melius ille quod alius carne implere desiderat, anima implebat. Nam & qui adoptant filios, castos eos corde gignunt, quos carne non possunt*. Hinc auctore Spiritu Sancto series generationis Jesu Christi ad Joseph descendit virum Mariæ, de qua natus est. Nam *Quod Spiritus Sanctus operatus est, utrisque operatus est. Sanctus in amborum justitia Spiritus requiescens, ambobus Filium dedit, sed in eo sexu quem parere decebat, operatus est hoc, quod etiam marito nasceretur*. In Christi generatione nihil operatus est Joseph: sed ad ejus educationem concurrit cum Virgine Maria. Josephi laboribus & sudoribus illi ministrata sunt alimenta, quibus nutriretur & cresceret secundum carnem. Aluit Joseph eum, qui dat escam omni carni; aluit Panem Angelorum factum panem hominum in Bethleem domo panis. Priscus ille Patriarcha Joseph frumenta servavit, non sibi, sed omni populo: *Iste panem vivum e cœlo servandum accepit, tam sibi, quam toti mundo*: Hunc solum Dominus elegit *suæ Matris solatium, suæ carnis nutritium, solum in terris magni consilii coadjutorem fidelissimum*.

S. August. Serm. 51. Edit. novis. PP. Bened.

S. Bernard. Hom. 2. in Evang. *Missus est*.

Munus imponendi nomen Christo Domino a Deo demandatum est S. Joseph, qua in re paterna ejus auctoritas demonstrata est. *Pariet autem filium, & vocabis nomen ejus Jesum*. Deum cum Adamo creationis rerum omnium visibilium gloriam quodammodo communicasse ait Basilius Seleuciensis; quia etsi naturarum auctor esse non potuerit Adamus, nominum tamen artifex fuit. Sic enim Deum loquentem inducit antiquus ille Pater: *Esto Adam nominum artifex, quando rerum esse non potes. Formentur a me, nominentur a te: partiamur fictricis hujus solertiæ gloriam: Me agnoscant artificem naturæ lege, te Dominum intelligant appellationis nomine*. Quidni dicere pari jure possimus, Spiritum Sanctum operationis suæ circa Christum gloriam cum S. Joseph quadam ratione communicasse? Spiritus Sanctus virtute sua formavit Christi corpus ex purissimo Virginis Mariæ sanguine, solus artifex fuit corporis a Filio Dei assumpti: sed nominis impositionem Josepho demandavit: *Formetur a me, nominetur a te: partiamur fictricis hujus solertiæ gloriam*.

Basil. Seleuc. Orat. 5.

II. Gratia singularis S. Joseph fecit Mariæ Virginis Matris Dei Sponsum. *Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam*. Verum fuit Joseph cum Maria Virgine Matrimonium, in quo omne nuptiarum bonum impletum est, *Fides, Proles, Sacramentum. Prolem cognoscimus ipsum Dominum Jesum: Fidem, quia nullum adulterium: Sacramentum, quia nullum divortium*. Justitia, fide, virginitate par fuit tam sanctis nuptiis, dignus Mariæ Sponsus, *Ut ex virginali conjugio virgo Filius nasceretur*. Maria palma est: *Quasi palma exaltata sum*: & Joseph palma est; *Justus ut palma florebit*. Quamvis se non contingant, eo ma-

S. August, Serm. 51.

S. Hier. advers. Helvic.

eo majore quo castiore animorum inclinatione in se mutuo propendent: quæ palmarum interfluentibus etiam aquarum rivis disjunctarum proprietas est. Oritur quidem in animo Josephi nondum scientis divinum Mysterium in Maria peractum, quædam suspicionibus nebula, sed castum amorem erga Mariam conjugem non minuit, quia ex æmulatione sive zelotypia non oritur, sed ex justitia. Ab illa clam recedere cogitat, ne forte fiat conscius peccati, si quod esset; quod viri justi est: *Joseph autem vir ejus cum esset justus, &c.* Ab accusatione Virginis temperat, ne caritatem violet, quæ vera hominis justitia est. Suam ipsi suspicionem non aperit, ut ejus pudori parcat. Uni Deo suspicionem, perturbationemque suam exponit, judicium interim suspendens. Malevola non erat suspicio. „ Malevolæ sunt suspiciones calumniantium: benevolæ sunt suspiciones gubernantium. Optat invenire bonum, qui benevole suspicatur: cupit vinci; tunc enim lætatur, quando falsum inventum fuerit quod male suspicabatur. „ Sic affectus erat Joseph erga Mariam Virginem. Ideo suspicionem ab ejus animo dispulit Deus, facta illi per Angelum revelatione cælestis Mysterii. *Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est.* Ipsi revelata est Mysterii a sæculis in Deo absconditi veritas, quia in illius corde regnabat caritas. *Ablata suspicio est, quia inventa redemptio est.*

Eccli. 24. 16. Psal. 91. 13.

S. Aug. Serm. 340. aliis 2. inter editos ex MSS. majoris Carthus.

III. S. Joseph gratia singulari factus est capitis Ecclesiæ, scilicet Jesu Christi, œconomicum caput, rector, & tutor, sicut & Virginis matris custos. *Fidelis servus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam.* Illi, ut sacræ familiæ capiti, Dei mandatum significat Angelus, ut accipiat Puerum, & Matrem ejus, & fugiat in Ægyptum, & defuncto Herode jubet Dei nomine ut in terram Israel revertatur. Salvatorem mundi servat a furore Herodis. Major ejus quam Abrahæ fides, promptior obedientia. Magnificis promissis illum non consolatur Angelus; Christum enim possidet, in quo impleta sunt promissa Abrahamo facta, benedictionem bonorumque omnium fontem, mundi thesaurum, desideratum cunctis gentibus. Pauper est Joseph, terrenis bonis destitutus, sed Deo dives. Patriam relinquit, sed fert secum melioris patriæ largitorem. *Accipe Puerum, & Matrem ejus.* Credit sine diffidentia & hæsitatione, obedit sine cunctatione: fidelique & promptâ obedientia meretur subditum habere Christum Jesum. *Et erat subditus illis.*

Matt. 24. 45.

Luc. 2. 51.

Potentissimum apud Deum intercessorem habent fideles cujuscumque status & conditionis. S. Josephum, Virgines, conjugati, Ecclesiæ Ministri, adolescentes, & puellæ de vitæ statu eligendo deliberantes; quicumque res adversas patiuntur, quicumque Deo servientes interioribus perturbationibus, anxietatibus, difficultatibus affliguntur & probantur, ad Sancti Joseph patrocinium confugiant. *Ite ad Joseph, & quicquid vobis dixerit, facite.* Et ut ejus patrocinium obtineatis, virtutum ejus imitatores estote, fidei, castitatis, caritatis, obedientiæ, patientiæ, justitiæ, quæ virtutes omnes complectitur.

Genes. 41. 55.

IN FESTO ANNUNCIATIONIS
Beatæ Mariæ Virginis.

Ne timeas, Maria, invenisti gratiam apud Deum: ecce concipies in utero, & paries Filium: & vocabis nomen ejus Jesum. Hic erit Magnus, & Filius Altissimi vocabitur. Luc. 1.

QUamvis Christus in omnibus Mysteriis suis Magnus sit, in Mysterio præsertim Incarnationis suæ Magnus vocatur: tum quia Incarnatio ceterorum hominis Dei Mysteriorum origo est; adeoque omnis ejus magnitudo in vita, morte, resurrectione, ascensione, & ultimo adven-

tu ad judicandum vivos & mortuos, ejus exinanitionem in Incarnatione supponit & consequitur; tum quia Verbi Incarnati magnitudo in ejus persona non sistit, sed & in ipsum, quod colimus, Mysterium hodie B. Virgini annunciatum derivatur; & in beatam Virginem, cui annunciatur: & & in homines, propter quos annunciatur. 1. Magnum Mysterium est, in quo divinæ perfectiones splendidius elucescunt quam in ceteris Incarnati Verbi Mysteriis: & Divinæ Personæ nova quodam modo sine sui mutatione attributa & denominationes acquirunt. 2. Magna Virgo cui Mysterium istud annunciatur, & in cujus utero consummatur, quia recipit gratiæ plenitudinem; *Ave gratia plena*: quia sine dispendio virginitatis obtinet fœcunditatem: *Benedicta tu in mulieribus ... Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi*: quia denique provehitur ad incomparabilem Matris Dei dignitatem. *Quod enim ex te nascetur Sanctum, vocabitur Filius Dei*. 3. Sed & in homines propter quos annunciatur hoc Mysterium, magnitudinis suæ radios derivat Dei Filius, qui in utero Virginis fit homo, ut homines filios Dei faciat: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri*. Servi formam assumit, ut faciat liberos. Similitudinem carnis peccati induit, ut faciat sanctos.

I. Divinæ perfectiones & attributa in mysterio incarnationis splendidius elucescunt: Divina in primis bonitas. Bonum est sui diffusivum. Summum bonum summo modo se communicare decet. Nobiliore vero seque digniore modo communicare se extra se ipsum Deus non poterat, quam per mysterium Incarnationis. Tribus modis bonitas divina se in creaturas diffudit: 1. In ordine naturæ. 2. In ordine gratiæ. 3. In ordine unionis hypostaticæ sive personalis. Hæc vero postrema communicatio duabus prioribus longo antecellit intervallo. Prima enim communicatione creaturas ad imaginem suam Deus condidit: Altera Dei filios per adoptionem fecit: Tertia homini Dei Filium natura in Verbi incarnati persona esse dedit, omniumque divinarum perfectionum, modo ineffabili, & qui mysterii hujus proprius est, participem. In æternis emanationibus, solius essentiæ, non personarum communicationem credimus & adoramus. Pater æternus essentiam suam Filio communicat, non paternitatem, quæ personalis ipsius character est. Filius eamdem essentiam Spiritui Sancto cum Patre communicat, non filiationem, quæ personalis ipsius proprietas est. In mysterio vero incarnationis Filius Dei & naturam suam & personam communicat humanæ naturæ. Hinc S. Augustinus ait: *Cum Filius sit & Deus & homo, alia substantia homo potius in Filio, quam Filius in Patre*. Nec vero homo solus ad unionem ineffabilem cum Verbo provectus est, sed omnes quodam modo creaturæ, si quidem omnis creatura est homo. *Naturam omnem interjectæ humanitatis beneficio*, Deus *in melius commutavit*. Atque inde etiam magnum discrimen incarnationem inter apparet, quod per istam creaturæ a Deo quodam modo exierint & separatæ sint: per illam vero ad Deum redierint, & in hominis natura personæ Verbi divini unitæ sint.

Lib. 1. de Trinit. c. 10.

S. Joan. Damasc.

In hoc mysterio Dei sapientia maxime splendescit fallendo diabolum, qui peccatum suaserat primis parentibus ad incarnationem impediendam, ut scilicet Deus naturam peccato sordidam & contaminatam peccato fastidiret, aversaretur, nec ipsi dignaretur conjungi. At exspectatione sua frustratus est inimicus: Ipsum enim peccatum Filium Dei quodam modo movit ut ad hominem liberandum incarnaretur, adeo ut *Si homo ad imaginem, & similitudinem Dei factus, in suæ naturæ honore mansisset, nec diaboli fraude deceptus, a lege sibi posita per concupiscentiam deviasset, Creator mundi creatura non fieret*. Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere. *Non eum de Cœlo ad terram merita nostra bona, sed peccata duxerunt. Venit Filius hominis quærere & salvare quod perierat. Si homo non periisset, Filius hominis non venisset. Perierat homo, venit Deus homo, & inventus est homo. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia*

S. Leo M. Serm. 3. de Pentec.

S. August.

Serm. 7. 8. & 9. de Verbis Apost.

Chri-

Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla est causa Medicinæ. Si venit de cœlo magnus Medicus, magnus per totum orbem terræ jacebat ægrotus. Ipse ægrotus genus humanum est. Denique *Propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est.* Sic ars divinæ sapientiæ artem diaboli fefellit.

Omnipotentia Dei in hoc mysterio maxime splendescit. Quid enim infinitæ potentiæ majus argumentum, quam rerum infinite distantium, Dei & hominis personalis unio? Hinc Propheta Deum orans ut hoc mysterium adimpleret, ejus præsertim potentiam invocat: *Excita potentiam tuam, & veni, ut salvos facias nos.* Hinc Spiritus Sanctus qui *cœlos opera digitorum* Dei, & hominem *opus manuum* ejus vocat, mysterium incarnationis brachii ejus miraculum appellat: *Fecit potentiam in brachio suo.* Et revera *Nemo nisi artifex operis sui potens est: & figulo tantum in argillam suam jus est. Ita Dominus omnium, qui omnes fecerat, dignatus est ad nostra descendere, nosque suscipere in corpore suo, ut reficeret eadem arte vel potestate qua fecerat.* In reparando, quam in condendo homine divina potentia magis eluxit. Hic enim in creatæ naturæ angustias, ibi in se ipsum Deus vim suam quodam modo expertus est, seipsum humiliando ad nihilum nostrum. *Quod omnipotens natura potuerit descendere ad humilitatem humanitatis, id potestatem magis ostendit, quam magna & quæ naturam superant miracula. Nam quod magnum quippiam & excelsum effectum sit ad divina virtute, est quodammodo secundum naturam & consentaneum. At id autem quod est humile & abjectum descensus, est quædam insignis, & redundans copia potestatis.* Atque hæc est mens Ecclesiæ hunc in modum orantis: *Deus, qui humanæ naturæ substantiam mirabiliter condidisti, & mirabilius reparasti.*

Psal. 79. 3.
Luc. 1. 51.
S. Paulinus Epist. 2.
S. Gregor. Nyss. Orat. Catechet. Cap. 24.
S. Anselm. Lib. Cur. Deus hom.

Justitia denique Dei maxime claruit in mysterio incarnationis; siquidem Filius Dei factus est homo, ut accuratam, copiosam, superabundantem satisfactionem ob infinitam peccati enormitatem & injuriam Deo præberet, quam exhibere non poterat nisi Deus, nec debebat nisi homo; quam proinde necesse erat ut pro nobis persolveret Deus homo. *Frater non redimit, redimet homo; non dabit Deo placationem suam, & pretium redemptionis animæ suæ.* Quamobrem *Ex Virgine natus est Deus & homo, non solum id pretium habens quod reorum multitudini ad justitiam redimendæ par esset, sed & quod multis partibus excelleret.* Ita *Creaturæ suæ pretium Deus extitit.*

Psal. 46. 8.
S. Proclus Epis. Constantinop. orat. 1. S. Avit. Vien. Episc. Epist. 28.

In hoc etiam mysterio divinæ Personæ nova quodammodo attributa sine sui mutatione, novasque denominationes acquirunt. Deus ab æterno Pater erat, sed Pater Filii sui Deus non erat. Nulla enim in sanctissima Trinitate dependentia, nulla servitus est. Sed per Incarnationem Pater æternus Filii sui, secundum naturam assumptam, Deus est & Dominus. *De ventre Matris meæ Deus meus es tu:* (ait per Prophetam) *Nam ante sæcula Pater meus, ab uberibus Matris meæ Deus meus. Non de te Deus meus; nam de te Pater meus: Sed de ventre matris meæ Deus meus:* Patres olim jus habebant in filiorum bona, libertatem, ac vitam: poterant ipsos exhæredare & spoliare, servituti addicere, immolare, ut Abrahami & Jephte exempla probant. Pater Æternus hæc jura in Filium suum ab æterno non habuit, sed per ejus incarnationem acquisivit. Jus in illius bona exercet in præsepi, illum ad extremam egestatem redigendo, ut illius inopia divites nos faciat. Jus in illius vitam exercebit in cruce, ipsum immolando ut victimam pro nostra expiatione. Interim vero jus exercet in ejus libertatem, statim atque homo factus est. *Tunc dixi, Ecce venio* (inquit) *sacrificium & oblationem noluisti: aures autem perfecisti mihi*, ut mandata tua excipiam, illisque pareamg, seu (ut habet alia Versio) *Aures autem perforasti mihi*; in signum utique servitutis.

Psal. 21. 15.
S. August. in hunc Psalmum.

Filius Dei in sinu Patris per cognitionem generatur ut Verbum ejus & Sapientia: non vero per voluntatem, quæ Spiritus Sancti origo est. In incarnatione vero *per voluntatem Patris* homo factus est. Intellectus Patris principium Joan. 3. 16.

cipium est Verbi increati, amor Patris principium est Verbi incarnati. *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Principium & finis incarnationis amor est. Filius Dei homo factus est, quia nos diligebat; & ut a nobis „ diligeretur. „ Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. *Igitur* si amare „ pigebat, saltem nunc redamare non pigeat. Nulla est enim major ad amo„ rem invitatio, quam prævenire amando; & nimis durus est animus, qui „ dilectionem si nolebat impendere, nolit rependere. „ Filius paternæ di„ lectionis se ipsum naturæ nostræ inserit, ut a nobis diligatur.

Galat. 2. 20.

S. August. Lib. de Catechizandis rudibus. Cap. 4.

Spiritus Sanctus in æternitate sterilis est; quamvis hæc sterilitas imperfectionis non sit ac impotentiæ. Divinarum scilicet emanationum terminus est: Exhaustis igitur divinæ fœcunditatis fontibus in Filii generatione, suique Processione, aliam Personam divinam producere non potest. Verum in mysterio Incarnationis fœcundus est, & novum esse dat Filio Dei in utero Virginis. *Qui conceptus est de Spiritu Sancto.* Spiritus Sanctus procedit a Patre & Filio per voluntatem: Filius in utero Mariæ de Spiritu Sancto concipitur per ejusdem Virginis voluntatem, consensum & obedientiam. *Fiat mihi secundum verbum tuum.* Spiritus Sanctus ex Patre Filioque procedens non est eorum filius: Christus ex Spiritu Sancto conceptus, non est propterea filius Spiritus Sancti. Spiritus Sanctus ex Patre Filioque procedit ut nexus amborum: Christus de Spiritu Sancto in utero Virginis Mariæ conceptus est, ut nexus Dei & hominum. *Qui fecit utraque unum...* Tota Trinitas mysterium incarnationis operata est. Multiplex tamen ratio est cur Christi conceptio Spiritui Sancto tribuatur. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 4. §. 2.) Cur Spiritus Sanctus non sit Pater Christi, cum Christus ex Spiritu Sancto sit conceptus? (*Ibid.* §. 3.)

Luc. 1.

Ephes. 2. 14.

II. Non solum magnum est incarnationis mysterium, quod beatæ Virgini annunciatur; sed & ipsa cui annunciatur Virgo magna est. Ad tria porro capita omnis ejus celsitudo ac dignitas revocatur, quæ Angelus in salutatione sua exprimit. Primum est plenitudo gratiæ: *Ave gratia plena.* Alterum est dignitas Matris Dei, qua fit ut Dominus singulari & admirabili modo cum ipsa sit. *Dominus tecum.* Tertium est conjunctio fœcunditatis cum virginitate, qua fit ut benedicta inter omnes mulieres prædicetur: *Benedicta tu in mulieribus..* Beata Virgo Maria vere proprieque Dei mater credenda est.. Cur Filius Dei ex muliere concipi & nasci voluerit. (*Lib.* 1. *Quæst.* 2. *Art.* 4. §. 6.) Praclare Tertullianus Lib. de Carne Christi, „ C. 17. Deus (*inquit*) imaginem & similitudinem suam a diabolo captam æ„ mula operatione recuperavit. In virginem enim adhuc Evam irrepserat „ verbum ædificatorium mortis. In Virginem æque introducendum erat „ Dei Verbum exstructorium vitæ: Ut quod per ejusmodi sexum abierat „ in perditionem, per eumdem sexum redigeretur in salutem. Crediderat „ Eva serpenti, credidit Maria Gabrieli. Quod illa credendo deliquit, hæc „ credendo delevit. Sed Eva nihil tunc concepit in utero ex diaboli ver„ bo. Immo concepit. Nam exinde ut abjecta pareret, & in doloribus pare„ ret, verbum diaboli illi semen fuit. Enixa est denique diabolum fratrici„ dam. Contra, Maria eum edidit, qui carnalem fratrem Israel, interem„ ptorem suum, salvum quandoque præstaret. In vulvam ergo Deus Ver„ bum suum detulit bonum fratrem, ut memoriam mali fratris eraderet. Angelicæ Salutationis explicationem, ibique præclara ad hujus secundæ patris probationem, habes (*Lib.* 5. *Cap.* 1. *Art.* 8. *n.* 3.)

Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Non dixit simpliciter Angelus, *Veniet in te*, sed, *superveniet*, quia & prius quidem in ea fuit per multam gratiam, sed nunc supervenire nunciatur, propter abundantioris gratiæ plenitudinem, quam effusus est super illam. Prior quidem gratia ejus tantum repleverat mentem, sequens vero etiam uterum perfudit, ut plenitudo divinitatis, quæ ante in illa, sicut in multis Sanctorum spiritualiter habitabat, etiam sicut in nullo Sanctorum corporaliter in ipsa habitare inciperet. *Spiritus Sanctus superveniet*

S. Bernard. Hom. 4. super Missus. est.

veniet in te, qui sua potentia fœcundabit te. *Et virtus Altissimi obumbrabit tibi*: Hoc est, illum modum quo de Spiritu Sancto concipies, Dei virtus & Dei sapientia Christus, sic in suo secretissimo consilio obumbrando conteget & occultabit, quatenus sibi tantum notus habeatur & tibi. Quid a me requiris, quod in te mox experieris? Scies, & feliciter scies, sed illo doctore, quo & auctore. *Et virtus Altissimi obumbrabit tibi*. Triplicem, secundum nostrum concipiendi modum, in Patre æterno virtutem distinguere possumus, tametsi revera una sit virtus, unaque summa res. 1. Virtutem creatoris, illi communem cum Filio & Spiritu Sancto. Omnes enim creaturæ trium personarum divinarum opera sunt, quamvis creatio Patri singulatim tribuatur. 2. Virtutem principii, quæ ipsi cum Filio respectu Spiritus Sancti communis est. 3. Virtutem Patris, quæ ipsi ita propria est, ut eam nec Filio, nec Spiritui Sancto communicet. Hanc tamen communicat B. Virgini Mariæ. *Quod nascentur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei*. *Sic & quod natum est ex ipso Patre erit tuus; & quod nascetur ex te erit ejus: Ut tamen non sint duo Filii, sed unus*. S. Bernard. Divinæ virtutis obumbratio efficit ut Maria Filium Dei concipiat quodam modo simili ei quo a Patre Æterno in splendoribus Sanctorum generatur. Pater Æternus virgo est & fœcundus; Maria virgo fœcunditate donatur inviolata virginitate; conchæ similis, quæ cœli rore fœcundata, infiniti pretii gemmam respiciente sole concipit. *Cui distillantibus cœlis, tota se infudit plenitudo divinitatis*. S. Bernard. Pater Æternus magnitudinis suæ ac perfectionum suarum cognitione Filium generat: Maria Virgo humilitatis suæ ac vilitatis cognitione & confessione eumdem concipit. *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*. Exinanivit semetipsum Dei Filius formam servi accipiens, & habitu inventus ut homo: Ad nihilum usque descendit Maria per humilitatem, ut centrum Filii Dei fiat, illumque humilitate concipiat. *Virginitate placuit, humilitate concepit*. S. Bernard. Pater Æternus interius loquendo generat Filium: Virgo Maria eumdem concipit, obedientiam suam, fidem, desiderium ac devotionem his verbis exprimendo: *Fiat mihi secundum verbum tuum*. Virgo sanctissima, *Responde verbum, & suscipe Verbum: Profer tuum, & concipe divinum: emitte transitorium, & amplectere sempiternum*.

III. Per incarnationis mysterium homines fiunt magni, cum ad dignitatem filiorum Dei per gratiam adoptionis promoveantur. „ Dedit eis potestatem filios Dei fieri.. Ut homines nascerentur ex Deo, primo ex ipsis natus est Deus. Natus ex Deo, per quem efficeremur; & natus ex femina, per quem reficeremur. Noli ergo mirari, o homo, quia efficeris filius per gratiam, quia nasceris ex Deo secundum Verbum ejus. Prius ipsum Verbum nasci voluit ex homine, ut tu securus nascereris ex Deo, & diceres tibi: Non sine causa Deus nasci ex homine voluit, nisi quia alicujus momenti me existimavit, ut immortalem me faceret, & pro me mortaliter nasceretur. Ideo cum dixisset, *Ex Deo nati sunt*, quasi securum te faciens, ait: *Et Verbum caro factum est, & habitavit in nobis*.. *Quid ergo miraris, quia homines ex Deo nascuntur? Attende ipsum Deum natum ex hominibus*. Joan. 1. S. August. Tract. 2. in Joan. *Agnosce, Christiane, dignitatem tuam, & divinæ consors factus naturæ, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire*. S. Leo. Christus conceptus est de Spiritu Sancto in utero S. Virginis, ideoque semper motum atque ductum Spiritus Sancti secutus est: Sequamur & nos, siquidem eodem Spiritu regenerati sumus. *Omni Christiano aqua baptismatis instar est uteri virginalis, eodem Spiritu replente fontem, qui replevit & Virginem*. Dei matrem honoremus, laudemus, imitemur. Virgo humilis erat, ideo Dei mater electa est.„ Si non potes virginitatem humilis, imitare humilitatem Virginis. Laudabilis virtus virginitas, sed magis necessaria humilitas. Illa consulitur, ista præcipitur. *De illa dicitur*: Qui potest capere capiat: *De ista dicitur*: Nisi quis efficiatur sicut parvulus iste, non intrabit in Regnum cœlorum. Illa ergo remuneratur, ista exigitur. Potes sine virginitate salvari, sine humilitate non potes. Potest, inquam, placere humi- S. Leo.

„ litas, quæ virginitatem deplorat amissam: Sine humilitate autem nec virginitas Mariæ placuisset.. Non omnium quidem est virginitas: multo tamen pauciorum est cum virginitate humilitas. Si igitur virginitatem in Maria non potes nisi mirari, stude humilitatem imitari, & sufficit tibi. „ Quod si & virgo, & humilis es. Quisquis es, magnus es.

IN FESO S. JOANNIS BAPTISTÆ.

Amen dico vobis, Non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista. Matt. xj. 11.

1. Cor. 4. 5. CHristus Jesus omnium electorum suorum probatas virtutes & sancta opera in extremi judicii die laudabit, ut ait Apostolus: *Tunc laus erit unicuique a Deo*. Tempus illud non exspectat ut S. Joannis laudes prædicet: Illum in Evangelio passim commendat. Nunc *Eliam*, nunc *Prophetam & plus quam Prophetam*, alias Angelum, alias *Lucernam ardentem & lucentem*, omnium tandem hominum ex muliere natorum maximum prædicat. Huic laudi quid addi potest? In hoc elogium nulla cadit falsitatis, adulationisve suspicio. Veritas affirmat, & quidem præmisso juramento, neminem inter natos mulierum extitisse Joanne majorem. *Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista*. Solus ille Joanne major, qui de Spiritu Sancto conceptus, ex Virgine natus est Filius Dei; Jesus Christus. Quod Concionatoribus vulgo imminet periculum ne Sanctos nimis extollant, quibus Panegyricum dicunt, Joannis laudatoribus minime timendum est. Vere enim *Non est inventus similis illi*. Omnes superat ille homo, non enim illum vincit nisi Deus homo.

Inter natos mulierum Joannes Baptista maximus est 1. Nativitatis privilegiis. 2. Amplitudine Muneris. 3. Merito fidelitatis.

B. Petrus Damiani Ser. de S. Joan. Bapt. I. Nativitas S. Joannis Zachariæ ab Angelo nunciata, & eodem quidem quo Christi conceptio, imo *in loco digniori*, scilicet in Templo, *tempore sacratiori*, scilicet sacrificii, cum thus adoleret Domino, *Apertiore miraculo*, non solum quia Patri seni, cujus corpus erat emortuum, ut quondam Abrahæ, matri sterili ac vetulæ promissus, sed quia Zachariæ lingua divinitus impedita & obmutescente, postea vero soluta, ejus conceptio ac nativitas celebrata est. „ Factum est cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotii, forte exiit ut incensum poneret, ingressus in Templum Domini: „ & omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem „ illi Angelus Domini stans a dextris Altaris incensi.. Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: „ & uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & erit gaudium tibi & exultatio, & multi in nativitate ejus gaudebunt: Erit enim Magnus coram

Luc. 1. 8. „ Domino.. Et dixit Zacharias ad Angelum: Unde hoc sciam? Ego enim „ sum senex, & uxor mea processit in diebus suis. Et respondens Angelus „ dixit ei: Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum: & missus sum loqui ad „ te, & hæc tibi evangelizare. Et ecce eris tacens, & non poteris loqui „ usque in diem quo hæc fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, „ quæ implebuntur tempore suo. „ Cum vero natus est puer, & nomen ejus declaravit, dicens, *Joannes est nomen ejus, apertum est illico os ejus, & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deum*. Joannes fructus orationis, non voluptatis; gratiæ magis quam naturæ. *Ecce exaudita est deprecatio tua, & uxor tua Elisabeth pariet tibi filium*. Hinc præclare antiquus Pater: *Contra*

Inter Ser. S. Ambros. ad scriptos 1. in Nat. S. Joan. Bapt. *impossibilitatem corporis, contra sterilitatem viscerum, Zachariæ precibus Elisabeth uterus intumescit, & concepit Joannem non natura, sed gratia. Unde necesse erat sanctum nasci filium, qui non tam complexibus quam orationibus generetur*. Orationes autem fundebat sanctus Sacerdos non pro familiæ suæ privata prosperitate, aut pro fœcunditate vetulæ uxori impetranda, sed pro Messiæ

Messiæ adventu, & totius humani generis salute: Ideo facta ipsi promissio *Non Israelis dumtaxat sed universi terrarum orbis donum ac pignus erat* (ait antiquus Pater.) Dubitare permittitur, ut hac ipsa incredulitate ad fidem exerceatur. *Idcirco enim præsens super sterili punitur incredulitas, ut neque futurum in Virgine miraculum in dubium revocetur* (inquit S. Joannes Chrysostomus.) *Eris tacens, & non poteris loqui, usque in diem quo hæc fiant.* Silentium exspectat vocem nasciturani, Zacharias Joannem, Senex puerum, Sacerdos Prophetam. Zacharias sacerdos obmutescit, ut legalium sacrificiorum proxime futura consummatio significetur. *Omnes enim Prophetæ & Lex usque ad Joannem prophetaverunt.. Silentium Zachariæ, Prophetia latens, quodammodo occulta & clausa. Hoc est apertio vocis Zachariæ in nativitate Joannis, quod est discissio veli in cruce Christi.*

Incertis Auctoris Encomium S. Joan. Bapt. ex Græco Reg. Christian. Cod. editum & Latine redditum a P. Combefis.
Matt. 11. 13.
S. August. Serm. 291.

II. Alterum Nativitatis S. Joannis privilegium, est sanctificatio illius in utero Matris. Sanctificatus in matris utero creditur Jeremias, sed longe minor illius sanctificatio quam Joannis, de quo prædixit Angelus: *Et Spiritu Sancto replebitur adhuc, ex utero matris suæ.* Multo sane excellentius est Spiritu Sancto repleri, quam sanctificari. Sanctificatio enim emundationem ab originalis peccati labe significat, repletio Spiritus Sancti gratiæ inundationem. Apostoli cum Spiritum Sanctum de Salvatoris redivivi accepissent afflatu, vix quinquagesimo a Resurrectione illius die ad illum gradum pervenerunt, ut de illis diceretur: *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto.* Joannes vero id consecutus est in utero matris. *Spiritus Sanctus Jeremiam sanctificat, replet Joannem, supervenit in Mariam.*

Luc. 1. 15.
S. Petrus Damiani.
Act. 2. 4.
Luc. 1. 41.

III. Accedit & aliud privilegium admirabile, exultatio pueri in utero Matris. *Et factum est ut audivit salutationem Mariæ Elisabeth, exultavit in gaudio infans in utero ejus.* Ex utero matris in utero Mariæ Virginis Christum agnoscit Infantem, Mundi Redemptorem. Quid mirum si exultat gaudio incredibili. *Quasi per experientiæ sensum sciebat quæ Israel ignorabat* (inquit Origenes) *Unde exilivit in gaudio. Senserat enim venisse Dominum suum, ut sanctificaret servum suum... Ut Maria locuta est verbum quod Filius Dei in ventre Matris suggesserat, exultavit infans in gaudio, & tunc primum Præcursorem suum Prophetam fecit Jesus:* Et propter ipsum Spiritu Sancto replevit & matrem Elisabetham. *Et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth.. Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus*, nunc dulciori colloquio, nunc amplexu fœliciore Joannem consecrans, admoto gratiarum omnium Fonte Dei Filio in utero ejus incarnato, *De cujus plenitudine omnes accepimus.* Christi dono, Virginis præsentia ac patrocinio Joannes virginitatis gratiam accepit. *Nec immerito* (inquit S. Ambrosius) *mansit integer corpore, quem tribus mensibus oleo quodam suæ præsentiæ & integritatis unguento Domini Mater exercuit.*

Origenes Hom. 7. in Lucam.
Luc. 1. 41.
S. Ambrof. lib. de Instit. Virg. c. 7.

IV. Quartum Nativitatis S. Joannis privilegium, gaudium est universale. *Et multi in Nativitate ejus gaudebunt.* Gaudium parentum, cognatorum, amicorum & vicinorum in sancti Præcursoris Nativitate Prophetitum fuit, lætitiam præfigurans ex Ecclesiæ fœcunditate in Gentibus universis proxime orituram, ut vaticinatus est Isaias: *Lauda sterilis quæ non paris: Decanta laudem & hinni quæ non pariebas: Quoniam multi filii desertæ, magis quam ejus quæ habet virum.* Nullius Sancti nativitatem celebrat Ecclesia, nisi Sancti Sanctorum Christi Jesu Domini nostri, Deiparæ Virginis, & S. Joannis. Novit enim meliorem esse diem mortis die nativitatis. Ideo Martyrum mortes celebrat, atque Natalia vocat, quia morte nati sunt ad vitam sempiternam & gloriosam. At Joannis nativitas celebratur, ut impleatur quod de illa prænunciatum ab Angelo est: *Et in nativitate ejus multi gaudebunt.* Joannis nativitas Christum Dominum prophetavit, quem conceptum ex utero salutavit; ideo lætitiam attulit Mundo: Hanc lætitiam olim testatæ sunt quædam Ecclesiæ trium celebratione Missarum ab unoquoque sacerdote, ut in Natali Domini. Exultandum in hac festivitate, non gaudio sæculari, sed sancto, qui fructus est Spiritus Sancti, caritatis comes,

Luc. 1. 14.
Isai 54. 1.
Eccles. 7. 2.
Ordo Rom. Alcuin. Amalar.

Joan. 5. 35. bonæ conscientiæ indicium. Erat Joannes *lucerna ardens & lucens*. Lux gaudium parit, sed frigescentibus cordibus modicum ac breve gaudium est. Gavisi sunt Judæi ad lucem Joannis, sed ejus ardore non sunt succensi, quia veritatem quam annunciabat, prædicabat, indigitabat, Christum Jesum non dilexerunt. *Vos autem voluisti ad horam exultare in luce ejus*. Non ita Christiani gaudere debent, sed gaudio pleno & perpetuo, Deum amantes, & ipsum laudantes omnibus diebus vitæ suæ. *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum*. psal. 83. 3.

II. Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista amplitudine muneris. Christi scilicet Præcursor fuit, Propheta & plus quam Propheta, Elias alter, Baptizator Salvatoris, amicus sponsi, sponsæ paranymphus, primus Regni cœlorum Prædicator. *Erit magnus coram Domino* (ait Angelus). *& multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum: & ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ: Ut convertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam justorum parare Domino plebem perfectam*. Erit magnus coram Domino officio ac ministerio. Et efficacissima pœnitentiæ, & Regni cœlorum jam proximi prædicatione Judæorum plurimos ad Christum convertet, ut illum esse verum Deum, ut Dominum Jesum esse Messiam a Deo promissum; ut hunc quem digito ostendit, a Prophetis prædictum Mundi Redemptorem credant, illum audiant, ejusque mandatis obediant. *Vidit Joannes Jesum venientem ad se, & ait: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum Mundi. Hic est de quo dixi: Post me venit vir qui ante me factus est, quia prior me erat. Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans*. Et ipse ante illum, ceu præco ante Regem mox adfuturum proxime præcurret, non minori zelo, fervore, efficacia prædicans adventum Redemptoris, quam Elias adventum prædicaturus est Judicis. *Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ*. Quam fervens fuit Eliæ zelus, quam invicta virtus & animi fortitudo adversus Achab, Jezabel, Pseudo-Prophetas Baal, & quam fervens erit, vehemens, invictus adversus Antichristum & ejus Ministros; tam fervens fuit zelus Joannis, tam invicta fortitudo animi in arguenda incredulitate, vitiis, impœnitentia Pharisæorum, Herodis, Herodiadis. *Dicebat* enim *ad turbas quæ exibant ut baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ, &c.* Pharisæis & Sadducæis ad baptismum suum venientibus id dixisse Joannem S. Matthæus refert. Dicebat Herodi: *Non licet tibi habere uxorem fratris tui*. Joannem quidem miracula non legimus edidisse ut Eliam: Magnum enim erat ipse miraculum in nativitate, conversatione, prædicatione. *Etenim manus Domini erat cum illo*. Ejus autem prædicationis finis fuit ut corda patrum, id est, amor Patriarcharum & Prophetarum, converterentur in filios, illius scilicet temporis Israelitas a patribus degeneres. Cum enim Patriarchæ & Prophetæ, justique omnes qui sub Lege Mosaica, vel Lege naturæ vixerant, per fidem Christi venturi justificati fuissent, neque ex operibus Legis, & sanguine legalium victimarum se justitiam, & salutem consequi posse credidissent, sed sanguine Christi; & moribus fidei congruis Deo placuissent, ita ut re ipsa, tametsi nondum nomine, essent Christiani (ut S. Augustinus loquitur) posteri ab eorum fide & moribus degeneres justitiam suam ex Lege non ex gratia & fide Christi derivari; & remissionem peccatorum per sanguinem animalium se consequi posse præsumebant, & justos se esse confidebant, qualibuscumque essent moribus, modo ceremonias Legis observarent, externaque opera facerent. Propter ista fidei & morum discrepantiam, Patriarcharum animi a filiis alieni erant. Unde Judæorum nomine ait Propheta: *Abraham nescivit nos, & Israel ignoravit nos*. Joannes vero Christum Agnum Dei demostrando, verumque Deum ac verum hominem prædicando, qui sanguine suo redempturus erat Israel, & ad pœnitentiam ac morum sanctimoniam eos exhortando, convertit Patriar-

Marginal references: Luc. 1. 15. 16. 17. — Joan. 1. 29. 30. 31. — Luc. 3. 7. & seqq. — Matt. 3. 7. 8. — Marc. 6. 18. — Luc. 1. 66. — S. Paulus Epist. ad Rom. — Isai. 63. 16.

triarchas & Prophetas ad amandos filios suos, quos antea non diligebant propter fidei ac morum dissimilitudinem. Incredulos sui temporis Judæos convertit ad prudentiam justorum: prædicatione scilicet sua effecit ut Patribus suis antiquis in fide, spe ac moribus concordarent. In id denique unum collineavit ministerium Joannis ut *pararet* Christo *Domino plebem perfectam*. Ideo Regni cœlorum primus est prædicator qui meminerit. O vocem novam, o verbum misericordiæ & gratiæ, vocem exultationis, quæ ante Joannem audita non fuerat: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim Regnum cœlorum*. Verbum pœnitentiæ dulce & gloriosum, *Verbum regni cœlorum lætum & adorandum, illi soli primarie conveniens, qui primus Novi Testamenti posuit fundamenta*. Matth. 3. 2. B. Petrus Damiani.

Quanta vero dignitas ejus, cui divinum caput inclinare Christus Jesus dignatus est, ejusque manibus baptizari? Dominus virtutum, Rex gloriæ, portans omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, cui Cherubim & Seraphim Sanctus, Sanctus, Sanctus, concinunt, Filius Dei, splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus, *Venit a Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. Joannes autem prohibebat eum, dicens: Ego a te debeo baptizari, & tu venis ad me? Respondens autem Jesus dixit ei: Sine modo, sic enim decet nos implere omnem justitiam*. Uni datum est Joanni baptizare eum qui baptizat in Spiritu Sancto & igne, Virginemque Virginis Filium virgineis manibus irrorare. Joannis Ministerium cum Moysis, omniumque Prophetarum ministerio conferatur, tantum illud isti antecellere perspicuum erit, quantum cœlum a terra distat. Joanne Christum baptizante Lex terminatur, finem accipit Prophetia, & omnis illa sacrificiorum multitudo incipit antiquari, instituto vel designato novæ regenerationis Sacramento, Christi contactu sanctificatis aquis, & sanctificandi vim ab eo haurientibus, & in unam baptismatis formam transeuntibus legalium rudimentis figurarum. Ideo Joannes *Quidam limes Testamentorum duorum, Veteris & Novi*, a Patribus prædicatur. Arcana cœlestia Joanni revelantur Christum baptizanti: Trinitatis Mysterium in Veteri Testamento obscurius expressum, sancto Præcursori manifestius revelatur. *Pater auditur in voce, Filius baptizatur in flumine, Spiritus Sanctus in columbæ specie demonstratur. Adest Joannes totius medius Trinitatis*. Quamquam interius edoctus sit a Spiritu Sancto antequam sensibilibus signis adumbrata Mysteria Mundo revelarentur. *Joannes in spiritu tanquam Angelus eruditur* (ait S. Bernardus.) *Nimirum tanto propinquior Deo, quanto vox Verbo vicina: cui nulla voce alia media quod foris sonet oporteat intimari. Neque enim Joannem prædicatio, sed inspiratio docuit*. Matt. 3. 13. 14. 15. S. Aug. Serm. 293. in Natali S. Joan. Bapt. 7. B. Petrus Damiani. S. Bernard. Ser. in Nativ. S. Joan. Bapt.

III. Inter natos mulierum nemo major Joanne Baptista merito fidelitatis. Tanta erat ejus gratia, tanta virtus, tanta apud homines celebritas nominis ob pœnitentiæ austeritatem cum innocentia conjunctam; tanta auctoritas, ut Christus facile crederetur, si vellet abuti errore hominum. Laborandum non fuisset ut persuaderet se esse Christum, quia hoc jam illi qui eum audiebant & videbant, illo non dicente putaverant. Non erat ei opus seminare errorem, sed confirmare. At ille Sponsi amicus humilis, Sponso zelans, non se pro Sponso adulterum supponens, perhibet testimonium amico suo, & eum qui vere Sponsus erat, Sponsæ commendat. Interrogatus an esset Christus, an Elias, an Propheta, respondit: *Non sum*. Urgentibus Sacerdotibus & Levitis Judæorum Hierosolymitanorum Legatis, & interrogantibus, *Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?* respondit: *Ego baptizo in aqua: Medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti*. Joannes tantus homo ideo se humiliat Christo, ut eum plus quam hominem esse ostendat. *Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine*. Quomodo dicis, Evangelista sancte, *Non erat* Joan. 1. 20. 21. Joan. 1. 7. 8. S. Aug. Serm. 228. in Natali S. Joan. Bapt. 3. Joan. 1. 23.

erat ille lux, de quo Christus ait, *Erat lucerna ardens & lucens?* Joannes quidem lucerna erat, sed in comparatione veræ lucis quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, lux non erat. Ideo testimonium perhibuit de lumine, testimonium fidele, se lucernam esse agnoscens ne vento superbiæ extingueretur. Lucerna & accendi & extingui potest. *Verbum Dei extingui non potest, lucerna semper potest.* Sed & meram vocem se esse profitetur. *Ego vox clamantis in deserto, Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias Propheta.* Vox sine verbo sonus inanis. Verbum corde conceptum prius est voce, cujus ministerio audientibus innotescit. Antequam sonet vox in ore meo, jam tenetur verbum in corde meo; sed ut intelligas, prior venit vox ad aurem tuam, ut verbum insinuetur menti tuæ. Nosse enim non posses quod in me fuerat ante vocem, nisi in te fuerit post vocem. Ergo si vox Joannes, Verbum Christus, ante Joannem Christus, sed apud Deum; post Joannem Christus, sed apud nos. *Ego vox clamantis in deserto.* Personam gerebat Joannes vocis in Sacramento (inquit S. Augustinus) Non enim ipse solus vox erat, *Omnis homo annuntiator Verbi, vox Verbi est.* Quod enim est sonus oris nostri ad verbum quod mente concipimus, hoc omnis Anima pia prædicatrix ad illud Verbum de quo dictum est: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum... Quanta verba immo quantas voces facit verbum corde conceptum! Quantos Prædicatores fecit Verbum apud Patrem manens! Misit Patriarchas, misit Prophetas, misit tot & tantos prænuntiatores suos. Verbum manens voces misit, & post multas præmissas voces, unum ipsum Verbum venit tanquam in vehiculo suo, in voce sua, in carne sua. Collige ergo tanquam in unum omnes voces quæ præcesserunt Verbum, & eas omnes constitue in persona Joannis. Harum omnium sacramentum ille gestabat, harum omnium persona sacrata & mystica ille unus erat. Ideo proprie dictus est vox, tanquam omnium vocum signaculum atque mysterium. Ego vox clamantis in deserto.*

S. August. Serm. 380. 6.

Præclarum illud ac fidele de Christo testimonium Joannes Baptista confirmat, cum orta Judæos inter & ejus discipulos quæstione de purificatione, hi ipsum convenissent æmulatione ducti, hisque verbis interpellassent; *Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum.* Hac enim occasione Christum Ecclesiæ Sponsum esse docuit, se amicum Sponsi; illum verum Deum esse, in quem credendum sit: Qui vero in ipsum non crediderint, vitam æternam non habituros, sed æternum iræ Dei futuros objectum. Se quæcumque haberet spitualis magnitudinis insignia, Dei dona esse cognoscere, sponsi munera collata amico: Christo vero Spiritum non ad mensuram datum, utpote qui Dei Filius sit, Patri consubstantialis, coæqualis, æternus. *Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de cælo, Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: Non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum. Qui habet Sponsam, Sponsus est: Amicus autem Sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem Sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui. Qui desursum venit, super omnes est. Qui de terra est, & de terra loquitur, Qui de cælo venit, super omnes est, Et quod vidit, & audivit, hoc testatur: & testimonium ejus nemo accipit. Qui accepit ejus testimonium, signavit quia Deus verax est. Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ad mensuram dat Deus Spiritum. Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus ejus. Qui credit in Filium, habet vitam æternam: Qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.*

Joan. 3. 27. & seqq.

Hæc verba, *Illum oportet crescere, me autem minui*, summam Joannis humilitatem ostendunt; nec mystica significatione vacant. Joannem vocem esse cogitate. *Omnium vocum persona Joannes, Verbi persona Christus. Omnes voces necesse est minuantur, quando ad Christum videndum pro-*

proficimus. Quanto enim proficis ad videndam sapientiam, tanto minus tibi vox est necessaria. Vox in Prophetis, vox in Apostolis, vox in Psalmis, vox in Evangelio. Veniat illud, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Cum eum viderimus sicuti est, numquid recitabitur Evangelium? Numquid Prophetas audituri sumus? Numquid Epistolas Apostolorum lecturi sumus? Quare? Quia deficiunt voces crescente verbo: quia illum crescere oportet, me autem minui. Et Verbum quidem per se ipsum nec crescit, nec deficit in se. In nobis autem crescere dicitur, cum proficiendo in illum crescimus: sicut crescit in oculis lux, cum acie convalescente videtur amplius, quæ acie languente minus utique videbatur. Et minor erat oculis ægris, major est oculis sanis: cum ipsa per se ipsam nec ante imminuta sit, nec postmodum creverit. Minuitur ergo ministerium vocis, cum fit mentis profectus ad Verbum. Ita oportet Christum crescere, Joannem autem minui. In homine minuamur, in Deo crescamus. In nobis humiliemur, ut in illo exaltemur. Omnis qui se humiliat exaltabitur. Ad hoc missus est Joannes ut eum imitemur, & ad Verbum nos teneamus. Quantumcumque se jactet humana superbia, de quavis excellentia sanctitatis, quis erit quod Joannes? Quisquis es qui te magnum putas, non eris quod Joannes. S. August. Serm. 228. in Natal. S. Joan. 2. Idem Ser. 209. Luc. 14. 11.

Joannis fidelitatem imitemur, gratiæ fideles simus, status nostri conditionis, ministerii officia fideliter impleamus. Lucernæ simus ardentes & lucentes. *Est enim tantum lucere, vanum; tantum ardere, parum; ardere, & lucere, perfectum.* Joannis ardorem triplicem imitemur. *Ardens enim erat in seipso vehementi austeritate conversationis: erga Christum intimo quodam & pleno fervore devotionis: erga peccantes proximos constantia liberæ increpationis.* Ardebat sibi Joannes, nobis autem lucebat. Gaudeamus in fervore ejus ad imitationem; gaudeamus in lumine, non tamen ibi maneamus, sed ut in lumine, ejus videamus lumen. S. Joannis pœnitentia sit nobis incentivum fervoris, & humilitatis. S. Bernard. Ser. in Natali S. Joan. Bapt.

IN FESTO S. PETRI
Principis Apostolorum.

Judicabit in nationibus, implebit ruinas: de torrente in via bibet, propterea exaltabit caput. Psalm cix. 6. & 7.

DEus qui infirma mundi elegit ut confunderet fortia, & quæ stulta sunt mundi, ut confunderet sapientes, & ignobilia mundi & contemptibilia, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret, ut non glorietur omis caro in conspectu ejus, ignobiles, rudes, pauperes piscatores elegit, ut novum Ecclesiæ suæ Imperium fundarent, ac per orbem universum propagarent: ut debellarent nominis sui ac Filii sui inimicos sine ullo armorum apparatu, sine ullis copiis, sine opibus, sine ullo humano præsidio: Illisque a Christo Jesu Filio dilectionis suæ electis ac missis per mundum universum ad prædicandum Evangelium Apostolis victoriam præstitit, triumphos decrevit, gloriam contulit immortalem, celebritatem nominis ac reverentiam tantam, ut ad memorias Piscatorum jam ipsi procidant Imperatores. Vere mirabilis Deus in omnibus Apostolis suis: Verumtamen in S. Petro admirabilior, cui dona contulit ampliora. Primus ille in donis, major imperio, Senatus Apostolici Princeps ac vertex, Ecclesiæ visibile caput, ac fundamentum, crepido fidei, Christi Jesu in terris Vicarius, cœli Janitor, omnium Christi ovium agnorumque Pastor, unitatis Ecclesiasticæ centrum & custos, Nationum Judex. 1. Cor. 1. 27.

1. S. Petrus primatus dignitatem supra ceteros Apostolos & universos Christi Fideles, seu regimen Ecclesiæ universos, promeritus est excellentia Fidei & fervore caritatis. *Judicabit in nationibus.* 2. S. Petrus Dei & Filii ejus inimicos debellavit, ejusque imperio subjecit prædicationis

sue

suæ & miraculorum virtute. *Implebit ruinas*. 3. S. Petrus præcipuam gloriam, reverentiam, cultumque in Ecclesia consecutus est ob labores pro Ecclesia toleratos, ob passionem ac martyrium. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput*.

I. S. Petrus fide sua promeritus est primatum & principatum Ecclesiæ. Non alibi quæramus impræsentiarum Catholici hujus dogmatis probationem, quam in hodiernæ Solemnitatis Evangelio. „ Venit Jesus in partes

Matt. 16. 13. &c. „ Cæsareæ Philippi, & interrogabat Discipulos suos: Quem dicunt homi„ nes esse Filium hominis? At illi dixerunt: Alii Joannem Baptistam, a„ lii Eliam, alii vero Jeremiam, aut unum ex Prophetis. Vos vero, *in„ quit Jesus*, quem me esse dicitis? Respondens Petrus dixit: Tu es Chri„ stus Filius Dei vivi.„ Christi Jesu Divinitatem primus omnium agnoscit

S. Joan. Chys. Hom. 55. in Matt. & confitetur. Dixerant quidem qui in navi erant cum Jesu, sedatam ab illo tempestatem videntes: *Vere Dei Filius es*. Dixerat Nathanael, *Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel*. At Filium Dei professi non erant ut Petrus. Nondum plene illuminati, Jesum unum e multis esse opinabantur, justitia quidem ac sanctitate eximium, Deo imprimis acceptum, non tamen Deum verum ex Dei substantia genitum, Patri in omnibus similem, æqualem, coæternum. Petrus vero Filium Dei verum, proprium, unigenitum, substantialem æterno Patri confitetur ac prædicat: Non eo modo ac eo sensu quo Elias, Jeremias, Prophetæ ceteri, Joannes Baptista, ceterique eximiæ sanctitatis homines filii Dei appellari potuerunt: Qua ratione ut Jesus Dei Filius agnosceretur, singulari Patris cœlestis revelatione opus non fuisset. Sic de Christo vulgus hominum loquebatur, sanctitatem, do-

Psal. 61. 4. ctrinam, & miracula illius suspiciens. *Quem dicunt homines esse Filium hominis?* Melius, verius, sublimius sensit ac locutus est Petrus. *Ut non loquatur os meum opera hominum*, Christum Deum pariter & hominem con-

S. Ambros. De Incar. Dom. Sacrament. c. 4. fessus est. *Tu es Christus Filius Dei vivi*. Confessio ista hæreses omnes Christi Jesu Divinitatem, & Incarnationis Mysterium oppugnantes evertit, Cerinthi, Ebionis, Pauli Samosateni, Arii, Eunomii, Photini, Bonosi, Nestorii, Eutychetis. *Tu es Christus Filius Dei vivi*: Hoc est: Tu qui „ vere Filius hominis, idem vere es Filius Dei vivi. Tu verus in Deita„ te, verus in carne & salva geminæ proprietate naturæ utrimque unus.

S. Leo Epist. 29. Petrus locutus est, ut homo, & ex carnis infirmitate, cum Christum Jesum a passione & morte subeunda deterrere voluit: Humano & carnali affectu locutus est; ideo severe a Domino reprehensus & Satanas appella-

S. August. in Psalm. 138. tus. Verum cum Christum Filium Dei vivi confitetur, beatus appellatur. Hæc enim dixit non humano sensu aut affectu, ut amico, præceptori ac domino gratificaretur, sed ex Patris cœlestis revelatione, *Beatus es, Simon Bar-Jona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus*

Matt. 16. 17. *qui in cœlis est*. Confessionis tam egregiæ merces, Apostolici Collegii Principatus, & regendæ Ecclesiæ universæ demandata a Christo Jesu Provincia.„ Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædifica„ bo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam: & „ tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcumque ligaveris super terram, „ erit ligatum & in cœlis; & quodcumque solveris super terram, erit so„ lutum & in cœlis.„ S. Petri fides, Ecclesiæ fundamentum est: & super ipsum merito fidei fundata & ædificata est a Christo Ecclesia.„ Apo-

S. Leo Epist. 5. „ stolicæ dignitatis beatissimo Apostolo Petro primatum fidei suæ remune„ ratione commisit, universalem Ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate „ constituens. *TU ES* Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam „ meam. *O dignitatem incomparabilem!* De toto mundo unus Petrus eligi-

Idem Ser. 3. in anniversf. die Assumptionis suæ. „ tur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cun„ ctisque Ecclesiæ Patribus præponatur: Ut quamvis in populo Dei multi „ Sacerdotes sint, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter re„ git & Christus. Magnum huic viro consortium potentiæ suæ tribuit divina „ dignatio: & si quid cum eo commune ceteris voluit esse Principibus,

num-

„ numquam nisi per ipsum dedit quidquid aliis non negavit. *Et ego dico* „ *tibi*: Hoc est, sicut Pater meus tibi manifestavit dignitatem meam: ita „ & ego tibi notam facio excellentiam tuam. *Quia tu es Petrus*, id est, „ cum ego sim inviolabilis Petra, ego *lapis angularis qui facio utraque u-* „ *num*: ego fundamentum præter quod nemo potest aliud ponere: tamen „ tu quoque petra es, quia mea virtute solidaris, ut quæ mihi potestate „ sunt propria, sint tibi mecum participatione communia. *Et super* hanc „ petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt „ adversus eam. *Super* hanc fortitudinem æternum extruam Templum; „ & Ecclesiæ meæ cœlo inferenda sublimitas, in hujus fidei firmitate con- „ surget. Ephes. 14. & 20.

Et tibi dabo claves Regni cœlorum, &c. Supremam Ecclesiæ regendæ potestatem. In typum Primatus ipsi uni datum est ambulare super aquas instar Domini, ut significaretur Petrum *unicum* esse *Christi Vicarium*, *qui non uni populo*, *sed cunctis præesse deberet*. Nam *Aquæ*, *populi*. Alias ceteris Discipulis in navicula venientibus ad Dominum qui in littore expectabat, Petrus se misit in mare, & natando venit. Scilicet Non navem unam, ut „ ceteri quisque suam, sed sæculum ipsum suscepit gubernandum. Mare „ enim sæculum est, naves Ecclesiæ. S. Bernard. lib. 2. De Consider. Apocal. 17. 15. Joan. 21.

Non solum fidei, sed amoris ferventioris merces fuit Apostolo Petro collatus a Christo Domino Apostolici Collegii & Ecclesiæ Principatus. Jesus post Resurrectionem suam tertio se Discipulis conspicuum præbens, dixit Petro: *Simon Joannis*, *diligis me plus his?* Respondit Petrus: *Etiam*, *Domine*, *tu scis quia amo te*. Dixit ei Jesus: *Pasce agnos meos*. Ait iterum Jesus: *Simon Joannes*, *diligis me?* Respondit Petrus: *Etiam Domine tu scis quia amo te*. Dixit ei Jesus: *Pasce agnos meos*. Ait tertio Jesus: *Simon Joannis*, *amas me?* Contristatus Petrus respondit: *Domine tu omnia nosti*: *tu scis quia amo te*. Dixit ei Jesus: *Pasce oves meas*. Tertio interrogatur, *Ut ter confiteretur amor*, *quod ter negaverat timor*. Non aliud quam, *Amas?* interrogatur: Non aliud quam, *Amo*, respondetur Et respondenti statim passionem Dominus prænuntiat. Magis idoneo Pastori dubio procul commendat oves pretiosas, non auro, non argento, sed sanguine suo emptas. Si Dominus homo commendaret servo suo oves suas, cogitaret certe utrum peculium servi illius idoneum esset pretium ovium suarum, & diceret: Si perdiderit, si dissipaverit, si consumpserit, habet unde reddat. Commendaret ergo servo idoneo oves suas, & servi facultates in pecunia quæreret, pro ovibus quas pecunia comparavit. Nunc vero Dominus Jesus Christus, quia servo commendat oves quas sanguine comparavit, idoneitatem servi in passione sanguinis quærit. Tanquam diceret: *Pasce oves meas*. *Quas oves?* *Quas emi sanguine meo*. *Mortuus sum pro eis*. *Amas me?* *Morere pro eis*. Igitur *Hoc pertinet ad pascendas oves Domini*, *ut non recusetur mors pro ovibus Domini*. Pastor servus hominis pecuniam redderet pro consumptis ovibus: Petrus sanguinem reddidit pro ovibus conservatis. Omnibus Ecclesiæ Pastoribus Petri forma præponitur. Dominicis ovibus pascendis idoneus non est, qui pro ipsis mori non potest, *aut effectu*, *aut affectu*. Quid est aliud, *Diligis me?* *Pasce oves meas*: quasi si diceretur. Si me diligis, non te pascere cogita: Sed oves meas sicut meas pasce, non sicut tuas; gloriam meam in eis quære, non tuam; dominium meum, non tuum; lucra mea, non tua, ne sis ex eis de quibus dictum est; *Erunt homines seipsos amantes*, *&c.* Joan. 21. 15. 16. 17. S. August. Ser. 296. Alias De Diversis 106.

S. Petri Primatus reverendus & colendus, imitanda confessio & amor. Christum Jesum Filium Dei vivi non verbis solum confiteamur, sed operibus. Nam & *Dæmones credunt*, *& contremiscunt*, & illis clamantibus Jesum esse Filium Dei, silentium Dominus imposuit. Fide viva credamus ut Petrus, ne simus ex iis qui Deum & Christum Filium Dei vivi se nosse *verbis confitentur*, *factis autem negant*. Fidem bonis operibus ostendamus. Certa merces nos manet: Erimus Ecclesiæ, non caput quidem (ut 2. Tim. 3. 2.

Pe-

Petrus) sed membra viventia, Filii Dei per adoptionem, fratres & cohæredes Christi, cum S. Petro Regni cœlorum compossessores. Ne igitur erubescamus Christum confiteri coram hominibus, ut nos tanquam suos agnoscat & recipiat cum Patre suo, coram Angelis suis. Sed S. Petri ferventissimam caritatem imitemur. Christo corda nostra interroganti frequentibus amoris actibus respondeamus: *Tu scis, Domine, quia amo te*. Ne nos ipsos amemus præ Deo. Non ea quæ nostra sunt quæramus sed quæ Dei.

S. August. Tract. 123. in Joan. „ Nescio quo enim inexplicabili modo, quisquis se ipsum, non Deum amat, non se amat: & quisquis Deum, non se ipsum amat, ipse se amat. Qui enim non potest vivere de se, moritur utique amando se: non ergo se amat, qui ne vivat, se amat. Cum vero ille diligitur de quo vivitur, non se diligendo magis diligit, qui propterea non se diligit, ut eum diligat de quo vivit. " Si Christum amamus, oves ejus, id est pauperes ejus pascamus. Ter ait Petro; *pasce*; bis, *pasce agnos*, semel, *pasce oves*, ut ipsorum Apostolorum & Pastorum Pastor significetur: (Hi enim ovium nomine, quæ sunt matres agnorum intelligendi sunt) & fidelium omnium ex utroque populo, Judæo & Gentili in unum ovile Christi coeuntium. (Hi enim agnorum nomine repetito significantur) Vel ut incipientium, proficientium & perfectorum, ex quibus Ecclesia constat, Pastor, & Rector S. Petrus agnoscatur. Et nos omnes Christianos ad nostram pascendi curam pro modulo nostro pertinere intelligamus. *Unicuique enim mandavit Deus de proximo suo*. Omnes pascamus bonis exemplis, errantes & ignaros verbo instructionis & doctrinæ, peccantes verbo fraternæ correptionis, afflictos verbo consolationis. Pro fratribus nos animas ponere debere certi sumus, si Christum vere diligimus. An vero illi parati sunt ad vitam pro fratribus ponendam, qui pauperibus egentibus non erogant terrenam substantiam suam.

II. Sanctus Petrus & Filii ejus Jesu Christi inimicos debellavit, ejusque imperio subjecit, prædicationis suæ & miraculorum virtute, Judæos primum, deinde Gentiles. Primus omnium post descensum Spiritus Sancti, ipsa die Pentecostes Evangelium Judæis prædicat Pætrus. Jam homines capit admirabilis piscator, & uno retis jactu tria circiter millia concludit & ad Christum convertit. „ Stans Petrus cum undecim levavit vocem suam, & locutus est eis: Viri Judæi, & qui habitatis Jerusalem universi, &c. „ Stabant undecim Apostoli, unus Petrus loquebatur. *Petrus*

Act. 2. 14. *omnium erat os* (ait S. Joannes Chrysostomus) *sed adstabant illi undecim, comprobantes suo testimonio quæ ab ipso dicebantur*. Annunciat Judæis Jesum colendum quem crucifixerunt: Ut ejus jam sanguinem bibant credentes, quem fuderunt sævientes. Annuntiato autem illis Domino nostro Jesu Christo, & agnoscentibus reatum suum, ut impleretur in eis quod Pro-

Hom. 4. in Act. Apost. pheta ante prædixerat, *Conversus sum in ærumna mea, dum configitur spina*, compuncti sunt. Nihil enim mali se fecisse putaverant, nondum infixa erat spina. *Petro autem loquente*, dixerunt ei & reliquis Apostolis: *Quid*

S. August. Ser. 352. 8. *faciemus?* Tum Petrus: *Pænitentiam* (inquit) *agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum & accipietis donum Spiritus Sancti*. „ Amor Petri infirmus fuerat & angustus, donec eum roboraret & dilataret Spiritus Sanctus, Qui posteaquam illi est abundantia gratiæ largioris infusus, sic ad perhibendum de Christo testimonium quondam ejus frigidum pectus accendit, atque illa

Psalm. 31. 4. „ prius trepida quæ veritatem suppresserant, ora reseravit, ut cum omnes in quos venerat Spiritus Sanctus, linguis omnium gentium loquerentur, Judæorum circumstantibus turbis, solus ad testimonium de Christo perhibendum præ ceteris promptius emicaret, ejusque interfectores de illius resurrectione confunderet. Si quem delectat tam suaviter sanctum tale spectaculum intueri, Actus Apostolorum legat: Ibi beatum Petrum,

S. August. Tract. 92. in Joann. „ quem negantem doluerat, stupeat prædicantem: ibi linguam illam videat ad fiduciam a diffidentia, & ad libertatem a servitute translatam,

sos

„ tot linguas inimicorum convertere ad Christi confessionem, quarum non
„ valendo unam ferre, versa fuerat in negationem. Quid plura? Tantus in
„ illo fulgor gratiæ, tanta Spiritus Sancti plenitudo apparebat, tanta de
„ ore prædicantis pretiosissimæ pondera procedebant, ut ingentis multitu-
„ dinis adversarios interfectores Christi Judæos faceret pro illo paratos mo-
„ ri, a quibus cum illo formidabat occidi.

Prædicationem confirmat miraculis. Claudum ex utero matris ad speciosam portam Templi eleemosynam petentem sanat, in nomine Jesu Christi surgere & ambulare præcipit; stupentem populum & ad porticum Salomonis concurrentem alloquitur, Jesum prædicat, verumque Messiam esse docet, injuste ab ipsis interfectum, a Deo suscitatum, cujus nominis virtute tam insigne miraculum operatus est. Prophetias in Christo impletas probat, ad pœnitentiam illos hortatus. Quinque millia virorum Christo nomen dedere. A Principibus, Senatoribus & Scribis in judicium vocatus cum Apostolis reliquis, Jesum Christum intrepide prædicat: Principes populi, & Seniores, audite. Si nos hodie „ dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste salvus factus est, „ notum sit omnibus vobis, & omni plebi Israel, quia in nomine Do- „ mini nostri Jesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus „ suscitavit a mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est „ lapis qui reprobatus est a vobis ædificantibus, qui factus est in caput an- „ guli, & non est in alio aliquo salus: Nec enim aliud nomen est sub cæ- „ lo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. „ Petro frustra prohibent Principes Sacerdotum & Senatores ne doceat in nomine Jesu: nec minis, nec carcere, nec contumeliis & flagellis deterreri potest. Obediendum Deo magis quam hominibus contestatur. Petri prædicatione infidelitas in mentibus Judæorum, cupiditas radix vitiorum in cordibus destruitur. *Multitudinis credentium erat cor unum & anima una: nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.... Neque quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis prout cuique opus erat.* Interim Petrus Ecclesiasticam Disciplinam justa severitate sancit, Ananiam & Saphiram voti infractores, Spiritui Sancto mentientes, avaritiæ sacrilegæ reos, ut qui pecuniæ Deo dicatæ partem retinuissent, morte mulctat ad exemplum. *Judicabit in nationibus, implebit ruinas.* Samariam, Lyddam, Joppem, aliasque civitates, in quibus dispersi Fideles habitant, lustrat sanctus Petrus, Ducis instar, ut illos in fide confirmet, Christique imperium augeat. Impetrato & dato novis Samariæ Fidelibus per manus impositionem & orationem Spiritu Sancto, Simonem Magnum dandi Spiritus Sancti potestatem pecunia emere volentem, dure corripit, ut par erat his verbis: *Pecunia tua tecum sit in perditionem: Quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri*, &c. Lyddæ Æneam paralyticum sanat, Joppe Tabitam suscitat, Jerosolymis omnis generis infirmos in lectulis ac grabatis expositos in plateis per quas transibat, umbra corporis sui in pristinam ac perfectam restituit sanitatem. Quo miraculo illud Salvatoris promissum impletur: *Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet.* Quid mirum si prædicatione tot ac tantis prodigiis confirmata Judæorum incredulitatem ac duritiam vincebat, ac tantam populi, necnon sacerdotum multitudinem Christi Jesu subjiciebat imperio?

Act. 3. & 4.

Act. c. 8.

Nec vero Judæos tantum sed & Gentiles in fidei congregat unitatem. Divina visione admonitus, & Cæsaream a Cornelio Centurione accersitus, Cornelium, ejusque familiam, cognatos & amicos fide Christi Jesu imbuit, & Spiritu Sancto, dum adhuc loqueretur, super eos visibiliter effuso donatos baptizavit. Hæ Gentium primitiæ Christo Jesu a sancto Petro dedicatæ & oblatæ. Antiochenam exinde fundat Ecclesiam, in qua pri- Act. 10.

primum cognominati sunt Discipuli Christiani; dispersis in Ponto, Galatia, Bithynia, Cappadocia & Asia Judæis Christum prædicat, Romam tandem se confert secundo Claudii Imperatoris anno, quæ civitas *cum pene omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium serviebat erroribus; & magnam sibi videbatur assumpsisse Religionem, quia nullam respuebat falsitatem.* „ Petrus ad arcem Romani destinatur Imperii, ut lux veritatis, quæ in „ omnium gentium revelabatur salutem, efficacius se ab ipso capite per „ totum mundi corpus effunderet. " Quot ibi labores Petro subeundi? Quot certamina? Quot errorum monstra debellanda? Quot eradicandæ superstitiones? „ Hic colluctantes Philosophiæ opiniones, hic dissolvendæ erant „ terrenæ sapientiæ vanitates, hic contutandus dæmonum cultus, hic o„ mnium sacrificiorum impietas destruenda, ubi diligentissima superstitio„ ne habebatur collectum. quicquid usquam fuerat variis erroribus institutum. In hac Urbe trophæum Crucis Christi S. Petrus erigit super idololatriæ ruinis; Simonem Magum falsis prodigiis & præstigiis Romanos seducentem & adversus Christi nomen fidemque bellum gerentem vincit, ex aere quo sublimis efferebatur a familiaribus dæmonibus, in terram Dei omnipotentis virtute deturbat, collisisque membris interficit. *Judicabit in nationibus, implebit ruinas, conquassabit capita in terra multorum.*

S. Leo Ser. 80.

Hist. Eccles. SS. Epiphan. Philast. Aug. de Hær. Theodor. lib. 1. Hæret. Fab. & alii,

Ut Christi inimicos prædicatione nominis ejus debelletis, Ecclesiamque fundetis, vobis non est datum, Auditores, hac in re S. Petrum ut imitemini, si vos adhortaremur, insipientes essemus; sed hortamur ut vivatis secundum Evangelium quod Petrus prædicavit, ut pareatis Ecclesiæ quam fundavit: ut mores vestros conformetis moribus primorum Christianorum quos convertit. Nonne eodem Christi sanguine redempti estis? Nonne eodem Baptismo regenerati, eodem Spiritu sanctificati? An aliud Evangelium cui creditis? Multitudinis credentium erat cor unum & anima una: Nunc, heu! inter Christianos dissensiones, discordiæ, invidiæ, odia pertinacia. Eorum quæ possidebat nemo aliquid suum esse dicebat, sed erant omnia communia, sic regnabat in illis caritas. Apud vos plures aliena malis artibus, injustis lucris & fraudibus acquirere & retinere metuunt. Sic vobis dominatur cupiditas. Nullus egens erat inter illos, qui divitum abundantia pauperum supplebat inopiam, egere non patiebantur quos ut fratres diligebant. Pauperum innumera est apud nos multitudo, & illos non solum egere, & esurire, sed fame perire patimini, immisericordes & crudeles! Agrorum pretia vendebant, & ponebant ad pedes Apostolorum, divitias contemnentes: Vos nec decimam bonorum vestrorum pauperibus erogare vultis, quod divitibus præceptum est, non merum perfectionis consilium. Quotidie perdurabant in Templo & in oratione perseverabant: Vix Christiani Dominicis Festisque diebus Ecclesiam frequentant, verbum Dei fastidiunt, Sacramenta negligunt.

III. S. Petrus præcipuam gloriam, reverentiam, cultumque in Ecclesia consecutus est, ob labores pro Ecclesia toleratos, ob passionem ac martyrium. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.* Persecutiones sustinuit, carcerum molestiam & squalorem toleravit, contumelias, opprobria, flagella, varia & gravia pericula Evangelii causa pertulit, ac demum a Nerone comprehensus, & affixus cruci, martyrii coronam adeptus est. Verso ad terram capite ut crucifigeretur, a tortoribus obtinuit, cum ut acerbibus supplicium esset, tum ne eodem corporis habitu quo Christus crucifixus, Domino similis in morte videretur. Quam in Apostolicæ dignitatis apice semper exercuit humilitatem, cujus specimen dederat, a Paulo inferiore suo reprehendi & emendari non ægre ferens, in morte consummavit, ad exemplum Domini Jesu, qui *semetipsum humiliavit ad mortem Crucis*. Martyrium ipsi prædixerat Dominus, postquam trinam amoris professionem ab illo exegisset. *Amen, amen dico tibi, quia cum esses junior, cingebas te, & ambulabas ubi volebas: cum autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quo tu non vis. Hoc autem dicebat,*

Eusеb. S. Aster. S. Chrys. S. Ambros.

Joan. 21. 18. 39.

bat, significans qua morte clarificaturus esset Deum. Quid significant hæc verba, *Alius te cinget, & ducet quo tu non vis?* Nonne volens crucem & mortem pertulit Petrus. Volens utique si devotionem & amorem Christi in eo spectemus: Nolens, si naturam consideremus. Natura mortem refugit. Amari mors non potest, tolerari potest. Si enim amaretur, non magna fuisset opus fortitudine & patientia Martyribus ad eam tolerandam. Ideo magni Martyres, quia quod valde durum est & amarum pro Regno cœlorum fortiter subierunt ac sustinuerunt. *Majorem hac dilectionem nemo habet* (inquit Christus) *ut animam suam ponat quis pro amicis suis*. Si hoc durum non esset, quid magnum faceret caritas pro Christo delicias amans? *Propter verba labiorum tuorum, ergo custodivi vias duras;* Id est, propter monita & promissa tua. Martyrum vox est. Ergo quantum ad naturæ modum & vim consuetudinis recusatur mors, sed *dum amatur quod erit post mortem, suscipitur quod nolumus, ut perveniatur quo volumus*. Hinc Petro dixit Jesus: *Alius te cinget, & ducet quo tu non vis*. Naturam expressit, non devotionem. „ Hanc nostræ infirmitatis naturam in se ipse Dominus „ transfiguravit, cum passurus ait Patri, *Pater, si fieri potest, transeat a* „ *me calix iste*. Mors nostra de pœna est. A radice hanc accepimus. Adam „ primus hanc peccando meruit. Inde culpam contraximus & pœnam. In „ nostra igitur natura, & culpa & pœna: In Jesu carne, pœna sine culpa, ut & culpa sanaretur & pœna. *Alius te cinget, & ducet quo tu non vis*. Pœna est hæc, sed per pœnam tenditur ad coronam. S. Paulus Apostolus, cujus etiam glorioso triumpho hæc dies consecrata est, contemnebat pœnam, attendens ad coronam. *Ego enim jam delibor*, inquit, *& tempus resolutionis meæ instat. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi: in reliquo reposita est mihi corona justitiæ*. Durum est qua „ transitur, sed magnum est quo transitur. Et Petrus noverat quo tende- „ bat: Ideo & ipse passionem plena devotione suscepit, sed toleravit, non „ amavit passionem. Toleravit passionem, quod sequebatur amavit: quo „ ibat amavit, & qua ibat toleravit." Paulus, si fieri posset, noluisset „ mortem. „ *Ingemiscimus gravati*, inquit, *eo quod nolumus exspoliari*, „ *sed supervestiri*. O vocem naturæ, confessionem pœnæ! exclamat S. Augustinus. Sic & Petrus ductus est quo nolebat. Mori nolebat etiam se- „ nex, sed Christum sequi malebat, quam non mori. Si via lata esset, „ qua sine morte Christum sequeretur, quis dubitet quod hanc arriperet, „ hanc eligeret? Sed non erat qua sequi Christum quo ire volebat, nisi per „ viam quam pati nolebat. Non igitur crucifixus, sed crucifigendus quo „ nollet ductus est S. Petrus: Nam crucifixus non quo nolebat, sed potius „ quo volebat. Solutus quippe a corpore volebat esse cum Christo, sed si „ fieri posset, præter mortis molestiam vitam concupiscebat æternam: Ad „ quam molestiam nolens ductus est, sed ab ea volens eductus est: Nolens „ ad eam venit, sed volens eam vicit. *Molestia quantacumque sit mortis, debet eam vincere vis amoris, quo amatur ille qui cum sit vita nostra, etiam mortem voluit perferre pro nobis*. Sic mortem vicit Apostolus Petrus. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput*. „ Per illam mortis asperitatem arietibus transeuntibus, secutæ sunt oves. Arietes ovium san- „ cti Apostoli. Aspera via mortis, spinis plena: sed illæ spinæ Petra & „ Petro transeunte, petreis pedibus tritæ sunt.

S. Aug. Serm. 297. & 297. 6.

Joan. 15. 13.

Matt. 26. 39.

2. Tim. 4. 6.

2. Cor. 5. 4.

S. Aug. Tract. 23. in Joan.

Vitam amate, Auditores, per me licet: Sic tamen vita ista ametur, ne in ejus amore peccetur. Ametur vita, sed eligatur vita. *Quis est homo qui vult vitam, diligit dies videre bonos?* Ecce merces. *Prohibe linguam tuam a malo, & labia tua ne loquantur dolum. Declina a malo, & fac bonum*. Ecce opus quo ad mercedem pervenitur. Eligamus vitam, primo hic bonam, post hanc æternam. Primo hic bonam, sed nondum beatam. Bona modo agatur, cui postea beata servetur. Bona vita opus est, beata vita merces. Ordinis perversio est velle hic beatam. Per multas tribulationes ad regnum Dei pervenitur. De torrente tribulationis in via bibendum,

ut caput exaltemus in gloria. Adversa omnia & mala constanter perferenda sunt, potius quam justitia deseratur, quam caritas amittatur. Id exemplo suo docuit S. Apostolus Petrus, quod & scriptis commendatum

1. Petr. 4. 12. ac memoriam sempiternam reliquit. „ Charissimi, nolite peregrinari in „ fervore, qui ad tentationem vobis fit, quasi novi aliquid vobis contin- „ gat: Sed communicantes Christi passionibus gaudete, ut & in revelatione „ gloriæ ejus gaudeatis exultantes... Hæc est gratia, si propter Dei con- „ scientiam sustinet quis tristitias, patiens injuste. Quæ enim est gloria, si

& cap. 2. 9. &c. „ peccantes suffertis? Sed si bene facientes patienter sustinetis, hæc est gratia „ apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia & Christus passus est pro no- „ bis, vobis relinquens exemplum.. Si exprobramini in nomine Christi, bea- „ ti eritis: quoniam quod est honoris, gloriæ & virtutis Dei, & qui est ejus „ Spiritus, super vos requiescet. Nemo autem vestrum patiatur ut homicida „ aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem ut Christia- „ nus, non erubescat: glorificet autem Deum in isto nomine.

IN FESTO S. MARIÆ MAGDALENÆ.

Dilexit multum. Lucæ vij. 47.

VEteris novique testamenti Sancti, quos in Scripturis sacris commendat Spiritus Sanctus, dispari longe modo commendantur. Laudationis illorum fundamentum timor; istorum amor. Discriminis hujus radix est ipsa

S. Aug. contra Adimantum cap. 17. utriusque Testamenti differentia. Vetus nempe Testamentum lex timoris est: novum testamentum lex amoris. *Hæc brevissima & apertissima differentia duorum Testamentorum, timor & amor* (inquit S. Augustinus) Timor itaque character erat Sanctorum veteris Testamenti. Job & Tobiæ elogium his verbis conceptum legimus: *Vir rectus & timens Deum*. Sancti Petri elogium in amore fundatur: *Simon, diligis me plus his?* Prophetæ timorem prædicant, Apostoli caritatem. Ista plenitudo est Legis scriptæ quæ data

S. Aug. in Ps. 90. est hominibus *in pœna timoris*: Hæc plenitudo Legis Evangelicæ, quæ data est *in plenitudine amoris*. Quid mirum igitur si Christus Mariæ Magdalenæ elogium his verbis complexus est, *Dilexit multum?*

.. Totus homo ad cor reduci potest. *Absconditus cordis homo*: cor totum

S. Aug. lib. 14. de Civ. Dei c. 7. ad amorem revocari. Omnes enim cordis affectus variæ sunt amoris ad objectum amatum habitudines. *Amor inhians habere quod amatur, cupiditas est: id autem habens eoque fruens, lætitia: fugiens quod ei adversatur, timor est; idque si acciderit sentiens, tristitia est*. (ait S. Augustinus) Quod de animi affectionibus hic ait, de virtutibus alibi docet. *Virtus* (inquit)

Epist. 167. *est caritas, qua id quod diligendum est diligitur*. Et alibi: *Nihil omnino esse virtutem affirmaverim, nisi summum amorem Dei. Namque illud quod quadripartita dicitur virtus, ex ipsius amoris vario quodam affectu dici-*

Idem lib. De Moribus Ecclef. Cath. c. 15. *tur* ..... *Ut Temperantia sit amor integrum se præbens ei quod amatur; Fortitudo, amor facile tolerans omnia propter quod amatur: Justitia, amor soli amato serviens, & propterea recte dominans: Prudentia, amor ea quibus adjuvatur, ab eis quibus impeditur, sagaciter seligens*. Summa Religionis amor Dei est. *Hæc vera Religio, hæc recta pietas, hæc tantum Deo debita servitus .... Non colitur ille nisi amando*. Denique *Recta voluntas est bonus amor, & voluntas perversa malus amor*. Magdalena igitur peccatrix fuit in civitate, quia *Dilexit*. Magdalena sancta est, quia *Dile-*

Lib. 14. de Civit. Dei c. 4. *xit*. Amoris inordinatio, qua seipsam, mundum, peccatumque suum dilexit, ipsam coram Deo & hominibus peccatricem fecit. Ordo & elevatio amoris, quo a se ipsa, a creaturis, & a peccato separata est, & Christo Jesu tota, ubique, & perseveranter adhæsit, illam sanctam effecit. Mariæ Magdalenæ amor omnes vitæ illius status complectitur; 1. Statum peccati; *Mulier erat in civitate peccatrix*. 2. Statum pœnitentiæ: *Lacrymis rigavit pedes ejus*, &c. 3. Statum contemplationis: *Maria optimam partem elegit*.

elegit. Peccatrix in civitate, pœnitens in domo Simonis Pharisæi, contemplatrix reliquo vitæ tempore, præsertim in solitudine. 1. Maria Magdalena divini quondam Amoris inimica. 2. Maria Magdalena ab Amore divino debellata. 3. Maria Magdalena divini Amoris Discipula. Divini Amoris inimica in civitate: Ab Amore divino debellata in domo Simonis: Divini Amoris discipula in contemplatione & solitudine.

1. Amor nusquam sine armis, nunquam sine hostibus, Sponsa cœlestis a Sponso dicitur *Terribilis ut castrorum acies ordinata*. De amore profano cecinit Poeta: *Militat omnis amans, & habet sua castra cupido*. Divini amoris hostis juratus est creaturarum amor. Hic cupiditas, ille caritas appellatur. *Duo amores duas fecerunt civitates*: Amor Dei usque ad contemptum sui, civitatem Jerusalem: Amor sui usque ad contemptum Dei, civitatem Babylonis. (S. August.) Magdalena peccatrix, serva est amoris profani; consequenter divini Amoris inimica. Hunc armis fortissimis impugnat. Cum omnibus ejus hostibus fœdus init, commercium habet. Victrix videtur & fortunata in hoc bello, innumeros illi subditos eripiens.

Arma sua habet justitia, sua pariter habet iniquitas. Justitia armata est scuto fidei, galea spei, caritatis lorica. Iniquitas passionibus & sensibus hominis carnalis velut gladiis & sagittis armata est, excusationibus ut clypeo defensa, obstinatione velut lorica munita, quæ cor hominis peccatoris adversus gratiæ tela impenetrabile efficiunt. Omnes Magdalenæ affectus, sensus omnes, arma sunt quibus contra divinum Amorem præliatur, superbia, vitæ delicatæ & otiosæ amor, propensio in voluptatem ac delicias. Sibi complacebat in se ipsa superba mulier, suæ pulchritudinis, ingenii sui, aliorumque donorum naturalium admiratrix. *Se autem in se diligere, & sibi placere, non est justitiæ caritas, sed superbiæ vanitas*. (ait S. Aug.) Hæc vanitas amorem profanum in corde illius parit, divinoque amori opponit. Quod ut intelligatur, observandum est, nullum nos opus facere, cujus exercendi consilium seu decretum ante non ediderimus, quod quidem consilium seu decretum interiori verbo, quod vocatur verbum cordis, exprimitur & continetur. *Verbum* illud interius *amore concipitur, sive creaturæ, sive Creatoris; id est, naturæ mutabilis, aut incomutabilis veritatis: ergo aut cupiditate, aut caritate*. (S. August.) Magdalena suis ipsius plena verbum vanitatis producit: amoris proprii partum, & omnium illius vitiorum fontem. *Testimonium formæ putat, si rogetur*. (Tertull.) Profanum amorem fovet vita mollis & otiosa. Hominem in paradiso otiosum esse noluit Deus, sed operari, ne ab amore Creatoris deficeret, ac creaturæ amore corrumperetur. *Posuit hominem in Paradiso voluptatis, ut operaretur & custodiret illum*. (Genes. 2.15.) Caritas semper operatur, numquam inveniri potest otiosa. *Da mihi vacantem amorem* (ait S. Augustinus.) Quid ergo mirum si Magdalena mollis & otiosæ vitæ amans, inimica sancti Amoris fuerit? Occupabant illam nugæ nugarum, mundus muliebris, capillorum compositio, pigmenta vultus, cura carnis, variæ vestimentorum formæ, gemmarum fulgor, auri & argenti ornatus, *studium placendi per decorem quem naturaliter invitatorem libidinis scimus*. (Tertull. de cultu Femin.)

Amor denique voluptatis & deliciarum Magdalenam divini Amoris inimicam reddidit. Non amatur nisi quod delectat. Gratiæ suavitas & victrix delectatio facit ut justitiam amemus. *Inspirata gratiæ suavitate per Spiritum Sanctum, facit plus delectare quod præcipit, quam delectat quod impedit*. (S. Aug. Lib. de Spir. & Lit. c. 28.) Contra vero amatur peccatum, qui temporalis voluptas præponitur delectationibus quæ in dextera Dei sunt usque in finem. *Si enim nihil delectaret illicitum, nemo peccaret*. (Idem Lib. cont. Faust. cap. 28.) Contrariæ illæ delectationes in corde hominis sæpe decertant: An in corde Magdalenæ peccatricis nullum certamen est, siquidem sæculi delectationibus, ludis, spectaculis, choræis, pompis totam se tradit ac devovet, amatorum adulatoriis sermonibus delectatur, quemadmodum Eva serpentis allocutione; fructus vetiti suavitatem incredibilem esse sibi fingit, nec lethiferam esse cogitat. *Dulcius putat omne quod nescit*. Cum omnibus divini Amoris hostibus fæ-

derata est, præsertim cum mundo, de quo S. Joannes ait: *Si quis diligite mundum, caritas Patris non est in eo*. Tota huic sæculo conformata est, ejusque legibus, moribus, vanitati; nec Dei Legem, nec Lazari fratris, & Marthæ sororis salutares monitiones & correptiones audit, nec ad Judithæ, Estheris, aliarumque sanctarum mulierum proposita in Scripturis attendit exempla, Hæc spiritualem Magdalenam movere potuissent: *Dies diei eructat verbum*, id est, *Spiritales Spiritalibus*. Sed Magdalenam sæcularem non movent nisi sæculi blandimenta, lenocinia, pompæ sæcularium ejusdem cum ipsa nobilitatis, ætatis, opum, speciei, mulierum verba & exempla. *Nox nocti indicat scientiam*; id est, *carnales carnalibus*. *Venite*, inquiunt, *fruamur bonis quæ sunt*, *& utamur creatura tamquam in juventute celeriter*. *Coronemus nos rosis antequam marcescant*. Pulchra est & superba ut Angelus rebellis, qui adversus Deum elatus, & in sua pulchritudine sibi complacens, a Dei amore defecit, cœlum evacuans, trahens secum tertiam partem stellarum, inferos implens. Peccatrix erat in civitate, imo civitatis ipsa peccatum videbatur, quia plurimis causa erat ruinæ. Dei Israelis æmulam esse gestit, adoratores innumeros ad se trahens, qui corda illi offerant, qui salutem suam illi immolent. Sed Amor divinus illam tandem gladio Spiritus ex ore Christi procedente aggreditur, vincit, debellat, ad ejus pedes prosternit, & arma quibus ad illum impugnandum usa est, in suum obsequium convertere compellit. Prophetæ oraculum in domo Pharisæi impletum est: *In spiritu vehementi conteres naves Tharsis*. Magdalena navis est in sæculo nequam velut in mari fluctuans, affectuum suorum fluctibus agitata, Tharsim versus expansis velis navigans, mundi gaudia & delectationes exquirens. Tharsis nempe significat *explorationem gaudii*, ut S. Gregorius Magnus observat: Sed Spiritus Dei, Spiritus vehemens superbam illam navim confringit, Amor divinus cor Magdalenæ conterit, *In spiritu vehementi conteres naves Tharsis*. Ad Christi pedes prostrata pœnitentiam suam auspicatur, non clam ac secreto, sed publice, ut scandalum tollat. *Stans retro secus pedes ejus, lacrymis cœpit rigare pedes ejus*, &c.

S. Hieron. Epist. 47. — Psal. 18. 3. — S. August. — Sap. 2. 8. — Psal. 47. 9.

Tertullianus Apostoli verba explicans de Christo dicentis: *De peccato damnavit peccatum*, ait hoc esse divinæ omnipotentiæ argumentum, quod opus salutis nostræ Dei Filius consummaverit humana carne indutus, quæ lapsus nostri & perditionis causa fuit. *Hæc est* (inquit) *Dei virtus, in substantia pari perficere salutem*. Oculis, capillis, ore, osculis, unguentis pretiosis, ad pœnitentiam utitur Magdalena, hæc omnia convertit ad amoris divini obsequium, quibus ad eum impugnandum usa fuerat. Sicut exhibuit membra sua *arma iniquitatis peccato*, sic exhibet membra sua *arma justitiæ Deo*. De Magdalena igitur dicere liceat: *Hæc est Magdalenæ virtus, in substantia pari perficere salutem*. Ab amore divino debellata, arma omnia quibus adversus illum pugnaverat, victori ac triumphatori suo consecrat. *Quot in se habuit oblectamenta, tot de se invenit holocausta. Convertit ad virtutum numerum, numerum criminum, ut totum serviret Deo in pœnitentia, quicquid ex se Deum contempserat in culpa*.

Rom. 8. 3. — Rom. 6. 19. — S. Greg. M. Hom. 33. in Evang.

Divini Amoris triumphos in corde Magdalenæ descripsisse videtur Propheta his verbis: *Deus noster Deus salvos faciendi*, *& Domini*, *Domini exitus mortis*. Id operibus suis demonstravit & comprobavit Christus Jesus, Lazarum a morte corporis suscitans in Bethania, Magdalenam a morte peccati in Jerusalem, hunc ad vitam naturalem, istam ad viam gratiæ revocans. *Verumtamen confringet capita inimicorum suorum*, *verticem capilli perambulantium in delictis suis*. Divinus amor Magdalenæ debellatæ caput humiliat ad pedes Jesu, capillos ejus sacris pedibus extergendis devovet. *Dixit Dominus*, *Ex Basan convertam*, *convertam in profundum maris*. Basan siccitatem significat, ut observat S. Augustinus. Anima peccatrix Magdalenæ sicca prius & arida erat respectu Dei, ita ut nec lacrymulam pro ipso fundere valeret. *Anima mea sicut terra sine aqua tibi*: Sed statim atque

Psal. 67. 21. — Psal. 142. 6.

per amorem pœnitentem ad Deum conversa est, non fontes tantum lacrymarum fundit, sed mare. *Ex Basan convertam, convertam in profundum maris*. Lacrymarum ejus initium legimus: *Lacrymis cœpit rigare pedes ejus*: Finem non legimus. Non defecerunt, donec ipsa in terris defecit, ac in cœlum recepta est, ubi Deus abstergit omnem lacrymam ab oculis sanctorum suorum. Ex Magdalenæ oculis fulgurum instar olim coruscantibus & penetrantibus corda infelicium amatorum, divinus amor lacrymarum imbres elicit. *Fulgura in pluviam fecit*: Pluviam quæ cœlum rigat, non terram. *Mutatur ordo rerum*. *Cœlum terræ dat pluviam semper, nunc terra cœlum rigat*. Instar sunt diluvii Magdalenæ pœnitentis lacrymæ. Ex cœlo, id est, ex gratia sanctum amorem inspirante, & ex corde illius velut ex abysso magna derivantur. *Rupti sunt fontes abyssi magnæ, & cataractæ cœli apertæ sunt*. Quis tandem mystici illius diluvii finis? Carnalium & sæcularium omnium affectionum extinctio, & cordis velut arcæ elevatio ad sublimem divini amoris gradum. *Arco ferebatur super aquas, consumptaque est omnis caro*. S. Petrus Chrysol. Genes. 7. 11.

Divini Amoris de corde suo absolutissimam victoriam osculis etiam testatur, quæ Christi pedibus libat. *Et osculabatur pedes ejus*. Hac enim actione demonstrat ex divini Amoris inimica se subditam fidelem, & Christi sponsam evasisse. *Osculum* enim *quasi pignus est nuptiarum, & prærogativa conjugii*. Romanas Matronas oscula consanguineis suis libare salutando mos erat in legem conversus, ut sobrietas illarum ex habitu cognosci posset. *Osculum offerre necessitas erat, ut spiritu indicarentur* (ait Tertullianus.) Magdalena Domini Jesu pedes osculatur, ut conversionem suam divini Amoris a quo debellata est spiritu indicet, ut se profani amoris voluptate inebriatam jam non esse testetur: *Osculum offerre necessitas erat, ut spiritu indicarentur*. Domini Jesu pedes osculando, institutionem Eucharistiæ suorum fervore desideriorum prævenit. Corpus Christi tangit & osculatur antequam velatum sit sub Sacramento, sanguinem quodam modo prælibat antequam sit in calice oblatus & Apostolis distributus. *Vivificum illum panem* (inquit S. Paulinus.) *manibus & ore præsumpsit: Et sanguinem calicis, antequam calix fieret, fulgentibus oculis prælibavit*. Prævenit & Christi sepulturam unguenti effusione super ejus pedes. *Prævenit corpus meum ungere in sepulturam*. Cum corpus Jesu in sepulchro ungere voluit, pium amoris ejus officium prævenit Dominus resurgendo prius quam ad sepulchrum venisset: sed sepulturam Jesu pretiosi unguenti effusione prævenit. Quodammodo sepelit illum in corde suo: Cum enim Jesus moriens Vita sit, & ex amore moriatur, in sepulchro vivente, in sepulchro amoris condi debuit. *Prævenit corpus meum ungere in sepulturam*. S. Ambrof. Tertul. Apolog. S. Paulin. Luc. 14. 8.

III. Maria Madalena in contemplatione sua & solitudine Discipula fuit Amoris divini. Vitæ contemplativæ figura fuit, ut Martha activæ. *Verbum caro factum est. ecce cui Martha ministrabat. In principio erat Verbum, ecce quod Maria audiebat*. Sanctorum beata Dei visione fruentium delicias quodam modo prægustat, Deum contemplando & amando, quem illi videndo & amando, beati sunt. Unum ejus negotium, Amor Dei est. *Dilexit multum*. Amorem Magdalenæ antiquum esse hæc verba significare videntur, tametsi diligere Deum inciperet, cum hæc verba in ejus gratiam pronuntiavit Jesus. Pia sane Cardinalis Berulli meditatio, qui Dei Amorem in quo creati fuerunt Angeli rebelles, & a quo defecerunt peccando, justitiæ divinæ confiscatione, (si ita loqui fas est) Magdalenæ fuisse adjudicatum ait. Deum amat, ut Angeli, nihil amat nisi in ipsa Dei summa bonitate & amabilitate. Deum amat sine interruptione, quantum creaturæ mortali possibile est. Dilexisse dicitur, cum diligere incipit, ob fervorem amoris. Incipientium, proficientium, & perfectorum status in aliis sanctis distinguuntur, velut variæ vitæ spiritualis ætates: In Magdalena perfectio amoris in ipso vitæ spiritualis exordio commendatur. *Dilexit multum*. Amoris ejus constantiam & fervorem quis digne commenda- S. August.

re possit? Stat juxta crucem cum Maria Matre Jesu. Tenebræ super terram effusæ Christi Jesu intuitum illi eripere non possunt. Sol cujus lumen obscuratum est, non est sol Magdalenæ, sed Christus Jesus, cujus lumen & amor in ejus corde non deficit. *Fortis est ut mors dilectio*. De Christo Jesu triumphat amor in Cruce mortem illi pro salute nostra inferendo: De Magdalena triumphat amor juxta crucem, dolores mortis cum vita in ejus corde conjungendo; ut vere dicere possit: *Amor meus crucifixus est*. Jesus crucifixus multos alloquitur, Magdalenæ ipsum tam ardenter & tam constanter amanti ne verbulum quidem dicit. Amantium sermo secretus est; non voce, sed cordibus loquuntur. Magdalena in silentio lacrymas & unguentum effuderat super pedes Jesus: Jesu in silentio sanguinem suum fundit super cor Magdalenæ. Amorem ejus remunerat prima Resurrectionis ac gloriæ suæ manifestatione. *Surgens autem mane prima Sabbati, apparuit primo Mariæ Magdalenæ*. A sepulchro Domini Discipulis recedentibus non recedebat, Angelos videbat, nec alloquebatur, unum cogitans, quem quærebat Dominum, sui amoris unicum objectum. Osculari vult pedes Jesu & post gloriosam Resurrectionem. Id ipsi tunc negat Dominus. *Noli me tangere* (inquit) *nondum enim ascendi ad Patrem meum*. Id est, hunc quem impræsentiarum nego favorem, uberius ac liberalius compensabo. Ampliores favores, suaviores delicias toto vitæ tuæ decursu in sublimi & continua contemplatione, quæ pars optima est a te electa, tibi præparavi & servavi. *Noli me tangere*. Hoc est, *Nolo ut ad me corporaliter venias, nec ut me sensu carnis agnoscas. Ad sublimiora te differo, majora tibi præparo: Cum ad Patrem ascendero, tunc me perfectius veriusq; palpabis, apprehensura quod non tangis, & creditura quod non cernis.*

Marci 16. Joann. 20. 11. 12. 13. 14.

S. Leo Ser. 73.

Mariæ Magdalenæ pœnitentem & sanctum amorem imitemur. Mundum ne diligamus, cujus amor inimicus Deus est. Destruendæ in nobis cupiditati, augendæ caritati, cum Dei gratia operam demus. *Quanto magis in unoquoque regnat caritas, tanto minus ei dominatur iniquitas*. Caritas nascatur in te, si nondum nata est; & si nata est, alatur, nutriatur, crescat. Illa vero cupiditas, & si in hac vita extingui penitus non potest; quia *Si dixerimus quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est:* In quantum autem est in nobis cupiditas, in tantum sine peccato non sumus: Caritas crescat, cupiditas decrescat: Ut aliquando illa perficiatur, hoc est caritas; cupiditas consumatur. Deus noster Deus zelotes, absque rivali vult diligi. *Nullum a se rivulum duci extra patitur, cujus derivatione minuatur*. Mundo rebusque terrenis ne inhæreamus. *Qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur* (ait Apostolus) *Amor rerum terrenarum, spiritualium viscum pennarum* (ait S. Aug.) Nihil extra Deum innoxie amari potest *Mansoria dilectione*; sed tantum *Transitoria dilectione*, tanquam viæ, & vehiculorum, ut illa propter Deum ad quem tendimus, diligamus. Creaturis frui, id est, ipsis propter ipsas inhærere, corruptio est, crimen est. *Non adjuvat utentem, sed corrumpit fruentem*. Qui mundum amat, anathema sit, *Si quis non amat Dominum Jesum, sit anathema*. Lacrymis, quæ sunt vulnerati sanguis cordis, pede Domini rigemus. Appende peccata tua (inquit S. Joannes Chrysost.) Si est leve peccatum, paucæ sufficiunt lacrymæ: Si peccasti peccatum grande, major sit lacrymarum torrens. Capillis terge Christi pedes. Capilli, corporis superflua sunt. Pauperibus superflua tua eroga, & Domini pedes tersisti. Tibi superflua sunt, sed Domini pedibus necessaria. Vix aliquid superflui invenit cupiditas; multum invenit caritas. Unguentum effunde, sis bonus odor Christi in omni loco, sanctorum operum exemplis Ecclesiam ædifica. Unum Deum desidera & quære; de ipso cogita frequentius, ad illum suspires ardentius. In meditatione tua exardescat ignis divini Amoris. Dilige, & Dei legem implebis. Dilige, non parum, sed multum, Deum cui totum debes quod es, quod habes, quod speras,

S. August.

S. August.

1. Cor. 16. 22.

IN

IN FESTO S. DOMINICI.

Misit Dominus manum suam, & tetigit os meum & dixit: Ecce dedi verba mea in ore tuo; ecce constitui te hodie super gentes & super regna, ut evellas, & destruas, & disperdas, & ædifices, & plantes. Jer. i. 9. 10.

SAncti Dominici Prædicatoris Evangelici, & Prædicatorum parentis character his verbis delineatus videtur. 1. Manu Domini formatus est & verbis ejus eruditus ad prædicationis ministerium. 2. Sacrum illud ministerium summa fidelitate & zelo indefesso obivit & implevit, evellendo & destruendo, ædificando & plantando; destruendo errorem; ædificando fidem; evellendo pravas cupiditates & vitia, inserendo & plantando caritatem, ceterasque virtutes in animis fidelium; idque non in una tantum gente, sed in omnibus Gentibus, in Hispaniis, in Galliis, in Italia; &, per Ordinem Prædicatorum, quem Deo inspirante instituit, apud remotissimas & barbaras etiam nationes. 1. S. Dominicus Prædicator a Deo electus, formatus, eruditus. 2. S. Dominicus Prædicator fidelis, Ecclesiæ fructuosus, admirabilis. 3. S. Dominicus in Ordine suo Prædicator universalis & perpetuus.

Gratia Dei Sanctum Dominicum ad sacrum prædicationis ministerium formavit & instituit, omnibus ipsum adornans virtutibus & donis Apostolico muneri necessariis: morum innocentia & sanctimonia, decore virginitatis illibatæ: studio paupertatis arctissimæ; severæ mortificationis, profundissimæ humilitatis; ardentissimæ caritatis; assiduæ orationis & altissimæ contemplationis. Fecit, & docuit; fecit primum, docuit postea & prædicavit, Domini secutus exemplum, qui *cœpit facere, & docere;* & quod monstravit exemplo, asseruit verbo: *Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum.* Nuntium remisit terrenis opibus, voluptati, & mundi gloriæ, ut ad sanctæ prædicationis munus expeditus esset, & ad Albigensium hæresum debellandam *totus de Apostolo armatus*. Gedeonis milites imitatus est, qui contra Madianitas dimicaturus, ex Dei mandato quoscumque flexis genibus aquam haurire conspexit ad bibendum, ab exercitu repulit: eos vero qui stantes aquam manibus quasi canes lambebant, tubis, & lampadibus, & lagenis armatos, contra hostes duxit, quos insolito illo apparatu profligarunt. „ Aquis doctrina sapientiæ: stante genu „ recta operatio designatur. Qui ergo dum aquas bibunt, genu flexisse per- „ hibentur, a bellorum certamine prohibiti recesserunt: quia cum illis „ Christus contra hostes fidei pergit ad prælium, qui cum doctrinæ fluen- „ ta hauriunt, rectitudinem operum non inflectunt... Hi ergo Christo du- „ ce ad bellum procedunt, qui quod ore annuntiant, opere ostendunt; qui „ fluenta doctrinæ spiritaliter hauriunt, nec tamen in pravis operibus in- „ flectuntur carnaliter: quia, sicut scriptum est: Non est speciosa laus in „ ore peccatoris. Itum est ergo ad prælium cum tubis, cum lampadibus, „ cum lagenis. Insuetus ordo præliandi. Cecinerunt tubis, & sinistris la- „ genæ tenebantur. Intra lagenas autem missæ sunt lampades; confractis „ vero lagenis lampades ostensæ sunt, quarum coruscante luce hostes territi in fugam vertuntur. Designatur itaque in tubis clamor prædican- „ tium: in lampadibus claritas miraculorum: in lagenis fragilitas corpo- „ rum. Tales quippe secum Dux noster ad prædicationis prælium duxit, „ qui despecta salute corporum, hostes suos moriendo prosternerent, eo- „ rumque gladios non armis, non gladiis, sed patientia superarent. Ar- „ mati enim venerunt sub Duce suo ad prælium Martyres nostri, sed tu- „ bis, sed lagenis, sed lampadibus. Sonuerunt tubis, dum prædicant: con- „ fregerunt lagenas, dum solvenda in passione sua corpora hostilibus gla- „ diis supponunt: Resplenduerunt lampadibus, dum post solutionem cor- „ porum, miraculis coruscaverunt.

Tertull.

S. Greg. M. lib. 39. Moral. c. 17.

Eccli. 15.

S. Do-

IN FESTO ASSUMPTIONIS
Beatæ Virginis Mariæ.

Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum? Cantic. viij. 5.

DEipara Virgo Maria novitas est admiranda: *Creavit Dominus novum super terram*. Novitas in Conceptione sua & Nativitate, quia licet via ordinaria concepta & nata sit ut ceteræ puellæ, in peccato tamen concepta non est & nata ut reliquæ, sed innocens, & gratia plena. Novitas est in partu, siquidem Virgo perpetua & mater est Unigeniti Filii Dei. Novitas est in Purificatione, cujus se legi submittit, quamvis nullam maculam purgandam habeat ex præcepto legis, utpote Virgo purissima. Novitas est in Morte, in Assumptione & Coronatione sua, quæ tria hac una Solemnitate celebrat Ecclesia. Cum igitur novitas sit objectum admirationis, ipsam homines, & Angeli hodie merito admirantur. *Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum?* Homines admirantur objectum sanctissimæ Virginis ceu miraculum in ordine naturæ. Angeli admirantur ejus Assumptionem ceu miraculum in ordine gratiæ. Deus in ejus coronatione sibi complacet ceu in magnificentissimo suorum operum in ordine gloriæ. Jerem. 31. 22.

I. Mors hominum, commiserationis nostræ objectum est magis quam admirationis. Tria namque ipsam deformem reddunt ac terribilem: quia filia peccati, pœna peccati, & imago peccati est. Ipsam quatenus peccati filiam, præcedit timor: ipsam quatenus pœna est peccati, comitatur dolor: Illam denique quatenus est imago peccati, sequitur corruptio. Sanctissimæ ergo Virginis Mariæ mors admirabilis est ut prodigium in ordine naturæ: Si quidem eam non timor, sed vehemens dederium præcessit: non dolor, sed delectatio incredibilis comitata est: non corruptio, sed immortalitas consecuta est. *Quæ est ista quæ ascendit?* &c.

Omnium terribilium terribilissimum est mors: Sed Beatissimæ Virgini desiderabilis fuit. Quo enim ardentior est amor, eo vehementius desiderium est. Nemo Deum ardentius unquam amavit quam Virgo Maria: Nemo igitur vehementius desideravit Deo uniri. Si Apostolus cupiebat dissolvi & esse cum Christo; quanto magis Christi Mater? In hac lacrymarum valle gemebat instar turturis a compare suo separatæ. *Vox turturis audita est in terra nostra*. Sponsa est amore castissimo sponsum diligens, & ejus osculum desiderans. *Osculetur me osculo oris sui*. Triplex osculum est Animæ respectu Dei: Osculum pedum, osculum manus, & osculum oris. Primum pœnitentibus convenit, secundum proficientibus, tertium perfectis. Nemo autem post Christum Dominum ejus Matre Sanctissima perfectior. Variæ sunt Animarum affectiones: *Si servus est, timet a facie Domini: Si mercenarius, sperat de manu Domini: Si discipulus, aurem parat magistro: Si filius, honorat patrem: Quæ vero osculum postulat, amat. Non petit libertatem, non mercedem, non hæreditatem, non denique vel doctrinam, sed osculum: More plane castissimæ Sponsæ ad sacrum spirantis amorem, nec omnino valentis flammam dissimulare quam patitur . . . Amat profecto caste, quæ ipsum amat quem quærit; Amat sancte, amat ardenter.* In hoc mundo velut in terra aliena suspirat ad Sponsum & Filium: *Trahe me post te:* Me post Ascensionem tuam remanere in terris voluisti ad Ecclesiæ tuæ utilitatem, ad gloriæ tuæ promotionem. Jam Christiani in fide mysteriorum tuorum, in amore tuo confirmati sunt: *Adolescentulæ dilexerunt te . . . Trahe me post te . . . Indica mihi ubi pascat, ubi cubes in meridie*. Sacrum quoddam desideriorum commercium fit Jesum inter & Mariam. *Veni, dilecte mi*. (inquit Mater) *Surge, propera amica mea* (ait Filius) *veni, coronaberis*.

Cant. 2. 12.

S. Bern. Serm. 3. & 4. in Cant.

Serm. 7.

II. Bea-

II. Beatissimæ Virginis mortem delectatio comitata est; mortua siquidem est ex amore. In amore Dei mori, commune est Sanctis omnibus; quia in gratia moriuntur, cujus socia est caritas. Pro amore Dei mori, proprium est Martyrum, qui vitam suam pro nominis Christi confessione, pro defensione fidei aut virtutis devovent. *Majorem hac dilectionem nemo habet, &c.* Ex amore Dei mori, sanctissimæ Virginis Mariæ privilegium est. *Nuntietis ei, quia amore langueo... Fortis ut mors dilectio.* Amor Dei in corde Mariæ ignis est velut in fornace conclusus quam disrumpit ut in sphæram suam erumpat. Similis est balsamo Libani, quod solis radiis calefactum, suum circumquaque odorem exhalat. *Quasi Libanus non incisus vaporavi habitationem meam, & quasi balsamum non mixtum odor meus.* Sanctiss. Virgo Maria manna mysticum est, quod Solis radiis liquefiebat. *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est.*

Joan. 15. 13.
Cant. 5. 8.
Cant. 8. 6.
Eccli. 24. 21.
Cant. 5. 6.

III. B. Virginis mortem incorruptio & immortalitas secuta est. Israelitæ annos quadraginta per desertum ambularunt sani & vegeti, ne vestibus quidem detritis: Hanc velut incorruptionem in manna Tertullianus refundit. *In eremo* (inquit) *manna cibatus quadraginta annis, ad instar æternitatis est redactus.* Quanto magis B. Virginis Mariæ caro a corruptione servata est virtute Christi panis vivi, cujus corpus per manna adumbratum, in ejus conceptum utero, & ex ea natum est? *Sicut non fuit corruptus parientis uterus* (ait B. Andreas Cretensis) *ita mortua caro non interiit.* Ut enim immunis fuit ab omni peccato, ita immunis fuit a maledictione peccatum consequente. Hinc antiqui Ecclesiæ Patres mortem ejus *dormitionem* appellarunt. Corpus ejus virgineum ita spiritus qualitates induerat, ut spiritus esse videretur. Unde ipsa ait apud Elizabetham cognatam suam: *Magnificat anima mea Dominum: & exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.* Non ait cum atavo suo Davide: *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum*: Animæ tantum & spiritus meminit, quia caro ejus in spiritum quodammodo transformata per summam puritatem videbatur. Ideo incorruptione a Deo donata est. *Ita mortua caro non interiit.* Id & S. Joannes Damascenus confirmat. *Cujus* (inquit) *in partu incolumis virginitas permansit, eadem e vita migrante corpus ita conservatum est, ut non dissolutum, sed ad præstantiorem & diviniorem vitam translatum sit... Quonam pacto corruptio corpus illud, quo Vita suscepta est, aggredictur?... Ipsius aspectum mors ipsa pertimuit.*

Luc. 1.
Orat. 1. de Dormitione B. Mariæ
Idem. Orat. 2.

Ad mortem Christiane obeundam nos præparemus. Moriamur mundo, vivamus Deo: Dominetur cordibus nostris Amor Dei; Amor separationis, qui nos a rerum terrenarum amore, a vitiis & cupiditatibus, ab occasionibus peccandi, a sæculo nequam, a nobis ipsis avellat: Amor unionis, qui nos Deo tam arcte conjungat, ut „ Neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque „ futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque crea- „ tura alia; *non* tribulatio, *non* angustia, *non* fames, *non* nuditas, *non* pe- „ riculum, *non* persecutio, *non* gladius, *non prosperitas & voluptas* possit „ nos separare a caritate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro. Amore denique languoris ardeat & liquefiat cor nostrum præ desiderio Dei, qui summum bonum nostrum est, finis ultimus & beatitudo nostra. Moriamur morte justorum, de quibus Apostolus ait: *Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Ita fiet ut vita spectetur a nobis ut objectum patientiæ nostræ, mors ut objectum desiderii: Ut patienter vivamus, & delectabiliter moriamur, cupientes dissolvi & esse cum Christo. *Sunt homines qui cum patientia moriuntur: Sunt autem quidam perfecti, qui cum patientia vivunt. Qui desiderat, sicut dicit Apostolus, dissolvi & esse cum Christo, non patienter moritur, sed patienter vivit, & delectabiliter moritur.*

Rom. 8.
Coloss. 3. 3.
S. August.

II. Tria sunt quæ in Sanctissimæ Virginis Assumptione Angeli Admirantur; modum quo assumpta est, gloriam ad quam assumpta; munus quod

quod exercet in gloria. 1. Alii Sancti assumuntur ad gloriam inchoatam: Virgo Maria assumpta est ad gloriam consummatam. 2. Alii Sancti evehuntur ad æqualitatem Angelorum: Virgo Maria exaltata est super omnes choros Angelorum. Alii Sancti Mediatores nostri apud Deum via meræ intercessionis & supplicationis: Maria Mediatrix nostra est via quodammodo auctoritatis, propter intercessionis majorem potentiam & efficaciam, tametsi auctoritas illa mediationis ejus donum gratiæ sit, Christique meritis sit innixa, & mediationi illius supremæ subordinata. *Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum?*

Justorum animas beata Dei visione frui, statim atque e corporibus migraverunt, fides docet contra Millenariorum hæresim: Verum earum beatitudinem consummatam non fore, donec redivivis & gloriosis corporibus, quæ socia fuerunt & instrumenta meritorum, in Resurrectione generali conjunctæ fuerint, eadem fides docet. „ Hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromissionem; Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummerentur." Hinc S. Bernardus: Animæ sanctæ (*inquit*) quas propria Deus insignivit imagine, te, caro, desiderant: Quas redemit proprio sanguine, te exspectant: & ipsarum sine te compleri lætitia, perfici gloria, consummari beatitudo non potest. „ At Virgo Maria assumpta est ad beatitudinem & gloriam consummatam Resurrectionis anticipatæ privilegio, ut Ecclesiæ sanctæ pietas æstimat, Liturgicis precibus ab initio sæculi octavi consignata. *Recte* (inquit Liturgia vetus Gallicana) *a Christo suscepta es in Assumptione feliciter, quem pie suscepisti conceptura per fidem: Et quæ terræ non eras conscia, non teneret rupes inclusa. Vere diversis infulis anima redempta. Cui Apostoli sacrum reddunt obsequium, Angeli cantum, Christus amplexum, nubis vehiculum, Assumptio paradisum, ante choros virginum gloria principatum, per Christum Dominum nostrum*. Sanctorum corpora ad gloriam immortalem resurgent ob triplicem rationem: Primo quia fuere membra Christi: Secundo quia fuere templa Spiritus Sancti: Tertio, quia fuere divinæ omnipotentiæ organa & instrumenta. Resurrectionem igitur beatissimæ Virginis anticipatam esse decuit, quia Christi membrum nobilissimum ac sanctissimum est: Quia Templum Spiritus Sancti augustissimum: Quia omnipotentiæ Patris Æterni gloriosissimum organum.

Hebr. 11. 39. 40.

Serm. 3. in Festo omnium Sanctorum.

I. Sancti omnes membra Christi sunt, quia Ecclesia unum corpus est cujus Christus est caput. *Vos estis corpus Christi, & membra de membro.* At beata Virgo longe nobiliori & excellentiori modo Christi membrum est, utpote quæ illi dederit, ut caput nostrum esset. Christus namque caput est omnium, & secundum animam, & secundum corpus, quia *Reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ*. Caput porro nostrum non fuisset secundum corpus, nisi verum corpus nostris consubstantiale in B. Virginis utero sumpsisset. Caro Christi est caro Mariæ, „ Non solum spiritu, verum etiam corpore, & mater est & virgo. Et „ mater quidem spiritu non capitis nostri, quod est ipse Salvator, ex quo „ magis illa spiritaliter nata est; sed plane mater membrorum ejus quod „ nos sumus; quia cooperata est caritate, ut fideles in Ecclesia nascerentur, quæ illius capitis membra sunt: Corpore vero ipsius capitis mater. „ Oportebat enim caput nostrum propter insigne miraculum secundum carnem nasci de Virgine, quo significaret membra sua de Virgine Ecclesia „ secundum spiritum nascitura.

1. Cor. 12. 27.

Philipp. 3.

S. Aug. lib. de Sancta Virginitate, c. 6.

II. Beatam Virginem anticipatæ Resurrectionis privilegio donari decuit, non solum quia nobiliori modo quam ceteri Sancti membrum Christi fuit; sed etiam quia excellentiori ratione templum fuit Spiritus Sancti. Sanctorum namque ceterorum corpora templa Spiritus Sancti non sunt nisi ratione gratiæ sanctificantis, & caritatis in eorum cordibus per Spir. Sanctum diffusæ; cujus quidem gratiæ ab eorum animis emanatio quædam fit in corpora, quæ Deo consecrantur. At vero plenitudo gratiarum

Christum his verbis B. Virginem compellantem inducit pius Abb. Guerricus. Communicasti mihi

rum Deiparæ Virgini concessa ex benedicto illus corpore quodam sensu originem sumpsit. Illi enim a Deo collatæ sunt ut Filii ejus mater esset, ut dispositiones ad divinam illam maternitatem, velut ejus appendices. Dei porro mater est ratione corporis.

quod homo sum: Communicabo tibi quod Deus sum: Nec satis glorificatus videbor mihi, donec tu glorificeris.

III. Beatitudinem augustæ Virginis statim ab ejus migratione ex hoc mundo consummatam esse docuit, quia gloriosissimum erat divinæ omnipotentiæ organum, siquidem illi ad maximi executionem mysterii, & ad humani generis reparationem quodammodo cooperata est. Unde SS. Patres ipsam *Reparatricem sæculi* appellare non dubitarunt: Christus lacrymis suis, laboribus, passione, sanguine pro peccatis nostris cumulate & superabundanter satisfecit: Sed lacrymas suas, corpus in quo passus est, sanguinem nostræ pretium redemptionis, matri suæ Sanctissimæ Virgini debuit. *Hæccine non resurget toties Dei?* Verba sunt Tertulliani, alia occasione scripta.

S. Bernard. Congruum ut adesset reparationi nostræ sexus uterque quorum corruptioni neuter defuisset.

IV. Sancti cæteri evehuntur ad Angelicam gloriam: *Erunt sicut Angeli Dei:* Sed beata Virgo assumpta est super omnes choros Angelorum. Gloriæ enimvero mensura, merita sunt: Charitas & gratia meritorum mensura est: Major fuit gratia & caritas Deiparæ Virginis gratia omnium hominum & Angelorum, quia magis ipsam amavit Christus. Illam nempe dilexit ut matrem, Angelos ut ministros. Gloriæ igitur Deiparæ Virginis major est gloria omnium Angelorum. Illis igitur comitantibus & triumpho ejus applaudentibus in cœlum assumpta, omnes eorum Ordines prætergressa est, & in solio sublimiori ut cœli Regina collocata. *Cum pertransissem eos, inveni quam diligit anima mea. Tenui eum, nec dimittam.* Merito igitur S. Bernardus ait: „ Nec in terris locus dignior utero virginalis tem-„ plo, in quo Filium Dei Maria suscepit: Nec in cœlis regali solio, in „ quo Mariam hodie Mariæ Filius sublimavit.

S. Bernard. Ser. 1. in Assum. B. V.

Quantum gratiæ in terris adepta est præ ceteris: tantum & in cœlis obtinet gloriæ singularis.

Tertul. lib. de Resurr. carn.

Matt. 22. 30.

Cant. 3. 4.

V. Denique cum alii Sancti Mediatores nostri sint apud Deum via meræ intercessionis & supplicationis: Beatissima Virgo Mediatrix nostra est via quodammodo auctoritatis, quia ejus efficacior intercessio pro majori gratia qua valet apud Deum. Salomonem cogitate, quanto honore ab illo suscepta mater ejus, quantum apud eum potuerit. „ Surrexit Rex in occursum „ ejus, adoravitque eam, & sedit super thronum suum. Positusque est „ thronus matri Regiis, quæ sedit ad dextram ejus: Dixitque ei: „ Petitionem unam parvu lam ego deprecor a te, ne confundas faciem „ meam. Et dixit ei Rex: Pete, Mater mea; neque enim fas est ut avertam faciem tuam." Reginam Esther cogitate, quam gratiosa fuerit apud Regem Assuerum sponsum suum, quanta apud illum auctoritate valuerit, ut Judæos ab insidiis Aman, & ab internecione liberaret. Longe major est Deiparæ Virginis apud Deum gratia & auctoritas. Hinc B. Petrus Damiani ipsam ita compellat: „ Accedis ante illud aureum humanæ reconcilia-„ tionis Altare, non solum rogans, sed imperans; Domina, non ancilla. Immo Regina cœlorum a Deo inaugurata, quia se ancillam professa est cum Dei mater salutaretur: & omnibus vitæ suæ diebus gratias agens pro tanto beneficio, animo repetebat quod semel ore protulerat apud cognatam suam Elisabeth: *Magnificat anima mea Dominum ... Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes, quia fecit mihi magna quia potens est.* Deo & nos gratias agamus probatæ Virginis gloria; ad Christum Dei & hominum Mediatorem per Mariam mediatricem potentissimam confugiamus, nobis ab eo datam, quæ *innixa super dilectum suum*, misericordias ejus in æternum cantabit dicens: *Tenuisti manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxisti me; & cum gloria suscepisti me.* Illam invocemus, quæ omnibus misericordiæ suum aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, captivus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, justus gratiam, Angelus lætitiam. Ascendamus in cœlum cum Maria. *Deponentes omne pondus, & circumstans nos peccatum*, curramus ad gloriam cœlestem, ad bona sempiterna, quæ promisit Deus diligentibus se, *Optimam partem* eli-

Serm. 1. in Assumpt. B. V. Mariæ.

3. Reg. 2.

Esther. 5. 7. 8. 9.

Serm. 44.

Luc. 2.

Psal. 72. 24.

Hebr. 2. 1.

Luc. 10.

eligamus cum *Maria*. Christum cum illa audiamus: Illum apud nos excipiamus ut Martha; pietatis operibus illi ministremus: Purgemus oculum mentis fide per dilectionem operante, ut videre aliquando mereamur Deum in Sion. Ne turbemur erga plurima. Nulla de re solliciti simus, nisi ut Deum colamus, ipsique religiose & fideliter serviamus: *Porro unum est necessarium*. Suspiremus ad partem illam optimam, quam plene & perfecte in hac vita consequi non possumus. Ascensionum in cœlum gradus disponamus in cordibus nostris. Sanctissima Virgo Maria ad tantam gloriam ascendit gradibus fidei, spei, caritatis, obedientiæ, castitatis, humilitatis, patientiæ & mortificationis, orationis, devotionis & fervoris, solitudinis, zeli ardentissimi pro Dei gloria. Iisdem gradibus ascendere satagamus & studeamus, *Hæc est via, ambulante in ea.* Isai. 30. 21.

IN FESTO S. HYACINTHI
Confessoris, Ordinis Prædicatorum.

Fili, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt.
Luc. xv. 31.

Dei Filius triplicem societatem sive affinitatem Incarnatione sua contraxit. 1. Cum Maria Virgine sanctissima, quam Matrem suam fecit. 2. Cum Ecclesia, quam sibi sponsam elegit. 3. Cum fidelibus, quibus dedit ut membra sua sint, fratres, & cohæredes. Triplicis illius affinitatis honorem cum S. Hyacintho Christus communicavit. 1. Scilicet cum ipse sit Mariæ Virginis filius, Hyacinthum fecit amicum Mariæ carissimum. 2. Cum ipse sit Ecclesiæ sponsus & fundator, Hyacinthum ejus propagatorem studiosissimum fecit. 3. Cum ipse sit fidelium omnium caput, Hyacinthum eorum protectorem potentissimum constituit. Fervor devotionis Hyacinthi erga Deiparam Virginem Mariam, sanctissimæ Virgini carissimum fecit. Zelus prædicationis Hyacinthi, illum Ecclesiæ propagatorem illustrissimum fecit. Hyacinthi miracula in favorem fidelium, illum potentissimum fidelium protectorem esse declarant. Hyacinthus Mariæ Virginis Deiparæ carissimus in Ordine S. Dominici amicus. Hyacinthus Ecclesiæ propagator in Septemtrione potentissimus. Hyacinthus miraculorum patrator in gratiam Christianorum ipsum invocantium per totum orbem potentissimus.

I. Principes amicorum suorum carissimis tria communicant. 1. Arcana sua. 2. Thesauros. 3. Potentiam. Maria Virgo Sanctissima Hyacinthum sibi devotissimum servum & amicum, fecit 1. Conscium arcanorum suorum. 2. Participem thesauri sui. 3. Participem potentiæ suæ. Conscium illum fecit arcanorum gloriæ suæ: Participem thesauri virginitatis suæ: Participem auctoritatis & gratiæ suæ apud Filium suum Jesum Christum.

Virginis Deiparæ gloria humanam intelligentiam excedit, siquidem super Chorus Angelorum exaltata, & a dextris Filii sui sedens, lucem inaccessibilem & ipsa habitare quodam sensu, licet multum dispari, dici possit, ut ait Sanctus Ephrem. *Reliquis supernis spiritibus gloriosior, ob immensum fulgorem atque splendorem inaccessa*. Hinc ad ejus conspectum exclamant: *Quæ est ista?* Hoc arcanum cum Hyacintho communicat Maria. Videt ille in fervore contemplationis suæ, in extasi amoris, gloriosæ illius Assumptionis triumphum: Quomodo suscipitur a Patre, a Filio coronatur, a Spiritu Sancto in gloriam introducitur, ab Angelis applaudentibus & jubilantibus comitatur. Optabas olim, Augustine, videre gloriam & magnificentiam Romæ triumphantis: Felicior est sors Hyacinthi quam tua fuisset si optatis potitus esses; siquidem cœlestem Jerusalem, civitatem Dei in gloria sua, in magnificentia sua, in Festis suis & gaudiis contemplatur. S. Paulus in tertium cœlum raptus est: Favor similis Hyacintho conceditur, cum hoc discrimine quod ille vidit gloriam Filii Dei, cujus electus erat Apostolus: Hyacinthus vero gloriam Matris Dei, cujus devotionis Prædicator

Astitit Regina a dextris tuis.

erat

erat designatus. *Vidit pulchritudinem Paradisi, & Sanctorum qui in cœlo*
Theodor. *sunt choræas, & modulatissimam hymnorum cantus vocem.*

Beatissima Virgo Maria virginitatis suæ thesaurum cum S. Hyacintho communicat. Excellentissimam illam virtutem illi a Deo obtinuit, quæ Angelis parem effecit. *Angelicam gloriam acquirere majus est, quam habere. Angelum esse felicitatis est, virginem esse virtutis.* Non mirum quod Beata Virgo Hyacinthum Angelum fecerit. Amor enim ejus creaturarum amo-
S. Petrus ri similis non est, sed Dei amorem imitatur, qui non supponit, sed infun-
Chrysol. dit bonitatem in rebus; cum hoc discrimine quod Deus per se ipsum & propria potestate id faciat ut supremus omnis boni auctor; Maria vero a Filio suo impetret: Fons ille sit, ipsa aquæductus. Hyacinthum puerum a Sole dilectum olim in florem ab illo conversum Poetæ fabulantur. Hyacinthum Deipara Virgo, quæ est *electa ut Sol*, in florem pulcherrimum convertit, communicando cum illo thesaurum pretiosum virginitatis suæ. Flos ille in Ecclesiæ horto suavissimum odorem effundens nunquam emarcuit. Nec juvenilis ætatis ardor, nec educatio delicata, nec opum abundantia, nec venti tentationum, Hyacinthi virginitatem impediverunt. Ad obitum usque castus permansit instar infantis, ut sententiæ illius ab antiquo Patre prolatæ veritas in illo probaretur: *Virginitas est perseverans infantia.* Quod super aquas incesserit, ac flumina siccis vestigiis trajecerit, castitatis privilegium fuit. Initio mundi *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* Quid eo nomine intelligatur, Patres & antiqui Scripturæ interpretes non conveniunt. Multi Spiritum Sanctum, quidam ventum, alii Angelum interpretantur. *Spiritus Domini, id est, Angelus Domini* (ait Hugo Cardinalis.) Super aquas igitur incedere privilegium est angelificatæ carnis, seu virginitatis Angelis cognatæ: Quod tamen nec virginibus omnibus, nec solis concessum est. Dei semitas in aquis esse Propheta cecinit; sed ejus tamen vestigia in hoc elemento percipi sensibus non posse. *Se-*
Psal. 76. 20. *mitæ tuæ in aquis multis, & vestigia tua non cognoscentur.* Hyacinthi vestigia in flumine impressa Deus conservavit ad miraculi memoriam sempiternam.

Deipara Virgo S. Hyacinthum auctoritatis & gratiæ suæ apud Christum Jesum Filium suum participem fecit. Non nostri, sed Christi sumus, quia
1. Cor. 6. 20. pretio sanguinis ejus redempti. *Non estis vestri, empti enim estis pretio magno.* Dicere mihi liceat, Salvator optime, te totum esse Hyacinthi: Si quidem a Barbarorum incursibus & profanationibus te redemit & servavit. Cum (inquam) Tartari in urbem Chiovam populabundi irruerent, Hyacinthus dextera manu corpus Christi, altera Beatæ Virginis imaginem accepit, ut Christum & matrem ejus ab eorum sacrilegis insultibus liberaret. Interiori gratiæ inspirationi, ut olim S. Joseph Angeli monito obsecutus
Matt. 2. 13. est dicentis: *Accipe puerum & matrem ejus, & fuge.* Deum ex Ægypto cum populo suo liberatum sacer Textus habet, quia cum populus Israel Deo sacrificare ibi non posset, in illo & cum illo captivus Deus videbatur; Unde Moyses & gentis, & Dei ejus redemptor prædicatur. *Redemi-*
2. Reg. 7. 23. *sti gentem, & Deum ejus.* Christus in Eucharistia revera præsens Tartarorum sacrilegiis inhonoratus fuisset: Illum dextera sua velut in Altari vivente fert Hyacinthus, & ferendo sine intermissione adorat. Deiparæ Virginis imaginem sinistro brachio accipit & portat, ne a Barbaris frangatur
Virgil. Senec. & conculcetur. Quidni igitur de ipso aliquo sensu dici possit, *Redemisti*
lib. de Benef. *Deum, & Matrem ejus?* Æneam patrem suum, ac Deos Penates ex Trojæ incendio liberasse, & per medios ignes humeris portasse, Poetæ narrant, & eo nomine religionem ejus ac pietatem maxime commendant, quod & Seneca Philosophus facit. *Tulit Æneas Patrem* (inquit) *per media hostium agmina, tulit illum per ignes: & quid non pietas potest?* Hyacinthus per media Tartarorum agmina sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, & ingentis ponderis imaginem Deiparæ Virginis portat, & ab eorum profanationibus eripit: *Et quid non pietas potest?* Quid vero mirum, si tan-

si tantæ molis & ponderis imago inter Hyacinthi brachia levis sit, & facile feratur? *Gravia in centro non gravitant* (inquiunt Philosophi.) Brachia castissimi Hyacinthi sunt Mariæ Virginis sanctissimæ centrum; siquidem amicus illius est, & servus devotissimus. Agilitas tam admirabilis Hyacinthi nostri ex Christi corpore quod dextera gestat, primitus derivatur, *Ubi fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ*. Christi corpus in Sacramento Eucharistiæ intellige. *Circa hoc corpus veræ aquilæ sunt, quæ alis circumvolant spiritualibus*. Ne miremini igitur, Auditores, si Hyacinthus sacro illo deposito Eucharistiæ, & imaginis Virginis Deiparæ oneratus tanta celeritate fugiat, iterumque super aquas ambulet: Aquila enim spiritalis, immo Angelus est. Denique sacra illa pignora, corpus scilicet Domini, & imago matris ejus, non sunt onera, sed ornamenta. Nam *Gestare hunc, cui servire regnare est, non est onerari, sed ornari*. Levitas Arcam fœderis portasse, & ab ea vicissim fuisse portatos, quia Deus in ea residens eos roborabat, agilesque & alacres efficiebat, tam pie quam ingeniose commentatur Hugo Cardinalis. *Ferebant Arcam, & ab ea vicissim ferebantur*: Hyacinthus dextera manu non Arcam tantum sed Deum Arcæ portat, sinistra imaginem Deiparæ Virginis, quam Ecclesia *Fœderis Arcam* salutat. Hinc tam admirabili agilitate per medios barbarorum cuneos fugit, & super aquas incedit: *Ferebat Arcam, & ab ea ferebatur*.

Matt. 24. 28.
S. Ambrof.
S. Bernard.
Apoc. 21. 20.

II. S. Hyacinthus Ecclesiæ propagator egregius in Septentrionalibus plagis. S. Joannes inter fundamenta cœlestis Jerusalem Hyacinthum vidit: *Fundamentum undecimum Hyacinthus*. Inter fundamenta militantis Ecclesiæ, inter Evangelicos Prædicatores Hyacinthus eminet; cui nihil defuit ut tam sancto ministerio gloriose fungeretur. Tres præsertim dotes Concionatori Evangelico sunt necessariæ, scientia, zelus, vita exemplaris & sancta. Tres illas dotes in Hyacintho Polonia, imo omnes regiones Septentrionales suspexerunt. In Theologia & Jure Canonico ita eruditus evasit, ut sæculi sui prodigium haberetur. Qua vero methodo usum putas ut scientias acquireret? Quo ordine? Quo studio? Quo fine? S. Bernardi Regulam in studiis secutus est. Dedit enim operam *Ut id prius sciret, quod maturius ad salutem: Ut id ardentius, quod vehementius ad amorem*. Ut denique *non ad inanem gloriam aut curiositatem, sed ad ædificationem*. Prophetas, Evangelium, Apostolos, prius legit quam Philosophos: Libros spirituales legit, relictis Oratoribus & Poetis. *Id prius quod maturius ad salutem*. Cum incredibili diligentia & ardore animum ad ea studia adjungit, quæ illum magis ad Deum vehere possunt, & divini flammas amoris in corde ejus accendere. *Id ardentius, quod vehementius ad amorem*. Curiositate non ducitur in studiis, non doctus esse cupit ac satagit ut novis opinionibus nomen sibi faciat, ut sectæ alicujus Philosophorum vel Theologorum Auctor sit ac Magister, ut ad Ecclesiasticas Dignitates iter sibi aperiat, sed ut Christi propaget imperium, ut Animarum saluti cooperetur; ut in gelidis Septentrionis plagis ignem illum accendat, quem Christus venit mittere in terram, & quem in omnium cordibus vult ardere. *Non ad inanem gloriam, aut curiositatem, sed ad ædificationem*. Non se ipsum prædicat, sed *Jesum, & hunc crucifixum*. Conciones ejus non delectant solum Auditores ut *carmen musicum*, sed commovent ad prælium contra pravas cupiditates, adversus carnem, mundum & diabolum, *Quasi tuba* vocem exaltans. Non ex iis concionatoribus est, qui *Adulterant verbum Dei*, quærentes *voluptatem, non prolem*, loqui studentes placentia, prurientes auribus, & ad fabulas converti. Christum in cordibus auditorum formare studet: Sermones ejus flammei sunt: Verbum ejus Verbum æternum imitatur, quod spirat amorem. Scientia ejus machina est, per quam structura caritatis ascendit. Luci ac splendori scientiæ, zelum addit & ardorem, persuasum habens quod *Lucere tantum, vanum; ardere tantum, parum; lucere & ardere, perfectum*. Fidei & Evangelii lucem per omnes Septentrionis regiones circumfert, caritatis flammas circumquaque diffundit, in

S. Bernard.
Ezech. 33. 32.
Isai. 58. 1.
2. Cor. 17.
S. Greg. M.
S. Bernard.

Dania, Norvegia, Suecia, Scotia, Moscovia, Tartaria, Lituania, Polonia, Livonia, Russia, Bohemia, Vvalachia, Moldavia, Transylvania. *Lampades ejus lampades ignis atque flammarum*: Vel ut habet alia Versio, *Alæ ejus alæ ignis atque flammarum*. Constantinopolim usque verbum Dei prædicaturus advolat, in Catanensem provinciam Sinarum muris finitimam discurrit, Christi nomen annuncians. *Alæ ejus alæ ignis atque flammarum*. Illius zelo totus erat angustus orbis. Quam ardens, quam indefessus fuit Hyacinthi zelus in revocandis ad Romanæ Ecclesiæ unitatem, communionem & obedientiam Chioviæ schismaticis, fremente licet ac extrema quæque minante Vvaldomiro Rege. De ipso itaque dicamus, quod de sancto quodam Episcopo S. Bernardus ad Innocentium II. Romanum Pontificem scribens: *Regia indignatio prohibere non potuit Spiritum libertatis accensum adversus carnem & sanguinem*.

Exemplo denique non minus efficaciter Evangelium Christi prædicat Hyacinthus, quam verbo, Dominum Jesum imitatus, qui *cæpit facere, & docere*: Regulam sibi proponens quam Timotheo suo tradidit Apostolus: *Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate*. Hyacinthi vita, Scripturæ Sacræ commentarius est, Evangelii breviarium, lectio vivens, animata prædicatio, quæ vitii horrorem, amorem virtutis inspirat. Quam bene illi convenit contra avaros declamare, qui relictis nobilitate & opulentæ familiæ opibus Evangelicam paupertatem in Ordine Mendicante professus est dicens: *Meum ergo paupertas Chisti patrimonium est*. Quam bene illi convenit contra ambitiosos invehi, qui insignis Ecclesiæ Cracoviensis Canonicatu abdicato, Religiosum habitum induit, Dignitatibus Ecclesiasticis renuncians, quas natalium splendor, amplitudo meritorum, auctoritas avunculi Cracoviensis Episcopi ipsi polliceri videbantur. Senem avunculum in Episcopali ministerio pro viribus juvabat concionando, visitando Diœcesim, doctrina, & exemplis Cleri populique mores reformando, ut de illo jure merito dici possit, quod de Venerabili Thoma S. Victoris ad muros Parisienses Priore scribit ad Innocentium II. Pontificem Maximum Parisiensis Episcopi nomine S. Bernardus: *Episcopi nomen non gerebat, sed exercebat opus; honore spreto, onus totis viribus supportabat*. Quam bene Christi mortificationem persuadebat Hyacinthus, eam in corpore suo circumferens, quod non modo regulari mensium septem jejunio, & perpetua a carnibus abstinentia macerabat, sed solo pane & aqua sustentabat sextis quibuslibet feriis, nec non Vigliis Deiparæ Virginis & Apostolorum, singulisque noctibus acerbis flagellis usque ad sanguinis effusionem in servitutem redigebat, se ipsum exhibens hostiam vivam, sanctam, Deo placentem.

1. Tim. 4. 12.

S. Ambros.

Epist. 59.

III. S. Hyacinthus miraculorum patrator in gratiam Christianorum illum invocantium per totum orbem potentissimus. Nec sanctis omnibus miraculorum donum Deus contulit; *Non in omnibus Memoriis Martyrum Deus miracula fieri voluit* (inquit S. Augustinus) nec iis quibus contulit, æqualiter dedit. Sunt qui in locis dumtaxat ubi sepulta sunt eorum corpora, aut sacræ Reliquiæ coluntur, miracula faciunt; alii in Templis aut Altaribus Deo in eorum memoriam dicatis: Alii in Provinciis aut civitatibus quarum sunt singulares patroni. Sanctus vero Hyacinthus per orbem universum succurrit omnibus qui illum invocant in corporis & animæ morbis, in periculis, in angustiis. Brachia ejus armamentarium sunt Ecclesiæ, ubi arma defensionis nostræ, Christus & Maria deposita sunt. Miles quidam Gedeonis vidit in somnis panem qui in castra Madianitarum volvebatur, & descendebat: Cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud atque subvertit, & terræ funditus coæquavit. Quod somnium cum uni ex commilitionibus suis narraret, respondit ille: *Non est hoc aliud nisi gladius Gedeonis: Tradidit enim Dominus in manu ejus Madiam, & omnia castra ejus*. Sacrosanctam Eucharistiam dextera portas, Hyacinthe, panem vivum qui de cœlo descendit: Patrocinium tuum imploramus in tentationibus. Panis iste gladius erit, quo victo-

Judic. 7. 14.

victoriam adversus nostræ salutis hostes nobis procurabis: *Non est hic aliud nisi glaudius Gedeonis*. Imaginem Deiparæ Virginis altera manu gestas: Virginis igitur sanctissimæ intercessione, quæ *Terribilis* est dæmonibus *ut castrorum acies* ordinata, victoriam de tentationibus & infestationibus dæmonum nobis obtinebis. Sed & corporis sanctitatem, & morborum curationem gravissimorum nobis impetrabis. *Numquid resina non est in Galaad, aut Medicus non est ibi?* Benignissimum utique & optimum habemus Medicum S. Hyacinthum, cui non solum ægros curare, sed & mortuos aliquando suscitare a Deo datum est. *Numquid Medici suscitabunt, & confitebuntur tibi?* Medici terreni nec omnis generis morbos, nec sine remediorum naturalium applicatione, phlebotomia, pharmacis, unguentis, nec subito curare possunt. Hyacinthus gravissimas, diuturnas & inveteratas, extremas, despertas ægritudines sola intercessione sua apud Deum, sine mora curare perfecte potest, quia suæ participem potestatis fecit illum Dominus qui solo verbo, solo imperio, plenam & integram sanitatem quibus vult ægrotis subito restituit. *Introibo in potentias Domini*. Scitote igitur quia *Mirificavit Dominus sanctum suum*: Et quem sui sæculi miraculum fecit, eumdem fecit secutis & futuris sæculis miraculorum toto orbe patratorem in gratiam omnium qui illum invocant. *Fidelis Deus, se ipsum negare non potest*. Fidelis Maria Virgo Veritatis incarnatæ Mater. In ejus promissis fiduciam habere debemus. Promisit porro Hyacintho, quicquid a Christo Jesu peteret illum impetraturum. *Gaude, fili Hyacinthe, quia tuæ a Filio meo exaudiuntur preces, & quicquid petendum duxeris, me interveniente consequeris*. Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum Filium ejus. Advocatam habemus apud Filium Mariam matrem ejus. Advocatum habemus & patronum apud Filium & Matrem S. Hyacinthum utriusque amicum. *Filius ostendit Patri latus & vulnera . . . Mater ostendit Filio pectus & ubera* . . . Addiderim Hyacinthum Filio & Matri ostendere linguam & brachia, linguam quæ Filii Evangelium, Matris devotionem zelo tam ardenti prædicavit; brachia quæ sacrosanctam Eucharistiam, & venerandam beatissimæ Virginis imaginem a Barbarorum injuriis, insultibus & sacrilegiis liberarunt.

Jerem. 8. 22. Ps. 87. 11. Ps. 70. 16. Ps. 4. 4. 2. Tim. 2. 13 S. Bernard.

Verum ut exaudiri a Deo mereamur S. Hyacinthi intercessione, coram divina ejus Majestate sistere nos debemus, ut Mardochæus olim coram Assuero Rege, fulgentes *vestibus Hyacinthinis*; id est, S. Hyacinthi virtutes imitari, castitatem, orationis assiduitatem, mortificationem, mundi contemptum, devotionem erga Deiparam Virginem, zelum pro animarum salute. Christianus quilibet sanctis exemplis Evangelium prædicare tenetur, proximos suos ædificare, Septentrionales animas, frigida corda ad Dei amorem excitare. Nemo enim sibi solummodo vivit. *Unicuique Deus mandavit de proximo suo*, quem sicut se ipsum diligere, & ad Deum diligendum pro viribus ducere & excitare sanctis exemplis & vita secundum Evangelium instituta debet. Igitur, Auditores, *Quæcumque vera, quæcumque pudica, quæcumque justa, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate*. Quæ didicistis, & accepistis, & audistis de Sancto Hyacintho, hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum.

Esther. 8. 15. Eccles. 17. 12. Philipp. 4. 8.

IN FESTO S. LUDOVICI REGIS, ET CONFESSORIS.

Similis illi non fuit ante eum Rex, neque post eum surrexit similis illi. iv. Reg. 23. 25.

QUod de Josia dictum est *IV. Regum* Cap. xxiii. S. Ludovico Regi optimo jure applicari potest. Ante Josiam nullus fuit Rex Juda aut Israel similis illi, *Qui reverteretur ad Deum in toto corde suo, & in tota anima sua, & in universa virtute, juxta omnem legem Moysi; neque post*
Eccl. 49. 3. *eum surrexit similis illi*. Ante S. Ludovicum non fuit similis Rex Francorum in pietate, justitia, magnanimitate Christiana, Dei & Ecclesiæ amore, nec post eum surrexit similis illi. Josias *tulit abominationes impietatis*, S. Ludovicus blasphemias, duella, usuras, ludos aleatorios, spectacula eradicavit, Albigensium hæresim exterminavit. De Josia scriptum est: *Gubernavit ad Dominum cor ipsius*. S. Ludovicus secundum Legem Dei, magis quam secundum humanæ politicæ regulas Regnum suum moderatus est: Et sive de legibus ferendis, sive de gerendo bello, sive de sancienda pace ageretur, sive de jure subditis suis reddendo, cor & voluntatem Dei ceu normam omnium motuum actionumque suarum consulebat. *Josias in diebus peccatorum corroboravit pietatem*. S. Ludovicus in Regia familia & Aula sua, in omnibus Regni ordinibus, in universo Regno pietatem pro viribus promovit, & legibus, monitis, exemplis sanctissimis roboravit. Similis non fuit ante S. Ludovicum Rex, nec post eum surrexit similis in Regni interioris ordinatione, in Regni inferioris administratione, in Regni superioris protectione. Regnum interius, Anima ipsius & corpus erat, in quo passiones ordinandæ & coercendæ. Regnum exterius Gallia, in qua populus regendus & defendendus. Regnum superius Ecclesia, quæ adjuvanda & protegenda Regia auctoritate. 1. Nemo Regum similis fuit S. Ludovico in Regni interioris, id est, passionum suarum ordinatione & coercitione. 2. Nemo Regum similis S. Ludovico in Regni inferioris, id est, Francorum justo regimine. 3. Nemo Regum S. Ludovico similis in Regni superioris, id est, Ecclesiæ protectione.

I. Regnum quod intra hominem est bene regitur, cum omnia bene sunt in eo ordinata, cum scilicet corpus animæ, appetitus inferior rationi, anima Deo, ratio divinæ legi subdita est; cum animi cupiditates seu passiones coercentur, ac refrenantur, ne regnet peccatum in mortali nostro corpore; & in id omnia studia omnesque conatus incumbunt, ut Regnum Dei sit intra nos, & nobis dominetur Christus Jesus Rex & Salvator noster. Hæc prima fuit & præcipua S. Ludovici cura.

Plura in Principibus inveniri solent gratiæ impedimenta: intus passiones eo vehementiores, quo impunitæ; exterius mundi & aulæ aura pestilens:
S. August. Intus falsæ ideæ humanæ celsitudinis & independentiæ; exterius adulatorum circumstantium turba; paucitas Prophetarum qui dicere illis audeant, *Non licet*. Hinc divitiæ *satellites voluptatis*. Hinc potestas, gloria, dominatio, irritamenta superbiæ. Hinc voluptates & deliciæ sponte se ingerentes, & Regiæ Majestatis velut inseparabiles comites. Ideo Tertullianus scite scripsit: *Cæsares credidissent super Christo, si aut Cæsares non essent sæculo necessarii, aut si Christiani potuissent esse Cæsares*. S. Ludovicus passiones suas ordinavit, divinæque Legis & gratiæ imperio perfecte subjecit. Dominandi libidinem humilitate; naturæ propensionem ad voluptates ac delicias pœnitentia & mortificatione, divitiarum amorem earum contemptu & profusione in pietatis opera & in pauperes moderatus est, coercuit, extinxit. Probationes subministrat Vitæ ejus Historia. Vere de S. Ludovico dici potest; *Tu Domine Rex, sicut Angelus Dei es*. Humilitas S. Lu-
2.Reg.19. 27. dovici in titulis, in habitu, in conversatione cum pauperibus eluxit. Ludovici Pissiacensis nomine magis gloriabatur, quam Francorum Regis, quod

P.s-

Pissiaci sacro baptismate renatus esset; pluris faciens Christiani characterem ac nomen, quam Regiæ dignitatis celsitudinem; gloriosius existimans esse Christi servum, Dei filium, quam florentissimi Regni Dominium. Vulgari veste utbatur, ut luxum, fastum, delicias exemplo suo ex Aula eliminaret. *Qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt*, Regum qui mundi leges ac mores sequuntur, non in domo Ludovici, qui Christi humilitatem profitetur. Christianæ justitiæ & sanctitatis indumentum magnificis, auroque & gemmis contextis & radiantibus vestibus præponit, ut vere dicere possit: *Justitia indutus sum, & indui me sicut diademate, judicio meo*. Job. 29. 14. Flexis genibus pauperibus ministrat, ad Leprosi pedes procumbit, Confessario suo summa animi demissione obedit, militum in Damiatæ obsidione occisorum corpora tabo fluentia propriis manibus sepeliebat. *Humiliavit semetipsum, factus obediens*. Quis enim hominum Regem potentissimum humiliare potuisset? Solus Deus Reges magnos humiliare potest, & hanc ab illis vel invitis extorquere confessionem: *Justum est subditum esse Deo*. 1. Machab. 9. 10. At sponte coram Deo & hominibus se humiliat Ludovicus, de Regia nihil remittens magnanimitate. *Incurvati sunt colles mundi ab itineribus æternitatis ejus*. Habac. 3. 6. Filium Dei a cœlis de sede magnitudinis suæ, ut homines salvos faceret, descendisse; habitu inventum ut hominem, assimilatum per omnia hominibus, excepto peccato, considerans S. Ludovicus, sub Dei Majestate se incurvat & humiliat. *Incurvati sunt colles mundi*. Gloriosam humilitatem si aliqui contemnant insipientes, heroico dicet animo quod olim David superbæ Michol respondit illum irridenti quod nudo capite, Ephod lineo accinctus, & tripudians Arcam Domini comitatus esset: „ Ante Dominum qui elegit me, & præcepit ut essem dux super populum Domini in Israel, vilior fiam plus quam factus sum, & ero humilis in oculis meis, & gloriosior apparebo. 2. Reg. 6. 21. *Cum eodem Davide dicet:* „ Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei: neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me. Mirum est, „ *ait S. Gregorius Magnus*, cum in cordibus sublimium regnat humilitas Psal. 130. 1. „ morum. Potentes quippe cum humiliter sapiunt, culmen extraneæ quasi virtutis attingunt. Hac virtute Dominum quantocyus placant, quia „ illud ei sacrificium offerunt, quod Potens vix invenire possunt. „ S. Ludovici humilitas cum incredibili magnanimitate conjuncta, quæ Saracenis ipsis admirationi fuit, cum ab ipsis captivus in Palæstina cum exercitu suo detineretur.

S. Ludovicus naturæ propensionem ad delicias & voluptates pœnitentia & Christiana mortificatione coercet ac refrænat. Jejunia, cilicii asperitatem, humiliationes, vigilias & longas in oratione prostrationes, innocentis corporis flagellationem & disciplinam, continentiam ab omnibus voluptatibus, cogitate. Ita castigat corpus suum, & in servitutem redigit. Nulla major illi voluptas, quam fastidium totius voluptatis, quam sæculi totius contemptus. Amaræ sunt illi mundi deliciæ, qui fide, spe, caritate, oratione assidua & ferventi Deo conjunctus, gustat quam suavis est Dominus. Quas possidet opes & Regios thesauros non ostentat, ut olim Ezechias, sed contemnit, & in opera caritatis profundit, in pauperum sustentationem, Xenodochiorum fundationem, Ecclesiarum erectionem, Monasteriorum extructionem & dotationem. *Beatus dives qui inventus est sine macula, qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia & thesauris. Qui est hic, & laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in vita sua. Qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in Domino, & eleemosynas illius enarrabit omnis Ecclesia sanctorum*. Eccli. 31. 8. Heroica illa Christianæ humilitatis, mortificationis, & caritatis exercitia Sanctum Regem admirabili quodam modo Martyrem consecrarunt. *Quid enim mirabilius? Quod Martyrium gravius, quam esurire inter epulas, algere inter divitias quas ostendit mundus, quas offert Malignus, quas desiderat noster iste appetitus?* S. Bernard.

II. Nemo Regnum Sancto Ludovico similis in Regni inferioris sive subditorum populorum justo regimine, nemo prudentior, nemo justior, nemo clementior. Nec Carolo fratri Andegaviæ Comiti, nec Regni Proceribus aliquid usquam contra justitiam permittere voluit. Proprias injurias facile condonabat, Dei injurias severe vindicabat. Blasphemias, duella, usuras, ludos aleatorios Edictis suis prohibuit & a Regno eliminavit. Consuetudines iniquas & pravas, quantumcumque longævas, si commode poterant, aboleri, & exactiones indebitas amoveri jubebat: Præposituras suas aliquo pecuniæ vel redituum detrimento committi maluit bonis & fide dignis personis, quam vendi cum augmento suo vel lucro; nullum emolumentum suum aut lucrum reputans cum detrimento justitiæ vel populi nocumento, ut Vitæ ejus Historia testatur. Misericordia & clementia, ad quam erat propensissimus, justitiæ rigorem temperabat, gravioribus criminibus exceptis, in quibus nullus ipsi gratiæ & remissioni locus videbatur, ut sacri illius oraculi veritatem in sui Regni administratione ostenderet. *Misericordia & veritas custodiunt Regem, & roboratur clementia thronus ejus.* (Prov. 28. 20.) Coram ipso erubescebant improbi, illumque judicem verebantur. *Rex qui sedet in solo judicii intuitu suo dissipat omne malum.* (Prov. 20. 8.) Causas pauperum bis in hebdomada audiebat, jusque ipsis reddebat absque personarum acceptione, sacri illius oraculi memor. *Beati qui custodiunt judicium, & faciunt justitiam in omni tempore.* Pietati & clementiæ modum adhibebat incomparabilis ejus prudentia, ne remissionum & gratiarum facilitate ac spe impunitatis crimina grassarentur. (Psalm. 105. 3.) Domesticorum & familiarium crimina severius puniebat quam extraneorum, certum ad perspectum habens, quod *Enervato vigore justitiæ, flatus evertitur disciplinæ. Inordinata pietas nutrit impietatem, & timida manus Medici vulnus auget ægroti.* (B. Petrus Damian.)

In bellis quæ gerere adversus Christianos aliquos Principes rerum necessitas, & justa Regni, vel fœderatorum suorum defensio compulerunt, in quibus fortitudinis & magnanimitatis Heroicæ specimen dedit, divinæ prope moderationis præbuit exemplum, victis pacem æquis conditionibus concedens, Harlacidarum Regem Vetulum de Montanis, qui missis ad eum interficiendum hominibus, mutato divinitus animo impium & crudele mandatum retractaverat, non modo pace donavit, sed amicitiæ testimoniis prosecutus est. Omnes denique victorias & prosperos eventus Deo tribuit, se tunc maxime Christi pietate victum ostendens, cum hostium victor erat. *In hoc est perfecta victoria, si is cui victoria Christo donante tribuitur, a sola Christi pietate vincatur.* (S. Petri Damiani Ep. ad Henricum II. Imper.)

III. Nemo regum Sancto Ludovico similis fuit in Ecclesiæ protectione. Sacræ expeditiones pro Ecclesiæ finibus propagandis susceptæ; missa ad Magnum Cham & Principem Tartarorum Legatio ut eos Christiana fide a paucis annis imbutos & baptismo initiatos in vera Religione confirmaret, atque ad Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum Matris, eique præsidentis Jesu Christi Vicarii reverentiam & obedientiam adduceret. Labores in bello sacro exantlati, captivitas æquo animo tolerata, morbi gravissimi, mors quam in extrema expeditione passus est pestilentia correptus; Leges pro Ecclesiæ bono latæ, illius pro Ecclesiæ promovendis utilitatibus zelum testantur, „ Et nunc Reges intelligite, erudimini qui judicatis terram. Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore . . . . Quomodo Reges serviunt Domino in timore, nisi ea quæ contra Domini jussa fiunt religiosa severitate prohibendo atque plectendo? Aliter enim servit qua homo est, aliter qua Rex est. Qua homo est, ei servit vivendo fideliter qua Rex est, servit Leges justa præcipientes & contraria prohibentes convenienti vigore sanciendo. In hoc itaque Domino serviunt Reges in quantum sunt Reges, cum ea faciunt ad serviendum illi, quæ non possunt facere nisi Reges. „ (Luc. 2. 10. 28. S. August. Epist. ad Bonifac. Comit.)

Lugdunum adiit S. Ludovicus, ut Innocentium II. qui Generale Concilium in ea Urbe contra Fredericum II. Imperatorem, & pro aliis Eccle-

siæ

siæ negotiis celebraverat, veneraretur, cum ejus Sanctitate de sanctæ Matris Ecclesiæ rebus, & urgentibus necessitatibus conferret. Cum autem Regni sui Prælatos Romam a Gregorio IX. ad Concilium vocatos, a Frederici filio captos in itinere, & in carcere detentos audivisset, rogavit primum Imperatorem ut eos libertate donaret: Tum moras nectentem gravissimis literis, & Christianam magnanimitatem Regis Ecclesiæ devotissimi spirantibus ad eos dimittendos compulit. „ Prælatos, inquit, Regni „ nostri ad Sedem Apostolicam accedentes, cui tam ex fide, quam ex obe„ dientia tenebantur, nec ejus poterant recusare mandata, in Mari, quod „ moleste ferimus, capi fecistis, & ipsos sub gravi custodia detinetis . . . „ Decet Altitudinem nostram dictos Prælatos Regni nostri debitæ restitue„ re libertati. Provideat igitur Imperialis providentia, & ponat in statera „ judicii quæ mandamus, ne velit trahere locum a potentia vel volunta„ te. Nam Regnum Franciæ non est adeo debilitatum, quod se permittat „ vestris calcaribus perurgeri. Gesta S. Ludovici, a Guillelmo de Nangiaco scripta.

Philippo filio suo Ecclesiæ protectionem, devotionem ac filialem reverentiam & obedientiam Sedi Apostolicæ & Romano Pontifici, supremis Mandatis commendavit. Modestissimæ ac religiosissimo Principe dignæ responsionis a Philippo Augusto datæ cuidam ex Consiliariis suis, admonenti jura ipsius ab Ecclesiasticis viris usurpari, multa damna ejus Majestati inferri, mirum esse quod ita toleraret, filium suum memorem esse jussit Sanctus Lodovicus: *Quando* (inquit) *cogito beneficia quæ mihi Dominus contulit, melius volo pati, quam inter me & Ecclesiam scandalum suscitare.*

Ecclesiasticam Disciplinam & pacem auctoritate sua semper munivit ac promovit. Ad Ecclesiastica beneficia summo delectu, & de Virorum Religiosorum consilio nominabat Clericos Litteratos & pios, nullum aliud beneficium possidentes; ne sacris Canonibus fieret injuria; & ambitio cupiditasque foverentur. Animo enim penitus inditam habebat præclaram illam S. Isidori sententiam: *Principes sæculi, intra Ecclesiam potestatis adeptæ culmina tenent, ut per eamdem potestatem Disciplinam Ecclesiasticam muniant . . . Sæpe per Regnum terrenum Regnum cæleste proficit . . . . Cognoscant Principes sæculi Deo debere se reddere rationem pro Ecclesia sua quam a Christo tuendam suscipiunt. Nam sive augeatur pax & Disciplina Ecclesiæ per fideles Principes, sive solvatur; ille ab eis rationem exiget, qui eorum potestati suam Ecclesiam credidit.* S. Isid. Lib. de Summo Bono.

Sancti Regis exemplis nos conformemus, Auditores, cupiditatibus nostris dominemur, illas ordinemus & subjiciamus Dei legi & gratiæ, ne peccatum nobis dominetur. S. Ludovici humilitatem imitemur. Si Rex maximus & potentissimus adeo se humiliavit, ut Regnum sublimius, cœleste, & æternum consequeretur, ad quod sine humilitate non pervenitur, aliquamne excusationem afferre possunt cujusvis ordinis & conditionis Christiani, Principes, subditi, nobiles, plebeii, quo minus sanctam humilitatem exerceant? Humiliamini igitur sub potenti manu Dei: Humiliamini de vobismet ipsis modeste sentiendo: Omnium postremos & indignissimos peccatores coram Deo vos existimantes. Non tantum verbis, sed habitu & conversatione Christianam humilitatem demonstrate. A S. Ludovico discant divites & potentes. „ Non sublime sapere, nec sperare in incerto „ divitiarum, sed in Deo vivo, bene agere, divites fieri in bonis operi„ bus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bo„ num in futurum, ut apprehendant veram vitam. *Discant* uti hoc mun„ do, tanquam non utantur: Præterit enim figura hujus mundi. „ A „ S. Ludovico discant homines qui voluptatum magis sunt amatores quam Dei, *Carnis curam non facere in desideriis, mortificare membra sua*, orationibus assiduis, jejuniis, continentia corpus suum Deo consecrare, pœnitentia expiare peccata sua. Rex innocens austeram pœnitentiam egit toto vitæ suæ tempore: Et nos omnium notarum Peccatores pœnitentiam agere 1. Timoth. 6. 17. 18. 1. Corinth. 7. 31. Rom. 13. 14.

recusabimus? Discant Patres familias a S. Ludovico sanctam filiorum educationem. Discant Magistratus rectam administrationem justitiæ absque negligentia, absque personarum acceptione. Discant quicumque aliis præsunt, officio consulendi præesse, propter eorum, quos regunt, salutem; non libidine dominandi. Si non movet eos Sancti Ludovici exemplum, terreat saltem Dei judicium. „ Audite ergo Reges & intelligite, discite Judices „ finium terræ. Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis „ vobis in turbis nationum; quoniam data est Domine potestas vobis, & „ virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis Ministri regni illius, non recte judicastis: „ nec custodistis Legem justitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis. Horrende & cito apparebit vobis: Quoniam judicium durissimum „ his, qui præsunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia: Potentes „ autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cujusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cujusquam: Quoniam pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem fortior instat cruciatio. " Discant omnes a S. Ludovico, diligere justitiam, odisse iniquitatem, discant *sobrie, pie, juste, vivere in hoc sæculo expectantes beatam spem, & adventum gloriæ Magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi*. Discant omnes Ecclesiam revereri & amare, Prælatos & viros Ecclesiasticos venerari, tueri Ecclesiam, si potentes in terra sint; sin minus, pro ejus protectoribus, & maxime pro Rege Christianissimo Deum orare, ut det illi *vitam prolixam, imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, Senatum fidelem, populum probum, orbem quietum, & quæcumque hominis & Cæsaris vota sunt*.

Sap. 6. &c. — Tit. 2. 12. — Tertull. Apolog. cap. 30.

IN FESTO NATIVITATIS BEATÆ MARIÆ VIRGINIS

Liber generationis Jesu Christi .... Jacob genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, qui vocatur Christus. Matth. 1.

Deus *scientiarum Dominus*, qui librum æternum habet, in quo sunt conscripti quos ad vitam æternam prædestinavit; alios edidit ad extra libros admirabiles, scilicet mundum, Scripturam Sacram Veteris & Novi Testamenti, & Virginem Mariam. Liber æternus est ipsa Dei notitia, quæ dicitur *Liber vitæ*: De quo Christus Discipulos suos alloquens; *Gaudete*, inquit, *quia nomina vestra scripta sunt in cælis*, Et Apocalypsis 3. Dominus ait Joanni. *Quis vicerit sic, vestietur vestimentis albis, & non delebo nomen ejus de libro vitæ*. In hujus libri capite Christi nomen scriptum est, omnium prædestinatorum primi, primogeniti in multis fratribus. Secundum hunc scriptum in illo est Mariæ nomen; *De qua natus est Jesus qui vocatur Christus*. Unde ipsi hæc Sapientiæ verba accommodat Ecclesia: „ Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequam „ terra fieret. Nondum erant abyssi, & ego jam concepta eram: nec „ dum fontes aquarum eruperant, necdum montes gravi mole constiterant: ante colles ego parturiebar. „ Mundum velut librum grandem in tempore Deus edidit, in quo omnipotentiæ suæ, sapientiæ, aliarumque divinarum perfectionum descripsit characteres, qui ad ejus cognitionem homines perducunt. *Invisibilia enim ipsius: a creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus & divinitas: ita ut sint inexcusabiles* ... Librum alterum edidit Deus, Scripturam Sacram Veteris Novique Testamenti in quo Mysteria sua, ac mandata, omnemque veritatem ad sanctificationem & salutem hominum necessariam, Spiritu Sancto suo inspirante ac dictante per sanctos homines descripsit; Librum sanctum, Librum legis Domini, librum fœderis, librum mandatorum Dei. Tertium denique Librum edidit, Virginem Mariam. *Liber generationis Jesu Christi*. Quo de libro Dominus ait: *Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stylo hominis*, Septuaginta Interpretum Versio habet: *Sume tibi*

Luc. 16. 20. — Proverb. 8. 22. 23. 24. — Rom. 1. 20. — Isai. 8. 5.

tibi segmentum chartæ novæ & magnæ. Libri nomine *maternus* Mariæ Virginis *uterus indicatur*, S. Epiphanio interprete. Charta nova & magna vocatur: *Nova, ob recentem inviolatumque castitatis in Vergine florem*. Magna, ob gratiæ plenitudinem, ac Matris Dei dignitatem. *Magna quippe coram Deo pariter & hominibus Maria Virgo extitit. Quis enim non eam magnam prædicet, quæ illum, qui capi nullo modo potest, ceperit? Ergo magnum illud volumen est ac recens. Magnum, ob miraculum; recens, quia Virgo fuit.* Liber ab æterno in Dei mente conceptus, longo sæculorum tractu elaboratus: *Negotium sæculorum* (ait S. Bernardus.) S. Epiphani. Hæresi 30. num. 31.

Eo in libro Verbum æternum, Dei Filius, ut ab hominibus videri posset, eisque scientiam salutis dare, *Digito Dei vivi*, Spiritus Sancti operatione scriptum est. *Ecce Virgo concipiet & pariet Filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel*. Scriptum est stylo hominis, quia *In similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo*. Maria Virgo liber est scriptus *intus & foris*; quia Verbum æternum & mente & corpore concepit. Immo felicius mente quam corpore. Nam *Materna propinquitas nihil Mariæ profuisset, nisi felicius Christum corde quam carne gestasset*. Liber clausus perpetuæ virginitatis sigillo, quem nemo potuit aperire, nisi *Leo de tribu Juda, radix David*. Liber ex quo Sanctissima Trinitas cognoscitur, Unde sic Virginem Sanctissimam compellat S. Gregorius Næocesariensis: *Tu in summis spiritalis Regiæ axibus lucis splendore coruscas, ubi æternus clarificatus Pater, cujus nacta es obumbrantem virtutem; adoratur Filius, quem carne peperisti; laudum canticis celebratur spiritus Sanctus, qui Magni Regis ortum tuo in utero operatus est: Tua opera, o gratia plena, Trinitas sancta & consubstantialis in mundo cognoscitur*. Liber est per quem Jesus Christus innotuit, in quo reconditi sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei. *Novus liber, in quo inenarrabili modo Deus Verbum citra omnem manus operam inscriptus est*. Liber est per quem Evangelistæ, Lucas præsertim & Joannes Mysteria plurima didicerunt. Liber est præclaris figuris ornatus & illuminatus, *a* Paradisus terrestris, *b* Rubus ardens, *c* Vellus Gedeonis, *d* Arca fœderis, *e* Templum Salomonis, *f* Nubes levis, Sara, Rebecca, Rachel, Debbora, mulier sapiens de Abela, Judith, Esther, egregiæ Beatæ Virgini Mariæ figuræ. *Hæc spiritalis secundi Adami Paradisus .... Animatus naturæ rubus, quem divini partus ignis non combussit .... Vere levis illa nubes, quæ super Cherubim sedentem in corpore suo gestavit. Vellus mundissimum cœlesti pluvia madens, ex quo Pastor ovem induit ... Arca, non quæ Legem portaverit, sed quæ Legislatorem pepererit.*

Apocal. 5. 1. S. Aug. lib. de S. Virginit. c. 3. Apoc. 5. Hom. 3. de qua natus est Jesus. S. Joann. Damasc. Orat. 1. de B. Mariæ Dormit. *a* Genes. 2. *b* Exod. 5. *c* Judic. 6. *d* Exod. 25. & 26. Deuteron. 10. *e* 3. Reg. 6. *f* Isai. 19. 1.

Liber est Beata Virgo, in quo virtutum omnium characteres sunt expressi, fidei, spei, caritatis, virginitatis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, modestiæ. *Talis fuit Maria, ut ejus unius vita omnium sit disciplina. Si igitur auctor non displicet, opus probemus, ut quæcumque sibi ejus exoptat præmium, imitetur exemplum. Quantæ in una Virgine species virtutum emicant? Secretum verecundiæ, vexillum fidei, devotionis obsequium ..... Sic omnia implebat virtutis officia, ut non tam disceret, quam doceret*. Verus Deoque maxime gratus Beatæ Virginis cultus, ejus imitatio. Sancta nascitur: Nos peccatores nati sumus; sed in Christo renati per Baptismum, *eodem Spiritu replente fontem, qui replevit & Virginem*, fideles esse debuimus gratiæ, acceptam in Baptismo sanctitatem summo studio custodire. Quis nostrum id fecit? Quis est hic, & laudabimus eum? Unum nobis superest pœnitentiæ refugium, ut sanctitatem & gratiam amissam recuperemus. Pœnitentes igitur confugiamus ad Christum per Mariam, quam nobis Mediatricem apud se potentissimam dedit. Mariam veneremur, quia *Sic est voluntas ejus qui totum nos habere voluit per Mariam*. „ Hæc, inquam, voluntas ejus est, sed pro nobis. In omnibus siquidem & per omnia providens miseris, trepidationem nostram solatur, fidem excitat, spem roborat, diffidentiam abigit, erigit pusillanimitatem. „ Ad Patrem verebaris accedere, solo auditu territus, ad folia fugiebas: Je-

S. Proclus Hom. habita Constantinopoli ante Conc. Ephes. & Orat. 5. S. Ambros. Lib. 2. de Virgin. c. 2. S. Leo M. S. Bernard.

„ Jesum tibi dedit Mediatorem. Quid non apud talem Patrem talis Filius „ obtineat? Exaudietur utique pro reverentia sua; Pater enim diligit Fi„ lium. An vero trepidas & ad ipsum? Frater tuus est & caro tua, ten„ tatus per omnia absque peccato, ut misericors fieret. Hunc tibi fratrem „ Maria dedit. Sed forsitan & in ipso Majestatem vereare divinam, quod „ licet factus sit homo, manserit tamen Deus. Advocatum habere vis & „ ad ipsum? Ad Mariam recurre. Pura siquidem humanitas in Maria, non „ modo pura ab omni contaminatione, sed & pura singularitate naturæ. „ Nec dubius dixerim, exaudietur & ipsa pro reverentia sua. Exaudiet „ utique Matrem Filius, & exaudiet Filium Pater. Hæc peccatorum sca„ la, hæc mea maxima fiducia est, hæc tota ratio spei meæ. *Invenisti*, „ ait Angelus, *gratiam apud Deum*. Semper inveniet gratiam, & sola est

Luc. 32. „ gratia qua egemus, sola gratia qua salvamur. Quid nos alia concupisci„ mus? Quæramus gratiam, & per Mariam quæramus, quia quod quærit „ invenit, & frustrari non potest.

IN EODEM FESTO.

Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa, ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata? Cantic. vj. 7.

IN tenebris, quas peccatum invexerat, sedebat humanum genus, ante ortum Christi Solis justitiæ. Quale igitur gaudium hominibus esse poterat? Verum cum advenit plenitudo temporis quo Deus Filium suum ad illuminationem & redemptionem hominum missurus erat, Mariam Virginem præmisit velut auroram Soli. Hinc ejus ortus gaudium universo mundo nuntiavit, ut gratulabunda canit Ecclesia. Progreditur ex Annæ Matris utero, cujus nomen gratiam significat in mundum tenebris ignorantiæ & peccati circumfusum. Progreditur ex Regia & Sacerdotali stirpe, sanctitate & gratia illustrior quam nobilitate. Progreditur de terra nihil terrenæ habens corruptelæ, nihil de contagione peccati. *Quæ est ista quæ progreditur?* Non est illi similis nata in mundo inter mulieres. Progreditur ut *Aurora consurgens*, veri Solis ortum prænuntiat. Ab ea initium ducit dies salutis, dies propitiationis, *Dies quem fecit Dominus*. Sol justitiæ de Maria processurus, ortum suum matutina quadam irradiatione præveniens, in eam lucis suæ radios copiose transfudit, quibus potestates tenebrarum, quas Eva induxerat, in fugam convertit, & desideratum cunctis gentibus Solem mundo invexit. *Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens?* Aurora vocata est quasi roris hora; Mariæ Virginis nativitatis brevi Dei Filium roris instar e cœlo descensurum prænuntiat. *Rorate cœli desuper, & nubes pluant justum*.

Isai. 45. 8. Maria Virgo jam a sua nativitate *pulchra ut Luna*. Ceteris post Solem fulgentior sideribus, & transfuso in se solari lumine noctem nostram illuminans. Qui enim vias ejus consectatus fuerit, non ambulabit in tenebris; S. Bernard. in Ser. Panegyrico B. Virg. sed lumen vitæ inveniet. Imo Luna pulchrior Maria: Nam in Luna maculæ sunt, nullæ in Sanctissima Virgine. *Tota pulchra es, & macula non* Cant. 4. 7. *est in te*. Luna crescit, decrescit, deficit. In Maria nulla est vicissitudinis obumbratio. Crescit quidem gratia & meritis; sed tamen plena est & perfecta, nusquam obscuratur aut deficit. *Et sicut Luna perfecta in æternum*.

Psalm. 88. 38. Maria Virgo in sua nativitate *electa ut sol*, quia Soli justitiæ per gratiarum & donorum copiam adeo similis, ut quasi sol alter videatur: Christus scilicet Dei Virginisque Filius *electus* est *ex millibus* virorum: Maria electa ex millibus fœminarum. Ille electus ex omnibus quæ sunt: Illa electa ex omnibus quæ per illum sunt. Sol a Deo conditus & luce prius in aere diffusa ornatus est ut mundum illuminaret universum: Maria luce ac splendore gratiæ & virtutum in cæteris Sanctis promicantium a Deo donata est, ut omnes Christianos illuminet. *Mariæ beatum nomen interpreteris illu-*

illustratam, *utpote quæ illustrata sit a Filio Dei*, *& cunctos usque ad terminos terræ credentes Trinitati illuminaverit.* S. Epiphan. Orat. de laudibus Virginis.

Maria denique Principibus tenebrarum *terribilis ut castrorum acies ordinata*. Quemadmodum per feminam genus humanum suæ tyrannidi subjecit & captivum fecit diabolus: ita per feminam generis humani hostem vicit Deus, quatenus Filium Dei perit, qui dissolvit opera diaboli, & Principatus ac Potestates exspoliavit, palam triumphans in semetipso, Ipsa contrivit caput antiqui serpentis, secundum Dei verbum: *Ipsa conteret caput tuum*: Hinc S. Irenæus: *Sicut Eva*, inquit, *inobediens & sibi & universo generi humano causa facta est mortis: sic Maria Virgo obediens & sibi & universo generi humano causa facta est salutis. Quod alligavit virgo Eva per incredulitatem, hoc Virgo Maria solvit per fidem.* Turris est David, ex qua *mille clypei pendent*, *omnis armatura fortium*. Illustres Mariæ Virginis figuræ fuerunt Debbora Prophetissa, *Mater in Israel*, quæ Sisaram Principem exercitus Jabin, & omnes ejus copias debellavit; & Jael *benedicta inter mulieres*, quæ clavo tempora ejus valide perforans illum ante pedes suos prostravit, extinxit. *Nova bella elegit Dominus*, *& portas hostium ipse subvertit*. Insignis etiam Mariæ figura fuit Judith, cujus manu Deus percussit Holofernem Ducem exercitus Assyriorum. Diabolum percussit ac vicit Maria Virgo, omnis peccati expers, pura semper & sancta, quæ jure optimo dicere possit: *Non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari*, *sed sine pollutione peccati revocavit me vobis*, *gaudentem in victoria sua*, *in evasione mea*, *& liberatione vestra*. Gratulemur igitur nascenti Virgini, Deumque in illa laudemus, dicentes: „ Benedixit te Dominus in virtute sua, quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros.. „ Benedicta es tu a Domino Deo excelso, præ omnibus mulieribus super „ terram. Benedictus Dominus, qui te direxit in vulnera capitis Principis inimicorum nostrorum: Quia hodie nomen tuum ita magnificavit, „ ut non recedat laus tua de ore hominum ... Benedicta tu a Deo tuo in „ omni tabernaculo Jacob, quoniam in omni gente, quæ audierit nomen „ tuum, magnificabitur super te Deus Israel. " Quoties a dæmone impugnamur, Mariæ Virginis patrocinium imploremus... Sancta Maria stella maris, in periculis & tentationibus respicienda & invocanda. (*Lib.* 1. *Cap.* 2. *Art.* 4. §. 7.) Ut impetremus orationis ejus suffragium, non deseramus conversationis exemplum. (*Ibid.*)

Lib. 3. c. 33. — Cant. 4. 4. — Judicum c. 4. & 5. — Judith. 13.

IN FESTO S. FRANCISCI ASSISII CONF.

Sapientiam loquimur inter perfectos, *sapientiam vero non hujus sæculi*, *neque Principum hujus sæculi*, *sed sapientiam Dei in Mysterio*, *qua est abscondita*. 1. Cor. ij. 6.

QUemadmodum Spiritus Dei & spiritus sæculi contrarii sunt, ita *sapientia mundi sive sapientia carnis inimica est Deo*. *Legi enim Dei non est subjecta; nec enim potest*. Quamobrem qui secundum Deum sapientes sunt, secundum mundum, id est, judicio hominum qui diligunt mundum, stulti sunt: contra vero qui secundum opinionem mundi stulti propterea censentur quod legibus moribusque illius non se conforment, sed secundum Evangelium vitam suam instituant, apud Deum sapientes habentur. *Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo*, *stultus fiat ut sit sapiens*. *Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud Deum*. *Scriptum est enim*. *Comprehendam sapientes in astutia eorum*. Et iterum: *Dominus novit cogitationes sapientium*, *quoniam vanæ sunt*. Secundum Deum porro sapiens est, qui Dei lumine illustratus, & Spiritu ejus plenus, ab eo agitur & motum ejus sequitur, de rebus sentiens ut Christus Jesus, & vere cum Apostolo dicens: *Nos autem sensum Christi habemus*. Spiritualis sit necesse, qui de rebus spiritualibus recte judicet; in Deum transformatus, qui de rebus divinis ferat judicium. *Animalis homo non percipit quæ sunt Spiritus Dei*: *stul-*

Rom. 8. 7. — 1. Cor. 3. 18. 19. — Job. 5. — Psal. 93. — 1. Cor. 2. 10. — 1. Cor. 10. 14. 15.

stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur; spiritualis autem judicat omnia. Judiciorum nostrorum regula debet esse nobilior objectis de quibus judicamus. *Itaque si rationalis vita secundum seipsam judicat, nulla jam est natura præstantior.* Secundum legem immutabilem quæ Deus est, secundum æternam veritatem de rebus inferioribus est judicandum. Ideo *Spiritualis homo omnia judicat, quia super omnia est, quando cum Deo est. Cum illo autem est, quando purissime intelligit, & tota caritate quod intelligit, diligit. Ita etiam quantum potest Lex ipsa etiam ipse fit, secundum quam judicat omnia, & de qua judicare nullus potest.* Sublime illud S. Augustini principium quod veri Sapientis characterem explicat, Seraphici Patriarchæ S. Francisci characterem una describit, cui Spiritus Dei revelavit quæ abscondit sapientibus & prudentibus sæculi, & quem charitas super res omnes terrenas evehens, in ipsam (si ita loqui fas est) æternam Dei legem mutavit. *Quantum potest lex ipsa & ipse fit, secundum quam judicat omnia.* Ideo sapientiam, quam a Christo didicit, loquitur inter perfectos, sapientiam vero non hujus sæculi, neque Principum hujus sæculi, sed sapientiam Dei, in mysterio Incarnationis & crucis Christi absconditam. Sapientes hujus sæculi judicant illos vere divites esse, qui ceteris abundantius bona possident, quæ fortunæ vocantur. Illos magnos esse, gloriosos & illustres judicant, qui ad majores honores & dignitates sunt provecti. Illos felices judicant, qui voluptatibus, quas honestas & legitimas vocant, perfruuntur. Verum S. Franciscus vanas esse sapientiam sæculi cogitationes ostendit, siquidem exemplis suis docet. 1. Veras divitias in paupertate Christi inveniri. 2. Veram gloriam, solidamque celsitudinem inveniri in humiliationibus & opprobriis Christi. 3. Veram voluptatem inveniri in passionibus, cruce, & vulneribus Christi.

S. Aug. Lib. de vera Religione, c. 30. & 31.

Epist. 1.

I. *Affatim dives est, qui cum Christo pauper est,* (inquit S. Hieronymus) Deum siquidem possidet, quem illi nemo potest eripere. Hæc S. Francisci laus, cujus sapientia cœlestis elucescit in electione & amore paupertatis præ bonis temporalibus quæ sapientes mundi ardore tanto concupiscunt, & tantis curis conservant. Opere & exemplo suo comprobat sanctus Franciscus, quod præclare dixit S. Augustinus: *Amor sapientiæ purgat a sordibus avaritiæ.* Proprius character caritatis, est imminutio vel destructio cupiditatis. Quantum regnum cupiditatis minuitur, tantum regnum caritatis augetur. *Sapientia est charitas Dei,* secundum S. Augustinum. *Charitas non quærit quæ sua sunt.* Qui ergo a bonorum temporalium cupiditate alienus est, perfectam caritatem habet, adeoque ad summum pervenit sapientiæ gradum. Ea est S. Francisci gloria. Terrenas opes quasi lutum despexit, ut Christum lucrifaceret, considerans quod *Ipse Dominus in nullis divitiis invenitur, pauperes semper justificat, divites prædamnat.* Propterea paupertati ab incunabulis destinatur. Singulari divinæ providentiæ dispositione in præsepio nascitur, ut Christus. Paupertatem amavit a juventute sua, & quæsivit eam sibi sponsam assumere, & amator factus est formæ illius. Amor paupertatis ipsum pauperem fecit. Paternorum bonorum pie prodigius, paratus est ad relinquendum parentes ut sponsæ dilectæ, scilicet paupertati, adhæreat. *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ.* Molestissime fert Francisci pater quod amicos sibi faciat de mammona iniquitatis, quod pecunias deponat in manibus pauperum, quæ sunt ærarium Christi, ut ex iis Deo fœneretur, centuplum accepturus. Exheredat sanctum juvenem, cogitque ut curam Episcopo bonis cedat paternis. Naturæ cupiditatis, terrenæ sapientiæ voces Franciscus non audit, sed divinæ sapientiæ ipsum interius vocantis, & dicentis. *Omnis qui reliquerit domum, aut patrem aut matrem, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit .... Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus .... Omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus .... Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: Tu autem*

S. Aug. Lib. 7. de Civit. Dei cap. 12.

Idem Epist. 140. Olim 120. c. 8.

1. Cor. 13. 4.

Tertull.

Matt. 2. 29.

Matt. 10. 27.

Luc. 14. 33.

Luc. 9. 60.

autem vade & annuntia regnum Dei . . . Honorandus est pater, sed obediendum est Deo: Amandus est generator, sed præponendus est Creator . . . Ego ad Evangelium te voco, ad alind opus mihi necessarius es . . . Per calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum crucis evola. Solum pietatis genus est hac in re esse crudelem. Cogit ipsum pater ad cedendum hæreditate coram Episcopo: Non reluctatur Franciscus, rejectis etiam vestibus, omnia concedit patri, ut sanctam paupertatem in facie Ecclesiæ sponsam ducat. *Unde sufficiamus ad enarrandam fœlicitatem ejus matrimonii, quod Ecclesia conciliat, & confirmat oblatio, & obsignat benedictio, Angeli renunciant, Pater (cœlestis) rato habet?* Matrimonium æqualitatem inter contrahentes postulat, Amor æquales invenit, aut facit, Franciscus ut dilectæ paupertati tanquam sponsæ coniungatur, fieri vult æque pauper ac ipsa paupertas. Nullum aliud patrimonium desiderat quam Christi paupertatem, cum S. Ambrosio dicens: *Meum ergo paupertas illius patrimonium est*: Et cum Jeremia in persona Christi: *Reliqui domum meam, dimisi hæreditatem meam.* Elias igneo curru raptus sensim ferebatur, donec pallium Elisæo discipulo dimisit: Statim vero atque terreno hoc impedimento exoneratus est, subito ab ejus oculis evanuit. *Elias ad cœlorum regna festinans, ire non potest cum pallio, sed mundi in mundo vestimenta dimisit.* S. Franciscus, Elias ille novæ Legis, ad perfectionis viam vocatur, imo rapitur ardoribus divinæ charitatis. Verum considerans terrena bona suæ elevationis impedimenta esse, illis solemniter renunciat, ipsasque vestes patri dimittit: *Franciscus ad cœlorum regna festinans ire non potest cum pallio, sed mundi in mundo vestimenta dimisit.* Hunc omnibus mundi rebus exuit charitas, ut solum Christum fit indutus, ut fit solo Deo dives. *Deus meus, & omnia.* Non ait, ut Apostoli: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Nullam aliam vult mercedem præter Deum suum. *Quid enim mihi est in cœlo, & a te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Hic est amor castus & purus. *Factum est cor castum. Gratis jam amatur Deus. Non ab illo petitur aliud præmium . . . Quid ergo? Nullum præmium Dei? Nullum præter ipsum. Præmium Dei, ipse Deus est. Hoc amat, hoc diligit, si aliud dilexerit, non erit castus amor.* Cum paupertate societatem ita individuam init Franciscus, ut una cum ipsa paupertate res factus esse videatur, sicut sponsus & sponsa sunt una secundum jus persona. Hinc Angeli ipsi Senas eunti occurrentes, his verbis illum salutarunt: *Bene veniat Domina paupertas.* De S. Francisco idem dixerim, quod de S. Basilio Gregorius Nazianzenus: *Divitiæ illi erant nihil habere, & Crux cum qua sola ipsius vita versabatur.* Nihil habens, omnia habet, quia Deo plenus est, & Christo similis, qui *Intus dives, foris pauper; latens Deus in divitiis, apparens homo in paupertate.*

S. Aug. Serm. 100. alias 7. De Verbis Domin.

S. Hieron. Epist. 1.

Tertull. Lib. 2. Ad Uxor. c. ult.

Jerem. 12. 7.

S. Hieron. Epist. 2.

Psal. 72. 25.

S. August. in Psalm. 72.

Orat. 28.

S. August.

II. *Sapiens eo beatus, cum ab omnibus involucris corporis mentem, quantum potest, evolvit, & seipsum in semetipsum colligit, & in se atque in Deum semper tranquillus intendit* (ait S. Augustinus.) Hoc principium probat perfectam humilitatem veræ sapientiæ semper esse comitem. Siquidem ex Dei & sui ipsius cognitione oritur humilitas. Hanc exemplo suo docet sanctus Franciscus: Cara ipsius virtus est. *Humiliavit semetipsum.* Christus Jesus sacrificium gloriæ suæ obtulit Patri per humilitatem, quam ab Incarnatione sua usque ad crucem docuit: Vitæ suæ sacrificium obtulit per mortem, quam in cruce subiit. Sed hoc inter utrumque sacrificium discrimen est, quod auctor ipse non fuit mortis suæ, tametsi liberrime, & proposito gaudio eam passus sit; non enim occidit se ipsum: sed auctor fuit humiliationum suarum. *Humiliavit semetipsum.* Salvatorem nostrum imitatur Franciscus: Non solum contemptum patitur & contumelias, sed amat, quærit, & sibi procurat. Non vult agnosci ut sanctus, ut pœnitentiæ & mortificationis exemplar, sed seipsum peccatorum miserrimum, & omnium peccatorum maximum profitetur, ad patibularem locum congregato populo se trahi

S. Aug. lib. 1. cont. Academ. cap. 8.

trahi jubens, & fune de collo pendente se publice accusans quasi voluptarium hominem & nimiam carnis suæ curam gerentem, quod febri quartana vexatus & extenuatus, aliquid de consuetæ abstinentiæ & jejuniorum austeritate remisisset. *Adultus non gestit agnosci, sed contumeliosus insuper sibi est.* Quod de Christo dixit Tertullianus, de Francisco Christi imitatore dicere liceat. Summam Ordinis sui Præfecturam administrare compulsus a Summo Pontifice, auctoritate sua utitur ut subditos suos cogat sibi imperare ut inferiori, ut Novitio. Filium Dei imitatur, qui Joseph & Mariæ subdi voluit, ut humilitatis & obedientiæ exemplum nobis præberet. *Et erat subditus illis.* Pusillanimitati & infirmitati illa humilitatis Francisci portenta potius quam exempla qui tribuerint, impii sunt. *Non utique infirmitatis, sed pietatis ista subjectio est.* Sacerdotio se indignum existimat, in Diaconorum ordine toto vitæ decursu manet, ad quem nec se promoveri consensisset, nisi ad prædicandum Evangelium sacra illa ordinatione fuisset opus. Quia humilitas illum ad mortem usque victimam fecit, ideo ad Sacerdotii dignitatem promoveri non patitur. Unum offerre vult Domino *sacrificium humilitatis & laudis, in ara cordis, igne fervidæ charitatis.* Humilitas ab ejus animo ad nomen ipsum & habitum diffunditur. Minor omnibus, & discipulos suos Fratres Minores vult appellari. Humilitatem prædicat, superbiam damnat ejus habitus. *Etsi eloquium conticescat, ipse habitus sonat. Sic denique auditur, dum videtur: De occursu suo vitia suffundit.*

Tertull. lib. de patientia.

S. Ambros. in Luc.

S. August.

Tertull. lib. de Pallio.

III. Felicitatem suam in Christi cruce ac vulneribus collocat S. Franciscus, cum Apostolo dicens: *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus . . . Ego stigmata Domini Jesu in corpore meo porto.* Sacrorum impressione stigmatum fit imago Christi Jesu crucifixi, sicut primus Angelus erat imago Creatoris. *Tu signaculum similitudinis, perfectus decore, plenus sapientia, in deliciis paradisi Dei fuisti.* Franciscus, inquam, Christi crucifixi spirans imago est: *Tu signaculum similitudinis.* Pulchritudinem hominis Dei in roseo passionis ejus colore positam participat; *Perfectus decore:* Sapientiæ ejus luminibus coruscat: *Plenus sapientia.* Passionis ejus sensuum, & vulnerum dolores pro deliciis habet: *In deliciis paradisi Dei fuisti.* Ejus anima virtutibus omnibus, velut lapidibus pretiosis ornata est: *Omnis lapis pretiosus operimentum tuum.* Castitas ejus ut aurum purissimum præ ceteris splendescit: *Aurum opus decoris tui.* Vulnera Christi Francisco præparata sunt ut amoris ipsius præmium: *Foramina tua præparata in die conditionis tuæ.* Cherubim denique in cruce extensus est in monte sancto, & ad Fidelium protectionem paratus: *Tu Cherub extentus & protegens in monte sancto Dei.* Patitur in corpore suo, quod defuit passioni Christi. Ferro lanceæ confossum & apertum est Christi crucifixi latus, sed dolorem vulneris illius non pertulit, cum jam mortuus esset. Dolorem simul cum vulnere per biennium passus est Franciscus, ut vere dicere possit: *Gaudeo in passionibus, & adimpleo quæ desunt passionum Christi in carne mea.* Non clavis, non malleis, non lancea, non tortoribus, non ulla vi externa opus est ut Christi vulnera corpori Francisci imprimantur, sed solo caritatis igne sicut solo igne opus est ut cera liquefiat, & sigilli caracteres recipiat. *Factum est cor meum tamquam cera liquescens.* In meditatione ferventi passionis Christi divinitus ille exardescit ignis. De beata Virgine Christo crucifixo compatiente ait S. Bonaventura; *Aspicio, o Domina, cor tuum, & id non est cor; sed myrrham, absynthium, & fel video. Quæro matrem, & invenio sputa, flagella, vulnera, quia tota conversa es in ista.* De Seraphico Patriarcha dicamus: Quæro Franciscum, & intueor crucifixum & vulnera, quia per caritatem perfectissimam totus conversus est in ista. De illo dicamus, quod de Gnostico suo, id est, perfecto & sapiente Christiano S. Clemens Alexandrinus ait: *Cum Domino cohabitans, eoque familiariter utens, in Spiritu permanet . . . Mundus corde, mundus carne, sanctificatus sermone . . . Is crucem Domini circumferens, Domini sequitur vestigia, tanquam Deus,* effe-

Ezech. 28. 12.

Coloss. 1. 24.

Psalm. 21. 15.

Lib. 2. Strom. P. 296.

effectus sanctus sanctorum. Ex una parte Christum crucifixum, ex altera parte Sanctum Franciscum Christi crucifixi stigmatibus insignitum, intuentibus falli proclive esset, unumque pro altero accipere, adeo similes sunt, nisi Francisci humilitas adorare forte volentes eisdem verbis prohiberet, quibus olim S. Joannem Angelus: *Vide ne feceris, conservus enim tuus sum*. Apoc. 22. 9.

Sapientiam inter perfectos docuit S. Franciscus: Illum non solum audire & admirari debemus docentem, sed ejus exempla imitari. Christiani omnes rebus temporalibus in præparatione animi renuntiare debent, pauperes esse spiritu, quærere primum regnum Dei & justitiam ejus, non inhærere temporalibus bonis, illis uti secundum Deum, ut instrumentis bonorum operum, non frui; apum instar melli supervolitantium, ne hærentes nectantur, terrenis rebus supervolitare; æquo animo ferre bonorum temporalium jacturam, potius quam a caritate Christi excidant. Humiles esse debemus, ut Sanctus Franciscus, non solum humilitate cognitionis, sed affectionis; non solum humilitatem ore tenus profiteri, sed humiliationes, contemptum, contumelias æquo, immo & læto animo pati; nos ipsos abnegare, Christum sequi, crucem nostram ferendo. Aliter enim salvi esse non possumus. *Quod crux fuit Christo, hoc est Baptisma Christiano*. Tertull. Per Baptismum complantati sumus similitudini mortis Christi, consepulti Christo in Baptismo: Per Baptismum contraximus obligationem patiendi, sicut Christus in cruce passus est: Et sicut vita ejus in cruce erat vita patiens, & vita moriens, sic tota vita Christiani debet esse vita pœnitens, vita patiens, vita mortificata, vita ejus cui mundus Crucifixus sit, & ille mundo.

IN FESTO OMNIUM SANCTORUM.

Vos estis cives sanctorum & domestici Dei. Ephes. 2. 19.

I. UNa est Sanctorum in cœlis cum Christo regnantium, in Purgatorio patientium, & in terris militantium civitas: *Jerusalem quæ ædificatur ut civitas, cujus participatio ejus in idipsum*. Civitas sancta, Jerusalem nova, sedes Religionis æternæ, cujus templum sinus Patris, Sacerdos & victima Filius Dei omnium membrorum suorum unione perfectus, ignis æternum illud holocaustum consummans & consecrans, Spiritus Sanctus. *Civitas hæc aurum mundum simile vitro mundo; & fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata. Dominus Deus omnipotens templum illius est. Et civitas non eget sole neque luna, ut luceant in ea, nam claritas Dei illuminavit eam, & lucerna ejus est Agnus*. Sol civitatis cœlestis Deus ipse, quem Sancti videbunt ut in se est, similes ei effecti. *Cum apparuerit, similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est*. Visio humanitatis sanctissimæ Christi solis justitiæ, in quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis, sanctos æternum lætificabit. Hæc lucerna est adoranda, in qua lucet increatæ lumen Veritatis, qua Sancti illuminantur, pascuntur, & vident thesauros omnes sapientiæ & scientiæ Dei absconditos in Christo Jesu. Cœlestis illa civitas, æternum „ est Tabernaculum Dei cum hominibus, & „ habitabit cum eis. Et ipsi populus ejus erunt: Et ipse Deus cum eis erit „ eorum Deus. „ Quod bonum iis deesse potest, in quibus Deus habitabit ea familiaritate qua pater convivit filiis; ea sapientia, potentia, bonitate, qua Rex optimus subditos regit; ea majestate, liberalitate, magnificentia, qua Deus qui se creaturæ suæ totum quantus est communicat, eamque in divina sua unitate consummat. In hac civitate nullum erit quod timeatur malum. „ Absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum; & mors ul„ tra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia „ prima abierunt. „ Nullæ veteris Adami reliquiæ in Sanctis supersunt, in adoptionem perfectam filiorum Dei quoad animam immutatis, & secundum

Psalm. 121. 3. Apocal. 21. Joann. 3. 2. Apocal. 21.

dum corpus in beata resurrectione immutandis. *Et dixit qui sedebat in throno*: *Ecce nova facio omnia*. Nullum bonum Sanctis in cœlesti illa civitate deerit: *Ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ gratis*. Inebriabuntur
Psal. 35. 9. ab ubertate domus Dei, & torrente voluptatis suæ potabit eos, quoniam apud illum est fons vitæ, & in lumine ejus videbunt lumen. Omne bonum possidebunt, qui Deo fruentur. *Qui vicerit, possidebit hæc, & ero*
Apoc. 21. 7. *illi Deus, & ille erit mihi filius*. Nec exprimi, neque cogitatione comprehendi potest Sanctorum felicitas, ex Dei visione, amore, fruitione,
1. Cor. 2. 9. gaudio, adoratione, ac laude sempiterna. *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus iis qui diligunt illum*. Ut filii Dei erunt, cujus Regni non erit finis, cum illo *Regnabunt*
Apoc. 22. 5. *in sæcula sæculorum*.

II. Siquidem Sanctorum cives sumus, vocati, *in partem sortis Sanctorum*, & a Sancta civitate Sion, in qua videtur Deus, peregrinamur in hac vita
1. Coloss. 1. & exules sumus, eam desiderare debemus, ad eam suspirare, ad eam continuo tendere, omnia studia operaque nostra ad eam referre, temporalibus rebus non inhærere; beatorum actiones in hac vita præoccupare debemus. Deum semper præsentem fide intuendo, laudando, amando. (*Lib. 1. Th. Dogm. & Mor. Quæst. 2. Art. 13. §. 9. n. 3. 4. 5. & 6.*)

III. Ut ad sanctam illam civitatem, ad gloriam Sanctorum aliquando perveniamus, media eligenda sunt, quæ Christus præscripsit, via sequenda est quam monstravit. Amplectenda est cordis paupertas & humilitas, tem-
Matth. poralibus opibus & honoribus affectu saltem renunciandum est. Nemo Regnum cœlorum possidebit, nisi hoc saltem modo pauper fuerit, *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum*. Sint divites Christiani:
S. Aug. in Psal. 68. *Si Christiani sunt, pauperes sunt*. In comparatione divitiarum cœlestium, quas sperant, omne aurum arenam putant, non extolluntur, liberaliter tribuunt pauperibus, student divites fieri operibus bonis ut apprehendant veram vitam. Exercenda est mansuetudo, ira cohibenda, omnis odii amaritudo ejicienda ex corde, affabilitas & humanitas erga omnes exercenda, infirmorum defectus tolerandi, nulli malum pro malo reddendum, non convitium pro convitio; sed benedictio pro maledicto, pro injuria bene-
Psal. 26. 13. ficium, ut vincamus in bono malum. *Terræ viventium*, in qua speramus *bona Domini videre* & videndo possidere, nemo hæres erit, nisi qui Christianam mansuetudinem in hoc mundo exercuerit. *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram*. Mortalis hæc vita in luctu & tristitia secundum Deum agenda est, in pœnitentia, in lacrymis pro peccatis nostris & aliorum, in fastidio gaudiorum mundi, & voluptatum sæculi. Solatium enim æternum nemo recipiet, nemo in gaudium Domini intrabit, qui cum mundo gavisus fuerit, *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur*: Luctus temporalis est, momentaneus est; gaudium æternum erit. *Et gaudium vestrum nemo tollet a vobis*.

Esurire & sitire justitiam oportet, ut satietur Anima nostra; quam non implebit quicquid Deo minus est: Justitiæ opera studio & ardore vehe-
Apoc. ult. menti exercere: Majorem semper justitiam desiderare, seu incrementum caritatis in nobis; ut *Qui justus est, justificetur adhuc*. Qua fame & siti languens Isaias ita Deum compellat: *Anima mea desideravit te in nocte: sed*
Isai. 26. 10. *& spiritu meo in præcordiis meis de mane vigilabo ad te*. Qui sic esuriunt & sitiunt; vel etiam qui famem & sitim, aliaque incommoda propter Deum patiuntur, edent de ligno vitæ, quod est in Paradiso Dei, & bibent de fonte vitæ: Eorum desiderium bonis replebitur, satiabuntur cum appare-
Psal. 16. 23. rit gloria Domini, *Satiabor cum apparuerit gloria tua*. Qui vero bonis temporalibus, deliciis & voluptatibus sæculi saturantur, justitiæ & mandatorum Dei immemores, æternum esurient. *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur*. Misericordias Domini illi soli æternum cantabunt, qui misericordes fuerint, miseriis & calamitatibus proximi compatiendo, subveniendo fratrum necessitatibus cum spiritualibus, tum corpora-

poralibus; eleemosynas erogando, & injurias condonando. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur*: Et quis salvaretur, sine Dei misericordia? *Væ enim etiam laudabili hominum vitæ, si remota misericordia discutias eam*, Domine. Novæ Jerusalem cives esse non possumus, nisi cor mundum a peccatis, & rerum terrenarum affectione inordinata habuerimus. *Non intrabit in eam aliquod coinquinatum*. *Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus, & mundo corde*. Nulla opera Deum promerentur, nisi ex mundi cordis radice oriantur. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*. Vitam æternam non possidebunt in superna Jerusalem, nisi hæredes Dei & cohærendes Christi. Nulli hæredes, nisi filii. Nemo filius Dei, nisi pacificus. Illi vero sunt pacifici, qui omnes animi sui motus componentes & subjicientes rationi fiunt regnum Dei; qui *cum omnibus, hominibus, si fieri potest, pacem habent* & fovent, nemini dantes nullam offensionem, qui dissensiones, odia, contentiones, lites extinguere student pro viribus; qui homines peccatores verbis & exemplis urgent ut Deo reconcilientur. *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur*. Patientiæ denique in tribulationibus præmium est Regnum cœlorum. Ad illud per crucem pervenitur: Ad illud nos perducunt persecutiones propter justitiam nobis illatæ, si illas patienti & hilari animo propter Christum toleremus, ad vitam etiam nostram devovendam parati, ne ab ejus caritate separemur. *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est Regnum cœlorum*. (Vide *Lib. 1. Theol. Dogm. & Moral. Quæst. 2. Art. 13. §. 9. n. 1. & 2.*)

S. Ambros. in Confess.

Apoc. 21. 27.

Rom. 12.

IV. Qui civitatis alicujus municipes esse volunt, colere debent ac revereri cives nobiliores, honoratiores, & gratiores Principi; potentiorum benevolentiam ac patrocinium sibi conciliare; sapientum proborumque mores imitari. Si igitur Sanctorum cives esse velimus, debemus illos colere ac venerari ob excellentiam; invocare ob potentiam & gratiam qua valent apud Deum; & caritatem qua erga nos afficiuntur. Imitari denique eorum sanctimoniam ac virtutes. (De cultu religioso Sanctorum videtis *Lib. 4. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 3. Art. 2.*) Sancti caritate non fervitute colendi. (*Ibidem*.) Sanctorum memoriam triplici ratione colimus. (*Ibidem*.) Sanctorum invocatio pia atque utilis, (*Art. 4. ejusdem Capitis*) Sancti cum Christo regnantes pro nobis orant, *De sua sorte securi, de nostra salute solliciti*. (Ibidem) Sanctorum invocatio Christi mediatoris dignitatem & gloriam non imminuit. (*Ibidem*.) debemus Sanctos imitari; hic præcipuus eorum cultus, Deoque maxime gratus; sic præsertim Deum in sanctis ejus laudamus, cum *intuentes exitum conversationis eorum, imitamur fidem*, caritatem, humilitatem, castitatem, patientiam, mortificationem. Sancti nostris festivitatibus non egent, quia in cœlis cum Angelis gaudent: Congaudent autem nobis, si eos imitemur, nam *Honorare, & non imitari, nihil est aliud quam mendaciter adulari*. Ad hoc istæ festivitates in Ecclesia constitutæ sunt, ut per eas congregatio membrorum Christi admoneatur imitari Sanctos ejus. Hæc est omnino festivitatis hujus utilitas, alia non est. Si enim nobis proponatur imitandus Deus, respondet humana fragilitas, multum esse ad se imitari eum, cui non potest comparari. Si deinde ipsius Domini nostri Jesu Christi ad imitationem nobis proponatur exemplum, qui propterea cum Deus esset, mortali carne vestitus est, ut hominibus mortalem carnem gerentibus insinuaret præceptum & demonstraret exemplum: de quo etiam scriptum est, *Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus*: tamen & hic adhuc respondet humana fragilitas, Quid simile ergo & Christus? Ad tollendas igitur omnes excusationes infidelis infirmitatis, Sanctorum exempla nobis proposita sunt. Quis est, quem pudeat dicere, Impar sum Deo? Plane impar. Impar sum Christo? Etiam mortali Christo impar: Petrus hoc erat quod tu, Paulus hoc erat quod tu, Apostoli & Prophetæ

S. Cypr. Lib. de Mortal.

Hebr. 13.

S. Aug. Serm. 325. alias 30. ex Sirmondianis.

1. Petr. 1. 21.

hoc erant quod tu. Si piget imitari Dominum, imitare conservum. *Praecessit agmen servorum, sublata est excusatio pigrorum*. Postremo adhuc dicit, Impar sum Petro, impar sum Paulo. Impar es rusticitati? *Coronatur rusticatas, non excusatur vanitas*. Postremo impar es pueris, impar es puellis!

V. *Vos estis cives Sanctorum, & domestici Dei*. Inter cives societas, amor, communio esse debet. Inter Sanctos in cœlis regnantes, & justos in terris militantes suavissima societas, mutuus amor, sacrum commercium, & communio bonorum intercedit. De communione Sanctorum lege *Lib. 1. Theol. Dogm. & Moral. Qu. 2. Art. 10. §. 11.*

IN COMMEMORATIONE

Fidelium Defunctorum.

Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur. ij. Macab. 12.

Fidelium omnium Defunctorum commemorationem instituit Sancta Mater Ecclesia, 1. Ad fidem nostram de Purgatorio confirmandam; 2. Ad caritatem nostram erga animas Purgatorii pœnis cruciatas accendendam, 3. Ad vigilantiam nostram excitandam, ut peccata, etiam venialia, summo studio vitemus & divinæ justitiæ in hac vita satisfaciamus, ut a pœnis Purgatorii liberemur, vel ut non ita diu in Purgatorio detineamur.

I. Necessaria est satisfactio pœnitentibus ad Deum placandum, & pœnam temporariam redimendam, cujus debitum post remissionem culpæ sæpe manet. (*Lib. 2. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Sacram. Pœniten. Cap. 6. Art. 2.*) Pœna temporalis peccato veniali debita, vel hic, vel in Purgatorio luenda. (*Lib. 3. De Peccatis, Cap. 3. num. 5.*) Quæ Purgatorii pœnæ? (*Ibidem.*) Eucharistiæ sacrificium pro fidelibus in Domino mortuis, nondum tamen plene expiatis, sed in Purgatorio detentis, rite juxta traditionem Apostolicam offertur. (*Lib. 2. Tract. De Sacramento Eucharistiæ Cap. 6. Art. 3. Propositione 4.*)

II. Quæ rationes movere non debent ut pro Animabus Purgatorii oremus? (*Libro 5. De Oratione, Cap. 1. Art. 7. num. 8.*) Inanes pompæ funebris sumptus, qui defunctis nihil prosunt, vitandi: Altaris sacrificio, precibus, eleemosynis, succurrendum illis est. Superfluum exequiarum apparatum negligamus, quem non instruit *Misericordia, sed inanis gloria. Cessemus ab hac insana diligentia, sed eam morientium curam habeamus, quæ & nobis & illis conferat ad gloriam Dei. Largas pro eis eleemosynas faciamus, mittamus eis pulcherrima viatica . . . . Hæc sunt funera pulcherrima, hæc & remanentibus, & obeuntibus proficiunt. Si ita sepeliamur, in resurrectione clari apparebimus: quod si curato corpore animam neglexerimus, multa illic gravia perpetiemur, & multum ridebimur. Non enim parva est ignominia nudum & inopem virtutum hinc migrare: neque corpus insepultum projectum adeo ignominiosum videtur, ut anima tunc carnes virtutibus: hunc vestiamus vestibus semper duraturis*. (S. Chrysost. Hom. 84. in Joan.) Hæc S. Hieronymus confirmat ad Pammachium scribens de morte Paulinæ uxoris: „ Ceteri, *inquit*, mariti super tumulos conjugum spargunt violas, rosas, lilia, floresque purpureos, & dolorem pectoris „ his officiis consolantur. Pammachius noster sanctam favillam ossaque „ veneranda eleemosynæ balsamis rigat: his pigmentis atque odoribus „ fovet cineres quiescentes, sciens scriptum: Sicut aqua extinguit ignem, „ ita eleemosyna extinguit peccatum. „ (Hieron. Epist. 26.) Sanctæ Matris Augustini Monicæ fidem & pietatem imitemur, quæ imminente die obitus sui non jussit corpus suum sumptuose contegi, non condiri aromatibus, non monumen-

mentum electum concupivit, aut curavit sepulcrum patrium,„ Sed tan- S. Aug. Lib.
„ tummodo memoriam sui ad Altare fieri desideravit, unde sciret dispensa- 9. Conf. cap.
„ ri victimam sanctam, qua deletum est chirographum quod erat contra- 12. & 13.
„ rium nobis. " Imitemur Augustini pietatem, qui pro illa offerri curavit *Deo sacrificium pretii nostri*, & ferventissimas ad eum preces fudit ut illi peccata dimitteret post regenerationem contracta; & amicorum Sanctorum preces parentibus sui defunctis pia sollicitudine procuravit. „ Et in„ spira, Domine meus, Deus meus, inspira servis tuis fratribus meis, fi„ liis tuis Dominis meis, quibus & voce & corde, & literis servio, ut „ quotquot hæc legerint, meminerint ad Altare tuum Monicæ famulæ tuæ „ cum Patricio quodam ejus conjuge, per quorum carnem introduxisti me in „ hanc vitam &c. " Preces pro defunctis parentibus, consanguineis, benefactoribus, amicis, debita sunt pietatis, grati animi, Christianæ amicitiæ officia: maxime cum causæ forte simus cur in Purgatorio crucientur, & nostra occasione peccata contraxerint, propter quæ a Dei fruitione retardantur, & gravissimas pœnas luunt. Audiamus igitur animi compatientis affectu quasi voces illorum de Purgatoriis divinæ justitiæ carceribus, & lustralibus flammis ad nos clamantium: „ Miseremini mei, miseremini Job. 19.
mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me. „ Eisque sacrosancto Altaris sacrificio orationibus, & eleemosynis succurramus.

III. Peccata venialia, etsi levia, non tamen negligenda. Nam & acervus frumenti minutissimis granis colligitur, & tamen onerantur inde naves: & si amplius onerentur, demerguntur. Unum fulmen dejicit aliquem, S. August.
& occidit: sed & si pluvia sit nimia, minutissimis guttis tamen multos interfi- Ser. 9. 277.
cit. Illud uno ictu perimit, illa ex multitudine extinguit. Magnæ bestiæ alias de Di-
uno morsu occidunt hominem: minutæ autem cum fuerint multæ con- versis 102.
gregatæ, plerumque interimunt, & talem perniciem inferunt, ut pœnis n. 12. & 13.
hujusmodi gens superba Pharaonis judicari meruerit. Navis in pelago fluctuans aquam admittit per rimas compaginis suæ: paulatim tamen adhibendo tenuem liquorem, facit multam collectionem, ita ut si non exhauriatur, navem opprimat. Sic & in ista vita habemus quasdam mortalitatis fragilitatisque nostræ rimulas, per quas intrat peccatum de fluctibus hujus sæculi. Arripiamus sitellam ut sentinemus, ne demergamur. Sitella qua sentinam exhaurimus, oratio est, jejunium, eleemosyna, injuriarum condonatio. Sed cautus esto: Adhuc enim in mari es. Nam cum hoc semel feceris, non sufficit, nisi perveneris trajecto isto mari ad illam patriæ soliditatem, & firmitatem, ubi nullis fluctibus quatiaris. Tota vita pœniten- S. Aug. Serm.
tiam agamus, qui quotidie peccamus. Hic peccata nostra purgemus & pu- alias 4. ex edi-
niamus, ne Deus illa in futuro sæculo puniat. *Peccatum impunitum esse* tis a Sirmon-
non potest: si peccatum impunitum remaneat, injustum est: ergo sine dubita- do.
tione puniendum. Hoc tibi dicit Deus tuus: Puniendum est peccatum aut a te, aut a me. *Punitur ergo peccatum, aut ab homine pœnitente, aut a Deo judicante. Punitur ergo aut a te sine te (aut a Deo tecum. Quid est enim) pœnitentia, nisi sua in se ipsum iracundia?*

IN FESTO S. CATHARINÆ

Virginis & Martyris.

Veni de Libano, sponsa; veni de Libano; veni, coronaberis, Cantic. iv. 8.

IN terrena militia prudenter ac fortiter pugnare sufficit ad gloriam promerendam, vicisse non semper necesse est. Infelix enim esse po- Isai. 56. 25.
test, qui omnes strenui Ducis partes impleverit, qui prudenter prælium commiserit, fortiter sustinuerit. In militia vero Christiana vincere necesse est ad coronam promerendam: Semper enim vincit qui prudenter, fortiter,

1. Joan. 5. 4. & perseveranter ad mortem usque dimicat. Hinc Deus de electis suis: *Electi mei non laborabunt frustra*. Hinc S. Joannes Dei Spiritu afflatus ait: *Omne quod natum est ex Deo vincit mundum*. Quot strenui milites, tot victores; quot certamina, tot trophaea. Tres hostes in mundo vincendi, S. Aug. lib. 7. de Civit. Dei cap. 27. errores, voluptates. *Vivis in mundo*, (inquit S. Augustinus) *tot impuris voluptatibus illecebroso, tot nefandis crudelitatibus furioso, tot erroribus & terroribus inimico*. Catharinae mentem erroribus idololatriae seducere conatur mundus, argumentis & falsis ratiociniis Philosophorum: Catharinae constantiam expugnare conatur mundus atrocitate tormentorum: Catharinae puritatem inficere nititur mundus illecebris voluptatum. Verum triplicem victoriam refert sancta Heroina, triplicem que coronam promeretur. 1. Fidei & Christianae Philosophiae virtute mundum vincit cum suis erroribus. 2. Christiana fortitudine vincit mundum cum suis terroribus. 3. Incorrupta virginitate vincit mundum cum suis voluptatibus.

I. Scientiae & sapientiae magna vis est. *Melior est sapientia quam vires, & vir prudens quam fortis*. Fides & Philosophia Christiana Catharinae, victrix est saecularis sapientiae, ethnicaeque Philosophiae. Philosophos convincit puella; grandaevos homines Christo parturit virgo. Numinum falsitatem, totius cultus ethnici stultam superstitionem, Dei unitatem, Christi divinitatem, Christianae Religionis, mysteriorum fidei nostrae credibilitatem evidentem adeo firmis demonstrat argumentis; Philosophorum sophismata tanta fidei luce, tam solidis tamque sapientibus responsis dissolvit, ut se debellatos fateantur superbi Philosophi, & ad obsignandam sanguine suo Christianae Religionis veritatem paratos. Idolum Dagon coram Arca foederis stare olim non potuit, sed ea praesente dejectum, confractum & contritum est. S. Hieron. *Sponsa Christi, Arca testamenti*: Fidei illius virtute, verbi divini gladio mundus cum suis erroribus, idololatria in mentibus Philosophorum velut praesidio firmissimo vallata, expugnatur, dejicitur, frangitur. *Haec est victoria* 1. Joan. 5. 4. *quae vincit mundum, fides nostra*. Vere haec Davidis verba usurpare Catharina potest: *Super senes intellexi*. Philosophos in novam parturit vitam verbo & doctrina. *Doctrix est* enim *disciplinae Dei*. Nascentem in iis fidem fovet, donec formetur in illis Christus, illique occurrant ut viri perfecti, mortem pro ejus nominis confessione fortiter subeuntes. Filios suos Christo immolat Catharina ut morte renascantur, occisione foelicius ac gloriosius vivant. *Sapientia filiis suis vitam inspirat* (inquit Sapiens.) Tertullianus legit: *Sophia jugulavit filios suos*: Sic Catharina virgo sapiens de- Eccli. 4. 22. Tertull. bellatis Philosophis vitam inspirat, eos ad Martyrium pro Christo suscipiendum disponens. *Sapienter utique jugulavit, dum in vitam, & rationabiliter dum in gloriam .... O parricidii ingenium! o sceleris artificium, quae idcirco occidit, ne moriatur quem occiderit .. Solum autem jugulat fi-* Zach. 13. 9. *lios suos, an & torquet* divina Sapientia? *Uram eos* (inquit) *sicut uritur argentum, & probabo eos sicut probatur aurum*; Utique *per tormenta ignium & suppliciorum, per martyria fidei examinatoria*. Dei felicibus illis Philosophis a Catharina debellatis, & ad Martyrii coronam perductis ac roboratis dici jure optimo potest quod antiquus Pater de sanctis aliis Catechu- Apud S. Ambros. Ser. in laudem S. Nazarii & Sociorum. menis dixit, qui proprio sanguine baptizati sunt: „ Nondum baptismum „ consecuti, sed inter Religionis principia consummati, & nondum ma- „ nifestatis legibus Dei pleni, pervenerunt usque ad coelos turris prius ele- „ varunt fastigium, quam disponerent fundamentum: Nondum Sacramen- „ torum conscii, & in sacrificium jam praelecti.

II. Catharina Christiana fortitudine vincit mundum cum suis terroribus. Carcer, fames, verbera, rota gladiis acutissimis armata, quod supplicii genus exquisitior Maximini crudelitas invenerat ad dilacerandum innocentis virginis corpus, frangere constantiam ejus non potuerunt. Immo fracta est orante virgine feralis machina, ejusque fragmenta in Maximini Ministros Dei impulsu ruentia, alios vulnerarunt, alios oc-

ci-

ciderunt, ut hoc omine significaretur illos rotas esse, quas prosperitas & favor Principis extollit, & Dei justitia vindex deprimit ac in infernum dejicit, ut in illis impleatur Prophetica illa imprecatio, *Deus meus, pone illos ut rotam*. Vis comparationis in eo est posita, quod *Rota ex his quæ retro sunt extollitur, ex his quæ ante sunt dejicitur: Sic fiunt omnes inimici populi Dei*. Cum homines adversus feras pugnaturos Romani in Amphiteatrum producebant, rota in loco certaminis posita erat, de qua scribit Cassiodorus: *Hæc machina ad infimi mundi formata qualitatem, istos spe effert, illos timore discruciat*. Rota Catharinæ cruciandæ parata timore discruciat spectatores, invictæ vero virginis spem erigit & confirmat animum ad ictum gladii, quo Martyrium ejus consummandum est fortiter patiendum. Sacrum caput offert intrepida lictori, vitamque profundit cum sanguine, immo cum lacte, quod ex ejus vulnere loco sanguinis admirabiliter manat, in victoriæ ipsius & fœcunditatis testimonium. Psalm. 82. 14. S. Aug. in hunc Psalm.

Jahel fortem illam feminam cogitate, quæ Sisaram ducem exercitus Regis Jabin lacte potum & soporatum percussit & occidit clavo in cerebrum ejus defixo. Lac ex Catharinæ vulnere manans, eloquentiæ illius symbolum est, cujus vi suavissima poti Philosophi Ethnici, qui ad eam convincendam & seducendam a Maximino vocati fuerant, & clavo timoris Dei confixi, ceciderunt ad pedes eruditæ & sanctæ virginis, Christumque publice confessi, mortem gloriosam pro ejus nomine pertulerunt, *Aperuit utrem lactis, & dedit eis bibere*. Judic. 4.

Non modo Philosophos, sed & alios innumeros martyrii sui exemplo Christo parturivit Catharina, ideo pro sanguine lac fundit, quo eorum teneram nutriat infantiam. *Sicut modo geniti infantes lac concupiscite*. Petr. 2.

Simile prodigium lactis pro sanguine manantis in Sancti Pauli martyrio accidisse fertur. Cujus quidem Prodigii duas affert rationes antiquus Pater. Prima petitur ex baptismi gratia in eo perseverante, cujus indicium est lactis candor & puritas. Secunda ex officio Patris & Doctoris Ecclesiæ. „ De Pauli cervice, cum eam persecutor gladio percussisset, dicitur fluxisse magis lactis unda quam sanguinis, & mirum in modum sanctum Apostolum baptismi gratia in ipsa cæde extitisse splendidum potius quam cruentum. Quæ quidem res in Sancto Paulo stupenda non est. Quid enim mirum si abundat lacte nutritor Ecclesiæ? *De Catharina virgine idem jure optimo dici potest*. Mirum in modum baptismi gratia in ipsa cæde extitit splendida potius quam cruenta . . . . Quid mirum si abundant lacte nutrix Ecclesiæ? Inter Serm. S. Aug. olim de Sanctis 26. nunc in App. 201.

III. *Duæ sunt januæ peccati, voluptas & dolor*: „ Voluptas illicit, dolor impellit. Contra voluptates, necessaria est continentia: contra dolores, patientia. Hoc enim modo suggeritur humanæ menti, ut peccet: Aliquando dicitur, Fac, & hoc habebis: Aliquando autem: Fac, ne hoc patiaris. Voluptatem præcedit promissio, dolorem comminatio. Ut ergo habeant homines voluptatem, vel non patiantur dolorem, peccant. Ideo Deus contra ista duo, quorum est unum in blanda promissione, alterum in terribili comminatione, & promittere dignatus est, & terrere; promittere regnum cœlorum, terrere de suppliciis inferorum. Dulcis est voluptas, sed dulcior Deus. Malus est dolor temporalis, sed pejor est ignis æternus. Habes quod ames pro mundi amoribus, immo pro immundis amoribus. Habes quod timeas, pro mundi terroribus. „ Non solum mundi terrores Christiana fortitudine, sed etiam voluptates & amores incorrupta virginitate Catharina vicit. Ideo Angeli, quorum ad familiam seu ordinem virgines pertinere Tertullianus ait: *In terris non nubendo, de familia Angelica deputantur;* funus illius curant, & castissimum ejus corpus in Sinai montem efferunt ac sepeliunt, ut de sacris ejus Reliquiis dicere liceat, quod de justorum precibus ait S. Hilarius: *Ambitioso Angelorum famulatu ac ministerio pervehuntur*. Cœlum & terra inter se disceptare viden- S. Aug. Serm. 283. alias de Diversis 42.

dentur de S. Catharinæ corpore. Carnem virginitate consecratam, & (si dicere fas est) angelificatam (ut loquitur Tertullianus de carne virginum,) *Angelificata caro*, cœlum sibi vindicat. Carnem in terris natam & nutritam terra pro jure suo repetit, ut quæ virtutum ejus academia fuerit, & certaminum theatrum. Deus litem componit, non diviso terram inter & cœlum corpore, sed per Angelos elato & deposito in monte Sina, qui medius est inter cœlum terramque locus. Ibi Deus legem suam per Angelos Moysi dedit: Ibi Catharina *Doctrix disciplinæ Dei* ab Angelis sepulta quiescit. Septem in monte Sina miracula edita sunt. Primum est visio Dei a Moyse in rubo ardente. Secundum, aquarum emanatio ex saxo quod Moyses virga sua percussit. Tertium, victoriæ de Amalecitis impetratio, cum Moyses ibi manibus in cœlum extensis Deum oraret, Josue in planitie pugnante, Quartum, Legis datio. Quintum, jejunium & familiaris collocuti Moysis cum Deo per dies quadraginta. Sextum, Eliæ Deum in spiritu auræ tenuis loquentem audientis felicitas. Septimum, Mausolæum, immo potius trophæum Catharinæ Virgini ac Martyri sanctissimæ ab Angelis erectum.

Cum Catharina pugnandum, ut cum ipsa triumphare possimus. Mundum cum suis erroribus vincamus, ne seducantur sensus nostri & mentes nostræ, sicut serpens Evam seduxit astutia sua. Evangelii lumen falsis mundi principiis opponamus, quibus morum disciplina corrumpitur. Mundum cum suis terroribus vincamus Christiana fortitudine, nullius nos adversitatis, incommodi, damni, aut mali cujusvis temporalis metus a divinæ legis observantia deterreat. Mundum vincamus cum suis amoribus & voluptatibus: Concupiscentias malas Christiana continentia vincamus: *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus. Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: Sed exhibete vos Deo tanquam ex mortuis viventes, & membra vestra arma justitiæ Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur. Non enim estis sub Lege, sed sub Gratia.* Id ergo nunc agitur, quamdiu est mortalis hæc vita nostra sub gratia, ne peccatum, id est, concupiscentia peccati regnet in nostro mortali corpore. Tunc autem regnare ostenditur, si desideriis ejus obeditur. Est ergo in nobis peccati concupiscentia, quæ non est permittenda regnare: Sunt ejus desideria, quibus non est obediendum, ne obedientibus regnet. Propter quod membra nostra non sibi usurpet concupiscentia, sed sibi vindicet continentia; ut sint arma justitiæ Deo, ne sint iniquitatis arma peccato: Sic enim nobis peccatum non dominabitur. Non enim sumus sub lege, bonum quidem jubente, non tamen dante: Sed sumus sub gratia, quæ id quod lex jubet faciens nos amare, potest liberis imperare. *Ergo fratres, debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Tuba canit divinus Appstolus, bellum in quo versamur ostendit, & ut acriter dimicemus, & hostes nostros mortificemus, ne ab eis victi spiritaliter moriamur, accendit. Qui sint vero isti hostes, satis evidenter expressit. Quos enim a nobis voluit mortificari, ipsi sunt, scilicet opera carnis. *Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.*

Rom. 6. 12. — Rom. 8. 18.

IN FESTO DEDICATIONIS ECCLESIÆ.

Hodie salus domui huic facta est. Luc XIX. 9.

Fructus ex Ecclesiæ Dedicatione referendi. 1. Deo gra-

SOlemnis Ecclesiæ Dedicatio, ejusque annua commemoratio nos docet, triplicem esse domum Deo consecratam: Nostrorumque erga illum officiorum pro triplicis hujus Domus Dedicatione admonemur. Prima domus est Ecclesia Sancta Catholica a Christo fundata, & ex omnibus gentibus

tibus congregata, in quam vocati sumus. Constructa illa est ex lapidibus vivis, qui lapides sunt omnes Christiani Catholici. *Et ipsi tamquam lapides vivi superædificamimi, domus spiritualis.* Fundamentum ejus idem est, qui fundator. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Jesus.* Fundamentum istud sursum est in cœlis ad Patris dextram, cum terrenarum domorum fundamenta in terra sint. „ Ideo Christus fundamentum nostrum ibi positus est ut sursum versus ædificemur. Sicut enim terrenis molibus construendis, quarum gravia corpora non utique nisi ad ima devergunt, in imo ponitur fundamentum: Sic nobis e contrario sursum est positus lapis ille fundamentalis, ut sursum nos rapiat, etiam pondere caritatis. “ Ecclesiæ Christianæ fundationem indicant sacræ ceremoniæ in Dedicatione Templi materialis ab Episcopo usurpatæ. Duodecim cruces in parietibus Ecclesiæ intrinsecus depinguntur per circuitum, & candelæ duodecim cereæ ad caput cujuslibet crucis accenduntur. Quo ritu significatur idololatriæ destructio per Christum *Episcopum animarum nostrarum*, & crucis Christi erectio super idololatriæ ruinis in toto orbe. Fideique lumen in cordibus hominum accensum per duodecim Apostolorum prædicationem, quibus ipse dixit: Christus: *Vos estis lux mundi.* Templum ter circuit & aspergit Episcopus, foresque pulsat, impressoque signo crucis cum Baculo Pastorali super liminare in ostio, intrat, & pacem Domui adprecatur. Quo ritu significatur Christum per tres annos Judæam circuivisse, ut Synagogam in Ecclesiam mutaret, pulsasse ad ostium prædicatione sua & miraculis: Ipsam demum aspersisse sanguine suo. Postquam vero a mortuis resurrexit, in Ecclesiam congregatam in cenaculo solus ingressus est, dans pacem Discipulis: *Pax vobis.* Misit deinde Apostolos ut mundum universum circuirent, prædicando Evangelium & verbum crucis, aspergendo sancto Baptismate, pulsando frequentibus signis, pacem æternam annuntiando filiis pacis. *Gratia vobis & pax:* Postea Episcopus describit Alphabetum Græcum & Latinum in cinere sparso super pavimentum Templi in modum crucis. Quo Ritu significatur Evangelium per universum mundum ab Oriente in Occidentem his præsertim linguis prædicatum, Reliquiæ Sanctorum per Ecclesiæ circuitum solemni Processione circumferuntur, & in Altari reconduntur. Quo ritu significatur Ecclesiam sanguine Martyrum crevisse, fidem eorum passionibus & morte confirmatam: Pace demum Ecclesiæ post atrocissimas persecutiones reddita, Altaria super eorum sepulchra erecta fuisse, & Templa in rerum memoriam Deo consecrata; ut cognoscant omnes quod *Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus.* Episcopus Cruces sancto chrismate inungit, tum in Altari, tum in parietibus Templi. Quo ritu significat crucem suavem factam esse vocatis in Ecclesiam Judæis ac Gentilibus per gratiam Spiritus Sancti in eorum cordibus diffusam. Hujus Ecclesiæ Dedicatio perficietur in fine sæculi. In ædificatione labor est, in dedicatione lætitia. „ Dum cæduntur de montibus lapides, & ligna de sylvis, dum formantur, dolantur, coaptantur, labor & cura est: Cum autem perfecti ædificii dedicatio celebratur, gaudium & securitas laboribus curisque succedunt. Sic etiam ædificatio spiritualis, cujus abitator Deus, non ad tempus, sed in æternum erit, dum ex infideli vita homines segregantur ad fidem; dum quicquid in eis non bonum atque perversum est, amputatur & cæditur, dum fiunt aptæ, pacificæ, piæque juncturæ; quantæ tentationes timentur, quantæ tribulationes sustinentur? Cum vero advenerit dies dedicationis domus æternæ, cum dicetur nobis. Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi: Quæ illa exsultatio, quæ securitas erit? Cantabit claritas, nec compungetur infirmitas. Tunc adimplebitur Propheticum illud oraculum:

[Margin notes: tias agendas esse admonemur, qui nos in Ecclesiam suam vocavit. — 1. Petri 2. 5. — 1. Cor. 3. — S. Aug. Serm. 337. al. 16. inter additos a Parisiensibus. — psal. 115. 15. — S. Aug. Ser. supra laudato. — Matt. 25. 34.]

Psal. 29. 12. „ Convertisti planctum meum in gaudio mihi: Conscidisti saccum meum, & „ circumdedisti me lætitia: Ut cantet tibi gloria mea, & non compun„ gar, " Gratiæ Deo agendæ sunt in Festo Dedicationis materialis Templi in quod congregamur ad recipienda Sacramenta, ad verbum Dei audiendum, ad Sacrosanctum Sacrificium; laudesque divinas, quod nos ad Ecclesiam Catholicam vocaverit, ejusque membra per baptismum nos effecerit: En Primum fructum, quem ex Dedicationis Ecclesiæ celebratione referre debemus.

2. Admonet nos Ecclesiæ Dedicatio reverentiæ Templis debitæ. Gen. 18. 16. Secundo, Ecclesiæ Dedicatio, annuaque ejus celebratio nos admonet reverentiæ quam Templis debemus; quæ sunt *Domus Orationis*. Unde in Dedicationis Officio repetitur illud Jacob Patriarchæ: „ Vere Dominus „ est in loco isto . . . Quam terribilis est locus iste! Non est hic aliud „ nisi domus Dei, & porta cœli. " De Reverentia Templis debita lege *Lib. 5. Theologiæ Dogmaticæ, & Moral. Cap. 1. Art. 9. §. 6. 7. & 8.*

S. Jo. Chrys. Hom. 74. in Matth. „ Si quis cadaver putridum circumferens per civitatem vagaretur, nonne „ omnes eum fugerent? Hoc de te cogita, qui animam peccatis obrutam „ atque mortuam circumducis, quod quidem multo gravius est. Quomodo „ cum tantis sordibus refertus male intus oleas, in Ecclesiam & Templa „ sancta venire audes? Nam si quis mortuum in Regia obruerit, is ulti„ ma supplicia luet: Cogita tu quam acerba pœna vexaberis, qui atria „ hæc adire sancta, & obscœno fœtore implere non erubescis. Imitare mu„ lierem peccatricem, quæ pretiosos Christi pedes unxit unguento, & bo„ no totam domum replevit odore: Cujus tu contrarium in hac domo fa„ cis. Quid enim refert, si tu fœtorem non sentis? Hoc enim incurabilis „ maxime morbi signum esse videtur, & eo difficilioris quo humana cor„ pora corroduntur & fœtent: Illa enim ægritudo saltem aliquo sensu a „ laborantibus percipitur, nec culpatur, sed misericordia digna videtur; „ Hæc vero sensum tuum fugit, & odio atque punitione digna est. „ Audi quod Ecclesia canit; Dirigatur oratio mea sicut incensum in con„ spectu tuo.

S. Jo. Chrys. Hom. 36. in 1. ad Corinth. „ Quod si non incensum, sed grave olens fumus abs te ascendat, qui„ bus suppliciis dignus erit? Quis autem iste fumus est tam gravis, tam „ molestus? Multi ad formas mulierum aspiciendas in Ecclesiam veniunt: „ Quomodo non undique fulmina vibrantur, quomodo cuncta funditus non „ evertuntur? Hæc enim non fulminibus solum, sed gehennæ supplicio „ dignissima sunt. Mulierum speciem curiosius in Ecclesia perscrutaris, nec „ horrescis tanta templum Dei afficiens contumelia? Prostibulum-ne tibi „ videtur Ecclesia, & foro erubescis, etiam times ne quis te videat mu„ lierem sectari: In Ecclesia vero Dei, cum ipse Deus te alloquatur, & „ ab istis deterreat, eo ipso tempore maxime fornicationi ac adulterio va„ cas, quo tibi magna voce intonatur ut ab his fugias: Nec horrescis, „ nec stupes... Sane melius esset cæcos aut aliter ægrotos esse, quam sic „ oculis abuti.

Primi Christianismi sæculis privatæ domus erant Ecclesiæ, ob sanctimoniam & modestiam inhabitantium: Nunc autem Ecclesia domus instar privatæ & profanæ Christianis est: Imo deteriore loco habetur: Cum tamen sit „ Locus Angelorum, regnum Dei, ipsum cœlum. Quomodo ergo „ si cœlum huc demissum esset, etiamsi patrem videres, etiamsi fratrem, „ ne auderes quidem alloqui: Ita hic ne aliud quidem loqui oportet præ„ ter spiritualia' Christum in Sacramento Eucharistiæ præsertim fide respi-
1. Cor. 11. 22. ce, circumstantes & adorantes Angelorum Choros.. *An non habetis domos ad comedendum & bibendum* (ajebat S. Paulus) *An Ecclesiam Dei contemnitis?* Dixerim ego, An-non habetis domos ad nugandum & confabulandum? An Ecclesiam Dei despicitis, & eos etiam corrumpitis, qui volunt esse modesti & quieti?

Ter-

3. Admonet Ecclesiæ Dedicatio, nos esse Templa Dei.

Tertio, Ecclesiæ Dedicatio, ejusque annua celebritas nos admonet nos esse Templa Dei vivi in baptismo Deo consecrata. Cavendum igitur ne Templum Dei in nobis mortali peccato polluamus. „ Nescitis „ quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis „ autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus. Templum enim „ Dei sanctum est, quod estis vos . . . . An nescitis quoniam membra ve- „ stra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis a „ Deo, & non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate „ & portate Deum in corpore vestro. In nobis spiritaliter impleri necesse est, quod in templi materialis parietibus visibiliter factum ab Episcopo. Christus assistens Pontifex futurorum bonorum aspergit nos hyssopo ut mundemur, & dealbemur. Baptismate ablutos lavat iterum in Confessione, lacrymarum imbre, sudore pœnitentiæ, aqua pretiosissima, quæ de fonte pietatis, id est, ab ejus latere emanavit. Aspergit nos hyssopo, quæ humilis herba est, & pectoris purgativa: Aqua sapientiæ salutaris, quæ est timor Domini, initium sapientiæ, & fons vitæ: Etiam condimentum salis admiscens, ne sit insipidus timor sine spe & devotione. Secundo, Christus legem suam in cordibus nostris inscribit Spiritu suo Sancto. *Beatus homo quem tu erudieris, Domine, & de lege tua docueris eum.* Tertio, unctione spirituali gratiæ suæ adjuvat infirmitatem nostram, ut crucem nostram ferentes ipsum alacriter sequamur. Nam sine unctione crucis asperitatem quis ferre posset? Hinc est quod multi abominantur & fugiunt pœnitentiam, *Crucem quidem videntes, sed non unctionem*. Quarto per gratiam adjuvantem efficit Christus ut luceat lux nostra coram hominibus, & videant opera nostra bona, & glorificent Patrem nostrum qui in cœlis est. Benedictionem vero, quæ solemnis Dedicationis complementum est, exspectamus in fine, quando in Domum transibimus non manu factam, sed æternam in cœlis. Sic Dedicationis (ut ita loquar) Sacramenta seu mysticæ ceremoniæ implebuntur: *Aspersio, Inscriptio, Inunctio, Illuminatio, Benedictio*.

1. Cor. 3. 16. 17. & cap. 6. 19. 20.

S. Bernard. Serm. 1. in Dedicatione.

Psalm. 95.

Matth. 5. 16.

Domum Deo præparemus in nobis, quia *Non capit eum nisi imago sua*. Demus operam illum diligendo, & mandata ejus servando, ut ad nos veniat, & mansionem apud nos faciat. Si Deum in nobis per fidem & caritatem habitare desideramus, studeamus ne animæ facultates, velut domus spiritualis partes, a se ipsis dissideant, ratio nempe, voluntas & memoria. Sit *Ratio sine errore, voluntas sine iniquitate, Memoria sine sorde*. Sed & aliis spiritalis ædificii lapidibus *caritate* cohæreamus & conglutinemur, quæ est *vinculum perfectionis*.

S. Bernard. Serm. 2. in Dedicatione.

Denique ut Templum simus Deo dignum, ac de nobis Christus Dominus dicat, quod de Zachæi domo: *Hodie huic domui salus a Deo facta est*: Zachæum ipsum imitari debemus. *Zachæus quærebat Jesum videre quis esset, & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat*. Christum nosse desideremus, non sterili cognitione, sed fide per dilectionem operante. Æterna bona ab ipso promissa desideremus, & per media ab illo proposita ad ea tendamus. Pusilli quidem sumus & infirmi, forte & turbæ prementis tumultu, mundique periculosis negotiis impediti. Sed vincenda sunt per Christi gratiam impedimenta: A mundo iniquo, & Christi inimico, affectu saltem secedendum est: In crucem Christi ascendendum per sycomorum adumbratam: *Et præcurrens ascendit in arborem sycomorum, ut videret eum, quia inde erat transiturus*. Descendamus in nihilum nostrum per humilitatem, ut Christum suscipere mereamur in cordibus nostris. Moras non injiciamus conversioni nostræ, sed cito ac ferventer obediamus Christo interius vocanti. Non ægre, sed, alacriter impedimenta salutis removeamus, ad Christum properemus. *Et festinans descendit, & excepit illum gaudens*. Deo & hominibus satisfaciendum, ut a Christo benedictionem consequamur & salutem. Hominibus per restitutionem faciendum satis:

Zachæus imitandus.

Luc. 19. 3.

Luc. 19. 6.

S. August. Epistol. 151. alias 54. Eccli. 3. 33. Luc. 19. 8.

tis: Quia *Non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum, cum restitui potest*. Deo satisfaciendum per eleemosynam uberem, quæ *Resistit peccatis, sicut aqua extinguit ignem*. Stans autem Zachæus dixit ad Dominum: *Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum*.

Cæca Mundi judicia, murmurationes, oblocutiones ne timeamus: peccatores censeri & dici, atque ut tales contemni, ne impatienter feramus, modo esse desierimus, & Christo cœlesti Medico adhæreamus per cognitionem, amorem, obedientiam, ut filii non solum Abrahæ, sed Dei. Cum his dispositionibus accedentes ad Deum, & Christum suscipientes, audiemus: *Hodie salus domui huic facta est. Venit enim Filius hominis quærere & salvum facere quod perierat*.

FINIS TERTIÆ ET ULTIMÆ PARTIS.

I N-

INDEX
CAPITUM ET SERMONUM
ARGUMENTA INDICANS.

PARS PRIMA.

PARS SECUNDA.

Ideæ Concionum pro Dominicis totius anni, Feriis Quadragesimalibus & Christi Domini Mysteriis.

Ea-

Eadem

PARS TERTIA.

Jesus

